Raftul Denisei

„Cel mai bun şi mai îndrăzneţ roman al anului 2004."
The Guardian

David Mitchell

Atlasul norilor

roman

HUMANITAS fiction

Raftul
Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

DAVID MITCHELL

Atlasul norilor

Traducere din engleză şi note de
MIHNEA GAFIȚA
Coperta de
IONUȚ BROŞTIANU

Redactor
ALEXANDRA RUSU

DAVID MITCHELL
CLOUD ATLAS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MITCHELL, DAVID

Atlasul norilor / David Mitchell; trad. din lb. Eng.
de Mihnea Gafița – Bucureşti: Humanitas Fiction, 2008

ISBN 978-973-689-227-1

HUMANITAS fiction

CUPRINS

JURNALUL DIN PACIFIC AL LUI ADAM EWING

Joi, 7 Noiembrie

Dincolo de cătunul Indienilor, într'o parte a ţărmului ce părea a nimănui, am dat din întâmplare peste un şir de urme recente. Printre alge în putrefacţie, nuci de cocos de mare şi bambuşi, urmele de paşi m'au condus până la cel ce le făcuse, un Om Alb, cu pantalonii şi mânecile de la haina de postav sumese, arborând o barbă luată din foarfeci şi o pălărie de castor nefiresc de înaltă. Omul acela pritocea & cernea nisipul de culoarea cenuşii cu o linguriţă de ceai – şi-atâta de concentrat făcea trebuşoara asta, că nu m'a băgat în seamă decât după ce l-am strigat de la o depărtare de zece iarzi. Aşa am ajuns eu de-am făcut cunoştinţă cu Doctorul Henry Goose, medic de casă al nobilimii londoneze. Naţionalitatea lui nu m'a surprins câtuşi de puţin. Ce să zic? – va fi existând vre'o casă atâta de părăsită sau vre'o insulă atâta de îndepărtată, încât să fii sigur că, de te retragi acolo, nu vei da peste nici'un Englez, dar eu, unul, în tot cazul, pe nici'o hartă n'am găsit-o.

Pierduse, oare, ceva pe ţărmul acela uitat de lume? Puteam să-i fiu de vre'un folos? Doctorul Goose a clătinat din cap, şi-a desfăcut legătura de la gât pe care o înnodase ca pe-o bocceluţă şi mi-a arătat ce conţinea, mândru din cale-afară:

— Dinţii, Domnul meu, sunt Graalurile smălţuite ale căutării noastre. În vremuri de mult apuse, ţărmul acesta ca o Arcadie le ţinea loc de sală de ospeţe canibalilor – da, era locul unde cei puternici îi devorau pe cei slabi. Dinţii îi

scuipau afară, cum facem Domnia Ta ori eu cu sâmburii cireşelor. Numai că molarii ăştia josnici fi-vor preschimbaţi în aur, Domnul meu. Cum anume? Un meşter din Piccadilly care modelează proteze dentare pentru nobilime plăteşte gras pentru măsele de om. Ştii oare Domnia Ta cât face un sfert de livră?!

I-am mărturisit că nu ştiam.

— Atunci n'o să te luminez eu, Domnule, ca să nu-ți dezvălui un secret profesional! a zis el şi şi-a bătut nasul cu degetul arătător, apoi: Domnule Ewing, cunoşti oare Domnia Ta o anume Marquiză Grace din Mayfair? Nu? Cu-atât mai bine, fiindcă e un stârv în jupon! Cinci ani sunt de când hoaşca mi-a spurcat numele – da, chiar aşa – cu acuze după care m'am ales cu excluderea din Societate. Peregrinările mele au început din ceasul acela de tristă amintire, a mai spus D-rul Goose, privind undeva departe, în larg.

Mi-am exprimat solidaritatea cu Doctorul în necazul său.

— Îți mulțumesc, Domnul meu, îți mulțumesc, dar aceste boabe sidefii – şi Doctorul şi-a scuturat legătura de la gât – sunt îngerii mântuirii mele. Marquiza poartă o proteză dentară făurită de meşterul de care tocmai ți-am vorbit. La Crăciunul ce vine, când Măgăreața Sa împarfumată va lua cuvântul în deschiderea Balului Ambasadorilor pe care-l dă, eu, acesta, Henry Goose – da, da, *eu* – mă voi ridica şi voi declara înaintea fiecăruia & tuturor că stimata noastră gazdă rumegă între măsele de canibali! Sir Hubert, fiul ei, îmi va cere socoteală, lucru previzibil. „Vino cu dovezi“ – o să răcnească marțafoiul – „sau vino să-mi dai satisfacțiune!“ La care eu voi glăsui: „Dovezi, Sir Hubert?! Păi, dinții Mamei Dumitale i-am cules cu mâna *mea* dintr-o scuipătoare din Pacificul de Sud! Priviți, sir, aveți aici câțiva la fel!“ – şi-o să-i azvârl, uite, chiar dinții ăştia în castronul cu supă de țestoasă şi-abia atunci, Domnul meu, abia atunci voi căpăta şi *eu* satisfacțiunea pe care mi-o doresc! Toți deştepții clevetitori o vor toca mărunt pe Marquiza cea colțoasă prin rubricile mondene ale gazetelor şi, până-n sezonul următor, mare minune dac'o mai primi vre'o invitațiune măcar la Balul

de la Azilul Sărăcimii!

M-am grăbit să-i urez cât mai curând ziua bună lui Henry Goose. Are minţile duse rău, mă gândesc.

Vineri, 8 Noiembrie

În şantierul naval încropit sub fereastra mea, se lucrează la bastonul de bompres, la indicaţiile D-lui Sykes. D-l Walker, unicul cârciumar din Ocean Bay, este şi numărul unu în târg la negustoria de cherestea şi se laudă cu vremurile când era el meşter corăbier la Liverpool (de-acum ştiu destule despre manierele de la Antipozi ca să-nghit asemenea adevăruri îndoielnice). D-l Sykes mi-a spus că-i trebuie o săptămână întreagă pentru a face *Profetesa* „brici, ca la Bristol“. Şapte zile în fundătura asta de Musketă – sună ca o tristă condamnare, dar când îmi aduc aminte de furtuna care urla ca o harpie şi de mateloţii înecaţi în valuri, necazul meu de-acum pare mai uşor de îndurat.

L-am întâlnit pe D-rul Goose pe scări azi-dimineaţă şi-am luat micul dejun împreună. Stă la Musketa de la jum. lui Octombrie, de când a sosit aici cu un vas comercial brazilian, *Namorados,* venind din Fi-Ji, unde şi-a pus priceperea la lucru într'o Misiune. Acum, Doctorul aşteaptă să sosească *Nellie,* o balenieră australiană întârziată peste măsură, care să-l transporte la Sydney. Din portul acela, îşi va căuta un loc pe un vas oarecare de pasageri către Londra sa de baştină.

L-am judecat nedrept & prematur pe D-rul Goose. Trebuie să fii cinic mai ceva ca Diogene ca să înaintezi în profesiunea mea, dar cinismul te poate face insensibil faţă de virtuţile mai subtile. Doctorul are ciudăţeniile lui, pe care şi le povesteşte bucuros la un păhărel de *pisco* portughez (nici'odată prea mult), dar sunt gata să bag mâna-n foc pentru el, că este singurul Domn adevărat de la această latitudine, la Est de Sydney şi Vest de Valparaiso. Aş putea chiar să-i dau o scrisoare de introducere pe lângă fam.

Partridge din Sydney, fiindcă D-rul Goose şi dragul de Fred parcă sunt făcuţi din acelaşi aluat.

Vremea proastă împiedicând ieşirea mea de dimineaţă, am rămas amândoi la poveşti lângă focul de turbă şi orele s'au scurs ca minutele. I-am vorbit pe îndelete despre Tilda & Jackson şi despre temerile mele iscate de „febra aurului“ de la San Francisco. Conversaţia a deviat apoi, de la oraşul de unde veneam la recentele mele îndatoriri notariale din Noua Galie de Sud, iar de acolo la Gibbon, Malthus & Godwin, trecând prin lipitori & locomotive. Conversaţia politicoasă este un balsam care din nefericire îmi lipseşte la bordul *Profetesei,* iar Doctorul este un veritabil erudit. În plus, deţine un set de piese de şah splendid cizelate, cărora nu le vom îngădui să se odihnească până când una din două: fie pleacă *Profetesa,* fie soseşte *Nellie.*

Sâmbătă, 9 Noiembrie

Răsăritul Soarelui strălucitor ca un dolar de argint. Goeleta noastră încă mai oferă o privelişte jalnică în Golf. O canoe de luptă indiană stă proptită în carenă pe ţărm. Henry şi cu mine am pornit către „Plaja Ospeţelor“ cu chef de distracţie, salutând-o plini de voie bună pe fata care-i face menajul D-lui Walker. Duduia morocănoasă agăţa rufele la uscat pe o frânghie şi nu ne-a băgat în seamă. Are ceva sânge Negru în vine şi-mi închipui că mama ei n'a ieşit de prea multă vreme din junglă.

Trecând noi pe-aproape de cătunul indian, un „bâzâit“ ne-a stârnit curiozitatea şi-am hotărât să vedem de unde vine. Aşezarea este împrejmuită cu un gard de pari, atâta de şubreziţi, că se poate accede înăuntru prin cel puţin zece locuri. O căţea fără păr şi-a ridicat capul spre noi, dar, ştirbă fiind şi muribundă, n'a lătrat. Un şir exterior de colibe *ponga* (clădite din crengi & cărămizi de pământ şi acoperite cu rogojini) se înghesuiau la umbra unor „ditamai“ locuinţele

din lemn, cu bârne sculptate şi porţi rudimentare. În mijlocul cătunului avea loc o biciuire publică. Henry şi cu mine eram singurii Oameni Albi prezenţi, iar privitorii indieni se împărţeau în trei caste. Căpetenia stătea pe tron, purtând o mantie de pene; bărbaţii tribului, tatuaţi şi însoţiţi de muieret şi de copii, formau publicul, vre'o treizeci de suflete cu totul; sclavii, mai negri & mai terni decât stăpânii lor cu pielea de culoarea castanei şi mai puţini de jumătate din numărul acelora, stăteau pe vine în glod. Aşa o blegeală bovină, de inşi care se înmulţesc între ei! Plini de pustule, care cicatrizate, care purulente, de vărsat sau *haki-haki,* nenorociţii asistau la supliciu fără să scoată altceva decât „bâzâitul“ acela ciudat, ca de albine. Empatie, condamnare – n'am ştiut ce voia să însemne zumzetul pe care-l scoteau. Mânuitorul biciului era un Goliat a căruia constituţie ar fi descurajat orice bătăuş de ocazie. Sălbaticul avea tatuate şopârle mari & mici pe fiecare locşor al trupului – s'ar fi putut scoate un preţ bun pe pielea lui, cu toate că n'aş fi vrut să fiu eu cel năimit să i-o jupoaie, nici pentru toate perlele din O-hawaii! Amărâtul de prizonier, încărunţit de ani mulţi de suferinţe, era legat în pielea goală de un suport în forma literei A. Trupul i se scutura la fiecare plesnitură care-i smulgea carnea, spinarea îi semăna cu un pergament acoperit de rune însângerate, dar chipul său înlemnit sugera seninătatea martirului ajuns deja în grija Domnului.

Ca să spun drept, mi se suia un nod în gât la fiecare şfichiuitură de bici. Pe urmă, s'a întâmplat ceva curios. Sălbaticul bătut şi-a ridicat capul care-i căzuse-n piept, s'a uitat la *mine* şi mi-a aruncat o privire de cunoştinţă stranie, deşi prietenoasă. De parcă un actor de teatru şi-ar fi zărit în Loja Regală un prieten de mult pierdut şi i-ar fi comunicat aceluia, fără ştirea publicului, că-l recunoscuse. Un „Negrotei“ tatuat s'a apropiat de noi şi ne-a făcut semn către pumnalul său de nefrit, ca să pricepem că nu eram bineveniţi. Eu m-am interesat de natura crimei la care se dedase prizonierul. Henry m'a luat cu un braţ pe după umeri şi mi-a spus:

— Vino, Adam! Omul înțelept nu se vâră la mijloc între fiară şi halca ei de carne.

Duminică, 10 Noiembrie

D-l Boerhaave stătea în mijlocul cabalei sale de briganzi de încredere, precum Regele Anaconda înconjurat de alaiul lui de şerpişori de râu. „Celebrările“ lor sabatice de jos începuseră deja, până să mă trezesc eu. Am ieşit să caut apă ca să mă bărbieresc şi am găsit cârciuma colcăind de mateloți care aşteptau să le vină rândul cu bietele indience pe care Walker pusese laba pentru acel *bordello* de ocazie. (Rafael nu se număra printre desfrânați.)

Nu-mi stric eu postul de Sabat preacurvind. Cum Henry avea acelaşi sentiment de repulsiune ca şi mine, am renunțat la micul dejun – fata în casă precis era ocupată cu servicii alternative – şi am pornit spre capelă, ca să ne rugăm cât încă nu ne stricaserăm postul.

Nu ne depărtaserăm nici două sute de iarzi, când mi-am adus aminte, de-a dreptul consternat, de acest Jurnal pe care-l lăsasem pe masă, în camera mea de la Musketa, la vederea oricăruia marinar beat care s'ar fi găsit să dea buzna. Temându-mă pentru siguranța lui (şi a mea, de-ar fi căzut în mâinile D-lui Boerhaave), am făcut cale-ntoarsă, ca să-l ascund mai bine. Nişte rânjete lătărețe mi-au salutat întoarcerea şi m-am gândit că precis eram pe post de „vorbeşti de lup, şi lupul la uşă“, dar adevăratul motiv l-am aflat când am deschis uşa camerei – şi anume, D-l Boerhaave, cu bucile-i porcine, călare pe-o Dulcinee maură în patul meu, *in flagrante delicto!* Oare s'a scuzat, blestematul de Olandez?! Câtuşi de puțin! I s'a părut că *el* era partea vătămată şi a răcnit:

— Du-te-nvârtindu-te, Domnu' Scârțâie-Pana! Că, de nu, să fiu al naibii de nu-ți rup în două blestematu' de bețigaş yankeu!

Mi-am luat Jurnalul şi m'am năpustit pe scări în jos, într-o

tumultocrație de râsete şi batjocuri din partea Oamenilor Albi, dar sălbatici, adunați acolo. I-am reproşat lui Walker că-i plăteam pentru o cameră separată, care m'aşteptam să rămână separată şi în absența mea, dar nemernicul nu mi-a oferit decât o reducere de o treime din preț pentru „un sfert de ceas de galop cu cea mai mândră dintre iepşoarele din grajdul meu“! I-am replicat, dezgustat, că sunt soț & tată şi că mai bine mor decât să-mi pătez demnitatea & decența cu vre'una dintre târfele lui atinse de vărsat. Walker s'a jurat că-mi „umflă ochii“ de le mai fac târfe pe fetițele lui dragi. Unul dintre şerpii de râu din alai a rânjit cu gura-i ştirbă şi mi-a spus că, dacă-i o virtute să n-ai decât o singură nevastă şi-un copil, „Păi, atunci, eu, Domnu' Ewing, mi-s de zece ori mai virtuos decât matale!“ – şi o mână nevăzută a zvârlit spre mine conținutul unei carafe întregi de *sheog.* M'am retras, până nu mă trezeam cu vre'un proiectil mai dur decât liquidul acela.

Clopotul de la capelă îi chema pe cei cu teamă de Dumnezeu din Ocean Bay şi-am alergat şi eu într'acolo, unde m'aştepta Henry, încercând să uit recentele spurcăciuni la care asistasem la han. Podeaua capelei pârâia ca un hârdău vechi de baie şi congregația putea fi numărată pe degetele de la ambele mâini şi-alte câteva, dar cred că nici'un călător nu şi-a potolit setea în vre'o oază din deşert cu mai multă recunoştință decât ne-am rugat azi-dimineață Henry şi cu mine. Ctitorul luteran şi-a găsit odihna în cimitirul capelei sale în urmă cu zece ierni şi nici'un succesor nu s'a aventurat deocamdată până'aici, ca să revendice altarul rămas fără păstor. Drept care, confesiunea sa este o „babilonie“ de crezuri creştine. Pasajele biblice au fost citite de jumătatea din congregație care ştie citi literele şi ne-am reunit cu toții într-un imn sau două alese prin rotație. „Mai-Marele“ acestei turme demotice, un anume Domn D'Arnoq, stătea sub Crucifixul modest şi ne îndemna pe Henry şi pe mine să ne implicăm de aceeaşi manieră. Cu gândul la cum am fost mântuit eu însumi de furtuna de săptămâna trecută, am propus capitolul 8, versetul 24, din Luca: „Şi venind la El, L-

au deşteptat, zicând: «Învăţătorule, Învăţătorule, pierim!» Dar El, sculându-Se, a certat vântul şi valurile înfuriate, care s-au potolit şi s'a făcut linişte."

Henry a recitat din Psalmul VIII cu o voce puternică, de parcă ar fi fost un actor cu experienţă: „I-ai dat stăpânire peste lucrările mâinilor Tale; toate le-ai pus sub picioarele lui: oile şi boii laolaltă, fiarele câmpului, păsările cerului şi peştii mării, tot ce străbate cărările mărilor."

Nu aveam acompaniator care să cânte la orgă *Ave, Maria,* numai vântul prin coşul de fum, nici cor să interpreteze *Nune Dimittis,* numai vuietul aripilor de pescăruşi, dar mă gândesc eu că nu l-am dezamăgit pe Creator. Semănăm cu cei dintâi Creştini de la Roma, chiar dacă Biserica noastră nu semăna cu cele de mai târziu, pline de mistere şi de pietre preţioase. A urmat rugăciunea comună. Membrii parohiei se rugau *ad lib.* pentru eradicarea manei cartofului, pentru mântuirea sufletului unui bebeluş mort, pentru binecuvântarea unei noi bărci de pescuit &c. Henry a mulţumit pentru ospitalitatea arătată nouă, vizitatorilor, de Creştinii de pe Insula Chatham. Am întărit şi eu cele spuse de el şi am înălţat o rugăciune pentru Tilda, Jackson şi socrul meu, ca Domnul să-i aibă în pază în toată această perioadă îndelungată cât lipsesc.

După slujbă, Doctorul şi cu mine am fost abordaţi cu maximă cordialitate de un „stâlp" al capelei, mai în vârstă, un anume Domn Evans, care ne-a prezentat bunei sale soţii (amândoi camuflau handicapul surzeniei răspunzând numai la acele întrebări despre care *credeau* ei că le fuseseră adresate şi acceptau numai acele răspunsuri despre care *credeau* că le fuseseră date – stratagemă aplicată nu de puţini avocaţi americani) şi celor doi fii gemeni, Keegan & Dyfedd. D-l Evans ne-a informat că-şi făcuse un obicei din a-l invita în fiecare săptămână pe D-l D'Arnoq, Predicatorul nostru, să ia masa la ei acasă, în apropiere, fiindcă bietul de el locuia tocmai la Port Hutt, un promontoriu aflat la câteva mile bune. Oare voiam şi noi să luăm parte la masa lor de Sabat? Fiindcă-l informasem deja pe Henry despre ce

Gomoră avea loc la Musketa şi cum stomacurile noastre dădeau semne clare de revoltă, am acceptat cu gratitudine invitaţiunea fam. Evans.

Ferma gazdelor noastre, aflată la jum. de milă de Ocean Bay, pe panta unei văi bătute de vânturi şi ploi, s'a dovedit a fi o construcţie modestă, însă rezistentă la acele furtuni năprasnice care frâng osatura atâtor nave ghinioniste de recifurile din apropiere. Salonul era dominat de capul monstruos al unui mistreţ (căruia-i căzuse falca şi avea un ochi pe jum. închis), vânat de cei doi gemeni în ziua când împliniseră şaisprezece ani, şi de o pendulă fără nici'un simţ al timpului, de pe vremea lui tata-mare (diferenţă de câteva ceasuri bune între ce arăta ea şi ce arăta ceasul meu de buzunar; ce-i drept, un lucru de valoare este importat din Noua Zeelandă, şi anume ora exactă). Un lucrător de la fermă, Indian, trăgea cu ochiul pe fereastră la musafirii stăpânului. N'am văzut în viaţa mea un *renegado* mai zdrenţăros, dar D-l Evans mi-a jurat că metisul acela, Barnabas, era „cel mai iute câine ciobănesc pe care l-am văzut vre'odată alergând pe două picioare". Keegan & Dyfedd sunt băieţi simpli & cinstiţi, pricepuţi mai ales la tot ce ţine de oi (fam. lor deţine două sute de capete), fiindcă nici'unul dintre ei n'a fost până acum la „Oraş" (cum numesc insularii Noua Zeelandă) şi nici n'a făcut vre'un fel de şcoală, afară de lecţiile de evanghelizare ale tatălui lor, datorită cărora au învăţat să citească şi să scrie acceptabil.

D-na Evans a spus rugăciunea şi a urmat cel mai plăcut ospăţ (nespurcat de sărături, viermi şi înjurături) de care m'am bucurat de când am fost la cina de despărţire de la Beaumont, cu Consulul Bax & fam. Partridge. D-l D'Arnoq ne-a povestit despre vasele pe care le-a aprovizionat în cei zece ani petrecuţi pe Insula Chatham, iar Henry ne-a distrat cu anecdote despre pacienţii iluştri & umili pe care i-a vindecat la Londra şi în Polinezia. Când mi-a venit rândul, am enumerat multele greutăţi pe care le întâmpină un Notar american când vine vorba să-l localizeze pe beneficiarul australian al unui testament executat în California. Tocana

de oaie şi plăcinta cu mere le-am udat cu o bere slabă, pusă la fermentat de D-l Evans pentru schimbul cu vânătorii de balene. Keegan & Dyfedd au plecat să-şi vadă de animale, iar D-na Evans s-a întors la treburile casei. Henry a întrebat dacă sunt Misionari activi în prezent pe insulele arhipelagului Chatham, la care D-nii Evans şi D'Arnoq s'au uitat unul la altul, apoi cel dintâiul ne-a informat că:

— Nu... Maorilor nu le prea place să venim noi, *Pakeha,* şi să-i stricăm pe Moriori dintre ei cu prea multă civilizație.

Am întrebat dacă se poate vorbi sau nu despre un rău numit „prea *multă* civilizație". D-l D'Arnoq mi-a răspuns:

— Dacă nu există Dumnezeu la Vest de Capul Horn, înseamnă că nu există nici „Toți oamenii au fost creați egali" din Constituția Dumitale, nu-i aşa, Dom'le Ewing?!

Termenii „Maori" şi „Pakeha" îi cunoşteam din timpul escalei făcute cu *Profetesa* în Golful cu Insule, dar am rugat să fiu luminat în legătură cu sensul cuvântului „Maori". Cerința mea a deschis o Cutie a Pandorei de istorii amănunțite despre decăderea şi prăbuşirea Aborigenilor de pe Insula Chatham. Ne-am aprins pipele. D-l D'Arnoq mai povestea încă neobosit după trei ceasuri, când a venit vremea să plece spre Port Hutt, până nu se lăsa noaptea să-i întunece drumul peste coline. Istorisirea lui, pun rămăşag, ar sta cu cinste sub pana unui Defoe sau Melville şi am de gând s'o aştern eu pe hârtie în paginile acestea, după ce, cu voia lui Morfeu, voi fi tras un somn zdravăn.

Luni, 11 Noiembrie

Zorii cu umiditate şi fără soare. Golful pare lipicios, dar vremea e suficient de blândă ca să îngăduie continuarea reparațiilor la *Profetesa.* Mulțumescu-i lui Neptun!

Goeletei i se instalează o nouă gabie de artimon chiar în vreme ce scriu eu cuvintele acestea.

Nu cu mult timp în urmă, pe când Henry şi cu mine luam micul dejun, a venit D-l Evans cu un talmeş-balmeş de scuze

că-l importuna pe prietenul meu Doctorul, dar era nevoie să meargă s'o consulte pe-o vecină de-a lui mai retrasă, o anume Văduvă Bryden, care căzuse de pe cal pe un relief pietros. D-na Evans rămăsese s'o îngrijească şi se temea ca viaţa văduvei să nu fie în primejdie. Henry şi-a luat în grabă geanta de Doctor şi a plecat fără întârziere. (M-am oferit să vin şi eu, dar D-l Evans m'a rugat să mă răzgândesc, fiindcă pacienta îi smulsese făgăduiala că nimeni altcineva în afară de Doctor n-avea s'o vadă neputincioasă.) Walker, trăgând cu urechea la pertractările noastre, mi-a spus că nici'un reprezentant al speciei bărbăteşti nu-i trecuse pragul văduvei cu pricina în ultimii douăzeci de ani şi a conchis:

— Scroafa aia bătrână şi frigidă şi-o fi trăgând ultimele băşini de-l lasă pe Doctoru' Şarlatan s'o caute-n dos!

Originile populaţiei Moriori din Rekohu (cum au botezat băştinaşii Insulele Chatham) rămân până astăzi un mister. D-l Evans îşi exprimă credinţa că sunt descendenţii evreilor alungaţi din Spania şi evocă nasurile lor coroiate şi gurile rânjite. Teoria preferată de D-l D'Arnoq, precum că odinioară Moriori erau Maori ale căror canoe au eşuat pe insulele acestea foarte îndepărtate, se reazemă pe similitudini de limbă & mitologie şi de aceea cântăreşte mai multe carate pe talerul Logicii. Cert este că, după secole sau milenii de trai în izolare, Moriori au ajuns să ducă o viaţă la fel de primitivă ca şi verii lor bătuţi de Soartă din Ţara Van Diemen. Artele construcţiei de ambarcaţiuni (afară de nişte plute împletite rudimentar, cu care traversează canalele ce despart insulele) şi ale navigaţiei au căzut în desuetudine. Moriori nici nu visează că Pământul mai are şi alte ape, şi alte uscaturi călcate de alţi oameni. Într'adevăr, limba lor nici nu posedă un cuvânt pentru „neam"; „Moriori" înseamnă, pur şi simplu, „oameni". Agricultura n'au practicat-o, pentru că nici'un mamifer nu trăia pe insulele acestea, până la trecerea unor vânători de balene, care cu bună ştiinţă au dat drumul aici unor porci, să se prăsească în voie. În starea lor virginală, Moriori erau culegători: adunau crabi *paua,* se scufundau

după homari, jefuiau păsările de ouă, îşi înfigeau suliţele în foci, strângeau alge de mare şi scobeau pământul după larve şi rădăcini.

Pân'acum, Moriori n'au fost nimic altceva decât varianta locală a nenumăraţilor păgâni cu fustanele de in şi mantii cu pene din „petele albe“ de pe întinsul Oceanului, pe zi ce trece mai mici, nepervertite încă de Omul Alb. Pretenţia de unicitate a vechii populaţiuni din Rekohu stătea însă, orice s'ar zice, în crezul său pacifist singular. Din vremuri imemoriale, casta preoţească a Moriorilor a decretat că oricine vărsa sângele vre'unui om îşi ucidea propria *mana* – onoarea lui, valoarea lui, statutul lui, sufletul lui. Nici'un Moriori nu l-ar fi adăpostit, hrănit, ascultat sau *privit* măcar pe cel devenit *persona non grata.* Presupunând că ucigaşul ostracizat supravieţuia celei dintâi ierni, disperarea singurătăţii îl mâna, de regulă, până la un puţ de aerisire de la Capul Young, unde-şi punea capăt zilelor.

Gândiţi-vă la următorul lucru, ne-a îndemnat D-l D'Arnoq: două mii de sălbatici (cam atâţia estima D-l Evans că puteau fi) consfinţesc porunca „Să nu ucizi“ în vorbă, dar şi *în faptă,* şi formulează o *Magna Charta* orală care defineşte o armonie necunoscută nicăieri altundeva în toate cele şaizeci de secole de când Adam a gustat din rodul Pomului Cunoaşterii. Războiul este pentru Moriori o noţiune la fel de străină precum telescopul pentru Pigmei. *Pacea* – dar nu un hiat între un război şi altul, ci milenii întregi de Pace atotstăpânitoare – domneşte peste insulele acestea aruncate la capătul Pământului. Cine-ar putea pretinde că vechiul Rekohu nu e mai aproape de Utopia lui Morus decât Statele noastre aşa-zis progresiste, dar guvernate de prinţişorii obsedaţi de război de la Versailles & Viena, de la Washington & Westminster? „Aici“ – a proclamat D-l D 'Arnoq – „şi numai aici puteai s'atingi în carne şi oase acele fantasme înşelătoare, nobilii sălbatici!“ (Mai târziu, pe drumul de întoarcere spre Musketa, Henry mi-a mărturisit: „Eu, unul, n'aş putea numi *nobili* un neam de sălbatici atâta de înapoiaţi, că nu sunt în stare nici măcar s'arunce drept cu

sulița“.)

Sticla & pacea deopotrivă își trădează fragilitatea sub lovituri repetate. Prima lovitură a primit-o populațiunea Moriori de la Drapelul Britanic plantat pe țărmul de la Golful Ambuscadei, în numele Regelui George, de Locotenentul Broughton de pe HMS *Chatham,* numai acum cincizeci de ani. După trei ani, descoperirea lui Broughton ajunsese pe mesele agenților cartografi de la Sydney & Londra şi o adunătură pestriță de coloniști (printre care se număra și tatăl D-lui Evans), marinari fără contract şi „puşcăriaşi care fugeau de Serviciul Colonial din Noua Galie de Sud din cauza termenilor încarcerării“ cultivau deja aici bostani, porumb, ceapă şi morcovi. Toate astea le vindeau cui avea nevoie, vânătorilor de foci care au dat a doua lovitură independenței Moriorilor şi au spulberat nădejdile de prosperitate ale băştinaşilor, înroşind spuma valurilor cu sânge de focă. (D-l D'Arnoq a exemplificat profiturile afacerii prin următoarea socoteală: o singură piele de focă se vindea cu 15 şilingi la Canton, iar pionierii aceia, vânători de foci, adunau peste două mii de piei *per transport!*) După câtiva ani, focile se mai găseau doar pe stâncile pierdute pe la marginea Arhipelagului, iar „focarii“ se apucaseră şi ei de cultivat cartofi, de crescut oi şi porci la o asemenea scară, încât Insulele Chatham fuseseră poreclite „Grădina Pacificului“. Fermierii ăştia îmbogățiți peste noapte curăță terenul dând foc ierburilor, care foc arde mocnit pe sub patul de frunze luni întregi, rezultând parcele uscate, numai bune să primească din nou sământa calamității.

A treia lovitură a primit-o populațiunea Moriori din partea vânătorilor de balene, care poposesc destul de mulți acum la Ocean Bay, Waitangi, Owenga & Te Whakaru ca să-şi repare navele în carenă, să le realimenteze şi să se odihnească. Pisicile şi şobolanii aduşi de vânătorii de balene s-au înmulțit ca Plăgile Egiptului şi au mâncat păsările cu cuiburi-vizuină, ale căror ouă sunt atâta de valoroase pentru hrana Moriorilor. În al patrulea rând, paleta de maladii care se aruncă asupra raselor colorate ori de câte ori se apropie

civilizația Omului Alb a cernut şi mai mult numărul Aborigenilor.

Toate aceste necazuri Moriori le-ar fi ştiut îndura totuşi, de n'ar fi fost rapoartele care ajungeau în Noua Zeelandă şi care descriau Insulele Chatham ca pe un adevărat Canaan de lagune colcăind de țipari, cotloane aşternute cu crabi şi locuitori care nu pricepeau la ce folosesc nici lupta, nici armele. Ajunse la urechile celor din Ngati Tama & Ngati Mutunga, două clanuri de Maori Tranaki Te Ati Awa (genealogia Maori, ne asigură D-l D'Arnoq, nu e cu nimic mai prejos în materie de îmbârligătură, decât acei arbori genealogici cu care se mândreşte lumea bună europeană; într'adevăr, orice băiat din neamul acesta neştiutor de carte poate spune dintr-o suflare ce nume purta şi ce „rang“ avea stră-străbunicul său), zvonurile cu pricina le-ar fi putut aduce compensații pentru porțiunile din pământurile strămoşeşti pierdute în cursul recentului „Război al Musketelor“. Au fost trimişi spioni care să pună la încercare curajul Moriorilor violându-le tabuurile şi profanând locurile sacre. Moriori au primit aceste provocări după cum cere Domnul nostru Iisus Cristos, anume „întorcând şi obrazul celălalt“, iar atentatorii s'au întors în Noua Zeelandă cu confirmarea faptului că Moriori dădeau dovadă de fătăloşenie. Conquistadorii tatuați Maori şi-au constituit o armada singulară cu ajutorul Căpitanului Harewood de pe bricul *Rodney,* care, în ultimele luni ale anului 1835, a fost de acord să transporte nouă sute de Maori & şapte canoe de luptă în două călătorii, la schimb cu cartofi de sământă, arme de foc, porci, o mare cantitate de in nedărăcit şi un tun. (D-l D'Arnoq l-a întâlnit pe Harewood, ajuns la sapă de lemn, în urmă cu cinci ani, într'o cârciumă de la Golful cu Insule. Inițial, a negat că el ar fi fost acel Harewood de pe *Rodney,* apoi s'a jurat că fusese obligat să-i transporte pe Negri, dar n'a ştiut explica în ce fel îi fusese impusă obligația cu pricina.)

Rodney a ridicat ancora de la Port Nicholas în Noiembrie, dar hoarda aceea păgână de cinci sute de bărbați, femei &

copii, înghesuiți unii într'alții în cală timp de şase zile, cât urma să dureze călătoria, a îndurat aşa de greu mizeria şi răul de mare şi a suferit atâta de lipsa apei de băut, încât a trebuit să ancoreze la Pârâul Whangatete şi să-i debarce atâta de slăbiți, de până şi Moriori ar fi putut să-i căsăpească pe verii lor mai războinici, *dac-ar fi avut voința s'o facă.* Bunii Samariteni au preferat, în schimb, să împartă cu ei prosperitatea de-acum mai pierită din Rekohu, decât să-şi distrugă *mana* vărsându-le sângele, şi s'au apucat să-i doftoricească pe Maori bolnavi & muribunzi, ca să-i facă bine. „Maori mai veniseră în Rekohu" – a explicat D-l D'Arnoq – „dar plecaseră înapoi, aşa că Moriori şi-au zis că şi aceşti colonişti, la fel ca predecesorii lor, n'ar fi avut nimic de-mpărțit cu ei."

Generozitatea Moriorilor şi-a găsit răsplata când Căpitanul Harewood s'a întors din Noua Zeelandă cu alți patru sute de Maori. Străinii reuniți au purces de-au ridicat pretenții asupra Insulei Chatham prin *takahi,* un ritual Maori care s'ar traduce cam aşa: „Calcă Pământul în picioare ca să-l faci Pământul tău". Vechiul Rekohu a fost împărțit, iar Moriori anunțați că de-acum erau vasali ai Maorilor. La începutul lui Decembrie, câteva zeci de Aborigeni au protestat şi au fost căsăpiți una-două cu toporiştile. Maori s'au dovedit ucenici de nădejde ai Englezilor în „artele întunecate ale colonizării".

Insula Chatham încorporează, în partea sa de Est, o mare lagună mlăştinoasă cu apă sărată, zisă Te Whanga, aproape un lac interior, dacă Oceanul n'ar fecunda-o la flux prin „buzele" lagunei de la Te Awapatiki. În urmă cu patrusprezece ani, bărbații Moriori au ținut un sfat pe acest pământ sacru, care a durat trei zile şi şi-a propus să clarifice următoarea questiune: Oare vărsarea de sânge Maori distrugea *mana* celui care-l vărsa? Bărbații mai tineri au susținut că vechiul lor crez de Pace nu se putea referi la nişte canibali străini, despre care strămoşii lor nu aveau habar. Că Moriori aveau de ales: fie să ucidă, fie să se lase ucişi. Bătrânii au chemat la liniştirea spiritelor, pentru că atâta vreme cât Moriori îşi păstrau *mana* prin pământul lor, zeii &

strămoşii aveau să le apere neamul de orice vătămare. „Îmbrățişează-ți duşmanul“ – au îndemnat bătrânii – „ca să-l împiedici să te lovească.“ („Îmbrățişează-ți duşmanul“ – a răstălmăcit Henry – „ca să-i poți simți pumnalul cum îți străpunge rinichii.“)

Bătrânii au avut câştig de cauză, dar nu le-a folosit la nimic. „Când le lipseşte superioritatea numerică“ – ne-a explicat D-l D'Arnoq – „Maori îşi asigură un avantaj lovind ei primii, tare & fulgerător, după cum ar putea mărturisi, de dincolo de mormânt, atâția Englezi şi Francezi luați prin surprindere.“ Ngati Tama şi Ngati Mutunga şi-au ținut propriile consfătuiri. Bărbații Moriori s-au întors de la sfat şi au fost întâmpinați cu ambuscade. A urmat o noapte de orori mai ceva decât în cele mai negre coşmaruri: măceluri, incendieri de sate, jafuri, bărbați & femei traşi în țepe şiruri-şiruri pe plaje, copii ascunşi prin gropi, adulmecați şi sfârtecați de câini de vânătoare. Unele căpetenii s'au gândit la ziua de mâine şi-au ucis numai atâția cât să-i aducă într'o stare de supunere îngrozită pe cei rămaşi. Alte căpetenii n'au arătat nici umbră de reținere. Pe plaja Waitangi, cincizeci de Moriori au fost descăpățânați, jupuiți, înfăşurați în frunze de in şi fripți într'un cuptor de pământ uriaş, cu ierburi şi cartofi dulci. Mai puțin de jumătate dintre Moriori care au văzut ultimul apus de Soare al vechiului Rekohu au apucat să vadă şi răsăritul noului Soare Maori. („Mai puțin de o sută de Moriori pursânge mai trăiesc“, s-a lamentat D-l D'Arnoq. „Pe *hârtie*, Coroana Britanică i-a eliberat din jugul sclaviei cu ani în urmă, dar ce le pasă Maorilor de ce scrie pe hârtie?! Suntem la o zi pe mare de Reşedința Guvernatorului şi Majestatea Sa n'a prevăzut garnizoană aici, pe Insula Chatham.“)

Am întrebat de ce Oamenii Albi nu i-au stăpânit pe Maori în timpul masacrului. „I-ați văzut vre'odată pe războinicii Maori în timpul unei orgii sângeroase, D-le Ewing?“, a întrebat D-l Evans, care nu mai dormea şi nu era nici pe departe atâta de surd pe cât îl crezusem eu. I-am răspuns că nu. „Dar ați văzut requini în timpul unei orgii sângeroase,

nu-i aşa?“, a insistat el. I-am răspuns că da. „Ei, cam tot aia e. Imaginați-vă că un vițel însângerat se zbate în apele în care mişună requinii. Ce faci – stai pe uscat sau încerci să stăpâneşti fălcile requinilor?! Alternativa asta am avut-o şi noi. Sigur că da, i-am ajutat pe cei câțiva care ne-au bătut la uşă – de pildă, păstorul nostru, Barnabas –, dar, de-am fi ieşit din casă în noaptea aia, nu ne mai întorceam nici'odată. Nu uitați că noi, Albii, nu eram nici măcar cincizeci în Chatham pe atunci. Maori, în schimb, erau nouă sute în total. Maori ne tolerează pe noi, *Pakeha,* D-le Ewing, dar ne şi disprețuiesc. Să nu uitați nici'odată.“

Ce învățătură se cere trasă? Că Pacea, oricât de plăcută în ochii Domnului Dumnezeul nostru, este o virtute cardinală numai dacă şi vecinii noştri văd lucrurile la fel.

Noaptea

Numele D-lui D'Arnoq nu e deloc bine văzut la Musketa. „Un Negru Alb, un metis cu sânge amestecat“, mi-a spus Walker. „Nimeni nu ştie *ce* este.“ Un păstor ciung pe nume Suggs, care locuieşte la subsolul cârciumii, jură că omul nostru e un fost general bonapartist, care se ascunde aici sub nume de-mprumut. Altul jură că e polonez.

Nici termenul „Moriori“ nu e prea bine privit. Un mulatru Maori beat mi-a spus că toată povestea cu Aborigenii a fost născocită de „luteranul ăla bătrân şi nebun“ şi că D-l D'Arnoq îşi predică propria evanghelie Moriori numai ca să-şi legitimeze pretențiile frauduloase împotriva Maorilor, adevărații stăpâni ai Insulelor Chatham, care se fâțâie de la una la alta cu canoele lor din vremuri imemoriale! Un anume James Coffee, porcar, mi-a spus că Maori i-au făcut un serviciu Omului Alb exterminând un alt neam de brute, ca să ne facă nouă loc, apoi a adăugat că Ruşii îi pregătesc pe Cazaci ca „să le tăbăcească pieile Siberienilor“ în chip similar.

Am protestat: să *civilizăm* rasele de Negri prin convertire – asta ar trebui să fie misiunea noastră, nu să-i liquidăm,

pentru că tot mâna lui Dumnezeu i-a făcut şi pe ei. Toți muşteriii din cârciumă au sărit cu gura pe mine pentru „bleotocărelile mele sentimentale de yankeu!“ „Cel mai bun dintre ei, şi tot merită să moară ca un porc!“, a strigat unul. Altul: „Singura evanghelie pe care-o *pricep* Negrii este evanghelia biciului dat D… lui!“ Iar altul: „Noi, ăştia, Britanicii, am abolit sclavia la noi în imperiu – să nu vină să ne-nvețe pe noi un American!“

Poziția lui Henry era ambivalentă, dacă se poate spune aşa: „După ce am lucrat ani de zile cu Misionarii, înclin să trag concluzia că strădaniile lor nu fac decât să prelungească agonia unui neam muribund cu vre'o zece-douăzeci de ani. Plugarul milostiv, dacă i-a îmbătrânit calul prea tare ca să mai tragă la plug, îl împuşcă. Prin urmare, ca philantropi ce suntem, nu este, oare, de datoria noastră să le curmăm suferințele sălbaticilor *grăbindu-le* extincția? Gândeşte-te la Pieile-Roşii din țara Dumitale, Adam, gândeşte-te la tratatele pe care voi, Americanii, le abrogați & le denunțați de-atâtea şi-atâtea ori! Nu e mai omeneşte, zău aşa, mai cinstit, să le dai una-n cap sălbaticilor şi să termini odată cu ei?“

Câți oameni, atâtea adevăruri. Când & când, parcă zăresc un Adevăr mai adevărat, care se ascunde în spatele unor simulacre imperfecte, dar, când încerc să m'apropii de el, se face nevăzut şi se afundă şi mai adânc în mlaştina înşelătoare a dezacordului.

Marți, 12 Noiembrie

Onorabilul nostru Căpitan Molyneux a făcut astăzi o vizită la Musketa şi s'a tocmit cu proprietarul meu la prețul a cinci butoaie de carne de vită în saramură – problema s'a tranşat gălăgios, printr'un joc de *trentuno* câştigat de Căpitan. Spre marea mea surprindere, până să se întoarcă pentru a inspecta felul în care avansau lucrurile la şantierul de reparații, Căp. Molyneux a cerut să stea de vorbă cu Henry confidențial, în camera prietenului meu. Consultația

continuă şi la această oră, în timp ce eu stau şi scriu. Doctorul a fost avertizat de felul tiranic de a fi al Căpitanului, dar mie, unul, tot nu-mi miroase-a bine.

Mai târziu

Din câte s'au aflat, Căp. Molyneux suferă de o afecțiune medicală care, rămasă netratată, îl poate priva de sumedenia de capacități cerute de calitatea sa. De aceea, Căpitanul i-a propus lui Henry să călătorească împreună cu noi până la Honolulu (hrana şi cabina separată gratuite), asumându-şi rolurile de Doctor al equipajului şi medic personal al Căpitanului pe toată durata traversării. Amicul meu i-a explicat că intenția sa era de a se întoarce la Londra, dar Căp. Molyneux nu s'a lăsat şi-a insistat. Henry i-a promis că urma să se gândească la propunerea făcută şi să-i comunice hotărârea lui până Vineri dimineața, care de-acum era ziua stabilită pentru plecarea *Profetesei.*

Henry n'a pomenit nimic despre boala Căpitanului, nici eu nu l-am întrebat, dar nu trebuie să te pricepi la medicină ca să observi că bietul Căp. Molyneux este înrobit de gută. Toată stima pentru discreția amicului meu. Oricâte excentricități ar etala Henry Goose-căutătorul de ciudățenii, cred că Doctorul Goose este un nobil vindecător şi sper din tot sufletul, chiar dacă sunt subiectiv, ca Henry să dea un răspuns favorabil propunerii Căpitanului Molyneux.

Miercuri, 13 Noiembrie

Mă-ntorc la Jurnalul meu precum un Catolic la confesorul său. Vânătăile-mi sunt dovada faptului că ultimele cinci ore, absolut extraordinare, n'au fost o viziune bolnăvicioasă provocată de suferința mea, ci evenimente reale. Voi relata ce mi s'a întâmplat astăzi, încercând, pe cât posibil, să mă rezum la fapte.

Azi-dimineață, Henry s'a prezentat din nou acasă la Văduva Bryden, ca să-i aşeze mai bine atelele şi să-i aplice alte prişnițe. Decât să mă resemnez cu leneveala, am preferat să escaladez o colină înaltă de la Nord de Ocean Bay, numită Dealul Conic, a cărui înălțime impozantă promite cea mai bună panoramă a „interiorului" Insulei Chatham. (Henry, bărbat responsabil, are mai multă minte şi nu hălăduieşte pe insulele necunoscute, populate de canibali.) Am urmat pârâul obosit care trece prin Ocean Bay şi-am luat-o în susul apei, peste pajişti mlăştinoase, pe pante cu cioturi de copaci, printr-o pădure virgină plină de putregaiuri, atâta de înnodată & îmbârligată, încât am fost obligat să mă cațăr prin copaci ca un Orang-utan! O răpăială de grindină s'a iscat din senin, a făcut să răsune în pădure o hărmălaie frenetică şi s'a oprit la fel de brusc. Am urmărit un măcăleandru cu spinarea neagră, al cărui penaj aducea cu bezna, iar blândețea – cu disprețul. Un *tui* nevăzut s'a apucat să cânte, iar imaginația mea înflăcărată i-a atribuit caracteristicile vorbirii omeneşti: „Ochi pentru ochi!", tot striga, fluturând din aripi prin labirintul de flori, nuiele şi țepi, „Ochi pentru ochi!" După un urcuş epuizant, am cucerit piscul cu hainele rupte şi plin de zgârieturi, la ora nici-nu-ştiu-cât, pentru că fusesem neglijent şi nu-mi întorsesem ceasul de buzunar în ajun. Cețurile dense care bântuie prin aceste insule (numele dat lor de Aborigeni, *Rekohu*, înseamnă „Soarele Cețurilor", după cum ne informează D-l D'Arnoq) coborâseră în timp ce eu urcasem, aşa că din panorama la care sperasem din tot sufletul nu mai rămăsese nimic în afară de nişte coroane de copaci răsărite dintre aburi. Asta da răsplată pentru eforturile mele!

„Piscul" Dealului Conic este un crater cu diametrul de-o aruncătură de piatră, având în mijloc o depresiune cu pereți de stâncă colțuroşi şi cu fundul ascuns undeva, jos de tot, mult sub frunzişul sumbru şi des al unuia sau mai multor arbori *kopi.* N'aveam cum să m'apuc să-i cercetez profunzimile fără ajutorul unor frânghii şi al unui târnăcop. Dădeam ocol craterului pe buza lui, căutând o cale mai

uşoară de a coborî spre Ocean Bay, când un *zvârrrrr!* brusc m-a trântit la pământ. Mintea se înfioară de vid şi are obiceiul să-l populeze cu fantome, aşa că şi eu am văzut în prima clipă un mistreț cu colți care se năpustea spre mine, apoi un războinic Maori cu sulița ridicată şi cu chipul contorsionat de ura ancestrală a neamului său.

Nu era decât un pescăruş care „plescăia“ prin aer cu aripile, de parc'ar fi fost un zmeu cu coadă. L-am văzut afundându-se înapoi în ceața diafană. Aterizasem la trei picioare de marginea craterului, dar, spre oroarea mea, pământul s-a fărâmițat sub mine ca o crustă gratinată – nu mă aflam pe teren solid, ci pe o ieşitură. M-am afundat până la brâu, agățându-mă în disperarea mea de nişte ierburi pe care le-am smuls din rădăcini şi am căzut ca un pietroi, ca un manequin aruncat într'un puț! Mi-aduc aminte că m'am zbătut prin aer; am zbierat şi-am simțit nuielele cum îmi şfichiuiau ochii; am dat din mâini; haina mi s'a sfâşiat & s'a rupt; absența pământului; perspectiva durerii; o rugăciune grăbită, amorfă, de ajutor; un tufiş care mi-a încetinit, dar nu mi-a oprit căderea; o încercare disperată de a-mi regăsi equilibrul în timp ce alunecam – în fine, *terra firma* repezindu-se-n întâmpinarea mea de jos în sus. Impactul m'a lăsat în nesimțire.

Zăceam afundat în pături nebuloase şi perne văratece, într'un dormitor asemănător cu cel de la San Francisco. O slujnică mărunțică a zis: „Eşti un băiețel *foarrrte* rău, Adam!“ Tilda & Jackson au intrat în cameră, dar, când am vrut să-mi exprim bucuria, din gâtlej mi-au ieşit nu vorbe englezeşti, ci nişte lătrături guturale precum cele ale neamurilor de Indieni. Soția & fiul meu s'au speriat de mine şi s'au suit într'o caleaşcă. M'am luat după ei, încercând să lămuresc neînțelegerea, dar caleaşca s'a îndepărtat legănându-se până nu s'a mai văzut deloc, şi-atunci m'am trezit în penumbra frunzişului şi-ntr'o linişte a Eternității care-mi bubuia în urechi. Vânătăile, tăieturile, toți muşchii şi toate extremitățile mi se văitau ca un tribunal ticsit de petenți litigioşi.

Un strat de muşchi şi frunze mucegăite, aşternut pe

fundul acelui hău sumbru încă din cea de-a doua Zi a Creațiunii, îmi salvase viața. Îngerii îmi apăraseră mădularele: dacă un singur braț sau picior mi s'ar fi rupt, aş zăcea şi acum acolo, neputând să mă târăsc afară, aşteptând moartea fie la voia elementelor, fie în ghearele fiarelor. Când m'am ridicat în picioare şi am văzut cât de mult alunecasem & căzusem (preț de-o lungime de catarg principal), fără nici'o vătămare corporală gravă a persoanei mele, I-am mulțumit Domnului că mă avusese în pază, pentru că, într'adevăr, „Ai strigat în necaz şi te-am scăpat; ți-am răspuns în locul tainic al tunetului“[1].

Ochii mi s'au învățat cu penumbra şi mi-au dezvăluit o privelişte deopotrivă de neuitat, de temut & sublimă. Întâi unul, apoi zece, apoi sute de chipuri s'au ivit din acea întunecime perpetuă, scobite în coaja copacilor de către idolatri, ca şi cum spiritele unui codru ar fi înlemnit la semnul unui vrăjitor crud. Nu există adjective potrivite pentru a descrie tribul acela coşmaresc. Numai ceva neînsuflețit poate părea atâta de plin de viață. Le-am atins cu vârfurile degetelor chipurile groaznice. N'am nici'o îndoială că eram primul Om Alb care călca în mausoleul acela de la începuturile sale preistorice. Cea mai tânără dendroglyphă presupun c'avea vre'o zece ani, dar cele mai vechi, distorsionate pe măsură ce copacii se maturizaseră, fuseseră cioplite de păgâni cărora le pieriseră de mult până şi fantomele! Asemenea antiquități demonstrau, de bună seamă, talentul neamului Moriori, de care vorbea D-l D'Arnoq.

Timpul trece repede într'un loc magic. Mi-am căutat o cale de scăpare, încurajându-mă singur cu gândul că autorii acelor „sculpturi arboricole“ vor fi avut metoda lor obişnuită de ieşire din acelaşi puț în care mă aflam şi eu. Unul dintre pereți părea să fie mai puțin neted decât ceilalți, cu nişte rădăcini fibroase care formau un soi de „cățărătoare“. Mă

[1] Psalmul LXXXI, 7.

pregăteam să-mi încep urcuşul, când atenția mi-a fost atrasă de un *bzz-zzz* curios. „Cine-i acolo?“, am strigat (gest nesăbuit din partea unui Om Alb neînarmat, care călca nechemat într'un altar păgân). „Arată-te la față!“ Tăcerea mi-a înghițit vorbele, apoi ecoul lor, şi m'a umplut de ridicol. Am simțit o Durere înțepătoare în splină. *Bzzz*-ul venea dinspre un roi de muşte care se roteau în jurul unei protuberanțe înfipte într'o creangă despicată. Am împuns gâlma cu un băț lung de pin şi mai-mai să vărs, pentru că era o bucată de hoit împuțită. Am dat s'o şterg de-acolo, dar mi s'a părut că era de datoria mea să-mi risipesc neagra bănuială că o inimă de om atârna de copacul cu pricina. Mi-am acoperit nasul şi gura cu batista şi-am vârât bățul într'un ventricul spintecat. Organul a zvâcnit ca şi cum ar fi fost viu! Durerea de mai devreme mi-a înțepat acum toată şira spinării. Ca într'un vis (deşi nu era!), o salamandră străvezie a țâşnit din lăcaşul ei sinistru şi s'a avântat în lungul bățului spre mâna mea! Am azvârlit bățul cât colo şi n'am văzut unde a dispărut lighioana. Sângele-mi galopa prin vene şi n'am ştiut cum să scap mai repede. În orice caz, uşor de scris, greu de făcut: dac-aş fi alunecat şi m'aş fi prăbuşit din nou de pe acel perete vertical, poate că norocul nu mi-ar mai fi surâs şi a doua oară, dar am descoperit găuri de vârât piciorul scobite în piatră şi, cu voia lui Dumnezeu, am ajuns pe buza craterului fără nici'o altă întâmplare nefericită.

Când am văzut iar norul cenuşiu, tânjeam deja după tovărăşia unor oameni de aceeaşi culoare a pielii – da, chiar şi după marinarii neciopliți de la Musketa – şi-am început să cobor grăbit, în ceea ce speram să fie direcția Sudului. Hotărârea inițială de a raporta tot ce văzusem (era normal, nu-i aşa, ca D-l Walker, Consulul *de facto,* dacă nu *de iure,* al insulei, să fie informat despre furtul unei inimi de om?) mi s'a înmuiat pe măsură ce mă apropiam de Ocean Bay. Nici acum nu ştiu foarte bine ce să raportez şi cui anume. Mai mult ca sigur că inima fusese a vre'unui porc, a vre'unei oi. Conştiința mea se revoltă numai la gândul că Walker şi ciracii săi ar putea doborî copacii, c'ar putea vinde acele

dendroglyphe unor colecționari. Voi fi fiind sentimental, poate, dar nu vreau să fiu eu cel care dă lovitura de grație neamului Moriori.[2]

Seara

Crucea Sudului strălucea deja pe cer când s'a întors Henry la Musketa, după ce fusese reținut de mai mulți insulari care se ceruseră şi ei consultați de „Vraciul Văduvei Bryden" pentru reumele, amețelile şi umflăturile lor. „Dacă toți cartofii s'ar transforma în dolari – s'a văitat prietenul meu m'aş trezi mai bogat decât Nabucodonosor!" Era îngrijorat de aventura mea nefericită (mult cenzurată) de pe Dealul Conic şi a insistat să-mi cerceteze rănile. Mai devreme, o pusesem pe slujnica Indiană să-mi umple baia şi ieşisem de-acolo mult revigorat. Henry mi-a oferit un borcan de balsam pentru excoriațiuni şi n'a vrut să-mi ia nici'un cent pe el. De teamă că aceasta putea fi ultima ocazie de a fi consultat de un medic priceput (fiindcă Henry are de gând să refuze propunerea Căp. Molyneux), mi-am exprimat temerile vizavi de durerea pe care o simțisem. El m'a ascultat gânditor şi m'a întrebat cât durau şi cât de dese erau crizele. Cu părere de rău mi-a spus că nu avea nici timpul, nici aparatura necesare pentru un diagnostic complect şi mi-a recomandat ca, de îndată ce ajung înapoi la San Francisco – şi-anume urgent –, să caut un specialist în paraziți tropicali. (Nu m'a lăsat inima să-i spun că nu există.)

Nu reuşesc s-adorm.

---

[2] Tatăl meu nu mi-a pomenit niciodată de aceste dendroglyphe, de care am aflat şi eu în urma descrierii lui din *Introducere*. Acum, când populația Moriori de pe Insula Chatham poate fi considerată o specie dispărută, nu se mai pune problema de a-i trăda sau nu (J.E.).

Joi, 14 Noiembrie

Ridicăm ancora odată cu fluxul de dimineață. Iată-mă din nou la bordul *Profetesei,* dar nu pot pretinde că mă bucur de întoarcerea pe vas. În racla mea sunt acum stivuiți trei colaci mari de odgon, pe care trebuie să mă cațăr ca s'ajung să mă-ntind pe cuşetă, fiindcă nici'un deget de podea n'a rămas liber. D-l D'Arnoq i-a vândut şase butoaie cu tot felul de provizii timonierului-şef, plus un sul de pânză de corabie (spre marea scârbă a lui Walker), şi a urcat el însuşi la bord ca să supravegheze livrarea mărfurilor, să-şi încaseze plata şi să mă dea pe mine în grija Domnului. La mine-n raclă stăteam înghesuiți ca doi fântânari într'unul şi acelaşi puț, aşa c'am ieşit pe punte, în aerul plăcut al înserării. După ce-am discutat o serie de lucruri, ne-am strâns mâinile şi D-l D'Arnoq a coborât pe keciul care-l aştepta, manevrat cu dibăcie de doi tineri servitori cu sânge amestecat.

D-l Roderick nu vede cu ochi buni cererea mea de-a muta în altă parte odgonul cotropitor, pentru că el se vede obligat să-şi părăsească propria cabină (pentru motivul arătat mai jos) şi să se mute la teugă, împreună cu marinarii simpli, al căror număr a sporit cu cinci Castilieni „împrumutați" de pe vasul spaniol ancorat în Golf. Căpitanul lor era întruchiparea unei adevărate Furii şi numai că nu declarase război *Profetesei* – deşi dintr'o eventuală încăierare tot el ar fi ieşit şifonat, la ce hârdău găurit se cheamă că are sub comandă. Nu i-a rămas decât să le mulțumească stelelor lui călăuzitoare că numai de atâția dezertori avea nevoie Căp. Molyneux. Aceste simple cuvinte: „Destinația – California" parcă clinchetesc la fel de ademenitor ca aurul şi-i momesc pe toți bărbații într'acolo precum sunt fluturii atraşi de felinar. Cei cinci îi înlocuiesc pe cei doi dezertori de la Golful cu Insule şi pe matelotii pierduți în furtună, dar şi aşa tot ne lipsesc câteva brațe ca să avem equipajul complect. Finbar îmi spune că oamenii bombăne în legătură cu noile aranjamente, pentru că aşa, cu D-l Roderick aşezat lângă ei la teugă, nu se mai pot bucura în voie de o sticlă de tărie.

Soarta mi-a dăruit o compensaţiune minunată, după ce am aquitat nota de plată cămătărească a lui Walker (nu i-am lăsat escrocului nici măcar un cent). Tocmai îmi îndesam lucrurile în ditamai cufărul de lemn, când a intrat Henry şi m'a salutat cu aceste cuvinte: „O dimineaţă fastuoasă, coleg de equipaj!" Dumnezeu a răspuns rugăciunilor mele! Henry a acceptat postul de Doctor pe navă şi nu mai trebuie să mămbarc fără nici'un prieten pe ferma asta plutitoare. Aşa nişte catâri neghiobi sunt marinarii ăştia, că, în loc să fie recunoscători că vor avea la îndemână un Doctor care să le strângă-n atele mădularele frânte şi să le trateze infecţiile, îi auzi bombănind: „Da' ce suntem noi, să ne-mpovărăm cu un Doctor care nu e-n stare să-şi ţină equilibrul pe bompres, ai? Vas de croazieră al Reginei?"

Trebuie să recunosc că sunt oarecum lezat: Căp. Molyneux i-a repartizat unui Domn ca mine, care mi-am plătit costul călătoriei, numai cuşeta asta lamentabilă, când avea la dispoziţie de la bun început o cabină mult mai confortabilă. Cu mult mai importantă este însă promisiunea făcută de Henry că-şi va pune talentele nemăsurate în slujba unui diagnostic pentru boala mea, de îndată ce vom fi ieşit pe mare. Nici nu pot descrie în cuvinte uşurarea ce m'a cuprins.

Vineri, 15 Noiembrie

Ne-am aşternut drumului în zorii zilei, cu toate că Vinerea este o cobe printre marinari. (Căp. Molyneux mârâie: „Superstiţiunile, Zilele Sfinţilor & alte blestemate de brizbizuri sunt sportul preferat al precupeţelor papistaşe, dar *eu* am o treabă concretă: să scot profit!") Henry şi cu mine nu ne-am aventurat pe punte, pentru că toţi membrii equipajului sunt ocupaţi cu trasul de parâme, plus că mai şi bate dinspre Sud un vânt tăios, pe o mare agitată; vasul ne-a zdruncinat azi-noapte şi nu s'a potolit nici astăzi. Ne-am petrecut jumătate din zi aranjând medicamentele lui Henry. Pe lângă accesoriile unui medic modern, prietenul meu

deține şi câteva cărți de specialitate în Engleză, Latină şi Germană. Într'o casetă ține mostre de prafuri, în sticluțe cu dopuri îndesate zdravăn şi cu etiquete scrise în Greceşte, pe care le amestecă pentru a obține diverse hapuri şi unguente. Ne-am uitat cu ocheanul de la pilotaj pe la ora prânzului şi Insulele Chatham se vedeau ca nişte pete de cerneală pe orizontul ca de plumb; dar tangajul & ruliul sunt primejdioase pentru cei ale căror picioare şi-au îngăduit să coboare pentru o săptămână de vacanță pe țărm.

După-masă

Torgny Suedezul a bătut la uşa raclei mele. Surprins & intrigat de aerul lui secretos, l-am poftit înăuntru. S'a aşezat pe „piramida“ de odgon şi mi-a spus în şoaptă că venea cu o propunere din partea unui grup de mateloți din equipaj. „Ne spui care-s vânele ăle mai bune, ăle tainice de le țineți pentru voi, localnicii. Şi noi, adică io cu-amicii mei, facem munca de săpăm. 'Mneata stai liniştit şi noi îț' dăm a zecea parte.“

Mi-a trebuit ceva timp ca să-nțeleg că Torgny se referea la câmpurile miniere din California. Aşa că se pregăteşte o dezertare în masă de îndată ce *Profetesa* va fi ajuns la destinație şi mărturisesc: înclin să simpatizez cu mateloții! După ce l-am asigurat de acest lucru, i-am jurat lui Torgny că nu am ştiință de amplasarea filoanelor de aur, pentru că în ultimele douăsprezece luni am lipsit de-acasă, dar că sunt gata să-i desenez pe gratis o hartă pe care să trec presupusele *Eldorados* – ba chiar cu plăcere. Torgny a părut mulțumit. Am rupt o filă din acest Jurnal şi nici nu m'am apucat bine să schițez amplasamentul unor aşezări precum Sausalito, Benecia, Stanislaus, Sacramento &c., când m'am auzit strigat de o voce batjocoritoare:

— O facem pe oracolul, ai, Domnu' Scârțâie-Pana?

Nu-l auziserăm nici'unul dintre noi pe D-l Boerhaave coborând scările de pe punte şi postându-se în fața uşii mele întredeschise! Torgny a scos un strigăt de spaimă,

dezvăluindu-şi vinovăţia într-o clipită.

— Şi care, mă rog – a continuat Secundul –, să fie treaba pe care-o ai tu, Pustulă-de-Stockholm, cu Pasagerul nostru?

Torgny a amuţit, dar eu n'am vrut să mă las intimidat şi i-am răspuns zbirului că-i descriam lui Torgny „atracţiile“ oraşului meu, ca să se bucure mai lesne de învoirea ce avea să primească de a coborî pe ţărm.

Boerhaave a ridicat din sprâncene.

— Dăm şi-nvoiri de coborât pe ţărm acuma, nu? Asta-i ceva nou pentru urechile mele de om bătrân. Hârtia s'o văd, Domnu' Ewing, dacă eşti amabil!

N'am fost amabil. Darul meu către bietul matelot nu era treaba Olandezului.

— A, da, s'avem pardon, Domnu' Ewing! Torgny, fă bine şi primeşte ce ţi se *dăruieşte.*

N'aveam ce face decât să-i întind hârtia Suedezului înlemnit. La care D-l Boerhaave s'a răstit:

— Torgny, să-mi dai *urgent* darul ăsta, că, de nu, să fiu al D… lui, o să regreţi şi ziua când te-a scuipat mă-ta afară din… [pana mea se revoltă & refuză să înregistreze o asemenea blasfemie]!

Înspăimântat, Suedezul s'a conformat.

— Instructiv, nu glumă, a comentat Boerhaave, plimbându-şi privirile peste opera mea de cartografie. Căpitanul o să fie încântat să afle ce eforturi faci, Domnu' Ewing, ca să le faci viaţa mai bună zdrenţăroşilor noştri marinari. Torgny, faci de veghe-n cuibu' rândunicii douăş'patru de ore. Patruş'opt, dacă te vede careva că-ţi iei vre'o pauză. Ţi se face sete, 'ţi bei p…

Torgny a şters-o, dar cu mine Secundul mai avea ceva de-mpărţit.

— Apele-astea colcăie de requini, Domnu' Scârţâie-Pana. Se-aţin pe lângă nave, doar-doar le-o pica-n fălci vre'un lest mai gustos. L-am văzut odată pe unu' cum mânca un pasager. Şi-ăla, ca şi 'mneata, n'a ştiut să-şi vadă de sănătate şi-a căzut peste bord. L-am auzit cum zbiera. Ăştia, Marii Albi, au obiceiul să *se joace* cu mâncarea, îşi

prelungesc masa: un picior acum, o halcă mai încolo – şi nenorocitu' ăla a trăit mai mult decât l-ai fi crezut în stare. Gândeşte-te la treaba asta, mi-a mai spus şi-abia pe urmă a închis uşa raclei.

Boerhaave, ca toţi zbirii & tiranii, se mândreşte tocmai cu mizantropia care-l face renumit.

Sâmbătă, 16 Noiembrie

Soarta mi-a rezervat cea mai mare năpastă a călătoriei mele de până acum. O umbră din vechiul Rekohu m'a aruncat pe *mine,* care am drept unice deziderate liniştea & discreţia, într'o mare de suspiciuni & bârfe! Şi totuşi, nu mă fac vinovat de *nici'o crimă,* poate doar de omenie creştină şi de un ghinion care se ţine scai de mine! Astăzi se împlineşte o lună de când am ridicat ancora din Noua Galie de Sud, iar eu scriam această propoziţie optimistă: „Anticipez o călătorie plictisitoare, în care n'o să se-ntâmple mai nimic". Cum îşi mai râde-acum de mine însemnarea asta! Ultimele optsprezece ore n'o să le uit câte zile mai am în faţă, dar cum nu pot nici să dorm, nici să gândesc (iar Henry s'a dus de-acuma la culcare), singura mea scăpare de nesomn este să-mi blestem Norocul schimbător pe-aceste pagini răbdătoare.

Aseară m'am retras în racla mea „rupt" de oboseală. După ce mi-am făcut rugăciunea, am stins felinarul şi m'am lăsat s'alunec în braţele Somnului, legănat de vocile fără număr ale vasului, când m'a trezit o voce răguşită – *dinăuntrul raclei mele!* –, de-am sărit cu ochii larg deschişi, cuprins de panică.

— Dom' Ewing – m'a implorat vocea în şoaptă –, Dom' Ewing… io nu face rău… nu ţipă, Domnu'… Rog!

M'am ridicat fără să gândesc limpede şi m'am izbit cu capul de plafonul raclei. În cele două fante de lumină gălbuie care se strecurau pe lângă uşa mea şuie şi la lumina stelelor care intra pe hublou, am văzut o bucată de odgon cum se descolăcea ca un şarpe şi din el se desprindea o formă neagră, de parcă s'ar fi sculat morţii la Trâmbiţa din Urmă!

Mi s'a părut că văd o mână zdravănă cum străbate bezna şi-mi acoperă gura până să reuşesc să strig! Agresorul mi-a şoptit:

— Dom' Ewing, io nu face rău, tu nu teamă, io prieten Dom' D'Arnoq – ştii că el Creştin – rog taci!

În cele din urmă, Raţiunea mi-a învins frica. Un om se-ascundea la mine-n raclă, nu vre'un spirit. De-ar fi vrut să-mi taie gâtul ca să-mi ia pălăria, încălţările sau caseta cu documente, aş fi fost deja mort. Dacă era cumva vre'un pasager clandestin, temnicerul meu de ocazie, păi atunci el, nu eu, avea a se teme pentru viaţa lui. După felul sincopat în care vorbea, după silueta care i se zărea şi după cum mirosea, am intuit că pasagerul clandestin era un Indian, unul singur pe o corabie cu cincizeci de Oameni Albi. Prea bine – am dat încet din cap, ca să priceapă că nu aveam de gând să strig.

Mâna lui precaută mi-a eliberat gura.

— Mă cheamă Autua, mi-a zis. Tu ştii io, văzut io; vai, vai! – tu milă io…

L-am întrebat despre ce anume vorbea.

— Maori biciuit la io; tu văzut… – la care mi-am adus aminte, cu toată ciudăţenia situaţiunii mele, despre acel Moriori flagelat în apropiere de „Regele-Şopârlă“. Asta i-a mai dat ceva curaj: Tu om bun… D-l D'Arnoq zice tu om bun… el ascunde io cabina ta ieri-seară… io scăpat… tu ajută la io, Dom' Ewing! – şi cum eu dădeam să mormăi ceva, mâna lui mi s'a pus din nou peste gură: Dacă tu nu ajută… io necaz mare mort.

Asta da – mai mult ca sigur! mi-am spus în sinea mea. Şi-n plus o să mă tragi la fund şi pe mine, dacă nu reuşesc să-l persuadez pe Căp. Molyneux că n'am nici'un amestec! (Îmi venea să urlu de furie faţă de gestul lui D'Arnoq şi chiar şi-acuma îmi vine să urlu. De ce nu-şi vedea *el* de „cauzele lui nobile“ şi nu-i lăsa într-ale lor pe spectatorii nevinovaţi?) I-am spus pasagerului clandestin că era de pe-acum în „necaz mare mort“. *Profetesa* este un vas de comerţ, nu un „tren-fantomă“ pentru sclavii fugari.

— Io ştie navigat! a insistat Negrul. Io muncit călătorie!

Atunci toate sunt bune & frumoase, i-am spus (deşi aveam o vagă îndoială în legătură cu pretenția lui de a fi fost un navigator priceput) şi l-am îndemnat să se pună la dispoziția Căpitanului pentru tot restul traversării.

— Nu, ei nu ascultă io! zice: „Du-te acasă înot, Negreață!“ şi-aruncă io la mare! Tu legist, aşa? Tu merge, tu vorbeşte, io stai, io ascunde! Rog la tu! Căp'tan ascultă la tu, Dom' Ewing. Rog.

În zadar am căutat să-l conving: nici'un advocat nu avea mai puțini sorți de izbândă la curtea Căp. Molyneux decât yankeul aici de față, Adam Ewing. Aventura acelui Moriori era problema lui, la care eu nu voiam să mă fac părtaş. Mâna lui mi-a căutat-o pe-a mea şi, când am simțit că-mi strânge degetele în jurul unui mâner de pumnal, am rămas consternat. Mi-a cerut, pe un ton hotărât şi sec:

— Atunci omoară io – şi şi-a dus vârful pumnalului la gât, cu un calm şi o siguranță înfiorătoare.

I-am spus Indianului că e nebun.

— Io nu nebun. Tu nu ajută io, tu omoară io – acelaşi lucru. Aşa e, tu ştii bine. (L-am implorat să se liniştească & să vorbească în şoaptă.) Atunci omoară io. Spui alții că io atacă tu, aşa că tu omoară io. Io nu vrei ajunge dat mâncare la peşti, Dom' Ewing. Mai bine moare io aici.

Blestemându-mi propria conştiință prima, norocul de-al doilea şi pe D-l D'Arnoq de-al treilea, l-am conjurat să-şi bage pumnalul în teacă şi să se-ascundă, pentru numele lui Dumnezeu, de teamă să nu-l audă vre'unul dintre membrii equipajului şi să vină să vadă ce-i. Am făgăduit să-l abordez pe Căpitan la micul dejun, pentru că numai dacă voiam să-mi asigur eşecul unei asemenea întreprinderi, m'aş fi dus chiar atunci să-i tulbur somnul. Cu asta pasagerul meu clandestin s'a declarat mulțumit şi mi-a mulțumit şi mie. Apoi s'a strecurat la loc de unde ieşise, printre colacii de odgon, lăsându-mă pe mine cu sarcina quasi-imposibilă de a pleda pentru un Aborigen îmbarcat clandestin pe o goeletă englezească, fără ca pe capul descoperitorului & colegului

său de cabină să cadă vre'o acuză de complot. După cum respira, sălbaticul părea să fi adormit. M'am simțit ispitit să țâşnesc pe uşă afară şi să strig după ajutor; în ochii Domnului, însă, eram legat de cuvântul dat, chiar şi unui Indian.

O babilonie întreagă: scânduri care pârâiau, catarge care trosneau, frânghii care plesneau, pânze care fluturau, picioare care tropăiau pe punte, capre care behăiau, şobolani care chițăiau, pompe care gemeau, clopotul care bătea la fiecare schimb de cart, încăierările şi râsetele de la teugă, ordinele zbierate, heirupurile de la vinciuri, plus eterna legănare a tărâmului nimfei Tetis – toate-mi distrăgeau atenția, în timp ce îmi făceam socoteli cum aş fi putut să-l persuadez pe Căp. Molyneux că n'avusesem nici'un amestec în conspirația D-lui D'Arnoq (de-acuma trebuie să fiu mai vigilent ca nici'odată, ca nu cumva Jurnalul acesta să cadă sub cine ştie ce ochi neprietenoşi), când am auzit un țipăt în falset, care a început undeva departe, a crescut & apropiat cu iuțeala fulgerului şi s-a oprit brusc pe punte, la doar trei picioare mai sus de unde mă aflam întins pe cuşeta mea.

Ce sfârşit cumplit! Am rămas înlemnit, şocat & rigid, uitând şi să mai respir. S'au iscat țipete şi mai departe, şi mai aproape, s'au înmulțit paşii care bocăneau şi cineva a strigat pe un ton alarmat: „Sculați-l pe Doctorul Goose!"

— Pare rău de el, căzut din greement, acuma mort, a şoptit Indianul, când m'a văzut că mă ridic să văd ce era cu toată gălăgia. Nimic poți face, Dom' Ewing!

I-am ordonat să stea pitit şi am ieşit pe uşă. Presupun că pasagerul meu clandestin şi-a dat seama cât de tentat eram să profit de accident ca să-l dau de gol.

Tot equipajul se adunase în jurul unui trup care zăcea la baza catargului din mijloc. La lumina tremurândă a felinarului, l-am recunoscut pe unul dintre Castilieni. (Recunosc: primul meu sentiment a fost de uşurare că nu Rafael, ci altul căzuse şi-şi găsise sfârşitul.) L-am auzit pe Islandez cum povestea că mortul câştigase la cărți rațiile de rachiu ale conaționalilor săi şi că băuse toată tăria înainte

să-i înceapă cartul. Henry şi-a făcut apariţia în cămaşă de noapte, cu geanta de Doctor în mână. A îngenuncheat lângă trupul zdrobit, i-a căutat pulsul şi a clătinat din cap: „Omul ăsta nu mai are nevoie de Doctor". D-l Roderick a recuperat cizmele şi hainele Castilianului pentru licitaţie, iar Mankin a venit cu o pânză de sac ferfeniţită pentru învelit cadavrul. (D-l Boerhaave are să deducă pânza de sac din profiturile licitaţiei.) Marinarii s'au întors unii la teugă, alţii la carturile lor, cu toţii treziţi la realitate de felul brusc în care-şi aduseseră aminte de fragilitatea vieţii. Henry, D-l Roderick şi cu mine am rămas, ca să-i veghem pe Castilieni cum îşi îndeplineau ritualurile de Catolici pentru conaţionalul lor, cum îl înfăşurau în sac şi-i încredinţau trupul adâncurilor cu lacrimi şi strigăte îndurerate de *adios!* „Ce *Latinos* pasionali!", a comentat Henry, urându-mi noapte bună pentru a doua oară. Eu fierbeam să-i împărtăşesc prietenului meu secretul cu Indianul, dar mi-am strunit limba, ca nu cumva să-l fac să se simtă lezat de sentimentul complicităţii.

Lăsând în urmă scena aceea cumplită, am văzut felinarul de la popotă aprins. Finbar doarme acolo, ca să-i „descurajeze pe hoţomani", dar şi el fusese trezit de toată hărmălaia din miez de noapte. Mi-am făcut socoteala că pasagerul meu clandestin probabil nu mâncase nimic de o zi şi jumătate şi m'am temut – cine ştie la ce grozăvii de fiară se dedă un sălbatic rămas cu burta goală? Gestul se putea întoarce foarte bine împotriva mea de dimineaţă, dar i-am spus bucătarului că mă roade o foame rebelă şi nu-mi dă pace să adorm; aşa am reuşit (la preţ dublu faţă de cel obişnuit, pe motiv de „oră nepotrivită") să procur o farfurie plină cu cârnaţi, varză acră şi chifle tari ca nişte ghiulele de tun.

Odată revenit în cabina mea înghesuită, sălbaticul mi-a mulţumit pentru bunătate şi a mâncat porţia aceea umilă de parcă ar fi fost la Banquetul Preşedintelui. Nu i-am destăinuit adevăratele mele motive: cu cât avea burta mai plină, cu atât ar fi fost mai puţin tentat să mă mănânce pe

mine; în schimb, l-am întrebat de ce-mi zâmbise în timp ce era biciuit. „Durere are putere, da, da' ochii de prieten – mai multă putere", mi-a răspuns. I-am spus că nu ştie mai nimic despre mine şi că eu nu ştiu chiar nimic despre el. A făcut semn cu două degete către ochii lui, pe urmă către ochii mei, ca şi cum un gest atâta de simplu ar fi constituit o explicație profundă.

Vântul s'a întețit pe măsură ce cartul de mijloc se apropia de sfârşit, făcând să pârâie lemnăria şi biciuind valurile care măturau puntea. N'a trecut mult şi apa de mare a pătruns şi în racla mea, prelingându-se pe pereți şi udându-mi pătura.

— Puteai să-ți alegi o ascunzătoare mai uscată decât aici, la mine, am spus în şoaptă, ca să verific dacă musafirul nepoftit era treaz au ba.

— Mai bine sigur ca uscat, Dom' Ewing, mi-a răspuns el tot şoptit, la fel de treaz ca şi mine.

— De ce-l băteau cu atâta sălbăticie Indienii din cătun? l-am întrebat. A urmat o linişte prelungită, apoi:

— Io văzut lumea. Nu mai este sclav bun.

Ca să păcălesc răul de mare în ceasurile acelea lungi, l-am provocat pe fugar să-mi spună povestea lui. (N'am ce face, recunosc: eram şi curios, pe deasupra.) Engleza lui de baltă l-a făcut să-mi povestească atâta de dezlânat, că nu mă voi strădui s-aştern aici decât esența ei.

Bărcile Oamenilor Albi i-au adus necazuri Vechiului Rekohu, aşa cum relata D-l D'Arnoq, dar şi minunății. În copilăria lui, pasagerul meu clandestin de-acuma, Autua, râvnea să ştie mai multe despre oamenii aceia palizi din țări a căror existență, pe vremea bunicului, ținea de tărâmul miturilor. Autua pretindea că tatăl lui se numărase printre băştinaşii pe care oamenii Locotenentului Broughton i-au întâlnit la Golful Ambuscadei când au debarcat şi că toată copilăria lui auzise povestea cu pricina spusă & răs-spusă: despre Marele Albatros care tăia cețurile dimineții împins de rame; despre supuşii săi, înveşmântați curios şi împodobiți cu penaje în culori vii, care au tras la mal cu canoele,

înaintând cu spatele; despre vorbirea pocită a aceloraşi supuşi ai Albatrosului (o fi fost vre'o păsărească?); despre cum suflau fum pe nări; despre cum violaseră fără milă tabuul care le interzicea Străinilor să se atingă de canoele de luptă (dacă făceau aşa, spurcau ambarcaţiunile, care n'ar mai fi fost bune de navigat, ca şi cum le-ar fi izbit cu securea); despre altercaţia care a urmat; despre acele „beţe urlătoare“ a căror mânie magică putea să omoare omul aflat la celălalt capăt al plajei; în fine, despre fustanela viu colorată în albastru ca marea, alb ca norii şi roşu ca sângele, pe care supuşii au cocoţat-o în vârful unui par, apoi au plecat înapoi pe Marele Albatros la fel cum veniseră, cu canoele lor. (Drapelul respectiv a fost dat jos şi înfăţişat unei căpetenii care l-a purtat mândru, pân'a murit de gâlci.)

Autua avea un unchi, Koche, care s'a îmbarcat pe o balenieră cu destinaţia Boston pe la anul 1825. (Fugarul nu e foarte sigur de ce vârstă are.) Moriori erau preţuiţi ca membri ai equipajelor pe asemenea vase, pentru că nu vor fi fost ei pricepuţi într'ale războiului, bărbaţii din Rekohu, dar îşi câştigau reputaţia la vânatul focilor şi la măiestria înotului. (De exemplu, ca să-şi poată cere aleasa de nevastă, un tânăr fusese pus să plonjeze până pe fundul mării şi să revină la suprafaţă cu câte un crab în fiecare mână şi un al treilea între dinţi.) Polinezienii proaspăt descoperiţi, trebuie spus că le cad pradă cu uşurinţă Căpitanilor lipsiţi de scrupule. Unchiul lui Autua, Koche, s'a întors abia după cinci ani, purtând veşminte *Pakeha*, cu cercei în urechi, cu o pungă modestă de dolari & reali şi nărăvit de-a binelea (avea inclusiv obiceiul de a „scoate fum pe nări“), cu blesteme supărătoare şi cu poveşti despre oraşe şi locuri mult prea nelalocul lor ca să poată fi descrise în limba Moriori.

Autua şi-a jurat să se îmbarce pe primul vas care pleca din Ocean Bay, ca să vadă cu ochii lui locurile acelea exotice. Unchiul său l-a convins pe un şef de equipaj de pe o balenieră franţuzească să-l ia la bord pe Autua, care avea pe-atunci zece ani (?), ca mus. În peregrinările sale pe mare, tânărul Moriori a văzut munţii de gheaţă din Antarctica,

balene transformate în mici insule de carne vie, apoi în butoaie cu seu; în apele nemişcate şi tulburi din jurul Insulelor Encantadas a vânat ţestoase uriaşe; la Sydney a văzut clădiri grandioase, parcuri, căleşti trase de cai, doamne cu bonete pe cap & toate minunile civilizaţiei; a transportat opiu de la Calcutta la Canton; a supravieţuit dizenteriei în Batavia; şi-a pierdut o jumătate de ureche într'o gâlceavă cu nişte Mexicani înaintea altarului de la Santa Cruz; a supravieţuit unui naufragiu la Capul Horn şi a văzut Rio de Janeiro, chiar dacă n'a pus piciorul pe ţărm; şi colindând toate aceste locuri, a remarcat brutalitatea naturală a raselor mai deschise la culoare faţă de cele mai închise.

Autua s'a întors în vara lui 1835, de-acum un tânăr de aproximativ douăzeci de ani, priceput la cele lumeşti. Îşi făcuse planuri să ia de nevastă o localnică, să-şi construiască o casă şi să cultive câţiva acri de pământ, numai că, până la Solstiţiul de iarnă din anul acela, după cum relata D-l D'Arnoq, orice Moriori care nu fusese ucis fusese făcut sclav de către Maori. Anii petrecuţi prin equipaje de toate neamurile nu l-au înălţat pe Autua cel întors din străini în ochii invadatorilor. (Am remarcat ce moment nepotrivit îşi găsise Fiul Risipitor să se întoarcă la ai săi, la care el mi-a răspuns: „Nu, Dom' Ewing, Rekohu *cheamă* io acasă, io *vede* moartea ei, io *ştie*" – şi s'a lovit peste cap – „Adevăr".)

Stăpânul lui Autua era chiar acel Maori cu şopârle tatuate pe piele, Kupaka se numea, care-i anunţase pe sclavii săi îngroziţi & îngenuncheaţi că scopul lui era să-i cureţe de idolii lor mincinoşi („Ce, v'au scăpat zeii voştri?", i-a întrebat Kupaka la modul retoric), de limba lor spurcată („Biciul ăsta al meu vă-nvaţă să vorbiţi Maori!"), de sângele lor stricat („Atâta v'aţi prăsit între voi, că v'aţi diluat *mana* străveche!"). De-atunci înainte, orice împerechere între Moriori a fost proscrisă şi orice progenitură ieşită dintr'un bărbat Maori şi o femeie Moriori a fost declarată Maori. La început, cei care n'au respectat interdicţia au fost omorâţi în cele mai sinistre feluri, iar supravieţuitorii au ajuns de-au trăit în acea stare

de letargie provocată de o subjugare brutală. Autua a defrişat pământul, a plantat grâu şi a îngrijit porci pentru Kupaka până i-a câştigat încrederea suficient cât să poată fugi. („Locuri secret la Rekohu, Dom' Ewing, râpe, puţuri, grote la Pădurea Motoporoporo, ascuns adânc nu miroase nici'un câine acolo." Presupun că peste un asemenea loc secret dădusem şi eu.)

După un an, a fost prins din nou, dar sclavii Moriori se răriseră deja prea mult ca să mai fie măcelăriţi fără discernământ. Maori de condiţie modestă erau nevoiţi să trudească laolaltă cu sclavii, ceea ce nu le plăcea deloc. (Se plângeau: „De ce am părăsit pământul strămoşilor noştri din Aotearoa, pentru insula asta nenorocită?") Autua s'a făcut scăpat din nou şi în această a doua rundă de libertate a fost adăpostit în taină, timp de câteva luni, de D-l D'Arnoq, care şi-a asumat un risc deloc neglijabil. În acest interval a fost botezat Autua şi atras în tabăra Domnului.

Oamenii lui Kupaka l-au prins din urmă pe fugar după un an şi şase luni, dar de-acum stăpânul iute la mânie căpătase un anumit respect faţă de spiritul lui Autua. După ce a pus să fie biciuit ca pedeapsă, Kupaka i-a dat sclavului sarcina să-i pescuiască hrana. În această nouă slujbă, Moriori a răbdat să-i mai treacă un an din viaţă, până când, într'o după-masă, a descoperit un peşte foarte rar, *moeeka,* dând din coadă în năvodul lui. Nevestei lui Kupaka i-a spus că acest rege printre peşti nu putea fi mâncat decât de un rege între oameni şi a învăţat-o cum să i-l pregătească soţului ei. („Tare-tare otrăvitor peştele-ăsta *moeeka,* Dom' Ewing. Muşc o dată & dorm, nu mai scol nici'odată.") În timpul ospăţului din noaptea aceea, Autua s'a strecurat afară din îngrăditură, a furat canoea stăpânului şi a vâslit contra curentului, pe marea agitată şi neluminată de Lună, până la insula nelocuită Pitt, aflată la două leghe Sud de Insula Chatham (numită Rangiauria în Moriori şi ţinută la mare stimă, ca fiind locul de naştere al Omenirii).

Norocul a fost de partea lui Autua, care a ajuns cu bine în zori, în timp ce se stârnea o furtună, aşa că nici'o canoe n'a

pornit în căutarea lui. În Edenul său Polinezian, a supravieţuit cu ţelină sălbatică, năsturel, ouă, fructe sălbatice, cu câte un pui de mistreţ din când în când (nu risca să facă focul decât la adăpostul întunericului sau al ceţurilor) şi cu credinţa că, în sfârşit, Kupaka îşi primise pedeapsa cuvenită. Dar nu-i fusese greu de suportat singurătatea? „Noaptea, io vorbeşte cu strămoşii. Ziua, spune la păsări poveşti din Maui & păsări spune poveştile mării la io.“

Aşa a trăit fugarul meu şi a văzut schimbându-se multe anotimpuri, până în Septembrie trecut, când o vifornıţă de iarnă a făcut să eşueze, tocmai pe reciful Insulei Pitt, baleniera *Eliza* din Nantucket. Toţi marinarii s'au înecat, dar D-l Walker, întotdeauna zelos când vine vorba să câştige uşor câteva guinee, a şi traversat strâmtoarea să vadă ce se mai putea salva. Când a văzut acolo semne de locuire, ba chiar şi vechea canoe a lui Kupaka (fiecare este cioplită cu însemne unice), şi-a dat seama că descoperise o comoară care i-ar fi interesat pe vecinii săi Maori. După alte două zile, o întreagă partidă de vânătoare a pornit de pe insula cea mare, trăgând la rame înspre Insula Pitt. Autua s'a aşezat liniştit pe plajă şi s'a uitat la ei cum se apropiau; un singur lucru l-a surprins: vechiul lui duşman Kupaka, ceva mai cărunt acum, dar viu şi nevătămat, înălţa de zor cântări de luptă.

Şi oaspetele meu nepoftit şi-a încheiat povestirea: „Nenorocitu' de câine lacom fură *moeeka* din bucătărie, mănâncă & moare, nu Maori. Da, Kupaka pune io la biciuit, da' e bătrân & departe casă şi *mana* lui golită şi-nfometată. Maori trăieşte războaie & răzbunări & conflict – pacea chinuitoare la ei. Mulţi pleacă 'napoi Zelanda. Kupaka n'are unde, pământu' lui nu mai e, gata! Ei, săptămâna fost, Dom' Ewing, io vede tu şi io ştie, tu scapă io, io ştie bine.“

Cartul de dimineaţă a tras clopotul de patru ori. Hubloul meu trăda nişte zori cu ploaie. Reuşisem să dorm puţin, însă rugăciunile mele ca până în zori fugarul Moriori să se facă nevăzut rămăseseră fără ecou. L-am conjurat să se prefacă,

dacă-l întreba cineva, că *abia acum își făcuse cunoscută prezența* și să nu pomenească nimic despre conversația noastră nocturnă. Mi-a făcut semn că pricepuse, dar eu tot mă temeam de ce era mai rău: că istețimea unui Indian nu se putea măsura cu viclenia unui Boerhaave.

Am ieșit pe culoar și m'am îndreptat spre popota ofițerilor *(Profetesa* se zvârcolea ca un mânz neîncălecat), am bătut la ușă, am intrat. D-l Roderick & D-l Boerhaave ascultau ceva ce spunea Căp. Molyneux. Mi-am dres glasul și le-am urat tuturor bună dimineața, la care simpaticul nostru Căpitan s'a răstit la mine:

— Dacă vrei să-mi fie dimineața bună, poți să te c… de-aici repejor, una-două!

Păstrându-mi calmul, am întrebat *când* era dispus Căpitanul să-și facă puțin timp ca să afle despre un Indian, pasager clandestin, care tocmai se ivise dintre colacii de odgon ce ocupau aceeași așa-zisă cabină ca și mine. În tăcerea care a urmat, chipul palid, de broscoi în călduri, al Căp. Molyneux s'a făcut roșu ca o fleică de vită pusă la frigare. Până să izbucnească el, am adăugat că pasagerul clandestin pretindea că este un marinar destoinic și cerea cu umilință să-i fie îngăduit să-și câștige costul călătoriei prin muncă.

D-l Boerhaave i-a luat-o înainte Căpitanului cu acuzațiile previzibile și a conchis:

— Pe vasele de comerț olandeze, cine-ascunde vre'un pasager clandestin îi împărtășește soarta!

I-am reamintit Olandezului că *noi* navigam sub pavilion englez și l-am întrebat de ce credea că *eu*, presupunând c'aș fi adăpostit un clandestin printre colacii de odgon, aș fi cerut & răscerut, încă de Joi seara, ca stiva de frânghie nepoftită să fie luată de-acolo, ceea ce ar fi însemnat să-mi fie descoperită zisa „conspirație“? Dacă tot nimerisem drept la țintă cu întrebarea, mi-am luat avânt și l-am asigurat pe Căp. Molyneux că fugarul botezat Creștin recursese la această măsură extremă de teamă ca stăpânul lui Maori, care jurase că avea să-i mănânce „ficații calzi“ (am mai

presărat şi eu nişte „mirodenii“ peste versiunea mea a evenimentelor), să nu-şi îndrepte mânia păgână împotriva celui care l-ar fi făcut scăpat.

— Şi-adică blestematul de Negrotei mai vrea să-i fim şi *recunoscători*?! a exclamat D-l Boerhaave.

— Nu, am răspuns eu, acest Moriori cere doar să i se dea o şansă de-a se arăta util *Profetesei,* la care D-l Boerhaave a sărit şi mai vehement:

— Un clandestin e-un clandestin şi dacă se c…ă pepite de aur! Cum îl cheamă?

I-am răspuns că nu ştiam, pentru că nu stătusem la discuţii cu el, ci venisem de îndată să-l înştiinţez pe Căpitan. La care Căp. Molyneux a vorbit şi el, în sfârşit:

— Şi zici că-i marinar instruit clasa-*ntâi,* ai? Furia iniţială îi mai trecuse la gândul că se putea folosi de încă două mâini de care avea nevoie & pe care nu trebuia să le plătească. Şi e Indian, ai? Pe unde şi-a făcut veacul?

Am repetat că două minute nu-mi fuseseră de-ajuns ca să-i aflu povestea vieţii, dar că instinctul meu îmi spunea că Indianul ăsta, cel puţin, nu spunea baliverne.

— Domnu’ Roderick, a zis Căpitanul mângâindu-şi barba, ia du-te ’mneata cu Pasagerul nostru & cu instinctul lui şi adu-mi-l pe sălbaticul lor personal lângă arborele artimon, după care i-a azvârlit Secundului o cheie: Domnu’ Boerhaave, dacă nu te superi, puşca mea cu alice.

Şeful de equipaj şi cu mine am făcut ce ni se spusese. D-l Roderick m’a prevenit:

— Riscantă treabă! Singurul regulament care funcţionează la bordul *Profetesei* este Bunul Plac al bătrânului.

I-am răspuns că mai este un regulament, numit Conştiinţă, care funcţionează ca o *lex loci* oriunde ajunge privirea Domnului. Autua îşi aştepta judecata în izmenele de bumbac pe care mi le cumpărasem la Port Jackson (de pe keciul D-lui D’Arnoq urcase la bord numai cu o cârpă atârnată în faţă, ca toţi sălbaticii, şi cu un colier de colţi de requin la gât). Spinarea o avea la vedere. Urmele loviturilor de bici ar fi constituit mărturii – aşa speram eu – ale

rezistenței sale şi ar fi născut o anume compasiune în piepturile celor care le vedeau.

Şobolanii din spatele cortinei răspândiseră vestea că avea să fie distracție şi cea mai mare parte a equipajului se adunase pe punte. (Aliatul meu, Henry, încă dormea, neavând habar de primejdia în care mă aflam.) Căp. Molyneux l-a măsurat pe Moriori din cap până-n picioare, parc'ar fi evaluat un catâr, şi i-a vorbit în aceşti termeni:

— D-l Ewing, care nu ştie *nimic* despre felul în care-ai ajuns pe vasul meu, zice că te consideri marinar.

Autua i-a răspuns plin de curaj şi demnitate:

— Da, Dom' Căpitan, Domnu', doi ani pe baleniera *Mississippi* din Le Havre, Căpitan Maspero, şi patru ani pe *Cornucopia* din Philadelphia, Căpitan Caton, trei ani pe navă de comerț de la India la Anglia…

Căp. Molyneux l-a întrerupt & l-a întrebat de izmene:

— Nădragii ăştia de unde i-ai şterpelit, de jos din cabină? Dar Autua, care-şi dăduse seama că judecata lui mă privea şi pe mine, a zis:

— Domnu' ăsta Creştinu' mi-a dat io, Domnu'.

Întregul equipaj s'a uitat încotro arăta cu degetul fugarul, înspre mine adică, iar D-l Boerhaave a căutat fisura din armura mea.

— Nu, zău? Şi *când* ți-a făcut el darul ăsta?

Eu mi-am amintit de-un aphorism al socrului meu: „Ca să păcăleşti un judecător, prefă-te fascinat; ca să tragi în piept o sală-ntreagă de judecată, prefă-te plictisit“ – aşa c'am pretins că-mi intrase ceva în ochi. Răspunsul Indianului fugar a demonstrat o percepție de primă mână:

— Zece minute-n urmă, Domnu'. Io nu haine, zice Domnu' ăsta: gol nu-i bine, ia şi-mbracă asta.

— Dacă eşti marinar, a zis Căpitanul făcând semn cu degetul mare în sus, ia să te vedem cum cobori rândunica de pe arborele-ăsta principal!

Auzind asta, pasagerul clandestin a devenit şovăitor şi nehotărât, iar eu, conştient că pusesem un rămăşag nebunesc pe cuvântul unui Indian, care se putea întoarce

lesne împotriva mea. Dar Autua şi-a dat seama că i se întindea o capcană:

— Domnu’, ăsta catarg nu pricipal, ăsta catargu’ artimon, da?

Căp. Molyneux a încuviințat din cap cu o figură impasibilă.

— Atunci, fii bun şi coboară tot rândunica, dar de pe arborele-ăsta *artimon.*

Autua s’a năpustit pe catarg în sus, iar mie mi s’a’părut că nu era pierdută chiar orice speranță. Soarele ivit la orizont strălucea în apă şi ne făcea pe toți să ne mijim ochii.

— Pregăteşte puşca şi ocheşte, i-a ordonat Căpitanul D-lui Boerhaave, de îndată ce fugarul a trecut de verga brigantinei. Tragi la comanda mea!

Eu am sărit să protestez din toate puterile: Indianul primise taina sfântă a Botezului. Dar Căp. Molyneux mi-a spus să tac, dacă nu voiam să mă-ntorc înot până-n Insulele Chatham. Nici’un Căpitan american n’ar împuşca un om cu-atâta ticăloşie, nici măcar un Negrotei! Fugarul Moriori a ajuns la verga cea mai de sus şi l-am văzut umblând pe ea cu dexteritate de maimuță, cu toată marea agitată. Văzând cum se strângea pânza, unul dintre cei mai „dați dracu’“ din tot equipajul, un Islandez încruntat şi un marinar întotdeauna treaz, săritor şi muncitor a căzut în admirație față de Autua, în auzul tuturor celorlalți:

— Coloratu’ ăsta-i la fel ca mine, dat dracu’, şi-are cârlige la picioare, nu degete!

Atâta m’am simțit de recunoscător, că i-aş fi sărutat bocancii!

N’a trecut mult şi Autua s’a coborât de pe artimon cu tot cu pânza, operațiune altminteri dificilă şi pentru o equipă de patru oameni. Căp. Molyneux a mormăit ceva ce voia să fie o încuviințare şi i-a ordonat D-lui Boerhaave să lase puşca jos.

— Da’ să fiu al D…lui, dacă-i plătesc fie şi-un cent unui clandestin! Să facă bine să-şi câştige traversarea până-n O-hawaii. Dacă-şi vede de treabă, când ajungem acolo poa’ să se-nroleze şi el ca toată lumea. Domnu’ Roderick, pune-l în locul Spaniolului mort.

Am tocit vârful penei ca să povestesc evenimentele zilei. Şi s'a mai şi făcut atâta de întuneric, de nu mai văd nimic.

Miercuri, 20 Noiembrie

Briză puternică dinspre Răsărit, foarte sărată şi tăioasă. Henry m'a consultat aşa cum promisese şi are veşti proaste, chiar dacă se putea şi mai rău. Durerea mea provine de la un parazit, *Gusano coco cervello.* Este un vierme cu răspândire endemică de-a lungul & de-a latul Melaneziei şi Polineziei, dar cunoscut ştiinţei numai de vre'o zece ani. Se înmulţeşte prin canalele împuţite ale Bataviei – fără îndoială, portul în care m'am infectat eu însumi. Odată ingerat, călătoreşte prin vasele de sânge ale gazdei până în partea anterioară a cerebelului. (De unde şi migrenele mele & ameţeala.) Amplasat în creier, intră într'o fază de gestaţiune. Îmi spune Henry: „Eşti un om realist, Adam, aşa că hapurile Dumitale o să fie neîndulcite. Dacă larvele parazitului apucă să eclozeze, creierul victimei se transformă într'o conopidă colcăitoare. Gazele de putrefacţie presează asupra timpanelor şi globilor oculari până-i fac să plesnească, şi-atunci se-mprăştie un norişor de spori de *Gusano coco“.*

După ce mi se rosteşte condamnarea la moarte cu aceste cuvinte, urmează comutarea sentinţei & apelul. Un amestec de alkaloid de *urussium* şi mangan de Orinoco va face să mi se calcifieze parazitul, iar o răşină laphrydictică îl va dezintegra. „Farmacia“ lui Henry conţine toate aceste ingrediente, dar dozarea lor precisă este esenţială. Mai puţin de o jum. de dram nu reuşeşte să-l elimine pe *Gusano coco*, iar prea mult îl vindecă pe pacient omorându-l. Doctorul mă avertizează: înainte ca parazitul să moară, săculeţii lui de otravă plesnesc şi-şi revarsă conţinutul, aşa încât mă voi simţi şi mai rău până când voi ajunge să fiu complect vindecat.

Henry m'a conjurat să nu suflu nimănui o vorbă despre starea mea, fiindcă hiene precum Boerhaave abia aşteaptă ca

marinarii vulnerabili & ignoranți să devină ostili în fața unor maladii despre care n'au habar. („Am auzit mai demult despre un marinar care i-a arătat altuia un semn de lepră la doar o săptămână după ce plecaseră din Macao şi-i aştepta drum lung până hăt, la Lisabona“ – mi-a povestit Henry – „şi tot equipajul s'a unit & l-a săltat pe bietul nenorocit peste bord, fără nici'o altă întrebare.“) Cât va dura convalescența mea, Henry s'a angajat să informeze „gura târgului“ că D-l Ewing are o uşoară febră din cauza climei şi că el mă va îngriji personal. Când am pomenit despre onorariul lui, s'a strâmbat la mine: „Onorariu? Da' ce eşti dumneata, vre'un viconte ipohondru care-şi îndeasă pernele cu bilete de bancă? Providența mi te-a încredințat – şi mă-ndoiesc să existe pe toată întinderea albastră a Pacificului cinci oameni care să te ştie vindeca! Aşa că onorariul va fi onorific. Tot ce te rog, dragul meu Adam, este să fii un pacient ascultător! Te rog mult: să iei prafurile pe care ți le dau şi să rămâi în cabina Dumitale. Trec să văd ce faci după ce termin cu toate japițele-astea“.

Doctorul meu este ca un diamant netăiat & fără ape. Chiar acum, când scriu aceste cuvinte, am ochii plini de lacrimi de recunoştință.

Sâmbătă, 30 Noiembrie

Prafurile lui Henry sunt un tratament cu adevărat miraculos. Inhalez particulele vitale de pe o spatulă de fildeş şi pe dată simt cum toată ființa mea se înfierbântă ca de-o bucurie incandescentă. Simțurile mi se ascut, chiar dacă mădularele îmi amorțesc. Noaptea, parazitul încă se mai răsuceşte, precum degețelele unui bebeluş nou-născut, provocându-mi spasme de durere şi vise deopotrivă obscene & înfricoşătoare. „Semn clar“ – mă consolează Henry – „că viermele Dumitale reacționează la vermicidul nostru şi-şi caută refugiu în profunzimile canalelor cerebrale, de unde izvorăsc viziunile. În zadar se-ascunde *Gusano coco,* dragul

meu Adam, în zadar! Tot îl scoatem noi afară până la urmă!“

Luni, 2 Decembrie

Ziua, în racla mea e mai cald decât într-un cuptor şi mi se întâmplă să stropesc paginile acestea cu sudoare. Soarele tropical umple şi decolorează cerul amiezii. Oamenii muncesc pe jumătate goi, cu partea de sus a trupurilor arsă de soare şi capetele acoperite cu pălării de paie. Scândurile punţii transpiră gudron fierbinte, care ţi se lipeşte de tălpi. Câte-o răpăială de ploaie se iscă din senin şi se sfârşeşte la fel de brusc, iar puntea se usucă într’un minut, sfârâind. Marea de culoarea argintului-viu sclipeşte ca o Armada de cuirasate portugheze, peştii zburători minunează ochiul privitorului şi umbre gălbui de requini-ciocan îi dau târcoale *Profetesei.* Mai devreme, am călcat pe un calmar care se azvârlise de unul singur peste parapet! (Ochii & ciocul lui mi-au amintit de socrul meu.) Apa cu care am plecat de pe Insula Chatham este acum sălcie şi, fără un deget de rachiu în ea, mi se revoltă stomacul când o beau. Când nu joc şah cu Henry, fie în cabina lui, fie la popotă, mă odihnesc în racla mea până când Homer mă leagănă s’adorm în ritmul valurilor şi să visez corăbii de Atenieni.

Ieri mi-a bătut la uşa raclei Autua, ca să-mi mulţumească pentru felul în care-i salvasem pielea. Mi-a spus că-mi rămâne dator (asta cam aşa e), până-n ziua când şi el îmi va salva *mie* viaţa (sper să nu vie nici’odată!). L-am întrebat cum i se păreau noile lui îndatoriri. „Mai bine decât sclav Kupaka, Domnu’ Ewing!“ Oricum, înţelegând că mă temeam să nu ne vadă cineva stând de vorbă şi să-i dea raportul Căp. Molyneux, Moriori s’a întors la teugă şi de-atunci nu m’a mai deranjat. Henry m’a prevenit: „Una e să-i azvârli un os unui Negrotei, şi cu totul altceva să te-mprieteneşti cu el pe viaţă! Amiciţiile dintre rase, dragul meu Ewing, nu trebuie să depăşească nici’odată afecţiunea dintre un câine de vânătoare credincios şi stăpânul lui“.

Noaptea, înainte de culcare, Doctorul şi cu mine facem o mică plimbare pe punte. E plăcut, fie şi numai ca să respiri aerul răcoros. Nu-ți poți lua ochii de la întinderile de mare fosforescentă şi de la miriadele de stele care străbat cerul între un orizont şi altul. Azi-noapte, oamenii s'au adunat pe puntea de la teugă, să împletească iarbă şi să facă frânghii la lumina felinarelor, şi se vede treaba că interdicția legată de „supraaglomerare" pe puntea de la prova nu s'a mai aplicat. (De la „Incidentul Autua" încoace, dispreţul conţinut în expresia „Domnu' Scârțâie-Pana" s'a mai diluat, ca şi expresia în sine.) Unghie-Ncovoiată a cântat zece versuri despre bordelurile din toată lumea, suficient de porcoase cât să pună pe fugă până şi pe cel mai libertin satir. Henry a contribuit şi el cu un al unsprezecelea vers (despre Mary ca parfumul verii în faptul serii), după care-ai fi zis că aerul însuşi devenise melancolic. Rafael a fost următorul obligat să spună ceva. S'a aşezat călare pe bombardă şi a intonat versurile acestea cu o voce neşcolită, însă curată & adevărată:

O, Shenandoah, dor mi-e de tine,
Hee-eei, tu, apă rostogolită.
O, Shenandoah, vin către tine,
Mare-i Missouri, tare se-agită.
O, Shenandoah, fiica ta-mi place,
Vale frumoasă, loc plin de pace.
Barca se-avântă, vântul se-abate,
Frânghia se-ntinde, pânza se zbate.
Hai, Missouri, despică pământul,
Pânzele toate suflă-le vântul.
O, Shenandoah, marea-mi iubire,
Până la moarte drag-amintire.

Tăcerea unor brute de marinari este un semn de apreciere mai ceva decât orice panegiric al unui erudit. De unde & până unde ştia Rafael, un tânăr născut pe tărâm australian, acel cântec despre America? „Nu ştiam că-i de-al yankeilor",

s-a explicat el stânjenit. „Mi l-a-nvățat Mama ’nainte să moară. E singurul lucru ce-l am de la ea. Mi-a rămas în cap.“ Pe urmă, s-a întors la lucrul lui, cu nişte gesturi de-o eleganță bizară. Henry şi cu mine iar am simțit genul de ostilitate pe care le-o arată lucrătorii celor care stau şi se uită la ei, aşa că i-am lăsat să trudească în legea lor.

Recitindu-mi însemnarea din 15 Octombrie, când am făcut cunoştință cu tânărul Rafael în timp ce şi eu, şi el sufeream de *mal-de-mer* pe Marea Tasmaniei, sunt uimit să văd cum un băiat frumos, care clocotea de emoție la prima lui călătorie pe mare şi părea atâta de doritor să le fie tuturor pe plac, s’a transformat în tânărul acesta morocănos în doar şase săptămâni. Frumusețea-i luminoasă parcă s’a topit şi a scos la iveală marinarul cu muşchi numai-fibră-şi-tendon, cum o s-ajungă. Încă de pe-acum s’ar zice că s’a obişnuit să bea rom îndoit cu apă. Henry susține că „evadarea lui din cocon“ este inevitabilă *bon gré mal gré*[3] şi presupun că are dreptate. Spoiala de educațiune & sensibilitate pe care i-a dat-o lui Rafael binefăcătoarea lui de la Brisbane, D-ra Fry, nu-i face deloc bine unui însoțitor de bord într’un talmeş-balmeş cum este lumea teugii. Ce mi-aş dori să-l pot ajuta *eu!* Pentru că şi eu, dacă nu i-aş fi avut pe D-l & D-na Channing, aş fi avut parte, în schimb, de-o soartă probabil foarte asemănătoare cu a lui Raf. L-am întrebat pe Finbar ce credea: oare băiatul „îşi găsise locul potrivit“? Răspunsul equivoc al lui Finbar – „Locul potrivit de băgat *ce anume*, Domnu’ Ewing?“ – a stârnit râsete la popotă şi temeri în sufletul meu.

Sâmbătă, 7 Decembrie

Pescăruşii zburau în cercuri pe deasupra noastră, rândunicile-de-mare cenuşii pluteau pe valuri în jurul nostru

[3] De voie, de nevoie (fr.).

şi furtunarii stăteau cocoţaţi pe velatură. Peşti asemănători cu calcanii fugăreau alţi peşti, asemănători cu scrumbiile. În timp ce Henry şi cu mine luam cina, o furtună de musculiţe violacee, parcă ieşite din crăpăturile Lunii, au aşternut peste felinare, chipuri, mâncare şi orice altă suprafaţă un strat colcăitor de aripioare. Ca şi cum ar fi vrut să confirme prezenţa acestor vestitori ai insulelor din apropiere, omul cu plumbul de sondă a strigat că adâncimea era de numai optsprezece stânjeni. D-l Boerhaave a ordonat să fie coborâtă ancora, ca să nu ne trezim purtaţi în derivă peste vre'un recif în timpul nopţii.

Albul ochilor mei are o culoare gălbuie, lămâioasă, cu marginile pleoapelor înroşite şi dureroase. Henry mă asigură că sunt simptome bine-venite; totuşi, îmi ascultă rugămintea şi-mi prepară o doză sporită de vermicid.

Duminică, 8 Decembrie

Sabatul nefiind respectat la bordul *Profetesei,* azi-dimineaţă Henry şi cu mine am hotărât să organizăm o scurtă şedinţă de Lecturi Biblice în cabina lui, în stilul „Biserica-în-esenţa-ei“ al congregaţiei de la Ocean Bay, „încălecată“ peste carturile de dimineaţă şi dinainte de prânz, pentru ca deopotrivă schimburile de la babord şi tribord să ni se poată

SCRISORI DE LA ZEDELGHEM

CHÂTEAU ZEDELGHEM
NEERBEKE
FLANDRA DE VEST
29-VI-1931

Sixsmith,

Am visat că stăteam într'un magazin de porțelanuri atât de ticsit de la podea până la tavanul foarte înalt cu şiruri întregi de antichități ş.a.m.d. stivuite pe rafturi, încât, dacă aş fi făcut cea mai mică mişcare, multe dintre ele ar fi căzut şi s'ar fi făcut țăndări. Exact asta s'a şi întâmplat, numai că, în locul unui zgomot asurzitor de vase sparte, s'a auzit o coardă magnifică, semi-violoncel, semi-celestă, re major (?), pe care au răsunat patru măsuri. Cu încheietura mâinii am răsturnat o chestie gen vas Ming de pe piedestalul ei: mi bemol, toate corzile, splendid, transcendent – plâns de îngeri, nu altceva. Dac'am văzut aşa, pentru nota următoare într'adins am făcut zob o figurină reprezentând un bou, pe urmă o lăptăreasă, un Copil de Sâmbătă[4]: aerul s'a umplut de praf de cioburi, capul meu – de armonii divine. Ah, dar ce muzică! L-am zărit pe taică-miu ținând socoteala cât valorau obiectele zdrobite, dar *trebuia* s'ajut muzica să continue. Ştiam c'aş fi devenit cel mai mare compozitor al secolului, cu condiția să fac în aşa fel încât muzica să fie a mea. Un Cavaler Râzând de-a dreptul monstruos, izbit de perete, a declanşat o baterie înfundată de percuții.

M'am trezit în apartamentul meu din aripa de vest de la Imperial, cu creditorii lui alde Tam Brewer mai-mai să-mi dărâme uşa şi cu multă agitație pe coridor. N'au putut s'aştepte nici măcar să mă bărbieresc – nu-ți vine să crezi câtă vulgaritate la mitocanii ăştia! N'am avut de ales şi-a

[4] Aluzie la un vers dintr-o poezie anonimă, recitată la şcoală pentru a-i învăța pe copii zilele săptămânii: „Copilul de Sâmbătă munceşte din greu".

trebuit să ies repejor *via* fereastra de la baie, înainte ca hărmălaia să-l împingă pe director să verifice dacă domnul acela tânăr de la numărul 237 posedă mijloacele necesare pentru a-şi regla contul deloc de neglijat. Evadare deloc lipsită de peripeții, trebuie să recunosc. Burlanul s'a desprins din cercurile de metal în care era fixat, făcând un zgomot ca de vioară brutalizată, şi vechiul tău prieten s'a dus în joooos-jos-jos. Pe buca dreaptă am o vânătaie oribilă. Mare minune că nu mi-am rupt şira spinării şi nici nu m'am înfipt în sulițele gardului! Învață din experiența asta, Sixsmith. Când eşti insolvabil, redu-ți bagajele la minimum şi ia-ți o valiză suficient de rezistentă cât s'o poți azvârli pe vreun trotuar londonez de la fereastra situată la demisol sau cel mult la etajul întâi. Insistă la hoteluri să nu ți se dea camere mai sus. M'am ascuns într'o ceainărie vârâtă într'un cotlon plin de zgură de la Gara Victoria şi am încercat să pun pe hârtie muzica din magazinul de porțelanuri pe care o visasem – dar n'am reuşit să trec dincolo de două măsuri amărâte. Aş fi fost în stare să m'arunc direct în brațele lui Tam Brewer, numai să am din nou parte de muzica aia. Stare de spirit mizerabilă. În jurul meu, numai genul muncitoresc: dinți stricați, voci de papagal şi un optimism lipsit de orice temei. Te ia cu fiori când te gândeşti cum o blestemată noapte de *baccarat* poate să-i schimbe omului statutul social absolut ireversibil. Toți ăia de-acolo, ce erau – muncitori, şoferi de taxi, vânzători – aveau mai multe jumătăți de coroană şi firfirici de trei penny dosite prin saltelele lor jegoase de Stepney decât puteam pretinde eu, Fiul unei Figuri Ecleziastice. Mă uitam pe-o alee: nişte biete slugi de conțopişti viermuind în toate direcțiile ca treizecidoimile dintr'un *allegro* beethovenian. Dacă mă temeam de ei? Nu, mă temeam să *n'ajung* la fel ca ei. Ce valoare mai au învățătura, educația, talentul, dacă n'ai nici măcar un țucal în care să te pişi?

Tot nu-mi vine să cred – eu, absolvent de Caius, amenințat de o viață de mizerie! Hotelurile onorabile nu mă mai îngăduie-n holurile lor. Hotelurile neonorabile cer plata cu

banii jos. Sunt exclus de la orice masă de joc respectabilă de la nord de Pirinei. Oricum, iată la ce concluzii am ajuns după ce mi-am analizat opțiunile:

(i) Să folosesc bruma de fonduri pe care o mai am ca să obțin o cameră de doi bani la o pensiune oarecare, să mă milogesc de câteva guinee, acolo, la Unchiul Cecil S.R.L., să le învăț pe domnişoarele înțepate să descifreze notele şi pe domnişoarele bătrâne şi acre să-şi îmbunătățească tehnica. Haide, fii serios: dacă m'aş pricepe să mimez politețea față de toți neghiobii, şi-acum l-aş pupa-n fund pe profesorul Mackerras, cum fac foştii mei colegi de facultate. Nu, nici nu te mai obosi s-o spui: *nu pot* să dau fuga înapoi la Pater cu un nou *cri de cœur*[5]. N'aş face decât să justific toate vorbele otrăvite pe care le-a spus vreodată despre mine. Mai degrabă aş sări de pe Podul Waterloo şi m-aş lăsa în grija Bătrânei Tamise. Vorbesc serios.

(ii) Să vânez alți absolvenți de Caius, să le gâdil orgoliul şi să mă autoinvit la ei pe durata verii. Soluție problematică din aceleaşi motive ca şi (i). Cât timp aş putea masca faptul că portofelul meu e-n mare suferință? Cât aş putea abuza de mila lor, de masa lor?

(iii) Să joc la curse – dar dacă pierd?

Eşti în stare să-mi reaminteşti că eu singur m'am adus în situația de față, Sixsmith, dar las'o şi tu mai moale cu teoriile mic-burgheze şi încearcă să vezi lucrurile şi din perspectiva mea. Pe unul dintre peroanele aglomerate ale gării, un conductor a anunțat că trenul în direcția Dover, către vaporul care urma să plece spre Ostende, avea o întârziere de treizeci de minute. Conductorul ăla a fost ca un crupier pentru mine – parcă m-ar fi invitat să-mi plasez miza. Dacă omul ar sta liniştit, ar tăcea şi ar *asculta,* iată: i s'ar deschide înainte o lume întreagă de posibilități din care să-şi aleagă, mai ales într'o gară sumbră, londoneză. Mi-am dat pe gât ceaiul onctuos şi m'am îndreptat către casele de bilete de la

---

[5] Plângere. (fr.).

capătul celălalt al holului uriaş. Un bilet dus-întors până la Ostende costa prea mult – atât de pârlit am ajuns aşa c'a trebuit să mă mulţumesc cu unul numai dus. M'am urcat în vagon exact în clipa în care sirena locomotivei scuipa în eter un roi de Furii, ca o piculină. Şi-am luat-o din loc.

Acum să-ţi dezvălui planul meu inspirat de un articol din *Times* şi de o lungă visare cu ochii deschişi în apartamentul de la Savoy, după o beţie. Cică-n apele liniştite ale Belgiei, la sud de Bruges, trăieşte retras un compozitor englez, un anume Vyvyan Ayrs. Precis că n'ai auzit de el, pentru că tu eşti un ageamiu într'ale muzicii, dar află că e o mare figură – singurul britanic din generaţia lui care respinge tot ce e pompos, ocazional, rustic şi şarmant. N'a mai produs nicio piesă nouă de la începutul anilor '20, din cauza bolii – este pe jumătate orb şi, practic, nu poate ţine un toc în mână –, dar în recenzia din *Times* la piesa lui *Magnificat*[6] *secular* (interpretată săptămâna trecută, la Sfântul Martin) se vorbeşte c'ar avea un sertar plin de lucrări neterminate. În visarea de care vorbeam se făcea că plecam în Belgia, îl convingeam pe Vyvyan Ayrs că avea nevoie de mine pe post de asistent personal, acceptam propunerea lui să mă şcolească, după care ţâşneam ca o stea pe firmamentul muzical, îmi construiam un nume şi o avere pe măsura talentelor mele şi-l obligam pe Pater să recunoască: da, fiul pe care şi l-a dezmoştenit chiar *este* Robert Frobisher, cel mai mare compozitor britanic al vremii sale.

Şi de ce nu? Alt plan mai bun oricum n'aveam. Precis că mormăi şi clatini din cap, Sixsmith – doar te ştiu –, dar şi zâmbeşti, iar eu tocmai de-aia te iubesc. Drumul înspre Canalul Mânecii fără niciun incident... suburbii sinistre, câmpuri plictisitoare, un Sussex mizer. La Dover te şi sperii câţi dintre angajaţi sunt bolşevici; falezele despre care s'au scris atâtea versuri sunt romantice ca dosul meu şi, la culoare, de o nuanţă similară. Mi-am schimbat ultimii şilingi

---

[6] Aluzie la imnul *Magnificat anima mea Dominum* din Luca, 1, 46-55.

în franci, în port, şi mi-am luat în primire cabina de pe *Regina din Kent,* o copaie ruginită care părea suficient de bătrână ca să-şi fi început cariera în Războiul Crimeei. Nu m'am lăsat convins de un tânăr însoțitor de bord, cu mutră de cartof, că uniforma lui burgundă şi barba indecisă meritau să primească bacşiş. S'a uitat rânjind la valiza şi la mapa mea – cică: „Bine faceți să călătoriți fără bagaje, domnule!“ – şi m'a lăsat să mă descurc de unul singur. Mi-a convenit de minune.

La cină am avut pui la proțap din lemn de balsa, cartofi fărâmicioşi şi un vin roşu anonim. Comeseanul meu era un anume domn Victor Bryant, mic producător de tacâmuri din Sheffield. N'avea nici măcar un singur organ muzical. Mi-a dezvoltat subiectul linguri aproape tot timpul cât a durat masa, a confundat purtarea mea politicoasă cu faptul că m'ar fi putut interesa ce spunea el şi mi-a oferit pe loc o slujbă ca om de vânzări! Îți vine să crezi una ca asta? I-am mulțumit (chinuindu-mă să nu râd) şi i-am mărturisit că mai degrabă aş înghiți tacâmurile decât să trebuiască vreodată să vând aşa ceva. Trei şuierături puternice ale sirenei, schimbare de timbru la motoare – am simțit vasul cum o ia din loc şi am urcat pe punte să văd Albionul pierzându-se în burnița sumbră. Nu mai era cale de-ntoarcere; consecințele a tot ce făcusem pân-atunci – cu ele rămânea să mă descurc. R.V.W.[7] dirija *Simfonia Mării* la pupitrul Orchestrei din Mintea Mea: „Pluteşte pe mări, caută apele-adânci, o, neobosit suflet, să cercetăm eu şi cu tine, tu şi cu mine“. (Nu pot să spun că mă dau în vânt după bucata asta, dar se potrivea perfect.) Vânturile din Marea Nordului mi-au dat fiori, spuma săltată de ele m'a murat din cap până-n picioare. Apele negre şi lucitoare mă invitau să sar. Le-am ignorat. M'am băgat în pat devreme şi am răsfoit *Contrapuncticele* lui Noyes, am ascultat alămurile îndepărtate

---

[7] Ralph Vaughn "Williams (1872-1958), compozitor considerat cel mai important muzician britanic după Henry Purcell.

din camera motoarelor şi am schițat un pasaj repetitiv pentru trombon pornind de la ritmurile vasului, dar nu mi-a ieşit mare lucru, şi pe urmă ghici cu cine m'am pomenit la uşă? Cu însoțitorul de bord, cel cu mutră de cartof, proaspăt ieşit din tură. I-am dat mai mult decât un bacşiş. Nu e cine ştie ce Adonis, cam slăbănog, dar inventiv pentru un terchea-berchea. Pe urmă i-am făcut vânt afară şi am căzut lat: ca mortu' am dormit. O parte din mine ar fi vrut să nu se mai termine călătoria cu pricina.

Dar s'a terminat. *Regina din Kent* s'a transformat în sora geamănă, dar mai pocită, din Dover, de peste jegul de Canal, Ostende – Doamna cea Îndoielnic-Virtuoasă. Dimineața devreme, Europa sforăia mai răguşit decât tubele bas. Am văzut şi eu pentru prima oară belgieni aborigeni – cărau lăzi, se certau şi *gândeau* în flamandă, olandeză, ce-o fi fost. Mi-am făcut valiza în mare grabă, de teamă că vasul ar fi putut să plece înapoi spre Anglia, iar eu să nu fi apucat să cobor; sau, mai curând, de teamă să nu las să mi se-ntâmple una ca asta. Am înhățat ceva din castronul de fructe al popotei de la clasa-întâi şi m'am şi repezit pe pasarelă, până să mă prindă careva cu galoane la uniformă. Am pus piciorul pe macadamul continental şi l-am întrebat pe unul de la Vamă cum puteam s-ajung la gară. Mi-a făcut semn înspre un tramvai care gemea din toate încheieturile, burduşit cu lucrători prost hrăniți, copii rahitici şi lipsuri. Burniță-neburniță, am preferat să-mi pun țurloaiele la bătaie. Am urmat şinele de tramvai pe străzi ca nişte coşciuge. La Ostende nu vezi decât griuri de tapioca şi maroniuri pătate. Sunt dispus să recunosc: mă gândeam atunci că Belgia este un c…t de țară, în care nimeni nu se refugiază. Mi-am luat bilet în direcția Bruges şi m'am urcat în primul tren – n'aveau peroane, îți vine să crezi? –, care tren era o epavă, dar măcar era gol. Am schimbat compartimentul pentru că al meu mirosea neplăcut, dar în toate compartimentele – aceeaşi putoare. Am fumat țigările de care mă milogisem la Victor Bryant, ca să se purifice aerul. Şeful de gară a fluierat la timp; locomotiva s'a scremut ca un intendent bolnav de

gută când stă pe tron şi s'a urnit din loc. N'a trecut mult şi pufăia de zor printr'un peisaj cețos, cu stăvilare neîngrijite şi tufişuri haotice, într'un ritm mai curând bătrânesc.

Dacă planul meu dă roade, Sixsmith, poți să vii şi tu la Bruges peste nu f. mult timp. Când vii, fă în aşa fel încât să soseşti tot la ora aceea *gnoseoliană,* şase dimineața. Rătăceşte-te pe străzile întortocheate ale oraşului, printre canalele-fundături, porțile de fier forjat, curțile nelocuite – să mai spun? Vai, dar cu plăcere – carapacele gotice cu aerul lor suspicios, acoperişurile duble ca vârfurile muntelui Ararat, clopotnițele de cărămidă pe care cresc smocuri de tufe, construcțiile medievale pe deasupra străzilor, rufele atârnate la uscat peste balcoane, modelele spiralate din pavaj care îți fură privirile, orologiile cu prinți şi prințese mecanice care îşi dau cu ciocane în cap şi anunță ora fixă, porumbeii murdari de funingine şi clopotele acoperind trei sau patru octave – unele sobre, altele zglobii. Aroma de pâine proaspătă m'a condus până la o brutărie unde o femeie slută, fără nas, mi-a vândut o duzină de cornuri în formă de lună nouă. Eu voiam doar unul, dar m'am gândit că oricum avea destule probleme. Căruța unui negustor de vechituri şi-a făcut apariția hurducăind din cețuri şi vizitiul ei ştirb a intrat în vorbă cu mine cordial, dar eu nu m'am priceput să-i răspund decât: *Excusez-moi, je ne parle pas flamand* – „Scuzați-mă, nu vorbesc flamanda“, la care el a început să râdă precum Regele-Spiriduş. I-am dat un corn. Avea mâna murdară, ca o labă râioasă, cu gheare. Într'un cartier sărac (în care ulițele puțeau a ape reziduale), copiii îşi ajutau mamele să dea la pompe şi umpleau ulcioare sparte cu apă maronie. Până la urmă, toate emoțiile şi-au spus cuvântul: m'am aşezat pe treptele unei mori dezafectate ca să-mi trag sufletul, m'am acoperit bine să nu mă plouă şi-am adormit.

Ce mai ştiu, după aceea, este că o hoaşcă mă-mpungea cu coada măturii ca să mă trezească şi-mi zbiera ceva de genul: *Zie gie doad misschien*? –, dar să nu mă citezi. Cer albastru, soare călduț, nici urmă de ceață. Revenit la viață şi clipind de zor, i-am oferit un corn. L-a primit cu un aer neîncrezător, şi

l-a vârât în şorţ pentru mai târziu şi s'a întors la măturatul ei, bălmăjind un refren de demult. Mare noroc pe mine că n'am fost jefuit, mă gândesc. Am împărţit un alt corn cu vreo cinci mii de porumbei, spre marea invidie a unui milog, aşa c'a trebuit să-i dau şi lui unul. M'am întors pe acelaşi drum – presupun – pe care venisem. La o fereastră ciudată, pentagonală, o fetişcană blondă spălăcită aranja nişte violete africane într-un bol de sticlă şlefuită. Fetele pot fascina în diferite feluri, după cum o să vezi şi tu cândva. Am bătut în geam şi am întrebat-o pe franţuzeşte dacă nu voia să mă salveze de la moarte îndrăgostindu-se de mine. A dat din cap că nu, dar tot a zâmbit amuzată. Am întrebat-o cum puteam s'ajung la o secţie de poliţie. Mi-a arătat cu degetul către o intersecţie. Un spirit înrudit într'ale muzicii îl recunoşti în orice mediu, inclusiv printre poliţişti. Indiferent dacă are privirea cea mai zănatică, pieptănătura cea mai dezordonată, dacă este slăbănog-înfometat sau durduliu-jovial. Am dat peste un inspector care vorbea franţuzeşte, cânta la corn englezesc, făcea parte din clubul amatorilor de operă locali şi auzise de Vyvyan Ayrs – şi care, foarte amabil, mi-a desenat o hartă ca s'ajung la Neerbeke. I-am plătit aceste informaţii cu două cornuri. M'a întrebat dacă-mi adusesem pe vapor şi maşina englezească, fiindcă băiatul lui era înnebunit după maşinile Austin. I-am spus că nu am maşină. Asta l-a pus pe gânduri. Păi, cum vroiam s'ajung la Neerbeke? Pân'acolo nu e autobuz, nu e cale ferată, în schimb este o plimbare dată naibii, de vreo douăzeci de mile. L-am întrebat dacă puteam împrumuta bicicleta vreunui poliţist pentru o perioadă nedeterminată. Mi-a spus că era o cerere cât se poate de ciudată. L-am asigurat că în primul rând *eu* eram cât se poate de ciudat şi i-am explicat în ce consta misiunea mea pe lângă Ayrs, cel mai cunoscut fiu adoptiv al Belgiei (trebuie să fie atât de puţini, încât se prea poate să nu fi spus o minciună), în slujba muzicii europene. I-am repetat cererea. Un adevăr, oricât de tras de păr, îţi poate fi de mai mult folos decât o ficţiune plauzibilă – şi chiar aşa s'a întâmplat. Sergentul cel onest m'a condus într'o cameră în care diverse

obiecte pierdute îşi aşteptau proprietarii de drept timp de câteva luni (până să ajungă pe piața neagră!), dar înainte de asta a vrut să ştie ce părere-mi făcea vocea lui de bariton. Şi mi-a tras o cântare din *Paiațele: Recitar!... Vesti la giubba!*[8] (Vocea – destul de plăcută în registrele joase, dar la respirație mai avea de lucrat, iar la *vibrato* îi tremura ca o placă de tunet de culise.) Eu i-am dat câteva indicații muzicale; el mi-a dat cu împrumut o bicicletă Enfield victoriană, plus frânghie ca să-mi fixez valiza şi mapa de şa şi de aripa din spate. Mi-a urat *bon voyage* şi vreme bună.

Adrian n'ar fi mărşăluit nici în ruptul capului pe drumul pe care am ieşit eu din Bruges pedalând (prea departe în teritoriul hunilor pentru el), dar am simțit oricum o afinitate cu fratele meu, în sensul că respiram acelaşi aer al aceleiaşi țări. Câmpia este la fel de plată ca regiunea Fens de la noi, dar mai părăginită. M'am hrănit pe drum cu cornurile rămase şi m'am oprit la câteva căsuțe sărăcăcioase, ca să beau câte-un pahar cu apă. Nimeni nu era prea vorbăreț, dar nimeni nu mi-a spus nu. Grație unui vânt din față şi unui lanț care tot scăpa din pinioane, după-amiaza scăpăta spre seară când am ajuns în fine în satul Neerbeke, unde locuieşte Ayrs. Un fierar taciturn mi-a arătat cum s'ajung la Château Zedelghem, completându-mi harta cu un ciot de creion. Am luat-o pe-o alee pe care creşteau clopoței şi gura-leului, am trecut pe dinaintea unei case de servitori părăsite şi am ajuns la o cale de acces odinioară elegantă, mărginită de plopi italieni bătrâni. Zedelghem este mai impunător decât prezbiteriul nostru, are câteva turnulețe delabrate care-i împodobesc aripa de vest, dar nu le-ajunge nici la degetul mic conacului de la Audley End sau căsoiului de la țară al lui Capon-Tench. Am zărit o fată care călărea peste o colină joasă în vârful căreia trona un fag parcă rămas după potop. Am trecut pe lângă un grădinar care dădea cu cenuşă contra melcilor într'o grădină de legume. În curtea din față, un valet

---

[8] „Ia şi joacă!... Pune-ți costumul!“ (ital.).

musculos curăța un automobil Cowley „Nas-Turtit“ şi, când m’a văzut apropiindu-mă, s’a oprit, s’a ridicat în picioare şi m’a aşteptat. Pe o terasă, într’un colț al acestui tablou, stătea un bărbat în cărucior, sub o cascadă de wisteria, şi asculta radioul – Vyvyan Ayrs, am presupus eu. Partea cea mai simplă a visului meu se realizase.

Mi-am sprijinit bicicleta de zid şi i-am spus valetului că aveam o treabă cu stăpânul lui. A fost suficient de politicos: m’a condus până pe terasa unde se afla Ayrs şi mi-a anunțat sosirea în limba germană. Ayrs este doar un înveliş de om, de parcă boala de care suferă i-a supt toată viața din el; m’am abținut să îngenunchez pe cărarea acoperită cu cenuşă, ca Sir Percival dinaintea Regelui Arthur. Întâlnirea noastră s’a desfăşurat mai mult sau mai puțin după cum urmează:

— Bună ziua, domnule Ayrs.

— Cine dracului mai eşti şi *dumneata?*

— Este o mare onoare pentru mine să…

— Am întrebat: cine dracului mai *eşti*?!

— Robert Frobisher, domnule, din Saffron Walden. Sunt… I-am fost student lui Sir Trevor Mackerras la Colegiul Caius şi vin tocmai de la Londra ca să…

— Tocmai de la Londra, pe bicicletă?

— Nu. Am împrumutat-o de la un polițai din Bruges, bicicleta.

— Nu, zău? (Pauză de gândire). Trebuie să-ți fi luat câteva ore.

— O trudă pornită din devotament, domnule. Precum pelerinii care urcă dealurile în genunchi.

— Ce tot îndrugi acolo?

— Am vrut să vă demonstrez că sunt un candidat serios.

— Candidat serios la ce anume?

— La postul de asistent personal al dumneavoastră.

— Dumneata eşti nebun? (O întrebare întotdeauna mai dificilă decât pare.)

— Mă-ndoiesc.

— Uite ce se-ntâmplă: eu n’am dat niciun anunț că aş avea nevoie de un asistent.

— Ştiu că n'aţi dat, domnule, dar *aveţi* nevoie de un asistent, chiar dacă nu vă daţi seama deocamdată. Am citit în *Times* că nu puteţi compune piese noi din cauza stării de sănătate. Eu nici nu pot concepe că muzica dumneavoastră s'ar putea pierde. Este mult – mult prea valoroasă. Aşa încât am venit aici să-mi ofer serviciile.

Ei, cum-necum, nu m'a trimis la plimbare din prima clipă.

— Cum ziceai că te cheamă? (I-am spus.) Una dintre stelele-n devenire ale lui Mackerras, este?

— Adevărul este, domnule, că nu putea să mă sufere.

Aşa cum ai învăţat şi tu din proprie experienţă, ştiu să mă fac interesant, dacă-mi pun mintea.

— Nu te putea suferi, zici? Şi de ce, mă rog?

— Am afirmat despre cel de-al şaselea *Concert pentru Flaut* al lui, în revista colegiului, că este (şi mi-am dres glasul): „... un sclav al lui Saint-Saëns înainte de pubertate, în faza lui cea mai înzorzonată“. A luat-o ca pe-un afront.

— Ai scris *aşa ceva* despre Mackerras? Şi Ayrs a scos un şuierat astmatic, de parcă i-ar fi tăiat cineva coastele cu fierăstrăul. Cred *şi eu* c-a luat-o ca pe-un afront!

Despre urmare nu sunt multe de spus. Valetul m'a condus într'un salon decorat în culoarea oului de raţă, cu un Farquharson palid, cu oi şi snopi de grâu, şi un peisaj olandez nu cine ştie ce. Ayrs şi-a chemat şi nevasta, doamna Van Outryve de Crommelynck, care şi-a păstrat numele de fată – şi, cu un asemenea nume, cine n'ar înţelege-o? Stăpâna casei s'a arătat curtenitoare la modul rezervat şi s'a interesat de trecutul meu. I-am răspuns cinstit; atâta, doar: exmatricularea mea de la Caius am camuflat-o în spatele unei obscure maladii. Despre greutăţile mele financiare actuale n'am suflat o vorbă – cu cât este cazul mai disperat, cu atât este şi donatorul mai strâns la pungă. M'am dovedit suficient de şarmant. Au fost de acord să rămân cel puţin peste noapte la Zedelghem. Ayrs avea să mă pună la toate probele muzicale a doua zi de dimineaţă, urmând să ia ulterior o decizie în privinţa propunerii mele.

Numai că Ayrs n'a mai coborât la cină. Sosirea mea a

coincis cu începutul uneia dintre migrenele bimensuale, care-l închid în camera lui timp de o zi sau două. Audierea mi-a fost amânată până când îşi revenea, aşa că soarta mea încă mai atârnă în balanţă. La capitolul avantaje, trebuie să spun că vinul de Piesport şi homarul *à l'américaine* puteau să stea oricând alături de orice trataţie de la Imperial. Mi-am încurajat gazda să vorbească – probabil că s'a simţit flatată de câte ştiu despre ilustrul ei soţ şi mi-a simţit admiraţia sinceră pentru muzica lui. Ei, şi-am stat la masă şi cu fiica lui Ayrs, tânăra călăreaţă pe care-o zărisem ceva mai devreme. Domnişoara Ayrs este o fiinţă căloasă de şaptesprezece ani, cu nasul cârn moştenit de la maică-sa. Oare o fi văzând în mine un englez dubios care-şi încearcă norocul venind neinvitat să-i momească tatăl bolnav către o splendidă vară indiană a vieţii lui, în care ea nu-l poate urma şi nici nu are ce căuta?

Complicaţi mai sunt oamenii!

A trecut de miezul nopţii. Întregul *château* s'a culcat, aşa că trebuie să mă culc şi eu.

Al tău,
R.F.

* * *

ZEDELGHEM
6-VII-1931

O telegramă, Sixsmith? *Dobitoc* ce eşti!

Nu-mi mai trimite, zău aşa – telegramele atrag atenţia! Da, sunt încă în străinătate, da – departe de haidamacii lui Brewer. Scrisoarea denigratoare a părinţilor mei împătureşte-o şi fă din ea o bărcuţă de hârtie, după care dă-i drumul să plutească pe Cam în jos. Pater este „îngrijorat“ numai pentru că îl vizitează creditorii mei şi-l scutură, ca să vadă: nu cumva pică vreo bancnotă din arborele genealogic al familiei? Datoriile unui fiu dezmoştenit însă nu-l privesc decât pe

respectivul fiu – crede-mă că m'am interesat de aspectele de ordin legal ale problemei. Mater nu este „înnebunită". Doar perspectiva că sticla i s'ar goli o poate face pe Mater să-nnebunească.

Audierea mea s'a desfăşurat alaltăieri în camera de muzică a lui Ayrs. N'a fost un succes răsunător – asta eufemistic vorbind, aşa că n'am de unde şti câte zile mai am de stat aici, sau dacă mai am. Recunosc: am simțit un frison încă din clipa în care m'am aşezat pe taburetul de la pianul lui Vyvyan Ayrs. Covorul oriental din cameră, divanul desfundat, dulapurile bretone burduşite cu colecțiile lui de muzică, pianul Bosendorfer cu coadă, *carillon*-ul – toate asistaseră la conceperea şi naşterea *Variațiunilor pe tema păpuşilor Matrioşka* şi ale ciclului de cântece *Insulele Societății.* Am ciupit corzile aceluiaşi violoncel pe care a vibrat pentru prima oară *Untergehen Violinkonzert*[9]-ul. Când l-am auzit pe Hendrick aducându-şi stăpânul în cărucior, am renunțat să-mi vâr nasul peste tot şi m'am întors cu fața spre uşă. Ayrs nu m'a băgat în seamă când am zis:

— Sper că vă simțiți bine, domnule Ayrs.

Şi i-a spus valetului să-l aşeze cu fața la fereastra dinspre grădină.

— Ei? m'a întrebat, la vreo jumătate de minut după ce rămăseserăm singuri. Dă-i drumul, impresionează-mă – la care eu l-am întrebat ce voia să audă. Adică tot eu trebuie s'aleg şi programul? Ştiu şi eu, ai cântat vreodată *Trei şoareci orbi*[10]*?*

Aşa că m'am aşezat la pianul Bosendorfer şi i'am cântat nerozia aia sifilitică de *Trei şoareci orbi* în maniera unui Prokofiev muşcător. Ayrs n'a comentat. Am continuat pe o linie ceva mai subtilă cu *Nocturna în fa major* a lui Chopin. El m'a întrerupt cu un icnet:

— Încerci să-nveți peştele să-noate, Frobisher?

---

[9] *Concertul pentru vioară al apusului* (germ.).

[10] *Three Blind Mice,* cântec pentru copii.

Am cântat şi *Digresiunile pe o temă de Lodovico Roncalli* ale lui V.A. însuşi, dar până să apuc eu să bat două măsuri, el a şi tras o înjurătură birjărească, a izbit în podea cu bastonul şi-a strigat:

— Satisfacția de sine te orbeşte – nu te-au învățat asta la Caius?

Dar eu nu l-am băgat în seamă şi am interpretat piesa până la ultima notă. Ca să fac o încheiere memorabilă, am jonglat cu *Sonata nr. 212 în la major* a lui Scarlatti, o oaie neagră plină de arpegii şi acrobații. Am călcat eu pe-alături o dată sau de două ori, dar nu susțineam o audiție ca solist de concert. După ce-am terminat, V.A. tot îşi mai legăna capul în ritmul sonatei amuțite – doar dacă nu dirija plopii pe care-i vedea legănându-se prin ceață. „Execrabil, Frobisher, ieşi imediat afară din casa mea!“ – dacă-mi spunea aşa ceva, aş fi fost ofensat, dar nu surprins. În loc de asta, el a recunoscut:

— Poate că *ai* ce-i trebuie unui muzician. E o zi frumoasă. Plimbă-te-ncolo, spre lac, şi priveşte rațele. Am nevoie deee… puțin *timp* ca să mă hotărăsc dacă am sau nu ce face cuuu… darurile dumitale.

Am ieşit fără să scot o vorbă. Țapul bătrân – pare-se că mă vrea, dar numai dacă mă dau peste cap de recunoştință. Dacă mi-ar fi permis portofelul să plec, aş fi luat chiar atunci un taxi înapoi către Bruges şi-aş fi renunțat la toată ideea asta stupidă. Mi-a strigat:

— Un sfat, Frobisher, gratis! Scarlatti era clavecinist, nu pianist. Nu-l îneca-n culoare chiar aşa şi nu băga pedala ca să susții note pe care nu le poți susține cu degetele.

I-am strigat şi eu că aveam nevoie deee… puțin *timp* ca să mă hotărăsc dacă am sau nu ce face cuuu… darul lui Ayrs.

Am traversat curtea, unde un grădinar cu mutră de sfeclă curăța o fântână plină de buruieni. I-am dat de înțeles că voiam să stau de vorbă cu stăpâna lui, şi-anume repejor – nu are şi-o minte ascuțită în şopronul lui cu unelte –, dar el mi-a făcut semn cu mâna către Neerbeke şi a mimat un volan de automobil. Minunat! Ce-mi rămânea de făcut? Să văd rațele – de ce nu? Poate le suceam gâturile la două dintre ele şi le

atârnam aşa, pereche, în garderobul lui V.A. Da, în halul ăsta de prost dispus eram. Aşa că i-am mimat şi eu grădinarului rațele şi l-am întrebat: „Unde?“ Mi-a arătat în direcția fagului, dar gestul lui voia să spună: o iei într'acolo şi este imediat pe partea cealaltă. Am pornit, am sărit peste un gard neîngrijit, dar până să ajung în vârful colinei, mi-a ajuns la urechi zgomotul unui galop şi domnişoara Eva van Outryve de Crommelynck – de-acum încolo va fi simplu, Crommelynck, altfel mi se termină cerneala – m'a ajuns din urmă călare pe căluțul ei negru.

Am salutat-o. Mi-a dat ocol la pas precum regina Boadicea, într'adins fără să-mi răspundă.

— Câtă umezeală e-n aer astăzi, i-am spus eu pe un ton sarcastic. După mine, mai târziu ne şi plouă, nu? Ce părere-aveți? N'a zis nimic. Cu dresajul stați mult mai bine decât cu manierele, i-am spus. Tot nimic. Nişte focuri de armă au răsunat peste câmpuri, iar Eva şi-a liniştit calul. Care cal este o frumusețe – n'are nicio vină bietul animal. Am întrebat-o cum îl cheamă pe căluțul ei. Şi-a dat la o parte de pe obraz câteva şuvițe negre cu aspect de tirbuşon şi mi-a răspuns:

— *J'ai nommé le poney Néfertiti, d'après cette reine d'Egypte qui m'est si chère* – „I-am spus căluțului Nefertiti, după acea regină a Egiptului care-mi este atât de dragă“ –, apoi s'a întors şi dus-a fost.

— Ia uite că vorbeşte! am strigat eu şi m'am uitat după duduia care se îndepărta în galop, până s'a transformat într'o miniatură dintr'un peisaj campestru de Van Dyck.

Am tras după ea cu obuze de artilerie grea sub forma unor elegante parabole. Mi-am întors tunurile către Château Zedelghem şi am tocat aripa lui Ayrs până n'a mai rămas din ea decât un morman de pietre fumegânde. Apoi mi-am adus aminte în ce țară mă aflam şi m'am oprit.

Dincolo de fagul despicat, pajiştea se pierde într'un lac ornamental care colcăie de broaşte. Destul de neîngrijit. O podişcă şubredă leagă o insuliță de mal şi peste tot cresc nenumărați crini imperiali. Ici şi colo, pleoscăie caraşi aurii şi

lucesc de parc'ar fi aruncat cineva monede noi în apă. Rațe-mandarin cu gâturile vărgate măcăne după firimituri – seamănă cu mine: nişte miloage splendid costumate. Într'un adăpost pentru bărci cu scândurile gudronate – o mulțime de cuiburi de lăstuni. La umbra unui şir de peri – poate o livadă cândva –, m'am întins în iarbă şi am lenevit o vreme, artă în care m'am perfecționat în timpul îndelungatei mele convalescențe. Între un leneş şi un puturos este aceeaşi diferență ca între un gurmand şi un nesătul. Am stat şi-am urmărit fericirea conjugală a libelulelor acuplate în zbor. Le-am auzit şi bătaia din aripi – un zgomot care te aduce la extaz, ca hârtia biciuită de spițele roții de la bicicletă. M'am uitat la o râmă care plecase în explorarea unei Amazonii miniaturale pe la rădăcinile copacilor sub care mă întinsesem eu. Dacă era tăcută? Nu cu totul, nu. M'au trezit mult mai târziu primii stropi stingheri. Norii cumulonimbus ajunseseră la masa critică. Am sprintat înapoi spre Zedelghem cum nu cred să fi alergat vreodată şi tot mi-a pătruns în străfundul urechilor vuietul diluviului şi pe față m'au izbit ca nişte ciocănele de xilofon primii stropi mustoşi.

Abia am avut vreme să-mi trag pe mine singura cămaşă curată pe care-o am, că a şi sunat clopoțelul pentru cină. Doamna Crommelynck s'a scuzat: soțul ei încă nu avea propriu-zis poftă de mâncare, iar demoazela prefera să mănânce singură. Exact ce-mi doream. Țipar înăbuşit, sos de asmățui, răpăit de ploaie pe terasă. Spre deosebire de alde Frobisher şi de câte familii englezeşti am cunoscut eu, la *château* mesele nu se desfăşoară în tăcere, aşa că doamna C. mi-a spus câte ceva despre familia ei. Crommelyncii locuiesc la Zedelghem din vremuri de demult, când Bruges era cel mai aglomerat port maritim al Europei (aşa mi-a spus; greu de crezut), de unde concluzia că Eva este fericita încoronare a şase sute de ani de educație. Recunosc: mă cam atrage cucoana. Are comportament de bărbat şi fumează țigări parfumate cu mirt printr'un portțigaret din corn de rinocer. Şi totuşi, ar observa destul de prompt dacă i-ar dispărea ca prin minune vreun obiect de valoare. Mi-a pomenit aşa, ca

din întâmplare, că fuseseră furați în trecut de nişte ticăloşi de servitori, ba chiar şi de unul sau doi oaspeți ai casei faliți – dacă-mi venea să cred că nişte oameni se pot purta cu atâta neruşinare. Am asigurat-o că şi părinții mei avuseseră de suferit în acelaşi fel, după care am tatonat terenul pe tema la ordinea zilei: audiția mea.

— Păi, a zis că i-ai cântat un Scarlatti „recuperabil". Vyvyan este împotriva laudelor – şi când e vorba să le aducă el, şi când e vorba să le primească. Zice aşa: „Dacă oamenii te laudă, înseamnă că nu mergi pe drumul tău adevărat". Când am întrebat-o direct ce credea ea personal, dacă maestrul avea de gând să mă accepte, mi-a spus: Eu sper că da, Robert. (Cu alte cuvinte, om trăi şi-om vedea.) Trebuie să înțelegi că el se resemnase cu gândul că n'ar mai fi compus niciodată nimic, nici măcar trei note. Lucrul acesta i-a provocat o mare suferință. Iar acum, să-i renască speranța c'ar putea compune din nou – mă rog, nu e un risc pe care să şi-l asume cu uşurință.

Şi cu asta s'a închis subiectul. I-am pomenit despre întâlnirea mea de mai devreme cu Eva, iar doamna C. a comentat:

— Fiica mea a fost nepoliticoasă!

La care eu i-am dat replica perfectă:

— A fost rezervată.

Doamna casei mi-a umplut paharul.

— Eva are o fire dezagreabilă. Soțul meu nu şi-a prea dat interesul s'o educe ca pe-o domnişoară. El nu şi-a dorit copii. Tații şi fiicele se pare că sunt foarte apropiați, nu-i aşa? Nu şi în cazul de față. Profesorii Evei spun despre ea că e dornică să învețe, dar că e secretoasă şi n'a încercat niciodată să se perfecționeze în privința muzicii. De multe ori am impresia că n'o cunosc deloc – la care eu i-am umplut paharul doamnei C. şi parc'am văzut-o luminându-se la față: Dacă m'ar auzi cineva cum mă plâng! Surorile dumitale, *monsieur,* sunt nişte roze englezeşti cu maniere desăvârşite, nu-i aşa?

Mă-ndoiesc de interesul ei sincer față de latura *memsahib*[11] a clanului Frobisher, dar cucoanei îi place să mă audă vorbind, aşa că, spre amuzamentul gazdei mele, am schițat o galerie de portrete isteț-caricaturale ale neamurilor mele cvasistrăine. Ai fi zis că toți eram atât de simpatici – mai-mai să devin nostalgic după casa părintească!

Astăzi, luni de dimineață, a binevoit şi Eva să-şi ia micul dejun cu noi, ceilalți – şuncă de Bradenham, ouă, pâine, o mulțime de altele –, dar duduia nu mai termina cu plângerile de tot felul către mama ei şi, la intervențiile mele, trântea câte un *oui* plat sau un *non* tăios. Ayrs se simțea şi el mai bine, aşa c'a venit să mănânce cu noi. Pe urmă, Hendrick a condus-o pe fată la Bruges, pentru o nouă săptămână de şcoală. Eva rămâne peste săptămână în gazdă la o familie din oraş – Van Eels, dac'am înțeles eu bine – ale cărei fiice urmează aceeaşi şcoală ca şi ea. Întregul *château* a oftat de uşurare după ce automobilul Cowley a părăsit aleea mărginită de plopi (zisă Promenada Călugărului). Eva parcă otrăveşte tot aerul din jur. La ora nouă, Ayrs şi cu mine ne-am mutat în camera de muzică.

— Am o scurtă bucată pentru violă care-mi tot răsună-n cap, Frobisher. Ia să vedem dacă poți s'o notezi.

Am fost încântat s'aud aşa, fiindcă-mi închipuiam c'aş fi luat-o de la partea mai uşoară – să-i transcriu pe curat ciornele de pagini muzicale, lucruri de felul ăsta. Dacă-mi demonstram valoarea, pe post de stilou însuflețit al lui V.A., încă din prima zi, şederea mea acolo era ca şi asigurată. M'am aşezat la biroul lui, am ascuțit creioanele 2B, mi-am aşternut în față o nouă foaie cu portative şi-am aşteptat ca el să-mi dicteze notele, una câte una. La un moment dat, individul a început să zbiere:

— Ta, ta-ra! Ta, ta-ra, ta-ta, ta-ra-ta, ta-ra-ta, ta-ra-ta, ta! Ai priceput? Ta! Ta-ra ta-ta! Acum, mai uşor: ta-raaaa-ta- ra-

[11] Termen prin care mai cu seamă slujitorii din India colonială se refereau la femeile de origine europeană.

ta-rrrra-TA-RA! TA-RA-TA, TA-RA-TA, TA-RA-TA! Ei, deci, ai priceput?

Pentru bătrânul dobitoc de bună seamă că era o glumă bună – aşa ceva nu se putea pune pe note, la fel cum nu poţi scoate o partitură din răgetele a zece măgari la un loc, dar, după încă vreo jumătate de minut, mi-am dat seama că nu glumea. Am încercat să-l întrerup, dar individul era atât de pătruns de misia lui muzicală, că nici nu m'a auzit. M'a cuprins cea mai neagră disperare în timp ce Ayrs îi dădea înainte şi dă-i, şi dă-i… Planul meu era în aer. Ce-o fi fost atunci în mintea mea, la Gara Victoria? Deznădăjduit, l-am lăsat să-şi ducă până la capăt compoziţia, cu speranţa firavă că, dacă apuca să şi-o fixeze în minte, ar fi fost mai uşor de transcris după aceea.

— Gata, asta e! a proclamat într'un târziu. Ai prins-o? Fredoneaz-o şi tu de la început, Frobisher, şi dup'aceea să vedem cum sună.

L-am întrebat în ce cheie urma să fie.

— În si bemol, *bineînţeles*!

— Şi măsura?

La care Ayrs şi-a frecat şaua nasului:

— Vrei să spui că nu-mi ţii minte melodia?

M'am străduit să-mi reamintesc că tipul era cu totul iraţional. L-am rugat să repete melodia, *mult* mai încet, şi să-şi definească notele una câte una. A urmat o pauză penibilă, care mi s'a părut c'a durat vreo trei ceasuri, până s'a hotărât Ayrs dacă să facă sau nu scandal. Într'un târziu, a scos un oftat de martir.

— Patru-a-*opta,* transformat în *opt*-a-opta dup'a douăsprezecea măsură – asta dacă ştii să socoteşti. Linişte. Mi-am adus aminte de greutăţile mele băneşti şi mi-am muşcat buzele. S'o luăm de la început, atunci. – Pauză condescendentă. – Eşti gata, da? *Uşor…* Ta! Ce notă-i asta?

A urmat o jumătate de oră hidoasă, în care eu am încercat să ghicesc fiecare notă în parte, una câte una, Ayrs încuviinţând sau respingând tentativele mele cu câte-un da sau nu apăsat din cap. Doamna C. a intrat cu o vază de flori,

eu m’am uitat la ea cu o mutră gen S.O.S., dar V.A. însuşi a avansat ideea că lucraserăm destul pentru ziua respectivă. Am şters-o, dar tot l-am auzit pe Ayrs trăgând concluzia (avantajoasă pentru mine?):

— Sunt disperat, Iocasta, băiatul ăsta nu e-n stare să pună pe hârtie o melodie simplă! Decât aşa, mai bine mă declar şi eu avangardist şi m’apuc s’arunc săgeți în foițe de hârtie mâzgălite cu note muzicale.

Pe unul dintre coridoare, doamna Willems – menajera – se plânge unei angajate nevăzute de vremea umedă şi furtunoasă care-i strică rufăria. Situația ei este mai bună decât a mea. Până acum, i-am manipulat pe oameni pentru avansări, pentru plăceri sau pentru împrumuturi, dar niciodată pentru un acoperiş deasupra capului. Nenorocitul de *château* pute a ciuperci şi mucegai. N’ar fi trebuit să vin aici.

Al tău,
R.F.

P.S.: „Greutăți“ financiare – ce formulă eufemistică! Nu-i de mirare că toți săracii sunt socialişti. Uite ce e: sunt nevoit să-ți cer un împrumut. Regimul de la Zedelghem este cel mai relaxat pe care l-am văzut vreodată (norocul meu – în momentul de față, până şi valetul tatălui meu stă mai bine la capitolul garderobă decât mine!), dar tot trebuie respectate anumite standarde. Nu pot nici măcar să le dau câte ceva servitorilor. Dacă nu mi-ar fi întors spatele toți prietenii bogați, le-aş fi cerut lor, dar adevărul este că nu mai am niciunul. Nu ştiu cum îmi poți trimite banii, să mi-i telegrafiezi, să mi-i faci pachet – mă rog, tu eşti omul de ştiință, găseşte tu o metodă. Dacă Ayrs mă trimite la plimbare, sunt mort. S’ar duce vestea până la Cambridge că Robert Frobisher a trebuit să se milogească de bani la fostele lui gazde, până când a fost dat afară pentru că nu se ridica la înălțimea aşteptărilor. Aş muri de ruşine, Sixsmith, zău c’aş muri! Pentru Dumnezeu, trimite-mi cât poți, cât de repede poți.

* * *

CHÂTEAU ZEDELGHEM
14-VII-1931

Sixsmith,

Toată prețuirea mea lui Rufus cel Binecuvântat, Patronul Compozitorilor Amărâți, Eternă Glorie – *amin.* Mandatul poştal a sosit teafăr şi nevătămat azi-dimineață; te-am descris gazdelor mele ca pe un unchi ramolit care a uitat de ziua mea. Doamna Crommelynck mă asigură că-l voi putea încasa de la o bancă din Bruges. Am de gând să scriu un motet în cinstea ta şi să-ți înapoiez banii de îndată ce-mi pot permite. S'ar putea să fie mai curând decât crezi. Înghețul profund care păştea întreprinderile mele pare să se îndrepte spre dezgheț. După acea primă tentativă umilitoare de a colabora cu Ayrs, m'am întors în camera mea într'o stare de abjectă deznădejde. Toată după-amiaza mi-am petrecut-o scriindu-ți lamentația aia ridicolă – *à propos* de asta, arunc-o pe foc, dacă n'ai aruncat-o încă – şi m'am simțit f. nesigur în privința viitorului. Am sfidat ploaia cu nişte cizme de cauciuc *à la* Wellington şi o pelerină şi m'am dus până la poşta din sat, întrebându-mă foarte sincer, în sinea mea, unde aveam să fiu de atunci într'o lună. Doamna Willems a sunat clopoțelul pentru cină la scurt timp după ce m'am întors, dar când am ajuns în sufragerie, nu l-am găsit acolo decât pe Ayrs, care aştepta de unul singur.

— Dumneata eşti, Frobisher? m'a întrebat, cu morocănoşenia obişnuită a oamenilor mai în vârstă care încearcă să fie amabili. Da, Frobisher, mă bucur că putem sta puțin de vorbă singuri. Uite ce este: m'am purtat oribil cu dumneata azi-dimineață. Boala mă face să fiu mai… direct decât s'ar cuveni în anumite situații. Îmi cer scuze. Îi mai dai o şansă mâine unui gură-spartă ca subsemnatul, ce zici?

Oare-i spusese nevastă-sa în ce stare mă găsise? Să-i fi

pomenit Lucille despre cufărul meu pe jumătate strâns? Am aşteptat pân'am fost sigur că vocea nu mi-ar fi trădat sentimentul de uşurare şi i-am spus, cu un aer demn, că nu e nimic rău în a-ţi spune părerea cinstit.

— Am fost mult prea vehement în privinţa propunerii dumitale, Frobisher. N'o să fie foarte uşor de extras muzica din tărtăcuţa mea, dar altă şansă mai bună decât parteneriatul nostru oricum nu există. Priceperea muzicală şi caracterul dumitale par să fie mai mult decât la înălţimea sarcinii. E-adevărat ce-mi spune soţia mea, că ţi-ai încercat mâna chiar şi la compoziţie? E limpede că muzica este ca oxigenul pentru amândoi. Dacă avem voinţa necesară, o să bâjbâim împreună până reuşim să găsim metoda corectă – la care doamna Crommelynck a bătut la uşă, a băgat capul înăuntru, a simţit care era atmosfera din cameră aruncând o singură privire, aşa cum reuşesc unele femei, şi a întrebat dacă se cerea ceva sărbătorit. Ayrs s-a întors către mine: Asta depinde de tânărul Frobisher, aici de faţă. Ei, ce zici? Eşti de acord să rămâi câteva săptămâni, cu posibilitatea de a prelungi la câteva luni, dacă lucrurile merg bine? Poate şi mai mult, cine ştie? Dar va trebui să te mulţumeşti cu un salariu modest.

Mi-am manifestat sentimentul de uşurare acceptând cu plăcere; i-am spus că eram onorat, dar m'am abţinut să resping în principiu ideea unui salariu.

— Ei, atunci, Iocasta, spune-i doamnei Willems să ne-aducă o sticlă de Pinot Rouge 1908!

Am toastat în cinstea lui Bacchus şi a Muzelor şi am băut un vin bogat ca sângele de unicorn. Pivniţa lui Ayrs – în total vreo mie două sute de sticle – este una dintre cele mai grozave din Belgia şi merită o scurtă digresiune. A supravieţuit războiului nejefuită de hunii de ofiţeri care şi-au stabilit la Zedelghem cartierul general, şi asta graţie unui zid fals construit de tatăl lui Hendrick la intrarea în fostele hrube ale unei mănăstiri, înainte ca familia să se refugieze la Gothenburg. Biblioteca şi alte comori voluminoase şi-au petrecut şi ele înăuntru anii de război, vârâte în lăzi sigilate.

Prusacii au trecut clădirea şi prin ciur înainte de Armistiţiu, dar n'au reuşit să dea de pivniţă.

Se anunţă următorul program de lucru. Ayrs şi cu mine intrăm în camera de muzică la ora nouă în fiecare dimineaţă în care diversele lui suferinţe şi dureri îi permit. Eu mă aşez la pian, Ayrs pe divan, fumându-şi ţigările turceşti scârboase, şi adoptăm unul dintre cele trei *modi operandi:* „Revizuiri“ – adică el îmi cere să trec din nou prin ceea ce am lucrat în dimineaţa precedentă: eu fredonez, cânt din gură sau la un instrument, depinde la care, iar Ayrs modifică partitura; „Reconstituiri“ – adică scormonesc prin teancuri de partituri, carnete de însemnări şi compoziţii vechi, unele scrise înainte să mă fi născut eu, în căutarea unui pasaj sau a unei cadenţe de care Ayrs îşi aminteşte vag, dar pe care vrea s'o recupereze. Grea muncă detectivistică! Cele mai pretenţioase sunt „Compoziţiile“. Eu stau la pian şi încerc să ţin pasul cu un şuvoi de: „Şaisprezecime, si-sol; notă-ntreagă, la major – ţine-o aşa patru măsuri, ba nu şase – pătrimi! Fa diez – nu, nu, nu, nu, fa *diez* am spus – şi… şi! Ta ta-ra ta-ra ta-rrrra!“ (Măcar acum *il maestro* binevoieşte să numească notele.) Sau, dacă e într'o dispoziţie mai poetică, zice cam aşa: „Deci, Frobisher, clarinetul este concubina, violele sunt arborii de tisă din cimitir, clavicordul este luna, aşa că… lasă vântul de la răsărit să sufle acordul ăla în la minor de la măsura a şaisprezecea înainte“.

La fel ca în cazul unui valet bun (cu toate că poţi fi sigur: sunt mai mult decât bun), slujba mea constă în proporţie de nouă zecimi în capacitatea de anticipare. Uneori, Ayrs îmi cere o judecată de ordin artistic, ceva de genul: „Ce părere ai, Frobisher, acordul ăsta merge?“ sau: „Pasajul ăsta e în ton cu întregul?“ Dacă îi răspund că nu, Ayrs mă-ntreabă ce-i propun în loc şi s'a întâmplat o dată sau de două ori să accepte amendamentul meu. Îţi dă de gândit. Oamenii vor studia muzica asta în viitor.

Până pe la ora unu, Ayrs este epuizat. Hendrick îl transportă jos, în sufragerie, unde ne întâlnim pentru masa de prânz cu doamna Crommelynck şi cu temuta E., dacă s'a

întors la sfârşit de săptămână sau pentru vreo vacanță oarecare. Ayrs îşi face siesta cât durează canicula de după-amiază. Eu continui să scotocesc biblioteca după comori, compun în camera de muzică, citesc manuscrise în grădină (crini albi, crini imperiali, coacăze roşii ca focul, nalbe de tot felul – toate în culori strălucitoare), mă plimb pe pajiştile din jurul satului Neerbeke pe bicicletă sau hălăduiesc pe câmpii. Am legat prietenii strânse cu dulăii satului. Se țin după mine în galop, de parc'ar fi şoriceii sau băiețeii lui Trâmbiț-Pestriț[12]. Localnicii îmi răspund la *Goede morgen* – „Bună dimineața“ – şi la *Goede middag* – „Bună ziua“ – şi mă cunosc de-acum drept oaspetele de cursă lungă de sus de la *kasteel.*

După cină, toți trei ascultăm eventual radioul, dacă se transmite ceva pentru care votează toată lumea, altminteri înregistrări de gramofon (un model de masă *His Master's Voice* cu o cutie de stejar), de obicei ale pieselor importante ale lui Ayrs însuşi, dirijate de Sir Thomas Beecham. Când avem musafiri, facem conversație sau cântăm puțină muzică de cameră. În alte seri, lui Ayrs îi face plăcere să-i citesc poezie, mai ales Keats, pe care-l iubeşte foarte mult. El şopteşte versurile pe măsură ce eu i le recit, ca şi cum vocea lui s'ar sprijini de-a mea. La micul dejun, mă pune să-i citesc din *Times.* Oricât de bătrân, orb şi bolnav ar fi, Ayrs tot şi-ar putea susține poziția într'o dezbatere academică, deşi am observat că rar i se-ntâmplă să propună alternative la sistemele pe care le ia peste picior. „Liberalismul? Timiditatea celor bogați!“ sau: „Socialismul? Fratele mai mic al unui despotism decrepit căruia vrea să-i urmeze“ sau: „Conservatorii? Nişte mincinoşi de ocazie, a căror doctrină a

---

[12] *The Pied Piper*, personaj dintr-o legendă medievală, muzician care le-ar fi promis locuitorilor din orăşelul german Hameln că-i scapă de şobolanii care le infestaseră comunitatea în anul 1284. Cu ajutorul trâmbiței (sau al fluierului) la care cânta, el a atras rozătoarele în apele râului Weser. Fiindcă locuitorii nu i-au plătit suma promisă, trâmbițaşul le-a atras copiii cu cântecul său irezistibil până într-o grotă de unde nici unul n-a mai ieşit vreodată.

liberului-arbitru este cea mai mare iluzie“. Şi-atunci, *ce fel* de stat îşi doreşte? „Nici unul! Cu cât statul este mai bine organizat, cu atât umanitatea lui are de suferit.“

Oricât ar fi de irascibil, Ayrs este unul dintre puținii oameni din Europa a căror influență mi-aş dori să stea la baza creativității mele. Muzicologic vorbind, seamănă cu Ianus: un cap priveşte înapoi către romantismul care trage să moară, celălalt înspre viitor – aceasta este privirea lui Ayrs pe care o urmez. Asistând la felul în care se foloseşte de contrapunct şi mixează culorile, îmi rafinez şi eu limbajul în feluri nebănuite. Am învățat mai multe din scurta-mi şedere de pân-acum la Zedelghem decât din cei trei ani petrecuți pe lângă tronul lui Mackerras cel Dobitoc, înconjurat de Banda lui Veselă de Onanişti.

Prietenii lui Ayrs şi ai doamnei Crommelynck vin în vizită regulat. Într’o săptămână obişnuită, ne putem aştepta la unul sau mai mulți musafiri în două sau trei seri. Solişti care se întorc de la Bruxelles, Berlin, Amsterdam sau mai ştiu eu de unde; cunoştințe din anii petrecuți de Ayrs ca prospătură în Florida sau la Paris; bunul şi vechiul lui prieten Morty Dhondt cu soția. Dhondt deține câte un atelier de prelucrare a diamantelor atât la Bruges, cât şi la Anvers, vorbeşte o serie întreagă, dar nedefinită, de limbi, născoceşte jocuri de cuvinte îmbârligate şi poliglote, care necesită explicații interminabile, susține financiar diverse festivaluri şi se lansează în driblinguri metafizice cu Ayrs. Doamna Dhondt este la fel ca doamna Crommelynck, numai că de zece ori mai intensă – într’adevăr, este o creatură de speriat, care se ocupă de Clubul Ecvestru belgian, conduce ea însăşi automobilul Bugatti al familiei şi cară peste tot în brațe un pechinez pe nume Wei-wei, ca un puf de pudrieră. Vei mai da cu siguranță peste ea în viitoarele scrisori.

La capitolul rubedenii, lucrurile sunt ceva mai simple: Ayrs a fost singurul copil la părinți, iar familia Crommelynck, odinioară influentă, l’a renegat pe unul dintre membrii săi, un geniu pervers care s’a declarat de partea cui nu trebuia în momentele decisive ale războiului trecut. Cei care n’au murit

pe front fie au sărăcit, fie au sucombat în fața bolilor înainte ca Ayrs şi soția lui să se întoarcă din Scandinavia. Alții au murit după ce s'au refugiat peste Ocean. Fosta guvernantă a doamnei Crommelynck şi câteva mătuşi firave mai trec din când în când şi se aşază cuminți într'un colț, unde stau ca nişte cuiere vechi de pălării.

Săptămâna trecută, în A Doua Zi de Migrenă, a trecut neanunțat compozitorul Tadeusz Augustowski, un mare susținător al lui Ayrs în Cracovia lui de baştină. Doamna Crommelynck nu era acasă, iar doamna Willems a venit la mine agitată nevoie mare, implorându-mă să-l întrețin eu pe ilustrul musafir. Nu puteam să nu mă prezint la înălțime. Franceza lui Augustowski este la fel de bună ca a mea, drept care ne-am petrecut după-amiaza pescuind şi certându-ne pe tema dodecafoniştilor. El crede că toți sunt nişte şarlatani, eu – nu. Mi-a povestit anecdote cu instrumentişti din timpul războiului şi mi-a spus o glumă indescriptibil de porcoasă, care presupune o gesticulație întreagă, aşa că va trebui să aşteptăm până la prima întâlnire ca să ți-o spun. Eu am prins un păstrăv cât două lungimi de palmă; Augustowski a băgat în traistă un monstru de ocheană. Ayrs era treaz la apusul soarelui, când ne-am întors, iar polonezul i-a spus că mare noroc dăduse peste el când mă angajase. Ayrs a bombănit ceva de genul: „Absolut". Fermecătoare lauda lui Ayrs. Doamna Willems n'a fost câtuşi de puțin *enchantée*[13] când a văzut trofeele noastre solzoase, dar tot le-a eviscerat şi le-a prăjit în unt sărat, de se topeau dup'aceea pe furculița de peşte. Augustowski mi-a lăsat cartea lui de vizită când a plecat, a doua zi dimineața. Are un apartament pe care şi-l ține în Langham Court pentru când ajunge la Londra şi m'a invitat să locuiesc la el în timpul festivalului de anul viitor. Cucuriguuuu!

Château Zedelghem nu este chiar Casa familiei Usher, cum pare la prima vedere. Ce-i drept, aripa lui de vest, cu

[13] Încântată (fr.).

obloanele ferecate şi praful gros de-un deget, ca să poată fi plătită modernizarea şi întreţinerea celei de est, se află într'o stare jalnică şi mă tem că va ajunge pe mâna demolatorilor peste nu f. mult timp. I-am cercetat încăperile într'o după-amiază ploioasă. Prăpăd făcut de umezeală; bucăţi de tencuială agăţate în reţele întregi de pânze de păianjen; căcăreze de şoareci şi de lilieci presărate pe dalele de piatră roase; măştile de tencuială de deasupra căminelor – subţiate zdravăn de trecerea timpului. Aceeaşi poveste în exterior: pereţii de cărămidă au nevoie de liant; unele ţigle de pe acoperiş lipsesc; câteva creneluri s'au prăbuşit şi zac grămadă la pământ; apa de ploaie a săpat şanţuri în gresia medievală. Familia Crommelynck a făcut bani frumoşi cu investiţiile din Congo, dar niciun membru bărbat din familie nu a supravieţuit războiului, iar „locatarii" nemţălăi de la Zedelghem au şterpelit orice li s'a părut demn de a fi şterpelit.

Aripa estică, în schimb, este un cuibuşor foarte confortabil, chiar dacă lemnăria acoperişului pârâie ca o corabie ori de câte ori se stârneşte vântul. Are un sistem de încălzire centrală cusurgiu şi unul de iluminat electric rudimentar, ale cărui comutatoare pârâie din când în când. Tatăl doamnei Crommelynck s'a dovedit suficient de prevăzător şi a învăţat-o pe fiica sa tot ce trebuie să ştie despre administrarea moşiilor, iar acum ea îşi dă terenurile în arendă fermierilor din vecinătate şi, din câte-am înţeles, mai-mai că şi-a făcut proprietatea rentabilă. Nu-i de colo o asemenea realizare în epoca şi-n zilele acestea.

Eva este şi acum o domnişorică uşurică, detestabilă ca surorile mele, dar cu o inteligenţă pe măsura ostilităţii. În afară de Nefertiti a ei cea nepreţuită, are două hobby-uri: să pună bot şi să joace rolul de martiră. Îi place să le facă să plângă pe servitoarele mai slabe de înger, după care intră ca o furtună şi anunţă: „Mamă, *iarăşi* a făcut o criză de plâns, nu poţi s'o educi să se poarte cuviincios?" În ceea ce mă priveşte, a stabilit că nu sunt o ţintă uşoară, aşa că s'a angajat într'un război de uzură: „Tată, cât mai stă domnul

Frobisher la noi în casă?“; „Tată, domnului Frobisher îi plăteşti la fel ca lui Hendrick?“; „Ei, mamă, întrebam şi eu, nu ştiam că durata şederii domnului Frobisher este un subiect atât de delicat“. Mă lasă fără replică, nu-mi place să recunosc, dar asta e. Am avut o nouă întâlnire – de fapt, o *confruntare*, ăsta e termenul potrivit – chiar acum, sâmbăta trecută. Mă dusesem cu cartea de căpătâi a lui Ayrs, *Aşa grăit-a Zarathustra,* pe insula cu sălcii din mijlocul lacului, pe care se ajunge trecând podeţul cu dale de piatră. Era o după-amiază sufocantă – chiar şi la umbră, năduşeam ca un porc. După numai zece pagini, am avut senzaţia că Nietzsche mă citea pe mine, şi nu eu pe el, aşa c'am stat mai departe şi m'am uitat la barcagiii de pe apă şi la tritoni, în timp ce orchestra din mintea mea interpreta piesa lui Fred Delius, *Aer şi dans* – o siropoşenie florentină, dar partea de flaut somnoros nu e rea deloc.

La un moment dat, m'am trezit într'un şanţ atât de adânc, încât cerul nu mai era decât o dunguliţă undeva, sus de tot, luminată de lanterne mai strălucitoare decât lumina zilei. Nişte sălbatici patrulau pe fundul şanţului, călare pe şobolani uriaşi, cafenii, cu colţi înfricoşători, care adulmecau pe toţi cei proveniţi din clasa muncitoare şi-i rupeau în bucăţi. Eu mă plimbam, încercând să arăt ca un burghez şi stăpânindu-mă să n'o iau la fugă panicat, când m'am întâlnit cu Eva.

— Ce dracului cauţi şi *tu* pe-aici? am întrebat-o, iar ea mi-a întors-o furioasă:

— *Ce lac appartient a ma familie depuis cinq siècles! Vous êtes ici depuis combien de temps exactement? Bien trois semaines! Alors vous voyez, je vais où bon me semble!* – Lacul ăsta aparţine familiei mele de cinci secole! Dumneavoastră sunteţi aici de cât timp, mai exact? Numai de trei săptămâni! Ei, atunci, vedeţi, merg pe unde am eu chef!

Furia ei căpătase o formă aproape fizică – un pumn în mutra umilului tău corespondent. Avea şi de ce, doar o acuzasem că intrase fraudulos pe moşia maică-sii! De-acum treaz de-a binelea, n'am nimerit să mă ridic mai repede în

picioare şi să-mi cer mii de scuze, întrucât vorbisem în timp ce visam cu ochii deschişi. Am uitat însă cu desăvârşire de lac şi am plonjat în el ca un tâmpit ce sunt. Leoarcă m'am făcut! Norocul meu că iazul nu-mi ajungea decât până la buric şi că Dumnezeu îl păzise pe Nietzsche cel prețios al lui Ayrs de o baie cum făcusem eu. Când Eva şi-a mai potolit oarecum hohotele de râs, i-am spus că mă bucuram s'o văd şi altfel decât botoasă. Mi-a răspuns în englezeşte că aveam lintiță în păr. N'am găsit altceva decât s'o fac pe condescendentul, lăudându-i talentul în materie de limbi străine. Ea mi-a trimis mingea în teren:

— Nu-i nevoie de mare lucru ca să impresionezi un englez.

Şi dusă a fost. Abia mai târziu mi-a venit în minte o replică usturătoare, aşa că fata a câştigat setul respectiv.

Acum, fii atent la ce-ți spun despre cărți şi avuții. Băgându-mi eu nasul printr-un raft cu cărți din camera mea, am dat peste un volum ciudat, dezmembrat, şi aş vrea să-mi cauți tu un exemplar complet. Începe de la pagina nouăzeci şi nouă, are coperțile lipsă şi legătura desfăcută. Din puținul pe care-l pot reconstitui, este vorba de jurnalul unei călătorii de la Sydney până în California, pe care a făcut-o un notar din San Francisco, pe nume Adam Ewing. Se pomeneşte acolo despre goana după aur, aşa că presupun că trebuie să fi avut loc prin 1849 sau 1850. Jurnalul pare să fi fost publicat postum de către fiul acestui Ewing (?), care mă trimite cu gândul la năucul de Căpitan Delano al lui Melville din *Benito Cereno,* cel orb față de toți complotiştii – el, unul, n'a mirosit că omul lui de încredere, un anume doctor Henry Goose [sic], este un vampir şi-i alimentează ipohondria ca să-l poată otrăvi lent şi să-i ia banii.

Ceva nu e-n regulă în privința autenticității acestui jurnal: parcă e prea bine structurat şi are şi un limbaj care sună oarecum fals – dar cine şi-ar bate capul să măsluiască un asemenea jurnal şi de ce?

Spre marea mea dezamăgire, povestea se termină brusc, în mijlocul unei propoziții, după numai vreo patruzeci de pagini, unde s'a desfăcut legătura. Am căutat de sus până jos în

bibliotecă, să găsesc şi restul blestemăţiei. În zadar. Nu e deloc în interesul nostru să le atragem atenţia fie lui Ayrs, fie doamnei Crommelynck despre avuţia lor bibliografică neinventariată nicăieri, aşa că sunt în pom. Vrei tu să-l întrebi pe Otto Jansch, cel de pe strada Caithness, dacă-i spune ceva numele acesta, Adam Ewing? O carte citită pe jumătate este ca o partidă de amor oprită în plin avânt.

Vei găsi alăturat un inventar al celor mai vechi ediţii din biblioteca de la Zedelghem. După cum vezi, unele piese sunt f. vechi, de la începutul secolului al XVII-lea, aşa că tu trimite-mi cât de curând cele mai bune oferte ale lui Jansch şi ţine-l pe zgârciobul ăla să fiarbă la foc mic, spunându-i aşa, ca din întâmplare, că s'au arătat interesaţi şi buchinişti de la Paris.

Al tău,
R.F.

*** * ***

CHÂTEAU ZEDELGHEM
28-VII-1931

Sixsmith,

Motiv de măruntă sărbătoare: acum două zile, Ayrs şi cu mine am terminat prima noastră piesă scrisă în colaborare, un scurt poem simfonic intitulat *Der Todtenvogel.* Când am dezgropat piesa, era un fel de orchestraţie ternă a unui vechi imn teuton, lăsată baltă şi fără noimă pe când Ayrs îşi pierdea vederea. Noua noastră versiune este o creatură bizară. Împrumută anumite sonorităţi din *Inelul* lui Wagner, apoi tema e topită într'un coşmar stravinskian ţinut la respect de fantome sibeliene. Cumplită, încântătoare – îmi pare rău că n'o poţi asculta. Se încheie cu un solo de fluier, dar nu cu tot felul de volute flautiste, ci mai curând cu pasărea morţii din titlu, care-i blestemă deopotrivă pe primii şi pe ultimii născuţi.

Augustowski ne-a făcut o nouă vizită ieri – se întorcea de la Paris. A citit partitura şi-a potopit-o cu laude ca un servant de pe locomotivă care aruncă lopată după lopată de cărbuni în cazan. Şi bine a făcut! Este cel mai desăvârşit poem simfonic – după ştiinţa *mea* – care a fost scris de la război încoace; şi crede-mă, Sixsmith, că sunt în el câteva idei bune care-mi aparţin. Presupun că un asistent ca mine trebuie să se împace cu ideea că renunţă la partea lui de autorat; numai că niciodată nu este uşor să-ţi muşti buza. Partea frumoasă abia acum vine însă: Augustowski vrea să ne cânte lucrarea în primă audiţie la festivalul de la Cracovia, cu el însuşi ca dirijor, peste numai trei săptămâni!

Ieri m'am trezit când s'a crăpat de ziuă şi mi-am petrecut toată ziua transcriind un exemplar pe curat. Nu ştiu de ce, dar nu mi s'a mai părut aşa de scurtă. Mi-a anchilozat mâna cu care am scris şi liniile muzicale mi s'au înfipt în pleoape, dar până la cină am terminat. Cinci sticle de vin am băut împreună, patru inşi, ca să udăm reuşita. La desert, cel mai bun muscat.

De-acum, sunt omul providenţial de la Zedelghem. De f. mult timp n'am mai fost un om providenţial pentru nimeni şi zău dacă nu-mi place. Iocasta mi-a propus să mă mut din camera de oaspeţi într'unul dintre dormitoarele mai mari, neocupate, de la etajul al doilea, pe care să mi-l mobilez eu cum îmi place, cu tot ce-mi atrage atenţia prin restul camerelor de la Zedelghem. Ayrs a fost de acord cu propunerea, deci am zis că aşa voi face. Spre deliciul meu, Domnişorica Uşurică şi-a pierdut sângele rece şi a scâncit:

— Vai, da' de ce nu-l menţionezi şi-n testament, mamă? De ce nu-i dai şi jumătate de moşie?

Şi s'a ridicat de la masă fără să se scuze.

Ayrs a croncănit suficient de tare ca ea să audă:

— Prima idee bună pe care a avut-o fata asta în ultimii şaptesprezece ani! Măcar Frobisher îşi câştigă amărâta de existenţă!

Nici n'au vrut s'audă, amândoi, de scuzele mele, au zis că Eva era cea care trebuia să-şi ceară iertare, care trebuia să

renunțe la viziunea aceasta precopernicană asupra universului, care s'ar învârti numai şi numai în jurul ei. Muzică divină în urechile mele! Tot despre Eva: ea şi alte douăzeci de colege de clasă urmează să plece în Elveția f. curând, ca să învețe timp de câteva luni la o şcoală de maici. Altă muzică divină! Ca şi cum ți-ar cădea un dinte stricat cu de la el putere. Noua mea cameră este suficient de mare pentru un dublu de badminton; are un pat cu baldachin ale cărui draperii a trebuit să le scutur de moliile de anul trecut; pielea de Cordoba, veche de secole, se cojeşte de pe pereți precum solzii dragonului, dar în felul ei n'arată rău; glob de hârci[14] indigo; dulap cu intarsii din lemn de nuc; şase fotolii ministeriale şi un *secretaire* de paltin la care stau chiar acum şi scriu aceste rânduri. Caprifoiul creează o dantelărie întreagă de lumină. Către sud se văd boschetele savant modelate răsărind din pietrişul sur; către vest, vacile păscând pe pajişti şi clopotnița bisericii înălțându-se dincolo de ele. Clopotele ei sunt adevăratul meu ceas. (Adevărul este că Zedelghemul geme de o mulțime de orologii vechi care bat unul mai devreme, altul mai târziu, ca un Bruges în miniatură.) În linii mari, arată ceva mai grozav decât încăperile noastre de pe Aleea Whyman şi ceva mai puțin grozav decât cele de la Savoy sau de la Imperial, dar este o cameră spațioasă şi liniştită. Asta dacă nu fac eu ceva nepotrivit sau indiscret.

Ceea ce m'aduce la subiectul Iocasta Crommelynck. Să-mi crape mie ochii, Sixsmith, dacă femeia n'a început, deocamdată *subtil*, să-mi cânte serenade. Ambiguitatea din vorbele, din privirile ei, din gesturile pe care le face cu mâinile parcă-i prea evidentă ca să fie întâmplătoare. Uite, hai să vedem ce crezi şi tu. Ieri după-masă, eram în camera mea şi studiam nişte piese rare de tinerețe ale lui Balakirev,

---

[14] *Witch-ball* - sferă de sticlă, de obicei colorată, care se atârna la ferestrele caselor englezeşti în secolul al XVIII-lea, pentru a ține la distanță spiritele malefice, farmecele şi ghinionul.

când m'am trezit cu doamna Crommelynck bătându-mi la uşă. Era îmbrăcată cu jacheta de călărie şi avea părul răsucit în sus şi prins cu agrafe, ceea ce-i lăsa la vedere ceafa mai degrabă ispititoare. Zice:

— Soțul meu vrea să-ți facă un cadou – şi, dacă eu tot mă dădusem la o parte, intră. Uite. Ca să marcheze faptul c'ați terminat *Pasărea morții.* Ştii, Robert – şi a rostogolit pe limbă r-ul de la Robert –, Vyvyan e-atât de fericit că poate lucra din nou. De ani de zile nu l-am mai văzut atât de vioi. Asta-i aşa, o amintire. Pune-o pe dumneata – şi mi-a întins o vestă splendidă, o piesă de mătase în stil otoman, cu un model mult prea elaborat ca să fie vreodată la modă sau demodat. Am cumpărat-o în luna noastră de miere, de la Cairo, când Vyvyan avea vârsta dumitale de-acum. El oricum n'o mai poartă.

M'am declarat flatat, dar am şi protestat spunând că nu puteam accepta o piesă de îmbrăcăminte cu atât de mare valoare sentimentală. Zice:

— Tocmai de-aceea vrem s-o porți dumneata. E țesută din amintirile noastre. Te rog, probeaz-o. Am făcut ce mi-a spus, iar ea m'a mângâiat pe piept sub pretextul (?) că voia să îndepărteze scamele. Vino la oglindă! mi-a spus. Am urmat-o. Cucoana s'a postat la o palmă în spatele meu. Arată prea bine ca să fie lăsată pradă moliilor, nu eşti de acord? Am fost de acord. Ea a scos un zâmbet ca o lamă cu două tăişuri. Dac'am fi fost într'un roman inspirat de-al lui Emily, seducătoarea l-ar fi cuprins pe nevinovat cu brațele, dar Iocasta lucra într'un mod ceva mai precaut. Ai *exact* aceeaşi siluetă pe care-o avea şi Vyvyan la vârsta dumitale. Curios, nu crezi?

Ba da, iarăşi am fost de acord cu ea. Cu unghiile mi-a tras o şuviță de păr care mi se prinsese de vestă. Nici n'am respins-o, nici n'am încurajat-o. Lucrurile astea nu trebuie să fie grăbite. Doamna Crommelynck a plecat fără nicio vorbă.

La prânz, Hendrick a povestit că locuința doctorului Egret din Neerbeke fusese jefuită. Din fericire, nimeni nu fusese

rănit, dar poliția a emis un avertisment ca toată lumea să fie cu ochii în patru la țigani şi vagabonzi. Casele se cereau asigurate pe timp de noapte. Iocasta s'a cutremurat toată şi s'a declarat bucuroasă că eram şi eu la Zedelghem, ca s'o apăr. Am recunoscut că mă descurcasem binişor ca pugilist la Eton, dar le-am spus că nu mă văd în stare să pun pe fugă o bandă întreagă de derbedei. Eventual să-i fi ținut eu prosopul lui Hendrick, în timp ce le trăgea *el* o chelfăneală zdravănă? Ayrs n'a comentat, dar în seara cu pricina şi-a scos *Luger*-ul din sacul de pânză. Iocasta l-a certat pe Ayrs că-şi arăta pistolul la masă, dar el n'a băgat-o în seamă.

— Când ne-am întors de la Gothenburg, am găsit fiara asta, plus cartuşele aferente, ascunse-n dormitorul cel mare, sub o scândură desprinsă din podea, a explicat el. Căpitanul prusac ori a plecat în mare grabă, ori a pus careva mâna pe el şi l-a omorât. Îşi ținea pistolul acolo, probabil, ca să-l aibă la îndemână împotriva răzvrătiților sau a musafirilor nepoftiți. Eu îl am lângă pat din aceleaşi motive.

Am întrebat dacă puteam să-l țin şi eu, fiindcă nu mai pusesem niciodată mâna pe vreo armă de foc.

— Da' bineînțeles, a răspuns Ayrs şi mi l-a întins. Până şi ultimul fir de păr de pe trup mi s-a zbârlit. Chestia aia de fier compactă omorâse cel puțin o dată – mi-aş fi pus rămăşag moştenirea, presupunând c'aş mai fi avut aşa ceva. Deci, vezi tu – a adăugat Ayrs cu un hohot de râs gâjâit –, oi fi eu bătrân, orb şi olog, dar tot mai am un dinte, doi în gură, ca să muşc. Un orb cu un pistol mai are f. puțin de pierdut. Închipuie-ți ce *prăpăd* aş putea face!

Nu ştiu să spun dacă doar mi-am închipuit amenințarea din vocea lui.

Excelente veştile de la Jansch, dar lui să nu-i zici. Îți voi trimite prin poştă respectivele trei volume, dar de la Bruges, cu proxima ocazie când ajung acolo – dirigintele poştei de aici, din Neerbeke, are o fire scormonitoare şi nu-mi inspiră încredere. Ia-ți precauțiile obişnuite. Trimite-mi partea mea la Banca Națională a Belgiei, Sucursala Bruges – Dhondt a pocnit din degete şi directorul mi-a şi deschis un cont. Sunt

absolut convins că nu mai au în evidență niciun alt Robert Frobisher.

Vestea cea mai bună dintre toate: am început să compun din nou pe cont propriu.

Al tău,
R.F.

* * *

ZEDELGHEM
16-VIII-1931

Sixsmith,

Vara a căpătat aspecte senzuale: soția lui Ayrs şi cu mine suntem amanți. Nu te speria! Numai în sens trupesc. Într'o noapte, săptămâna trecută, a venit la mine-n cameră, a încuiat uşa după ea şi, fără să scoatem o vorbă niciunul, nici celălalt, s'a dezbrăcat. Nu vreau să par fudul, dar vizita ei nu m'a luat prin surprindere. Ba chiar lăsasem uşa crăpată în aşteptarea ei. Zău aşa, Sixsmith, ar trebui să-ncerci şi tu să faci amor în linişte deplină. Toată harababura cu pricina se transformă în adevărat extaz, dacă faci bine şi-ți pui stavilă gurii.

Când îi descui trupul unei femei, şi cutia de confidențe i se revarsă. (Ar trebui să le-ncerci şi tu o dată – femeile, vreau să zic.) Va fi având vreo legătură acest lucru cu nepriceperea lor flagrantă la jocurile de cărți? După Actul în sine, eu aş fi fost fericit să stau întins în legea mea, dar Iocasta a vorbit întruna, impulsivă, ca şi cum ar fi vrut să îngroape secretul nostru cel mare şi negru sub unele mai mărunte, cenuşii. Am aflat că Ayrs se pricopsise cu sifilis de la un bordel din Copenhaga, în 1915, într'o perioadă mai lungă de trai separat, şi că din anul acela nu-şi mai bucurase nevasta. După naşterea Evei, doctorul i-a spus Iocastei că nu mai putea concepe niciun alt copil. Acum este f. selectivă în privința aventurilor ocazionale, dar profită de ele fără niciun

scrupul. Insistă că tot îl mai iubeşte pe Ayrs. Eu am mormăit a îndoială. Iubirea care iubeşte fidelitatea este un mit născocit de oameni din propriile îndoieli, mi-a replicat ea.

Am vorbit şi despre Eva. Mama ei se teme că s'a concentrat atât de tare să-i inoculeze fiicei simțul moral, încât n'au mai avut vreme să se împrietenească, iar acum, pare-se, le desparte calul acela. Eu am mai şi moțăit în timpul acestor drame de doi bani; dar pe viitor trebuie să fiu mai precaut în privința danezilor şi a stabilimentelor daneze în mod special.

I. a mai vrut încă o repriză, lipindu-se lacom de mine. I-am făcut pe plac. Are un trup de călăreață, mai vânos decât găseşti în mod normal la o femeie matură, şi o tehnică mai bună decât multe mânze pe care le-am călărit pentru câte zece şilingi. Îți vine să crezi c'a avut de-a face cu o herghelie întreagă de tineri armăsari, pe care i-a poftit să se vâre-n hățurile ei. Păi, zi şi tu, exact în momentul în care-am ațipit ultima oară, mi-a spus:

— Debussy a petrecut odată, înainte de război, o săptămână la Zedelghem. Chiar în patul ăsta a dormit, dacă țin bine minte.

O anumită nuanță din tonul pe care-a spus-o parcă mi-a sugerat că dormise şi ea cu el. Nu este imposibil. Orice, numai fustă să aibă, dacă-i adevărat ce-am auzit despre Claude – plus că el mai era şi francez.

Când a bătut la uşă Lucille, a doua zi dimineața, cu apa mea de bărbierit, eram singur cuc. La micul dejun, I. s-a purtat cu tot atâta nonşalanță ca şi mine, din câte am constatat cu bucurie. Ba chiar mi-a servit o replică acidă când am răsturnat nişte gem pe covorul din sufragerie, obligându-l pe V.A. s'o pună la punct:

— Nu mai fi şi tu aşa o pacoste, Iocasta! Că doar nu mânuțele *tale* delicate vor avea de frecat pata aia.

Adulterul este un duet greu de interpretat, Sixsmith, la fel ca bridge-ul contractual – fereşte-te de parteneri mai puțin inspirați decât tine, altfel rişti să provoci un scandal urât de tot.

Vinovăție? Absolut deloc. Triumful celui care pune coarne?

Nu – nu neapărat. Alaltăieri-seară i-am avut la cină pe soții Dhondt, şi doamna D. a cerut nişte muzică de pian care să-i ajute mai bine la digestie, aşa c'am cântat piesa aceea, *Îngerul din Mons,* pe care-am scris-o împreună cu tine acum două veri, când am fost în vacanță în Insulele Scilly – cu toate c'am trecut sub tăcere autorul, spunând că o compusese „un prieten". Ei, am rescris-o. E mult mai bună, mai fluidă şi mai subtilă decât acele pastişe dulcege schubertiene pe care le-a scremut V.A. Când avea *el* douăzeci şi ceva de ani. Iocastei şi soților Dhondt le-a plăcut atât de mult, încât au insistat pentru un bis. Abia intrasem în ea preț de şase măsuri, când V.A. şi-a exercitat dreptul – până atunci neştiut de nimeni – de veto:

— Eu l-aş sfătui pe prietenul dumitale să-i stăpânească pe Antici înainte de a se da în bărci cu Modernii. Sună a sfat destul de nevinovat, nu? Şi totuşi, a rostit cuvântul *prietenul* pe un ton din care eu am înțeles limpede că era perfect conştient de adevărata identitate a aşa-zisului meu prieten. Poate că acelaşi truc îl folosise şi el când fusese la Oslo, în vizită la Grieg? apoi a mai adăugat: Fără o stăpânire temeinică a contrapunctului şi armoniei, tipul ăsta n'o să reuşească niciodată nimic altceva decât un talmeş-balmeş de jonglerii născute din infatuare. Spune-i *prietenului* dumitale c'aşa am zis eu.

Am fiert în suc propriu, în tăcere. V.A. i-a spus Iocastei să pună un disc de gramofon cu o înregistrare a cvintetului său de suflători, *Sirocco.* Ea l-a ascultat fără să comenteze pe bătrânul tiran belicos. Drept consolare, mi-am adus aminte cum era trupul Iocastei pe sub rochia de vară din crep de mătase şi cum venea ea şi se vâra nesătulă în patul meu. F. bine, uite c'o să mă bucur nițel de coarnele pe care i le-am pus patronului meu. Aşa-i trebuie. Un pedant bătrân şi bolnav rămâne în primul rând un pedant.

Augustowski a trimis o telegramă enigmatică după festivalul de la Cracovia. Îți traduc din franceză: PRIMA PASĂRE A MORȚII PERPLEXITATE STOP DOUA INTERPRETARE ÎNCĂIERARE STOP TREIA ADORAȚIE STOP

PATRA DISCUȚII APRINSE ORAȘ STOP. N'am fost prea siguri de ce trebuia să credem până n'au sosit şi tăieturile din ziare, chiar în siajul telegramei, traduse de Augustowski pe spatele unui caiet-program de concert. Ei bine, *Pasărea morții* a devenit o *cause célèbre*! Din câte-am înțeles noi, criticii au interpretat modul în care sunt dezintegrate în ea temele wagneriene ca pe un afront fățiş la adresa Republicii germane. O grupare de parlamentari naționalişti au pus cuțitul la gâtul organizatorilor festivalului pentru un al cincilea spectacol. Teatrul, prevăzând încasările, a cedat cu plăcere. Ambasadorul german a depus o plângere oficială, aşa că un şaselea concert s-a desfăşurat după numai douăzeci şi patru de ore, cu toate biletele vândute. Efectul întregii nebunii este că lui Ayrs îi creşte cotația la bursă de trece prin tavan, peste tot cu excepția Germaniei, unde se pare că este arătat cu degetul drept un evreu diabolic. Ziarele de anvergură națională de pe tot continentul i-au scris şi-i cer interviuri. Mie-mi revine plăcerea de a le răspunde tuturor cu un refuz formal, politicos, dar ferm.

— Sunt prea ocupat să compun, bombăne Ayrs. Dacă vor să ştie „ce-am vrut să spun“, de ce nu-mi ascultă nenorocita de muzică?

Îi prieşte, însă, toată atenția care i se dă. Până şi doamna Willems recunoaşte că, de când am sosit eu, Stăpânul parcă s'a mai revigorat.

Pe frontul Eva, ostilitățile continuă. Însă e îngrijorător felul în care a mirosit ea ceva putred între mine şi tatăl meu. Se întreabă, de față cu toată lumea, de ce nu primesc nici măcar o scrisoare din partea familiei sau de ce nu pun să-mi fie trimise haine. M'a întrebat dacă vreuna dintre surorile mele n-ar dori să devină prietena ei epistolară. Ca să mai câştig timp, n'am avut ce face şi i-am promis că le voi transmite propunerea ei, aşa că s'ar putea să mai am nevoie de tine pentru înc-o făcătură. Să ai grijă să fie fără cusur! Vulpița asta aproape că este varianta mea feminină.

Anul acesta, în Belgia, luna august ne coace. Pajiştea s'a gălbejit, grădinarul se teme să nu izbucnească vreun foc,

fermierii sunt îngrijoraţi în privinţa recoltei – dar tu să-mi arăţi un fermier împăcat şi eu îţi voi arăta un dirijor sănătos la cap. Acum lipesc acest plic şi-o şi pornesc înspre poşta din sat, prin pădurea de dincolo de lac. Nu se face să las tocmai *aceste* pagini să mucegăiască pe-aici, ca să dea peste ele o anume băgăreaţă de şaptesprezece ani.

Chestiunea cea mai importantă: da, sigur că mă duc la Bruges să mă-ntâlnesc cu Otto Jansch, ca să-i înmânez direct toate manuscrisele miniate, dar ţie-ţi revine sarcina să negociezi. Nu vreau să afle Jansch de a cui ospitalitate mă bucur eu aici. La fel ca toţi negustorii, şi Jansch este un hrăpăreţ chelios şi nesătul, numai că el e şi mai şi. N'ar ezita nicio clipă să mă şantajeze ca să mai scad preţul – dacă nu chiar să mă facă să renunţ cu totul la preţ. Spune-i că mă aştept la plată pe loc, în bancnote noi şi foşnitoare – nu vreau s'aud de aranjamentele lui cu credite dubioase. Imediat dup-aceea, îţi expediez un mandat poştal în care voi include şi suma pe care mi-ai împrumutat-o. În felul acesta, nu vei putea fi acuzat de nimic, dacă afacerea se împute. Eu sunt deja căzut în dizgraţie şi deci n'am ce reputaţie să-mi stric demascându-l. Spune-i asta şi lui Jansch.

Al tău,
R.F.

* * *

ZEDELGHEM
16-VIII-1931 – SEARA

Sixsmith,

Scrisoarea ta plicticoasă, venită, pasămite, de la „consilierul în chestiuni juridice“ al tatălui meu, a fost un as de caro, fără exagerare. Bravo! Am citit-o cu voce tare la micul dejun; n'a suscitat decât un interes pasager. Ştampila poştei din Saffron Walden – altă lovitură de maestru. Chiar ţi-ai mişcat fundul din laboratorul tău până-n Essexul însorit

la miezul zilei ca s’o pui la poştă personal? Ayrs l-a invitat pe „dl. Cummings“ al nostru să mă viziteze la Zedelghem, dar cum tu scriseseşi că timpul e f. presant, doamna Crommelynck l-a pus pe Hendrick să mă ducă până-n oraş cu automobilul, ca să semnez acolo documentele. Ayrs a bombănit ceva despre o zi de lucru pierdută, dar şi bombănitul este la el o plăcere-n sine.

Împreună cu Hendrick, am pornit dis-de-dimineață, când încă nu se uscase roua, pe aceleaşi drumuri pe care am sosit cu bicicleta la începutul verii. Purtam o jachetă elegantă de-a lui Ayrs – o mare parte din conținutul dulapului de la el din cameră gravitează înspre al meu, dacă tot au început să mi se uzeze cele câteva obiecte salvate din ghearele celor de la Imperial. Bicicleta *Enfield,* am legat-o cu frânghie de bara din spate a maşinii, ca să-mi pot onora promisiunea de-a o înapoia polițaiului cel serviabil. Prada noastră legată în piele de vițel o camuflasem în hârtie de muzică, în condițiile în care toată lumea de la Zedelghem ştie că nu umblu niciodată fără astfel de foi la mine, şi o ascunsesem de privirile curioase într’o taşcă răpănoasă, pe care mi-am însuşit-o. Hendrick coborâse capota automobilului Cowley, aşa încât bătea vântul prea tare ca să facem conversație. Mai e şi taciturn individul, aşa cum se cuvine să fie cineva de condiția lui. Curios lucru, dar de când am început s’o satisfac pe doamna Crommelynck, mă simt mult mai iritat în compania valetului lui Ayrs, decât în compania lui Ayrs însuşi. (Iocasta vine în continuare să-mi ofere favorurile ei, odată la trei sau patru nopți, dar niciodată când este acasă şi Eva, dovedindu-se f. înțeleaptă. Şi oricum, nu trebuie să te-mbuibi din prima cu toate bomboanele primite cadou de ziua ta.) Stânjeneala mea izvorăşte din bănuiala că Hendrick ştie. Sigur că nouă, celor de pe treptele de sus ale scării, ne place să ne felicităm pentru cât de isteți suntem, dar pentru cei care freacă podelele nu există secrete. Totuşi, nu mă îngrijorez prea tare. Nu am pretenții exagerate de la servitori, plus că Hendrick este suficient de isteț ca să-i țină partea unei stăpâne zvăpăiate, dar cu mulți ani de trăit, mai degrabă decât unui

stăpân invalid cu perspectivele lui Ayrs. Iar Hendrick este cu adevărat un caz aparte. Greu de ghicit care-i sunt gusturile. S'ar putea scoate din el un excelent crupier.

M'a lăsat în faţa Primăriei, mi-a dezlegat bicicleta şi m'a părăsit apoi, pentru a face diverse comisioane şi o vizită de convenienţă – aşa mi-a spus – la o soră bolnavă de-a bunicii lui. Eu m'am învârtit pe cele două roţi ale mele prin mulţimile de gură-cască, elevi şi alţi trecători şi nu m'am rătăcit de prea multe ori. La secţia de poliţie, inspectorul meloman a făcut mare caz când m'a văzut şi a trimis după cafea şi cornuri. A fost încântat să afle că stabilisem o relaţie atât de strânsă cu Ayrs. Când am plecat de la el, se făcuse deja ora zece, adică exact ora întâlnirii mele. Nu m'am grăbit. Când ai de-a face cu negustori, dă bine să-i laşi să te aştepte puţin.

Jansch stătea proptit de barul de la *Le Royal* şi m'a întâmpinat cu un:

— Ehe, pe viaţa şi pe ochii mei, dacă nu-i Omul Invizibil revenit printre noi la cererea spectatorilor!

Îţi jur, Sixsmith, că harpagonul ăsta bătrân şi pocit arată din ce în ce mai respingător de fiecare dată când mi se proţăpeşte dinaintea ochilor! Oare o fi având pe undeva, prin pod, vreun portret fermecat care se face cu fiecare an mai frumos? N'am priceput de ce anume părea să fie atât de bucuros că mă vede. M'am uitat în jur, după vreun creditor căruia i se vânduse pontul – o singură privire prea stăruitoare şi-o luam din loc. Jansch a intuit ce era în mintea mea:

— Da' bănuitor mai eşti, băiete! Ce crezi, că vreau să-i fac necazuri gâştei mele fermecate, care depune asemenea ouă de aur? Vino-ncoace – şi mi-a făcut semn cu mâna spre bar – , nu mai sta ca pe ghimpi!

I-am răspuns că simplul fapt de-a mă afla în aceeaşi clădire cu el, fie şi-ntr'una atât de mare, mă făcea să stau ca pe ghimpi, aşa c'aş fi preferat să ne-apucăm de treabă fără întârziere. Şi-a râs în barbă, m'a bătut uşor pe umăr şi m'a condus pe scări către camera pe care şi-o rezervase ca să putem face tranzacţia. Nu ne-a urmărit nimeni, ceea ce nu

era câtuşi de puţin o garanţie. Deja îmi părea rău că nu te pusesem să-mi aranjezi întâlnirea într'un loc mult mai populat, unde să nu poată bătăuşii lui Tam Brewer să-mi tragă un sac peste cap, să mă vâre-ntr'un cufăr şi să mă salte înapoi la Londra. Eu am scos cărţile din taşcă, iar el şi-a scos ochelarii *pince-nez* din buzunarul de la piept şi s'a apucat să le cerceteze la un birou aflat în dreptul ferestrei. A încercat să mă facă să mai las din preţ, sub pretextul că volumele se aflau într'o stare mai degrabă „convenabilă" decât „bună". Eu, foarte calm, le-am învelit la loc în hârtie, mi le-am pus înapoi în taşcă şi l-am făcut pe scârţarul de evreu să se ţină după mine pe coridoare, până când a recunoscut că volumele se aflau, într'adevăr, în stare „bună". L-am făcut să mă implore să vin înapoi în camera lui, unde bancnotele au fost numărate pe-ndelete, până când suma convenită a fost şi cea plătită. Odată afacerea încheiată, Jansch a oftat, a pretins că-l jecmănisem, a zâmbit cu subînţeles şi şi-a pus laba păroasă pe genunchiul meu. Zice: aşa deci, ajunsesem să vând cărţi. M'a întrebat de ce trebuia oare ca afacerile să detroneze plăcerile. Era convins că un tânăr berbecuţ găsea şi-n străinătate o folosinţă oarecare pentru nişte bani de buzunar, nu? După încă un ceas, l-am lăsat pe Jansch dormind şi cu portofelul pustiit. M'am îndreptat glonţ spre banca aflată pe cealaltă latură a pieţei şi mi-am lăsat treburile în grija secretarei personale a directorului. Dulcea pasăre a solvenţei! Cum îi plăcea lui Pater atât de mult să spună: „Năduşeala personală este cea mai bună răsplată!" (Nu că *el însuşi* ar fi năduşit vreodată excesiv în amvonul lui sinecuristic.) Următoarea oprire am făcut-o la Flagstad's, magazinul de obiecte muzicale din oraş, de unde am cumpărat un top de hârtie de muzică, pentru a înlocui în ochii oricărei persoane eventual vigilente pachetul dispărut din taşca mea. Când am ieşit, am văzut o pereche de ghetre bej în vitrina unui pantofar. Am intrat, mi le-am cumpărat. Am văzut o tabacheră de şagrin la o tutungerie. Mi-am cumpărat-o.

Mi-au rămas două ceasuri de omorât. Am băut o bere rece

într'o cafenea, apoi încă una şi încă una, şi am fumat un pachet întreg de ţigări franţuzeşti minunate. Banii de la Jansch nu sunt comoara fără fund, însă martor mi-e Dumnezeu că aşa te fac să te simţi. După aceea, am descoperit o biserică pe o stradă mai dosnică (m'am ţinut departe de locurile turistice, ca să-i evit pe negustorii de cărţi frustraţi), plină de lumânări, umbre, martiri suferinzi, fum de tămâie. N'am mai fost la biserică din ziua aia-n care Pater m'a trimis la plimbare. Uşa de la intrare se tot izbea. Nişte babe aţoase intrau, aprindeau lumânări, ieşeau. Lacătul de la cutia milei era din cele mai zdravene. Oamenii îngenuncheau să se roage, unii dintre ei mişcându-şi buzele. Îi invidiam – zău că-i invidiam. Şi pe Dumnezeu îl invidiez, fiindcă are acces la secretele lor. Credinţa este ultimul club exclusivist de pe lumea asta şi are uşierul cel mai priceput. Ori de câte ori am intrat pe porţile ei larg deschise, m'am şi trezit înapoi în stradă. Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă ca să mă gândesc şi eu la lucruri evlavioase, dar mintea mea îşi tot plimba degetele pe trupul Iocastei. Până şi sfinţii şi martirii de pe vitraliile colorate mi se păreau vag excitanţi. Nu mă iluzionez că asemenea gânduri mă aduc mai aproape de Rai. În cele din urmă, un motet de Bach a fost acela care m'a gonit: coriştii nu erau condamnabil de proşti, dar pentru organist, singura speranţă de mântuire ar fi fost un glonţ în cap. I-am şi spus treaba asta – că tactul şi reţinerea sunt bune şi frumoase când stai la şuete, dar, când vine vorba de muzică, n'ai voie sub nici o formă să te eschivezi.

Într'o grădină publică aranjată şi cochetă, care se numeşte Parcul Minnewater, perechi de tineri flirtau plimbându-se braţ la braţ printre sălcii, trandafiri banksia şi mătuşele însoţitoare. Un scripcar orb şi slăbănog cânta pentru bani. Ei, ăsta *chiar* ştia să cânte! I-am cerut să-mi cânte *Bonsoir, Paris!* şi mi-a servit-o cu atâta vervă, încât i-am îndesat în palmă o bancnotă nou-nouţă de cinci franci. Tipul şi-a dat jos ochelarii negri, a verificat bancnota la lumină, şi-a invocat îngerul păzitor, apoi şi-a adunat crăiţarii şi a şters-o direct peste rondurile de flori, râzând ca un descreierat. Nu ştiu

cine-a spus că „Fericirea nu se cumpără cu bani“, dar mi se pare evident că respectivului i se urâse cu binele.

M’am aşezat pe o bancă de fier. Orologiile au bătut de ora unu şi aproape, şi mai departe, din toate părțile. Funcționarii s’au revărsat din birourile firmelor de avocatură şi de comerț, ca să-şi mănânce sandviciurile în parc şi să simtă puțină briză măturând verdeața. Tocmai mă întrebam dacă săntârzii la întâlnirea cu Hendrick, când ghici pe cine văd parcă plutind pe aleile parcului, neînsoțită, în compania unui bărbat de două ori mai bătrân, cu o mutră de greiere-dandy şi o ditamai verigheta de aur pe deget, vulgar de strălucitoare, ca arama de la bâlci. Ai ghicit din prima: Eva. M’am ascuns după un ziar pe care unul dintre funcționari îl uitase pe bancă. Nu era în contact – fizic vorbind – cu bărbatul care o însoțea, dar au trecut chiar pe lângă mine şi aveau, aşa, un aer de intimitate, pe care niciodată – dar nici-o-dată – Eva nu-l afişează la Zedelghem. Sigur c’am tras concluzia evidentă.

Eva miza din plin pe o carte îndoielnică. El perora în gura mare, ca să-l audă străinii şi să-i impresioneze: „Fiecare om are un moment anume, Eva, în care el şi cei apropiați lui ajung să ia de bune aceleaşi lucruri, fără să se gândească în prealabil. Tot aşa, omul poate ajunge la ruină dacă vremurile se schimbă, iar el – nu. Şi dă-mi voie să mai spun: şi imperiile se prăbuşesc din acelaşi motiv“. Filosoful ăsta de doi bani m’a lăsat mască. Mă gândeam: o fată care arată ca E. şi-ar putea găsi pe cineva mai breaz. Şi comportamentul ei, al Evei, m’a lăsat mască în egală măsură. Chiar aşa, ziua-n amiaza mare, în mijlocul oraşului? Chiar *vrea* să se nenorocească? Ce, o fi şi ea vreo sufragetă de-aia libertină, gen Christina Rossetti? I-am urmărit pe cei doi, de la o distanță sigură, până la o casă dintr’un cartier prosper al oraşului. Bărbatul a aruncat o privire cu care a măturat toată strada şi abia apoi a băgat cheia în broască. Eu m’am ascuns pe o alee. Poți să ți-l imaginezi pe Frobisher frecânduşi mâinile de satisfacție!

Eva s’a întors, ca de obicei, abia vineri după-amiază, spre

seară, în holul care desparte camera ei de uşa care duce la grajduri este un tron de stejar – şi-n el m’am postat. Din păcate, m’am şi pierdut în acordurile pe care mi le sugerau apele sticlei vechi şi n’am observat-o pe E., care avea cravaşa de călărie în mână şi nici măcar nu şi-a dat seama că-i pregătisem o ambuscadă. Zice:

— *S’agit-il d’un guet-apens? Si vous voulez discuter avec moi d’un problème personnel, vous pourriez me prévenir?* – Ce faceți, mă pândiți? Dacă vreți să discutați cu mine vreo problemă personală, n’ați putea să m-anunțați dinainte?

Fiind luat prin surprindere în felul ăsta, i-am spus cu glas tare ce gândeam. Eva a prins din zbor un cuvânt:

— Prefăcută? *Une moucharde? Ce n’est pas un mot aimable, Mr. Frobisher. Si vous dites que je suis une moucharde, vous allez nuire à ma réputation. Et si vous nuisez à ma réputation, eh bien, il faudra que je ruine la vôtre!* – Mă faceți prefăcută? Nu este un cuvânt amabil, domnule Frobisher. Dacă mai spuneți că sunt prefăcută, o să-mi stricați reputația. Şi dacă-mi stricați reputația, ei bine, atunci o să trebuiască să v’o distrug şi eu pe-a dumneavoastră!

Prea târziu, dar tot am deschis focul. Da, i-am spus, exact în privința reputației trebuia s’o previn. Dacă până şi un vizitator străin de Bruges o vedea afişându-se prin Parcul Minnewater, în timpul orelor de şcoală, cu un filfizon plin de el, nu mai era decât o chestiune de timp ca să ajungă toți bârfitorii din oraş să târască prin noroi numele de Crommelynck-Ayrs!

În primul moment m’am aşteptat să mă plesnească; apoi însă ea s’a înroşit toată şi a lăsat capul în jos. A întrebat, pe un ton supus:

— *Avez-vous dit à ma mère ce que vous avez vu?* – I-ați spus mamei ce ați văzut? –, la care eu i-am răspuns că nu, deocamdată nu spusesem nimănui nimic, iar ea şi-a reglat cu atenție tirul: Foarte rău, *Monsieur* Frobisher, fiindcă mama v’ar fi putut spune că persoana cu care spuneți că „mă afişam“ era *Monsieur* Van de Velde, domnul în casa căruia

locuiesc în timpul săptămânii, când sunt la şcoală. Tatăl lui deține cea mai mare fabrică de armament din Belgia, iar el este un familist respectabil. Miercuri am avut o jumătate de zi de vacanță, aşa că *Monsieur* Van de Velde a fost atât de amabil şi m'a însoțit de la biroul său până acasă. Fiicele lui se aflau la o repetiție cu corul. Şcoala nu agreează ca elevele să circule singure prin oraş, nici măcar în timpul zilei. Prefăcuții stau prin parcuri, vedeți dumneavoastră, prefăcuții răuvoitori, care abia aşteaptă să strice reputația unei fete – sau poate pândesc vreo ocazie s'o şantajeze.

Ce să fi fost – cacealma sau contraatac? Am încercat să minimizez riscurile:

— S'o *şantajeze*? Am trei surori acasă şi-am fost îngrijorat pentru reputația dumitale! Atâta tot!

Ea s'a delectat cu avantajul pe care-l căpătase:

— *Ah oui? Comme c'est délicat de votre part!* – A, da? Vai, ce frumos din partea dumneavoastră! Spuneți-mi, domnule Frobisher, ce anume credeați că urma să-mi facă *Monsieur* Van de Velde? Sau erați doar *teribil* de gelos?

Nemaipomenită franchețe, pentru o fată; m'am simțit de parcă mă lovise sub centură.

— M'am liniştit acum, văzând că această simplă neînțelegere a fost lămurită – i-am spus arborând cel mai nesincer zâmbet de care eram în stare – şi-mi exprim cele mai sincere scuze.

— Iar eu accept cele mai sincere scuze ale dumneavoastră exact în acelaşi spirit în care mi le prezentați.

Şi E. a plecat înspre grajduri, şfichiuind aerul cu cravaşa precum o leoaică plesnind din coadă.

Eu m'am dus în camera de muzică să-mi compensez prestația lamentabilă cu nişte Liszt diabolic. În mod normal, sunt în stare să execut o excelentă *Prédication aux Oiseaux,* dar nu şi vinerea trecută. Slavă Domnului că E. pleacă mâine în Elveția. Dac'ar afla vreodată despre vizitele nocturne ale maică-sii – mă rog, nici nu vreau să mă gândesc la aşa ceva! Cum se face, oare, că n'am întâlnit niciodată un băiat pe care să nu-l pot avea la degetul mic (şi nu numai la degetul mic),

în schimb femeile de la Zedelghem par să mă domine de fiecare dată?

Al tău,
R.F.

* * *

ZEDELGHEM
29-VIII-1931

Sixsmith,

Stau la *secretaire-ul* din camera mea în cămaşă de noapte. Orologiul bisericii bate ora cinci. Iarăşi am ajuns în zori însetat. Lumânarea e pe cale să se stingă. Obositoare noapte, care mi-a ieşit pe nas! I. a venit la mine-n pat la miezul nopții şi, în timp ce ne făceam gimnastica, cineva s'a izbit de uşa mea. Groază inimaginabilă! Slavă Domnului că I. încuiase uşa după ea. Zdrăngănit de clanță, urmat de bătăi insistente. Frica îți poate limpezi mintea la fel cum ți-o poate şi întuneca; văzând în ce postură de Don Juan mă aflam, i-am spus Iocastei să se facă mică sub un morman de pleduri şi cearşafuri care acopereau patul meu desfundat şi am lăsat draperia doar pe jumătate trasă, ca să arăt că nu aveam nimic de ascuns. Apoi m'am fâțâit prin cameră – nu-mi venea să cred că mi se întâmpla tocmai mie aşa ceva – şi m'am ciocnit într'adins de obiecte, ca să mai câştig ceva timp, iar când m'am îndreptat spre uşă, am strigat:

— Ce dracului s'a mai întâmplat? Arde pe undeva?

— Deschide, Robert!

Ayrs! Îți închipui că eram deja pregătit să mă feresc de gloanțe. În disperare de cauză, am întrebat cât era ceasul, numai ca să câştig încă o clipă.

— Ce contează? Habar n'am! Am în minte o melodie, băiete, pentru vioară, e divină – nu mai pot s'adorm şi-am nevoie de tine s'o pui pe hârtie! Chiar acum!

Oare trebuia să mă-ncred în el?

— N’o putem lăsa pe mâine-dimineață?

— Nu, n’o putem lăsa, Frobisher! Dac’o uit?

Nu era mai bine să mergem în camera de muzică?

— Ar însemna să trezim toată casa. Şi nu, fiecare notă e la locul ei – la mine’n cap!

Aşa că l-am rugat s’aştepte până aprindeam o lumânare. Am descuiat şi-am dat cu ochii de Ayrs, cu câte un baston în fiecare mână – parc’ar fi fost o mumie, în cămăşoaia de noapte, la lumina lunii! Era însoțit de Hendrick, care stătea în spatele lui, tăcut şi vigilent ca un totem indian.

— Dă-mi voie, dă-mi voie! a zis Ayrs şi m’a dat la o parte ca să poată trece. Găseşte-ți un toc, ia nişte hârtie nouă de partituri, aprinde lampa – haide, repejor! De ce, Doamne iartă-mă, îți mai încui uşa, dacă tot dormi cu fereastra deschisă? Prusacii au plecat, iar fantomele oricum trec prin uşă – la care eu i-am bălmăjit o nerozie, ceva de genul că nu reuşeam s’adorm dacă nu ştiam că e uşa încuiată, dar el oricum nu m’asculta. Ai la tine hârtie de muzică sau trebuie să-l trimit pe Hendrick să ne-aducă?

Fiindcă mă simțeam uşurat că V.A. nu venise doar ca să mă prindă pe mine regulându-i nevasta, pretenția lui mi s’a părut mai puțin strigătoare la cer decât era de fapt, aşa că i-am spus:

— Da, da, am hârtie, am tocuri, haideți să ne-apucăm!

Ayrs avea vederea mult prea slabă ca să remarce nu-ştiu-ce suspect în zona patului meu – singur Hendrick mai reprezenta, eventual, un pericol. Pe discreția servitorilor nu e bine să pui bază. După ce şi-a ajutat stăpânul să se aşeze pe un scaun şi i-a acoperit umerii cu o pătură, eu i-am spus lui Hendrick că sunăm noi după el când ne terminăm treaba. Ayrs nu m’a contrazis – începuse deja să fredoneze. Să fi văzut oare o licărire conspirativă în ochii lui H.? Prea era întuneric în cameră ca să fiu sigur. Servitorul a făcut o plecăciune aproape imperceptibilă şi s’a prelins afară de parcă ar fi fost urcat pe nişte rotile bine unse, trăgând uşa foarte uşor după el.

Mi-am dat pe față cu puțină apă din ligheanul de spălat şi

m’am aşezat faţă în faţă cu Ayrs, temându-mă ca nu cumva I. să uite de pârâitul podelei şi să încerce să iasă în vârfurile picioarelor.

— Gata.

Ayrs şi-a fredonat sonata măsură cu măsură, după care mi-a spus-o pe note. Curiozitatea miniaturii lui a sfârşit prin a mă absorbi, în ciuda condiţiilor de lucru. Era ceva cristalin, ciclic, cu o mişcare ca de balansoar. După a nouăzeci şi şasea măsură, s’a terminat şi Ayrs mi-a spus să adaug pe foaia de partitură indicaţia *triste.* Apoi m’a întrebat:

— Ei, ce părere ai?

— Nu sunt prea sigur, i-am răspuns. Nu vă caracterizează deloc. Nu prea caracterizează pe nimeni. Dar hipnotizează.

Ayrs era de-acum dărâmat, *à la* picturile prerafaelite în ulei cu titluri gen: *Iată, muza îndestulată îşi părăseşte marioneta.* La ceasul acela dinaintea zorilor, grădina răsuna deja de cântecul păsărilor. Mă gândeam la rotunjimile Iocastei, aflată în patul meu, la numai câţiva paşi depărtare – ba chiar am simţit mâncărimi primejdioase de cât eram de nerăbdător să ajung lângă ea. V.A. s’a arătat pentru prima oară nesigur pe el:

— Am visat o… cafenea de coşmar, luminată orbitor, deşi subterană, fără nicio ieşire. Murisem de mult, de foarte mult timp. Chelneriţele aveau toate aceeaşi mutră. De mâncare era numai săpun, de băut – numai căni cu clăbuci. Muzica din cafeneaua aia – şi a întins un deget epuizat către partitură – era asta…

Am sunat după H. Voiam să-l văd pe Ayrs ieşit din cameră înainte ca lumina zilei s’o prindă pe nevasta lui în patul meu. După un minut, H. a bătut la uşă. Ayrs s’a ridicat în picioare şi a pornit către el şchiopătând – nu-i place deloc să-l vadă cineva sprijinindu-se.

— Bună treabă, Frobisher! l-am auzit spunând de pe coridor.

Am închis uşa în urma lui şi am oftat din rărunchi. M’am băgat înapoi în pat, unde micul meu aligator din mlaştina cearşafurilor şi-a înfipt imediat colţii în prada-i cea tânără.

Ne încleştaserăm într'un sărut pătimaş de rămas-bun, când – al naibii să fiu! — iarăşi s'a deschis uşa pârâind.

— Mai aveam ceva să-ți spun, Frobisher!

Profanul Profanilor ce eram – nu încuiasem uşa! L-am văzut pe Ayrs apropiindu-se de pat precum *Hesperus* plutind în derivă.[15]. I s'a strecurat înapoi sub cearşafuri, în timp ce eu făceam tot felul de zgomote haotice, ca şi cum aş fi fost speriat. Slavă Domnului că Hendrick a rămas pe coridor să-l aştepte – întâmplare sau tact? V.A. s'a găsit să se aşeze pe marginea patului, la două palme distanță de umflătura care era de fapt I. Dacă ea ar fi strănutat sau tuşit atunci, până şi Ayrs cel bătrân şi orb s'ar fi prins.

— Problema e delicată, aşa c'o să ți-o spun de-a dreptul. Iocasta nu e o femeie foarte fidelă. Conjugal, vreau să zic. Prietenii îmi vorbesc aluziv despre indiscrețiile ei, duşmanii mă informează despre aventurile ei. Pe dumneata… pân'acum te-a… înțelegi ce vreau să zic?

Eu mi-am luat o voce rigidă – ca la carte:

— Nu, domnule, mă tem că nu înțeleg ce vreți să spuneți.

— Scuteşte-mă de timidități, băiete! Şi Ayrs s'a aplecat şi mai mult înspre mine. Ți-a făcut vreodată avansuri soția mea? Am dreptul să ştiu!

Am evitat la mustață să mă pufnească un râs nervos.

— Întrebarea dumneavoastră mi se pare cu asupra de măsură dezgustătoare. (Răsuflarea Iocastei mi-a umezit coapsa; probabil că fierbea înăbuşit sub toate acele pleduri.) *Eu*, unul, n'aş numi „prieten“ pe cineva care împroaşcă atâta noroi în jur în numele prieteniei. În cazul doamnei Crommelynck, sincer vorbind, ideea mi se pare tot atât de greu de conceput, pe cât este de neacceptat. Dacă – *dacă* –, prin cine ştie ce – nici nu ştiu cum să-i spun – cădere nervoasă, doamna *ar ajunge* să se poarte în aşa hal de nepotrivit… Păi, zău aşa, domnule Ayrs, cred că i-aş cere

[15] Aluzie la poemul *Naufragiul vasului Hesperus,* de Henry Wadsworth Longfellow.

sfatul lui Dhondt ori m'aş adresa doctorului Egret.

Sofisticăriile creează o excelentă perdea de fum.

— Deci, n'ai de gând să-mi răspunzi în două vorbe, nu?

— Ba da, o să vă răspund în trei vorbe: cu siguranță, nu! Şi sper din tot sufletul ca subiectul să fie considerat închis.

Ayrs a lăsat să treacă momente lungi de tăcere.

— Dumneata eşti tânăr, Frobisher, eşti bogat, ai minte şi, după toate aparențele, nu eşti cu totul respingător. Nu prea înțeleg de ce stai în continuare aici.

Bun – cu alte cuvinte, devenea siropos.

— Sunteți pentru mine un Verlaine.

— Nu zău, tinere Rimbaud? Şi-atunci, unde-ți este *Anotimpul din Iad*?

— În proiect, în capul meu, în vintrele mele, domnule Ayrs. În viitorul meu.

N'aş putea spune ce simțea Ayrs: amuzament, milă, nostalgie, dispreț. În tot cazul, a plecat. Eu am încuiat uşa, apoi m'am băgat în pat pentru a treia oară într'o singură noapte. Farsa de alcov, când se-ntâmplă cu adevărat, este profund încărcată de tristețe. Iocasta părea supărată pe mine.

— Ce-i? m'am rățoit eu.

— Soțul meu te iubeşte, a zis soția, îmbrăcându-se.

Zedelghemul s'a trezit. Țevile scot nişte zgomote de mătuşici bătrâne. Mă gândeam la bunicul meu, a cărui strălucire nonconformistă i-a lipsit generației tatei. Odată mi-a arătat o gravură în acvatintă – a unui templu oarecare din Siam. Nu mai țin minte cum se chema templul, dar de când predicase acolo, cu multe secole în urmă, un discipol de-al lui Buddha, toate căpeteniile de bandiți, toți tiranii şi regii din regatul acela se întrecuseră în a-i adăuga templului turnuri de marmură, arboreturi parfumate, cupole tapetate cu frunze de aur, picturi murale splendide pe tavanele construite în arcade, sau în a plasa smaralde în ochii statuetelor. Când templul îşi va fi egalat corespondentul din Lumea Purității– aşa zice legenda –, omenirea îşi va fi atins şi

ea scopul şi însuşi Timpul va ajunge la final.

Pentru oamenii precum Ayrs, mă gândeam, templul cu pricina este civilizaţia. Masele, sclavii, ţăranii, soldaţii pedestraşi trăiesc în crăpăturile dalelor de piatră cu care este pavat şi n'au habar nici măcar de propria ignoranţă. Nu la fel se întâmplă cu marii oameni de stat, de ştiinţă, cu artiştii şi, în primul rând, cu compozitorii din orice epocă, din toate epocile, care sunt arhitecţii, constructorii şi preoţii civilizaţiei. Ayrs consideră că rolul nostru este să facem civilizaţia din ce în ce mai strălucitoare. Dorinţa cea mai profundă – singura dorinţă – a patronului meu este să creeze un minaret pe care beneficiarii de peste o mie de ani ai Progresului să-l arate cu degetul şi să spună: „Uitaţi-vă, priviţi-l pe Vyvyan Ayrs!“

Câtă vulgaritate este în dorul ăsta de nemurire, câtă deşertăciune, câtă falsitate! Compozitorii sunt nişte simpli scribălăi ai unor picturi din grote. Scrii muzică pentru că iarna nu se mai sfârşeşte şi pentru că, dacă n'ai scrie, lupii şi viscolul ţi-ar veni de hac una-două.

Al tău,
R.F.

* * *

ZEDELGHEM
14-IX-1931

Sixsmith,

Astăzi după-amiază, a venit la ceai Sir Edward Elgar. Până şi *tu* ai auzit de el, *ignoramus*[16] ce eşti! Acuma, dacă-l întreabă cineva pe Ayrs ce părere are despre muzica englezească, el de obicei răspunde: *„Care* muzică englezească? Nu există aşa ceva! De la Purcel încoace, în tot

---

[16] Textual: „Nu băgăm în seamă“ (lat.) - termen juridic aplicat pe un act de acuzare de către un juriu care consideră acuzaţia respectivă nefondată.

cazul!“ – şi rămâne toată ziua încruntat, ca şi cum epoca Reformei ar fi apărut aşa, din senin. Ei bine, ostilitatea asta şi-a uitat-o dintr'odată în clipa în care Sir Edward a telefonat azi-dimineață de la hotelul din Bruges unde trăsese şi l-a întrebat pe Ayrs dacă-i putea rezerva un ceas, poate chiar două. Ayrs şi-a dat toată măsura ciufuțeniei de care e în stare, dar, după felul în care a fugărit-o pe doamna Willems cu pregătirile pentru ceai, mi-am dat seama că se bucura ca o pisică scăpată la castronul cu smântână. Ilustrul nostru musafir a sosit la ora două şi jumătate, purtând o pelerină de ploaie de Inverness de culoare verde-închis, cu toată vremea prietenoasă de afară. Starea lui de sănătate nu este cu mult mai bună decât a lui V.A. Iocasta şi cu mine l-am întâmpinat pe treptele intrării principale de la Zedelghem.

— Deci dumneata eşti noua pereche de ochi a lui Vyv, aşa-i? m-a întrebat când am dat mâna cu el.

I-am spus că-l văzusem de cel puțin zece ori dirijând la festival, ceea ce i-a făcut plăcere. L-am condus după aceea pe compozitor în Camera Stacojie, unde-l aştepta Ayrs. Cu mare căldură s'au îmbrățişat, dar şi cu teamă să nu-şi provoace vreo vătămare. Elgar suferă cumplit de dureri lombare, iar V.A., chiar şi în zilele lui bune, arată ca vai de el la prima vedere, iar la cea de-a doua – şi mai rău. S'a servit ceaiul şi cei doi au discutat numai de-ale lor, ignorându-ne aproape complet pe I. şi pe mine – dar zău că era fascinant să fii şi muscă pe perete. Sir E. ne mai arunca din când în când câte-o privire, ca să se asigure că nu-şi aducea gazda la epuizare. „Nu, câtuşi de puțin“ – îi întorceam zâmbetul. S'au duelat pe teme precum saxofoanele prezente în orchestre, dacă Webern este un Mare Impostor sau un Mesia, ce înseamnă patronajul şi politica muzicală. Sir E. ne-a anunțat că tocmai lucra la o *A Treia Simfonie,* după o lungă hibernare – ba chiar ne-a cântat la pianină câteva fragmente dintr'un *molto maestoso,* dintr'un *allegretto.* Ayrs nu s'a lăsat mai prejos şi-a vrut să-i demonstreze că nici el nu era încă pregătit de coşciug, aşa că m'a pus pe mine să cânt nişte pasaje din câteva piese recent definitivate pentru pian – n'a fost rău deloc. După ce s'au

golit câteva sticle de bere La Trappe, l-am întrebat pe Elgar despre *Pompă şi ceremonial,* marşurile sale.

— Ei, dragă tinere, aveam şi eu nevoie de bani. Dar să nu mai spui la nimeni! Să nu-i vină cumva Regelui ideea să-mi retragă titlul de baron!

Ayrs a izbucnit într'un râs mai curând spasmodic, auzind explicația asta.

— Eu, Ted, întotdeauna zic aşa: ca să faci mulțimile să-ți aducă osanale, trebuie să intri mai întâi pe porțile oraşului călare pe-un catâr. Aşezat cu spatele – ideal aşa ar fi –, spunându-le maselor între timp exact acele poveşti fantasmagorice pe care vor să le audă.

Sir E. auzise şi el (ca toată Londra, din câte se pare) despre felul cum fusese primită *Pasărea morții* la Cracovia, drept care V.A. m'a trimis pe mine să-i aduc o partitură. Când m'am întors cu ea în Camera Stacojie, musafirul s'a retras cu pasărea noastră mortală pe un fotoliu de lângă fereastră şi s'a pus pe citit cu ajutorul unui monoclu, în timp ce Ayrs şi cu mine ne prefăceam ocupați cu altceva.

— Dragă Ayrs, a glăsuit E. într'un târziu, un om trăitor în vremurile noastre nu are dreptul să emită asemenea idei îndrăznețe. De unde le scoți?

V.A. A pufnit pe nas cu aerul de satisfacție al unui broscoi excitat.

— Presupun c'am învins în cine ştie ce bătălie de ariergardă a războiului meu personal cu decrepitudinea. Şi băiatul meu aici de față, Robert, s'a dovedit un aghiotant neprețuit.

Aghiotant? Eu sunt nenorocitul de general şi *el* e turcul bătrân şi obez care domneşte peste amintirea unor glorii veştejite! Am zâmbit cât de serafic m'am priceput (ca şi cum acoperişul de deasupra capului meu ar fi depins de cum zâmbeam; unde mai pui că Sir E. s'ar putea dovedi util într'o bună zi, aşa că nu se face să-i creez o impresie îndoielnică). În timp ce ne beam ceaiul, Elgar a făcut o comparație favorabilă între poziția mea la Zedelghem şi prima lui slujbă, de director muzical la un ospiciu din Worcestershire.

— Minunată pregătire pentru dirijatul Filarmonicii din Londra, este? a plusat V.A., la care am râs cu toții, iar eu l-am iertat pe bătrânul nemernic egoist şi ciufut pentru că era el însuşi.

Am mai pus câteva lemne pe focul din cămin. La lumina aceea amestecată cu fum, cei doi bătrâni moțăiau cu capetele în piept ca doi regi din vremuri străvechi care-şi petreceau eternitatea într'un sarcofag comun. Mi-am închipuit cum ar fi sunat sforăiturile lor puse pe note. Elgar ar trebui să fie interpretat de o tubă-bas, Ayrs – de un fagot. O să procedez la fel cu Fred Delius şi Trevor Mackerras şi-o să-i prezint publicului pe toți, într'o piesă intitulată *Muzeul dosnic al edwardienilor împăiați.*

După trei zile

Tocmai am revenit dintr'o plimbare *lento* împreună cu V.A. pe Promenada Călugărului, până la casa portarului. Scaunul pe rotile i l-am împins chiar eu. Peisajul f. stihial în seara asta: frunzele de toamnă adunate şi răsucite în spirale strânse, de parcă Ayrs ar fi fost vrăjitorul, iar eu – ucenicul lui. Umbrele prelungi ale plopilor se întindeau ca nişte zăbrele peste pajiştea tunsă. Ayrs voia să-mi destăinuie liniile directoare ale unei lucrări simfonice majore, de final, care să se intituleze *Eterna reîntoarcere,* în cinstea iubitului său Nietzsche. O parte a compoziției urmează s'o luăm dintr'o operă de-a lui inspirată din *Insula doctorului Moreau,* pe care a lăsat-o baltă, fiindcă intrarea ei în producție la Opera din Viena a fost împiedicată de izbucnirea războiului. V.A. este convins că cealaltă parte a compoziției o să-i „vină“, iar coloana vertebrală va fi bucata de „muzică onirică“ pe care mi-a dictat-o în camera mea luna trecută, în noaptea de pomină despre care ți-am scris deja. Vrea să aibă patru mişcări, un cor feminin şi un ansamblu vast de suflători de lemn tipic ayrs-iene. Nu exagerez când spun c'o să se-audă ca o dihanie din străfunduri. Mai are nevoie de serviciile mele

încă o jumătate de an. I-am spus că mă mai gândesc. Mi-a spus că-mi măreşte salariul – ce individ penibil şi ingenios! I-am repetat că am nevoie de timp de gândire. E foarte supărat că n'am sărit cu un „Da!“ din toți bojocii – dar vreau să-l fac să recunoască, pe bătrânul ticălos, că are nevoie de mine mai tare decât am eu de el.

Al tău,
R.F.

* * *

ZEDELGHEM
28-IX-1931

Sixsmith,

I. devine f. obositoare. După ce facem amor, se trânteşte pe patul meu ca o toantă visătoare şi vrea să afle despre celelalte femei cărora le-am atins punctele sensibile. Acum, după ce m'a tocat mărunt până a scos de la mine câteva nume, îmi spune lucruri de genul: „Aha, presupun că pe-asta ai învățat-o de la Frederica!“ (Şi mi se joacă-ntruna cu semnul din naştere pe care-l am în scobitura umărului, cel despre care ziceai că seamănă cu o cometă – nu pot s'o *sufăr* pe femeia asta care-mi tot fleoşcăie pielea cu limba!) Sau stârneşte certuri mărunte numai ca să poată fi urmate de împăcări interminabile; sau, lucru de-a dreptul îngrijorător, are tendința de a relua în timpul zilei micile noastre lupte duse până acum la lumina lunii. Ayrs nu vede mai departe de *Eterna reîntoarcere*, dar Eva trebuie să se întoarcă peste vreo zece zile şi ființa aia cu ochi de şoim va prinde din prima clipă un asemenea secret pe cale de descompunere.

I. crede că lucrurile care se petrec între noi sunt de natură să-mi lege mie viitorul mai strâns de Zedelghem; mi-a spus, jumătate în glumă, jumătate în serios, că nici nu se gândeşte să mă lase să-i „părăsesc“ nici pe ea, nici pe soțul ei – în orice caz, nu în ceasul „lor“ de restrişte. Diabolice, dragă Sixsmith,

sunt pronumele! Dar mai rău decât orice este faptul c'a început să-mi servească vorbele cele mieroase ale femeilor şi vrea să m'audă şi pe mine spunându-le. Ce poate fi în *capul* femeii ăsteia? Are aproape de două ori vârsta mea! Ce urmăreşte? Am asigurat-o că n'am iubit niciodată pe altcineva decât pe mine însumi şi că n'am de gând să-ncep acum, şi mai ales nu pe nevasta altcuiva, cu atât mai mult cu cât acel altcineva îmi poate otrăvi numele în cercurile muzicale europene cu doar câteva scrisori bine țintite. Drept urmare, bineînțeles, femeia din ea îşi pune la bătaie tertipurile previzibile: mi se smiorcăie în pernă şi mă acuză că m'am „folosit" de ea. De acord, sigur că m'am „folosit" de ea – cum şi ea s'a „folosit" de mine. Astfel că lucrurile stau cam aşa: îi spun că, dacă nu-i mai place, n'o ține nimeni cu forța. Aşa că iese ca o vijelie, stă botoasă câteva zile şi câteva nopți, până când oii celei bătrâne i se face din nou de-un berbec tânăr, şi-atunci hop înapoi: îmi spune „dragul" ei băiat, îmi mulțumeşte că-l „ajut pe Vyvyan cu muzica lui" – şi tot ciclul prostesc reîncepe. Stau şi mă-ntreb dacă mai demult nu s'a dat la fel pe lângă Hendrick. O cred în stare de orice. Dacă vreunul dintre doctorii austrieci de la Renwick i-ar face trepanație, s'ar revărsa din capul ei un întreg pomelnic de nevroze. Dac'aş fi ştiut că e atât de instabilă psihic, n'aş fi lăsat-o nici în ruptul capului să mi se bage-n pat de prima dată. Are aşa, un fel de amărăciune în felul în care face amor. Ba nu, de sălbăticie.

M'am declarat de acord cu propunerea lui V.A. de a rămâne aici până cel puțin vara viitoare. Nicio influență cosmică nu a cântărit în decizia mea, numai avantajele de ordin artistic sau criteriile foarte practice băneşti – dar şi faptul că I. ar putea suferi cine ştie ce cădere nervoasă dac'aş pleca. Iar *asta* chiar c'ar avea consecințe care n'ar ieşi la spălat.

În aceeaşi zi, mai târziu

Grădinarul a clădit un rug imens din frunze moarte; abia

m'am întors de-acolo. Fierbințeala pe care o simți pe mâini şi pe obraz, fumul înecăcios, focul care pârâie şi şuieră – mi-aduc aminte cum era la cabana îngrijitorului de la Gresham. Fapt este c'am născocit un minunat fragment inspirat de foc – percuții pentru pârâit, fagot alto pentru lemn şi un fundal continuu de flaut pentru flăcări. Chiar în clipa asta l-am terminat de aşternut pe hârtie. Aerul din *château* este umed şi lipicios ca rufele care nu se mai usucă. Pe coridoare trage un curent care trânteşte uşile. Toamna pare să fi lăsat deoparte blândețea şi să-şi arate colții. Vara parcă nici nu şi-a luat rămas-bun.

Al tău,
R.F.

JUMĂTĂȚI DE ALTE VIEȚI. PRIMUL MISTER DESCURCAT DE LUISA REY

1

Rufus Sixsmith se apleacă peste balustrada balconului şi estimează viteza pe care ar atinge-o trupul său când s-ar izbi de trotuar, apoi renunță la asemenea dileme. În camera întunecată sună telefonul. Sixsmith nu îndrăzneşte să răspundă. Din apartamentul de alături bubuie muzică disco – petrecerea e în toi – şi Sixsmith se simte mai bătrân decât un om de şaizeci şi şase de ani, câți are. Smogul acoperă stelele, dar înspre nord şi sud, de-a lungul litoralului, clipesc milioanele de luminițe din Buenas Yerbas. Înspre vest, imensitatea Pacificului. Înspre est, America noastră continentală, dezgolită, eroică, ticăloasă, venerată, însetată, sângeroasă.

O tânără iese din furnalul petrecerii de alături şi se apleacă peste balustrada balconului învecinat. Are părul tuns scurt şi poartă o rochie de culoare violet, elegantă, însă pare iremediabil de tristă şi singură. *Propune-i un pact suicidar, ce-ar fi?* Sixsmith nu se gândeşte serios la aşa ceva şi nici n-are vreo intenție să sară, atâta timp cât simțul umorului nu i-a secat de-a binelea. *Şi-apoi, exact pentru asta se roagă unii ca Grimaldi, Napier şi ceilalți bandiți în costume cu ştaif: să păţeşti un accident oarecare.* Sixsmith îşi târşâie paşii înapoi înăuntru şi-şi mai toarnă un vermut generos din minibarul gazdei sale absente, apoi îşi bagă mâinile-amândouă în frapieră şi-şi umezeşte fața. *Du-te unde-oi şti şi sun-o pe Megan, că numai ea ți-a mai rămas.* Dar ştie prea bine că nu se va duce. *Nu poți s-o târăşti şi pe ea în toată porcăria asta criminală.* Bubuitul muzicii disco îi face tâmplele să pulseze, dar, cum se găseşte într-un apartament de împrumut, îşi face socoteala, în sinea lui, că n-ar fi înțelept să se plângă. *Buenas Yerbas nu e Cambridge. Şi, oricum, te ascunzi.* Briza de-afară face să se trântească uşa de la balcon, iar Sixsmith, de frică, varsă jumătate din paharul de vermut pe jos. *Nu, tâmpit bătrân ce eşti, n-a fost o împuşcătură.*

Şterge cu un prosop de bucătărie băutura vărsată, apoi dă

drumul la televizor cu sunetul la minimum şi se-apucă să schimbe canalele, în căutarea serialului *M*A*S*H*. Trebuie să ruleze pe undeva. Tu stai şi caută-l.*

2

Luisa Rey aude o bufnitură din balconul învecinat.

— Alo?

Nimeni. Stomacul o avertizează s-o lase mai uşor cu apa tonică. *De baie aveai nevoie, nu de aer curat,* dar nici gând să-şi poată croi drum prin mijlocul petrecerii în direcţia cealaltă *şi, oricum, nici n-ai avea timp s-ajungi* – aşa că varsă peste balcon: o dată, de două ori, ceva ce-aduce a pui cu sos, şi-a treia oară. *Asta-i a treia mare mizerie*, se freacă ea la ochi, *pe care-ai făcut-o în viaţa ta.* Luisa îşi clăteşte gura şi scuipă într-un ghiveci de flori din spatele unui paravan. Apoi îşi tamponează buzele cu un şerveţel şi-şi caută în poşetă bomboanele cu mentă. *Du-te acasă şi dă-ţi drumul odată şi pe hârtie la alea trei sute de cuvinte căcăcioase, că oricum nu se uită nimeni decât la poze.*

Un bărbat cam bătrâior pentru pantalonii de piele pe care-i poartă şi vesta model zebră, cu bustul dezgolit, iese şi el pe balcon.

— Lui-*sssa!* Are barba aurie şi un *ankh*[17] din jad şi fildeş atârnat la gât. Bună! Ai ieşit să căşti gura la stele, ă? I-auzi, ia! Bix a adus cu el opt *uncii* de zăpadă, bă, băiete! Dat *naibii*, nu alta! Ia zi, ţi-am spus la interviu? Acuma-ncerc numele Ganja, o vreme. Maharaj Aja 'ce că Richard nu mai e sincron cu Eul meu iovedic.

— Cine?

— Gurul meu, Lui-*sssa,* gurul meu! Este la ultima reîncarnare-nainte să... – şi degetele lui Richard fac un *pufff*

---

[17] Cruce având o buclă în locul braţului vertical superior; simbol egiptean al vieţii.

ca de explozie. Spre Nirvana. Vino şi tu la o consultaţie. Pe lista lui de aşteptare stai şi-aştepţi până, ştii, până nu mai poţi, da' pe discipolii cu *ankh* de jad îi primeşte personal în aceeaşi după-masă. Că, ştii, *de ce* să stai în facultate cu toate căcaturile-alea, când Maharaj Aja poate să, ştii, să te-nveţe tot ce-ai nevoie despre... *toată chestia* – şi face un cerc din două degete, prin care ocheşte luna. Ştii, *cuvintele-s* aşa de... te strâng... Spaţiul e-aşa de... ştii şi tu, nu? *Total.* Fumezi nişte iarbă? Acapulco Gold. O am de la Bix. Se-apropie şi mai tare de Luisa. Ia zi tu, Lu, vrei să ne facem pulbere după petrecerea asta? Noi doi, singuri, la mine, a? Mai ştii, poate capeţi un interviu în *marrree* exclusivitat*e*... Poate că-ţi scriu şi-un cântec şi-l bag în primul meu album.

— Poate al'dată.

Rockerul de mâna a doua îşi mijeşte ochii.

— Momentul ghinionist al lunii, ă? Lăsăm pe săptămâna viitoare? Credeam că voi, păsăricile din presă, toate luaţi pilule, ştii, to' timpul!

— De la Bix îţi iei şi formulele de agăţat?

Bărbatul rânjeşte:

— Auzi, al naibii, ţi-a spus to' felu', este?

— Richard, ca să nu rămână vreo umbră de incertitudine, mai bine sar de pe balconul ăsta, decât să mă culc cu tine, şi-asta în oricare moment al lunii, aşa să ştii.

— Uau! – şi-şi trage mâna de parcă s-ar fi înţepat în ceva. Ce-nţe-*pa*-tă! Cin' te crezi tu, fato? Joni Mitchell, te pomeneşti? Ai şi tu o biată rubrică de bârfe de doi bani într-o revistă pe care *nimeni n-o citeşte*!

3

Uşile ascensorului dau să se-nchidă chiar în momentul în care Luisa Rey ajunge în faţa lor, dar ocupantul nevăzut dinăuntru le blochează, băgându-şi bastonul între ele.

— Mulţumesc! spune Luisa. Mă bucur că n-a murit de tot cavalerismul.

Bătrânul încuviințează din cap cu un aer grav.

Arată de parcă i s-ar mai fi dat o săptămână de trăit, se gândeşte Luisa şi apasă pe butonul P. Ascensorul străvechi începe să coboare. Un ac leneş numără etajele descrescător, unul câte unul. Motorul geme, cablurile huruie, dar, între etajele zece şi nouă, se aude o bubuială *gatta-gatta-gatta,* care se fâsâie într-un *ffsss-sss-ss-s.* Luisa şi Sixsmith se prăbuşesc pe podeaua ascensorului blocat. Lumina se bâlbâie, se-aprinde, se stinge, apoi se hotărăşte şi rămâne la o nuanță sepia, însoțită de un bâzâit.

— V-ați lovit? Puteți să vă ridicați?

Bătrânul, căzut pe spate cu picioarele crăcănate, se ridică în capul oaselor.

— Nu cred că mi-am rupt nimic, dar o să rămân puțin aici, mulțumesc, zice el cu un accent englezesc de modă veche, care-i aminteşte Luisei de tigrul din *Cartea junglei.* S-ar putea să revină curentul brusc.

— Dumnezeule! bombăne Luisa. Pană de curent! Sfârşitul perfect al unei zile perfecte. Apasă butonul de alarmă. Nimic. Apasă butonul interfonului şi zbiară: Hei! E cineva acolo? Hârâituri ca de paraziți. Avem o problemă aici! M-aude cineva?

Luisa şi bătrânul se privesc pieziş, ascultând atent.

Niciun răspuns. Numai nişte zgomote înfundate, ca pe submarin.

— Trebuie să fie o trapă de acces... zice Luisa, cercetând tavanul ascensorului. Nu este. Ridică de un colț mocheta de pe jos – podea de oțel. Probabil că numai în filme...

— Vă mai bucurați că n-a murit de tot cavalerismul? o întreabă Sixsmith.

Luisa schițează un zâmbet.

— S-ar putea să stăm aici o vreme. Luna trecută, o cădere de tensiune ca asta a durat şapte ore. *Bine măcar că nu stau închis-aici cu vreun psihopat, vreun claustrofoh sau cu Richard Ganga.*

4

Rufus Sixsmith stă la fel, proptit într-un colț, şi după şaizeci de minute, tamponându-şi fruntea cu batista.

— M-am abonat la *Planeta ilustrată* în 1967, ca să citesc depeşele din Vietnam ale tatălui dumitale. Lester Rey a fost unul dintre cei patru, maximum cinci gazetari care au relatat războiul din perspectiva asiaticilor. Mi se pare fascinant ca un polițist să fi ajuns să se numere printre cei mai buni corespondenți de război din generația lui.

— Dacă vrei cu tot dinadinsul să afli – şi Luisa începe să-i spună povestea pe care o şlefuieşte câte puțin de fiecare dată –, tata s-a angajat la Poliția din Buenas Yerbas cu câteva săptămâni înainte de Pearl Harbor, motiv pentru care şi-a petrecut războiul aici, nu în zona Pacificului ca fratele lui, Howie, care a călcat pe o mină japoneză în Insulele Solomon, în timp ce juca volei, şi s-a făcut fărâme. N-a trecut mult şi le-a fost clar tuturor că tata era un caz de Secția a Zecea, unde a şi ajuns, până la urmă. În fiecare oraş din țară există câte-o asemenea secție, un fel de țarc în care-i închid pe toți polițiştii cinstiți, care nu vor să intre-n circuitul mitei şi nici să-ntoarcă privirea. Mă rog, şi-n noaptea când a capitulat Japonia, la Buenas Yerbas tot oraşul era într-o mare petrecere, aşa că-ți închipui că polițiştii erau peste tot şi nicăieri. Tata a primit un telefon în care i s-a spus că pe Cheiul Silvaplana, care era un fel de Țară a Nimănui între Secția a Zecea, Autoritatea Portuară Municipală şi Secția Spinoza, avea loc un jaf. Tata şi colegul lui, un anume Nat Wakefield, s-au suit în maşină şi-au plecat să vadă ce şi cum. Au parcat undeva între două containere de marfă, au stins motorul, au mers mai departe pe jos şi-au văzut vreo douăzeci şi ceva de oameni care încărcau nişte lăzi dintr-un depozit într-un camion blindat. Lumina era slabă, dar indivizii respectivi sigur nu erau docheri, şi nici îmbrăcați în uniforme militare. Wakefield i-a spus tatei să se ducă înapoi la maşină şi să cheme întăriri. Exact în momentul în care tata punea mâna pe stația radio, a primit un apel în care i s-

a spus că ordinul inițial de a cerceta jaful fusese contramandat. Tata a raportat ce văzuse acolo, însă acest al doilea ordin i-a fost repetat. Tata s-a întors în fugă la depozit şi, când a ajuns, l-a văzut pe colegul lui cum îşi aprindea țigara de la unul dintre oamenii aceia, pentru ca imediat dup-aceea să încaseze şase gloanțe în spate. Tata şi-a păstrat calmul, cum-necum, a fugit înapoi la maşina de patrulă şi a apucat să transmită prin radio un Cod-8 – adică un S.O.S. –, înainte ca maşina să-i fie ciuruită de gloanțe. Era asaltat din toate părțile, mai puțin dinspre docuri, aşa c-a sărit peste parapet, într-un cocteil de motorină, gunoaie, mizerie de canalizare şi apă sărată. A înotat până sub chei – fiindcă pe vremea aia Silvaplana era o structură de oțel, ca un fel de promenadă uriaşă, nu genul de peninsulă de beton, cum este astăzi – şi s-a săltat din apă pe o scară de serviciu, ud leoarcă, fără un pantof şi nemaiputând să-şi folosească revolverul. Tot ce putea să facă era să-i supravegheze pe indivizii ăia, care tocmai terminaseră de încărcat, când şi-au făcut apariția, la fața locului, două maşini de patrulă de la Secția Spinoza. Până s-apuce tata să înconjoare toată Silvaplana ca să-i avertizeze pe polițişti, a izbucnit o ploaie de împuşcături cumplit de inegală – cele două maşini de poliție au fost făcute zob cu *pistoale-mitralieră.* Camionul blindat a pornit, mitraliorii au sărit şi ei înăuntru şi, când să iasă din curtea împrejmuită, au lansat aşa, cu boltă, două grenade de mână din spatele camionului. Dac-or fi vrut să omoare pe cineva sau numai să descurajeze actele de eroism, nu ştiu, dar una dintre ele l-a nimerit şi pe tata şi l-a transformat într-o perniță cu ace. S-a trezit la spital, după două zile, cu ochiul stâng lipsă. Ziarele au descris incidentul ca fiind un raid la pont, opera unei bande de hoți care avuseseră noroc. Cei de la Secția a Zecea au fost de părere că era vorba de o grupare care făcuse contrabandă cu arme tot timpul războiului şi care acum se hotărâse să-şi mute stocul, pe motiv că războiul se terminase şi urma să fie ținută o socoteală mai strictă. S-au făcut nişte presiuni ca să aibă loc o cercetare mai amplă a ceea ce s-a numit Focurile de pe

Silvaplana – trei poliţişti morţi mai însemnau ceva în 1945 –, dar cei de la Primărie au blocat-o. Poţi trage orice concluzii vrei. Tata şi le-a tras pe-ale lui şi i-au zdruncinat încrederea în braţul cel lung al legii. Când a ieşit din spital, după opt luni, absolvise deja un curs de jurnalism prin corespondenţă.

— Bravo lui, comentează Sixsmith.

— Restul probabil că-l ştii. Trimis în Coreea de *Illustrated Planet,* pe urmă angajat de *West Coast Herald,* ca să fie omul lor în America Latină. A mers în Vietnam când a fost bătălia de la Ap Bac şi a rămas cantonat la Saigon până când a avut prima cădere, în martie trecut. Este o minune c-a durat toţi anii ăştia – căsnicia părinţilor mei, adică. Ştiţi, cel mai lung timp petrecut alături de el a fost din aprilie până-n iulie anul ăsta, la ospiciu... După o tăcere mai lungă, Luisa continuă: Mi-e dor de el, Rufus, rău de tot. Uit întruna c-a murit. Mă tot gândesc la el, c-o fi prin cine ştie ce misiune şi c-o să ia avionul să se întoarcă, într-una din zile.

— Trebuie să fi fost mândru de dumneata, că-i calci pe urme.

— Ei, Luisa Rey nu-i totuna cu Lester Rey. Am irosit atâţia ani făcând-o pe rebela şi libertina, pozând în rolul de poetă şi lucrând într-o librărie de pe strada Engels. Rolul mea n-a convins pe nimeni, poezia mea era „atât de găunoasă, că nici măcar proastă nu se poate spune că este“ – aşa mi-a comentat-o Lawrence Ferlinghetti –, iar librăria a dat faliment. De-aia mai scriu şi-acum la gazetă, adaugă Luisa frecându-se la ochi de oboseală şi gândindu-se la ce-i spusese Richard Ganga mai devreme, când se despărţiseră. Nicio şansă la vreun premiu pentru corespondenţă din zone de război. Mi-am pus mari speranţe când m-am mutat la *Spyglass,* dar, în afară de nişte bârfe aruncate din vârful limbii pe la diverse petreceri ale celebrităţilor, nu m-am apropiat cu nimic de vocaţia tatei.

— Ei, dar sunt măcar nişte bârfe bine ţintite?

— Sunt *excelent* ţintite.

— Atunci, nu-ţi boci încă de pe-acum viaţa pierdută-n van. Iartă-mă că-ţi flutur pe la nas experienţa mea, dar zău că n-

ai nici cea mai *vagă* idee despre ce înseamnă o viață pierdută-n van.

5

— Lui Hitchcock îi plac reflectoarele, zice Luisa, care-şi simte vezica din ce în ce mai umflată. Dar nu suportă interviurile. Nu mi-a răspuns la întrebări, pentru că efectiv nu le-a auzit. Cică filmele lui cele mai bune sunt ca trenulețele-alea de la bâlci, în care pasagerii se sperie de nu mai ştiu de ei, dar, când ajung la capătul cursei, în siguranță, se hlizesc şi mai vor încă o dată. Şi are dreptate maestrul: cheia terorii ficționale este separarea sau îngrădirea – atâta timp cât motelul lui Norman Bates[18] este undeva, departe de lumea noastră, ne dorim să tragem cu ochiul înăuntru, ca-ntr-o gaură de scorpion. Dar un film care s-arate că lumea chiar *este* un asemenea motel... mă rog, asta ține de Buchenwald, de distopie, de depresie. Ne vârâm nasul într-o lume de fiare, amorală, fără niciun Dumnezeu, dar atât – numai nasul. Hitchcock mi-a replicat – şi Luisa încearcă o imitație cât mai apropiată de personaj: „Duduie dragă, eu sunt regizor la Hollywood, nu sunt oracolul de la Delfi“. L-am întrebat de ce niciunul dintre filmele lui nu se petrece la Buenas Yerbas. Mi-a răspuns: „Oraşul ăsta adună la un loc tot ce-i mai rău la San Francisco şi tot ce-i mai rău la Los Angeles. Buenas Yerbas este un oraş de nicăieri“. Aşa vorbea, cu *bons mots*[19] dintr-astea, şi nu vorbea către tine, ci la urechea posterității, ca să aibă musafirii de pe la petrecerile viitorului motiv să spună: „Asta era o vorbă de-a lui Hitchcock, ştiai, nu?“

Sixsmith îşi stoarce batista udă leoarcă de năduşeală.

— Am văzut *Şarada* – tot al lui Hitchcock e, nu? – la un

[18] Personajul central din filmul *Psycho* al lui Alfred Hitchcock.
[19] Vorbe meşteşugite (fr.).

cinematograf de artă, anul trecut, cu nepoată-mea, care mă ia pe sus şi mă duce să văd lucruri de-astea ca să n-ajung, zice ea, „cap pătrat". Mie pot să spun că mi-a plăcut, dar nepoată-mea zicea că Audrey Hepburn e de-a dreptul „gogomană" – admirabil cuvânt.

— *Şarada* este cel în care toată acțiunea se-nvârte în jurul timbrelor, nu?

— Da, o enigmă-ntortocheată, dar poveştile polițiste n-ar avea niciun haz dacă n-ar fi întortocheate. Remarca lui Hitchcock despre Buenas Yerbas îmi aduce aminte de ce spunea John F. Kennedy despre New York. Ai auzit vreodată? zicea că „majoritatea oraşelor sunt substantive, numai New Yorkul e verb". Mă-ntreb, atunci: dar Buenas Yerbas ce-o fi?

— O înşiruire de adjective şi conjuncții?

— Sau poate un cuvânt de legătură.

6

— Megan, comoara mea de nepoată, zice Rufus Sixsmith, arătându-i Luisei o fotografie în care apare o tânără bronzată şi un el însuşi mai sănătos şi-ntr-o formă ceva mai bună, pe fundalul unui port însorit. Fotograful spusese cine ştie ce lucru amuzant exact în clipa în care declanşatorul făcuse clic. Amândoi îşi leagănă picioarele peste pupa unui mic iaht, botezat „Steaua-de-mare". Asta-i cratița mea străveche, relicvă din vremuri mai dinamice…

Luisa protestează politicos împotriva ideii de bătrânețe.

— Serios, dac-ar fi să plec într-o călătorie adevărată, acum n-aş mai putea fără să-mi angajez câțiva oameni pe post de echipaj. Încă-mi mai petrec o mulțime de weekenduri pe vasul ăsta, fâțâindu-mă prin port şi consumându-mi timpul când cu puțină meditație, când cu treabă… Şi lui Megan îi place marea. Ea e fiziciană, de fapt, şi e mai bună la matematici decât am fost eu vreodată – asta spre marea tristețe a maică-sii. Îmi pare rău că trebuie s-o spun, dar fratele meu nu s-a-nsurat cu mama lui Megan pentru câtă

minte a văzut-o că are. Este genul care se lasă cucerită de *Feng shui* sau de *I Ching* sau de cine ştie ce altă bleotocăreală din asta cu iluminarea instantanee, care se-ntâmplă să fie la ordinea zilei. Megan, în schimb, are o minte sclipitoare. Un an de doctorat şi l-a petrecut la fostul meu colegiu de la Cambridge. Auzi dumneata – o femeie la Caius! Acum îşi continuă cercetările de radioastronomie pe farfuriile-alea mari din Hawaii. În timp ce maică-sa şi taică-su vitreg se prăjesc la soare pe diverse plaje, în numele Timpului Liber, Megan şi cu mine pritocim ecuaţii pe diverse lungimi de undă.

— Copii n-ai, Rufus?

— Eu am fost căsătorit cu ştiinţa… toată viaţa, zice Sixsmith, apoi schimbă subiectul. O întrebare ipotetică, domnişoară Luisa Rey. Până unde-ai fi gata să mergi – ca ziaristă, vreau să spun –, ca să-ţi protejezi o sursă?

Luisa îi răspunde fără să reflecteze deloc la întrebare:

— Dac-ar fi să cred în chestiunea respectivă? Oricât de departe.

— Şi la închisoare, de exemplu, pentru sfidarea Curţii?

— Da… dacă s-ar ajunge la aşa ceva.

— Ai fi gata să-ţi… compromiţi siguranţa personală?

Aici, Luisa se opreşte să reflecteze.

— Păi… cred c-aşa s-ar cuveni, nu?

— Să se cuvină? Cum adică?

— Adică tatăl meu s-a aventurat în mlaştini minate şi a nesocotit furia generalilor de dragul integrităţii *lui* gazetăreşti. N-ar însemna să-mi bat joc de viaţa lui, ca fiică, dac-aş da bir cu fugiţii din primul moment în care se-ngroaşă gluma?

Spune-i. Sixsmith dă să deschidă gura ca să-i povestească totul – muşamalizarea de la Silvaplana, şantajul, corupţia –, dar ascensorul, tot aşa, fără niciun avertisment prealabil, se zdruncină, se urneşte din loc şi-şi reia coborârea. Cei doi ocupanţi se trezesc orbiţi de lumina reaprinsă, iar Sixsmith descoperă că s-a ales praful de elanul lui. Acul ascensorului îşi sfârşeşte cursa la P.

Aerul din holul de la parter li se pare proaspăt ca un izvor

de munte.

— O să-ți telefonez, domnişoară Luisa Rey, zice Sixsmith, în timp ce Luisa îi întinde bastonul. Curând. *Oare o să uit de promisiunea asta sau o să mi-o țin*? Ştii ce? mai spune el. Am senzația că te cunosc de *ani de zile,* nu numai de-un ceas şi jumătate…

7

Lumea cea largă se face mică în ochii băiatului. Javier Gomez frunzăreşte un clasor plin de timbre sub o lampă model Anglepoise, cu braț articulat. Un echipaj de câini husky latră de pe un timbru din Alaska, o gâscă sălbatică hawaiiană gâgâie şi flutură din aripi de pe o monedă emisiune specială de cincizeci de cenți, un vapor cu zbaturi se târăşte pe apele fluviului Congo, de culoarea cernelii. O cheie se răsuceşte în broască şi Luisa Rey năvăleşte înăuntru, azvârlindu-şi pantofii în chicinetă. Când îl vede pe băiat, strigă exasperată:

— Javier!

— A, bună!

— Nu mă lua cu „A, bună!“ Mi-ai promis că nu mai sari *niciodată* dintr-un balcon în altul! Dacă se-ntâmplă şi reclamă cineva la poliție că mi-a intrat un hoț în casă? Dacă se-ntâmplă s-aluneci şi să cazi?

— Atunci, dă-mi o cheie.

Luisa suceşte un gât invizibil.

— Nu pot să stau liniştită, când ştiu că un puşti de unşpe ani intră când are el chef în casa mea, ori de câte ori… – şi Luisa înlocuieşte pe maic*ă-ta lipseşte de-acasă toată noaptea cu:*

— … nu găseşte nimic interesant la televizor.

— Şi-atunci, de ce laşi deschisă fereastra de la baie?

— Pentru că un singur lucru e mai rău decât să ştiu că sari dintr-un balcon în altul, şi anume să ştiu că sari înapoi fiindcă n-ai avut pe unde să intri.

— În ianuarie fac unşpe ani.
— Nu-ți dau nicio cheie.
— Prietenii-şi dau cheile unul celuilalt.
— Nu şi când unul are douăzeci şi şase de ani, iar celălalt este încă-n clasa a cincea.
— Ei, şi ce te-ai întors atât de târziu? Ai avut întâlnire cu vreun tip *interesant*?
Luisa se uită urât la el.
— M-a prins căderea de tensiune într-un ascensor. Oricum, nu te priveşte pe tine, domnu' meu, zice ea şi aprinde lumina din tavan. Când vede umflătura de-acum vânătă de pe fața lui Javier, se dă un pas înapoi. Ce dra… ce ți s-a-ntâmplat?
Băiatul îşi ridică privirile către peretele din fața lui, pe urmă şi le coboară înapoi la timbre.
— Vârcolacu'?
Javier dă din cap că nu, îndoaie colțul unei foi de hârtie şi-l linge pe ambele fețe.
— S-a-ntors tipu' ăla, Clark. Şi mama lucrează-n tura de noapte la hotel toată săptămâna asta, iar el vrea s-o aştepte. Şi m-a-ntrebat tot felu' de chestii despre Vârcolacu', iar eu i-am spus că nu-l priveşte pe el, zice Javier prinzând colțarul de timbru. Da' nu mă doare. Mi-am pus deja o compresă. Luisa pune mâna pe telefon. N-o suna pe mama! O să vină-napoi valvârtej, o să facă un scandal monstru şi-ăia de la hotel o s-o dea afară, cum au făcut data trecută şi data ailaltă, înainte. Luisa stă o clipă şi se gândeşte la ce-i spune Javier, pune telefonul în furcă şi se îndreaptă spre uşă. Şi nici nu te duce-acolo! Tipu' e bolnav la cap! O să se-nfurie şi-o să ne strice toate lucrurile prin casă şi probabil c-o să fim evacuați sau mai ştiu eu ce! *Te rog!*
Luisa se uită oriunde, numai la el nu. Oftează din rărunchi.
— Vrei o cacao?
— Da, mulțumesc, zice băiatul, care e hotărât să nu plângă, dar cu greu îşi poate stăpâni tremurul maxilarului. Se şterge la ochi cu încheietura mâinii. Auzi, Luisa…?

— Da, Javier, poți să dormi la mine pe canapea în seara asta, nu-i nicio problemă.

8

Biroul lui Dom Grelsch este un studiu în materie de haos organizat. Pe fereastra lui se vede, peste Third Avenue, un perete de birouri foarte asemănătoare. Un sac de box cu Incredibilul Hulk stă spânzurat de o consolă metalică pe colț. Redactorul-şef al revistei *Spyglass* declară deschisă şedința de sumar de luni dimineață, împungând cu un deget bont înspre Roland Jakes, un bărbat grizonat, cu obrazul ca pruna uscată, care poartă o cămaşă înflorată hawaiiană, blugi Wrangler peticiți şi o pereche de sandale muribunde.

— Jakes!

— Eu, ăăă, mă gândeam să continui seria de „Teroare în labirintul canalelor“, pe care s-o leg de toată febra asta generată de *Fălci*. Un anume Dirk Melon, care poate fi reporter pe cont propriu, este găsit pe sub 50th East Street, în timpul unei inspecții obişnuite de întreținere. Sau, mă rog, se găseşte ce-a mai rămas din el. Este identificat după amprenta dentară şi după legitimația de presă ferfenițită. Carnea e smulsă de pe cadavru într-un mod care trimite cu gândul la *Serrasalma scapularis* – vă mulțumesc –, cel mai al dracului dintre toți peştii piranha, importat de maniacii peştilor şi pe urmă aruncat la closet, când se dovedeşte că-i costă prea mult carnea ca să-l şi hrănească. O să dau telefon la şeful Serviciului Dăunători de la Primărie şi-o să-l întreb dacă poate să nege recentul val de atacuri asupra lucrătorilor de la canalizare. Ți-ai notat, Luisa? Să nu crezi nimic din ce nu este negat oficial. Ei, ce zici, Grelsch? Nu e momentul pentru mărirea aia de leafă?

— Tu să te consideri fericit că, la ultimul cec de salariu, nu te-au săltat. Pân’ la unşpe-mi pui pe birou o poză cu o fiară de-aia. Ai vreo-ntrebare, Luisa?

— Da. Asta-i vreo politică editorială nouă, de care mie nu

mi-a spus nimeni, că sunt excluse articolele care mai spun şi adevărul?

— Ştii ce? Seminarul de metafizică se ține pe acoperiş. Iei liftul în sus şi, când ieşi din el, mergi aşa, mergi întruna, până dai de trotuar. Orice este adevărat, dacă se găsesc destui care să creadă. Nancy, tu ce-ai pentru mine?

Nancy O'Hagan este îmbrăcată clasic, are o culoare a feței care sugerează o murătură şi nişte gene kilometrice, care de multe ori i se-ncurcă între ele.

— Spionul meu de încredere a pozat barul din avionul prezidențial. Titlu: „Gin din plin la cocteilurile de pe *Air Force One*". Bogătaşii nătărăi cică l-au stors până la ultimul strop pe bătrânul bețivan, dar Tuşa Nance e de altă părere.

Grelsch cugetă. Telefoanele sună şi maşinile de scris țăcăne undeva, în fundal.

— Bine… dacă nu se mai iveşte nimic nou. A, şi luați-i un interviu păpuşarului ăluia ventriloc, ăla de şi-a pierdut brațele pentru *It Never Rains…* Nussbaum, e rândul tău.

Jerry Nussbaum îşi şterge urmele de acadea cu ciocolată de pe barbă, se reazemă de spătarul scaunului şi după el se revarsă un teanc de hârtii.

— Polițiştii se-nvârt în jurul cozii în cazul cu Sfântul Cristofor, aşa că m-am gândit la următorul titlu: „Poate că tu eşti următoarea victimă a Sfântului Cristofor" – ce ziceți? Rezum toate crimele de pân-acum şi reconstruiesc ultimele minute ale victimelor: încotro mergeau, cu cine se întâlneau, ce gânduri le treceau prin cap…

— Asta până să le treacă prin cap glonțul Sfântului! râde Roland Jakes.

— Daaa, Jakes, bine, să sperăm că se simte atras şi de culorile țipătoare hawaiiene. Dup-aia mă-ntâlnesc cu negrul ăla, vatmanul, pe care au pus laba polițiştii săptămâna trecută. Vrea să dea-n judecată poliția pentru arestare abuzivă, în baza Legii Drepturilor Civile.

— Ăsta-i de prima pagină. Luisa, tu?

— Am cunoscut un inginer atomist, zice Luisa, fără să bage-n seamă indiferența care face atmosfera din cameră

glacială. Un inspector de la Corporația Seaboard. Nancy O'Hagan își face unghiile, drept care Luisa își prezintă propriile bănuieli ca fiind fapte. Tipul crede că noul reactor nuclear HIDRA de pe insula Swannekke nu-i chiar atât de sigur cum îl prezintă oficialitățile. Că, de fapt, nu-i sigur deloc. Ceremonia de punere-n funcțiune este chiar azi după-masă, aşa că vreau să mă duc pân-acolo, să văd ce pot să aflu-n plus.

— Mare căcat, o ceremonie de punere tehnică-n funcțiune! exclamă Nussbaum. Ce-i huruitul ăsta, băi, fraților? N-o fi vreun premiu Pulitzer care vine grămadă peste noi?

— Ştii ce, Nussbaum? Să mă pupi în fund!

— În toate visele mele erotice… oftează Nussbaum.

Luisa nu ştie cum e mai bine: să i-o reteze – *Da, sigur, ca să afle javra dracului cât de tare te calcă pe nervi* – sau să-l ignore – *Da, sigur, ca să afle javra dracului că poate să-ți spună ce vrea, când vrea muşchii lui.*

Dom Grelsch îi bruiază dilema:

— Studiile de piață au demonstrat, zice el răsucind un creion între degete, că orice termen ştiințific pe care-l foloseşti înseamnă că două mii de cititori pun jos revista şi se-aşază la televizor, ca să vadă-n reluare *I Iove Lucy.*

— Bine, zice Luisa. Cum sună, atunci, „Bomba atomică Seaboard o s-arunce Buenas Yerbas în al nouălea cer“?

— Minunat, dar o să trebuiască să şi dovedeşti.

— Aşa cum îşi dovedeşte şi Jakes povestea lui?

— Auzi – zice Grelsch oprindu-se din răsucitul creionului între degete –, oamenii fictivi mâncați de peşti fictivi nu pot să te stoarcă şi de ultimul dolar prin tribunale şi nici să facă presiuni asupra băncii, ca să-ți taie macaroana. Dar Corporația de Electricitate Seaboard, care operează de la o coastă la alta, are avocați care *pot* face aşa ceva şi ferească sfântul – că, dacă-ți bagi picioarele unde nu trebuie, asta o să şi facă!

9

Volkswagenul Beetle de culoare oranj-ruginie al Luisei se năpusteşte pe drumul drept care duce la podul de o jumătate de milă unind Capul Yerbas de insula Swannekke. Punctul de control de la intrarea pe pod este agitat astăzi. O sută şi ceva de oameni demonstrează aliniaţi pe ultimul tronson, scandând: „Swannekke C – peste cadavrele noastre!“ Un zid de poliţişti îi împiedică să se apropie de o coloană de nouă sau zece vehicule. Aşteptând la coadă, Luisa le citeşte pancartele: PĂTRUNDEŢI ACUM PE INSULA CANCERULUI – avertizează una; alta: ÎN IAD – NU! POATE VREI TU?; sau una de-a dreptul enigmatică: UNDE ESTE, VAI, UNDE-I MARGO ROKER?

Un gardian îi bate în geamul portierei. Luisa coboară geamul şi-şi vede chipul oglindit în ochelarii de soare ai gardianului:

— Luisa Rey. Revista *Spyglass.*

— Legitimaţia de presă, doamnă.

— V-aşteptaţi la scandal astăzi? întreabă Luisa în timp ce-şi scoate legitimaţia din poşetă.

— Nuuu… şi-i întinde înapoi legitimaţia, după ce a verificat o listă. Poate numai de la obişnuiţii noştri, obsedaţii de natură din parcul de rulote. Băieţii de pe la şcoli sunt plecaţi în vacanţă, pe unde se face surf.

În timp ce trece podul, vede centrala Swannekke B ivindu-se de după turnurile de răcire mai vechi şi mai cenuşii ale centralei Swannekke A. Încă o dată, Luisa se gândeşte la Rufus Sixsmith: *De ce n-o fi vrut să-mi dea un număr la care să-l pot găsi? E om de ştiinţă – doar n-o avea fobia telefonului! Şi de ce nimeni de la serviciul administrativ al blocului în care locuieşte nici măcar n-a auzit vreodată de el? Că doar oamenii de ştiinţă nu umblă cu pseudonime.*

După douăzeci de minute, Luisa se opreşte în faţa unui complex de vreo două sute şi ceva de case luxoase, care înconjoară un golf. Un hotel şi un teren de golf îşi împart versantul semiîmpădurit de la poalele centralei nucleare.

Luisa îşi lasă „Broscuţa“ în parcarea de la Cercetare-Dezvoltare şi priveşte clădirile mai mult ghicite ale centralei nucleare, pe jumătate ascunse de o coamă de deal. Palmierii plantaţi într-un şir drept şi ordonat foşnesc bătuţi de vântul Pacificului.

— Bună ziua! zice o femeie cu trăsături de chinezoaică, apropiindu-se de ea. V-aţi rătăcit cumva? Aţi venit pentru punerea în funcţiune? Taiorul elegant de culoare bordo, machiajul perfect, ţinuta ei elegantă o fac pe Luisa să se simtă ponosită în jacheta ei din piele de căprioară neagră-bleumarin. Fay Li, adaugă femeia, întinzându-i mâna. Corporaţia Seaboard – Relaţii cu Publicul.

— Luisa Rey. Revista *Spyglass.*

Fay Li strânge mâna zdravăn, nu glumă.

— *Spyglass*? Nu ştiam că…

— … sfera noastră de preocupări include şi politicile energetice?

— Nu mă-nţelegeţi greşit, zâmbeşte Fay Li. Este o revistă… bătăioasă.

Luisa îl invocă pe Dom Grelsch ca pe-o divinitate de nădejde:

— Cercetarea de piaţă a identificat un public din ce în ce mai numeros care-şi doreşte mai multă substanţă. Eu am fost angajată ca să răspund aşteptărilor mai înalte ale cititorilor revistei *Spyglass.*

— Mă bucur c-ai venit, Luisa, oricare ţi-ar fi aşteptările. Vino să te trec în registru la recepţie. Paza insistă să controlăm poşetele şi toate celelalte, dar nu câştigăm nimic dacă ne tratăm invitaţii ca pe nişte sabotori. De-asta m-au angajat pe *mine.*

10

Joe Napier stă cu ochii ţintă la un şir de monitoare de supraveghere care acoperă o sală de conferinţe, coridoarele care duc într-acolo şi spaţiile de la Centrul de Relaţii cu

Publicul. Se ridică de pe scaun, îşi umflă perna specială de sub fund şi se aşază la loc pe ea. *Oare mi se pare mie sau vechile răni mă dor mai tare în ultima vreme?* Ochii lui se mută de pe un ecran pe alt ecran şi pe alt ecran. Unul îi arată un tehnician care face o verificare amănunțită; un altul – o echipă de televiziune care discută despre unghiuri şi lumini; pe Fay Li întâmpinând o invitată într-o parcare; nişte ospătărițe turnând vin în câteva sute de pahare; un rând de scaune având o banderolă lungă deasupra, pe care scrie: SWANNEKKE B – UN MIRACOL AMERICAN.

Adevăratul miracol, îşi spune Joseph Napier în sinea lui, *a fost acela de a-i face pe unşpe din doişpe cercetători să uite cu totul de o anchetă care a durat nouă luni de zile.* Unul dintre ecrane îi arată chiar pe respectivii cercetători îndreptându-se către scenă şi conversând amical. *Vorba lui Grimaldi: orice conştiință are câte-un întrerupător pe undeva.* Gândurile lui Napier se mută brusc la replicile memorabile din acele interviuri care au stat la baza ciudatei amnezii colective. *„Fie vorba-ntre noi, doctore Franklin, juriştii Pentagonului ard de nerăbdare să-şi încerce jucăria nou-nouță, care este Legea Siguranței Naționale. Cine arată cu degetul urmează să fie pus pe lista neagră pentru orice post salarizat, oriunde în țară. “*

Un om de serviciu adaugă un scaun în plus la şirul celor deja instalate pe scenă.

„Aveți de făcut o alegere simplă, doctore Moses. Dacă vreți să ne-o ia înainte sovieticii cu tehnologia lor, duceți-vă cu raportul ăsta la Sindicatul dumneavoastră de Cercetători îngrijorați, suiți-vă-n avion şi mergeți la Moscova să vă-ncasați medalia. Dar CIA m-a rugat să vă spun că nu mai aveți nevoie de bilet de-ntoarcere. “

Publicul, care este alcătuit din oficialități, oameni de ştiință, experți, formatori de opinie, îşi ia locurile în primire. Pe un ecran, se vede cum William Wiley, director general adjunct al Corporației Seaboard, glumeşte cu VIP-urile a căror prezență este onorată cu un loc pe scenă.

„Profesore Keene, şefii de la Ministerul Apărării sunt oarecum curioşi. De ce vă exprimați îndoielile tocmai acum?

Vreți să spuneți că munca pe care ați depus-o la acest prototip a fost una de mântuială?“

Un retroproiector trimite pe perete o vedere aeriană de largă anvergură a centralei Swannekke B.

Unşpe din doişpe. Rufus Sixsmith – numai el a scăpat.

Napier vorbeşte în stația de emisie-recepție:

— Fay Li? Zece minute până-ncepe nebunia.

Paraziți.

— Am înțeles, Joe. Tocmai conduc o invitată către sala de conferințe.

— Prezintă-te la Pază după ce termini, te rog.

Paraziți.

— ’Nțeles. Transmisie-ncheiată.

Napier rămâne cu stația în mână. *Şi Joe Napier? Şi conştiința lui are vreun întrerupător pe undeva?* Soarbe din cafeaua neagră şi amară. *Băi, tu ăsta, ia mai scuteşte-mă! Mi s-a dat un ordin – îl îndeplinesc. Mai am un an jumate până la pensie şi dup-aia gata – la pescuit în râuri limpezi de munte, până mă transform într-un urs de-ăla cenuşiu!*

Milly, soția lui decedată, stă cu ochii pe consortul ei din poza de pe consolă.

11

— Măreața noastră națiune suferă de o dependență care o îngenunchează – zice directorul general de la Seaboard, Alberto Grimaldi, maestrul pauzelor dramatice, proclamat Om al Anului de revista *Newsweek.* Dependența de petrol. Luminile podiumului parcă-l suflă cu aur. Geologii ne previn că n-au mai rămas, în Golful Persic, decât vreo două miliarde de barili din acest ocean de scursură din jurasic. Suficient, oare, ca să ne ajungă până la sfârşitul acestui secol? Probabil că nu. Întrebarea cea mai presantă cu care se confruntă Statele Unite, doamnelor şi domnilor, este: Şi după aceea?

Alberto Grimaldi îşi roteşte privirile prin public. *La degetul mic îi am.*

— Unii îşi vâră capetele-n nisip. Alții visează cu ochii deschişi la turbine de vânt, lacuri de acumulare şi (aici, un zâmbet sardonic) biogaz! Chicoteli apreciative. Aici, la Seaboard, ne ocupăm de lucruri concrete. Ridicare de ton: Am venit astăzi aici să vă spunem că leacul pentru dependența de petrol se află *chiar* aici, *chiar* acum, pe insula Swannekke!

Grimaldi zâmbeşte în timp de aplauzele se sting.

— Începând de astăzi, energia atomică a devenit casnică, suficientă şi *sigură*! Prieteni, sunt *atât* de mândru, de *incredibil de* mândru să vă prezint una dintre cele mai importante realizări inginereşti *din toate timpurile…* Reactorul HIDRA-Zero!

Proiecția de pe ecran se schimbă acum şi arată o diagramă în secțiune transversală; o parte a publicului, instruită dinainte, aplaudă furtunos, determinând şi restul sălii s-o imite.

— Dar acum, gata, destul m-ați ascultat pe mine – eu sunt numai directorul general! Râsete pline de afecțiune. Pentru a dezveli galeria noastră de imagini şi a manevra întrerupătorul care va conecta centrala Swannekke B la rețeaua energetică națională, noi, familia cea mare de la Seaboard, suntem *profund* onorați să-i urăm bun venit unui invitat cu totul special – acestui „guru“ energetic al Preşedintelui, cum este poreclit pe colina Capitoliului. Zâmbet larg. Îmi face o profundă plăcere să-l salut pe omul care nu mai are nevoie de nicio prezentare – Comisarul Federal pentru Energie, Lloyd Hooks!

Un bărbat cu ținută impecabilă păşeşte către scenă pe fundalul unor aplauze răsunătoare. Lloyd Hooks şi Alberto Grimaldi se apucă unul pe celălalt de braț, într-un gest de afecțiune şi încredere fraternă.

— Ai nişte autori de discursuri din ce în ce mai buni – şopteşte Lloyd Hooks în timp ce şi el, şi cel de lângă el zâmbesc cu toți dinții către public –, dar tot eşti Lăcomia întruchipată!

Alberto Grimaldi îl bate pe spate pe Lloyd Hooks şi-i

răspunde pe acelaşi ton:

— Peste cadavrul meu o să-ți faci loc în consiliul de administrație al acestei companii, coruptul dracului ce eşti!

Lloyd Hooks se arată publicului în toată strălucirea lui.

— Vezi că mai *poți* încă să vii cu soluții inovatoare, Alberto?

Se declanşează un tir de blițuri fotografice.

O tânără îmbrăcată cu jachetă bleumarin se strecoară afară pe una dintre uşile din spate.

12

— Toaleta pentru doamne, vă rog?

Un paznic îi face semn pe un coridor în jos, în timp ce vorbeşte la stația de emisie-recepție.

Luisa Rey aruncă o privire în urmă. Paznicul stă cu spatele, aşa că ea merge mai departe, pe după colț şi de-acolo într-un labirint de coridoare identice, unde este răcoare şi toate zgomotele sunt atenuate de bâzâitul aparatelor de aer condiționat. Trece pe lângă doi tehnicieni grăbiți, îmbrăcați în salopete, care se holbează la sânii ei pe sub cozoroacele şepcilor, dar nu intră în vorbă cu ea. Pe uşi – denumiri încriptate: W212 – SEMIEVACUĂRI; Y009 – SUBTRAVERSĂRI [CA]; V770 – NEPERICULOASE [EXCEPTĂRI]. Din loc în loc, uşile unor obiective mai importante au sisteme de intrare cu tastatură. În pragul unor scări, Luisa se opreşte să consulte planul etajului, dar nici urmă de Sixsmith.

— V-ați rătăcit, doamnă?

Luisa face tot posibilul să-şi păstreze calmul. Un îngrijitor negru, cu părul cărunt, se uită țintă la ea.

— Da, caut biroul doctorului Sixsmith.

— Aha, îl ştiu. Englezul ăla. Etajul trei. C105.

— Mulțumesc.

— Da' nu l-am mai văzut de vreo săptămână sau două.

— Chiar aşa? Ştiți cumva de ce?

— Îhî. S-a dus în vacanță la Las Vegas.
— Doctorul Sixsmith? La Las Vegas?
— Îhî. Aşa mi s-a spus, cel puțin.

Uşa camerei C105 este întredeschisă. O tentativă recentă de a răzui de pe plăcuța cu nume cuvintele „Dr. Sixsmith“ a eşuat, lăsând în urmă o mare mizerie. Prin uşa crăpată, Luisa Rey zăreşte un tânăr aşezat la birou, care scormoneşte printr-un teanc de caiete de notițe. Obiectele din cameră se află depozitate în câteva lăzi de transport. Luisa îşi aminteşte ce-i spunea tatăl ei: *Este suficient să te porți ca şi cum ai fi de-al locului, pentru ca lumea să creadă că aşa şi eşti.*

— Ia te uită! zice Luisa intrând în cameră. Nu-i aşa că *nu* eşti dumneata doctorul Sixsmith?

Bărbatul pune jos caietul cu un aer vinovat, iar Luisa îşi dă seama că şi-a câştigat un răgaz de câteva clipe.

— Aoleu, Doamne! zice el ridicând ochii spre ea. Tu trebuie să fii Megan.

De ce să contrazici omul?

— Iar dumneata eşti…

— Isaac Sachs. Inginer – şi se ridică în picioare, dar i se pare prematur să-i întindă mâna. Am lucrat cu unchiul tău la raportul pe care l-a întocmit. Ecouri de paşi grăbiți răsună pe scări în sus. Isaac Sachs închide uşa. Întreabă pe un ton şoptit şi nerăbdător: Unde se-ascunde Rufus, Megan? Sunt îngrijorat de nu mai pot. Ți-a dat vreun semn de viață?

— Eu speram să aflu de la dumneata ce s-a-ntâmplat.

Fay Li dă buzna în cameră însoțită de omul de la pază.

— Luisa… Tot n-ai găsit toaleta pentru doamne?

Fă-o pe proasta.

— Nu. Am rezolvat ce-aveam de rezolvat la toaleta pentru doamne – impecabil de curată –, dar întârziasem la întâlnirea cu doctorul Sixsmith. Atâta că… uite, se pare că s-a mutat în altă parte.

— Ha? face Isaac Sachs. Ce, nu eşti nepoata lui Sixsmith?

— Nu te supăra, dar *eu* n-am spus nicio clipă c-aş fi – şi Luisa îi serveşte lui Fay Li o minciună gogonată pregătită

dinainte: L-am cunoscut pe doctorul Sixsmith pe insula Nantucket din Massachusetts primăvara trecută. Am descoperit că şi unul, şi celălalt lucram în Buenas Yerbas, aşa că mi-a oferit cartea lui de vizită. Am dat din nou peste ea acum trei săptămâni, l-am sunat şi am stabilit să ne-ntâlnim astăzi, ca să discutăm despre o rubrică ştiinţifică în *Spyglass* – şi s-a uitat la ceas. Acum zece minute. Discursurile de inaugurare au durat mai mult decât m-aşteptam eu, aşa c-am ieşit din sală fără să deranjez. Sper că n-am provocat necazuri nimănui…

Fay Li se poartă ca şi cum ar fi înghiţit povestea.

— Nu putem permite ca nişte persoane care nu sunt autorizate să se plimbe nestingherite printr-un institut de cercetări cu statut special, cum este al nostru.

Luisa mimează naivitatea:

— Am fost trecută în registru şi mi s-a controlat poşeta, şi-am crezut că-n *asta* şi constau procedurile de securitate, dar presupun c-a fost o naivitate din partea mea. Oricum, doctorul Sixsmith poate garanta pentru mine. Întrebaţi-l.

Sachs şi paznicul se uită la Fay Li, care supralicitează:

— Mă tem că asta nu putem face. Doctorul Sixsmith a fost detaşat la unul dintre proiectele noastre din Canada. Cel mai probabil este că secretara lui n-a ştiut unde să te contacteze când i-a anulat agenda de întâlniri.

— Din câte se pare, zice Luisa, uitându-se către lăzile cu obiecte, o să fie plecat o vreme.

— Da, aşa că-i expediem acolo toate materialele. Activitatea lui de consultant aici, la Swannekke, era oricum pe punctul de a se încheia. Doctorul Sachs, aici de faţă, a fost suficient de amabil să ducă la bun sfârşit tot ce rămăsese în suspensie.

— Şi, deci, mi-am ratat primul interviu cu un mare om de ştiinţă.

Fay Li îi deschide uşa.

— Poate-ţi găsim un altul.

13

— Centrala? zice Rufus Sixsmith, ținând receptorul proptit de umăr într-un motel de doi bani, din apropiere de Buenas Yerbas. Nu reuşesc să prind legătura cu Hawaii… Da. Încerc să sun la… – şi repetă numărul lui Megan. Da, bine, rămân lângă telefon.

Pe un ecran de televizor care nu are galben şi nici verde, Lloyd Hooks îl bate pe umăr pe Alberto Grimaldi, la inaugurarea noului reactor HIDRA de pe insula Swannekke. Amândoi salută publicul din sala de conferințe ca nişte sportivi învingători, în timp ce din tavan plouă peste ei cu confetti argintii. „Fără a fi străin de controversa iscată, “ – comentează un reporter – „directorul general de la Seaboard, Alberto Grimaldi, a anunțat astăzi continuarea proiectului Swannekke C. Cincizeci de milioane de dolari din fonduri federale vor fi investite în cel de-al doilea reactor HIDRA-Zero, ceea ce înseamnă crearea a mii de noi locuri de muncă. Temerile că arestările în masă care-au avut loc astă-vară pe Three Mile Island s-ar putea repeta în Golden State[20] s-au dovedit nefondate.“

Iritat şi epuizat, Rufus Sixsmith i se adresează televizorului:

— Şi când expansiunea hidrogenului o să arunce-n aer acoperişul încăperii de presiune? Sau când vânturile predominante o să plimbe radiațiile peste toată California? – apoi îl stinge şi-şi freacă şaua nasului. *Am demonstrat. Am de-mon-strat. Nu m-ați putut cumpăra, şi-atunci ați încercat cu intimidarea. V-am lăsat, Doamne iartă-mă, dar mi-ajunge. Nu-mi mai calc în picioare conştiința.*

Sună. Telefonul. Sixsmith smulge receptorul din furcă.

— Megan, tu eşti?

— Trebuie s-apară, zice o voce răstită de bărbat.

— Cine-i la telefon?

---

[20] Supranume dat Californiei.

— Ți-au localizat ultima convorbire de la Motelul Talbot, Bulevardul Olympia, numărul 1046. Du-te *acum* la aeroport, urcă-te-n primul avion către Anglia şi fă-ți de-acolo darea-n vileag, dacă vrei neapărat s-o faci. Numai du-te.

— De ce-aş crede…

— Ia gândeşte-te: dacă mint, măcar o să fii în Anglia, bine, sănătos, şi-o să ai şi raportul cu tine… Dacă nu te mint, eşti un om mort.

— Vreau să ştiu…

— Ai douăzeci de minute s-o iei din loc. Asta-n cel mai bun caz. *Pleacă!*

Ton ocupat. O eternitate a zumzetului.

14

Jerry Nussbaum îşi roteşte scaunul de la birou, se aşază pe el călare, îşi pune brațele încrucişate pe spătar şi-şi propteşte bărbia de ele.

— Imaginați-vă scena: eu şi şase pociți de-ăia cu codițe subțiri dintr-o sectă de-a negroteilor, şi-un pistol care-mi gâdilă amigdalele. Şi nu vorbesc de Harlem în creierii nopții! Vorbesc de nenorocitul de Greenwich Village în toiul mamei ei de zi, dup-o friptană de-o tonă cu dobitocu' de Norman Mailer. Aşa am ajuns, băi, de m-a luat un frate de-ăla negru la mână, cu laba cât o lopată, şi m-a uşurat de portofel. „Ce-avem aicea? Piele *d-aligator,* ă?“ – la care Nussbaum mimează un accent *à la* Richard Pryor[21]: „N-are clasă, al dracu' albuş!“ Ce clasă? Derbedeii ăia m-au pus de mi-am întors buzunarele pe dos până la ultimul cent pe care-l aveam – *la propriu.* Dar tot el, Nussbaum, a râs mai bine la urmă, puteam să punem pariu c-aşa o să fie. Zice: În taxiul cu care m-am întors în Times Square, mi-am scris editorialul „Noile triburi“, devenit un clasic al genului – n-are niciun rost să fac

[21] Actor de comedie de culoare.

paradă de falsă modestie –, şi l-am făcut poştă la *treizeci* de ziare diferite numai până la sfârşitul săptămânii! Ei m-au jefuit, iar eu am ajuns în casele tuturor. Aşa că, Lui-Lui, ce-ai zice să mă inviți la o masă şi te-nvăț şi pe *tine* cum să smulgi un boț de aur din labele sorții, ă?

Maşina de scris a Luisei toacă mărunt.

— Dacă te-au jefuit ăia de ultimul cent – *la propriu* –, cum de te-ai mai suit într-un *taxi* tocmai din Greenwich Village până-n Times Square? Cum ai plătit cursa, în natură?

— Auzi, îi răspunde Nussbaum întorcându-se, eşti un adevărat geniu când vine vorba să nu pricepi despre ce-i vorba.

Roland Jakes picură ceară de lumânare pe o fotografie.

— Definiția săptămânii, zice el. Ce-i ăla un conservator?

Gluma se învechise deja în vara lui 1975.

— Un liberal jefuit.

Jakes, ofuscat, îşi reia măsluitul fotografiei.

Luisa se îndreaptă către celălalt capăt al biroului, unde-şi are uşa Dom Grelsch. Şeful ei vorbeşte la telefon pe un ton coborât, dar furios. Luisa aşteaptă afară, dar tot aude.

— Nu… nu, nu, domnu' Frum, *este* ori albă, ori neagră, spune-mi dumneata… Ei, ei, acum vorbesc *eu*… *Spune-mi* dumneata vreo „afecțiune“ de-asta *mai clară* decât leucemia. Ştii ce cred eu? Cred că nevasta mea nu e decât un referat care stă între dumneata şi partida de golf de la ora trei, este? Atunci, dovedeşte-mi. Dumneata eşti însurat, domnu' Frum? Ai o nevastă cumva? Ai. Şi ți-o închipui pe nevasta *dumitale* zăcând pe-un pat de spital şi uitându-se cum îi cade părul? Poftim? Ce-ai spus?! „N-ajută la nimic să devenim sentimentali“? Asta-i tot, domnu' Frum, cu asta-mi vii dumneata? Da, da, domnu'… al dracului să fiu eu dacă n-o să-mi caut un avocat! – şi Grelsch trânteşte receptorul în furcă, trage câțiva pumni în sacul de box, icnind *Frum!* la fiecare lovitură, apoi să prăbuşeşte pe scaun şi-şi aprinde o țigară. O vede pe Luisa ezitând în cadrul uşii dacă să intre sau nu. Zice: Asta-i viața. O furtună de căcat de gradul zece. Ai auzit tot?

— În linii mari. Pot să vin şi mai târziu.

— Nu. Intră şi stai jos. Eşti tânără, sănătoasă şi puternică, Luisa?!

— Da, zice Luisa aşezându-se pe nişte cutii. De ce?

— Pentru că, după ce-o să-ți spun eu ce-am de zis despre articolul tău cu muşamalizarea nedovedită de la Seaboard, o s-ajungi bătrână, bolnavă şi neputincioasă.

15

La Aeroportul Internațional Buenas Yerbas, Rufus Sixsmith depune o mapă de culoarea vaniliei în caseta de valori cu numărul 909, îşi roteşte privirile peste sala de aşteptare aglomerată, introduce monedele în fanta casetei, răsuceşte cheia în broască, după care îi dă drumul să alunece într-un plic antişoc de culoare kaki, pe care avea deja scrisă adresa Luisei Rey la sediul revistei *Spyglass,* din clădirea Klugh, camera 12F, 3rd Avenue, BY. Lui Sixsmith i se accelerează pulsul pe măsură ce se apropie de oficiul poştal. *Şi dacă pun ăia laba pe mine înainte s-apuc s-ajung?* De-acum, pulsul îi galopează. Oameni de afaceri, familii cu cărucioarele pline de bagaje, grupuri de turişti de vârsta a treia – cu toții parc-ar fi ieşit într-adins ca să-l împiedice pe el să înainteze. A ochit fanta cutiei poştale. Câțiva inci mai are până la ea, câteva jumătăți de inci.

Plicul de culoare kaki a fost înghițit de cutia poştală. *Doamne-ajută!*

Apoi, Sixsmith se aşază la coadă pentru biletul de avion. Anunțurile despre întârzieri curg unul după altul, ca o litanie. Aruncă priviri neliniştite în toate părțile, după eventuale semne că agenții Corporației Seaboard se pregătesc să pună mâna pe el chiar şi la ora aceasta atât de târzie. În cele din urmă, o funcționară la un ghişeu de bilete îi face semn să se apropie.

— Trebuie s-ajung la Londra. Sau, mă rog, la orice destinație din Marea Britanie. Orice loc, orice companie.

Plătesc în numerar.

— N-am *absolut* nimic, domnule, zice funcționara, vizibil obosită, chiar şi aşa, fardată cum este. Tot ce pot să vă ofer… – şi consultă o filă ieşită din teleimprimator – Londra, pe Heathrow… mâine după-amiază, cu plecare la trei şi cincisprezece. Laker Skytrains, cu schimbare la JFK.

— Este îngrozitor de important să plec mai devreme de-atât.

— Sunt convinsă c-aveți o urgență, domnule, dar noi avem greve ale controlorilor de zbor şi grupuri întregi de pasageri blocați.

Sixsmith îşi spune în sinea lui că nici măcar Corporația Seaboard n-ar putea organiza greve în domeniul aviației numai ca să-l împiedice pe el să decoleze.

— Atunci, rămâne pentru mâine. Bilet numai dus, clasa *business,* vă rog, la nefumători. Pot să obțin cazare peste noapte aici, în aeroport?

— Sigur că da, domnule. La etajul trei – Hotelul Bon Voyage. Foarte confortabil. Vă rog numai să-mi arătați paşaportul, ca să vă pot completa biletul.

16

Apusul de soare filtrat prin fereastra cu mozaic colorat se revarsă în apartamentul Luisei, peste portretul voalat al lui Hemingway. Luisa este cufundată în lectura unui text intitulat *Soarele sub control – Două decenii de folosire paşnică a energiei nucleare,* cu un creion între dinți. Javier stă la biroul Luisei şi se chinuie cu un şir interminabil de probleme cu împărțiri. Carole King cântă, cu sonorul dat foarte încet, din albumul intitulat *Tapestry.* Prin ferestrele închise pătrunde totuşi zgomotul slab al maşinilor care se îndreaptă spre case. Sună telefonul, dar Luisa nu-l bagă în seamă. Javier priveşte robotul care intră în funcțiune cu un clămpănit: „Bună. Luisa Rey nu vă poate răspunde chiar acum, dar, dacă-mi lăsați numele şi numărul, vă sun eu mai

târziu“.

— *Urrrăsc* drăcoveniile-astea! se plânge apelantul. Bombonel, mama sunt. Tocmai am vorbit cu Beatty Griffin, care mi-a spus că te-ai despărțit de Hal – şi când? *Luna trecută*! Siderată am rămas! Şi n-ai suflat o vorbă, nici la înmormântarea lui taică-tu, nici pe urmă, la Alphonse! Secretomania asta să ştii că mă-ngrijorează foarte tare. Dougie şi cu mine facem o colectă de fonduri pentru Societatea Americană împotriva Cancerului şi ne-am bucura cu cerul şi pământul dacă ți-ai părăsi pentru un *weekend,* nu mai mult, cuibuşorul tău de nebunii şi-ai veni să stai cu noi. Auzi tu, Bombonel? O să fie şi tripleții Henderson, îi ştii, nu? – Damien, cardiologul şi Lance, ginecologul, şi Jesse… Auzi, Doug? DOUG! Jesse Henderson, ăla, cu ce se ocupă? Ce, lobotomist? Da, *foarte* amuzant! Oricum, fata mea, Beatty-mi spune că prin nu ştiu ce minunea naibii de aliniere planetară *toți* trei frații sunt fără partenere. Pe cai, Bombonel, pe cai! Aşa că *sună-mă-n* clipa-n care primeşti mesajul ăsta. Haide, gata, te sărut – şi mama Luisei încheie cu un țocăit sonor: Mmmmțuaaa!

— Parc-ar fi mama din serialul ăla, *Ce vrăji a mai făcut nevasta mea*, zice Javier. Apoi, după o vreme: Ce-i aia „siderată“?

— E-atunci când eşti atât de uimit că-ți pierzi graiul, îi răspunde Luisa fără să ridice ochii.

— Păi, atunci nu părea să fie prea siderată, este?!

Luisa se concentrează la ce citeşte.

— „Bombonel“?

Luisa dă cu un papuc după Javier.

17

În camera de la Hotelul Bon Voyage, Rufus Sixsmith reciteşte un teanc de scrisori pe care i le-a scris cu aproape o jumătate de secol în urmă prietenul său, Robert Frobisher. Sixsmith le ştie deja pe dinafară, dar textura, fâşâitul hârtiei

pe care sunt scrise şi caligrafia de-acum palidă a vechiului său prieten îi calmează nervii. Scrisorile acestea sunt singurul lucru pe care l-ar salva dintr-o clădire cuprinsă de flăcări. La ora şapte fix, se spală, îşi schimbă cămaşa şi vâră cele nouă scrisori recitite printre paginile Bibliei Gideon, pe care o bagă la loc în sertarul noptierei. Scrisorile nerecitite încă, Sixsmith şi le bagă în buzunar, ca să le aibă la îndemână la restaurant.

De mâncat, mănâncă o friptură minusculă, cu fâşii lungi de vânătă prăjită şi o salată aproape neasezonată, care mai curând îi taie pofta de mâncare, în loc să i-o sporească. Îşi lasă farfuria pe jumătate plină şi bea nişte apă minerală în timp ce reciteşte ultimele scrisori de la Frobisher. Se închipuie pe sine, prin cuvintele lui Robert, scotocind prin Bruges după prietenul său cel nestatornic, după cea dintâi iubire şi, *dacă este să fiu cinstit cu mine însumi, şi ultima.*

În ascensorul hotelului, Sixsmith meditează la răspunderea pe care tocmai a aruncat-o pe umerii Luisei şi se întreabă dac-a făcut chiar ce şi cum trebuia. Când deschide uşa, perdelele de la fereastra lui se umflă brusc.

— Cine-i aici? strigă el.

Nimeni. Nu ştie nimeni unde eşti. De săptămâni întregi îi tot joacă feste imaginația. Lipsa de somn. „Uite ce este“ – îşi spune-n sinea lui – „în patruzeci şi opt de ore o să fii din nou la Cambridge, pe insula ta înghesuită, ploioasă şi *sigură.* O să-ți regăseşti acolo toate mijloacele, toți aliații, toate contactele – şi-o să poți să-ți pregăteşti liniştit diatriba împotriva Seaboard-ului.“

18

Bill Smoke îl urmăreşte pe Rufus Sixsmith cum iese din camera de hotel, aşteaptă cinci minute, după care se strecoară în cameră. Se aşază pe marginea căzii din baie şi-şi mişcă pumnii vârâți în mănuşi. *Niciun drog, nicio experiență religioasă nu te afectează atât de mult ca atunci când faci*

dintr-un om un cadavru. Şi totuşi, trebuie să lucrezi cu cap. Dacă n-ai disciplină şi meserie-n tine, odată te trezeşti legat în curele pe un scaun electric. Smoke răsuceşte între degete, în buzunar, un *krugerrand*[22] norocos. Este conştient că are tendința să se lase dominat de superstiții, dar n-o să se-apuce acum să ignore amuleta numai aşa, ca să-şi dovedească nu ştiu ce. *O tragedie pentru cei dragi, un mare zero tăiat pentru toți ceilalți şi o problemă rezolvată pentru clienții mei. Nu sunt decât instrumentul prin care acționează voința clienților mei. Dacă n-aş fi eu, ar fi următorul furnizor din* Pagini Aurii. *Dați vina pe cine le utilizează, dați vina pe cine le compilează, dar nu dați vina pe pistolar.* Bill Smoke aude cheia răsucită-n broască. *Respiră.* Pilulele pe care le-a luat mai devreme i-au ascuțit simțurile extrem de tare, la maximum, şi când Sixsmith intră agale în dormitor, fredonând „Uite-acum zbor c-un avion", asasinul ar putea să jure c-aude perfect pulsul victimei, mai puțin grăbit decât al lui. Smoke îşi evaluează prada prin uşa întredeschisă de la baie. Sixsmith se trânteşte pe pat. Asasinul parcă şi vede mişcările pe care trebuie să le facă: *Trei paşi în cameră, tragi din lateral, în tâmplă, de-aproape.* Deschide uşa şi se repede; Sixsmith scoate un sunet gutural şi dă să se ridice, dar glonțul trecut prin amortizor sfredeleşte deja prin țeasta omului de ştiință şi de-acolo ajunge în saltea. Trupul lui Rufus Sixsmith se prăvăleşte înapoi, ca şi cum s-ar fi trântit să-şi facă siesta.

Sângele îmbibă salteaua însetată.

Sentimentul reuşitei îl îmbată pe Bill Smoke. *Ia uite ce-am făcut.*

19

Miercuri-dimineață, smogul înghite oraşul şi canicula-i

---

[22] Monedă de aur sud-africană, bătută în 1967.

amețeşte pe toți, aşa cum se întâmplă de-o sută de dimineți încoace şi cum o să se întâmple şi-n următoarele cincizeci. Luisa Rey bea cafea neagră în răcoarea aburindă de la bufetul Albă-ca-Zăpada, situat la intersecția dintre Second Avenue şi Sixteenth Street, de unde mai are de mers două minute până la birourile *Spyglass,* şi citeşte despre un baptist din Atlanta, pe nume James Carter, fost inginer atomist la Marină, care vrea să se înscrie în cursa pentru nominalizarea candidatului democrat. Circulația de pe Sixteenth Street avansează cu câte doi inci de frustrare şi tropăieli. Trotuarele gem de oameni grăbiți şi de tineri pe skateboard.

— Nu-ți iei micul dejun în dimineața asta, Luisa? vrea să ştie Bart, omul cu tigăile.

— Ştirile şi-atât, îi răspunde clienta lui obişnuită.

Roland Jakes calcă pragul bufetului şi se îndreaptă spre Luisa.

— Aăă, e liber aici? N-am înghițit nimic în dimineața asta. Shirl m-a părăsit. Iarăşi.

— Avem şedință de redacție în cinşpe minute.

— Timp căcălău – şi Jakes se aşază şi comandă ochiuri simple, moi. Pagina nouă, îi spune Luisei. Colțul din dreapta jos. Merită să vezi.

Luisa dă paginile, căutând-o pe-a noua, şi-ntinde mâna după cafea. Dar mâna îi înlemneşte-n aer.

CERCETĂTOR SE SINUCIDE LA HOTELUL AEROPORTULUI INTERNAȚIONAL B.Y.

Eminentul cercetător britanic, doctor Rufus Sixsmith, a fost găsit mort marți dimineață, în camera sa de la Hotelul Bon Voyage al Aeroportului Internațional Buenas Yerbas, în urma a ceea ce pare a fi o sinucidere. Doctorul Sixsmith, fost preşedinte al Comisiei Atomice Globale, lucrase, în ultimele zece luni, în calitate de consultant al Corporației Seaboard pentru instalațiile de pe Insula Swannekke ale acestei firme cotate la bursă. Se ştie despre el că toată viața a dus o bătălie continuă cu depresia şi că, în ultima săptămână

dinaintea morții, nu mai comunicase cu nimeni. D-ra Fay Li, purtătoare de cuvânt a Corporației Seaboard, ne-a spus că: „Moartea prematură a doctorului Sixsmith reprezintă o tragedie pentru întreaga comunitate științifică internațională. Noi, cei din Satul Seaboard de pe Insula Swannekke, considerăm că am pierdut nu numai un coleg profund respectat, ci şi un foarte bun prieten. Transmitem cele mai sincere condoleanțe familiei dispărutului şi nenumăraților săi prieteni. Am suferit o mare pierdere". Trupul doctorului Sixsmith, care a fost găsit de cameristele hotelului cu o gaură de glonț în tâmplă, urmează a fi expediat în Anglia sa natală, pentru a fi înmormântat. Un medic anatomo-patolog din cadrul Departamentului de Poliție din Buenas Yerbas ne-a confirmat că nu există suspiciuni cu privire la circumstanțele producerii acestei tragedii.

— Ei, rânjeşte Jakes, este c-ai luat-o-n mână cu dezvăluirea secolului?

Luisa îşi simte pielea furnicând-o şi urechile vâjâind.

— Hopa! exclamă Jakes aprinzându-şi o țigară. Erați apropiați?

— N-ar fi putut… bălmăjeşte Luisa, negăsindu-şi cuvintele. N-ar fi făcut aşa ceva.

Jakes se străduieşte să pară înțelegător:

— Cam asta pare c-a făcut, Luisa.

— Nu te omori când ai o misiune de îndeplinit.

— Ba, dacă misiunea aia-ți ia mințile, te şi omori.

— A fost omorât, Jakes.

Jakes se străduieşte să se abțină de la o grimasă gen „iar începe":

— De cine, mă rog?

— De ăia de la Seaboard, normal.

— A, de şefii lui. Sigur că da. Şi motivul…?

Luisa se forțează şi ea să vorbească pe un ton calm şi să nu bage în seamă felul în care o ia Jakes peste picior:

— Întocmise un raport despre un tip de reactor, HIDRA, instalat deja la Swannekke B. Planurile pentru Situl C

aşteaptă aprobarea Comisiei Federale pentru Energie. După ce se aprobă, Seaboard poate scoate proiectul sub licență pe piața internă şi internațională. Numai contractele cu guvernul o să-nsemne venituri gârlă, de multe zeci de milioane pe an. Rolul lui Sixsmith era să avizeze proiectul pentru multiplicare, numai că el nici nu citise bine specificațiile şi descoperise deja nişte erori de proiectare capitale. Reacția celor de la Seaboard a fost să-i îngroape raportul şi să nege că l-ar fi primit vreodată.

— Şi Sixsmith al tău cum a reacționat?

— Era pregătit să iasă în fața presei – şi Luisa dă cu ziarul de masă: Uite care-a fost pentru el prețul adevărului!

Jakes străpunge cu colțul unei felii de pâine prăjită un gălbenuş de ou ca o cupolă mişcătoare.

— Dar ştii… ăăă… ce-o să-ți spună Grelsch, nu?

— „Dovezi solide“, zice Luisa ca un doctor care pune diagnosticul. Auzi, Jakes, vrei tu să-i spui, te rog, lui Grelsch… Ştii ce? Spune-i doar atât: c-a trebuit să plec.

20

Administratorul Hotelului Bon Voyage are o zi proastă.

— Ba nu – *nu* poți să-i vezi camera! Specialistul în curățatul covoarelor tocmai a reuşit să îndepărteze toate urmele incidentului. Pe care, să nu uităm, a trebuit să-l plătim noi, din buzunarul nostru! Şi pe urmă, ce-i cu toată goana asta după sânge? Dumneata ce mai eşti: reporteriță? vânătoare de fantome? scriitoare?

— Eu sunt… – şi Luisa se luptă să-şi înghită lacrimile care o podidesc, nici ea nu ştie de unde – … nepoata lui, Megan Sixsmith.

O matriarhă voluminoasă o strânge pe Luisa cea înlăcrimată la pieptul ei de dimensiuni muntoase. Trecătorii întâmplători îi aruncă priviri scârbite administratorului. Care administrator păleşte şi încearcă să-şi țină resentimentele sub control:

— Vă rog, veniți în spate. V-aduc un…

— Pahar cu apă! se răsteşte matriarha, dându-i bărbatului peste mână.

— Wendy! Apă! Vă rog, poftiți pe-aici, de ce nu vă…

— Un scaun, ce Dumnezeu! – şi matriarha o conduce pe Luisa într-un birou mai izolat.

— Wendy! Un scaun! În clipa asta!

Aliata Luisei îşi frânge mâinile.

— Spune-mi, iubito, spune-mi ce-ai pe suflet, că te-ascult. Pe mine mă cheamă Janice şi sunt din Esphigmenou, Utah, şi să-ți spun ce mi s-a-ntâmplat. Când eram de vârsta ta, eram singură-n casă şi tocmai ce coborâsem din camera fetiței mele, când uite-aşa, pe palierul de la jumătatea scărilor, am văzut-o pe mama, care mi-a spus: „Du-te şi vezi ce face copilul, Janice“ – aşa mi-a spus. Eu i-am spus mamei că de-acolo veneam, c-o verificasem cu un minut în urmă şi că dormea liniştită. Şi-atunci, vocea mamei parcă s-a făcut de gheață: „Nu te certa cu mine, fătucă, du-te şi vezi ce face copilul – *imediat!*“ Sună aiurea, dar abia atunci mi-am adus aminte că mama murise de Ziua Recunoştinței care trecuse. Dar am luat-o la fugă în sus pe scări şi mi-am găsit fetița sufocându-se cu sfoara de la storul ferestrei, care i se înfăşurase după gât. Juma’ de minut şi aia era! Aşa că mă-nțelegi ce vreau să spun?

Luisa clipeşte cu ochii plini de lacrimi.

— Mă-nțelegi, iubito? Se duc, dar nu pleacă, de fapt, niciodată.

Administratorul se întoarce îmblânzit, cu o cutie de pantofi.

— Camera unchiului dumneavoastră mă tem că este ocupată, dar camerista a găsit aceste scrisori în Biblia Gideon. Au numele lui pe plicuri. Bineînțeles că urma să le expediez către familia dumneavoastră, dar, dacă tot sunteți aici…

Şi-i întinde Luisei un teanc de nouă plicuri îngălbenite de vreme, fiecare adresat „D-lui Rufus Sixsmith, Colegiul Caius, Cambridge, Anglia“. Unul dintre ele are o pată foarte recentă

de la un pliculeț de ceai. Toate sunt serios şifonate şi netezite în grabă.

— Vă mulțumesc, zice Luisa pe un ton distrat, apoi cu o voce fermă: Unchiul Rufus îşi prețuia mult corespondența şi-acum asta-i tot ce mi-a mai rămas de la el. Nu vreau să vă mai răpesc timpul. Îmi pare rău că m-am pierdut cu firea.

Uşurarea pe care o resimte administratorul este de-a dreptul palpabilă.

— Eşti o persoană cu totul aparte, Megan, o asigură Janice din Esphigmenou, Utah, pe Luisa, la despărțire, în holul hotelului.

— Ba *tu* eşti o persoană cu totul aparte, Janice, îi răspunde Luisa şi coboară în parcare, trecând la mai puțin de zece iarzi de caseta de valori cu numărul 909.

21

Luisa Rey s-a întors de niciun minut la biroul ei de la *Spyglass,* când Dom Grelsch răcneşte peste zumzetul redacției:

— *Domnişoară* Rey!

Jerry Nussbaum şi Roland Jakes îşi ridică privirile de la birourile lor, se uită la Luisa, apoi unul la altul şi mimează din buze: „Au!“ Luisa bagă scrisorile lui Robert Frobisher într-un sertar, îl încuie şi porneşte către biroul lui Grelsch.

— Dom, îmi pare rău că n-am ajuns la şedință, dar am…

— Scuteşte-mă de motivațiile-astea cu necazuri muiereşti. Închide uşa.

— N-am obiceiul să vin cu motivații.

— Dar să vii la şedințe ai obiceiul? Că pentru asta eşti plătită!

— Sunt plătită şi ca să urmăresc firul unui subiect.

— Drept care ai şi zburat la locul crimei. Ai găsit cumva vreo dovadă solidă, pe care polițiştii au trecut-o cu vederea? Vreun mesaj scris cu sânge pe faianța din baie: „Alberto Grimaldi este autorul“?

— Dovezile solide nu sunt dovezi solide dacă nu-ți rupi spinarea săpând după ele. De la un redactor-şef pe nume Dom Grelsch am învățat asta.

Grelsch se uită urât la ea.

— Am un fir, Dom.

— Ai un fir.

Nu pot să-ți dau în cap, nu pot să te păcălesc, nu pot decât să-ți stârnesc curiozitatea.

— Am sunat la secția de poliție unde se lucrează cazul Sixsmith.

— Nu există niciun caz Sixsmith! Omul s-a sinucis! Dacă nu-i vorba de Marilyn Monroe, cazurile de sinucidere nu vând revistele. Îi deprimă pe oameni.

— Ascultă-mă puțin. De ce şi-a cumpărat Sixsmith bilet de avion, dacă tot avea de gând să-şi tragă un glonț în cap în aceeaşi zi?

Grelsch îşi desface brațele, ca să arate că nici nu-i vine-a crede că poartă o asemenea discuție.

— Decizie de moment.

— Atunci, de ce-ar fi lăsat un bilet de sinucigaş *bătut la maşină* – fără să aibă maşină de scris la el –, pregătit dinainte şi numai bun pentru o asemenea decizie de moment?

— Nu ştiu! Nu-mi pasă! Am un termen de publicare joi noaptea, am un conflict cu tipografia, am o grevă în pregătire la distribuție şi-l am pe Ogilvy, care-mi ține sabia lui cum-îl-mai-cheamă-şi-pe-ăla deasupra capului. Fă o şedință de spiritism şi-ntreabă-l pe Sixsmith direct! Ce ştiu eu? Sixsmith era om de ştiință. Oamenii de ştiință sunt nebuni la cap.

— Am stat blocată cu el într-un lift o oră şi jumătate. Era calm ca un castravete. Nebun la cap? Expresia nu i se potrivea individului. Sau altă chestie: s-a împuşcat – pasămite – cu cel mai silențios pistol pe care l-ai putea cumpăra. Un Roachford calibrul 34, cu amortizor. Numai pe bază de comandă, după catalog. De ce şi-ar fi bătut capul cu aşa ceva?

— Bine. Poliţiştii n-au văzut ce-ar fi trebuit să vadă, medicul patolog n-a văzut ce-ar fi trebuit să vadă, nimeni n-a văzut ce-ar fi trebuit să vadă, afară de Luisa Rey, un as printre puii de reporteri, care, cu intuiţia ei penetrantă, a tras concluzia că un ronţăie-cifre de talie mondială a fost asasinat numai fiindcă arătase cu degetul câteva cârpeli în nu ştiu ce raport – raport pe care nimeni nu recunoaşte că l-ar fi văzut vreodată. Am dreptate sau n-am?

— Pe jumătate. Eu aş spune, mai curând, că poliţia a fost încurajată să tragă anumite concluzii favorabile Corporaţiei Seaboard.

— Sigur că da. O companie producătoare de nu ştiu ce utilităţi îi cumpără pe poliţişti. Cum de nu mi-am dat seama?

— Dacă pui la socoteală şi sucursalele, Seaboard este a zecea corporaţie, ca dimensiuni, din ţară. Dacă şi-ar pune-n minte, ar putea să cumpere Alaska. Lasă-mă până luni.

— Nu! Ai de făcut recenziile de săptămâna asta şi, bineînţeles, rubrica de reţete.

— Dacă Bob Woodward ţi-ar fi spus că-l bănuia pe preşedintele Nixon că ordonase să fie sparte birourile adversarilor săi politici *plus* că se înregistrase de unul singur dând ordinul ăsta, tu i-ai fi spus: „Lasă-mă cu chestiile-astea, Bob, băiete, şi adu-mi opt sute de cuvinte despre sosurile de salate"?[23]

— Sper că n-ai tupeul să-mi serveşti chestia cu feminista ultragiată!

— Atunci, nu-mi servi nici tu mie chestia cu eu-lucrez-de-treizeci-de-ani-în-branşă! Ne-ajunge un singur Jerry Nussbaum în toată clădirea asta!

— Încerci să-mbraci o realitate mărimea şaizeci cu o supoziţie mărimea patruşopt. Aşa au zbârcit-o mulţi gazetari minunaţi. Mulţi orişice minunaţi!

---

[23] Bob Woodward şi Carl Bernstein sunt cei doi jurnalişti de la *Washington Post* care au fost trimişi în 1972 să investigheze pătrunderea prin efracţie în sediul Partidului Democrat din clădirea Watergate.

— Până luni! Ți-aduc o copie a raportului întocmit de Sixsmith!

— Cu promisiuni pe care nu le poți onora, *oricum* nu rezolvi mare lucru.

— Dacă stau aici să mă milogesc de tine, oricum nu rezolv mare lucru. Hai, zău aşa! Dom Grelsch nu pune pumnu-n gură unui jurnalism de investigație solid, numai fiindcă nu dă rezultate aşa, una-două! Tata-mi spunea că, pe la mijlocul anilor şaizeci, erai cam cel mai îndrăzneț reporter de pe la *toate* gazetele.

Grelsch se răsuceşte cu scaunul şi-şi plimbă privirile peste Third Avenue.

— Taică-tu mânca rahat!

— Ba nu mânca niciun rahat! Dezvăluirea aia din '64, de pildă, cu fondurile de campanie ale lui Ross Zinn. Ai scos din politică pentru totdeauna un adept al supremației albilor, care-ți dădea fiori când îl ascultai. Tata zicea că eşti câinos, dat naibii şi neobosit. Pentru Ross Zinn a fost nevoie de curaj, efort şi timp. Curajul şi efortul le pun eu – de la tine vreau numai atât: puțin timp.

— A fost o ticăloşie să-l amesteci pe taică-tu-n toată povestea asta.

— Gazetăria cere şi ticăloşii.

Grelsch îşi stinge țigara şi-şi aprinde alta.

— Luni, *cu tot cu* ancheta lui Sixsmith, şi să fie beton, Luisa, cu nume, surse şi date. *Cine* i-a făcut vânt raportului ăstuia şi *de ce* şi *cum* o să transforme Swannekke B toată California de Sud într-o nouă Hiroşimă. Şi-ncă ceva. Dacă pui mâna pe *dovezi* cum că Sixsmith a fost omorât, mergem cu ele la poliție înainte să mergem cu ele la tipar, fiindcă nu vreau să mă trezesc cu dinamită sub scaunul de la maşină.

— „Toate ştirile, fără temeri sau favoritisme“[24].

— Haide, şterge-o!

---

[24] Formulă devenită emblematică pentru practicarea unui jurnalism lipsit de prejudecăți şi preferințe.

Nancy O'Hagan face o mutră care vrea să zică „Bravo ție!", când Luisa se așază la loc la biroul ei și scoate din sertar scrisorile recuperate ale lui Sixsmith.

În biroul lui, Grelsch își burdușește iarăși sacul de box. „Câinos!" Buf! „Dat naibii!" Buf! „Neobosit!" – și redactorul-șef își zărește propria reflecție în geam, ridicol schimonosită.

22

O baladă sefardică, probabil compusă înainte de expulzarea evreilor din Spania, umple magazinul de muzică Lost Chord, de pe colțul de nord-vest al Spinoza Square cu Sixth Avenue. Bărbatul bine îmbrăcat de la telefon, destul de palid pentru orașul acesta bronzat, repetă ce i se ceruse:

— Sextetul *Atlasul norilor*... Robert Frobisher... Adevărul este c-am *auzit* de el, cu toate că n-am reușit niciodată să pun gheara propriu-zis pe vreun exemplar... Frobisher a fost un *Wunderkind*[25], a murit chiar când începuseră să-i crească aripile... Stați puțin să mă uit, am aici o listă de la un coleg din San Francisco, specializat în rarități... Franck, Fitzroy, *Frobisher*... Ia uitați, am găsit chiar și-o notiță de subsol! Numai cinci sute de exemplare s-au tras... în Olanda, și asta după război, păi da' nici nu mă mir că-i atât de rar... Colegul ăsta al meu are o copie după un disc de ebonită, făcută-n anii cincizeci... într-un atelier franțuzesc lichidat. Sextetul *Atlasul norilor,* zice aici, le aduce cu siguranță sărutul morții tuturor celor care-l interpretează... O să-ncerc, văd c-avea unul luna trecută, dar nu vă pot promite nimic în materie de calitate a sunetului și trebuie să vă previn că n-o să fie *deloc* ieftin... Este cotat aici laaa... o sută douăzeci de dolari... plus comisionul nostru de zece la sută, face... A, da? Bine. Să vă notez numele... Ray și mai cum? Aha, domnișoara R-E-Y, mă scuzați. În mod normal, noi solicităm plata în avans, dar

---

[25] Copil-minune (germ.).

dumneavoastră aveți o voce de om cinstit. În câteva zile. Cu multă plăcere.

Şi vânzătorul îşi scrie pe un bilețel ce trebuie să-şi aducă aminte, apoi ridică brațul aparatului, îl mută înapoi la început, ca să mai asculte o dată *¿Por qué lloras blanca niña?*[26], coboară acul pe suprafața lucioasă a discului negru de vinil şi visează cu ochii deschişi la tinerii păstori evrei care mângâie corzile de liră pe câte-o coamă de deal, sub cerul spuzit de stele al Peninsulei Iberice.

23

Luisa Rey nu observă Chevroletul negru prăfuit care trece prin fața blocului ei tocmai în momentul în care ea intră. Bill Smoke, aflat la volanul maşinii, memorează adresa: Apartamentele Pacific Eden, nr. 108.

Luisa a recitit scrisorile lui Sixsmith pentru a şasea oară în ultima zi şi jumătate – dacă nu chiar a zecea oară. Un coleg din timpul facultății, Robert Frobisher, îi scrisese ciclul acela de scrisori lui Sixsmith în vara anului 1931, în timpul unei şederi prelungite la un castel din Belgia. Nu lumina, prea puțin flatantă, pe care o aruncă asupra unui Rufus Sixsmith foarte influențabil este cea care o deranjează pe Luisa, ci acele imagini amețitor de vii ale unor locuri şi oameni pe care scrisorile i le-au stârnit în minte. Imagini atât de vii, încât nu le poate spune altfel decât amintiri. Fiica jurnalistului pragmatic ar fi explicat – şi chiar aşa a făcut – „amintirile“ respective drept rezultate ale unei imaginații hipersensibilizate de moartea recentă a tatălui ei, dar nu poate uita un amănunt menționat într-una dintre scrisori. Robert Frobisher vorbeşte despre un semn din naştere de forma unei comete, pe care l-ar fi avut pe pielea dintre omoplat şi claviculă.

---

[26] „De ce plângi, copilă dalbă ?“ (span.).

Nu pot să cred rahaturile-astea. Nu pot să le cred şi gata.

Nişte constructori recondiționează holul blocului de apartamente Pacific Eden. Podelele sunt acoperite de folii, un electrician înfige în tavan un soclu de lampă, un lucrător nevăzut loveşte cu ciocanul. Administratorul Malcolm o zăreşte pe Luisa şi-i strigă:

— Ei, Luisa! Un musafir nepoftit a luat-o pe scări către apartamentul tău acum vreo douăj' de minute!

Dar zgomotul bormaşinei îi acoperă vocea, şi-apoi îl are la telefon pe unul de la Primărie, care-l întreabă despre coduri de construcție şi, oricum, Luisa a intrat deja în lift.

24

— Surpriză! exclamă Hal Brodie fără niciun entuziasm, prins asupra faptului că lua cărți şi discuri de pe rafturile Luisei şi le îndesa în sacul lui de gimnastică. Ia uite, adaugă el, ca să-şi ascundă sentimentul de vinovăție, te-ai tuns scurt!

— Nu asta fac toate femeile lăsate baltă? întreabă Luisa nu foarte surprinsă.

Hal țâțâie cu limba în fundul gâtlejului.

— Aşa, deci... Ziua Împărțelii, zice Luisa supărată mai mult pe ea însăşi.

— Aproape c-am terminat – şi Hal se şterge pe mâini de-un praf imaginar. Wallace Stevens, *Opere alese:* e-a mea sau a ta?

— A fost cadou de Crăciun de la Phoebe pentru amândoi. Sun-o pe Phoebe. Să hotărască ea. Sau, dacă nu vrei aşa, smulge paginile impare şi lasă-mi-le mie pe-alea pare. Asta-i ca un raid barbar! Puteai să dai un telefon înainte.

— Am dat. Şi-am dat numai peste robot. Aruncă-l la gunoi, dacă tot nu-l asculți niciodată.

— Nu fi tâmpit – a costat o avere. Şi ce te-aduce în oraş, în afară de dragostea față de poezia modernistă?

— Caut locuri de filmare pentru *Starsky şi Hutch.*

— Starsky şi Hutch nu locuiesc în Buenas Yerbas.

— Pe Starsky-l răpeşte triada de pe Coasta de Vest. Are loc o luptă cu pistoale pe podul de peste Golful Buenas Yerbas şi avem şi-o scenă de urmărire în scenariu, în care David şi Paul aleargă peste capotele maşinilor la ora de aglomerație maximă. O s-avem necazuri serioase până-i convingem pe polițiştii de la Circulație, dar trebuie neapărat s-o tragem în cadrul ei natural, altfel ratăm orice pretenție de integritate artistică.

— Ei! *Sânge pe şine* nu ți-l dau.

— E-al meu.

— Nu mai este – şi Luisa nu glumeşte.

Cu deferență ironică, Brodie scoate discul din sacul de gimnastică.

— Auzi, mi-a părut rău când am auzit de tatăl tău.

Luisa încuviințează din cap, simte cum i se suie un nod în gât şi cum îi ies ghearele.

— Mda...

— Presupun c-a fost şi-o... eliberare, ca să zic aşa.

Poate, dar numai cei care suferă pierderea pot să spună aşa ceva. Luisa rezistă ispitei de a-i da vreo replică acidă. Îşi aduce aminte cum îl lua tatăl ei peste picior pe Hal, „puştiul de la TV“. *N-am de gând să plâng.*

— Şi cum îți mai merge?

— Foarte bine-mi merge. Şi ție?

— Tot aşa, zice Luisa, uitându-se la proaspetele găuroaie de pe vechile ei rafturi.

— E bine la slujbă?

— Foarte bine. *Iartă-ne pe amândoi de penibilul ăsta.* Cred că ai o cheie care-i a mea.

Hal zbârnâie fermoarul de la sacul de gimnastică, se caută prin buzunare şi-i depune cheia de la uşa apartamentului în palmă. Cu o fandare din mână, ca să sublinieze simbolismul gestului. Luisa simte mirosul unui *aftershave* necunoscut şi şi-o imaginează *p-aia* dându-i cu loțiunea respectivă pe obraz de dimineață. *Nici bluza asta n-o avea cu opt săptămâni în urmă.* Cizmele de cowboy pe care le cumpăraseră împreună

în ziua cu concertul formației Segovia. Hal face pasul mare peste o pereche de adidași mizeri de-ai lui Javier, și Luisa parcă-l simte cum se abține să facă vreo glumă despre noul bărbat din viața ei. În schimb, îi spune doar atât:

— Ei, atunci pe curând.

Să-i dea mâna? Să-l îmbrățișeze?

— Mda.

Ușa se închide în urma lui.

Luisa pune lanțul și recapitulează întâlnirea. Dă drumul la duș, apoi se dezbracă. Oglinda din baie este pe jumătate acoperită de un raft plin cu șampoane, geluri de duș, o cutie de șervețele antiseptice, creme și săpunuri primite cadou. Luisa le dă pe toate la o parte ca să-și vadă mai bine semnul din naștere așezat între omoplat și claviculă. Întâlnirea cu Hal trece pe planul al doilea. *Se-ntâmplă tot felul de coincidențe.* Dar uite că are, indubitabil, formă de cometă. Oglinda se aburește. *Faptele – cu ele-ți câștigi existența. Semnele din naștere pot s-aducă a ce vrei tu, nu numai a comete. Încă nu ți-a trecut supărarea după moartea lu' tăticu', asta-i tot.* Jurnalista intră-n duș, dar mintea ei hălăduiește pe coridoarele castelului Zedelghem.

25

Tabăra protestatarilor față de proiectul de pe insula Swannekke se află pe continentul propriu-zis, între o plajă și o lagună mlăștinoasă. Dincolo de lagună, acri întregi de livezi de lămâi se întind către interior și acoperă colinele aride. Corturile decrepite, rulotele vopsite în toate culorile curcubeului și fostele remorci transformate în locuințe arată ca niște daruri nedorite pe care Pacificul s-a hotărât să le reverse aici. O pancartă lungă, susținută de-un cablu, proclamă: PLANETA ZICE: NU SEABOARD! La capătul celălalt, de departe, al podului se înalță centrala Swannekke A, tremurând ca Utopia dintr-un miraj de la ora prânzului. Niște puștani albi atât de bronzați, de parc-ar avea pielea,

tăbăcită pleoscăie cu picioarele prin băltoacele stătute; un apostol cu barbă spală rufe într-o copaie; o pereche de adolescenți se sărută încleştați pe un tăpşan cu iarbă înaltă.

Luisa îşi încuie Volkswagenul şi-o ia de-a dreptul prin tufăriş, către tabără. Pescăruşii plutesc în căldura deja sufocantă. Nişte maşini agricole huruie undeva, în depărtare. Câțiva de-ai locului o întâmpină, fără să pară foarte prietenoşi.

— Da, ce? o ia din scurt un bărbat cu figură de amerindian ieşit la vânătoare cu şoimul.

— Credeam c-aici e un parc public.

— Credeai prost. E proprietate privată.

— Sunt ziaristă. Mă gândeam să le iau interviuri unora de pe-aici.

— Cine te-a trimis?

— Revista *Spyglass.*

Starea de spirit se mai înseninează puțin.

— N-ar trebui să scrii despre ultimele aventuri ale nasului lu' Barbra Streisand? întreabă amerindianul, după care, cu un rânjet sardonic, adaugă: N-o lua ca pe-o glumă proastă.

— Da, bine, îmi pare rău, n-oi fi eu de la *Herald Tribune*, da' ce-ar fi să-mi dați o şansă? Nu v-ar strica puțină reclamă – asta dacă nu cumva chiar vă propuneți să împiedicați amplasarea bombei atomice cu ceas de-acolo, de peste pod, agitând pancarte şi lălăind cântece de protest. N-o luați ca pe-o glumă proastă.

— Cucoană, da' mănânci cu lingura! mormăie un sudist.

— Interviul s-a-ncheiat, zice amerindianul. Fă paşi!

— Stai puțin, Milton, zice o femeie ceva mai în vârstă, cu părul alb şi fața roşie-cafenie, care stă pe treptele rulotei. Las-o pe mâna mea. O corcitură de cățel cu pretenții aristocratice priveşte de lângă piciorul stăpânei. Se vede clar că vorba ei are greutate, fiindcă toți cei adunați se dispersează fără niciun alt comentariu.

Luisa se apropie de rulotă.

— Generația „pace şi iubire“?

— Nouă sute şapteşcinci nici nu se *compară* cu 1968.

Seaboard şi-a infiltrat diverşi informatori în rețeaua noastră. La sfârşitul săptămânii trecute, autoritățile au vrut să elibereze aici locul pentru VIP-uri, s-a lăsat cu vărsare de sânge. Asta le-a oferit polițiştilor o scuză ca să mai facă un rând de arestări. Mă tem că paranoia-şi arată roadele. Haide, intră. Eu sunt Hester van Zandt.

— Chiar speram să vă-ntâlnesc, doamnă doctor, zice Luisa.

26

După numai un ceas, cotorul de măr pe care-l roade Luisa ajunge la cățelul politicos al lui Hester van Zandt. Biroul cu pereții acoperiți de rafturi cu cărți al doctoriței este tot atât de ordonat, pe cât de haotic este al lui Dom Grelsch. Gazda Luisei încheie:

— Conflictul dintre corporații şi militanți este totuna cu cel dintre somnul paroxistic şi conştiență. Corporațiile au bani, putere, influență. Singura noastră armă este oprobriul public. Protestul este cel care a blocat construcția barajului de pe Valea Yucca, l-a şutuit pe Nixon şi, măcar în parte, a pus capăt monstruozităților din Vietnam. Dar protestul e greu de clădit şi de manevrat. Mai întâi, trebuie să supraveghezi; apoi, să faci în aşa fel încât oamenii să devină conştienți; numai atunci când e atinsă masa critică – atunci răbufneşte oprobriul public şi capătă formă. Oricare dintre aceste etape poate fi sabotată. Toți Alberto Grimalzii din lume pot combate supravegherea, îngropând adevărul prin tot felul de comitete şi comisii, prin dezinteres, prin dezinformare sau intimidându-i pe supraveghetori. Starea de conştiență poate fi stinsă prin descurajarea învățământului, prin controlul asupra posturilor TV, prin plata unor „onorarii speciale" către formatorii de opinie sau, pur şi simplu, prin cumpărarea mijloacelor de informare cu totul. Media – *Washington Post,* dar nu numai – înseamnă locurile în care se duc războaiele civile în societățile democratice.

— De-asta m-ați salvat de Milton şi tovarăşii lui.

— Am vrut să-ți servesc adevărul aşa cum îl vedem noi – măcar să poți face o opțiune bine informată, atunci când te vei hotărî ce tabără să susții. Scrie o satiră despre Noii Ecologişti ai Frontului Verde şi micul lor Woodstock şi vei confirma toate prejudecățile republicanilor, îngropând adevărul şi mai adânc. Scrie despre nivelurile de radiație din biosistemul marin, despre limitele „sigure“ de poluare stabilite chiar de cei care poluează, despre politicile guvernamentale pentru care se licitează prin donații de campanie, despre forțele polițieneşti pe care şi le-a constituit Seaboard şi vei ridica puțin temperatura stării de conştiență a publicului, fie şi cu o fracțiune de grad, în direcția punctului de aprindere.

— L-ați cunoscut pe Rufus Sixsmith? întreabă Luisa.

— Bineînțeles că l-am cunoscut, Dumnezeu să-l ierte!

— Să presupun că erați pe poziții opuse… sau nu?

Hester van Zandt încuviințează din cap, semn că a înțeles tactica Luisei.

— L-am cunoscut pe Rufus la începutul anilor şaizeci, într-un grup de teoreticieni din Washington, legat de Comisia Federală pentru Energie. M-a impresionat profund! Laureat Nobel, veteran al Proiectului Manhattan[27]…

— Ştiți ceva despre un raport scris de el, în care se declara împotriva reactorului HIDRA-Zero şi cerea scoaterea din rețea a centralei Swannekke B?

— Rufus Sixsmith? Eşti absolut sigură de asta?

— Absolut sigură – nu. Să zicem că aproape sigură.

Van Zandt pare agitată.

— Doamne, Dumnezeule! Dac-ar putea Frontul Verde să pună mâna pe-un exemplar!… Chipul i se întunecă. Dacă *acel* doctor Rufus Sixsmith pe care-l cunosc eu a scris ceva critic despre HIDRA-Zero şi dacă a amenințat că face public

[27] Denumire codificată a proiectului de cercetare desfăşurat în perioada 1941-1946, care a dus la construirea şi testarea primei bombe atomice.

acel ceva, păi atunci eu nu mai cred că şi-a tras un glonț în cap.

Luisa observă că şi una, şi cealaltă vorbesc în şoaptă. Formulează întrebarea pe care-şi închipuie c-ar pune-o Grelsch:

— Dar nu cumva are un iz de paranoia să crezi că Seaboard ar asasina un om de talia lui Sixsmith numai pentru a evita publicitatea negativă?

Van Zandt ia de pe un panou de plută fotografia unei femei trecute de şaptezeci de ani.

— Uite un nume pentru tine: Margo Roker.

— Am văzut-o pomenită şi zilele trecute – pe-o pancartă.

— Margo a militat pentru Frontul Verde încă de pe vremea când Seaboard a cumpărat insula Swannekke. Terenul ăsta pe care stăm e proprietatea ei şi ne ține cu tabără cu tot pe post de sulă în coasta Seaboard-ului. Acum şase săptămâni, cabana ei – la vreo milă jumate mai sus pe coastă – a fost jefuită. Margo nu are bani, are doar nişte petice de pământ, la care n-a vrut să renunțe, indiferent de ofertele pe care i le-a fluturat Seaboard pe la nas. Ei, şi hoții au bătut-o până şi-a pierdut cunoştința, au lăsat-o ca şi moartă, în schimb nu i-au luat nimic. Şi nu este crimă, pentru că Margo se află şi acum în comă, aşa că poliția a tras concluzia c-a fost o lovitură la pont prost plănuită, care s-a terminat şi mai prost.

— Ghinionul lui Margo.

— Şi se poate spune că norocul Corporației Seaboard. Facturile medicale i-au deşelat familia de pe-acum. La câteva zile după atac, o agenție imobiliară din Los Angeles, numită Open Vista, hop se şi prezintă la verişoara lui Margo şi-i face o ofertă pentru aceşti câțiva acri de tufăriş de coastă la un preț de patru ori mai mare decât valoarea lor de piață. Ca să facă, vezi Doamne, o rezervație naturală privată. Aşa că le-am cerut celor de la Frontul Verde să se intereseze ce e cu această Open Vista. Fusese înregistrată cu doar două săptămâni mai devreme şi ghici al cui nume deschide lista acționarilor – şi Van Zandt face un semn cu capul în direcția insulei Swannekke.

Luisa cântăreşte tot ce aflase.

— O să-ți dau de veste, Hester.

— Sper să-mi dai.

27

Lui Alberto Grimaldi îi plac şedințele de informații extracuriculare despre situația securității, pe care le ține cu Bill Smoke şi Joe Napier în biroul lui de la centrala Swannekke. Îi place felul pragmatic de-a fi al celor doi, spre deosebire de toată liota de curteni şi petiționari cu care de obicei are de-a face. Îi place să-şi trimită secretara la recepție, unde sunt lăsați s-aştepte, de preferință cu orele, şefi din cadrul companiei, lideri sindicali şi oameni de-ai guvernului, şi s-o audă spunând: „Bill, Joe, domnul Grimaldi are o fereastră pentru voi *acum*". Iar ei, Smoke şi Napier, îi dau lui Grimaldi ocazia de a-şi cultiva latura J. Edgar Hoover a caracterului său. Pe Joe Napier îl consideră un buldog încăpățânat, care şi-a petrecut copilăria în New Jersey şi nici acum nu s-a înmuiat, după treizeci şi cinci de ani de trăit în California. Bill Smoke este omul de serviciu al directorului general, care străpunge pereții, etica şi legalitatea, ca să ducă la îndeplinire porunca stăpânului.

La întâlnirea de astăzi ia parte şi Fay Li, convocată de Napier pentru ultimul punct de pe ordinea de zi nescrisă: o ziaristă care a vizitat centrala Swannekke la sfârşitul săptămânii trecute, o anume Luisa Rey, care putea reprezenta – sau nu – un risc din punct de vedere al securității.

— Ia zi, Fay, o întreabă Grimaldi, sprijinindu-se de marginea biroului. Ce ştim despre ea?

Fay Li vorbeşte ca şi cum ar citi de pe o fişă mentală:

— Reporteriță la *Spyglass* – revista cred c-o ştim cu toții. Douăzeci şi şase de ani, ambițioasă, mai degrabă liberală decât radicală. Fiica lui Lester Rey – da, acela –, decedat recent. Mama – recăsătorită cu un arhitect, după divorțul

amiabil de acum şapte ani. Locuieşte în cartierul Ewingsville, Buenas Yerbas. N-are frați sau surori. A studiat istoria şi economia la Berkeley – *summa cum laude.* Debutul şi l-a făcut la *L.A. Recorder,* a publicat articole politice în *Tribune* şi *Herald.* E necăsătorită, locuieşte singură, e la zi cu plata facturilor.

— Stătută ca o băltoacă, meditează Napier cu voce tare.

— Şi-atunci, dacă nu te superi, de ce discutăm despre ea? întreabă Smoke.

Fay Li i se adresează lui Grimaldi:

— Am prins-o fâțâindu-se pe la Cercetare marți, în timpul inaugurării. A motivat că avea întâlnire cu doctorul Sixsmith.

— Ce treabă avea cu el?

— Să ia un articol pe care i-l promisese pentru *Spyglass* – dar eu cred că pescuia-n ape tulburi.

Directorul general se uită la Napier, care ridică din umeri:

— Ştiu şi eu, domnule Grimaldi? Poate că pescuia în ape tulburi, dar noi trebuie să plecăm de la premisa că ştia cam ce fel de peşte venise să prindă.

Grimaldi are o slăbiciune: să pună puncte pe *i*-urile evidente.

— Raportul, adică.

— Jurnaliştii au imaginația înfierbântată, zice Fay Li. Mai ales cei tineri şi nesătui, care caută un subiect bombă, ca să dea prima lor lovitură serioasă. Mă gândesc să nu creadă cumva că moartea doctorului Sixsmith a fost… cum să spun eu?

Alberto Grimaldi face o mutră nedumerită. Smoke intervine:

— Domnule Grimaldi, eu cred că Fay Li are prea mult tact ca să-şi dea drumul la gură şi să spună că femeia asta, Rey, şi-ar putea închipui că noi l-am lichidat pe doctorul Sixsmith.

— Că l-am lichidat noi? Doamne, iartă-mă! Zău? Joe, tu ce crezi?

Napier îşi desface palmele ca pe-un evantai.

— Fay Li ar putea avea dreptate, domnule Grimaldi.

Spyglass nu e recunoscută pentru faptul c-ar sta cu picioarele înfipte prea adânc în realitate.

— Avem vreo pârghie de influență la revista asta? întreabă Grimaldi.

— O să mă ocup eu, zice Napier, clătinând din cap.

— A sunat, continuă Fay Li, ca să întrebe dacă le poate pune câteva întrebări unor oameni de-ai noştri pentru un articol gen „o zi din viața unui om de ştiință“. Aşa c-am invitat-o la hotel, să ia parte la banchetul de diseară, şi i-am promis c-o prezint câtorva persoane în weekend. Ba chiar – şi Fay Li se uită la ceas – într-o oră trebuie să mă-ntâlnesc cu ea.

— I-am dat eu acordul, domnule Grimaldi, zice Napier. Prefer s-o văd că-şi bagă nasul peste tot în prezența noastră, unde putem sta cu ochii pe ea.

— Ai dreptate, Joe. Perfectă dreptate. Judecă tu dacă reprezintă un pericol pentru noi, şi cât de mare. Şi-ncă ceva: lasă-le-ncolo de suspiciuni morbide legate de bietul Rufus. (Zâmbete crispate la toți ceilalți.) Şi cu asta, Fay, Joe, am încheiat – vă mulțumesc foarte mult că v-ați găsit timp. Bill, cu tine mai am o vorbă despre nişte chestii de la Toronto.

Directorul general şi brațul lui cel lung sunt lăsați să stea de vorbă între patru ochi.

— Prietenul nostru Lloyd Hooks, începe Grimaldi. Mă-ngrijorează.

Bill Smoke cugetă la această informație.

— Vreo abordare anume?

— Are, aşa… un aer c-ar ține-n mână un careu de aşi. Nu-mi place. Stai cu ochii pe el – la care Bill Smoke înclină din cap. Şi-ai face bine să vii cu un accident, ceva, pentru Luisa Rey. Lucrarea ta de la aeroport a fost exemplară, dar Sixsmith era un distins cetățean străin şi n-avem nevoie să scormonească femeia asta după nu ştiu ce zvonuri cum că e ceva în neregulă. Apoi, făcând un semn cu capul după Napier şi Fay Li: Ăştia doi au vreo bănuială în privința lui Sixsmith?

— Fay Li nu gândeşte absolut nimic. Ea lucrează la Relații Publice şi punct. Napier nu se uită. Există orbi, domnule

Grimaldi, există orbi voluntari şi mai există cei care mai au puţin până se pensionează.

28

Isaac Sachs stă cu coatele proptite pe tăblia mesei, la fereastra dinspre golf a barului de la Hotelul Swannekke, şi cască gura la iahturi, în nuanţele cremoase de albastru ale serii. O bere stă neatinsă lângă el, pe masă. Mintea omului de ştiinţă este ocupată când cu moartea lui Rufus Sixsmith, când cu teama că exemplarul din Raportul Sixsmith pe care-l dosise el ar putea fi găsit, când cu avertismentul lui Napier legat de clauza de confidenţialitate: *Socoteala-i aşa, doctore Sachs: ideile dumitale sunt proprietatea Corporaţiei Seaboard. Doar nu vrei să-l tragi în piept pe-un om ca domnul Grimaldi, este?* Rudimentar pusă problema, dar eficient.

Sachs încearcă să-şi aducă aminte cum era când nu mergea cu o sulă înfiptă-n coaste. Îi lipseşte laboratorul lui de demult, din Connecticut, în care lumea era făcută din matematici, energii şi structuri atomice, iar el nu făcea decât s-o exploreze. N-avea el ce căuta la nivelurile-astea de sforării politice, la care loialităţile greşit orientate se puteau lăsa cu creieri împrăştiaţi prin camere de hotel. *Ia să iei tu, Sachs, nenorocitul ăla de raport şi să-l faci fâşii subţiri – pagină cu pagină.*

Apoi, gândurile îi alunecă spre o acumulare de hidrogen – explozie – spitale pline ochi – primele cazuri de moarte prin iradiere. Ancheta oficială. Ţapii ispăşitori. Sachs îşi loveşte genunchii unul de celălalt. Pân-acum, trădarea lui faţă de Seaboard este doar o infracţiune mentală – doar n-a acţionat în niciun fel. *Oare aş îndrăzni să trec linia?* Administratorul hotelului conduce un stol de florărese în sala banchetului. O femeie se fâţâie de colo-colo jos în hol, căutând cu privirile pe cineva care n-a sosit încă, apoi se îndreaptă către barul zumzăitor. Sachs îi admiră costumul bine ales, din piele de antilopă, silueta zveltă, perlele cuminţi. Barmanul îi toarnă

un pahar de vin alb şi-i spune o glumă pe care ea o răsplăteşte cu o încuviințare din cap, dar nu şi cu un zâmbet. Se întoarce cu fața înspre el, înspre Sachs, care o recunoaşte pe femeia pe care o confundase cu Megan Sixsmith în urmă cu cinci zile: sula din coaste îl împunge brusc, de frică; Sachs iese în grabă, luând-o pe terasă şi ferindu-şi fața, ca să nu-l recunoască femeia.

Luisa face ce face şi ajunge şi ea la fereastra care dă spre golf. Pe masă găseşte o bere neatinsă, dar nici urmă de proprietarul ei, aşa încât se aşază pe locul gata încălzit. Este cel mai bun loc din tot barul. Se văd perfect iahturile în nuanțele cremoase de albastru ale serii.

29

Privirile lui Alberto Grimaldi se plimbă peste sala banchetului, plină de lumânări. Prin toată încăperea se întretaie o sumedenie de propoziții pe care cei de față le rostesc mai degrabă decât le ascultă. Discursul lui a fost primit cu mai multe şi mai îndelungi râsete decât cel al lui Lloyd Hooks, care acum e prins într-o conversație gravă cu directorul general adjunct William Wiley. *Ia uite, ce-or avea de discutat ăia doi atât de concentrați?* Grimaldi îşi face o altă notă mentală în atenția lui Bill Smoke. Şeful cel mare al Agenției de Protecție a Mediului îi spune o poveste interminabilă despre când era elev Henry Kissinger, drept care Grimaldi începe să se adreseze unui public imaginar pe tema puterii:

Puterea. *Ce înseamnă ea pentru noi? Capacitatea de a decide asupra sorții altora. Oameni de ştiință, moguli ai construcțiilor şi lideri de opinie: aş putea să decolez cu avionul meu personal de pe LaGuardia şi, până să ajung să aterizez la Buenas Yerbas, voi ăştia n-ați mai fi nimic. Moguli de pe Wall Street, oficialități, judecători, poate că pe voi mi-ar trebui ceva mai mult timp ca să vă trag de pe bârnele pe care v-ați cocoțat, dar, până la urmă, căderea voastră ar fi ireversibilă.* Grimaldi

aruncă o privire către individul de la Mediu, ca să-l asigure de toată atenția lui. *Şi totuşi, cum se face că unii oameni ajung să-i stăpânească pe alții, în timp ce majoritatea îşi duc viețile şi mor ca nişte slugi, ca nişte oi? Răspunsul constă într-o Sfântă Treime. În primul rând, darul de la Dumnezeu numit charismă. În al doilea rând: spiritul de disciplină prin care-ți cultivi acest dar până ajunge să înflorească, şi asta pentru că, deşi specia umană este atât de rodnică şi talentată, numai una din zece mii de semințe ajunge să încolțească, din cauza lipsei de disciplină.* Grimaldi o zăreşte pe Fay Li: împreună cu băgăreața de Luisa Rey, se îndreaptă către un grup de persoane unde şi-a stabilit curtea Spiro Agnew[28]. Reporterița e mai drăguță aşa, în carne şi oase, decât în fotografii. *Deci aşa l-a momit pe Sixsmith.* Privirea i se întâlneşte cu cea a lui Bill Smoke. *În al treilea rând, este vorba de voința de putere. Iată enigma care subîntinde diversele destine omeneşti. Ce anume îi determină pe unii să acumuleze putere, când cei mai mulți dintre compatrioții lor o scapă printre degete, o folosesc aiurea sau se feresc de ea? Dependența de putere? Bogăția? Spiritul de supraviețuire? Selecția naturală? Eu, personal, afirm că toate acestea sunt pretexte şi rezultate, nu cauza primordială. Singurul răspuns posibil este: nu există „de ce?". Aceasta e firea noastră. „Cine" şi „ce" au rădăcini mai adânci decât „de ce".*

Şeful Agenției de Protecție a Mediului se scutură tot de râs când îşi spune poanta finală. Grimaldi rânjeşte printre dinți.

— Mă omori, Tom! Zău aşa, mă *omori.*

30

Luisa Rey dă o reprezentație de zile mari făcând-o pe

[28] Spiro Theodore Agnew, vicepreşedinte al Statelor Unite sub administrația lui Richard Nixon, între anii 1969 şi 1973. A demisionat în urma acuzațiilor de evaziune fiscală.

reporterița prostuță, ca să se liniştească Fay Li că ea nu reprezintă o amenințare. Numai aşa poate spera să i se lase frâiele ceva mai libere, ca să poată adulmeca după colegii de disidență ai lui Sixsmith. Şeful Pazei, Joe Napier, îi aminteşte de tatăl ei – calm, sobru, cam de aceeaşi vârstă şi calviție. O dată sau de două ori în timpul mesei copioase, cu zece feluri, l-a surprins uitându-se meditativ la ea.

— Spune-mi, Fay Li: nu te simți niciodată încorsetată pe insula Swannekke, nici măcar un pic?

— Aici, pe Swannekke? Dar e un paradis! se entuziasmează agenta de Relații Publice. Buenas Yerbas este la numai un ceas depărtare, Los Angeles e doar puțin mai încolo pe coastă, familia-mi locuieşte la San Francisco – este ideal! Magazine şi utilități subvenționate, cabinet medical gratuit, aer curat, criminalitate zero, vedere la mare. Până şi bărbații – aici îşi coboară vocea, ca să-i facă Luisei o confidență – vin gata verificați; adevărul este că am acces la dosarele lor de personal, aşa că poți să ştii dinainte că n-o să dai peste vreunul sărit de pe fix în piscina comună. Apropo de asta: Isaac! Isaac! Eşti consemnat – şi Fay Li îl apucă pe Isaac Sachs de cot. Ți-aduci aminte cum te-ai ciocnit de Luisa Rey zilele trecute?

— Consemnat, dar norocos, zice el. Încă o dată, bună, Luisa!

Luisa simte o rigiditate în mâna care-o strânge pe-a ei.

— Domnişoara Rey se află aici, zice Fay Li, ca să scrie un articol antropologic despre insula Swannekke.

— Zău? Suntem un trib neinteresant. Sper să reuşeşti să găseşti câte cuvinte-ți trebuie.

Fay Li îşi pune la bătaie tot arsenalul de seducție.

— Sunt convinsă că Isaac îşi poate găsi puțin timp ca să-ți răspundă la întrebări, Luisa. Nu-i aşa, Isaac?

— Eu sunt cel mai neinteresant din tribul neinteresanților.

— Nu-l crede, Luisa! o sfătuieşte Fay Li. Asta-i doar o strategie de-a lui Isaac. Nici n-apuci să laşi garda jos, că Isaac a şi atacat…

Presupusul Don Juan se bâțâie pe călcâie, zâmbind

stânjenit către bombeurile pantofilor.

31

— Vina tragică a lui Isaac Sachs, teoretizează Isaac Sachs după vreo două ceasuri, faţă în faţă cu Luisa Rey, stând pe scaunul de la fereastra care dă spre golf, este următoarea: e prea laş ca să fie un luptător, dar nu *suficient* de laş ca să se întindă pe covor şi să se rostogolească de colo-colo, ca un căţeluş cuminte.

Vorbele lui patinează precum Bambi pe lacul îngheţat. În mijlocul mesei tronează o sticlă de vin mai degrabă goală. La bar nu mai e nimeni. Sachs nu mai ţine minte când s-a-mbătat ultima oară în aşa hal sau când a fost, în acelaşi timp, atât de relaxat şi de încordat: relaxat, pentru că o femeie tânără şi deşteaptă îşi petrece timpul în compania lui; încordat, pentru că este pe punctul de a-şi înţepa furunculul de pe conştiinţă. Spre surprinderea lui, Sachs se simte atras de Luisa Rey şi regretă amarnic faptul că s-au cunoscut în asemenea condiţii. Femeia şi reporteriţa se confundă în mintea lui.

— Hai să schimbăm subiectul, zice Sachs. Maşina ta, ăsta... – şi Sachs imită accentul unui ofiţer SS de la Hollywood – ... Volkswagenul tău. Ce nume i-ai pus?

— Da' de unde ştii că Broscuţa mea are un nume?

— Toţi posesorii de Broscuţe le dau maşinilor câte-un nume. Da', te rog, nu-mi spune că-i zice John, George, Paul sau Ringo. *Doamne, Luisa, da' frumoasă mai eşti!*

— O să râzi, îi spune ea.

— Ba n-o să râd.

— Ba da, o să râzi.

— Eu, Isaac Caspar Sachs, mă angajez solemn să nu râd.

— Păi, chiar să te abţii, dacă ai un asemenea nume mijlociu, Caspar! O cheamă Garcia.

Amândoi se amuză pe muteşte, dar până la urmă tot izbucnesc într-un hohot de râs. *Poate că şi ea mă place pe*

mine, poate că nu-şi face doar meseria la ora asta.

Luisa îşi stăpâneşte râsul încetul cu încetul.

— Atâta valoare au angajamentele tale?

Sachs face un gest de *mea culpa* şi se freacă la ochi.

— În mod normal, durează mai mult. Nu ştiu de ce-mi vine aşa de tare să râd… Numele ăsta, Garcia, vreau să zic – şi pufneşte din nou –, doar nu-i cine ştie ce amuzant. Ieşeam odată c-o fată care-şi botezase maşina Rosinanta… Doamne iartă-mă!

— Un fost prieten al meu, care făcea parte din grupul beatnicilor zănatici de la Berkeley – el mi-a botezat-o aşa. După Jerry Garcia, îl ştii, ăla din formaţia Grateful Dead. Şi-a abandonat-o în faţa căminului când a văzut că motorul dădea rateuri. Asta în acelaşi timp în care mă lăsa şi pe mine baltă pentru o majoretă. Melodramatic, dar adevărat.

— Şi tu nu i-ai dat foc?

— Ce vină are Garcia că fostul ei posesor era un tun cu spermă de utilitate publică?

— Tipu' ăla n-avea minte, zice Sachs, care n-ar fi vrut să spună aşa ceva, dar nici nu se ruşinează.

Luisa Rey înclină din cap, semn de graţioasă acceptare a complimentului.

— Oricum, i se potriveşte Garcia. Niciodată nu stă în viteză, are tendinţa s-o ia brusc mai repede, cad bucăţi din ea, portbagajul nu i se încuie, pierde ulei, dar ai senzaţia că spiritul n-o părăseşte niciodată.

Invit-o sus, îi trece prin minte lui Sachs. *Nu fi prost, doar nu mai sunteţi niciunul puştani.*

Se uită amândoi cum se sparg valurile de stabilopozi, la lumina lunii.

Spune-i.

— Zilele trecute – nu reuşeşte să-şi ridice vocea peste şoaptă şi simte că i se face rău – căutai ceva în biroul lui Sixsmith. Parcă şi vede umbrele ciulindu-şi urechile. Nu erai tu?

Luisa se uită în jur după vreo ureche prea curioasă şi vorbeşte foarte încet:

— Am înțeles că doctorul Sixsmith a întocmit un fel de raport.

— Rufus a fost obligat să lucreze foarte îndeaproape cu echipa care-a proiectat şi-a construit drăcia. Cu mine, adică.

— Şi deci tu ştii la ce concluzii ajunsese? Despre reactorul HIDRA?

— Cu toții ştim! Jessops, Moses, Keene – toți ştiu.

— Despre o eroare de proiectare?

— Da.

Nimic nu s-a schimbat, în afară de tot.

— Cât de rău ar fi un eventual accident?

— Dacă doctorul Sixsmith avea dreptate, ar fi mult, mult mai rău decât rău.

— De ce nu se-nchide, pur şi simplu, Swannekke B până la încheierea verificărilor?

— Bani, putere – suspecții obişnuiți.

— Tu eşti de acord cu concluziile lui Sixsmith?

Ai grijă ce spui.

— Sunt de acord că există un risc teoretic substanțial.

— S-au făcut presiuni asupra ta ca să-ți păstrezi îndoielile pentru tine?

— Asupra fiecărui cercetător de aici s-au făcut. Toți au fost de acord. Toți, cu excepția lui Sixsmith.

— *Cine*, Isaac? Alberto Grimaldi? Merge până sus de tot povestea asta?

— Luisa, ce-ai face tu cu un exemplar din raport, presupunând că ți-ar ajunge în mână aşa ceva?

— L-aş face public, cât de curând aş putea.

— Dar eşti conştientă că… *Nu pot să spun.*

— Dacă sunt conştientă că oamenii din eşaloanele de putere ar prefera să mă vadă pe mine moartă decât reactorul HIDRA arătat cu degetul? În clipa asta, nu sunt conştientă de nimic altceva.

— Nu pot să-ți promit nimic, *Isuse Cristoase, cât eşti de slab!* M-am făcut cercetător pentru că… e ca atunci când scormoneşti după aur într-un torent de noroi. Adevărul este aurul pe care-l cauți. Nu… nu ştiu ce şi cum să fac…

— Ziariştii lucrează şi ei tot în torente de noroi, zice Luisa, uitându-se la luna care s-a înălțat deasupra apei, după care încheie apăsat: Fă şi tu ce nu poți să *nu* faci.

32

La lumina violent de strălucitoare a soarelui de dimineață, Luisa Rey se uită la jucătorii de golf care parcurg terenul de un verde luxuriant şi se întreabă ce s-ar fi putut întâmpla dacă-l invita pe Isaac Sachs aseară în camera ei. Dar, cum nu l-a invitat, îl aşteaptă acum să-şi ia micul dejun împreună.

Se întreabă dacă nu cumva trebuia să-l sune pe Javier. *Nu eşti maică-sa, nu ți l-a lăsat nimeni în grijă, eşti o vecină şi-atât.* Nu-i foarte convinsă, dar, aşa cum nu s-a priceput să nu-l bage în seamă pe băiețelul pe care-l găsise plângând la uşa gheenei de gunoi, aşa cum n-a putut să *nu* se ducă la administrator, să ia de la el cheile şi să scormonească prin tomberonul de gunoi până i-a găsit băiatului clasoarele după care plângea, la fel nici acum nu poate să rămână indiferentă. Doar n-are pe nimeni altcineva, şi-apoi băiețeii de unsprezece ani nu umblă cu subtilități. *Şi, la urma urmei, ce, tu ai pe-altcineva?*

— Arăți de parc-ai ține pe umeri toată greutatea lumii, zice Joe Napier.

— Joe… Ia un loc.

— Nu te supăra pe mine. Îți aduc veşti proaste. Isaac Sachs îți trimite scuzele lui sincere, dar a fost nevoit să-ți tragă clapa.

— Zău?

— Alberto Grimaldi a plecat azi-dimineață la operațiunea noastră de pe Three Mile Island, ca să-ntâmpine un grup de nemți. Sidney Jessops trebuia să-l însoțească pe post de asistent de specialitate, dar tatăl lui Sid a făcut infarct, iar Isaac era următorul pe listă.

— Aha. Şi-a plecat deja?

— Mă tem că da. La ora asta – şi Napier se uită la ceasul de la mână trebuie să fie undeva peste Canionul Colorado. Luptându-se cu mahmureala, zic eu.

Nu-ţi arăta dezamăgirea.

— Şi când se-ntoarce?

— Mâine-dimineaţă.

— Aha.

La dracu', la dracu' la dracu'!

— Ştiu că am de două ori vârsta lui Isaac şi sunt de trei ori mai urât decât el, dar Fay Li m-a rugat să te conduc eu pe-aici, prin centrală. Ţi-a aranjat şi câteva discuţii cu nişte oameni despre care zice că precis ţi se vor părea interesanţi.

— Joe, sunteţi prea amabili cu toţii că vă petreceţi atât de mult din zilele voastre libere cu mine, zice Luisa. *Ştiai că Sachs era pe punctul de a trece în tabăra cealaltă? Şi, dacă da, de unde? Să fi fost Sachs montat de voi? Mă tem că mă depăşeşte ce se-ntâmplă.*

— Eu, cel puţin, sunt un bătrân singur, cu prea mult timp liber.

33

— Şi deci secţiei de Cercetare-Dezvoltare i se spune Incubatorul pentru că acolo se află toate capetele rotunde ca nişte ouă, zice Luisa notându-şi în carneţel şi zâmbind, în timp ce Joe Napier îi deschide uşa de la dispeceratul de control, după vreo două ceasuri. Şi-atunci, reactorului cum i se spune?

— Castelul Curajoşilor, strigă tehnicianul de la pupitre, care mestecă de zor gumă.

Pe faţa lui Joe se citeşte: *foarte amuzant.*

— Asta-i *absolut* neoficial.

— V-a spus Joe cum i se spune Serviciului de Pază? – şi dispecerul rânjeşte, iar Luisa clatină din cap. Bărbatul continuă: Planeta Maimuţelor – apoi se întoarce spre Napier. Nu ne faci prezentările, Joe?

— Carlo Böhn, Luisa Rey. Luisa e jurnalistă, iar Carlo e dispecer-şef. Dacă mai stai pe-aici, o să mai auzi o mulțime de nume de la el.

— Să v-arăt puțin ce şi cum prin micul meu imperiu, dacă Joe vă dă drumul măcar cinci minute.

Napier se uită la Luisa în timp ce Böhn îi prezintă camera luminată de becuri cu neon, plină de panouri şi instrumente de măsură. Subordonații acestuia verifică listele de cifre ieşite din imprimante, se încruntă la cadrane, bifează datele de pe fişe. Böhn îi face curte ziaristei, iar când Luisa îi întoarce spatele, se uită spre Napier şi mimează nişte pepeni pe post de sâni. Napier clatină din cap sobru. *Milly te-ar fi răsfățat de nu te vedeai,* se gândeşte. *Te-ar fi reținut la cină, te-ar fi îndopat bine, te-ar fi tras de limbă despre toate cele pentru care merita să te tragă de limbă.* Îşi aduce aminte de Luisa cea precoce, la vârsta de şase ani. *Douăzeci de ani trebuie să fie de când te-am văzut la ultima reuniune a Secției a Zecea. Dintre toate meseriile la care se putea opri zgâtia aia obraznică, dintre toți reporterii care puteau adulmeca moartea suspectă a lui Sixsmith, de ce trebuia să fie tocmai fata lui Lester Rey? De ce acum, când mai am atât de puțin până la pensie? Cine-o fi avut ideea să-mi facă o glumă atât de proastă? O fi din cauza oraşului ăstuia?*

Lui Napier îi venea să plângă.

34

În timp ce soarele apune, Fay Li scotoceşte cu mişcări grăbite şi sigure prin camera Luisei Rey. Caută în rezervorul de apă al toaletei; sub saltea, dacă nu cumva e tăiată; sub mochete, dacă n-au porțiuni desfăcute; în minibar, în dulap. Originalul putea fi redus la copiator la un sfert din volumul său inițial. O recepționistă docilă îi raportase lui Fay Li că Sachs şi Luisa stătuseră de vorbă până-n zori. Sachs a fost scos din ecuație azi-dimineață, dar nici el nu-i tâmpit: putea să-l fi ascuns pe undeva, pentru ca ea să-l găsească.

Deşurubează receptorul telefonului şi descoperă înăuntru microfonul preferat al lui Napier, deghizat în tranzistor. Scormoneşte cu mâinile până în fundul genții de voiaj a Luisei, dar nu găseşte nicio tipăritură în afară de *Filosofia zen şi întreținerea motocicletelor ca artă.* Răsfoieşte blocnotesul de reporter de pe birou, dar stenografia Luisei nu-i spune mare lucru.

Fay Li se întreabă dacă nu cumva e pierdere de vreme. *De ce-ți pierzi timpul? Mexxon Oil şi-a ridicat oferta la o sută de mii de dolari pentru un exemplar din Raportul Sixsmith. Şi dacă sunt dispuşi să plătească o sută de mii, sunt dispuşi să plătească şi un milion. Să poți discredita întregul program de energie nucleară şi să-i dai brânci către o moarte prematură – păi un milion e nimica toată. Aşa că pune mâna şi caută.*

Telefonul țârâie de patru ori, semn că Luisa Rey se află în hol şi aşteaptă la lift. Fay Li se asigură că toate sunt la locul lor şi pleacă, luând-o pe scări în jos. După zece minute, o sună pe Luisa în cameră de la recepție.

— Bună, Luisa, sunt Fay Li. Te-ai întors de mult?

— Atâta cât s-apuc să fac un duş.

— Sper c-ai avut o după-amiază fructuoasă.

— Da, chiar foarte. Am adunat suficient material pentru două sau trei articole.

— Minunat. Auzi, dacă n-ai alte planuri, ce-ai zice de-o cină la clubul de golf? Homar mai bun decât la Swannekke nu găseşti nicăieri.

— Nu cred până nu văd.

— Nici nu te rog să mă crezi pe cuvânt.

35

Movila de carcase de crustaceu se înalță din ce în ce mai sus. Luisa şi Fay Li îşi înmoaie degetele în boluri de apă cu aromă de lămâie. O ridicare din sprâncene a lui Fay Li îl anunță pe ospătar că trebuie să ia farfuriile.

— Ce mizerie am putut să fac! zice Luisa, trântind şervetul

pe masă. Sunt împiedicata clasei. În schimb tu, Fay Li, ar trebui să deschizi o şcoală de bune maniere pentru fete în Elveţia.

— Majoritatea celor din satul Seaboard nu gândesc aşa despre mine. Ţi-a spus cineva cum am fost poreclită? Nu? Domnul Li.

Luisa nu ştie prea bine cum să reacţioneze.

— Cred că trebuie să-mi explici puţin.

— În prima mea săptămână de lucru aici, eram la un moment dat la cantină şi-mi făceam o cafea. Unul dintre ingineri se apropie de mine, îmi spune că are o problemă tehnică şi mă-ntreabă dacă pot să-l ajut. Amicii lui se hlizesc undeva în spate. Eu zic: „Nu prea cred“. Tipul zice: „Ba da, cum să nu poţi să m-ajuţi?“ Şi-mi spune că vrea să-i frec eu bine vârful tacului şi să-i aranjez bilele.

— Şi inginerul ăsta câţi ani avea, treişpe?

— Patruzeci, o nevastă şi doi copii. După asta, amicii lui s-au stricat de râs. Tu ce-ai face? Să-i trânteşti vreo replică deşteaptă cu care să-l pui la punct, ca să-i anunţi pe toţi că te-au călcat pe nervi? Să-l plesneşti, ca să se spună că eşti isterică? Şi, de altfel, măgarilor de genul ăsta le place când îi pălmuieşti. Să nu faci nimic, şi-atunci fiecare bărbat din împrejurimi să ştie că poate să-ţi spună asemenea măscări fără s-o păţească?

— Să depui plângere împotriva lui?

— Şi să dovedeşti că femeile dau fuga la bărbaţi mai puternici când se-mpiedică de ceva?

— Şi deci tu ce-ai făcut?

— Am aranjat să fie transferat la uzina noastră din Kansas. În mijlocul pustietăţii, la mijlocul lui ianuarie. Mi-a părut rău de nevasta lui, dar ce să-i fac, dacă s-a măritat cu el? S-a dus vestea şi m-au poreclit domnul Li. O femeie adevărată nu l-ar fi tratat cu-atâta cruzime pe bietul băiat; nu, o femeie adevărată i-ar fi luat gluma proastă drept compliment – şi Fay Li netezeşte pliurile feţei de masă. Tu te loveşti de mizerii din astea în meseria ta?

Luisa se gândeşte la Nussbaum şi la Jakes.

— Tot timpul.

— Poate că fetele noastre vor apuca să trăiască într-o lume liberă, dar noi – nicio şansă. Trebuie să ne descurcăm singure, Luisa. De la bărbaţi n-avem nimic de aşteptat.

Ziarista simte că discuţia o ia într-o altă direcţie.

Fay Li se apleacă înspre ea.

— Sper să mă consideri pe mine omul tău din interior aici, pe insula Swannekke.

Luisa avansează cu grijă:

— Ziariştii au nevoie de informaţii din interior, Fay Li, aşa că, sigur, o să ţin minte. Numai că trebuie să te previn: *Spyglass* nu dispune de resursele necesare pentru genul de remunerare la care tu…

— Bărbaţii au inventat banii. Femeile au inventat ajutorul reciproc.

Uite un suflet generos – se gândeşte Luisa – *care ştie să facă distincţia între capcane şi ocazii.*

— Nu prea ştiu… cum ar putea o reporteriţă măruntă ca mine să „ajute“ o femeie cu statutul tău social, Fay Li.

— Nu te subestima. Ziariştii prietenoşi sunt aliaţi de nădejde. Dacă ţi se va întâmpla vreodată să vrei să discuţi şi despre lucruri mai serioase decât media consumului de cartofi prăjiţi pe cap de inginer de la Swannekke, *per annum* – aici vocea ei coboară sub nivelul zdroncănitului de tacâmuri, al muzicii pianului de la bar şi al fundalului de râsete –, cum ar fi, de exemplu, datele adunate de doctorul Sixsmith pe tema reactorului HIDRA, te asigur că mă vei găsi *mult* mai cooperantă decât ai putea crede. Fay Li pocneşte din degete şi căruciorul cu desert se şi pune în mişcare. Aşa, deci: şerbetul de lămâie şi pepene galben, cu un nivel *foarte* scăzut de calorii, îţi răcoreşte cerul gurii şi este ideal înainte de cafea. Mergi pe mâna mea?

Transformarea este atât de radicală, încât Luisa mai-mai că se-ntreabă dacă într-adevăr a auzit ce-a auzit.

— Merg pe mâna ta.

— Mă bucur că ne-nţelegem.

Până unde o fi îngăduit să meargă duplicitatea în gazetărie?

se întreabă Luisa şi-i revine în minte răspunsul pe care îl primise de la tatăl ei într-o după-masă, în grădina spitalului: „Dac-am spus vreodată minciuni ca să-mi obțin informațiile? Pân' la cer şi-napoi în fiecare zi, încă dinainte de micul dejun, dacă asta mă ducea cu un deget mai aproape de aflarea adevărului".

36

Țârâitul telefonului o smulge pe Luisa din lumea ei de vise şi-o readuce brusc în camera luminată doar de lună. Dă cu mâna peste veioză, peste radioul cu ceas şi abia după aceea peste receptorul telefonului. În prima clipă, nu-şi aduce aminte cum o cheamă sau de ce se află în patul ăsta.

— Luisa? întreabă o voce venind de undeva dintr-un hău negru.

— Aăă, da… Luisa Rey.

— Luisa, eu sunt, Isaac. Isaac Sachs. Te sun pe interurban.

— Isaac! Unde eşti? Cât e ceasul? De ce…

— Şşşt! Şşşt! Iartă-mă că te-am trezit şi iartă-mă, dar am fost luat pe sus ieri, nici nu se crăpase de ziuă. Ascultă, eu sunt la Philadelphia. Este şapte jumate pe Coasta de Est şi-o să se lumineze curând şi-n California. Luisa, eşti acolo? Nu te-am pierdut, nu?

Se teme.

— Ăăă… Da, Isaac, te ascult.

— Înainte să plec de pe Swannekke, i-am dat lui Garcia un cadou pentru tine – nu-i mare lucru, doar un *dolce far niente,* zice Sachs, încercând să facă în aşa fel încât fraza să pară banală. Pricepi? *Despre ce, Doamne iartă-mă, vorbeşte omul ăsta?* M-auzi, Luisa? Garcia are să-ți dea un cadou.

O zonă mai trează a creierului Luisei intră pe fir. *Isaac Sachs ți-a lăsat Raportul Sixsmith în Volkswagen. I-ai spus tu că portbagajul nu se-ncuie. Probabil că se teme să nu fie ascultată convorbirea.*

— Foarte drăguț din partea ta, Isaac. Sper că n-ai dat prea mulți bani pe el.

— A meritat din plin. Iartă-mă că ți-am tulburat somnul de frumusețe.

— Să ai parte de-un zbor liniştit şi să ne vedem cu bine. Poate ne vedem la cină, da?

— Ar fi minunat. Bine, hai că trebuie să prind avionul.

— Zbor plăcut.

Luisa pune receptorul în furcă. *Să plec mai târziu, cum ar fi normal? Sau s-o şterg de pe Swannekke-n momentul ăsta?*

37

La câteva sute de iarzi depărtare, în satul ştiințific, fereastra lui Joe Napier oferă un dreptunghi de cer de noapte dinaintea zorilor. Consola echipamentului electronic de monitorizare ocupă jumătate din cameră. Dintr-un difuzor, se aude hârâitul unui telefon pus înapoi în furcă. Napier rulează înapoi banda care scârțâie. „Înainte să plec de pe Swannekke, i-am dat lui Garcia un cadou pentru tine – nu-i mare lucru, doar un *dolce far niente.* Pricepi?“

Garcia? Garcia?

Napier se strâmbă la cafeaua rece şi deschide un dosar pe care scrie: LR-2. Colegi, prieteni, cunoscuți... Niciun Garcia la index. *Mai bine să-l previn pe Bill Smoke să nu se-apropie de Luisa până n-apuc eu să vorbesc cu ea.* Îşi scutură bricheta şi şi-o aprinde. *Bill Smoke este un om greu de găsit, darmite de prevenit.* Napier trage un fum înecăcios în plămâni. Îi sună telefonul – Bill Smoke.

— Ia zi, cine pizda mă-sii mai e şi Garcia?

— Nu ştiu, n-apare pe nicăieri. Ascultă-mă, voiam să-ți spun să...

— Ce dracu’, Napier? Tocmai asta-i treaba ta, să ştii!

Vasăzică, aşa mi te-adresezi acum, da?

— Auzi, să-ți ții...

— Tu s-auzi! – şi Bill Smoke îi închide telefonul.

Rău, rău, foarte rău. Joe își ia haina, stinge țigara, iese în grabă din cameră și se îndreaptă în pas alert către hotelul Luisei. Cinci minute de mers. Își aduce aminte de tonul amenințător al lui Bill Smoke și o ia la fugă.

38

Senzația de déjà-vu o bântuie pe Luisa în timp ce-și bagă obiectele personale înapoi în geanta de voiaj. *Robert Frobisher care o șterge pe nepusă masă dintr-un alt hotel.* Coboară pe scări până-n holul pustiu. Pașii ei pe covor sunt mai tăcuți decât pe zăpadă. Un radio susură niște nimicuri dulcege în biroul din spatele recepției. Luisa se strecoară spre ușile de la intrare, sperând să poată pleca fără să i se ceară explicații. Ușile sunt încuiate, dar asta ca să te împiedice să intri, nu să ieși, drept care, în scurt timp, se îndreaptă cu pași mari, peste peluza hotelului, către parcare. Briza oceanului cufundat încă în beznă i se pare încărcată de vagi promisiuni. Cerul nopții se colorează într-un trandafiriu-închis înspre continent. Nu se vede picior de om în jur, dar pe măsură ce se apropie de mașină, Luisa trebuie să se stăpânească să n-o ia la goană. *Stai calmă, nu te grăbi, și-o să poți spune că vrei să te plimbi de-a lungul coastei, să vezi răsăritul.*

La prima vedere, portbagajul e gol, dar sub mochetă este ceva umflat. Luisa o ridică de un colț și vede un pachet înfășurat într-o pungă de plastic neagră pentru gunoi. Scoate din ea o mapă de culoarea vaniliei. Citește pe copertă, în semiîntunericul de-afară: „Reactorul HIDRA-Zero… Un model de estimare operațională… Conducător de proiect: Dr. Rufus Sixsmith… Deținerea neautorizată a prezentului material constituie infracțiune la nivel federal, în temeiul Legii Spionajului Militar și Industrial din 1971“. Să tot fie vreo cinci sute de pagini de tabele, grafice, ecuații și dovezi. Exaltarea parcă-i bubuie și-i răsună în urechi. Stai ușor, ă*sta nu-i decât sfârșitul începutului.*

O mişcare undeva în apropiere îi atrage atenția Luisei. Un bărbat. Luisa se lasă pe vine, ascunzându-se după Garcia.

— Ei, Luisa! Stai pe loc!

Joe Napier! Ca-ntr-un vis cu chei, broaşte şi uşi, Luisa bagă mapa de culoarea vaniliei înapoi în punga ei de plastic neagră pentru gunoi şi-o azvârle sub scaunul din dreapta. Napier aleargă de-acum, cu sulița de lumină a lanternei zvâcnind în toate direcțiile. Motorul scoate un muget leneş, ca de leu, şi Garcia dă înapoi mult prea repede. Joe Napier se loveşte de fundul maşinii, urlă, iar Luisa îl zăreşte cu coada ochiului țopăind într-un picior ca un clovn de la circ.

Nu se mai opreşte să-şi ceară scuze.

39

Chevroletul negru, prăfuit, al lui Bill Smoke se opreşte cu un scrâşnet de frâne în fața punctului de control de la capătul de pe insulă al Podului Swannekke. Dincolo de strâmtoare, se vede un şir de luminițe care anunță prezența continentului. Paznicul recunoaşte maşina şi se repede la geamul de pe partea şoferului.

— Bună dimineața, domnule!

— Cam aşa se-anunță. Dumneata eşti Richter, nu-i aşa?

— Da, domnule Smoke.

— Presupun că Joe Napier tocmai te-a sunat şi ți-a ordonat să nu laşi un Volkswagen oranj să treacă de punctul de control.

— Aşa este, domnule Smoke.

— Am venit să anulez ordinul respectiv, din dispoziția expresă a domnului Grimaldi personal. *Ridici* bariera, laşi Volkswagenul să treacă şi-l urmăresc eu. Îl suni chiar acum pe colegul dumitale de la punctul de control de pe continent şi-i spui să nu lase pe nimeni să treacă până nu vede maşina mea. Când soseşte aici domnul Napier, adică peste vreo cincisprezece minute, îi spui că Alberto Grimaldi îi transmite aşa: „Du-te şi te culcă“. Ai înțeles, Richter?

— Înțeles, domnule Smoke!

— Te-ai însurat astă-primăvară, dacă nu mă-nşală memoria?

— Excelentă memorie aveți, domnule.

— Da, am. Ai de gând să-ți măreşti familia?

— Soția mea e-nsărcinată-n patru luni, domnule Smoke.

— Să-ți dau un sfat, Richter, despre cum se avansează-n munca asta de pază şi protecție. Vrei să-ți dau sfatul ăsta la care mă gândesc, fiule?

— Sigur că da, domnule.

— Cel mai tâmpit câine tot ştie să stea şi să păzească. Deştept e ăla care ştie când să se uite-n partea ailaltă. Mă-nțelegi, Richter?

— Înțeleg foarte bine, domnule Smoke.

— Ei, atunci viitorul tinerei dumitale familii este asigurat.

Smoke dă cu spatele pe după clădirea punctului de control şi lasă motorul mergând. Nu trece un minut şi un Volkswagen nervos îşi face apariția în plină viteză pe după promontoriu. Luisa se opreşte, învârte de mâner şi coboară geamul; Richter iese din cabină, iar Smoke prinde din zbor cuvintele „urgență de familie". Richter îi urează drum bun şi ridică bariera.

Bill Smoke îşi bagă maşina în viteza-ntâi, apoi într-a doua. Zgomotul pe care-l fac roțile pe suprafața şoselei se schimbă în momentul în care Chevroletul intră pe pod. Viteza a treia, a patra, cu pedala apăsată până la fund. Luminile de poziție lăbărțate ale Broscuței se apropie: cincizeci de iarzi, treizeci de iarzi, zece... Smoke nu şi-a aprins farurile. Trece pe culoarul gol de alături, cel în sens invers, bagă în viteza a cincea şi ajunge paralel cu cealaltă maşină. Smoke zâmbeşte. Asta *crede că sunt Joe Napier.* Trage brusc de volan şi aude un scrâşnet de metal pe metal când Broscuța e făcută sandvici între maşina lui şi parapetul podului – care parapet cedează din postamentul lui de beton şi Broscuța plonjează în gol.

Smoke se propteşte în pedala de frână. Coboară în aerul răcoros al zorilor şi simte miros de cauciuc încins. Ceva mai

înapoi, la vreo douăzeci-treizeci de iarzi, bara din față a Volkswagenului se scufundă în marea sumbră ca un vid. *Dacă nu i-a plesnit şira spinării, în cel mult trei minute s-a-necat.* Bill Smoke inspectează stricăciunile produse maşinii lui, e dezumflat şi conchide: *Omorurile anonime, impersonale, sunt lipsite de emoția contactului uman.*

Soarele american, care s-a cocoțat deasupra orizontului, proclamă zorii unei noi zile.

CUMPLITELE ÎNCERCĂRI ALE LUI TIMOTHY CAVENDISH

Într-o după-amiază târziu, mai era încă lumină, acum patru, cinci – ba nu, Doamne! –, şase veri, mă plimbam pe o stradă din Greenwich, pe lângă tufele de iarba-surzilor şi castanii bătrâni, în al nouălea cer. Casele-alea în stil Regență se numără printre cele mai scumpe proprietăți imobiliare din Londra, dar, dacă ți se-ntâmplă să moşteneşti vreuna, stimate cititor, vinde-o, nu încerca să locuieşti în ea. Casele de genul ăsta emană un fel de magie sumbră, prin care-şi transformă proprietarii în tarte cu fructe. O asemenea victimă, fost şef de poliție în Rhodezia, tocmai îmi completase, în seara cu pricina, un cec la fel de gras cum era şi el, ca să-i redactez şi să-i public autobiografia. În al nouălea cer mă adusese atât cecul pe care-l primisem, cât şi vinul Chablis, producția 1983, din podgoria Duruzoi – o poțiune magică numai bună să ne dizolvăm în ea bulgărele de tragedii, până nu mai rămâneau decât mărunte neînțelegeri.

Un trio de adolescente, îmbrăcate ca păpuşa Barbie-Prostituata, veneau spre mine, scălâmbăindu-se pe tot trotuarul, aşa că eu am luat-o pe stradă, ca să nu ne ciocnim. Exact când au ajuns în dreptul meu, toate trei au rupt ambalajele de la nişte înghețate pe băț cu forme lubrice şi le-au dat drumul pe jos. Starea mea de bună dispoziție s-a făcut țăndări. Zău aşa, chiar acolo era un coş de gunoi! Tim Cavendish Cetățeanul-Scârbit le-a strigat contravenientelor:

— Ați face bine să luați alea de pe jos!

— Zău? Şi ce anume, mă rog, ai de gân' *să faci* în sensu' ăsta? – am auzit-o pe una pufnind, de parc-ar fi aruncat cu ceva după mine. Nişte maimuțoaice, nu altceva!

— N-am de gând să *fac* nimic, i-am întors-o eu, peste umăr. V-am spus doar că…

Atunci m-am trezit că mi se taie genunchii şi că trotuarul îmi cârpeşte una peste față şi mi-a țâşnit în cap, înainte ca durerea să şteargă orice altceva în afară de durere, amintirea de demult a unui accident de tricicletă. Un genunchi ascuțit mi-a zborşit fața în stratul de frunze mucede. Am simțit gust

de sânge. Încheietura mea de om de şaizeci şi ceva de ani a ajuns răsucită la spate, într-o poziție agonizantă, la nouăzeci de grade, iar brățara de la ceasul Ingersoll Solar mi s-a desfăcut. Mi-aduc aminte de un potpuriu de obscenități mai vechi sau mai noi, dar, până să apuce hoațele să mă uşureze şi de portofel, am auzit megafoanele unui camion de înghețată, care cântau *Fata din Ipanema,* aşa că agresoarele mele au şters-o ca nişte vampirese în ultima clipă dinaintea zorilor.

— Şi nu le-ai reclamat? Nătărău ce eşti! mi-a spus a doua zi dimineață madam Fosta, în timp ce-şi presăra zahăr sintetic peste micul dejun. Dă telefon la poliție, pentru Dumnezeu! Ce mai aştepți? O să se şteargă urmele.

Dar, vai, apucasem deja să înfloresc adevărul şi-i spusesem că mă jefuiseră cinci haidamaci cu capetele rase şi zvastici tatuate pe tigve. Cum aş fi putut acum să depun o reclamație în care să spun că trei fete preadolescente, care lingeau înghețată pe băț, mă puseseră la pământ cu atâta uşurință? Băieții în uniforme albastre s-ar fi înecat cu biscuiții Penguin. Nu, faptul că fusesem atacat nu avea să crească statistica națională a infracționalității care se cerea combătută. Dacă nu mi-ar fi fost şterpelit ceasul Ingersoll pe care-l primisem în dar cu afecțiune într-o epocă mai însorită a căsniciei noastre devenite glaciare, nici nu i-aş mai fi pomenit de întregul incident.

Unde rămăsesem?

Curios cum îți trăsnesc prin minte poveştile care nu trebuie, când ajungi la vârsta mea.

Ba nu-i curios, e de-a dreptul înfricoşător. Aveam de gând să-mi încep această narațiune cu Dermot Hoggins. Asta-i problema cu memoriile când ți le scrii de mână, direct pe curat.

Nu mai poți să modifici nimic din ce-ai apucat deja să scrii – în orice caz, nu fără să-ncurci lucrurile şi mai tare.

Auziți, eu eram *editorul* lui Dermot Hoggins, zis „Şterge-cu-ei-pe-jos", nu eram nici psihanalistul, nici astrologul lui – aşa

că *de unde* să fi ştiut ce-l păştea pe Sir Felix Finch în seara aia de tristă amintire? Sir Felix Finch, Ministru al Culturii şi *El Supremo* al *Review of Books,* cum mai strălucea el pe firmamentul mass-media! Cât de vizibil rămâne chiar cu ochiul liber şi acum, după douăsprezece luni! Tabloidoizii au citit tot ce era de citit pe prima pagină; cititorii de ziare serioase şi-au vărsat cerealele cu fructe în poală când Radio 4 a anunțat cine căzuse şi cum. Toată menajeria de vulturi şi cârtițe zişi „titulari de rubrici“ l-au elogiat pe Regele Detronat al Artelor în omagiu după omagiu, unul mai afectat decât altul.

Eu, în schimb, mi-am păstrat judecata echilibrată până-n ziua de astăzi. Pe cititorul grăbit ar trebui să-l avertizez însă că bomboana de mentă de după cină pe nume Felix Finch este numai un aperitiv la tribulațiile mele peripatetice. Cumplitele încercări ale lui Timothy Cavendish, dacă doriți. Ăsta *da* titlu frapant.

Era în seara decernării Premiilor „Cununa de Lămâiță“, care se ținea la Jake, la Barul Starlight, redeschis cu mare fast în vârful unei clădiri din Bayswater, care avea, ca să fie tacâmul complet, şi o grădină pe acoperiş. Tot lanțul trofic editorial, fără exagerare, ieşise la aer curat şi se cocoțase la Jake. Scriitori hăituiți, bucătari ai celebrităților, oficialități, cumpărători cu țăcălie, librari subnutriți, haite de scribălăi şi fotografi pentru care „Du-te dracului!“ înseamnă „Da, mi-ar face plăcere!“ Să înăbuş inclusiv acel mic zvon insidios, care pretindea că invitarea lui Dermot Higgins fusese mâna *mea,* că Timothy Cavendish ştia – păi, cum altfel? – că autorul lui tânjea după o răzbunare de calibru şi deci – QED –, întreaga tragedie a fost o făcătură publicitară. Idioțenii născocite de rivale geloase! N-a ieşit niciuna în față să spună că ea îi trimisese invitația lui Dermot Hoggins, iar acum – puțin probabil să mai iasă.

Oricum, câştigătorul a fost anunțat şi ştim cu toții la cine s-au dus banii premiului în valoare de cincizeci de mii. Pe mine m-a năucit. Un tip zis Tip m-a inițiat într-un cocteil numit „Controlul terestru către maiorul Tom“. *Săgeata*

timpului[29] a devenit *Bumerangul timpului* şi-am pierdut socoteala diplomelor, câte aveam. Un sextet de jazz s-a lansat într-o rumbă. Eu am ieşit pe balcon să iau o gură de aer şi-am urmărit de-acolo nebunia. Londra literară care se desfăşura în fața ochilor mei mi l-a reamintit pe Gibbon, care spunea despre epoca dinastiei Antoninilor: „Un nor de critici, de compilatori, de comentatori a acoperit soarele cunoaşterii, iar decăderea geniului a fost urmată curând de decăderea gustului“.

Dermot m-a găsit; aşa fac, de obicei, veştile proaste. Risc să mă repet: aş fi rămas mai puțin surprins dacă m-aş fi ciocnit acolo de Papa Pius al XIII-lea[30]. Adevărul este că Infailibilitatea Sa ar fi trecut mai neobservat – autorul meu nemulțumit era îmbrăcat cu un costum de culoarea bananei, cu o cămaşă ciocolatie şi o cravată zmeurie. Nici nu mai trebuie să-i aduc aminte cititorului curios din fire că *Mama de bătaie* mai avea până să ia cu asalt lumea cărților. De fapt, mai avea şi până să intre în vreo librărie, abstracție făcând de cea a bătrânului sfătos John Sandoe din Chelsea şi de agenția de presă a acelor nefericiți – odinioară evrei, după aceea sieşi, iar acum eritreeni – care-şi aveau sediul în parohia din East End a fraților Hoggins. Adevărul este că tocmai chestiuni legate de publicitate şi distribuție venise Dermot să discute cu mine acolo, în grădina de pe acoperiş.

I-am explicat pentru a suta oară că o societate care lucra în parteneriat cu autorul, precum Editura Cavendish, pur şi simplu nu putea să-şi toace banii pe cataloage iluzorii şi pe excursii de weekend pentru agenții de vânzări, cu lecții de karting şi cultivarea spiritului de echipă. I-am explicat, iarăşi, că autorii mei îşi găseau împlinirea în faptul că-şi ofereau volumele frumos legate prietenilor, rudelor şi posterității. I-am explicat, iarăşi, că piața era saturată de

---

[29] Titlul unui roman din 1991 al lui Martin Amis.
[30] Întâmplările din această secțiune se petrec în prima parte a secolului XXI; pînă în prezent, nu a existat un papă cu numele Pius al XIII-lea.

gangsteri considerați şic; plus că până şi *Moby Dick* trecuse drept un fâs pe vremea lui Melville – deşi nu m-am grozăvit cu acest termen de față cu el. L-am asigurat:

— Chiar *este* un volum de memorii clasa-ntâi. Dă-i timp.

Beat, melancolic şi surd cum era, Dermot s-a uitat peste balustradă.

— Iete câte coşuri. Mult de tot până jos.

Amenințarea mi s-a părut, cu siguranță, iluzorie.

— Este, i-am spus.

— M-am dus cu mama să văd *Mary Poppins* când eram puşti. Coşarii dansau pe vârfurile acoperişurilor. Mama pe urmă s-a uitat la el şi pe video. De nenumărate ori – la ea la azil.

— Mi-aduc aminte când a ieşit. Asta-ți spune cât sunt de bătrân.

— Ăla de colo – şi Dermot s-a încruntat şi mi-a făcut semn cu degetul înspre bar, prin uşile de geam. Cine-i ăla?

— Cine-i cine?

— Ăla cu papion, care o vrăjeşte pe gagica aia.

— Tipul cu prezentările, Felix… Ah! Felix şi mai cum?

— F… tu-i…! Felix Finch! C…atu' care-a făcut ceva pe cartea mea în revista lui de f…tere simandicoasă?

— N-a fost cea mai bună recenzie a ta, însă…

— A fost singura mea recenzie, f…tu-i…!

— Hai, că nu suna chiar atât de rău…

— Zău? „Minunile de nicio zi precum dl Hoggins sunt victime sigure pe şoselele literelor moderne.“ – Observi cum se bagă un „dl“ înainte de-a înfige cuțitu-n spate? – „Dl Hoggins ar face bine să-şi ceară iertare de la copacii doborâți pentru «autobioromanul» său umflat cu pompa. Patru sute de pagini vanitoase îşi dau duhul într-un final cum nu se poate mai plat şi mai inept.“

— Ia-o-ncet, Dermot, nimeni nu citeşte cu-adevărat ce scrie-n *Trafalgar.*

— Scuză-mă – şi autorul meu l-a apucat de nasture pe-un chelner. Ai auzit de *Trafalgar Review of Books*?

— Păi cum, sigur că da, i-a răspuns chelnerul est-

european. Tot consiliul profesoral de la mine de la facultate jură pe *TRB,* fiindcă au cei mai deştepţi recenzenţi.

Dermot şi-a zvârlit paharul peste balustradă.

— Hai, zău aşa, ce e un recenzent? am încercat eu să rezonez cu el. Unul care citeşte în grabă, cu aroganţă, dar niciodată cu minte…

Sextetul de jazz îşi terminase numărul şi Dermot m-a lăsat cu propoziţia neterminată. Eram suficient de beat ca s-o şterg şi dădeam să plec să chem un taxi, când am auzit ceva ce mi-a sunat ca un crainic de ţară vorbind în dialect *cockney,* care a redus la tăcere întreaga adunare:

— Doamnelor şi domnilor membri ai juriului! Puţină atenţie, vă rog!

Numai sfinţii ne mai apărau, fiindcă Dermot izbea două tăvi între ele.

— Avem un premiu suplimentar în această seară, stimaţi colegi din lumea de basm a cărţilor! a răcnit el, apoi, fără să bage în seamă chicotelile şi Ooooo! – urile, a scos din buzunarul de la piept al hainei un plic, l-a deschis şi s-a prefăcut a citi: „Premiul pentru cel mai strălucit critic literar". Publicul de ocazie s-a uitat la el, a cârâit, l-a huiduit ori s-a întors cu spatele, jenat. Competiţia a fost aprigă, dar juriul l-a votat în unanimitate pe Majestatea Sa Imperială de la *TRB,* domnul – scuzoaiele mele! – *Sir* Felix Finch, şi O, şi B, şi E[31] – iete-al naibii!

— Br*aaa*vo, Felix! Brav*ooo*! au croncănit agitatorii.

Finch n-ar fi fost critic dacă n-ar fi tânjit după o atenţie nemeritată. Fără îndoială că-n mintea lui prinsese deja contur ciorna rubricii din *Sunday Times,* intitulată „Finch'că tot am citit prin târg". De partea cealaltă, Dermot era tot numai sinceritate şi zâmbet.

— Şi-n ce-ar putea consta premiul, mă rog? a zâmbit

[31] Iniţialele Ordinului Imperiului Britanic - *Order of the British Empire* care-i conferă purtătorului rangul de cavaler: *Sir* pentru bărbaţi şi *Dame* pentru femei.

afectat Finch, când aplauzele s-au mai potolit. Un exemplar cu autograf, nespermuit, din *Mama de bătaie*? Nu cred să mai fi rămas prea multe! – şi bisericuța lui Finch a izbucnit într-un cor de râsete hăulite, care l-au ațâțat şi mai mult pe cocoşel: Sau poate-am câştigat un zbor gratuit către nu ştiu ce țară din America de Sud, cu care nu s-au încheiat încă tratate de extrădare?

— Aşa, aşa, drăguță, i-a făcut Dermot cu ochiul. Un zbor gratuit – *exact* asta ai câştigat.

Şi autorul meu l-a apucat pe Finch de reverele hainei, s-a lăsat să cadă pe spate, şi-a înfipt picioarele în vintrele lui şi l-a săltat ca la judo pe ditamai personalitatea mass-media, care, de fapt, era mai mărunt de statură decât îți dădeai seama la prima vedere – l-a săltat sus de tot către cerul nopții, mult mai sus decât panseluțele care străjuiau balustrada clădirii.

Urletul lui Finch – ca şi viața lui – s-a stins când s-a izbit de metal, douăsprezece etaje mai jos.

Cineva şi-a vărsat băutura pe mochetă.

Dermot Hoggins, zis „Şterge-cu-ei-pe-jos“, şi-a netezit reverele, s-a aplecat peste balustradă şi a răcnit:

— Ia zi, cine şi-a dat duhul acum, într-un final cum nu se poate mai plat şi mai inept, ă?

Toată adunarea aia de oameni loviți de muțenie s-a împărțit în două şi i-a făcut loc asasinului să se îndrepte către masa cu aperitive. Câțiva martori şi-au amintit mai târziu de un fel de aură sumbră. Dermot s-a oprit la un pesmet belgian decorat cu anşoa din golful Biscaya şi cu frunze de pătrunjel, stropite cu ulei de susan.

Pe urmă, lumea şi-a revenit în simțiri. Unii se înecau, alții se aoleau la Dumnezeu, toți se-nghesuiau pe scări în jos. O harababură, ceva de speriat! Ce era-n mintea mea? Cinstit? Eram îngrozit – asta sigur. Dacă eram şocat? – Cred şi eu. Dacă nu-mi venea să cred? – Bineînțeles. Dacă-mi era frică? – Nu neapărat.

Nu pot să neg: mă încerca deja sentimentul că toată această întorsătură tragică a lucrurilor urma să devină o

mină de aur. Sediul meu din Haymarket mai adăpostea încă nouăzeci şi cinci de exemplare nevândute, în folie, din *Mama de bătaie* a lui Dermot Hoggins, volum de memorii pătimaşe ale celui ce urma să devină, foarte curând, cel mai celebru criminal din Marea Britanie. Frank Sprat – zdrahonul meu de tipograf din Sevenoaks, căruia-i datoram atât de mulți bani, încât bietul de el stătea efectiv la mâna mea – păstrase plăcile şi era gata să le bage la tipar la primul semn din partea mea.

Cartonate, doamnelor şi domnilor!

Paişpe lire nouăşnouă pe bucată.

Miere pe limbă, nu altceva!

Ca editor cu experiență, dezaprob rememorările, prefigurările şi alte asemenea trucuri ieftine – ele țin de anii optzeci ai secolului XX şi de masteratele în postmodernism şi în teoria haosului. Nu mă scuz însă pentru faptul că-mi (re)încep istoria personală cu versiunea *mea* legată de acea poveste şocantă. Vedeți dumneavoastră, de acolo a plecat prima bună intenție cu care mi-am pavat drumul către Huli, sau, mai degrabă, către *hinterland-ul* Hull-ului, unde erau sortite să se desfăşoare cumplitele mele încercări. Norocul meu în viață a luat cotitura strălucită pe care o prevăzusem după Finalul Fâlfâit al lui Felix Finch. Dusă pe aripile publicității atât de scumpe şi gratuite, fâsâiala mea de *Mamă de bătaie* a țâşnit în topurile celor mai bine vândute cărți, unde a rămas cocoțată până când bietul Dermot a fost condamnat să-şi petreacă la Wormwood Scrubs următorii cincisprezece dintre cei mai frumoşi ani ai lui. Procesul şi-a găsit locul în Ştirile de la ora 9 în fiecare etapă. Moartea l-a transformat pe Sir Felix dintr-un încrezut dat cu parfum de celebritate, care-şi înfipsese gheara de tip stalinist în banii Consiliului Artelor, în – vai, dragă! – cel mai iubit guru în materie de arte al Marii Britanii de la ultimul de acelaşi fel.

Pe treptele tribunalului Old Bailey, le-a spus jurnaliştilor că pedeapsa de cincisprezece ani era „dezgustător de clementă“ şi chiar de-a doua zi a fost lansată campania „Dermot Hoggins, ştergem noi cu tine pe jos în Iad!“ Familia

lui Dermot a contraatacat în dezbateri televizate, recenzia insultătoare a lui Finch a fost întoarsă pe toate fețele, BBC 2 a comandat un documentar special, în care lesbiana care mi-a luat interviu mi-a prezentat vorbele de duh cu totul scoase din context. Cui să-i pese? Oala cu bani trepida toată – ba nu, dădea pe dinafară şi umplea toată bucătăria până la refuz! Editura Cavendish, adică doamna Latham şi cu mine, nici nu ştia ce să mai facă. A trebuit să le-angajăm pe două dintre nepoatele ei – cu jumătate de normă, bineînțeles, nu voiam să mă-ncurc eu cu Sistemul Național de Asigurări de Sănătate. Exemplarele inițiale, foliate, din *Mama de bătaie* s-au volatilizat în primele treizeci şi şase de ore, iar Frank Sprat s-a apucat să retipărească aproape câte-un nou tiraj pe lună. Nimic nu mă pregătise pentru un asemenea succes în cei patruzeci de ani de când mă-nvârteam prin lumea editorială. Costurile de funcționare mi le recuperasem întotdeauna din donațiile autorilor – nu din vânzările efective, ce naiba! Mi se părea aproape lipsit de etică. Şi totuşi, uite că se nimerise în ograda mea o carte de succes cum nu-ntâlneşti decât una pe deceniu. Mă-ntreabă lumea: „Tim, cum îți explici succesul ei fenomenal?“

Adevărul este că *Mama de bătaie* era un volum de memorii bine scris, cu o narativitate robustă. Vulturii culturali i-au discutat implicațiile sociopolitice mai întâi la dezbaterile de noaptea târziu, apoi la programele de mic dejun. Neonaziştii au cumpărat-o pentru porțiile ei generoase de violență. Gospodinele din Worcestershire au cumpărat-o pentru că le oferea o lectură al dracului de plăcută. Homosexualii au cumpărat-o dintr-un sentiment de loialitate de clan. S-au dat nouăzeci de mii – da, *nouăzeci de mii* – de exemplare în patru luni – şi da, *tot* exemplare cartonate. Filmul de lungmetraj aferent ar trebui să fie chiar acum, când scriu aceste rânduri, în faza de producție. Pe holurile Târgului de Carte de la Frankfurt am fost salutat cu stimă de oameni care până atunci nu se opriseră nici măcar să mă scuture de pe vârfurile pantofilor ca pe-un fir de praf. Eticheta odioasă de „editor comercial“ s-a transformat în „speculator ingenios“.

Drepturile de traducere veneau să completeze teritorial, într-o ultimă rundă, Harta Riscului. Editorilor americani – slăvit fie numele lor! – le-a plăcut contextul ăsta cu anglo-aristo-socio-parvenito-fosto-pârlito-galezo-junele şi-au pus de-o licitaţie transatlantică, de pe urma căreia câştigurile au suit, cât ai zice peşte, pe înălţimi ameţitoare. Eu – da, eu! – deţineam drepturile exclusive asupra acestei gâşte care făcea ouă de platină şi s-ar fi zis că suferea tare de tot de pântecăraie. Se înghesuiau banii să intre în conturile mele cavernos de goale precum Marea Nordului prin spărturile digurilor olandeze. „Consultantul meu bancar“, un şarlatan pe nume Elliot McCluskie, mi-a trimis o felicitare de Crăciun cu fotografia progeniturii lui, care arăta ca un pui de cuc din Midwich[32]. Gorilele de la uşa Clubului Groucho au început să mă întâmpine cu „O seară plăcută, domnule Cavendish“, de unde până atunci îmi spuneau: „Băi, tu ăla, nu poţi să intri neînsoţit de un membru!“ Când am anunţat că urma să mă ocup eu însumi de lansarea ediţiei broşate, suplimentele literare duminicale au publicat articole în care Editura Cavendish era prezentată ca un corp ceresc dinamic, în plină strălucire, în mijlocul unui nor de giganţi gazoşi decrepiţi. Am ajuns până şi-n *Financial Times.*

Mai e cazul să ne mirăm, atunci, că doamna Latham şi cu mine ne-am întins ceva mai mult – doar un spârc – decât ne era plapuma, în materie de ţinut socoteala cheltuielilor?

Succesul îi orbeşte pe novici cât ai clipi din ochi. Eu mi-am tipărit cărţi de vizită pe care scria: „Cavendish Redux – Editură de proză de avangardă“. Păi, mă gândeam aşa: de ce să nu *vând* cărţile, în loc să le public şi-atât? De ce să *nu* devin editorul serios pe care toată lumea-l preţuia când

[32] Aluzie la romanul SF *The Midwich Cuckoos,* de John Wyndham, în care toate femeile aflate la vârsta procreării, dintr-un orăşel de provincie, rămân însărcinate în acelaşi timp şi nasc progenituri cu caracteristici neomeneşti.

vorbea despre mine?

Dar, vai! Cartonaşele-alea de doi bani au fost ca nişte steaguri roşii fluturate pe la nasul Taurului Sorții. La primul zvon cum că Tim Cavendish dădea pe-afară de bani, creditorii cu dinți de suricate s-au bulucit la uşa biroului meu. Ca întotdeauna, eu am lăsat pe seama neprețuitei doamne Latham algebra gnostică legată de cât urma să fie plătit cui şi când. Aşa se face că rămăsesem atât mental, cât *şi* financiar nepregătit când m-au călcat musafirii la miezul nopții, la aproape un an după Noaptea Sfântului Felix Finch. Mărturisesc: de când mă părăsise madam Fosta – coarnele mi le pusese un dentist, nu pot să nu dezvălui acest adevăr, oricât de dureros ar fi –, Anarhia Domestică era cuvântul de ordine la domiciliul meu din Putney – bine, mă rog, nenorocitul era neamț –, drept care tronul de porțelan îmi devenise de mult fotoliul de lucru *de facto*. Un coniac bunicel stă pitit după muşamaua ca o rochie de bal a chiuvetei, iar uşa o las deschisă în permanență, ca s-aud radioul din bucătărie.

În noaptea respectivă, îmi lăsasem deoparte lectura de closet permanentă, *Declinul şi căderea Imperiului Roman*, din cauza tuturor manuscriselor (ca nişte gogonele necomestibile), propuse editurii Cavendish Redux, noua mea herghelie de campioni. Presupun că era în jur de ora unsprezece, când am auzit că-mi umbla cineva la uşa de la intrare.

Să fi fost nişte piticanii rase-n cap, venite cu „Ne dați ori nu ne dați, c-atunci ne luăm noi singuri“?

Vreunii cu evanghelizarea?

Vântul?

Până să mă dezmeticesc eu, uşa mi-a zburat cu totul din țâțâni! M-am gândit la Al-Qaida, m-am gândit la vreun fulger globular, dar nu – prin hol parcă mi-a tropăit o echipă întreagă de rugby, şi totuşi numai trei inşi au intrat. (Observați că pe mine mă atacă numai triade.)

— Timothy, ăăă… Cavendish, bănuiesc, a zis unul cu mutră de gargui. Te-am prins cu izmenele-n vine.

„Programul meu de lucru, domnilor, e de la unşpe la două“, ar fi zis Bogart. „Cu o pauză de trei ore la prânz. Fiţi buni şi plecaţi.“ Eu nu m-am priceput decât să bâigui:

— Aoleu! Uşa mea! Nu mai am uşă!

Haidamacul nr. 2 şi-a aprins o ţigară.

— I-am făcut ieri o vizită lui Dermot. Se simte vag frustrat. Cine nu s-ar simţi la fel?

Tabloul mi s-a recompus din bucăţi. În schimb, eu m-am descompus.

— Fraţii lui Dermot! – citisem despre ei chiar în cartea lui Dermot: Eddie, Mozza şi Jarvis.

Nişte scrum încins mi-a pârlit coapsa şi n-am mai putut urmări care mutră ce spunea. Era ca un triptic de-al lui Francis Bacon care căpătase viaţă.

— *Mama de bătaie* merge binişor, din câte se pare.

— Teancuri întregi pe la standurile de cărţi din aeroporturi.

— Nu se poate să nu fi *bănuit* măcar că urma să te vizităm.

Irlandezii din Londra mie-mi creează nervozitate – asta în cel mai bun caz.

— Băieţi, băieţi… Dermot a semnat un contract de cedare a drepturilor de autor. Uitaţi aici, uitaţi… E o clauză standard în industria asta. Am un exemplar în servietă, uite-aici – şi-ntr-adevăr aveam documentul cu pricina la îndemână. Articolul optsprezece, despre drepturile de autor… înseamnă că *Mama de bătaie,* din punct de vedere legal, este… ăăă… Nu-mi venea uşor să le spun aşa ceva cu pantalonii căzuţi în jurul gleznelor… Ăăă, din punct de vedere legal, este proprietatea Editurii Cavendish.

Jarvis Hoggins şi-a plimbat ochii peste contract o vreme, dar l-a rupt când şi-a dat seama că nu se putea concentra să-l citească până la capăt.

— Când a semnat Dermot f…taiu’ ăsta de contract, cartea aia a lui era un c…at de distracţie.

— Un cadou pentru mama noastră bătrână şi bolnavă, Dumnezeu s-o ierte!

— O amintire din zilele de glorie ale tatei.

— Dermot n-a semnat f…taiu' de contract pentru evenimentu' anului în materie de f…taiuri.

— I-am făcut o vizită şi tipografului tău, domnu' Sprat. Care ne-a prezentat situația financiară.

O ploaie de confetti contractuale s-a abătut asupra mea. Mozza era suficient de aproape ca să pot mirosi ce mâncase.

— Cică-ntorci cu furca bani de-ai fraților Hoggins!

— Sunt convins că putem să cădem de acord asupra unui… ăăă… grafic de plăți în numerar care săăă…

— Mă gândeam la trei, a intervenit Eddie – la care eu m-am prefăcut scandalizat:

— Trei mii de lire? Băieți, eu nu cred căăă…

— N-o face pe prostu' satului, a zis Mozza, ciupindu-mă de obraz. La ORA trei… Mâine după-masă. La tine la birou.

Nu aveam de ales.

— Poate că putem săăă… ne oprim la o sumă provizorie, ca să încheiem această discuție, ca bază pentru… viitoare negocieri.

— Gata, moşule! auzi, Mozza, la ce sumă ne-am oprit mai devreme?

— Cincizeci de mii parcă era o sumă rezonabilă.

De astă dată, strigătul meu de durere n-a mai fost prefăcut:

— Cincizeci de mii de *lire*?

— Pentru început.

Mațele mele au dat în clocot, mi s-au chircit şi s-au revoltat.

— Voi chiar credeți că țin asemenea sume dosite prin cutii de pantofi? am ridicat eu glasul, încercând să-l imit pe Harry Ticălosul, dar nereuşind decât să aduc a Pippin Baggins pelticul[33].

— Eu sper că-i ții, totuşi, dosiți pe undeva, tataie!

— Şi-n numerar.

— Şi fără c…aturi. Fără cecuri.

---

[33] Personaj din trilogia *Stăpânul inelelor,* de J.R.R. Tolkien.

— Fără promisiuni. Fără amânări.

— Bani ca pe vremuri. Şi-ntr-o cutie de pantofi ar fi numa' bine.

— Domnilor, sunt dispus să vă plătesc o compensație negociată, dar legea…

Jarvis mi-a şuierat printre dinți:

— Legea e bună să repare pe cineva-n etate, aşa, ca tine, Timothy, care-şi rupe spinarea-n mai multe locuri?

Eddie:

— Oamenii de vârsta ta nu se mai repară. Aşa rămân.

M-am luptat din răsputeri, dar sfincterul meu n-a mai vrut să m-asculte şi a dat drumul unei adevărate canonade. Amuzament sau condescendență aş fi putut suporta, dar mila venită din partea unor torționari ca ei a însemnat o abjectă înfrângere pentru mine. Mi-au tras ei apa la toaletă.

— Ora trei.

Cavendish Redux tocmai se redusese la zero. Haidamacii au ieşit în şir indian pe uşa mea vandalizată. Eddie s-a întors ca să-şi spună ultimul cuvânt:

— Are Dermot în cartea lui un pasaj simpatic. Despre cei care uită să dea înapoi banii împrumutați.

Cititorului curios îi recomand pagina 244 din *Mama de bătaie*, disponibilă în orice librărie de cartier. Nu pe stomacul plin.

În fața sediului meu din Haymarket, taxiurile fie abia se mişcau, fie treceau în trombă. Înăuntrul sanctuarului meu, cerceii Nefertiti ai doamnei Latham (cadou de la mine cu ocazia împlinirii a zece ani de când lucra pentru Editura Cavendish – îi găsisem la un preț de chilipir la magazinul de suveniruri al Muzeului Britanic) se scuturau în ritmul în care ea dădea din cap că nu, nu, nu!

— Şi vă *repet*, domnule Cavendish, că nu pot să vă fac rost de cincizeci de mii de lire până după-amiază la ora trei. Nu pot să vă fac rost nici de cinci mii de lire! Fiecare penny încasat pe *Mama de bătaie* a fost imediat înghițit de datorii străvechi.

— Nu e nimeni care să ne datoreze *nouă* bani?

— Eu nu las niciodată facturile neurmărite, domnule Cavendish, doar ştiţi foarte bine!

Pe mine, disperarea mă face să devin linguşitor:

— Dar suntem în era creditului la minut!

— Suntem în era *limitei* de credit, domnule Cavendish.

M-am retras în biroul meu, mi-am turnat un whisky, am dat pe gât pilulele pentru motoraş, după care m-am apucat să refac ultima călătorie a Căpitanului Cook pe globul meu terestru antic şi de demult. Doamna Latham a intrat, mi-a lăsat corespondenţa şi a ieşit fără să scoată o vorbă. Facturi, reclame, chemări moralizatoare din partea unor colectori de fonduri pentru acţiuni caritabile şi un pachet adresat „Vizionarului editor al cărţii *Mama de bătaie“,* care conţinea un manuscris intitulat *jumătăţi de alte vieţi* – stupid titlu pentru o lucrare de ficţiune – şi subintitulat *Primul mister descurcat de Luisa Rey.* Din ce în ce mai stupid. Autoarea manuscrisului, care avea un nume dubios: Hilary V. Hush, îşi începea scrisoarea de introducere în felul următor: „Când aveam nouă ani, am fost împreună cu mama la Lourdes şi m-am rugat să mă fac bine şi să nu mai ud patul. Închipuiţi-vă cât de surprinsă am fost când mi-a apărut în somn, în noaptea următoare, nu Sfânta Bernadette, ci Alain Fournier[34]“.

Ţăcăneală la orizont. Am aruncat scrisoarea în tava de „chestiuni urgente“ şi am dat drumul la ditamai monstrul de calculator, cu memoria de mulţi gigabiţi, ca să fac o partidă de *Minesweeper.* După ce-am sărit în aer de două ori, am telefonat la Casa de licitaţii Sotheby's ca să ofer spre vânzare masa de scris personală, originală, autentică a lui Charles Dickens, cu preţul de pornire şaizeci de mii. Un evaluator

---

[34] În 1858, la Lourdes, în sudul Franţei, Fecioara Maria s-ar fi arătat de mai multe ori lui Bernadette Soubirous, pe atunci în vârstă de 14 ani. Alain Fournier este pseudonimul literar al lui Henri Alban-Fournier, autorul romanului *Le Grand Meaulnes (Cărarea pierdută).*

şarmant pe nume Kirpal Singh mi-a declarat cu nespusă tristețe că biroul romancierului se afla deja în posesia Muzeului Memorial Charles Dickens şi că el personal spera că nu fusesem escrocat prea dureros. Recunosc: în micile mele stratageme, uit uneori anumite detalii. Pe urmă, l-am sunat pe Elliot McCluskie şi l-am întrebat ce-i mai făceau copilaşii cei scumpi. „Foarte bine, mulțumesc." M-a întrebat şi el pe mine ce-mi mai făcea afacerea cea scumpă. I-am cerut un împrumut de optzeci de mii de lire. Mi-a răspuns cu un „Aha..." meditativ. Eu am coborât ştacheta la şaizeci de mii. Elliot mi-a explicat că linia mea de creditare, în funcție de performanțele afacerii, mai avea încă un orizont de rulaj de douăsprezece luni până puteam discuta despre o eventuală refinanțare. Ah, ce dor mi-era de vremurile în care-ți râdeau în nas ca nişte hiene, te trimiteau la dracu' şi-ți trânteau telefonul! Am refăcut călătoria lui Magellan de pe o parte pe alta a globului meu din birou, tânjind după vremurile când o viață nouă însemna să prinzi următorul vas de pasageri care pleca de la Deptford. Cu mândria gata zdrențuită, am sunat-o pe madam Fosta. Îşi savura băutura de dimineață. I-am explicat situația mea şi cât de gravă era. Mi-a râs în nas ca o hienă, m-a trimis la dracu' şi mi-a trântit telefonul. Mi-am învârtit globul. Mi-am învârtit globul.

Când am ieşit din birou, doamna Latham m-a urmărit cu privirea cum se uită un erete după un iepuraş.

— Nu, domnule Cavendish! Nu vă duceți la niciun cămătar. Pur şi simplu nu merită.

— Nu vă temeți, doamnă Latham. Mă duc să-i fac o vizită singurului om de pe lumea asta care crede în mine şi la bine, şi la rău.

În lift, mi-am adus aminte de reflecția mea cum că „Sângele apă nu se face" şi am strâns în mână vârful umbrelei telescopice.

— Ah, pe fuduliile Satanei, nu tu! auzi, du-te de unde-ai venit şi lasă-ne-n pace! mi-a spus fratele meu de pe partea cealaltă a piscinei, uitându-se urât la mine de cum am pus

piciorul în curtea lui interioară. Denholme nu se băga niciodată în piscină, din câte ştiam eu, dar tot îi făcea clorinarea şi toate celelalte o dată pe săptămână, chiar dacă ploua cu găleata. Acum aduna frunzele din ea cu o plasă mare, fixată la capătul unui par lung. Nu-ți mai împrumut niciun chior până nu-mi dai înapoi hârdăul de bani pe care ți l-am dat! De ce trebuie să-ți dau *eu* întotdeauna ție de pomană? Nu. Să nu zici nimic – şi Denholme a cules o mână întreagă de frunze ude din plasă. Fă bine şi suie-te înapoi în taxi şi cară-te! Îți spun cu frumosul, dar numai o singură dată.

— Ce mai face Georgette? am întrebat eu, scuturând puricii de pe nişte petale ofilite de trandafiri.

— Georgette o ia cu mințile pe coclauri încet, dar sigur – nu că ți-ar păsa ție măcar o fărâmă, acolo, atunci când nu vrei bani.

Am văzut cum un vierme se vâra în pământ şi mi-a părut rău că nu eram eu acela.

— Denny, am avut o măruntă controversă cu cine nu trebuie. Dacă nu reuşesc să pun mâna pe şaizeci de mii de lire, cu siguranță mănânc o bătaie groaznică.

— Pune-i să filmeze, ca să vedem şi noi.

— Nu glumesc, Denholme.

— Nici eu! Bine, nu te pricepi să fii duplicitar. Şi ce-i cu asta? De ce mi-ar păsa mie?

— Suntem frați! N-ai şi tu o conştiință?

— Am fost membru în consiliul director al unei bănci comerciale timp de treizeci de ani.

Un trunchi de platan amputat îşi etala frunzişul odinioară verde la fel cum oamenii disperați îşi etalau odinioară hotărârea inflexibilă.

— Ajută-mă, Denny! Te rog. Treizeci de mii m-ar scoate pentru început din impas.

Aveam însă pretenții prea mari.

— Dă-o dracului de treabă, Tim, banca mea a dat *faliment*! Ne-au supt tot sângele lipitorile-alea de la Lloyd's! Vremurile când mai făceam rost de asemenea mălai ridicând un singur

deget sunt duse, pa şi pusi! Avem casa ipotecată – şi-ncă de două ori! Eu sunt unul dintre puternicii decăzuți, tu eşti un ratat mărunt. Şi oricum, ce faci cu amărâta aia de carte care se vinde ca pâinea caldă în toate librăriile de pe harta lumii? – la care mutra mea i-a spus ceea ce eu nu-mi găseam cuvintele să-i spun. Aoleu, Doamne, tâmpitule! Când e termenul de rambursare?

M-am uitat la ceasul de la mână.

— După-amiază la trei.

— Nici vorbă, a zis Denholme, lăsându-şi plasa jos. Declară-te falit. Îți întocmeşte Reynard hârțogăraia – şi el e un om bun. E-amară pâinea asta, ştiu şi eu, dar nu mai stau creditorii călare pe tine. Legea e clară…

— Legea? Singura experiență legată de lege a creditorilor ăstora ai *mei* e să stea pe vine pe-o cutie de tinichea, într-o celulă supraaglomerată.

— Atunci, dă-te la fund.

— Sunt oameni care au legături foarte, dar *foarte* bune cu tot ce înseamnă la fund.

— Nu şi dincolo de şoseaua de centură – pot să pun pariu cu tine. Stai pe la prieteni.

Prieteni? Dacă-i tăiam de pe listă pe cei cărora le datoram bani, pe cei morți, pe cei care se pierduseră în neagra veşnicie, îmi mai rămâneau…

Denholme mi-a oferit tot ce-mi putea oferi:

— Nu pot să-ți împrumut bani, fiindcă nu mai am. Ce mai am, totuşi, este un loc plăcut unde mi se datorează un favor sau două, acolo, şi unde-ai putea sta o vreme fără să faci prea multe valuri.

Templul Şobolanului-Rege. Arca Dumnezeului Cenuşii. Sfincterul Hadesului. Ei bine, da – gara King's Cross, unde, dacă era să ne luăm după *Mama de bătaie*, una mică şi bucală nu costa mai mult de cinci lire, în oricare dintre cele trei cabine de la capătul din stânga, din buda pentru bărbați, de la ultimul nivel de jos, douăşpatru din douăşpatru. I-am telefonat doamnei Latham şi i-am explicat că trebuia să plec

la Praga pentru un sejur de trei săptămâni în compania lui Václav Havel – o minciună ale cărei consecințe s-au ținut scai de mine ca herpesul. Doamna Latham mi-a urat călătorie plăcută. Se descurca ea cumva cu alde frații Hoggins. Doamna Latham era în stare să se descurce şi cu cele Zece Plăgi abătute asupra Egiptului. N-o merit, sunt conştient de asta. Mă-ntreb adeseori de ce-o fi rămas ea la Editura Cavendish, că doar nu pentru cât îi plătesc eu.

Am trecut în revistă oferta de tarife de pe automatul de bilete: de o zi, dus-întors, cu conexiune în afara orelor de vârf; numai dus, de o zi, cu reducere, fără conexiune la orele de vârf şi tot aşa, tot aşa, dar eu de care, vai, de care dintre ele aveam nevoie? Un deget amenințător mi s-a înfipt în umăr şi am sărit ca ars – dar nu era decât o bătrânică binevoitoare, care mi-a spus că biletele dus-întors erau mai ieftine decât cele numai dus. Am presupus că era dusă cu capul, dar, să vezi şi să nu crezi, avea dreptate. Am introdus în maşinărie o bancnotă cu chipul reginei noastre în sus, apoi în jos, apoi cu fața, apoi cu spatele – dar, de fiecare dată, drăcovenia mi-a scuipat-o înapoi afară.

Drept care, m-am aşezat la coadă în fața unui ghişeu cu un automat de bilete uman. Treizeci şi una de persoane erau în fața mea – da, chiar aşa, le-am numărat. Vânzătorii de bilete plecau de la ghişee şi se întorceau când şi cum aveau ei chef. O reclamă care tot revenea pe un ecran mă îndemna să investesc într-o scară rulantă. Într-un târziu – într-un *târziu* –, mi-a venit şi mie rândul.

— Bună ziua, aş vrea un bilet până la Hull.

Vânzătoarea de bilete şi-a răsucit pe degete inelele butucănoase, tipice unei anume comunități etnice, şi m-a întrebat:

— Cu plecarea când?

— Cât de curând posibil.

— Cum ar fi astăzi?

— Da, „cât de curând posibil“ înseamnă, de obicei, „astăzi“.

— Nu de la mine luați bilete pentru astăzi. Ci de la ghişeele-alea de colo. Ghişeu' ăsta e numa' pentru rezervări.

— Dar semnalul ăla roşu care clipeşte mi-a spus să vin la ghişeul dumitale.

— Nu se poate. Circulați, vă rog. Țineți în loc toată coada.

— Ba nu. Nenorocitul ăla de semnal chiar m-a trimis la acest ghişeu! Douăj' de minute-am stat la coadă!

Individa s-a arătat cât de cât interesată pentru prima oară.

— Vreți să schimb eu regulile după cum vreți dumneavoastră?

Scântei de furie a scos Timothy Cavendish – precum o furculiță băgată în cuptorul cu microunde.

— Vreau de la dumneata să te-arăți suficient de inteligentă cât să rezolvi problema şi să-mi vinzi un bilet până la Hull!

— Nu accept să mi se vorbească pe-un asemenea ton.

— Aici *eu* sunt nenorocitul de client! *Eu* nu accept să mi se vorbească pe tonul ăsta! Cheam-o, te rog, pe şefa dumitale de tură!

— *Eu* sunt şefa mea de tură.

Răcnind o înjurătură dintr-o saga islandeză, mi-am reluat locul în fruntea cozii.

— Ei! a zbierat un punk rocker, căruia-i ieşeau nişte bumbi din craniu. Mai e şi-o coadă, ce pizda mă-sii!

Niciodată să nu-ți ceri scuze, ne sfătuieşte Lloyd George. Să spui din nou, de astă dată şi mai vârtos:

— Ştiu că mai e şi-o coadă-n pizda mă-sii! Şi eu am stat la coada aia o dată şi nu am de gând s-o iau de la capăt *încă* o dată, numai fiindcă Nina Simone de după geamul ăsta nu vrea să-mi vândă un nenorocit de bilet!

Un yeti de culoare, cu cravata prinsă cu capsă de cămaşa uniformei, s-a ivit ca din pământ.

— Care-i treaba?

— Boşorogul ăsta consideră că anusul lui contra naturii îi dă dreptul s-o ia înaintea cozii – a zis individul ras în cap – *şi* să profereze injurii cu tentă rasistă la adresa doamnei de origine afro-caraibiană de la ghişeul de rezervări.

Nu mi-a venit să cred că puteam să aud aşa ceva.

— Uite ce-i, amice – mi s-a adresat yeti la modul condescendent cu care vorbeşti, de obicei, cu handicapații

sau cu vârstnicii –, avem cozi în țara asta ca să meargă lucrurile cum trebuie, vezi ’mneatale, şi, dacă nu-ți place, du-te ’napoi de unde-ai venit, ți-e clar?

— Şi eu a ce dracului arăt, a egiptean? Ai? *Ştiu* că există o coadă! De unde ştiu? Fiindc-am stat deja la coada aia, da? Deci...

— Domnul acesta pretinde că n-ai stat.

— Cine, *ăsta*? Tot „domn“ o să fie şi după ce-o să-ți mâzgălească dumitale „Du-te la azil, milogule!“ pe garsoniera pe care-ai primit-o de la asociația locativă?

Omului i-au ieşit ochii din orbite, fără glumă.

— Puteți fi evacuat din holul gării de Poliția Transporturi sau puteți să v-aşezați aici la coadă, ca un cetățean al unei societăți civilizate. Ori aşa, ori aşa – pentru mine, unul, e totuna. *Nu* mi-e totuna, în schimb, dacă vreți să vă băgați în față.

— Dar dacă iau coada de la-nceput, pierd legătura!

— Ghinion, s-a pronunțat el.

M-am uitat, în disperare de cauză, la cei din spatele mumiei care aducea cu Sid Rotten. Poate că mă văzuseră stând la coadă, poate că nu – în tot cazul, nimeni nu s-a uitat în ochii mei. Câinoasă a mai devenit Anglia, câinoasă rău de tot, vai, ce câinoasă!

După o oră şi ceva, Londra s-a îndepărtat spre sud, luând cu ea blestemul fraților Hoggins. Navetiştii, biete suflete deznădăjduite, care se supun de două ori pe zi loteriei morții pe căile ferate britanice lovite de decrepitudine, se înghesuiau în trenul jegos. Avioanele se învârteau în aşteptare pe deasupra aeroportului Heathrow, ca nişte țânțăroi pe deasupra unei bălți în toiul verii. Prea multă materie în oraşul ăsta nenorocit!

Şi totuşi, simțeam trepidația unui început de călătorie şi mi-am îngăduit să las garda jos. Într-o carte pe care am publicat-o mai demult, *Autenticele amintiri ale unui magistrat din Ținuturile Nordice*, am citit că victimele rechinilor trăiesc o experiență asemănătoare anesteziei, o viziune de plutire, în

afara oricărui pericol, pe apele albastre ale Pacificului, exact în momentul în care sunt făcuţi arşice în maşinăria de zdrobit tapetată cu dinţi. Eu, Timothy Cavendish, eram înotătorul acela, care se uita cum se îndepărta Londra – da, da, tu, oraş alunecos ca un maestru de ceremonii cu perucă, tu, cu blocurile tale pline de somalezi, cu viaductele tale ridicate de Kingdom Brunel, cu halele tale comerciale în care toată lumea lucrează la negru, cu straturile tale de moloz amestecat cu cenuşă şi cu oase năclăite, pe care le-au lăsat în urmă doctorii Dee, Crippen şi compania, cu blocurile tale de birouri cu pereţi de sticlă înfierbântaţi, în care tineri aflaţi în floarea vârstei se usucă până ajung nişte cactuşi bătrâni, ca scârţarul ăla de frate-meu.

Essexul îşi arăta chipul hâd. Când eram eu bursier la şcoala elementară din cartier, fiu al unui truditor la Primărie, care încerca să-şi facă o situaţie, comitatul acesta era sinonim cu libertatea, cu succesul şi cu Cambridge. Uitaţi-vă la el acum! Halele comerciale şi zonele rezidenţiale invadează cu tenacitate, insidios, pământul nostru ancestral. Vântul care sufla dinspre Marea Nordului aducea cu el în dinţi nori zdrenţuiţi şi se repezea înspre Midlands. În sfârşit, se vede şi zona de provincie propriu-zisă. O verişoară a mamei locuia pe-aici, cu o familie mare, într-o casă mare, dar ştiam că se mutase în Winnipeg în căutarea unei vieţi mai bune. Uite-acolo! – acolo, da, unde-i acum depozitul ăla de mobilă, era pe vremuri un şir de castani sub care eu şi Pip Oakes, un amic de-al meu din copilărie care a murit la vârsta de treisprezece ani, sub roţile unei cisterne cu petrol, am lăcuit o canoe într-o vară şi am pornit cu ea pe Say în jos. Ca sardelele la cutie. Acolo, uite-acolo, chiar la cotul ăla, am aprins un foc şi ne-am făcut mâncare de fasole şi cartofi copţi în poleială! Ah, vino-napoi, vino-napoi! Cu-atâta m-aleg, doar c-o ocheadă? Câmpuri neîngrădite, informe. Essexul de astăzi a devenit un Winnipeg. Se dăduse foc la mirişte şi aerul mirosea a sandviciuri cu şuncă prăjită. Pe urmă, gândurile mi-au zburat spre alte meleaguri cu zâne şi tocmai trecuserăm de Saffron Walden, când trenul s-a zgâlţâit brusc

şi s-a oprit. „Ăăă...“ – a zis o voce la difuzor – „auzi, John, ăsta-i pornit? John, pe ce buton trebuie s-apăs? *(Tuse.)* Compania de căi ferate SouthNet regretă că trenul va trebui să efectueze o oprire neprevăzută la următoarea stație, din cauza... ăăă... lipsei mecanicului de locomotivă. Această oprire neprevăzută se va prelungi atât cât este necesar pentru a se găsi un mecanic de locomotivă autorizat. Compania de căi ferate SouthNet vă asigură că ne străduim din răsputeri – aici am auzit clar un hohot de râs înfundat – să ne reluăm funcționarea la standardele obişnuite, ridicate, cu care i-am obişnuit pe călătorii noştri.“ Furia față de compania de căi ferate s-a propagat din compartiment în compartiment, deşi în zilele noastre crimele nu sunt comise de criminali pe care să-i ai la îndemână, ca să ți-o verşi pe ei, ci de funcționari aflați undeva unde mulțimea nu-i poate ajunge, în clădirile din oțel şi sticlă ale sediilor din Londra. Şi, oricum, jumătate din gloată deține acțiuni la firme pe care le-ar face fărâme.

Aşa încât am rămas pe loc. Mi-a părut rău că nu-mi adusesem ceva de citit. Măcar apucasem un loc unde să stau jos şi n-aş fi renunțat la el nici pentru Helen Keller[35]. Înserarea împroşca o culoare albastră-gălbuie. De-o parte şi de alta a căii ferate, umbrele deveneau monolitice. Navetiştii le trimiteau mesaje familiilor de-acasă prin telefoanele mobile. Eu mă întrebam de unde ştia el, istețul de magistrat australian, ce le trecea prin minte celor mâncați de rechini. Trenurile rapide, mult mai norocoase, fiindcă lor nu le lipseau mecanicii de locomotivă, treceau glonț pe lângă noi. Aş fi avut nevoie la budă, însă nici nu se punea problema. Mi-am deschis servieta în căutarea unei pungulițe de caramele Werner's, dar am dat peste manuscrisul *Jumătăți de alte vieți – Primul mister descurcat de Luisa Rey.* Am răsfoit primele pagini. Putea fi o carte mai bună, dacă Hilary V. Hush nu s-ar fi vrut atât de scârța-pârța de Deşteaptă. Scrisese în

[35] Scriitoare şi activistă pentru drepturile persoanelor cu handicap.

capitolaşe mici, cu gândul, fără doar şi poate, să le uşureze munca scenariştilor de la Hollywood. Interfonul s-a trezit din nou la viață şi şi-a revărsat paraziții: „Anunț în atenția călătorilor. Compania de căi ferate SouthNet vă informează că, întrucât nu a putut fi găsit un mecanic de locomotivă potrivit pentru acest tren, ne vom îndrepta către stația Little Chesterford, de unde un autocar pus la dispoziția dumneavoastră îi va transporta pe călători la Cambridge. Celor care au posibilitatea le recomandăm să-şi continue călătoria pe cont propriu, întrucât autocarul nu va putea ajunge la gara din Little Chesterford [ce mai zornăie clopoțeii din memoria mea când aud numele ăsta!] înainte de… o perioadă deocamdată nedeterminată. Detalii suplimentare puteți găsi pe site-ul nostru de pe Internet". Apoi ne-am târât preț de vreo milă prin semiîntunericul amurgului. Liliecii şi gunoaiele purtate de vânt ne-au depăşit. Şi, mă rog, cine conducea trenul acum, dacă locomotiva rămăsese fără mecanic?

Oprire, zdruncinătură – uşile se deschid. Cei mai vârtoşi la trup s-au revărsat din tren şi s-au repezit pe treptele pasarelei, lăsându-ne pe mine şi pe alte câteva rebuturi împăiate să ne târşâim picioarele în siajul lor, la un sfert din viteza cu care fugeau ei. M-am urnit pe scări în sus şi m-am oprit să-mi trag sufletul. Uite unde ajunsesem. Cocoțat pe pasarela din gara Little Chesterford. Voi, zei! – dintre toate gările de provincie, unde mă găsisem şi eu să ies la plimbare! Poteca pentru cai pe care se ajungea la vechea casă a Ursulei mărginea în continuare câmpul de porumb. În rest, n-am recunoscut mare lucru. Sfântul Hambar al Smotocitului Prelungit era de-acum Clubul Special de Pregătire Fizică din Essex. Ursula venise în noaptea aceea cu Citroënul ei model „broscuță" – era în săptămâna de lectură din primul nostru semestru – şi mă luase… uite, exact de-aici, de pe triunghiul ăsta cu pietriş. Ce boem! se gândise atunci Tim cel Tânăr. Să vină o femeie să te ia cu maşina! Mă simțeam ca Tutankhamon pe galera lui regală, printre sclavii nubieni care se opinteau la vâsle spre Templul Sacrificiului. Ursula

m-a dus cu maşina doar câteva sute de iarzi, până la Casa Dockery, ridicată pe vremea construcțiilor Art Nouveau de un consul scandivegian. Toată casa era a noastră, din moment ce *Mater* şi *Pater* plecaseră în Grecia să-şi petreacă vacanța împreună cu Lawrence Durrell, dacă nu mă-nşală memoria. („Nu mă-nşală memoria“ – expresie de duplicitar!)

Patru decenii mai târziu, farurile maşinilor de directori din parcarea gării sfâşiau noaptea, scoțând la iveală țânțăroi cu picioare lungi, ca nişte dihănii care aduseseră o nouă molimă, şi un domn editor fugar, cu mantaua de ploaie fluturând în juru-i, care a luat-o la pas, cu intenția de a ocoli câmpul rămas în paragină pe motiv de subsidii de la Uniunea Europeană. S-ar zice că o țară de dimensiunile Angliei ar putea cuprinde cu uşurință toate întâmplările dintr-o viață oarecare de om, fără ca ele să se suprapună – doar nu trăim în amărâtul de Luxemburg –, dar nu, noi ne batem, ne răzbatem şi ne străbatem propriile urme ca patinatorii care fac figuri pe gheață. Casa Dockery mai era şi-acum în picioare, despărțită de clădirile vecine printr-un gard viu de lemn-câinesc. Ehe, cât de luxoasă mi se păruse casa aceea față de maghernița de periferie, fără sare şi piper, a părinților mei! *Într-o bună zi,* mi-am promis, *o să locuiesc şi eu într-o casă ca asta.* Altă promisiune pe care nu mi-am ținut-o; dar pe-asta măcar nu mi-o făcusem decât mie însumi.

Am dat ocol proprietății, până am ajuns la un drum de acces către un şantier de construcții. Pe un panou mare scria: INTRAREA HAZLE – PROPRIETĂȚI IMOBILIARE DE LUX ÎN INIMA ANGLIEI. La Dockery, sus la etaj, erau aprinse luminile. Mi-am închipuit o pereche fără copii, ascultând muzică la radio. Vechea uşă cu geam jivrat fusese înlocuită cu o alta, care le-ar fi putut opune ceva mai multă rezistență hoților. În săptămâna de lectură de-atunci, trecusem pragul Casei Dockery pregătit să mă dezbar de virginitatea devenită ruşinoasă, dar atât de intimidat fusesem de Cleopatra mea Divină, atât de nervos, atât de captivat de colecția de whisky-uri a tatălui ei, atât de blegit în vlaga mea de boboc, încât... mă rog, prefer să nu ridic vălul de pe stinghereala pe care am

resimțit-o în noaptea aceea, nici măcar cu o întârziere de patruzeci de ani. Da, bine – cu o întârziere de patruzeci şi şapte de ani. Acelaşi stejar cu frunze albe se frecase de fereastra Ursulei şi în timp ce eu mă străduiam să ajung la un rezultat, la mult timp după ce nu mai puteam emite pretenția credibilă că nu mă încălzisem încă. Ursula avea un disc de gramofon cu înregistrarea *Concertului pentru Pian nr. 2* al lui Rahmaninov în camera ei – chiar acolo, în camera cu lumânarea electrică aprinsă la fereastră.

Nici până-n ziua de astăzi nu pot să-l ascult pe Rahmaninov fără să gem.

Şansele ca Ursula să mai fi locuit în Casa Dockery erau nule, ştiam foarte bine. Ultima dată când auzisem vorbindu-se despre ea, lucra la propria firmă de relații publice din Los Angeles. Chiar şi aşa, m-am strecurat prin gardul viu şi mi-am lipit nasul de fereastra întunecată, fără perdele, a sufrageriei, încercând să zăresc înăuntru. În toamna aceea de demult, Ursula mă servise cu un boț de brânză coaptă, pe o felie de şuncă, aşezată peste o jumătate de piept de pui. Uite, chiar acolo – chiar aici. Şi-acum parcă-i mai simțeam gustul. Şi-acum, când scriu rândurile-acestea, parcă-i mai simt gustul.

Pam!

În cameră s-a aprins brusc o lumină gălbuie şi-a intrat în paşi de vals – cu spatele, spre norocul meu – o mică vrăjitoare cu bucle tirbuşon roşcate. „Mami!“ a strigat – cât am auzit-o, cât i-am citit pe buze. „Mami!“ – şi-a intrat şi mami, care avea aceleaşi bucle tirbuşon. Cum aveam dovada mai mult decât grăitoare că familia Ursulei se mutase din casă cine ştie când, m-am refugiat şi eu pe propriile urme înapoi în tufişuri, dar acolo m-am întors din nou cu fața şi mi-am reluat spionajul, pentru căăă… mă rog, pentru că, vai mie, *je suis un homme solitaire*[36]. Mami repara o coadă ruptă de mătură, iar fetița stătea cu fundul pe masă şi-şi legăna

[36] Sunt un om singur (fr.).

picioarele. Un vârcolac adult a intrat şi el în cameră şi şi-a scos masca, iar eu, curios lucru – deşi poate că nici nu era chiar atât de curios, dacă stau să mă gândesc –, l-am recunoscut: era prezentatorul ăla de ştiri TV din tribul lui Finch, Jeremy Nu-Ştiu-Cine, cu sprâncene de Heathcliff[37], obiceiuri de terier – ştiți despre cine vorbesc. În orice caz, a luat nişte bandă izolantă dintr-un sertar al dulapului cu farfurii şi i-a luat lui mami coada de mătură din mâini, ca s-o repare el. Pe urmă a intrat şi bunica peste această scenă ca un tablou de familie şi, să fiu eu al naibii o dată, să fiu al naibii de două ori, să fiu al naibii de câte ori vreți, dacă nu era Ursula! Ursula aceea. Ursula mea.

S-o fi văzut pe doamna aceea în vârstă şi sprintenă! În mintea mea, nu îmbătrânise nici cu o zi – ce machior îndrăznise să-i pângărească tinerețea proaspătă ca roua? (Acelaşi care ți-a pângărit-o şi pe-a ta, Tim-belule.) A spus ceva şi fiica şi nepoata ei s-au hlizit – da, s-au hlizit ele şi m-am hlizit şi eu... Ce anume? Ce-a zis? Spuneți-mi şi mie gluma! A îndesat gogoloaie de hârtie de ziar într-un ciorap roşu. O coadă de drac. Pe care şi-a prins-o de fund cu un ac de siguranță şi o amintire de la un bal de Halloween din vremea facultății parcă s-a ciocnit de muchia tăioasă a inimii mele şi gălbenuşul dinăuntru s-a scurs peste ea: şi-atunci se costumase în drăcuşoară, îşi dăduse cu vopsea roşie pe față şi ne-am sărutat – atâta doar şi nimic mai mult –, toată noaptea ne-am sărutat, iar dimineața ne-am dus la un bufet pentru şantierişti, unde puteai să bei căni zdravene şi soioase de ceai tare, plin de lapte, şi să mănânci atâtea ouă, cât să-ndopi şi să-ngropi cu ele toată armata elvețiană. Pâine prăjită şi roşii la cutie încălzite. Sos HP[38]. Spune cinstit, Cavendish: mai ții minte vreun mic dejun care să-ți fi plăcut *atât* de mult, de când te ştii pe lumea asta?

Eram atât de îmbătat de nostalgie, încât mi-am spus că

[37] Motan dintr-un serial de desene animate din anii şaptezeci.
[38] Sos pe bază de oțet de malț, în care se adaugă fructe şi condimente.

era cazul să plec până nu făceam cine ştie ce nefăcută. O voce ţâfnoasă mi s-a adresat de la doar câţiva iarzi depărtare:

— Să nu mişti un deget, că te masarchez şi te ciorpâţesc în bucăţi de nu te vezi!

Dac-am fost şocat? Am dat să ţâşnesc drept în sus ca o rachetă, nu altceva! Din fericire, măcelarul meu cel atât de hotărât nu părea să aibă nici cu o zi peste zece ani, chiar dacă avea o drujbă cu dinţii de mucava şi nişte bandaje însângerate de mare efect. I-am spus treaba asta, pe un ton confidenţial. El s-a încruntat către mine:

— Sunteţi prieten cu bunica mea, Ursula?

— Eram odată, demult de tot.

— Şi drept ce aţi venit costumat la petrecere? Unde vă e costumul?

Era momentul să plec. M-am tras ceva mai înapoi în tufişuri.

— *Ăsta-i* costumul meu.

— De mort dezgropat din cimitir? a întrebat el, cu degetul vârât în nas.

— Eşti simpatic, dar răspunsul este nu – am venit pe post de fantoma Crăciunului de-antărţ.

— Dar acum suntem de Halloween, nu de Crăciun.

— Nu, zău? am zis eu şi mi-am plesnit fruntea cu palma. Vorbeşti serios?

— Păi, da!

— Înseamnă c-am întârziat câte?... Zece luni! îngrozitor! Aş face bine să plec până nu-şi dă nimeni seama că lipsesc şi nu începe să comenteze!

Băiatul mi-a făcut o figură de kung-fu de prin desene animate şi m-a ameninţat cu drujba.

— Stai pe loc, Spiriduşule Verde! Aici eşti pe teritoriul meu! Te spun la poliţie!

Voia război?

— Ne jucăm de-a cine-i mai pârâcios, da? Crezi că *eu* nu ştiu jocul ăsta? Dacă tu mă spui, o să-i spun şi eu unde stai tu – îi spun prietenului meu, fantoma de la Crăciunul-ce-va-să-vină – şi ştii ce-o să-ţi facă?

Căcăciosul cu ochi a clătinat din cap, înfricoşat şi tulburat.

— Când tu şi toţi ai tăi o să vă duceţi la culcare în pătuţurile voastre calde, el o să se prelingă prin crăpătura de sub uşă înăuntru, în casă, şi-o să-ţi *mănânce căţeluşul* cu fulgi cu tot! Parcă toată fierea mi se revărsa în vorbe: Şi-o să-i lase codiţa-mbârligată la tine sub pernă, ca să cadă vina pe tine. Şi toţi prietenii tăi o să strige: „Ucigaş de căţeluş!“ ori de câte ori o să te-apropii de ei. Şi-ai să-mbătrâneşti tu şi cu tine, fără niciun prieten, şi-ai să mori singur, cătrănit, într-o dimineaţă de Crăciun, de-acum în jumătate de secol. Aşa că eu, dac-aş fi în locul tău, n-aş sufla *o vorbă* nimănui despre faptul că m-ai văzut aici – şi m-am strecurat prin gardul viu până s-apuce el să digere chiar tot ce-i spusesem.

În timp ce mă-ndreptam înapoi către gară pe trotuar, vântul a purtat până la mine smiorcăiala băiatului:

— Dar eu nici măcar nu *am* un căţeluş...

M-am ascuns după un exemplar din *Private Eye* într-un colţ al cafenelei Wellness de la Centrul de sănătate, care se pricopsea de pe urma noastră, a rătăciţilor prin pustietăţi. Mai-mai că m-aşteptam s-o văd pe Ursula năvălind furioasă cu nepoţelul de mână şi cu poliţaiul după ea. Bărci de salvare particulare veneau să-i culeagă, unul câte unul, pe agenţii de bursă. Unchiul Timothy le oferă mai tinerilor săi cititori următorul sfat părintesc, inclus gratuit în preţul memoriilor de faţă: organizaţi-vă în aşa fel viaţa, încât, dacă se-ntâmplă cumva să vă lase-n pană trenul pe la amurgul vieţii respective, să puteţi chema o maşină călduroasă şi uscată, condusă de vreo persoană iubită – sau plătită, asta chiar că nu mai contează –, cu care să puteţi ajunge acasă.

După vreo alte trei whisky-uri, a sosit un omnibuz venerabil ca vârstă. Dar ce zic eu venerabil – era centenar, nu alta! A trebuit să suport bleotocărelile studenţilor până hăt, la Cambridge: supărări legate de ce le mai făcuseră prietenii, de cât de sadici puteau fi lectorii, cât de îndrăcite colegele de cămin, ce mai văzuseră la camera ascunsă – Doamne, dar eu

habar n-aveam că tineretul din ziua de azi era chiar hiperactiv! Când am ajuns, în fine, la gara din Cambridge, am căutat o cabină telefonică de unde să pot suna la Casa Aurora şi să spun că nu ajungeam decât în ziua următoare. Dar primele două telefoane fuseseră vandalizate (şi unde asta, la Cambridge!), iar când l-am găsit pe al treilea, abia atunci m-am uitat peste adresă şi am constatat că lui Denholme îi scăpase din vedere să-mi scrie şi numărul de telefon. Am găsit un hotel pentru comis-voiajori lipit de-o spălătorie cu autoservire. Nu mai ştiu cum se numea, dar mi-am dat seama, de cum am văzut recepția, că era un loc unde nu ți-ai fi lăsat nici câinele şi, ca de obicei, prima mea impresie s-a dovedit a fi brici. Dar mă simțeam prea terminat ca să mai caut condiții bune, iar portofelul meu se simțea prea înfometat. Camera pe care am primit-o avea ferestre înalte, cu storuri pe care nu le-am putut coborî, pentru că nu am trei iarzi înălțime. Şi da, gogoloaiele de culoare kaki din cadă chiar asta erau – rahați de şoarece! Robinetul de la duş mi s-a desfăcut în palmă şi apa caldă era numai călâie. Am aghesmuit camera cu fum de trabuc şi m-am întins pe spate în pat, încercând să-mi aduc aminte de dormitoarele tuturor iubitelor mele, în ordine, privind înapoi prin telescopul încețoşat al timpului. Berbecul meu cel viteaz şi aghiotantele lui n-au părut interesați. Ciudat lucru, nu mă simțeam preocupat de faptul că frații Hoggins îmi jefuiseră, probabil, apartamentul pe care-l lăsasem în urmă în Putney. Trebuie să fi fost slăbuță prada față de cele mai multe lovituri ale lor, presupunând că *Mama de bătaie* putea fi pusă la socoteală. Câteva ediții princeps drăguțe, dar altminteri prea puține lucruri de valoare. Televizorul mi-a răposat în noaptea în care George Bush II a pus gheara pe tron şi n-am îndrăznit să-l înlocuiesc. Madam Fosta şi-a luat înapoi obiectele de colecție şi moştenirile de familie. Am comandat în cameră un whisky triplu – să fiu eu al naibii dacă aveam de gând să-mpart vreun bar cu cine ştie ce bisericuță de comis-voiajori, care să mi se laude cu țâțele şi comisioanele lor. Când mi-a sosit, în fine, whisky-ul triplu, s-a dovedit că nu era, de fapt, decât un

zgârcit de dublu – ceea ce am şi spus. Adolescentul cu mutră de viezure mi-a ridicat din umeri. Nu tu, acolo, nişte scuze – un ridicat din umeri şi-atât. I-am cerut să-mi coboare storurile, la care el a aruncat o privire în sus şi mi-a trântit un:

— N-am cum s-ajung la ele!

Aşa că şi eu l-am tratat glacial cu:

— Atunci, nu mai vreau nimic altceva.

Asta în loc de bacşiş. Când a plecat, a tras o băşină împuțită. Am citit mai departe *Jumătăți de alte vieți,* dar am adormit îndată după ce Rufus Sixsmith a fost găsit mort. Am avut un vis foarte clar, în care trebuia să am grijă de un băiețel lăsat de izbelişte, care mă ruga să-l cocoț pe un căluț mecanic dintr-ăia care se găsesc prin colțurile magazinelor universale şi-n care trebuie să bagi o monedă de cincizeci de penny. Eu îi spuneam: „Bine, hai“, dar când s-a dat jos de pe căluț, copilul se transformase în Nancy Reagan. Cum aş fi putut să-i explic maică-sii aşa ceva?

M-am trezit în plină beznă, cu un gust ca de clei Super Glue. Definiția dată istoriei de Marele Gibbon – „un fel de pomelnic mai răsărit al crimelor, nebuniilor şi ghinioanelor omenirii“ – îmi trecea prin minte, nici eu nu ştiam de ce, parcă înşirată pe banda de hârtie a telegrafului. Trecerea prin viață a lui Timothy Cavendish, rezumată în douăsprezece cuvinte. Am reluat controverse mai vechi de unde le lăsasem şi m-am lansat în alte controverse, care nici măcar nu avuseseră loc. Am fumat un trabuc, până când ferestrele înalte au dat semnele palide ale unor zori apoşi. M-am bărbierit şi-am coborât. O femeie înțepată, cu o mutră de parc-ar fi venit din Ulster, servea, la alegere, pâine fie prea arsă, fie prea veche, cu pliculețe de gem de culoarea rujului de buze şi de unt nesărat. Mi-am adus aminte de butada lui Jake Balokowsky despre Normandia – că este un fel de Cornwall în care găseşti şi câte ceva de mâncare.

Am revenit la gară şi necazurile m-au ajuns din urmă, când am încercat să obțin o rambursare de fonduri pentru călătoria întreruptă din ajun. Tartorița de la bilete, ale cărei

coşuri îi dădeau în clocot chiar sub ochii mei, s-a dovedit la fel de necruţător de căpoasă ca şi omoloaga ei de la King's Cross. Probabil că au fost obţinute la nivel corporatist din aceeaşi celulă-suşă. Pulsul meu a fost cât pe-aci să-şi doboare propriul record.

— *Cum* adică biletul de ieri nu mai este valabil azi? Nu-i vina mea că nenorocitul de tren s-a stricat pe drum!

— Nu e nici vina noastră. Compania SouthNet se ocupă de orarul trenurilor. Noi suntem doar agenţie de bilete, domnu'!

— Şi-atunci, eu cui pot să mă plâng?

— Păi, reţeaua SouthNet locală este proprietatea unui holding de la Düsseldorf, care e proprietatea firmei ăleia de telefonie mobilă din Finlanda, aşa că probabil c-ar trebui să-ncercaţi cu cineva de pe la Helsinki. Da' mai bine-ar fi să-i mulţumiţi îngerului dumneavoastră păzitor că n-a deraiat! C-au fost şi de-astea-n ultima vreme – o mulţime…

Uneori, iepurele flocos al scepticismului ţâşneşte atât de repede pe după ultima curbă dinaintea ultimei linii drepte, încât ogarul cel aprig al limbajului rămâne spectator în cuşca de start. Ca să prind următorul tren până nu pleca, singura soluţie a fost un schelălăit de căţelandru – ca să aflu că fusese anulat! Dar, „norocul" meu, trenul dinaintea celui pe care intenţionam să-l iau întârziase atât de mult, încât nu se urnise încă de la peron. Locuri nu mai erau, aşa c-a trebuit să mă introduc într-o fantă nu mai lată de-o palmă. M-am dezechilibrat când trenul s-a pus în mişcare, dar un burduf uman m-a împiedicat să cad. Am rămas cu toţii aşa, într-o rână – Oameni în Diagonală.

La Cambridge, tot ce înseamnă periferie s-a transformat în parcuri ştiinţifice. Ursula şi cu mine treceam cu barca pe sub podul ăla de modă veche, unde sunt acum clădiri ca nişte cuburi din era spaţială, în care cei de la Biotech stau şi clonează oameni pentru nişte coreeni cu mutre dubioase. Of, al naibii de greu mai e să-mbătrâneşti! Ce-a mai rămas din tinerii care eram odată ar da orice să mai respire aer proaspăt, dar ce, parcă putem scăpa din coconii ăştia calcifiaţi în care ne-am transformat? Putem pe dracu'!

Copacii se cocârjau ca nişte hârci sub cerul plumburiu. Trenul ni se oprise fără niciun preaviz şi nicio explicație pe un câmp bătut de vânturi – nu mai țin minte cât a durat. Ceasul mi se oprise şi el cândva pe la mijlocul nopții din ajun. (Şi-n ziua de astăzi îmi lipseşte Ingersoll-ul meu.) Trăsăturile vecinilor mei de călătorie începuseră să se topească în chipuri care-mi erau cvasicunoscute: un agent imobiliar din spatele meu, care zbiera în telefonul mobil – aş fi putut să jur că era căpitanul echipei mele de hochei pe iarbă din clasa a şasea; femeia îmbufnată de peste două rânduri de locuri, care citea *Sărbătoare de neuitat* al lui Hemingway – sigur nu era gorgona de la Fisc, aia care m-a pus pe jar în asemenea hal cu câțiva ani în urmă?

Într-un târziu, osiile vagoanelor au zdroncănit şi trenul a pornit, adică mai mult s-a târât până la o altă gară de provincie, pe a cărei placă scorojită scria „Adlestrop". O voce răguşită rău ne-a anunțat: „Compania feroviară Centrallo regretă că este nevoită să vă informeze că, din cauza unei defecțiuni la sistemul de frânare, acest tren efectuează o oprire în această – strănut – stație de cale ferată. Pasagerii sunt rugați să coboare pe peron şi să... aştepte un alt tren". Pasagerii din jurul meu au gemut, au bombănit, au înjurat, au clătinat din cap. „Compania feroviară Centrallo vă cere scuze pentru orice – strănut – neajuns pe care acest lucru l-ar putea provoca şi vă asigură că acționăm în vederea revenirii la serviciile de înaltă calitate cu care – strănut copios – v-am obişnuit. Dă-mi şi mie un şervețel, John!"

Adevărul este că tot parcul rulant din țara asta se construieşte la Hamburg sau pe-acolo pe undeva, iar inginerii germani, când testează garniturile de tren care urmează să ajungă în Marea Britanie, folosesc porțiuni întregi din nenorocitele noastre de linii ferate, pe care le importă, pentru că liniile ferate europene, păstrate într-o stare decentă, nu oferă condițiile de rulaj corespunzătoare. Zău aşa, cine-o fi câştigat blestematul de război? Ar fi trebuit s-o iau pe Autostrada Nordului când m-am hotărât să fug de-alde frații Hoggins, cățărat pe catalige!

Mi-am croit drum cu coatele ca să intru în bufetul sordid al gării, mi-am luat o plăcintă cu gust de cremă de ghete şi un ceai în care pluteau fărâme de dop de plută şi-am tras cu urechea la ce vorbeau doi crescători de cai de Shetland. Deznădejdea te face să tânjeşti după vieţi care nu ţi-au fost scrise. Ce ţi-a trebuit, T.C., să-ţi dedici viaţa cărţilor? Prostule, prostule, prostule! Nici memoriile nu-s cine ştie ce, dar toată porcăria aia de ficţiune! Eroul porneşte la drum, în oraş vine un străin, cineva vrea ceva, obţine acel ceva sau nu-l obţine, voinţele se încleştează. „Admiraţi-mă, căci sunt o metaforă."

Pe bâjbâite m-am dus apoi la Domni, unde mirosea tare a amoniac şi de unde un glumeţ şterpelise becul. Nici n-am apucat bine să-mi deschei fermoarul, c-am auzit o voce înălţându-se din beznă:

— Ei, domnu', 'veţi un foc ori ba?

După ce mi-am prins inima care voia să-mi sară din piept, m-am scotocit prin buzunare după brichetă. Flacăra mi-a scos la iveală un rastafarian[39] cu o aură de ambră, *à la* Holbein, la doar câteva palme de mine, care ţinea strâns între buzele groase un trabuc.

— 'Ţ'mesc, mi-a şoptit Vergilul meu negru, aplecându-şi capul ca să aducă vârful ţigării de foi la întâlnire cu flacăra.

— Ăăă… cu plăcere, sigur, am zis eu.

— Ei, şi-ncotro, domnu'? a zis el cu nările lătăreţe fremătând.

Eu mi-am verificat portofelul – dacă-l mai aveam, adică.

— La Hull… După care mi-am dat drumul la minciunele: Să-napoiez un roman. Unui bibliotecar de-acolo. Poet celebru. Lucrează la universitate. Îl am în taşcă. Se cheamă *Jumătăţi de alte vieţi.*

[39] Membru al unei secte apărute în Jamaica în anii treizeci, care-l considera pe ultimul împărat al Etiopiei, Hailé Selassié I, ca fiind întruparea atât a lui Dumnezeu, cât şi a Mântuitorului. Tipic pentru secta rastafarienilor este consumul ritual şi spiritualizat de canabis.

Trabucul rastafarianului mirosea a gunoi de grajd. Habar n-am ce le poate trece prin minte oamenilor ăstora. Nu-i vorbă, că nici n-am cunoscut vreodată pe vreunul. Nu sunt eu rasist, dar tot cred că ingredientele cerute de un amestec rasial au nevoie de mai multe generații ca să se amestece propriu-zis.

— Domnu', mi-a spus jamaicanul, ce-ți trebuie matale – şi mi-a întins trabucul, iar eu m-am ferit – este să tragi dintr-ăsta.

I-am primit propunerea şi am tras din mădularul lui de țigară de foi.

— Doamne, iartă-mă! Da' *ce-i* chestia asta? – la care tipul mi-a răspuns cu o voce ca de trombon, din fundul gâtului:

— Sigur e că nu creşte-n Ținutul Marlboro.

Mie mi s-a umflat capul de multe sute de ori, ca în *Alice*, şi mi s-a transformat într-o parcare supraetajată cu multe niveluri, în care-şi aveau cartierul general o mie şi unu de Citroënuri ca de butaforie.

— Păcatele mele, că bine zici! a glăsuit omul cunoscut odinioară sub numele de Timothy Cavendish.

Pe urmă nu mai ştiu ce-a fost, dar m-am trezit că eram tot în tren şi mă-ntrebam cine-mi zidise compartimentul cu cărămizi pe care creştea muşchi. „Suntem gata să vă primim, domnule Cavendish“, am auzit cum îmi spunea un caraghios cu chelie şi ochelari. Nu era nimeni cu mine în compartiment, nici pe nicăieri altundeva, în afară de un măturător care-şi făcea de lucru prin trenul gol, adunând gunoaiele într-un sac. Am coborât pe peron. Frigul şi-a înfipt colții în ceafa mea dezgolită şi m-a pipăit repede după orice bucățică de corp neacoperită. Mă-ntorsesem la King's Cross? Nu, eram la Gdansk, la bunul plac al stihiilor. Când mi-am dat seama că nu aveam nici geanta, nici umbrela, am intrat brusc în panică. Am urcat înapoi în tren şi mi le-am recuperat din plasa de bagaje. Parcă mi se atrofiaseră muşchii cât dormisem. Pe peron a trecut un cărucior de bagaje împins de un Modigliani în carne şi oase. Unde

dracului ajunsesem?

— Eşt' în Hull, băi! mi-a răspuns individul desprins din Modigliani.

Ce era asta, arabă? Mintea mi-a creionat următorul scenariu: un tren Eurostar oprise la Adlestrop, eu mă urcasem în el şi dormisem tot drumul până la Istanbul-Terminus. Minte adlestropiată. Trebuia să găsesc undeva o inscripţie în engleză neaoşă.

BINE AŢI VENIT LA HULL

Slavă cerului, aproape că ajunsesem la destinaţie. Când mai fusesem eu atât de departe în nord? Niciodată – ăsta era adevărul. Am tras o gură de aer îngheţat, ca să-mi înghit nevoia bruscă de-a da la boboci – bravo, Tim, dă-o pe gât. Stomacul afectat creează imagini ale cauzelor răului, aşa că mie mi-a trecut pe dinaintea ochilor trabucul jamaicanului. Gara era cufundată cu totul în beznă. Am cotit-o pe lângă un perete şi am dat peste două ceasuri luminate, care atârnau pe peretele de deasupra ieşirii, dar, decât să ai două ceasuri care nu sunt de acord unul cu altul, mai bine să n-ai niciunul. Nici la poartă nu stătea nimeni de pază, ca să-mi controleze biletul care mă costase o sumă exorbitantă, drept care m-am simţit înşelat. În faţa gării, un târâie-brâu îşi făcea veacul pe trotuar într-o parte, în altă parte era o vitrină în care pâlpâiau luminiţe, iar muzica se auzea când mai tare, când mai încet de la o cârciumă de peste drum.

— Un bănuţ, acolo? m-a întrebat – ba nu, mi-a cerut –, ba nu, mi-a reproşat un amărât de câine de pe o pătură.

Nasul, sprâncenele şi buzele stăpânului erau atât de ciuruite de tot felul de fiare, încât un electromagnet puternic i-ar fi făcut arşice mutra de la prima strigare. Oare cum trec oamenii ăştia de detectoarele de metale de prin aeroporturi?

— Ce, n-ai un bănuţ, acolo?

M-am văzut pe mine însumi aşa cum probabil că mă vedea el – un marţafoi bătrân şi neajutorat, într-un oraş unde nu cunoştea pe nimeni, în toiul nopţii. Câinele s-a ridicat în picioare, adulmecând neputinţa. Un înger păzitor nevăzut m-a luat de cot şi m-a îndreptat spre şirul de taxiuri.

Cel în care m-am suit eu parcă nu mai termina de făcut acelaşi sens giratoriu. La radio se tânguia o voce pe o melodie lălăită, despre cum tot ce moare într-o bună zi revine la viață. (Doamne, apără şi păzeşte! V-aduceți aminte de *Laba de maimuță*[40]?) Capul şoferului era mult, mult prea mare pentru lățimea umerilor, precis că suferea de boala aia zisă elefantism; abia când s-a întors către mine i-am văzut turbanul. Îşi lua clienții în derâdere:

— *Întotdeauna* mi se spune: „Pun pariu că de unde eşti 'mneata nu-i atât de frig“, la care eu întotdeauna zic: „Iete-aici greşeşti, nene. Se vede că n-ai fost niciodată la Manchester în februarie“.

— Da' drumul spre Casa Aurora-l ştii, sper, am zis eu şi *sikh*[41]-ul de ocazie mi-a spus:

— Iete c-am şi ajuns.

Aleea îngustă pe care ne aflam se termina cu o reşedință impunătoare în stilul anilor 1900, despre care nu-mi dădeam seama cât de mare putea fi.

— Păi şperie cu totu'.

— Nu mi se pare aşa-nfricoşătoare.

Şoferul s-a uitat la mine descumpănit şi a repetat, mai rar:

— Pai-şpe li-re cu totul!

— A, da – da' numai că portofelul meu nu mai era nici în buzunarele pantalonilor, nici în cele de la haină. În buzunarul cămăşii, nici atât. Din nou în buzunarele pantalonilor, tot nimic. Groaznicul adevăr mi-a izbit un pumn în față: fir-ar al dracului, am fost jefuit!

— Nu-mi place deloc aluzia asta, a zis şoferul. Taxiul meu este dotat de municipalitate cu aparat de taxare.

— Nu, nu m-ai înțeles. Mi s-a furat portofelul.

— Aha, acum înțeleg. Bun aşa, înțelegea. Înțeleg foarte

---

[40] *The Monkey's Paw,* nuvelă de groază de W.W. Jacobs, publicată în Anglia în 1902.

[41] Adept al unei secte originare din nordul Indiei, care crede într-un Dumnezeu unic şi respinge idolatria şi sistemul de caste.

bine, chiar! Mânia unui întreg subcontinent colcăia în noapte. Socoteala ta-i cam aşa: caraghiosu' ăsta cu cearşafu-n cap ştie foarte bine cine-o să fie crezut.

— Pe naiba! am protestat eu. Uite, am aici monede, mărunţiş, da, am un buzunar întreg plin cu mărunţiş... poftim... da, slavă Domnului! Da, cred că-mi ajung...

— Şi bacşişul?! a zis el după ce şi-a numărat talerii.

— Ia-i pe toţi – şi i-am vărsat tot acel şrapnel în mâna cealaltă, după care m-am dat jos poticnindu-mă şi am nimerit direct într-un şanţ.

Din postura mea de pieton accidentat, am văzut cum taxiul s-a întors şi-a băgat viteză şi mi-am adus aminte, fără niciun chef, de cum fusesem jefuit la Greenwich. Nu era vorba de ceas, de vânătăi sau de sperietură – nu astea mă lezaseră atâta, cât faptul că eu, care odată pusesem la pământ şi pe fugă un cvartet întreg de derbedei arabi la Aden, în ochii acelor fete eram un... bătrân şi-atât, un bătrân care nu se comportase aşa cum ar fi trebuit să se comporte un bătrân – să treacă mut, nevăzut şi temător –, şi asta fusese pentru ele o provocare.

Am urcat pe treptele care duceau la uşile impunătoare de sticlă. Zona recepţiei era luminată într-o culoare auriu-Graal. Am bătut şi m-am trezit că-mi zâmbea o femeie care parc-ar fi fost distribuită în spectacolul muzical *Florence Nightingale.* M-am simţit ca şi cum cineva ar fi scuturat o baghetă magică şi mi-ar fi spus: „Cavendish, gata cu necazurile!"

Florence mi-a deschis şi m-a poftit înăuntru.

— Bine aţi venit la Casa Aurora, domnule Cavendish!

— A, vă mulţumesc! Vă mulţumesc. Ziua de astăzi a fost mai dezgustătoare decât pot eu să exprim în cuvinte.

— Cel mai important este c-aţi ajuns cu bine – un înger întruchipat, nu altceva!

— Uitaţi, am o anumită stânjeneală de ordin bănesc despre care ţin să v-anunţ încă de pe-acum. Vedeţi dumneavoastră, pe drum încoace...

— Singura dumneavoastră grijă, acum, este să dormiţi bine peste noapte. Totul este rezolvat. Dacă semnaţi aici, vă

conduc imediat în camera dumneavoastră. E frumoasă şi liniştită şi dă spre grădină. O să vă placă negreşit.

Cu ochii umezi de gratitudine, am urmat-o către sanctuarul meu. Hotelul era modern, de-o curățenie imaculată, cu o lumină foarte blândă pe coridoarele adormite. Am recunoscut izuri din copilărie, dar n-am reuşit să le identific. Parcă eram pe dealurile împădurite din Bedfordshire. Camera mea era simplă, cu aşternuturi curate şi apretate, cu prosoape călduțe.

— Vă descurcați de-acum, nu-i aşa, domnule Cavendish?

— E minunat, draga mea.

— Atunci, vise plăcute.

Eram convins c-aveau să fie. Am făcut repede un duş, mi-am tras pe mine pijamaua şi m-am spălat pe dinți. Patul era destul de tare, dar mă simțeam în el ca pe plajele din Tahiti. Familia de căpcăuni Hoggins rămăsese la răsărit de naiba-n praznic, eu eram liber ca pasărea cerului, iar Denny, dragul de Denholme, se ocupa de factură. Fratele la nevoie se cunoaşte. Sirenele au început să-mi cânte din pernele de culoarea nalbei. De dimineață, viața mea urma s-o ia de la zero, de la zero, de la zero. De astă dată, aveam să le fac pe toate ca lumea.

Auziți – „de dimineață“!

Soarta se amuză plantând mine pe teritoriul acestor două vorbe. Când m-am trezit din somn, m-am trezit şi că o femeie trecută bine de prima tinerețe, cu o pieptănătură paj, îmi scotocea prin lucrurile personale ca un vânător de chilipiruri.

— Ce, *Doamne iartă-mă,* cauți în camera mea, hoață nenorocită şi scârboasă? am horcăit, apoi am răcnit eu.

Femeia mi-a pus haina jos fără niciun semn de vinovăție.

— Pentru că eşti nou, n-o să te pun să mesteci praf de săpun. Dar numai de data asta. Consideră-te avertizat. Nu accept limbaj grosier în Casa Aurora. Din partea nimănui. Şi eu nu fac niciodată amenințări deşarte, domnule Cavendish. Niciodată!

O hoață care-şi muştruluia victima pe motiv de limbaj

ofensator!

— O să-ți vorbesc exact aşa cum îmi vine la gură, hoață-mpuțită ce eşti! Să mă pui tu pe mine să mestec praf de săpun? Să te văd că-ncerci măcar! Cheamă paza hotelului! Cheamă poliția! Tu le spui despre limbajul insultător, iar eu le spun despre intrare prin efracție şi furt!

Femeia s-a apropiat de pat şi m-a cârpit zdravăn de tot peste mutră.

Am rămas atât de şocat, încât am căzut înapoi pe spate, cu capul pe pernă.

— Am început-o cu stângul. Eu sunt doamna Noakes. Nu-i bine să mă ai ca duşman.

Ce fel de hotel dat naibii, sado-masochist, mai era şi ăsta? Şi nebuna asta intrase peste mine în cameră după ce-mi aflase numele din registrul hotelului?

— Fumatul este interzis aici. Va trebui să-ți confisc trabucurile-alea. Bricheta este o jucărie mult prea periculoasă pentru dumneata. Şi astea, mă rog, astea ce sunt? – şi mi-a zăngănit legătura de chei pe sub nas.

— Chei. Nu ştii ce sunt alea?

— Cheile merg sub cheie. I le dăm doamnei Judd să le pună bine, s-a-nțeles?

— Ba nu le dăm nimănui, zmeoaică nebună ce eşti! M-ai *lovit!* M-ai *furat!* Ce blestemat de hotel angajează hoațe pe post de cameriste?

Arătarea şi-a vârât prada într-o tăşcălie de bandit.

— Mai avem şi alte valori pe care trebuie să le punem bine?

— Pune toate lucrurile-alea înapoi! Acum! Că altfel, jur că nu mă las până nu eşti dată afară!

— Din câte-nțeleg, răspunsul este *nu.* Micul dejun este la ora opt *fix.* Astăzi avem ouă fierte cu crutoane. Cine-ntârzie nu mai capătă nimic.

M-am îmbrăcat în clipa-n care am văzut-o plecată şi m-am uitat după telefon. Nu era pe nicăieri. După ce m-am spălat una-două – baia mea fusese proiectată pentru handicapați, era toată numai muchii rotunjite şi bare de susținere –, am

coborât în grabă la recepție, hotărât să cer satisfacție imediat. Mă pricopsisem cu un şchiopătat, dar nu mai ştiam de unde. M-am rătăcit. O muzică barocă se rostogolea pe coridoarele identice şi mărginite de şiruri de scaune. Un gnom cu mutră de lepros m-a apucat de încheietura mâinii şi mi-a arătat un borcan de unt de alune.

— Dacă vrei să iei ăsta cu tine-acasă, mai bine să-ți spun de ce nu-l iau *eu.*

— Mă confunzi, i-am spus pocitaniei, mi-am smuls mâna dintr-a lui şi am traversat o sală de mese, în care clienții stăteau aşezați pe scaune înşiruite şi nişte ospătărițe le aduceau boluri cu mâncare de la bucătărie.

Dar ce era, oare, atât de curios?

Cei mai tineri dintre clienți trecuseră bine de şaptezeci de ani. Cei mai vârstnici aveau de la trei sute în sus. Ce era asta, săptămâna de după Potop?

Am priceput. Voi, dragii mei cititori, probabil că v-ați prins deja de câteva pagini. Casa Aurora era un cămin pentru vârstnici.

Naiba să-l ia pe frate-meu! Asta înțelegea el prin glumă?

Doamna Judd şi zâmbetul ei onctuos erau prezenți la recepție.

— Bună ziua, domnule Cavendish. Vă simțiți super în dimineața asta?

— Da. Nu. O neînțelegere absurdă – asta s-a-ntâmplat.

— Chiar aşa?

— Chiar aşa şi mai mult decât atât. M-am cazat aici aseară, la Casa Aurora, crezând că este un *hotel.* Vedeți dumneavoastră, fratele meu mi-a făcut rezervarea. Dar… Mă rog, aşa înțelege el să-mi facă o farsă. Mie, unul, nu mi se pare câtuşi de puțin distractivă. Stratagema lui mizerabilă a „funcționat“ numai fiindcă un rastafarian mi-a dat să trag un fum din trabucul lui sinistru la Adlestrop, da, şi-au mai fost şi nenorocitele de gemene din aceeaşi celulă-suşă care mi-au vândut biletele cu care-am ajuns pân-aici – ele m-au dat gata în aşa hal. Dar ascultați ce vă spun, c-aveți o problemă serioasă chiar aici, în ograda dumneavoastră – o scârbă pe

nume Noakes se vântură pe-aici dându-se drept cameristă. Probabil că-i atinsă de Alzheimer, dar altfel, mamă, are-o palmă de nici n-ai zice! Şi mi-a furat cheile! Acuma, la nu ştiu ce bar erotic din Phuket, le-aş plăti greutatea lor în aur, dar aici, la un azil de babalâci din Hull? Dacă eu aş fi vreun inspector, ceva, să ştiţi că v-aş închide afacerea!

Zâmbetul doamnei Judd se făcuse acid de baterie.

— Îmi vreau cheile de la casă, m-a făcut să-i spun. În clipa asta.

— De-acum, domnule Cavendish, casa dumneavoastră este aceasta, Casa Aurora. Semnătura pe care ne-aţi dat-o ne împuterniceşte să vă obligăm la supunere. Şi, dac-aş fi în locul dumneavoastră, m-aş dezvăţa de obiceiul de-a o face pe sora mea în toate felurile.

— Supunere? Semnătură? *Soră*?

— Documentul de custodie pe care l-aţi semnat azi-noapte. Actele dumneavoastră de rezidenţă.

— Nu, nu, nu! Acela era un registru de hotel! Dar nu contează, discuţia este prea academică. Plec de-aici îndată după micul dejun. Ba chiar înainte de micul dejun – am văzut eu ce spălătură de vase era! Mamă, Doamne, ce mai povestea naibii de spus la cinele cu prietenii! L-am mai strâns o dată de gât pe frate-meu! Apropo de asta, factura să i-o trimiteţi lui. Atâta că trebuie să insist să-mi înapoiaţi imediat cheile. Da, şi să faceţi bine să-mi chemaţi un taxi!

— Majoritatea oaspeţilor noştri îşi pierd curajul în primele dimineţi.

— Eu mi-am pierdut cheile, nu curajul, şi văd că nu reuşesc să mă fac înţeles. Dacă nu-mi…

— Domnule Cavendish, n-ar fi mai bine să vă mâncaţi micul dejun şi să…

— Cheile!

— Avem permisiunea dumneavoastră, în scris, de a vă păstra bunurile de valoare în seiful din oficiu.

— Atunci, vreau să vorbesc cu cine e şef aici.

— Aceea este sora mea, Sora Noakes.

— Noakes? Directoare?

— Sora Noakes.

— Atunci, mă văd nevoit să intervin la comitetul de acționari sau la proprietar.

— Toți aceştia sunt eu.

— Uitați ce este... Eram ca Guliver în Lilliput. Ce faceți aici este o încălcare a... nenorocitei de Legi Antiprivare de Libertate – sau cum i-o mai fi spunând!

— Iar dumneavoastră veți descoperi că nu vă sunt de niciun folos crizele de nervi la Casa Aurora.

— Telefonul, vă rog. Vreau să sun la poliție.

— Rezidenților nu li se permite să...

— Eu nu sunt niciun rezident! Şi, fiindcă refuzați să-mi restituiți cheile, o să mă-ntorc ceva mai târziu, tot în dimineața asta, cu un om al legii care-o să fie al dracului de scos din sărite! Şi am dat un brânci în uşa de la intrare, dar ea mi l-a dat înapoi şi mai zdravăn. A naibii încuietoare de siguranță! Am încercat uşa ieşirii de incendiu, de partea cealaltă a holului. Încuiată. Cu toate protestele doamnei Judd, am spart cu ciocănelul geamul de la maneta de siguranță, uşa s-a deschis şi am redevenit un om liber. Al naibii, frigul de-afară parcă m-ar fi luat la palme cu o lopată de fier! Atunci am înțeles de ce nordicii îşi lasă bărbi, îşi vopsesc fața cu glast şi-şi ung trupurile cu seu de balenă. Am pornit-o în pas alert pe aleea care cobora într-o curbă largă, printre rododendroni ciuruiți de viermi, ținându-mi cu greu în frâu pornirea de-a o lua la fugă. N-am mai fugit de pe la mijlocul anilor şaptezeci. Ajunsesem în dreptul unei drăcovenii dintr-alea de tuns iarba, când a ieşit parcă din pământ, din piatră seacă, un zdrahon pletos în uniformă de îngrijitor, un fel de Omul Cavernelor. Tocmai scotea rămăşițele pământeşti ale unui arici dintre lamele maşinăriei şi avea mâinile pline de sânge.

— Plecăm undeva?

— Să fii sigur că da! Spre tărâmul celor vii! – şi am trecut mai departe.

Frunzele se transformau în sol pe unde călcam. Aşa se face că, până la urmă, copacii ajung să se hrănească din ei înşişi.

Am rămas dezorientat când am văzut că aleea făcea o curbă mare şi se întorcea la ieşirea de serviciu a sălii de mese. O luasem greşit. Morţii vii din Casa Aurora mă urmăreau cu privirile de după peretele de sticlă. „Soylent Green pentru oameni!“[42] Le-am maimuţărit privirile goale. „Soylent Green este făcut din oameni!“ Păreau miraţi – vai! Se pare că eram ultimul rămas din tot tribul. Unul dintre scofâlciţi a bătut în geam şi mi-a făcut semn cu degetul, în spatele meu. M-am întors şi m-am trezit săltat pe umăr de căpcăun, ca un sac. La fiecare pas al lui, eu mă sufocam. Şi *duhnea* a îngrăşământ!

— Am treburi mai importante de făcut decât să…

— Păi, atunci, du-te şi fă-ţi treburile!

M-am străduit în zadar să-l strâng de gât cu braţul – am impresia că nici n-a băgat de seamă. Aşa încât am recurs la talentele mele superioare în materie de limbaj, pentru a-l descuraja pe agresor:

— Căcat spurcat de limbist curist ce eşti! Asta-i agresiune! Privare ilegală de libertate!

El m-a strâns şi mai zdravăn în braţe, ca ursul, ca să mă facă să tac, iar eu mă tem că l-am muşcat de ureche. O eroare strategică. Dintr-o singură zvâcnire puternică, mi-a tras pantalonii jos de pe talie – ce-avea de gând, să mă pună la proţap? Asta nu, dar mi-a făcut ceva şi mai neplăcut. M-a culcat cu fundul în sus peste maşina lui de tuns iarba şi, cu o mână, m-a ţinut în poziţia aia, în timp ce cu cealaltă mă ciomăgea cu un baston de bambus. Ce şfichiuieli dureroase mi s-au plimbat de-a lungul ţurloaielor descărnate – o dată, de două ori şi-nc-o dată, şi-nc-o dată, şi-nc-o dată!

Isuse Cristoase, ce durere!

Am urlat, pe urmă am plâns, pe urmă m-am milogit de el să înceteze. Pac! Pac! Pac! Până la urmă, Sora Noakes i-a

---

[42] Aluzie la un film SF intitulat *Soylent Green* (1973), a cărui acţiune se petrece în anul 2022, când planeta este suprapopulată, iar cadavrele reciclate sub forma unor pesmeţi verzi bogaţi în proteine.

spus uriaşului să-mi dea drumul. Bucile mele se făcuseră ca două înțepături gigantice de viespe! Vocea femeii mi-a şuierat la ureche:

— Cu lumea de-afară nu mai ai nicio treabă. De-acum încolo, aici ai să-ți duci viața, la Casa Aurora. Ai conştientizat cât de cât realitatea asta? Sau e cazul să-l pun pe domnul Withers să-şi reia explicația?

„Spune-i să se ducă dracului“, mi-a dat brânci spiritul meu. „Că, dacă nu, mai târziu o să-ți pară rău.“

„Spune-i ce vrea s-audă“, mi-a zbierat sistemul nervos. „Că, dacă nu, o să-ți fie rău chiar *acum.*“

Spiritul mi-era dârz, dar carnea – slabă.

Am fost trimis în camera mea fără să mai primesc micul dejun. Am început să-mi fac planuri de răzbunare, de acțiune în justiție, de tortură. Mi-am inspectat celula. Uşa – fără broască, încuiată pe dinafară. Fereastra se deschidea numai două palme. Cearşafurile – zdravene, făcute din fibră groasă de cânepă, cu muşama de plastic dedesubt. Fotoliul – cu husă lavabilă. Mocheta se putea şterge cu cârpa. Tapetul – tot aşa, „uşor lavabil“. În continuare, baia: săpun, şampon, prosop, mănuşă – fără fereastră. Tablou cu o căsuță sub care scria: „O casă se face cu mâna, dar un cămin se face cu sufletul“. Perspectivele de evadare – puteai să te pişi pe ele.

Chiar şi aşa, eram convins că sechestrarea mea nu avea cum să dureze până mai târziu de prânz. Nu se putea să nu se ivească măcar una dintre mai multe posibile scăpări. Conducerea să-şi dea seama de greşeală, să-şi ceară mii de scuze, s-o dea afară pe Noakes Nesimțita şi să mă implore să accept o compensație bănească. Sau Denholme să afle că farsa lui a ieşit prost şi să ceară de urgență punerea mea în libertate. Sau contabilitatea să constate că factura mea n-o plătea nimeni, de fapt, şi să mă evacueze. Sau doamna Latham să mă dea dispărut, dispariția mea să devină subiectul unui episod din *Crimă sub reflector în Regatul Unit*, iar poliția să-mi dea de urmă.

Pe la ora unsprezece, uşa mi-a fost descuiată. M-am

pregătit sufleteşte să resping orice scuză şi să sar la beregata cuiva. O femeie odinioară impunătoare a intrat legănându-se. Şaptezeci de ani, optzeci, optzeci şi cinci – parcă mai ştii, când oamenii ajung la asemenea vârste? În urma ei venea un ogar cenuşiu slăbănog, îmbrăcat cu o jachetă.

— Bună dimineața, mi-a spus femeia.

M-am ridicat în picioare, dar nu mi-am poftit vizitatorii să şadă.

— Pentru mine nu este.

— Numele meu este Gwendolin Bendincks.

— N-am nicio vină.

Cu un aer mirat, s-a aşezat pe fotoliu.

— Iar acesta – şi mi-a făcut semn spre ogarul cenuşiu – este Gordon Warlock-Williams. De ce nu stați jos? Noi conducem Comitetul Rezidenților.

— Mă bucur foarte mult să aflu, dar cum eu nu sunt…

— Aveam de gând să mă prezint încă de la micul dejun, dar neplăcerile de azi-dimineață s-au petrecut până s-apucăm să vă luăm sub aripa noastră.

— Toate-s rase, tunse şi frezate de-acum, Cavendish, s-a băgat în vorbă Gordon Warlock-Williams. Nimeni n-o să mai scoată o vorbă despre ce-a fost, bătrâne, poți să fii liniştit.

Galez, da – nu putea fi decât galez.

Doamna Bendincks s-a aplecat în față.

— Dar înțelegeți un lucru, domnule Cavendish: cine tulbură apele nu e bine-venit aici.

— Atunci, alungați-mă! Chiar vă rog!

— Casa Aurora nu alungă pe nimeni, a zis Preasfinția Sa bovină. Dar vi se va da medicația potrivită, dacă veți avea un comportament care să necesite aşa ceva, şi asta pentru protecția dumneavoastră.

Înfricoşător, nu? Văzusem *Zbor deasupra unui cuib de cuci* în compania unei poetese de o extraordinară lipsă de talent, altminteri bogată şi, pe deasupra, văduvă, ale cărei opere complete, intitulate *Versuri sălbatice şi capricioase,* le redactam la momentul respectiv, dar care, vai, se dovedise a fi mult mai puțin văduvă decât păruse la prima vedere.

— Uitați ce se-ntâmplă, sunteți o femeie rezonabilă, nu mă-ndoiesc. (Contradicția în termeni a trecut neobservată.) Drept care, vă rog s-ascultați cu atenție ce vă spun: eu *n-am ce căuta* aici. M-am cazat la Casa Aurora crezând că ajunsesem la un hotel.

— A, dar vă-nțelegem prea bine, domnule Cavendish! a încuviințat din cap Gwendolin Bendincks.

— Ba nu, nu mă-nțelegeți!

— Fiecare dintre noi trece la început pe la Clubul Morocănoşilor, dar în curând veți reveni la sentimente mai bune – când vă veți da seama că cei dragi de-acasă au acționat spre binele dumneavoastră.

— Toți „cei dragi“ ai mei sunt ori morți, ori duşi cu pluta, ori la BBC, cu excepția deşteptului de frate-meu!

Înțelegeți, dragi cititori, nu-i aşa? Eram un biet om prins într-un azil de groază dintr-un film de doi bani. Cu cât răcneam şi mă-nfuriam, cu-atâta demonstram cu probe din ce în ce mai convingătoare că mă aflam exact unde-mi era locul.

— Hotel mai bun ca *ăsta* nu mai găseşti, bătrâne! mi-a spus Gordon Warlock-Williams – şi ce dinți de culoarea biscuiților avea! Dac-ar fi fost cal, nici c-ai fi putut să-l plasezi altcuiva. Hotel de cinci stele, să ştii de la mine! Mesele ți le fac alții, rufăria ți se spală. Ți se oferă activități, de la croşetă până la crochetă. Nu-ți mai bați capul cu facturi, nu te mai bat la cap tot felul de tinerei care-ți iau motorul să se fâțâie cu el. Nicăieri nu-i mai bine decât la Casa Aurora. Pune mâna şi respectă regulile şi n-o mai tot freca la icre pe Sora Noakes, că nu este o femeie crudă.

— „Puterea nelimitată ajunsă în mâinile unor oameni limitați conduce *întotdeauna* la cruzime.“ Warlock-Williams m-a privit de parcă i-aş fi vorbit chinezeşte. Soljenițân, am adăugat.

— Marjorie şi cu mine am mers întotdeauna la Betwysy-

Coed[43] şi ne-a plăcut. Dar ascultă ce-ţi spun: şi eu m-am simţit la fel în prima săptămână. Dac-am scos o vorbă cu careva de pe-aici? Spuneţi şi dumneavoastră, doamnă Bendincks, nu-i aşa că eram o acritură şi jumătate?

— O acritură clasa una, domnule Warlock-Williams!

— Da' acum sunt fericit ca porcu' când se dă de-a dura prin trifoi, ă?

Doamna Bendincks a zâmbit ca de-o imagine oripilantă.

— Am venit să v-ajutăm să vă revizuiţi comportamentul. Am înţeles c-aţi lucrat în domeniul editorial. Din păcate – şi şi-a tras o palmă peste cap doamna Birkin nu mai este la fel de aptă să redacteze minutele de la şedinţele Comitetului Rezidenţilor cum era odinioară. Aşa încât, iată o minunată ocazie pentru *dumneavoastră* să profitaţi şi să vă *integraţi* în colectiv!

— *Încă* mai lucrez în domeniul editorial! Vi se pare *c-arăt* ca şi cum ar trebui să mă aflu aici? – la care amândoi au tăcut într-un mod intolerabil. Haideţi, ieşiţi afară!

— Sunt dezamăgită – şi s-a uitat către peluza acoperită de frunze găurite de nenumăraţi viermi. De-acum, domnule Cavendish, lumea dumneavoastră este Casa Aurora – adică eu aveam un dop de plută în loc de cap, iar Gwendolin Bendincks era tirbuşonul. Ei bine, da, vă aflaţi într-un cămin pentru vârstnici. A sosit şi ziua aceasta. Şederea dumneavoastră aici poate fi plăcută sau dezagreabilă. Dar este o şedere permanentă. Gândiţi-vă bine, domnule Cavendish.

Apoi a ciocănit la uşă. Forţe nevăzute i-au lăsat pe torţionarii mei să iasă, dar mie mi-au trântit uşa în nas.

Am remarcat după aceea că, pe toată durata discuţiei, avusesem prohabul desfăcut larg.

Ai grijă deci, Cavendish cel Tânăr, la ce ţi-a pus deoparte viitorul. Tu nu vei dori să devii membru al tribului bătrânilor,

---

[43] Orăşel din valea Conwy, din nord-vestul Ţării Galilor.

dar el te va îngloba oricum. Prezentul tău nu va ține pasul cu cel al lumii. Alunecarea timpului îți va face pielea să atârne, scheletul să ți se încovoaie, părul şi memoria să ți se subțieze, îți va face pielea opacă, în aşa fel încât aproape ți se vor ghici prin ea zvâcniturile organelor interne şi venele albastre ca mucegaiul din brânză. Nu te vei mai aventura pe-afară decât ziua-n amiaza mare şi vei prefera să stai în casă la sfârşit de săptămână şi-n vacanțele şcolare. Şi limbajul te va lăsa undeva în urmă, trădându-ți afilierile tribale ori de câte ori vei deschide gura să vorbeşti. Pe scările rulante, pe străzile principale, pe culoarele magazinelor universale, peste tot şi fără încetare, cei vii te vor depăşi. Femeile elegante nu te vor vedea. Nici supraveghetorii din magazine nu te vor vedea. Nici agenții de vânzări nu te vor vedea, poate doar cei care vând cadre de urcat scările şi polițe de asigurare false. Numai bebeluşii, pisicile şi dependenții de droguri îți vor conştientiza prezența. Aşa încât, nu-ți irosi zilele. Mai curând chiar decât te temi tu, te vei trezi stând în fața unei oglinzi într-un azil de bătrâni, te vei uita la trupul tău şi-ți vei spune: uite, E.T. încuiat într-un amărât de dulap de bucătărie, pentru vreo două săptămâni.

Un automat uman asexuat mi-a adus prânzul pe o tavă. Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar zău dac-am putut să-mi dau seama cu ce-aveam de-a face: cu un el care arăta ca o ea sau cu o ea care arăta ca un el. Avea o mustăcioară subțire, dar şi nişte sâni minusculi. M-am gândit să-i trag una în moalele capului şi să mă reped spre libertate precum Steve McQueen, dar nu aveam nicio armă, în afară de o bucată de săpun, şi nici ceva cu care să-l fi legat, în afară de cureaua de la pantaloni.

Prânzul a constat într-o ciozvârtă de miel gata răcită. Cartofii erau ca nişte grenade cu amidon. Morcovii din conservă erau dezgustători, pentru că aşa le stă în fire.

— Ascultă, l-am implorat pe automatul uman, măcar adu-mi nişte muştar de Dijon! N-a dat niciun semn c-ar fi înțeles ce-i spuneam. Cu grăunțe sau normal. Nu sunt pretențios. S-

a întors să plece. Am strigat: Stai! Vor-beşti en-gle-zeş-te? Dus a fost. Mâncarea s-a uitat la mine cu insistenţă.

Strategia mea fusese una greşită de la bun început. Încercasem să scap de toată absurditatea vociferând – dar omul instituţionalizat nu poate face aşa ceva. Stăpânii de sclavi insistă să-l vadă pe rebelul refractar cum se despoaie în faţa celorlalţi. În toată literatura de carceră pe care am citit-o, de la *Arhipelagul Gulag,* trecând prin *Leagănul răului*[44] şi până la *Mama de bătaie*, drepturile se negociază la sânge şi se acumulează cu viclenie. Rezistenţa din partea prizonierului nu face decât să justifice, în mintea torţionarilor, încarcerarea sa din ce în ce mai dură.

Am declarat deschis sezonul subterfugiilor. Aveam să-mi notez totul în detaliu, pentru compensaţiile băneşti pe care le-aş fi primit în cele din urmă. Aveam să mă port curtenitor cu Individa Noakes. Dar, în timp ce adunam boabele de mazăre cu furculiţa de plastic, în ţeastă mi-a explodat un şir întreg de artificii şi lumea veche a luat brusc sfârşit.

---

[44] *An Evil Cradling,* volum memorialistic al lui Brian Keenan.

OMELNICUL LUI SONMI-451

— Îți mulțumesc, în numele ministerului meu, c-ai fost de acord cu acest interviu final. Te rog să nu uiți că nu e vorba de un interogatoriu, şi nici de un proces. Versiunea ta în privința adevărului e singura care contează.

— Adevărul e ceva singular. „Versiunile“ lui sunt neadevăruri.

— Bun... În mod obişnuit încep prin a le cere prizonierilor să-şi readucă în memorie cele mai vechi amintiri, pentru a le asigura un context istoricilor corpocratici din viitor.

— Fabricații nu posedă amintiri vechi, Arhiviste. La „Tata Song“, oricare ciclu de douăzeci şi patru de ore se confundă în orice moment cu oricare altul.

— Ce-ar fi, atunci, să-mi descrii un asemenea „ciclu“?

— Cum doreşti. Servanții sunt treziți la ora patru treizeci, cu ajutorul stimulinului introdus în fluxul de aer, apoi prin iluminarea dormitoriului în culoarea galben-zi. După ce trecem timp de un minut prin igienizator şi aburitor, îmbrăcăm uniforme noi şi ne îndreptăm în şir către dejunariu. Veghetorul nostru şi Asistenții lui ne adună în jurul soclului Tatii pentru Matinale, recităm cele Şase Catehisme, după care-şi face apariția iubitul nostru Emblem şi-şi ține Predica. La ora cinci, ne luăm fiecare locul în spatele consolelor din jurul Butucului şi ne pregătim pentru momentul în care ascensorul aduce primii consumatori din ziua respectivă. În următoarele nouăsprezece ore, întâmpinăm clienții, transmitem comenzile, tăvuim mâncarea, desfacem băuturile, suplimentăm condimentele, ştergem mesele şi pubeluim gunoiul. După ce ne autocurățăm, urmează Vecernia, apoi ne retragem în dormitoriu şi îmbibăm câte o Siropodoză. Aceasta e matrița fiecărei zile invariabile.

— *Pauze nu aveți?*
— Numai pursângii au dreptul la „pauze“, Arhiviste. Pentru noi, fabricații, „pauzele“ ar constitui furturi de timp. Până la stingere, care are loc la ora zero, fiecare minut trebuie să fie dedicat slujirii şi îmbogățirii Tatei Song.

— *Dar servanții – mă refer la servanții neelevați – nu se întreabă cum e viața în afara domului vostru? Sau credeați cumva că dejunariul în care lucrați e întregul cosmos?*
— A, nu, inteligența noastră nu e totuşi atât de brută, încât nici să nu putem *concepe* un afară. Nu uita că Tata Song ne arată, la Matinale, imagini din X-ultare şi din Hawaii şi că ReV rulează întruna imagini ale unui cosmos aflat dincolo de servitoriul nostru. Mai mult decât atât: ştim că nu numai clienții, dar şi mâncarea pe care le-o servim provin dintr-un loc aflat în altă parte decât domul nostru. Dar e adevărat că foarte rar ne punem întrebări despre viața de la suprafață. Şi încă un lucru: Siropodoza conține amnezice menite să ne lichideze curiozitatea.

— *Dar nu aveți un sentiment al timpului? Al viitorului?*
— Tata Song îi anunță pe clienți de trecerea orelor, aşa că da, eram şi eu întotdeauna oarecum conştientă de ce moment al zilei era. De asemenea, eram cu toții conştienți de trecerea anilor, fiindcă ni se ataşau la guler stele anuale cu ocazia Predicii Stelei de la Matinalele de Anul Nou. Aveam însă un singur viitor pe termen lung: X-ultarea.

— *Poți să-mi descrii această ceremonie anuală zisă „Predica Stelei“?*
— După Matinalele din Ziua Întâi, Veghetorul Rhee prindea câte o stea la gulerul fiecărui servant. După care, ascensorul le ducea cu el pe surorile Dodecastelare – norocoasele –, care urmau să fie transferate pe Arca Tatei Song. Pentru cei x-ternalizați, era o situație memorabilă; pentru cei rămaşi, de acută invidie. Mai târziu le vedeam în

3-D pe toate acele Sonmii, Yoone, Ma-Leu-Dale şi Hwa-Soone zâmbitoare cum se îmbarcau spre Hawaii, cum soseau la X-ultare şi, în cele din urmă, cum erau transformate în consumatori cu Suflet-Inele. Fostele noastre surori proslăveau toate bunătăţile Tatei Song şi ne îndemnau să-i răsplătim Investiţia prin vrednicie. Noi ne minunam de buticele lor, de comercialele lor, de dejunariile lor; de marea ca de jad, de cerul roz la culoare, de florile sălbatice; de dantelării, de cabane, de fluturi – deşi nu aveam nume pentru toate aceste minuni.

— *Aş vrea să te întreb despre trădătoarea Yoona-939.*

— Am cunoscut-o pe Yoona-939 mai bine decât pe oricare alt fabricat. Unii pursângi sunt mai bine informaţi decât mine despre evoluţia ei neurochimică, dar aceşti alţi indivizi vor fi menţionaţi eventual mai târziu. Când am fost eu adusă la viaţă la „Tata Song“, Veghetorul Rhee m-a repartizat la consola Yoonei-939. Aşa considera el: că era esteticeşte plăcut să alterneze tulpino-tipurile de jur împrejurul Butucului. În anul acela, Yoona-939 era Decastelară. Părea distantă şi prost dispusă, aşa că mi-a părut rău că nu mă repartizase în parteneriat cu altă Sonmi. Şi totuşi, până la prima mea Ziua a zecea, am înţeles că distanţa pe care o păstra era de fapt vigilenţă. Proasta ei dispoziţie ascundea o subtilă demnitate. Ea era cea care descifra comenzile consumatorilor ebrietaţi şi cea care m-a prevenit în legătură cu inspecţiile nervoase ale Veghetorului Rhee. Într-o măsură deloc neglijabilă, datorită Yoonei-939 am reuşit să supravieţuiesc atâta timp.

— *„Subtila demnitate“ de care vorbeşti să fi fost oare consecinţa elevării ei?*

— Notiţele cercetărilor întreprinse de postabsolventul Boom-Sook erau atât de răzleţe, încât nu pot spune cu x-actitate când a avut loc elevarea Yoonei-939. Totuşi, părerea mea e că elevarea nu face decât să elibereze ceea ce reprimă Siropul, inclusiv x-primarea unei personalităţi înnăscute pe

care toți fabricații o posedă.

— *Concepția cea mai răspândită e că fabricații nu au personalități.*

— E o eroare conceptuală propagată pentru împăcarea pursângilor.

— *„Împăcare“? Ce înțelegi prin asta?*

— Abrutizarea individului vă tulbură conştiințele, Arhiviste, dar abrutizarea unei clone nu e cu nimic mai tulburătoare etic decât posesia ultimului model de ford cu şase roți. Fiindcă nu puteți voi să observați diferențele dintre noi, credeți că ele nici nu x-istă. Dar fii fără grijă: chiar şi fabricații proveniți din aceeaşi tulpină, cultivați în aceeaşi pântecuvă, sunt la fel de singulari ca şi fulgii de zăpadă.

— *În cazul acesta, mi-am notat corecția. Când ai observat pentru prima oară deviațiile numitei Yoona-939 – sau poate c-ar trebui să spun „singularitățile“?*

— Ei, la întrebările care încep cu „când“ e dificil de răspuns într-o lume fără calendare şi fără ferestre adevărate, aflată la douăsprezece paliere sub pământ. Cam prin luna a şasea a primului meu an, cam atunci am devenit conştientă de vorbirea neregulată a Yoonei-939.

— *Neregulată?*

— Întâi, că vorbea prea mult: în momentele mai relaxate la consola noastră, în timp ce curățăm igienizatoarele consumatorilor, chiar şi când îmbibam Siropodoza în dormitoriu. Ne distra – chiar şi pe Ma-Leu-Dalele rigide. Al doilea, că vorbirea Yoonei devenea tot mai complexă cu trecerea anului. La Orientare învățăm lexiconul de care avem nevoie în munca noastră, iar Siropul obliterează x-cesul de cuvinte pe care le dobândim ulterior. Aşa deci, în urechile noastre, propozițiile Yoonei erau nişte înşiruiri de zgomote lipsite de orice sens. Într-un cuvânt, vorbea ca un pursânge. Al treilea, că Yoonei îi făcea plăcere umorul: fredona Psalmul Tatei în variațiuni absurde; în dormitoriul nostru, când

Asistenții nu erau de față, ea maimuțărea obiceiurile pursângilor, de x-emplu: căscatul, strănutatul, râgâitul. Umorul e germenele sciziunii – *Djuche*-iştii[45] ar face bine să se teamă de el.

— Din x-perienţa mea, fabricații întâmpină dificultăți când trebuie să formuleze o propoziție originală de cinci cuvinte. Cum a putut Yoona-939 – sau chiar şi tu, la urma urmei – să capete o dexteritate verbală într-o lume atât de ermetică, fie şi cu un CoefIntel ridicat?

— Un fabricat în curs de elevare absoarbe limbajul cu sete, în ciuda amnezicelor. În timpul elevării mele, am fost adeseori şocată să aud cum îşi luau zborul din gura mea cuvinte noi, culese de la consumatori, de la Veghetorul Rhee, de la ReV, de la Tata Song însuşi. Un dejunariu nu e o lume ermetică: orice temniță are temniceri şi pereți. Temnicerii sunt ducturi, pereții sunt conducte.

— O întrebare mai curând metafizică... Erai fericită pe vremurile acelea?

— Înainte de elevare, mă întrebi? Dacă prin *fericire* înțelegi lipsa oricărei adversități, atunci eu şi toți ceilalți fabricați suntem cea mai fericită castă din toată Corpocrația, după cum pretind genomicienii. În schimb, dacă *fericirea* înseamnă înfrângerea unei adversități sau x-primarea unui scop în viață, sau x-ercitarea voinței de putere, atunci dintre toți sclavii din Nea So Copros, noi suntem cu siguranță cei mai nenorociți. Am îndurat munca silnică, dar nu mi-a plăcut, la fel cum nici ție nu-ți place.

— Cum poți să spui sclavi*? Până şi consumatorii-copii ştiu că însuşi termenul* sclav *a fost abolit pe întregul teritoriu a ceea ce e astăzi Nea So Copros!*

— Corpocrația e construită pe sclavie, indiferent dacă

[45] *Djuche* - sistem filozofic promovat de liderul nord-coreean Kim Ir.

termenul în sine e sancționat sau nu. Şi nu vreau să te simți insultat, Arhiviste, dar naivitatea ta e autentică sau indusă de chimirouă? Adică nu înțeleg. De ce a fost atribuit cazul meu unui corpocrat după toate aparențele ne-x-perimentat?

— Nu mă simt insultat, Sonmi. Sunt un x-pedient şi da, sunt un x-pedient nechimirourat – n-am împlinit încă treizeci de ani. Şefii de la Ministerul Unanimității au insistat că tu, ca eretică, nu ai nimic de oferit arhivelor corpocrației în afară de răzvrătire şi blasfemie. Genomicienii însă, pentru care probabil ştii că eşti o Sfântă Graală, au făcut presiuni asupra Djuche-*iştilor să impună Regula 54iii – dreptul la arhivism împotriva voinței celor de la Unanimitate, dar nu la arhiviştii cu vechime s-au gândit după ce-au urmărit procesul tău, pentru că li s-a părut că eşti un caz mult prea periculos ca să-şi rişte ei reputațiile – şi pensiile – pentru tine. Acuma, fapt e că eu sunt numai nivelul opt în ministerul meu nebăgat în seamă de nimeni, dar, când am depus cerere ca să realizez acest omelnic al mărturiei tale, mi-a fost aprobată până să apuc eu să-mi vin în fire. Toți prietenii mi-au spus că sunt nebun.*

— Adică-ți joci cariera pe cartea acestei intervievări?

— … Acesta e adevărul în chestiunea de față, da.

— Franchețea ta e revigorantă după atâta duplicitate.

— Un arhivist duplicitar nu le-ar fi de mare folos istoricilor viitorului, în opinia mea. Poți să-mi spui ceva mai multe despre Veghetorul Rhee? Jurnalul ținut de el a cântărit greu împotriva ta la proces. Ce fel de Veghetor era?

— Bietul Rhee Veghetorul era un corpoindivid până în măduva oaselor, numai că depăşise de mult vârsta la care Veghetorii sunt promovați în posturi de putere. La fel ca mulți dintre pursângii acestei corpocrații muribunde, şi el se crampona de convingerea că munca susținută şi un dosar fără cusur sunt suficiente pentru atingerea unui statut, drept care şi-a sacrificat multe nopți în biroul dejunariului ca să impresioneze corpoierarhia. Trăgând linie şi adunând: un zbir pentru fabricații lui, un sicofant pentru sus-puşi şi un

domn față de cornoranți.

— *Cum ai spus, „cornoranți“?*

— Da. Veghetorul Rhee nu poate fi înțeles decât în context, alături de nevasta lui. Doamna Rhee şi-a vândut cota de naşteri care-i revenea chiar de la începutul căsniciei lor, a făcut nişte investiții bine gândite şi l-a folosit pe soțul ei ca pe un uger de dolari. Dacă era adevărat ce bârfeau Asistenții, ea cheltuia cea mai mare parte din salariul lui de Veghetor pe modelaj facial. Sigur că, la cei şaptezeci şi ceva de ani pe care-i avea, putea foarte bine să treacă drept având treizeci. Doamna Rhee vizita dejunariul din când în când, ca să-i cunoască pe noii Asistenți bărbați, insinuau aceleaşi bârfe. Oricine respingea avansurile ei se putea aştepta să fie transferat în fundul Manciuriei. Dar de ce nu şi-a folosit niciodată corpoinfluența despre care se vorbea ca să-i împingă de la spate cariera Veghetorului Rhee – iată un mister pe care, după toate aparențele, nu voi mai apuca să-l văd rezolvat.

— *Yoona-939, cu notorietatea ei, constituia probabil o severă amenințare la dosarul „fără cusur“ al Veghetorului, nu crezi?*

— Cu siguranță. Un servant dintr-un dejunariu care se comportă ca un pursânge atrage necazuri; necazurile atrag blamul; blamul necesită un țap ispăşitor. Când a observat deviațiile de la Catehisme ale Yoonei, Veghetorul Rhee a ocolit destelarizarea şi a solicitat un corpodoctor care s-o x-amineze în vederea Reorientării. Această eroare tactică x-plică de ce Veghetorul a avut parte de-o carieră lipsită de strălucire. Yoona-939 se comporta după cum fusese conceput genomul ei, aşa încât medicul convocat i-a emis certificat de bună purtare. În consecință, Veghetorul Rhee s-a dovedit incapabil s-o disciplineze pe Yoona fără să-şi atragă criticile unui corpodoctor de rang înalt.

— *Când a avut loc prima tentativă a numitei Yoona-939 să*

te compliciteze la fărădelegile ei?

— Presupun că prima dată a fost atunci când mi-a x-plicat un cuvânt proaspăt descoperit de ea – *secret* –, într-un moment când era mai puţină aglomeraţie la consola noastră. Ideea că eu aş fi putut deţine informaţii pe care nimeni altcineva nu le deţinea, nici măcar Tata Song, depăşea puterea mea de înţelegere. Aşa încât mai târziu, când ne-am întins fiecare pe dormeza ei, colega mea de consolă mi-a făgăduit să-mi arate ceea ce nu putea să-mi x-plice.

După un timp m-am trezit, dar nu datorită iluminării galben-zi, ci pentru că Yoona mă zgâlţâia în semiobscuritate. Surorile noastre toate dormezau nemişcate, cu x-cepţia unor spasme abia vizibile. Yoona mi-a ordonat s-o urmez, ca un Veghetor. Eu am protestat – mă temeam. Ea mi-a spus că nu aveam de ce să mă tem, că voia numai să-mi arate ce însemna cuvântul *secret* – şi m-a condus în interiorul domului. Tăcerea neobişnuită dinăuntru m-a fricoşat şi mai tare: toate culorile frumoase, galbene şi roşii, se vedeau ca nişte griuri şi cafeniuri fantomatice în lumina de stingere. Pe lângă uşa de la biroul Veghetorului Rhee scăpa o fantă subţire de lumină. Yoona a deschis brusc uşa aceea.

Veghetorul nostru zăcea prăbuşit peste birou. Bărbia lui se lipise de toşibă de la saliva scursă, ochii i se zbăteau sub pleoape şi avea un horcăit în gâtlej. În fiecare a zecea noapte, mi-a spus Yoona, avea obiceiul să îmbibe câte o Siropodoză şi să doarmă până la deşteptarea cu galben-zi. După cum ştii, Siropul are un efect mai puternic asupra pursângilor decât asupra noastră, aşa că sora mea a dat cu piciorul în trupul lui inert, ca să-mi demonstreze efectul respectiv. Eu m-am îngrozit de asemenea blasfemie, dar Yoona s-a distrat şi atât. Ţin minte că mi-a spus: „Fă ce vrei cu el. De-atâta timp trăieşte printre fabricaţi, că e practic unul de-al nostru". După care, mi-a spus că voia să-mi arate un secret şi mai mare. S-a aplecat şi i-a x-tras Veghetorului Rhee cheile din buzunar şi m-a luat cu ea în sectorul de nord al domului. Între ascensor şi igienizatorul de nord-est, mi-a spus să x-aminez peretele cu atenţie. Eu n-am văzut nimic. „Priveşte

încă o dată“, m-a îndemnat Yoona. „Priveşte cu atenție.“ De această dată, am văzut o crăpătură subțire ca un fir. Yoona a introdus o cheie şi un rectanglu din peretele domului s-a lăsat împins înăuntru. Bezna prăfuită de acolo nu mi-a spus nimic. Yoona m-a luat de mână; eu am ezitat. Dacă plimbatul prin incinta dejunariului în timpul orelor de stingere nu era o infracțiune pentru care te puteai alege cu destelarizarea, pătrunderea pe uşi necunoscute cu siguranță era. Dar voința surorii mele a fost mai puternică decât a mea. M-a tras după ea, a închis uşa după noi amândouă şi mi-a şoptit: „Ei, draga mea Sonmi, te afli în *interiorul* unui secret“.

O lamă albă a străpuns bezna – un cuțit mobil miraculos, care dădea formă nimicului stătut. Am deosebit o cameră-depozit îngustă, în care stăteau înghesuite stive de scaune, plante din material plastic, haine, ventilatoare, pălării, un soare mistuit, multe umbrele, chipul Yoonei, mâinile mele. A început să-mi bată inima tare. „Ce fel de cuțit e?“, am întrebat. „E numai lumina unei lanterne“, mi-a răspuns Yoona. Am întrebat-o dacă lumina conținea viață, la care Yoona mi-a răspuns: „Poate că lumina chiar *e* viață, sora mea“. Un consumator îşi lăsase lanterna pe un scaun din sectorul nostru, mi-a x-plicat ea, care n-o dăduse Asistentului nostru, ci o ascunsese acolo. Această mărturisire a fost cea care m-a şocat cel mai tare, dintr-un anume punct de vedere.

— *Din ce punct de vedere?*

— Catehismul Trei ne învață că servanții care păstrează orice obiect resping dragostea pe care Tata Song ne-o arată nouă tuturor şi trădează Investiția Lui în noi. Am întrebat dacă Yoona-939 mai respecta *vreunul* măcar dintre Catehisme. Dar o asemenea infracțiune, deşi gravă, a pălit în fața comorilor pe care Yoona mi le-a arătat acolo: o cutie de cercei desperecheați, mărgele, tiare. Senzația x-traordinară pe care mi-a dat-o purtatul acelor obiecte vestimentare de pursânge m-a ajutat să depăşesc teama de a nu fi descoperită. Cel mai grozav obiect era însă o carte – o carte

cu poze.

— *Nu se mai găsesc multe în ziua de astăzi.*

— Nu se mai găsesc, într-adevăr. Yoona a confundat-o cu o toşibă stricată în care se vedea lumea de afară. Poți să-ți închipui cât de uimite ne-am uitat la un servant tuciuriu care servea trei surori urâte; şapte fabricați năuci care duceau nişte tacâmuri stranii, în spatele unei fete strălucitoare; o casă construită din zahăr candel. Castele, oglinzi, dragoni. Nu uita că eu nu cunoşteam aceste cuvinte când eram servantă, aşa cum nu cunoşteam cele mai multe cuvinte pe care le folosesc în mărturia de față. Yoona mi-a spus că ReV şi 3-D nu ne arătau decât o mică porțiune din lumea de la capătul celălalt al ascensorului; că pe toată întinderea ei x-istau minuni care depăşeau chiar şi X-ultarea. Atâtea stranietăți în decursul unei singure stingeri – mă durea mintea. Sora mea mi-a spus că trebuia să ne întoarcem la dormezele noastre înainte de iluminarea galben-zi, dar mi-a şi făgăduit să mă ducă din nou în secretul ei altă dată.

— *Câte asemenea „alte dați“ au fost?*

— Zece, poate cincisprezece – aprox. Cu timpul, numai cu ocazia acestor vizite în camera secretă Yoona-939 revenea la firea ei adevărată. Frunzărind cartea aceea despre lumea de afară, îşi x-prima dubii care mi-au zdruncinat şi mie, până în măduva oaselor, iubirea pentru Tata Song şi încrederea în corporație.

— *Sub ce forme şi-a x-primat aceste dubii?*

— De întrebări: cum poate chiar şi Tata Song să stea pe Soclul Său în servitoriul din Piața Chongmyo şi *concomitent* să se plimbe de-a lungul plajelor din X-ultare cu surorile noastre Suflet-Inelate? De ce fabricații se nasc îndatorați, iar pursângii – nu? Cine hotărăşte că Investiția Tatei Song nu poate fi recompensată decât în doisprezece ani? De ce nu în unsprezece? Sau în şase? Sau într-unul singur?

— *Cum ai răspuns unor asemenea gesturi de îngâmfare blasfematorie?*

— Am implorat-o pe Yoona să se oprească sau măcar să afişeze un comportament normal în dejunariu; pe vremurile acelea, eram o servantă bine orientată, înțelegi, nu răufăcătoarea, nu amenințarea la adresa civilizației care sunt astăzi. Mai mult decât atât, mă temeam să nu fiu destelarizată pentru că n-o iudaizam pe Yoona Veghetorului Rhee. M-am rugat la Tata Song s-o vindece pe prietena mea, dar deviațiile ei au devenit şi mai flagrante, în loc să se diminueze. Yoona se uita fățiş la AdV în timp ce ştergea mesele. Surorile noastre i-au simțit fărădelegile şi au început s-o evite. Într-o noapte, Yoona mi-a spus că voia să plece în x-teriorul dejunariului şi să nu se mai întoarcă niciodată. Mi-a spus că şi eu ar trebui să plec; că pursângii îi forțează pe fabricați să muncească în domuri, în timp ce ei se bucură de locurile minunate pe care le arăta cartea ei, „toşiba ei stricată", fără să le împartă cu nimeni. În replică, eu i-am recitat Catehismul Şase, i-am spus că niciodată n-aş fi putut comite o asemenea deviație împotriva Tatei Song şi Investiției Sale. Yoona-939 a reacționat mânioasă. Da, Arhiviste, o fabricată mânioasă. M-a făcut proastă şi laşă, mi-a spus că nu sunt cu nimic mai bună decât celelalte clone.

— *Doi fabricați fără Suflet-Inele să-şi părăsească neajutați corporația? Unanimitatea v-ar fi dat de urmă în cinci minute.*

— Dar de unde putea Yoona să ştie aşa ceva? „Toşiba ei stricată" promitea o lume de păduri virgine, munți păduriți şi labirinturi întregi de ascunzători. Poate că ție, fiind pursânge, ți se pare caraghios să confunzi o carte de poveşti cu Nea So Copros, dar încuşcarea perpetuă conferă credibilitate oricărui miraj al mântuirii. Elevarea creează o sete suficient de acută ca să atace, în timp, sănătatea mintală a subiectului. La consumatori, starea aceasta e categorizată ca depresie cronică. Yoona căzuse pradă aceleiaşi stări înainte de iarna mea numărul unu, când clienții îşi scuturau zăpada de pe

didaşi, iar noi trebuia să mopuim podeaua în mod regulat. La vremurile acelea, încetase orice comunicare cu mine, aşa că izolarea ei devenise totală.

— *Vrei să spui că o boală mintală a declanşat Atrocitatea Yoona-939?*
— Asta vreau să spun, şi anume apăsat. Boala mintală declanşată de o eroare x-perimentală.

— *Vrei să relatezi evenimentele din acel Ajun de An Nou din perspectiva ta?*
— Eu ştergeam mesele de pe marginea mai înălțată a sectorului meu, aşa că aveam o vedere limpede către est. Ma-Leu-Da-108 şi Yoona-939 deserveau consola noastră aglomerată. Era în plină desfăşurare o petrecere de copii. Baloane, ghirlande şi pălării mascau zona din jurul ascensorului. Pop-cântece şi zgomot cât de la cinci sute şi mai mulți clienți răsunau de jur împrejurul domului. Tata Song azvârlea fulgere de foc 3-D pe deasupra capetelor copiilor, care treceau printre degetele lor şi pe urmă, ca nişte bumeranguri, reveneau fluturându-şi cozile şi aterizau pe limba şerpuitoare a Emblemului nostru. Am văzut-o pe Yoona-939 părăsind consola noastră, x-act în momentul acela am văzut-o, înțelegi, şi am ştiut că urma să se întâmple ceva cumplit.

— *Nu-ți povestise nimic despre planul ei de evadare*?
— Aşa cum spuneam, părea să nu mai fie conştientă de x-istența mea. Dar eu nu cred că avea vreun plan; cred că pur şi simplu a „clacat“, cum se spune despre pursângi. Sora mea s-a îndreptat fără grabă către marginea sectorului nostru, către ascensor, calculându-şi timpul. Asistenții erau mult prea ocupați ca s-o observe, Veghetorul Rhee era în biroul lui. Puțini clienți au observat, puțini şi-au ridicat ochii din toşibe sau din ReV – şi de ce să se fi uitat? Când Yoona a cules din mers un băiat în costum de marinar şi s-a îndreptat spre ascensor, pursângii care au văzut-o şi-au

închipuit, pur şi simplu, că era o fabricată-slujnică trimisă de stăpână să-i ducă odorul acasă.

— *Media a relatat că Yoona-939 răpise copilul ca să-l folosească drept scut pursânge la suprafață.*

— Media a relatat „atrocitatea“ x-act aşa cum a stabilit Unanimitatea. Yoona a luat băiatul cu ea în ascensor pentru că aflase cumva de precauția fundamentală introdusă de corpocrați: *ascensoarele nu funcționează dacă la bord nu se află un Suflet.* Riscul de a fi observată la bordul unui ascensor plin de consumatori era prea mare, aşa că Yoona s-a gândit că nu avea altă şansă decât să împrumute un copil şi să se folosească de Sufletul lui pentru ca un ascensor altminteri gol s-o conducă spre libertate.

— *Pari foarte sigură de teoria ta.*

— Dacă propriile x-periențe nu-mi dau dreptul să fiu sigură, atunci pe ale cui să mă bazez? Evenimentele care au urmat nu mai necesită relatare.

— *Totuşi, te rog să descrii Atrocitatea Yoona-939 aşa cum ai văzut-o tu.*

— Prea bine. Mama copilului şi-a văzut fiul în brațele Yoonei în timp ce uşile ascensorului se închideau. A urlat: „O clonă mi-a luat băiatul!“ Atunci s-a declanşat o reacție isterică în lanț. Tăvi aruncate, spume vărsate, toşibe trântite. Câțiva clienți au crezut că simulatorul de capitonare pentru cutremure se defectase şi s-au ascuns sub mese. Un Aplicator al Legii ieşit din tură şi-a destecuit coltul, s-a avântat în mijlocul turbulențelor şi a zbierat să fie ordine. A tras un foc sonic, lucru nerecomandat într-un spațiu ermetic, făcându-i pe mulți să creadă că teroriştii deschiseseră focul asupra consumatorilor. Țin minte că l-am văzut pe Veghetorul Rhee cum a dat năvală din biroul lui, a alunecat pe o băutură vărsată şi a dispărut sub un val de consumatori care se călcau în picioare ca să ajungă la ascensor. Mulți s-au rănit în această grămădire. Asistentul

Cho zbiera ceva în toşiba de la mână, dar n-am auzit ce anume. Zvonurile au început să se lovească de pereții domului şi să ricoşeze: o Yoonă răpise un băiat; ba nu, un bebeluş; ba nu, un pursânge răpise o Yoonă; un Aplicator împuşcase un băiat; ba nu, un fabricat lovise un Veghetor, care avea nasul plin de sânge. În tot acest timp, Tata Song plutea cu tot cu Soclul Său pe nişte valuri filiforme. După care, cineva a strigat că ascensorul cobora şi tăcerea s-a coborât şi ea peste dejunariu, la fel de repede cum se declanşase panica în urmă cu mai puțin de un minut. Aplicatorul a urlat să se facă loc, a luat poziție de tragere şi a ochit uşile. Grămădeala de consumatori s-a risipit într-o clipă. Ascensorul a ajuns la nivelul dejunariului şi uşile s-au deschis.

Băiatul tremura tot, covrigat într-un colț. Costumul de marinar nu mai era alb. Poate că ultimul lucru pe care mi-l voi reaminti din Casa Luminii va fi trupul Yoonei-939 făcut sită de găurile glonților.

— Imaginea aceea s-a tipărit şi pe retina fiecărui pursânge, Sonmi. Când am ajuns acasă în seara aceea, dormi-colegii mei erau lipiți de toşibă. Jumătate din Festivitățile de Anul Nou de peste tot în Nea So Copros au fost anulate, cealaltă jumătate au fost evident scurtate. Media dădea imagini când de la nikonul dinăuntrul dejunariului, când de la nikonul de ordine publică din Piața Chongmyo, care arătau cum Aplicatorul o neutraliza pe Yoona-939. Nu ne venea să credem ce vedem. Eram convinşi că o teroristă Unionistă făcuse modelaj facial ca să arate ca o servantă, din cine ştie ce motive nebuneşti de propagandă. Când Unanimitatea a confirmat că fabricata era o Yoonă autentică, toți am… eu am…

— … simțit că ordinea corpocratică a lumii se schimbase irevocabil. Ați jurat să nu mai aveți încredere în niciun fabricat. Ați înțeles că Abolițiunismul e o dogmă la fel de primejdioasă şi de insidioasă ca şi Unionismul. Ați susținut din toate Sufletele voastre Legile emergente ale Patriei, dictate de Preşedintele Iubit.

— Da, toate astea. Ce s-a întâmplat între timp jos la voi, în dejunariu?

— Unanimitatea a sosit în forță, ca să scaneze Sufletul fiecărui client şi să nikoneze relatări ale martorilor oculari, pe măsură ce domul era evacuat. Noi am curățat dejunariul şi ne-am îmbibat Siropodozele, fără să mai spunem Vecerniile. La următoarea iluminare galben-zi, amintirile tuturor surorilor mele despre cum fusese omorâtă Yoona-939 erau intacte – mai mult sau mai puțin. La Matinalele din ziua aceea, în locul obişnuitei Ceremonii de Stelarizare, Tata Song a rostit o Predică Anti-Unionistă.

— Mie tot nu-mi vine-a crede că un Emblem le-a vorbit fabricaților săi despre Uniune.

— Atât de mare era starea de şoc, de panică. Fără îndoială că principalul scop al Predicii a fost acela de a arăta în Media că x-ista şi funcționa o strategie a Corporației „Tata Song" pentru controlul daunelor. Lexiconul de castă al Tatei Song de la Matinalele acelea susținea teoria. Un adevărat spectacol a fost!

— Vrei să relatezi ce-ți aminteşti pentru omelnicul de față?

— Capul Emblemului nostru ocupa jumătate din dom, aşa că noi toți păream să ne aflăm în interiorul minții lui. X-presia lui clovnistă era întunecată de durere şi de furie şi în vocea lui clovnitoare se simțea disperarea. Hwa-Soonele tremurau, Asistenții păreau siderați, iar Veghetorul Rhee era umflat şi vinețit. Tata Song ne-a spus că în lume x-istă un gaz numit rău; că nişte pursângi numiți terorişti respiră gazul acela numit rău şi că, din cauza răului respirat, ei urăsc tot ce e liber, ordonat, corpocratic şi bun; că un grup de terorişti numit Uniunea era vinovat de atrocitatea din ajun, pentru că o infectase pe una dintre surorile noastre, pe Yoona-939 de la dejunariul din Piața Chongmyo, cu gazul numit rău; că, în loc să iudaizeze Uniunea, Yoona-939 lăsase răul s-o ducă în ispită şi deviație; şi că, dacă n-ar fi fost

devotamentul Unanimității, cu care Corporația „Tata Song“ întotdeauna cooperase pe deplin, fiul unei consumatoare nevinovate şi-ar fi pierdut viața. Băiatul supraviețuise, dar încrederea clienților în iubita noastră corporație avusese de suferit, şi anume grav. Provocarea cu care ne confruntam, fusese concluzia Tatei Song, era să muncim mai mult ca niciodată ca să ne recâştigăm încrederea pierdută.

Drept care: trebuia să fim vigilenți în fața răului în fiecare minut al fiecărei zile. Acest nou Catehism era mai important decât toate celelalte. Dacă ascultam de el, Tatăl nostru avea să ne iubească pe vecie; dacă nu ascultam de el, Tata urma să ne zero-stelarizeze an după an şi nu mai ajungeam niciodată la X-ultare. Oare înțelegeam? Înțelegerea surorilor mele nu avea cum fi altfel decât vagă, în cel mai bun caz; Emblemul nostru folosise multe cuvinte pe care nu le ştiam. Chiar şi aşa, strigătele au răsunat jur-împrejurul Soclului: „Da, Tata Song!“ – „Nu vă aud!“ a x-clamat Emblemul nostru. „Da, Tata Song!“ a strigat fiecare servant, din fiecare dejunariu al corporației. „Da, Tata Song!“

După cum spuneam, un adevărat spectacol.

— Ai spus, în cursul procesului tău, că Yoona-939 nu putea fi membră a Uniunii. Îți menții şi acum această poziție?

— Da. Cum şi când ar fi putut Uniunea s-o recruteze? De ce să fi riscat vreun Unionist să se x-pună într-un asemenea mod? Ce valoare putea să aibă, pentru o celulă teroristă, o servantă genomizată?

— Nu ştiu ce să mai cred. Dacă amnezicele conținute în Sirop „nulizează“ memoria, cum se face că tu ții minte cu atâta precizie şi claritate evenimentele de atunci?

— Adevărul e că elevarea mea începuse deja. Chiar şi pentru un dobitoc patentat ca Boom-Sook, era evidentă degradarea neurochimică a Yoonei-939, aşa deci se trecuse la pregătirea unui nou cobai. Amnezicele din Siropodoza mea au fost reduse în mod corespunzător şi mi-au fost introduşi catalizatori de elevare.

— Şi deci… după Predică, Ziua de Anul Nou a fost o zi de lucru obişnuită?

— De lucru, da; obişnuită, nu. Ceremonia de Stelarizare a fost una de formă. Două Dodecastelare au fost escortate în ascensor de Asistentul Ahn. Ele au fost înlocuite de două Kyelime. Yoona-939 a fost înlocuită de o nouă Yoonă. Veghetorul Rhee ne-a înfipt noile stele în gulere într-o tăcere apăsătoare; aplauzele au fost considerate nepotrivite. Imediat după aceea, a năvălit înăuntru Media, ţăcănindu-şi nikoanele şi luând cu asalt biroul. Veghetorul nostru nu i-a putut scoate afară decât după ce i-a lăsat s-o nikoneze pe noua Yoonă trântită pe jos în ascensor, cu un ecuson -939 ataşat la guler şi stropită cu sos de roşii. Mai târziu, doctorii Unanimităţii ne-au x-aminat pe fiecare în parte. Eu m-am temut să nu mă incriminez singură, dar numai semnul meu din naştere a provocat câteva comentarii sporadice.

— Semnul tău din naştere? Nu ştiam că fabricaţii au semne din naştere.

— De obicei nu avem, aşa că al meu întotdeauna m-a făcut să mă jenez la aburitor. Ma-Leu-Da-108 spunea că am „pata lui Sonmi-451“.

— Vrei să-l arăţi aici, în faţa obiectivului meu, aşa, de curiozitate?

— Dacă doreşti. Uite-aici, între claviculă şi omoplat.

— X-traordinar. Seamănă cu o cometă, nu crezi?

— Hae-Joo Im a făcut aceeaşi observaţie – ciudat.

— Ăăă, da, mă rog, se mai întâmplă coincidenţe. Veghetorul Rhee şi-a menţinut poziţia?

— Da, dar ghinionistul de el a avut prea puţin de câştigat. Le-a reamintit corpoşefilor că el „mirosise deviaţia“ Yoonei-939 cu mai multe luni în urmă, transferând în felul acesta răspunderea asupra doctorului care o x-aminase. Profiturile

dejunariului din Piața Chongmyo au revenit la nivelurile medii – pursângii au memoria scurtă când vine vorba de stomacurile lor. Kyelim-689 şi Kyelim-889 constituiau cea mai recentă atracție: aparținând unui nou tulpino-tip, au atras cozi întregi de observatori de fabricați.

— *Şi tot cam pe-atunci ai devenit conştientă de propria elevație?*

— Corect. Vrei să-ți descriu x-periența mea? Acum recunosc: era asemănătoare cu a Yoonei-939. Întâi, că o voce mi-a vorbit în cap. M-am speriat rău până am înțeles că nimeni altcineva nu auzea vocea respectivă, pe care pursângii o numesc „conştiință“. Al doilea, că limbajul mi-a evoluat: de x-emplu, dacă voiam să x-prim noțiunea de *bun*, gura mea substituia acest cuvânt cu unul mai nuanțat, precum *favorabil, plăcut* sau *corect.* Într-un climat în care pursângii din toate cele Douăsprezece Oraşe raportau deviații ale fabricaților în ritm şi de câte o mie pe decadiariu, evoluția mea era una periculoasă, aşa că m-am hotărât să-i pun capăt. Al treilea, şi mai grav decât orice altceva, că mi-a sporit foarte mult curiozitatea – „foamea“ de care vorbea Yoona-939. Trăgeam cu ochiul la toşibele clienților, la ReV, la discursurile Comisarilor, la *orice,* ca să învăț. Şi eu tânjeam să aflu unde ajungeai cu ascensorul. Nu mi-a scăpat faptul că doi fabricați care lucrau umăr la umăr la aceeaşi consolă, în acelaşi dejunariu, trăiau *amândoi* x-periența aceloraşi schimbări mentale radicale. În cele din urmă, am căpătat sentimentul alienării. Printre surorile mele, numai eu înțelegeam futilitatea şi x-ploatarea x-istenței noastre. Ba chiar m-am şi trezit în timpul stingerii, dar niciodată n-am intrat în camera secretă, nici n-am îndrăznit să mă mişc înainte de iluminarea galben-zi. Dubiile Yoonei în legătură cu Tata Song mă bântuiau şi pe mine. Ah, cum le mai invidiam pe surorile mele necritice, negânditoare!

Dar, mai mult decât orice, mă temeam.

— *Cât timp ai avut de îndurat starea aceasta?*

— Câteva luni. Mai precis până în noaptea a noua a ultimului decadiariu al lunii a patra. M-am trezit în timpul stingerii, din cauza unui vag zgomot de sticlă spartă. Toate surorile mele dormezau; singur Veghetorul Rhee se afla înăuntrul domului la o asemenea oră. Timpul s-a scurs. Curiozitatea mi-a înfrânt teama, în cele din urmă, aşa că am ieşit pe uşa dormitoriului. În partea cealaltă a domului, am văzut că biroul Veghetorului nostru avea uşa deschisă. Rhee zăcea într-un cerc de lumină, cu faţa la podea şi cu scaunul răsturnat. Am traversat dejunariul. Din ochii şi nările lui curgea sânge, iar pe birou rămăsese o doză golită şi boţită de Sirop. Veghetorul nu mai avea culoarea celor vii.

— Rhee murise? Dintr-o supradoză?

— Oricare va fi fost verdictul oficial, biroul puţea a Sirop soporific. Un servant îmbibă de regulă trei miligrame; Rhee înghiţise, după toate aparenţele, o doză de un sfertolitru, aşa că suicidul părea să fie concluzia cea mai rezonabilă. Eu mă aflam în faţa unei mari dileme: dacă toşibam după un doctor, poate că i-aş fi salvat viaţa Veghetorului meu; dar cum aş fi putut să x-plic faptul că intervenisem? Fabricaţii sănătoşi, după cum ştii, nu se trezesc niciodată în timpul stingerii. Oricât de sumbră era viaţa unui fabricat în curs de elevare, perspectiva Reorientării era şi mai sumbră.

— Spui că le invidiai pe surorile tale negânditoare, netulburate.

— Ceea ce nu înseamnă că doream să fiu şi eu asemenea lor. M-am întors la dormeza mea.

— Decizia aceasta nu ţi-a declanşat mai târziu sentimentul vinovăţiei?

— Nu foarte mult. Rhee şi-a luat propria decizie. Dar eu am avut o presimţire că noaptea mai avea să aducă şi alte evenimente, şi chiar aşa a fost: când a pornit iluminarea galben-zi, surorile mele au rămas fiecare pe dormeza ei. Aerul nu conţinea cantitatea normală de stimulin şi niciun Asistent

nu se prezentase la lucru. Am perceput sunetul unei toşibe care funcționa. M-am întrebat în mintea mea dacă Veghetorul Rhee nu cumva revenise la viață, aşa că am ieşit din dormitoriu şi am intrat în dom.

În birou se afla un bărbat îmbrăcat într-un costum negru, îşi tubuise o nesă şi acum se uita la mine, care mă uitam la el din celălalt capăt al dejunariului. Într-un târziu, mi-a vorbit: „Bună dimineața, Sonmi-451. Sper că te simți mai bine astăzi decât Veghetorul Rhee“.

— *Vorbea ca un Aplicator al Legii.*

— S-a prezentat ca fiind un şoferist pe nume Chang. Eu m-am scuzat: nu cunoşteam cuvântul. Un şoferist, mi-a x-plicat vizitatorul cu voce blândă, e cel care conduce fordurile şefilor şi ale Comisarilor, dar uneori face şi pe mesagerul. El, de x-emplu, Dom'Chang, venise cu un mesaj pentru mine, Sonmi-451, de la propriul Veghetor. Mesajul mă punea, de fapt, să aleg: puteam să părăsesc dejunariul pe loc, atunci, şi să-mi răsplătesc Investiția de afară sau, dacă nu, să stau la locul meu, să aştept să vină Unanimitatea cu scormonitorii ei de ADN, ca să cerceteze moartea Veghetorului Rhee şi să fiu arătată cu degetul ca spioană a Uniunii.

— *Nu prea aveai de ales.*

— Nu. Şi nu aveam niciun fel de bunuri de împachetat sau rămas-bun de luat. În ascensor, Dom'Chang a apăsat pe un buton. Când s-au închis uşile ascensorului şi mi-au retezat vechea viață, singura mea viață, nici măcar nu-mi imaginam ce mă aştepta deasupra capului.

Corpul mi-a turtit brusc picioarele devenite moi. Dom'Chang m-a sprijinit şi mi-a spus că orice fabricat de interior trăieşte aceeaşi x-periență de greață prima dată. Probabil că Yoona-939 îl scăpase pe băiat din brațe când fusese şi ea supusă aceleiaşi ascensiuni mecanice, în acelaşi ascensor. Ca să-mi atenuez starea neplăcută, m-am trezit amintindu-mi scene din toşiba stricată a Yoonei: izvoarele întortocheate, turnurile încovoiate – minuni fără nume. Când

ascensorul a încetinit, şi mie parcă mi s-a înălțat corpul şi mi-am pierdut simțul orientării. Dom'Chang m-a anunțat: „Nivel zero", uşile s-au deschis şi, odată cu ele, şi lumea de afară.

— *Aproape că te invidiez. Te rog să-mi descrii x-act tot ce-ai văzut.*

— Piața Chongmyo, antezori. Frig! Habar n-aveam de frig. Cât de *vastă* mi s-a părut piața, cu toate că nu poate avea mai mult de cinci sute de metri dintr-o parte-n cealaltă. La picioarele Preşedintelui Iubit, de jur împrejur, consumatorii mergeau grăbiți; măturătoarele de străzi duduiau; taxiurile se grăbeau cu clienții; fordurile abia se mişcau şi fumuiau; tulumbele de gunoi se târau greoaie şi malaxau; bulevarde cu opt benzi, mărginite de stâlpi cu sori în vârf; ducturi care huruiau pe sub picioare; emblemele neonizate sclipeau; sirene, motoare, cablaje – o nouă iluminare, la noi intensități şi noi unghiuri.

— *Trebuie să fi fost copleşitor!*

— Până şi mirosurile erau noi, după fluxul de aer aromatizat din dejunariu. Mirosea a *kimchi*[46], a gaze de eşapament de la forduri, a canalizare. Un consumator alergător a trecut razant, la un inci de mine, şi mi-a strigat: „Vezi pe unde mergi, *clon*-a democrației ce eşti!" – şi-a trecut mai departe. Eu am simțit suflarea unui ventilator gigantic, invizibil, mi s-a şi răvăşit părul, dar Dom'Chang mi-a x-plicat că vântul de dimineață mătură străzile cu mare putere. M-a condus la marginea trotuarului, la un ford lucios ca oglinda. Trei tineri care se uitau admirativ la vehicul au şters-o când ne-am apropiat de ei şi portiera din spate s-a deschis cu un zumzăit. Şoferistul mi-a făcut semn să urc şi a trântit portiera în urma mea. M-am aplecat. În interiorul spațios se mai afla un pasager, cu barbă, care era ocupat cu o toşibă.

[46] Specialitate coreeană picantă, cu varză murată, piper, usturoi etc.

Mi s-a părut că emana autoritate. Dom'Chang s-a urcat în față şi fordul s-a pus în mişcare. Am văzut cum arcadele aurite ale Tatei Song rămâneau în urmă şi erau înlocuite de o sută de alte embleme corporatiste. Un nou oraş de simboluri trecea prin fața mea – aproape toate absolut noi. Când fordul a frânat, eu m-am dezechilibrat, iar omul cu barbă a spus în şoaptă că nu se supără nimeni dacă stau jos. M-am scuzat că nu ştiam care era Catehismul corect în situația dată şi i-am raportat: „Ecusonul meu e Sonmi-451", aşa cum învățasem la Orientare. Celălalt pasager n-a făcut decât să se frece la ochii înroşiți, după care i-a cerut lui Dom'Chang o situație a vremii. Nu-mi aduc aminte ce altceva i-a răspuns şoferistul, numai că fordobuteiajul era cumplit, iar omul cu barbă s-a uitat la rolexul de la mână şi a blamat încetineala.

— *N-ai întrebat unde te duceau?*

— De ce să întrebi ceva, dacă răspunsul te-ar face să pui alte zece întrebări? Nu uita, Arhiviste, că eu nu mai văzusem niciodată x-teriorul, nici nu mai trăisem x-periența deplasării cu un vehicul; şi totuşi, iată că străbăteam a doua ca mărime conurbe din Nea So Copros. Nu eram atât o turistă regională, cât o călătoare în timp dintr-un secol trecut.

Fordul a părăsit acoperământul urban pe la Seleno-Turn şi am văzut pentru prima oară soarele ridicându-se deasupra munților Kangwon-Do. Nu pot descrie în cuvinte ce am simțit atunci. Adevăratul şi unicul soare al Preşedintelui nostru Imanent, lumina lui lichefiată, petronorii, bolta cerului Său. Spre surprinderea mea şi mai mare, pasagerul cu barbă dormita. Oare de ce nu se oprea toată conurbea din vuietul ei, ca să ridice slavă frumuseții care se înfățişa înaintea ochilor?

— *Ce altceva ți-a mai atras atenția?*

— A, cât de verde era verdeața! Până să ieşim de sub acoperământ, fordul a încetinit când a trecut prin fața unei grădini cu cascadă, între nişte clădiri înghesuite. În dejunariu, singurele porțiuni de verdeață erau careurile de

clorofilă şi îmbrăcămintea clienților, aşa că eu îmi închipuisem tot ce era verde ca fiind o substanță rară şi prețioasă. Drept care, grădina cu cascadă şi cu stropii ei, în care se vedea curcubeul întinzându-se de-a lungul carosabilului, m-au uimit. Înspre est, nişte dormo-blocuri mărgineau bulevardul, fiecare împodobit cu stindardul corporației lui, apoi trotuarele au încetat şi am trecut peste un culoar lat, cotit, de culoarea x-crementelor şi complet lipsit de forduri. Mi-am luat inima-n dinți şi l-am întrebat pe Dom'Chang ce putea fi acela. Mi-a răspuns, în locul lui, pasagerul: „Fluviul Han. Podul Songsu".

N-am ştiut ce să întreb altceva, decât ce erau acelea. „Apă", mi-a răspuns el. „Un bulevard de apă." De oboseală şi dezamăgire, avea o voce seacă. „Of, poți să bifezi înc-un dis-de-dimineață irosit, Chang."

Eu eram năucită de diferența dintre apa de la dejunariu şi zoaiele care se scurgeau sub numele de fluviu. Dom'Chang mi-a făcut semn către vârful teşit care se vedea înainte: „Muntele Taemosan, Sonmi. Noua ta locuință".

— Adică ai fost dusă la Universitate direct de la „Tata Song"?

— Da, pentru a reduce contaminarea prin x-periență. Drumul şerpuia în sus printr-o pădure. Arborii, gimnastica lor cumulativă, liniştea lor zgomotoasă – da, şi verdeața lor – sunt şi acum pentru mine motiv de uimire. În curând, am ajuns în campusul de pe platou. Nişte clădiri cuboide parcă se cățărau unele peste altele; nişte pursângi tineri mergeau pe alei înguste, peste care vântul purta gunoaiele şi lichenii se împleteau. Fordul s-a oprit sub o streaşină pătată de ploi şi crăpată de soare. Dom'Chang m-a condus într-un hol, lăsându-şi pasagerul cu barbă să dormiteze în interiorul fordului. Aerul de înălțime de pe muntele Taemosan mirosea a curat, dar holul acela era soios şi neluminat.

Ne-am oprit la picioarele unei scări în formă de spirală dublă. Dom'Chang mi-a x-plicat că acela era un ascensor model vechi: „Universitatea le oferă studenților ocazia să-şi x-

erseze atât trupurile, cât şi mintea“. Aşa că m-am luptat pentru prima oară cu gravitația, treaptă cu treaptă, ținându-mă strâns de balustradă. Doi studenți, care veneau pe spirala de coborâre, au râs de stângăcia mea. Unul a comentat: „Cobaiul *ăsta* n-o să fugă să-şi recapete libertatea prea curând“. Dom’Chang m-a prevenit să nu mă uit peste umăr; eu m-am uitat, ca o proastă, şi m-a şi luat vertijul. Dacă nu m-ar fi prins cel care mă ghida, aş fi căzut.

Mi-a luat câteva minute ca să urc până la nivelul al şaselea, cel mai de sus. Acolo, un coridor ca o fantă lungă se termina cu o uşă întredeschisă, care avea pe ea o plăcuță cu numele: BOOM-SOOK KIM. Dom’Chang a bătut, dar n-a răspuns nimeni. „Aşteaptă-l aici înăuntru pe Dom’Kim“, mi-a cerut şoferistul. „Ascultă-l ca pe un Veghetor.“ Eu am intrat şi m-am întors ca să-l întreb pe Dom’Chang ce muncă urma să prestez, dar şoferistul dispăruse. Eram cu adevărat singură, pentru prima dată în viața mea.

— *Ce părere ți-a făcut noul tău sediu?!*

— De murdărie. Vezi tu, dejunariul nostru era întotdeauna imaculat. Catehismele îndeamnă la curățenie. Laboratoriul lui Boom-Sook Kim era, din contră, un fel de galerie lungă în care puțea rânced a pursânge mascul. Pubele care se revărsau; o țintă pentru arbaletă atârnată de uşă; pereți liniați cu bănci de laboratoriu; birouri îngropate sub câte erau pe ele; toşibe învechite; rafturi de cărți care abia se mai țineau. O codacă înrămată, cu un băiat surâzător şi un leopard alb, mort şi plin de sânge, atârna deasupra singurului birou la care se vedea clar că lucra cineva. O fereastră jegoasă dădea înspre o curte interioară părăsită, unde o siluetă pestriță stătea în vârful unui Soclu. M-am întrebat dacă acela era noul meu Emblem, dar am văzut că nu se mişca deloc.

Într-un vestibul înghesuit, am găsit o dormeză, un igienizator şi un fel de aburitor portabil. Când urma să-l folosesc? Ce Catehisme aveau să-mi guverneze viața în locul acela? O muscă bâzâia leneşă, descriind opturi prin aer. Iar

eu eram atât de ignorantă în privința vieții de afară, încât m-am întrebat dacă nu cumva musca era un fel de Asistent şi m-am prezentat către ea.

— *Nu mai văzuseşi insecte până atunci?*

— Numai libărci mutante sau moarte: la „Tata Song“, odată cu fluxul de aer, afluieşte şi insecticid, aşa că, dacă intră vreuna pe calea ascensorului, moare instantaneu. Musca s-a izbit de fereastră iar şi iar; pe vremurile acelea, nici măcar nu ştiam că ferestrele se deschid – de fapt, nu ştiam ce e fereastra.

Pe urmă, am auzit pe cineva fredonând fals un pop-cântec despre Fetele de la Phnom Penh. După câteva momente, un student în pantaloni scurți de plajă, sandale şi cămaşă de mătase, care căra în spate un rucsac greu, a deschis uşa cu piciorul. Când m-a văzut, a x-clamat: „Ce mai cauți şi *tu* aici, pentru numele Sfintei Corpocrației?“

Eu mi-am arătat gulerul: „Sonmi-451, domnule. Servantă la «Tata Song-ul» din…“, la care el mi-a spus: „Taci din gură! Taci! Ştiu *ce* eşti!“ Tânărul acela avea gura ca de broască şi ochii suferinzi care erau la modă pe atunci. „Dar nu trebuia s-ajungi aici înainte de ziua a *cincea!* Dacă măciucile-alea de funcționari se-aşteaptă să renunț la o conferință de cinci stele-n Taiwan, fiindcă nu sunt ei în stare să-şi citească nici măcar calendarele, atunci, îmi pare rău, dar din partea mea să mănânce *viermi* într-un puț de *ebola!* M-am întors numai ca să-mi iau toşiba portabilă şi discurile. N-am de gând s-o fac pe țânco-paznicul unei clone x-perimentale, care încă mai are uniforma pe ea, când aş putea să păcătuiesc până mi se-apleacă la Taipei.“

Musca s-a izbit din nou de fereastră; studentul a pus mâna pe o broşură şi m-a dat la o parte. Plesnitura m-a făcut să tresar. El a verificat storcitura cu un hohot de râs triumfător. „Asta să-ți fie avertisment! Nimeni nu-şi încrucişează calea cu Boom-Sook Kim! Acuma: nu te-atingi de nimic, nu pleci nicăieri. Ai Sirop în răcitor – Slavă Preşedintelui că ți-au livrat alimentul mai devreme. Eu mă-

ntorc în ziua a şasea târziu. Dacă nu plec spre aeroport *acum*, pleacă avionul fără mine!“ Şi a plecat, apoi a băgat din nou capul pe uşă. „Tu vorbeşti, da?“ Eu am dat din cap că da. „Slavă Preşedintelui! Fapt: oricare ar fi tâmpenia, x-istă zece capete seci de funcționari care o comit chiar în momentul ăsta, cât vorbim noi aici.“

— *Ce anume... se presupunea că aveai să faci în următoarele trei zile?*

— În afară de a mă uita la brațului rolexului cum toca mărunt orele, habar n-aveam. Nu era o mare dificultate: servanții sunt genomizați să suporte uşor zile de muncă de nouăsprezece ore. Mi-am petrecut orele de nefăcut nimic întrebându-mă dacă Doamna Rhee era o văduvă îndurerată sau bucuroasă. Dacă Asistentul Ahn sau Asistentul Cho avea să fie promovat Veghetor în Piața Chongmyo. Încă de atunci, dejunariul mi se părea că rămăsese la o distanță imposibilă. Din curtea interioară auzeam zgomote ca de ace şi bolduri, de la tufişurile care se frecau de Soclu. Acolo am dat cu ochii, pentru prima oară, de păsări. Un copter a zburat pe deasupra şi multe sute de rândunele s-au avântat pe urmele lui. Pentru cine cântau? Pentru Emblemul lor? Pentru Preşedintele Iubit?

Cerul s-a întunericit şi-n cameră s-a lăsat prima mea noapte la suprafață. Mă simțeam singură, dar nu-mi era rău. Ferestrele de pe partea cealaltă a curții interioare s-au iluminat galben-zi, dând la iveală laboratorii la fel ca al lui Boom-Sook, care adăposteau pursângi tineri, birouri mai ordonate, ocupate de profesori, coridoare aglomerate sau altele pustii. Nici un singur fabricat n-am văzut.

La miezul nopții, m-am simțit bleguită, şi-atunci am îmbibat o Siropodoză, m-am întins pe dormeză şi mi-a părut rău că nu era de față Yoona-939, ca să-mi lămurească misterele acelei zile, care erau legiune.

— *A doua zi petrecută afară ți-a oferit vreun răspuns?*

— Câteva; dar şi mai multe surprize. Prima dintre ele

stătea la celălalt capăt al vestibulului față de dormeza mea, când m-am trezit. Un bărbat pilonic, înalt de cel puțin trei metri şi îmbrăcat într-o salopetă portocalie cu fermoar, studia rafturile cu cărți. Avea pe față, pe ceafă şi pe mâini pete roşii ca de opărituri, negre ca de arsuri şi unele porțiuni palide, însă nu părea să aibă dureri. După guler, se vedea că era şi el un fabricat, dar nu mi-am dat seama cărui tulpino-tip îi aparținea: avea buzele genomizate proeminente, urechile acoperite de valve cornoase şi o voce mai profundă decât toate cele pe care le auzisem până atunci sau de atunci încoace. Mi-a spus: „Aici nu au stimulin. Te trezeşti când te trezeşti. Mai ales dacă postabsolventul tău e un puturos ca Boom-Sook Kim. Postabsolvenții sus-puşi sunt cei mai răi. Trebuie să-i ştergi la fund, şi asta de la grădiniță până la eutanasiu". Cu mâna lui de uriaş, care avea două degete mari, mi-a făcut semn înspre o salopetă albastră cu fermoar, jumătate ca mărime din cât era a lui. „Pentru tine, surioară." În timp ce-mi schimbam uniforma de la „Tata Song" cu noul meu veşmânt, l-am întrebat dacă-l trimisese vreun Veghetor. „Aici n-au nici Veghetori", mi-a răspuns gigantul plin de arsuri. Postabsolventul tău şi al meu sunt prieteni. Boom-Sook a sunat ieri. S-a plâns de livrarea ta neprevăzută. Am vrut să-ți fac o vizită ante-stingere. Dar postabsolvenții de la Chirurgie Genomică lucrează până târziu. Nu ca lasă-mă-să-te-laşii ăştia de la Psiho-Genomie. Eu sunt Wing-027. Hai să vedem de ce te afli tu aici."

Şi Wing-027 s-a aşezat direct pe biroul lui Boom-Sook şi i-a aprins toşiba, fără să mă bage în seamă pe mine, care protestam că postabsolventul meu îmi interzisese să m-ating de orişice. Wing a clicat pe ecran şi s-a ivit Yoona-939. Wing şi-a plimbat degetul peste rândurile de cuvinte, zicând: „Să ne rugăm la Preşedintele Imanent... ca Boom-Sook să nu fi făcut *aceeaşi* greşeală din nou".

L-am întrebat dacă ştia să citească.

Wing-027 mi-a spus că, dacă un pursânge asamblat la bunul plac al hazardului ştie să citească, un fabricat bine proiectat s-ar cuveni să învețe destul de uşor. Curând, s-a

ivit pe ecran şi o Sonmi, având gulerul meu, cu ecusonul -451, în jurul gâtului. „Ia uite“, a zis Wing şi a citit rar: „«Augmentarea cerebrală intra-dormitoriu a fabricaților servanți. Studiu de fezabilitate în cazul lui Sonmi-451», de Boom-Sook Kim. Oare de ce ţinteşte atât de departe un postabsolvent sus-pus fără minte?“, a mormăit apoi Wing-027.

— *Ce fel de fabricat era Wing-027? Vreun milițist, cumva?*

— Nu, calamitoman. Se lăuda că el putea opera în zone dezastrice atât de infectate sau radioactive, încât pursângii ar fi murit acolo precum bacteriile în var nestins; că la el creierul nu suferise decât îmbunătățiri minore la nivelul genomului; şi că Orientarea de bază le asigură calamitomanilor o formație mai temeinică decât cea pe care o capătă pursângii în majoritatea universităților. Până la urmă, şi-a dezgolit antebrațul pe care avea nişte arsuri hidoase şi m-a întrebat: „Arată-mi tu mie un pursânge care poate rezista la aşa ceva! Teza de doctorat a postabsolventului meu se referă la ignifugarea țesuturilor“.

X-plicațiile lui Wing-027 în legătură cu zonele dezastrice pe mine m-au oripilat, dar el, calamitoman fiind, abia aştepta să le vadă cum devin realitate. Ziua în care toată Nea So Copros ar fi devenit zonă dezastrică avea să fie – aşa mi-a spus el – şi ziua în care fabricații ar fi devenit noii pursângi. Asta suna oricum deviant şi apoi, dacă asemenea zone dezastrice erau atât de răspândite în lume, l-am întrebat eu, cum se făcea că eu nu văzusem niciuna de la fereastra fordului? Wing-027 m-a întrebat cât de mare îmi închipuiam eu că era lumea. Nu eram sigură, şi-atunci i-am spus că fusesem adusă cu fordul tocmai de la Piața Chongmyo până la muntele pe care ne aflam, aşa deci mai mult ca sigur c-o văzusem aproape pe toată.

Uriaşul mi-a spus să-l urmez, dar eu am ezitat; primisem de la Boom-Sook ordinul să nu părăsesc încăperea. Wing-027 m-a anunțat: „Sonmi-451, trebuie să-ți creezi tu propriile Catehisme“ şi m-a săltat pe umărul lui. M-a dus

aşa, pe sus, de-a lungul unui coridor, îngust ca o fantă, a dat un colț strâmt de tot şi a luat-o în sus, pe o scară spiralată prăfuită. Când s-a terminat scara, a deschis cu pumnul o uşă ruginită. Soarele dimineții m-a orbit, vântul tăios m-a şfichiuit şi zgura care plutea în aer mi-a înțepat fața. Calamitomanul m-a pus jos.

Pe acoperişul Facultății de Psiho-Genomie, m-am apucat zdravăn de balustradă şi am înghițit în sec: la şase niveluri mai jos era o grădină de cactuşi în care păsărelele vânau insecte printre ace; mai departe, pe munte în jos, era un fordoparc pe jumătate plin; şi mai departe, un teren de sport, circumjurat de un regiment de studenți; mai jos de el, o piață de consumatori; dincolo de ea, pădurea care cobora în valuri către conurbea risipită, de culoarea neonului şi-a cenuşii, construcții, dormo-blocuri, Fluviul Han şi, în fine, munții care trăgeau un fel de linie la nivelul copterelor, sub răsăritul soarelui. „Largă vedere“ – parcă-mi aduc aminte şi acum de vocea blândă, arsă, a lui Wing. „Dar în comparație cu lumea largă, Sonmi-451, tot ce vezi tu aici e cât o aşchie de piatră.“

Mintea mea a jonglat puțin cu o asemenea enormitate, după care a scăpat-o; cum aş fi putut pricepe o lume atât de nesfârşită?

Wing mi-a x-plicat c-aveam nevoie de inteligență, pe care mi-ar fi furnizat-o elevarea. C-aveam nevoie de timp, iar indolența lui Boom-Sook Kim mi-ar fi oferit acest timp. Dar că, totuşi, aveam nevoie şi de cunosciențe.

Şi unde se găsesc cunosciențele-astea? l-am întrebat eu.

„Trebuie să-nveți să citeşti, surioară“, mi-a spus Wing-027.

— Aşa deci, Wing-027, şi nu Hae-Joo Im sau Comisarul Mephi, ți-a fost primul mentor?

— Asta nu-i propriu-zis adevărat. Cea de-a doua întâlnire a noastră a fost şi ultima. Calamitomanul a revenit la laboratoriul lui Boom-Sook când mai era numai o oră până la stingere, ca să-mi aducă o toşibă „dezrătăcită“, pe care cineva presetase toate modulele autodidactice din tot sistemul de învățământ pentru castele sus-puse din Corpocrație. Mi-a

arătat cum funcționa, după care m-a prevenit să nu mă las niciodată prinsă de vreun pursânge că acumulam cunoscienţe, fiindcă simplul fapt că m-ar fi văzut l-ar fi speriat – iar un pursânge speriat e în stare să facă tot felul de lucruri.

Până la întoarcerea lui Boom-Sook din Taiwan, în ziua a şasea, învăţasem să mă folosesc de toşibă şi absolvisem şcoala elementară virtuală. Până în luna a şasea, parcursesem şcoala secundară pentru cadre x-ecutive. Pari sceptic, Arhiviste, dar nu uita ce ţi-am spus despre foamea de informaţii a celor în curs de elevare. Nu suntem nimic altceva decât ce ştim, iar eu îmi doream să fiu mult mai mult decât eram – şi asta rău de tot.

— *Nu vreau să par sceptic, Sonmi, dar mintea ta, exprimarea ta, eul tău, toate dovedesc înclinarea ta spre învăţătură. Pe mine mă nedumereşte următorul lucru: de ce ţi-a lăsat Boom-Sook Kim atât de mult timp de studiu? Doar n-o fi fost el, ca moştenitor de cadru x-ecutiv, un Aboliţionist sub acoperire? Când şi-a mai făcut x-perimentele pentru doctorat pe tine?*

— Preocupările lui Boom-Sook Kim nu erau deloc legate de lucrarea lui de doctorat, ci se învârteau în jurul băuturii, al jocurilor de noroc şi al trasului la ţintă cu arbaleta. Tatăl lui avea o funcţie x-ecutivă la Institutul de Genomică din Kwangju şi le făcea curte *Djuche*-iştilor, ca să fie făcut Comisar, până când fiul lui a devenit un inamic atât de influent. Cu un tată dintr-o castă atât de sus-pusă, pentru el, studiul nu era decât o simplă formalitate.

— *Dar cum avea de gând Boom-Sook Kim să-şi ia absolvenţa?*

— Plătind pe cineva din cadrul universităţii, care să-i încropească teza de doctorat din ce surse ştia sau descoperea acel cineva – o practică, de altfel, foarte răspândită. Mecanismul neurochimic al elevării i-a fost preservit pe tavă, cu tot cu calcule şi concluzii. Boom-Sook n-ar fi putut

identifica de unul singur nici măcar proprietățile biomoleculare ale pastei de dinți. Într-un răstimp de nouă luni, singurele mele îndatoriri de ordin x-perimental au fost acelea de a face curățenie în laboratoriu şi ceai. Eventualele date noi le-ar fi putut contrazice pe cele deja cumpărate, înțelegi, şi l-ar fi putut da în vileag drept impostor. Aşa deci, în timpul absențelor îndelungate ale postabsolventului meu, am putut să studiez fără nicio teamă de-a fi descoperită.

— Îndrumătorul lui Boom-Sook Kim nu era conştient de ce plagiat ordinar avea în față?

— Profesorii care țin la posturile lor nu-i dau în gât pe fiii unor viitori Comisari *Djuche*-işti.

— Adică Boom-Sook nici măcar nu vorbea cu tine, nu interacționa cu tine în niciun fel, niciodată?

— Mi se adresa la fel cum vorbesc pursângii cu câte-o pisică. Se distra punându-mi întrebări despre care-şi imagina el că erau de neînțeles pentru mine: „Ei, pa'sute-cin'ze'ş'unu, oare merită să-mi azuresc dinții, tu ce zici? Sau chestia asta cu safirul e doar un moft pasager de sezon?“ Nu se aştepta să primească vreun răspuns coerent, iar eu n-am vrut să-i întrec aşteptările. Răspunsurile mele deveniseră atât de previzibile, încât Boom-Sook m-a poreclit „Nu-ştiu-domnule-451“.

— Şi, deci, timp de nouă luni, nimeni n-a remarcat creşterea amețitoare, ca de la pământ la cer, a nivelului cunoştințelor tale?

— Aşa mi s-a părut mie. Singurii care-l vizitau în mod obişnuit pe Boom-Sook Kim erau Min-Sic şi Fang. Adevăratul nume al lui Fang nu-l rosteau niciodată, dacă l-aş fi putut auzi şi eu. Se lăudau toți trei cu noile lor toiote şi jucau poker şi nu băgau în seamă niciun fabricat – în afară de fabricatele de la stupul de relaxare Huamdonggil. Vecinul lui Boom-Sook, un anume Gil-Su Noon, un postabsolvent de condiție joasă, care trăia din bursa de studii, mai bătea în

perete din când în când, semn că nu mai putea suporta zgomotul, dar cei trei fii de sus-puşi băteau şi ei, chiar mai tare. Eu nu l-am văzut decât o dată sau de două ori.

— *Ce e „pokerul“?*

— Un joc de cărți în care mincinoşii mai abili îi lasă fără bani pe cei mai puțin abili. Fang, de x-emplu, câştiga mii de dolari din Sufletele lui Boom-Sook şi Min-Sic, la partidele de poker. Alteori, cei trei studenți se apucau de droguri – de cele mai multe ori, se drogau cu Sirop. În situațiile de felul acesta, Boom-Sook îmi spunea să ies afară; se plângea că-l deranjau clonele, când era bleguit. Eu mă duceam pe acoperişul facultății, stăteam la umbra castelului de apă şi mă uitam la vrăbiile care vânau țânțari uriaşi până la căderea întunericului, când ştiam că cei trei postabsolvenți plecau. Boom-Sook nu se obosea niciodată să-şi încuie laboratoriul.

— *Cum se face că nu te-ai mai întâlnit niciodată cu Wing-027?*

— Într-o după-amiază ploioasă, la trei decadiarii după sosirea mea la Taemosan, s-a auzit o bătaie în uşă, care l-a deranjat pe Boom-Sook de la studiul unui catalog de modelaj facial. Vizite inopinate aveau loc rareori, după cum ți-am spus. Boom-Sook a strigat: „Intră!“, în timp ce-şi ascundea catalogul sub un volum de *Practica genomicii.* Postabsolventul meu aproape că nici nu se uita peste propriile manuale, spre deosebire de mine.

Un student ațos a deschis uşa împingând-o cu piciorul şi l-a strigat pe postabsolventul meu: „Boom-Boom!“ Boom-Sook a sărit în picioare, apoi s-a trântit la loc pe scaun. I-a răspuns celui nou-venit, prefăcându-se nepăsător: „Bună, Hae-Joo! Care-i treaba?“

Musafirul trecuse pe-acolo numai ca să-l salute pe Boom-Sook, aşa a pretins, dar n-a zis nu când i s-a oferit un scaun. Am aflat că Hae-Joo Im fusese coleg cu postabsolventul meu, dar apoi fusese racolat de catedra de Unanimitate de la

Taemosan. Boom-Sook mi-a spus să pregătesc ceaiul, iar ei, până atunci, s-au apucat să discute lucruri absolut neimportante. În timp ce le serveam ceaiul, Hae-Joo Im a zis: „Cred că ştii, de-acum, ce după-amiază de pomină a avut prietenul tău Min-Sic“.

Boom-Sook a ținut să specifice că Min-Sic nu-i era neapărat „prieten“, după care a întrebat de ce fusese după-amiaza respectivă una „de pomină“. Hae-Joo Im i-a spus: „Cobaiul ăla al lui, Wing-027, s-a prăjit ca şunca“. Min-Sic ar fi confundat un minus cu un plus pe eticheta unei sticle de petro-hidroxid. Postabsolventul meu a mustăcit, a chicotit, a pufnit pe nas, zicând „Isterie!“, şi-a izbucnit în râs. În momentul acela, Hae-Joo a făcut un gest neobişnuit: s-a uitat la mine.

— *De ce neobişnuit?*

— Pursângii ne văd adesea, dar foarte rar se uită la noi. Mult mai târziu, Hae-Joo a recunoscut că era curios cum aveam să reacționez. Boom-Sook n-a remarcat nimic, s-a lansat în speculații despre eventualele pretenții de daune ale corpo-sponsorilor cercetării lui Min-Sic. În cercetarea lui individuală, dimpotrivă, a rânjit Boom-Sook, nu-i păsa nimănui dacă vreunul sau chiar doi fabricanți x-perimentali „se rătăceau“ pe drumul iluminării scientifice.

— *Şi nu te-ai simțit... Mă rog, vreau să spun: ce-ai simțit? Indignare? Amărăciune?*

— Furie. M-am retras în vestibul, pentru că Hae-Joo Im avea ceva ce mă făcea să fiu precaută, dar o asemenea furie nu mai simțisem niciodată. Yoona-939 făcea cât douăzeci de Boom-Sooci, iar Wing-027 cât douăzeci de Min-Sici, oricum ai fi făcut măsurătoarea. Din cauza neglijenței unui fost student, singurul meu prieten de pe muntele Taemosan murise, iar Boom-Sook se amuza pe seama unei crime. Dar pe furie se clădeşte voința. În ziua aceea am făcut primul pas către viitoarele mele *Declarații*, către stagiul în acest cub-închisoare şi către Casa Luminii, peste câteva ceasuri.

— *Ce s-a întâmplat cu tine în perioada vacanței de vară?*

— Boom-Sook ar fi trebuit să mă depună într-un dormitoriu-depozit, dar acest postabsolvent al meu era atât de nerăbdător să meargă să vâneze fabricați-elani la Hokkaido, în Coreea de Est, încât a şi uitat acest amănunt – sau, poate, şi-a închipuit că vreun trântor de condiție mai modestă ar fi putut îndeplini formalitatea în locul lui.

Aşa deci, într-o dimineață de vară, m-am trezit într-o clădire cu desăvârşire părăsită. Niciun ecou de intensă circulație pe coridoare, niciun clopot care să anunțe trecerea timpului, nicio înştiințare – până şi fluxurile de aer erau închise. Văzută de pe acoperiş, conurbea era, ca de obicei, acoperită de fumuri şi blocată de trafic, iar roiurile de coptere lăsau o rețea întreagă de fâşii de vapori în urma lor pe cer. Campusul universității era de-acum pustiu. Fordoparcurile erau pe jumătate goale. Constructorii se apucaseră deja, sub razele fierbinți ale soarelui, să refacă suprafața pieței ovale. Am verificat calendarul de pe toşibă şi am aflat că în ziua aceea începea vacanța. Am pus zăvorul la uşa laboratoriului şi m-am ascuns în vestibul.

— *Aşa, deci n-ai mai ieşit din laboratoriul lui Boom-Sook timp de cinci decadiarii? Nici măcar o dată?*

— Nici măcar o dată. Îmi era groază, mă-nțelegi, să mă despart de toşibă. Câte un gardian încerca uşa laboratoriului în fiecare zi a noua. Uneori, îl mai auzeam pe Gil-Su Noon din laboratoriul adiacent. Altminteri, nimic. Am stat cu transperantele trase, iar noaptea, şi cu solarele stinse. Aveam suficiente Siropodoze pentru toată perioada.

— *Dar asta înseamnă cincizeci de zile de izolare neîntreruptă!*

— Cincizeci de zile admirabile, Arhiviste. Mintea mi-a zburdat în lungul, în latul şi-n profunzimile culturii noastre. Am devorat cele douăsprezece esențe: cele *Şapte Dialecte* ale lui Jong Il; *Cum am întemeiat Nea So Copros,* a Întâiului

Preşedinte; *Istoria Răzmerițelor,* a Amiralului Yeng – le ştii. Indicii dintr-un volum de *Comentarii* necenzurat m-au condus la gânditorii dinaintea Răzmerițelor. Sigur că Biblioteca mi-a refuzat de câteva ori accesul, dar am avut noroc şi am reuşit să dau de doi Optimişti din perioada Englezei Târzii, Orwell şi Huxley, şi de *Satirele la adresa democrației* ale lui Washington.

— *Şi ai rămas, totuşi, cobaiul pentru teza de doctorat a lui Boom-Sook, fie şi cu numele, când acesta s-a întors din vacanță pentru semestrul al doilea?*

— Da. A sosit, în fine, şi prima mea toamnă. Mi-am făcut, în secret, o colecție de frunze în culorile focului, pe care le aducea vântul pe acoperişul facultății. Toamna propriu-zisă avansa şi frunzele mele îşi pierdeau culorile. În timpul nopții era ger, apoi şi în orele zilei totul rămânea înghețat. Boom-Sook stătea şi dormita pe onduleul încălzit în cea mai mare parte a zilei, uitându-se la 3-D. Pierduse o mulțime de dolari în nu ştiu ce investiții dubioase, pe timpul verii şi, cum tatăl său nici nu se gândea să-i plătească datoriile, postabsolventul meu avea tendința să facă frecvente crize de nervi. Singurul fel în care mă puteam apăra de asemenea izbucniri era să mă fac nevăzută.

— *A şi nins?*

— A, da, ninsoarea. Primele zăpezi au căzut foarte târziu anul trecut, abia în luna a douăsprezecea. Am simțit-o încă dinainte de a mă trezi în semi întuneric. Fulgii de zăpadă creau halouri în jurul feericelor de Anul Nou şi împodobeau ferestrele care dădeau în curtea interioară. Fascinant, Arhiviste, fascinant! Boschetii din jurul statuii neîngrijite de-acolo, din curtea interioară, se încovoiau sub greutatea zăpezii şi chiar şi statuia căpătase un fel de măreție comică. Din fostul meu cub-închisoare, vedeam zăpada căzând, aşa că aici îmi lipseşte. Zăpada are o culoare lila-vânătă în semi lumină – foarte pură consolare.

— *Uneori vorbeşti ca un adevărat estet, Sonmi.*

— Poate că aceia privaţi de frumuseţe o percep la modul instinctiv.

— *Şi, cam pe-atunci a intrat în scenă doctorul Mephi, nu?*

— Da, în Ajunul Sextetului. Era o noapte în care, tot aşa, ningea. Boom-Sook, Min-Sic şi Fang au dat năvală în laboratoriu pe la ora douăzeci aprox, trotilaţi, cu gheaţă pe didaşi. Eu eram în vestibul şi mai-mai să n-am timp să-mi ascund toşiba – ţin minte că tocmai citeam *Republica* lui Platon. Boom-Sook purta pe cap o şapcă de absolvent, iar Min-Sic ducea în braţe un coş cât el de mare, plin de orhidee mentolate. Le-a zvârlit înspre mine şi mi-a spus: „Petale pentru Sponi, Siropi, Sonmi, cum i-o fi zicând…“

Fang a dat iama în dulapul în care Boom-Sook îşi ţinea sticlele de *soju* şi a zvârlit şi el peste umăr trei dintre ele, plângându-se că toate mărcile sunt acelaşi pişat de câine. Min-Sic a reuşit să prindă două dintre ele, dar cea de-a treia s-a făcut ţăndări pe jos, iscând hohote de râs. „Pune mâna, Cenuşăreaso, şi curăţă!“, mi-a spus Boom-Sook, bătând din palme către mine, după care l-a împăcat pe Fang, spunându-i că era gata să deschidă o sticlă din cel mai bun *soju,* că doar o dată pe an era Vacanţa de Sextet.

Până să curăţ eu toate cioburile de sticlă, Min-Sic a descoperit o pornoliculă de disnei pe 3-D. S-au uitat la ea toţi trei cu o poftă de x-perţi, ciondănindu-se dacă era ceva realist sau merituos în ce văzuseră şi cinstindu-se din sticla de *soju* fin. Beţia lor din acea noapte a avut o anumită doză de iresponsabilitate, mai ales din partea lui Fang. Eu m-am retras în vestibul, de unde l-am auzit pe Gil-Su Noon, care venise la uşa laboratoriului şi le cerea chefliilor să facă linişte. Am tras cu ochiul. Min-Sic îşi bătea joc de ochelarii lui Gil-Su, întrebându-se de ce oare familia lui nu făcea rost de dolarii necesari ca să-i corecteze miopia. Boom-Sook i-a spus lui Gil-Su că, dacă voia linişte şi pace când toată lumea civilizată sărbătorea Sextetul, atunci să-şi ia sula-n mână. Când s-au potolit cu hohotele de râs, Fang a zis ceva despre

cum avea el de gând să-l pună pe tatăl lui să trimită o comisie de inspecție fiscală acasă la clanul Noon. Gil-Su Noon a făcut spume la uşă până când cei trei fii de sus-puşi au început să-l bombardeze şi cu prune, pe lângă batjocurile de până atunci.

— *Fang pare să fi fost capul răutăților.*

— Da, chiar el era. El era cel care venea cu pana şi lărgea fisurile din caracterele celorlalți doi. N-am niciun dubiu: în momentul de față, probabil că aplică legea într-una dintre cele Douăsprezece Capitale – şi asta cu mare succes. În noaptea de care vorbesc, îşi pusese mintea să-l scoată din minți pe Boom-Sook, arătând cu sticla de *soju* în mână spre codaca de pe perete, cea cu leopardul alb mort, şi întrebând cât de blegite erau prăzile alea hipo-genomizate special pentru turişti. Lui Boom-Sook i s-a inflamat mândria. I-a întors-o lui Fang, spunându-i că *el,* unul, nu vâna decât animale a căror ferocitate era *hiper*-genomizată; că el şi fratele lui pândiseră leopardul alb timp de mai multe ore în valea Katmandu şi că animalul, dacă se văzuse încolțit, sărise la beregata fratelui lui Boom-Sook – adică nu avusese decât o singură şansă. Că săgeata nimerise fiara în zbor, direct în ochi. Auzind aceste lucruri, Fang şi Min-Sic s-au prefăcut înfiorați în prima clipă, după care au izbucnit într-un râs sălbatic. Min-Sic a început să tropăie cu picioarele pe podea, zicând: „Mult căcat mai mănânci şi tu, Kim!“ Fang s-a uitat mai îndeaproape la codacă şi a remarcat că era slăbuț toşibată.

Boom-Sook a cariocit o mutră pe un pepene sintetic, i-a scris „Fang“ pe frunte cu gesturi solemne şi l-a proptit în echilibru pe un maldăr de reviste aflat lângă uşă. Apoi şi-a luat arbaleta de pe birou, s-a dus la fereastra cea mai îndepărtată şi a ochit de acolo.

Fang a protestat, repetând întruna: „Nu, nu, nu, nu, nu, nu, nu, nu, nu!“ şi a obiectat că pepenele nu i-ar fi sfâşiat beregata țintaşului, dacă nu-şi nimerea ținta. Adică nimeni nu x-ercita nicio presiune asupra lui, ca să tragă. Drept care,

Fang mi-a făcut mie semn să vin şi să mă postez lângă uşă.

Am înțeles ce intenție avea, l-am rugat să renunțe, dar Fang mi-a tăiat vorba şi m-a amenințat că, dacă nu-l ascultam, îl numea pe Min-Sic răspunzător de Siropul meu. Lui Min-Sic ia cam pierit rânjetul. Fang m-a apucat zdravăn de braț, m-a tras după el şi mi-a pus pe cap şapca de absolvent, iar pe ea a proptit cu mâna lui pepenele în echilibru. Apoi, l-a provocat pe Boom-Sook: „Ia să vedem, Boom-Sook, ce fel de țintaş eşti acum – de elită sau de tot căcatul?“

Relația dintre Boom-Sook şi Fang se baza pe rivalitate şi dispreț. Postabsolventul meu şi-a ridicat arbaleta. Eu l-am rugat să se oprească. Dar Boom-Sook mi-a ordonat să nu mă clintesc.

Vârful de oțel al săgeții a sclipit. Era ceva futil şi stupid să mori din cauza unei asemenea înfruntări între doi inconştienți, dar fabricații n-au niciun cuvânt de spus, nici măcar când vine vorba de propria moarte. Am auzit un *zbang!* şi un *vârşti!* şi vârful în cruce al săgeții s-a înfipt în coaja pepenelui, care s-a rostogolit de pe şapcă. Min-Sic a aplaudat entuziast, sperând să risipească tensiunea momentului. Pe mine mă trecuseră toate apele.

Şi totuşi, Fang a strâmbat din nas. „N-ai nevoie de cine ştie ce sistem de ochire cu laser ca să nimereşti un pepene monstruos de mare. Oricum, uită-te şi tu – şi a ridicat de pe jos ce mai rămăsese din pepene –, abia l-ai atins. Eu cred că un mango e o țintă mai potrivită pentru un vânător de talia ta.“

Boom-Sook i-a întins lui Fang arbaleta, provocându-l să-şi dovedească el însuşi priceperea: să nimerească un fruct de mango de la o depărtare de cincisprezece paşi.

„S-a făcut“ – şi Fang i-a luat arbaleta din mână. Eu am protestat, disperată, dar Boom-Sook mi-a spus să tac din gură. A cariocit un ochi pe coaja de mango. Fang şi-a numărat paşii, apoi şi-a încordat arbaleta. Min-Sic şi-a prevenit amicii că hârțogăraia care trebuia făcută dacă murea vreun cobai x-perimental era ceva de groază. Ei nu l-

au băgat în seamă. Fang a ochit vreme îndelungată. Îi tremura mâna destul de tare. La un moment dat, fructul de mango a explodat şi a măscărit pereții cu pulpă. Eu mă îndoiam că necazurile mele se sfârşiseră – şi asta pe bună dreptate. Fang a încordat iarăşi arbaleta şi a zis: „Pepenele de la treizeci de paşi, mango de la cincisprezece, îți propun o... prună de la zece paşi“. A adăugat că o prună era tot mai mare decât ochiul unui leopard alb, dar, dacă Boom-Sook era gata să accepte ca fiind adevărat ce spusese Min-Sic, şi anume că mânca rahat cu nemiluita, atunci putea să refuze provocarea şi tot acest capitol jenant avea să fie considerat închis timp de zece minute mari şi late. Boom-Sook mi-a plasat pruna în echilibru pe cap, făcând o mutră serioasă, şi mi-a ordonat să stau nemişcată – *foarte* nemişcată. Şi-a numărat cei zece paşi, s-a întors, şi-a încărcat arbaleta şi a ochit. Mi-am făcut socoteala că aveam cincizeci la sută şanse să fiu moartă în următoarele cincisprezece secunde. Gil-Su a bătut la uşă din nou. *Pleacă de-aici* – mi-am zis eu, în mintea –, mea nu e *cazul să ne fie distrasă atenția în clipa asta...*

Boom-Sook îşi încorda maxilarul în timp ce trăgea de coarda arbaletei înspre el. Bătăile în uşă au devenit mai insistente, la numai câțiva inci de capul meu. Fang a zbierat nişte obscenități legate de mama lui Gil-Su şi de părțile lui genitale. Lui Boom-Sook i se albiseră degetele încordate pe arbaletă.

Eu am simțit o şfichiuitură care parcă mi-a smuls capul din loc şi durerea, înfigându-şi colții în urechea mea. Am reuşit să remarc faptul că, în spatele meu, cineva deschidea uşa brusc, apoi x-presiile de panică de pe fețele torționarilor mei... ultimul lucru de care am mai fost conştientă a fost prezența unui bărbat mai în vârstă, cu barba ca de zăpadă, în cadrul uşii – un bărbat care gâfâia şi care tuna şi fulgera de supărare.

— *Comisarul Mephi?*

— Da, dar corect este: profesorul de Unanimitate, arhitectul Soluției pentru Ambarco-Refugiații Mericani,

deținătorul Medaliei de Eminență în Nea So Copros, autorul monografiilor despre Tu Fu şi Li Po şi, în fine, Comisarul *Djuche*-ist Aloi Mephi. Şi totuşi, în momentul acela, prea puțin l-am băgat în seamă. Pe gât şi pe şira spinării mi se prelingea un lichid. Când mi-am dus mâna la ureche, am simțit durerea de parcă m-aş fi electrocutat în partea stângă a corpului. Mi-am tras degetele înapoi şi-mi erau lucioase şi purpurii.

Lui Boom-Sook îi tremura vocea: „Comisare, noi…“, dar Fang şi Min-Sic n-au scos o vorbă în sprijinul lui. Comisarul mi-a acoperit urechea cu o batistă de mătase foşnitoare şi mi-a spus că trebuia s-o țin apăsată. Apoi a scos o toşibă de buzunar de la pieptul vestonului şi a vorbit la ea: „Dom'Chang… Repede, prim ajutor, te rog“. Abia atunci l-am recunoscut pe pasagerul adormit care mă însoțise de la Piața Chongmyo, cu opt luni mai devreme.

După aceea, salvatorul meu s-a uitat lung la cei trei postabsolvenți; ei n-au îndrăznit să se uite în ochii lui. „Aşa deci, domnilor, avem un început de foarte rău augur al acestui An al Şarpelui.“ Min-Sic şi Fang aveau să primească notificare din partea comisiei disciplinare pentru delicte majore, le-a promis el şi i-a dat afară. Amândoi au făcut plecăciuni şi n-au nimerit să iasă mai repede. Min-Sic şi-a lăsat mantaua sfârâind pe onduleu, dar nu s-a mai întors după ea. Boom-Sook făcea o mutră foarte suferindă. Comisarul Mephi l-a lăsat pe postabsolventul meu să se mai chinuie câteva secunde, apoi 1- a întrebat: „Ai de gând să tragi şi după *mine* cu drăcia asta?“

Boom-Sook Kim a lăsat să-i cadă arbaleta, ca şi cum l-ar fi ars la mână. Comisarul şi-a rotit privirile peste laboratoriul răvăşit şi a mirosit să vadă ce era în sticla de *soju.* I-a atras atenția violul asupra unui octopod de la 3-D. Boom-Sook s-a moşmondit cu telecomul, l-a scăpat pe jos, l-a ridicat de pe jos, a apăsat pe *Stop*, l-a întors în poziția corectă şi iarăşi a apăsat pe *Stop.* Într-un târziu, Comisarul Mephi a vorbit din nou: era gata să-l asculte pe Boom-Sook x-plicându-i de ce se folosea de fabricatul x-perimental primit din partea

facultăţii ca să-şi x-erseze trasul cu arbaleta.

— *Şi eu sunt curios cum x-plica el aşa ceva.*

— Boom-Sook i-a invocat te miri ce: că era nepermis de beat pe motiv de Ajunul Sextetului; că-şi orânduise greşit priorităţile; că nu băgase în seamă simptomele stresului; că-şi alesese prietenii în mod imprudent; că făcuse x-ces de zel în încercarea de a-şi disciplina cobaiul; că era numai vina lui Fang. Până la urmă, chiar şi el şi-a dat seama că mai bine tăcea şi întindea gâtul, ca să aibă securea pe ce să cadă.

Dom'Chang a venit cu un medicub, mi-a spreiat urechea, mi-a tamponat-o cu coagulant, mi-a lipit un plasture pe ea şi mi-a spus primele vorbe prietenoase pe care le auzisem de când făcusem cunoştinţă cu Wing-027. Boom-Sook a întrebat dacă mi se făcea bine urechea. Comisarul Mephi i-a răspuns tăios că asta nu-l mai privea pe el – pe Boom-Sook, adică –, de vreme ce doctoratul lui se încheiase. Fostului postabsolvent i-a căzut faţa şi i s-a albit, când şi-a imaginat viitorul cu el însuşi coborât la munca de jos.

Dom'Chang m-a luat de mână şi m-a informat că aveam lobul urechii retezat, dar mi-a promis că un doctor avea să mi-l înlocuiască în dimineaţa următoare. Eu mă temeam prea tare de reproşurile la care mă aşteptam din partea lui Boom-Sook, ca să-mi fac griji pentru ureche, dar apoi Dom'Chang mi-a spus că urma să plec, împreună cu Comisarul Mephi, la noul meu sediu.

— *Asta presupun c-a fost o veste mai mult decât binevenită.*

— Da, cu x-cepţia faptului că rămâneam fără toşibă. Cum aş fi putut s-o iau cu mine? Nu mi-a venit în minte nicio soluţie plauzibilă. Am dat din cap, pur şi simplu, sperând că mi-aş fi putut-o recupera în timpul Vacanţei de Sextet. Scările în spirală – asupra lor mi-am concentrat atenţia, fiindcă sunt mai periculoase la coborâre decât la urcare. În holul de la intrare, Dom'Chang a venit cu o manta cu glugă şi o pereche de didaşi de zăpadă. Comisarul l-a felicitat pe

şoferist pentru modelul cu dungi de zebră pe care-l alesese. Dom'Chang i-a răspuns că dungile de zebră erau *de rigueur*[47] pe străzile cele mai şic din Lhasa în sezonul acela.

— *Ce motiv ți-a oferit Comisarul pentru faptul că te salvase la momentul oportun?*

— Niciunul, până-n ziua de astăzi. Mi-a spus că fusesem transferată la Facultatea de Unanimitate, în colțul de vest al campusului, şi s-a scuzat pentru faptul că le lăsase pe „cele trei odrasle trotilate de sus-puşi" să pună pariuri pe viața mea. Vremea îl împiedicase să intervină mai din vreme. Nu mai țin minte ce răspuns bine orientat şi plin de umilință i-am dat eu.

Galeriile acoperite din campus gemeau de lume venită să ia parte la festivitățile de Ajunul Sextetului. Dom'Chang m-a învățat să-mi târşâi picioarele prin zăpada afânată, ca să-mi facă didaşii aderență mai bună. Mi se aşezau fulgi de zăpadă pe gene şi pe nări. Bătăile cu bulgări se opreau la apropierea Profesorului Mephi şi combatanții făceau plecăciuni. Sentimentul anonimatului pe care mi-l dădea gluga era colosal. În timp ce treceam de-a lungul galeriilor, am auzit muzică. Nu ReV, nu pop-muzică – pur şi simplu ecouri simple ale unei muzici. „Ăsta-i un cor", mi-a spus Comisarul Mephi. „Sapientul corpocratic poate fi nesimțit, meschin şi răutăcios" – a mai spus el –, „însă are, uneori, şi calități mai înalte, slavă Preşedintelui!" Am stat un minut şi am ascultat. Când mi-am ridicat privirile, m-am simțit ca şi cum aş fi luat-o la goană în sus.

Doi Aplicatori care făceau de pază la Facultatea de Unanimitate au salutat şi ne-au luat mantalele ude. Interiorul acestei clădiri era la fel de opulent, pe cât de auster fusese cel al Facultății de Psiho-Genomie. Pe pereții coridoarelor carpetate erau oglinzi jong-iliene, urne ale Regilor din Scilla, codace 3-D ale notabilităților Unanimității.

---

[47] La modă (fr.).

Ascensorul avea un candelabru; vocea lui recita Catehisme corporatiste, dar Comisarul Mephi i-a ordonat să tacă şi vocea, spre surprinderea mea, chiar a tăcut, încă o dată, Dom'Chang m-a sprijinit când ascensorul a accelerat şi apoi a încetinit.

Am defluit într-un apartament spaţios, puţin coborât, ca dintr-o secvenţă de la ReV cu stilul de viaţă al sus-puşilor. Un foc 3-D parcă ar fi dansat în căminul central, înconjurat de mobilă suspendată pe pernă magnetică. Pereţii de sticlă ofereau o vedere ameţitoare a conurbei în timpul nopţii, aburită de lucirea mată a ninsorii. Pereţii interiori erau acoperiţi de picturi. L-am întrebat pe Mephi dacă acela era biroul lui.

„Biroul meu e la etajul de deasupra“, mi-a răspuns el. „Aici e sediul tău.“

Până s-apuc eu să-mi x-prim surprinderea, Dom'Chang mi-a sugerat să-l invit pe distinsul meu oaspete să stea jos. Mi-am cerut scuze de la Comisarul Mephi: cum nu mai avusesem niciodată vreun oaspete, manierele mele lăsau mult de dorit.

Canapeaua pe pernă magnetică s-a legănat sub greutatea distinsului oaspete. Mi-a x-plicat că nora lui se ocupase de redecorarea sediului meu şi că făcuse acest lucru cu gândul la mine. Spera să le găsesc pânzelor lui Rothko calităţi meditative. „Vopselele originale ale originalului până la nivel molecular“, m-a asigurat el. Am fost de acord. „Rothko pictează aşa cum văd orbii.“

— O seară uimitoare. De la săgeţile de arbaletă direct la o lecţie de istoria artei…

— Fără îndoială. După aceea, profesorul şi-a cerut scuze pentru faptul că nu remarcase încă de la prima noastră întâlnire la ce nivel se ridica elevarea mea. „Am presupus că erai şi tu vreun x-periment dintr-alea, semielevate, condamnate la dezintegrare mintală în cel mult un decadiariu, două. Dacă m-ajută memoria, chiar am dormitat, nu-i aşa, Dom'Chang? Adevărul, te rog.“ De la postul lui de

lângă ascensor, Dom'Chang parcă şi-a reamintit că stăpânul lui îşi odihnise ochii în timpul călătoriei. Comisarul Mephi a zâmbit, când a văzut ce tact dovedea şoferistul lui. „Mai mult ca sigur, te-ntrebi ce-ai făcut de mi-ai atras atenția, Sonmi-451."

Întrebarea lui era ca o strângere de mână: *Haide, ieşi afară, ştiu că eşti acolo.* Sau, mă temeam eu, era o capcană. Cum încă mai aveam reținerea unui servant de a mă comporta prea pursângeşte, m-am prefăcut, foarte politicoasă, că nu înțelegeam ce voia să spună. X-presia de complicitate de pe chipul lui Mephi mi-a spus că el, în schimb, înțelegea. La Universitatea Taemosan, mi-a x-plicat el, se înregistrează peste două milioane de cereri de biblioaccesuri pe semestru. Majoritatea sunt texte de la cursuri sau articole conexe; restul se referă la orice, de la proprietăți imobiliare la prețuri ale acțiunilor, de la forduri sport la piane, de la metode yoga la păsări de colivie. „Ideea e, Sonmi, că numai un cititor cu gusturi de lectură *efectiv* eclectice îi determină pe prietenii mei, bibliotecarii, să-şi bată capul să mă alerteze" – şi profesorul şi-a aprins toşiba de la mână şi mi-a recitit lista mea de cereri de biblioacces. Pe 18 ale lunii a şasea – *Epopeea lui Ghilgameş*; pe 2 ale lunii a şaptea – *Reminiscențele,* de Ireneo Funes[48]; pe ziua de întâi a lunii a noua – *Declinul şi prăbuşirea,* de Gibbon[49]... Scăldat în lumina mov a ecranului toşibei de la mână, Mephi arăta mândru. „Ia uite-aici... pe 11 ale lunii a zecea, o căutare încrucişată, fără nicio reținere, a oricăror eventuale referințe la acel cancer al trupului iubitei noastre Corpocrații – Uniunea! Ca oameni ai Unanimității ce suntem, trebuie să recunoaştem că o asemenea... – cum să-i spun? – ... poftă de credințele altor lumi ne avertizează de prezența printre noi a

[48] De fapt, numele este al unui personaj din schița *Funes cel mintos,* de Jorge Luis Borges.
[49] Titlul complet al lucrării lui Edward Gibbon este *Istoria declinului şi a prăbuşirii Imperiului Roman,* publicată în şase volume între 1776 şi 1788.

unui emigrant intern. În câmpul meu de activitate, e un adevăr idiomatic faptul că din asemenea emigranți se obțin cei mai buni agenți ai Unanimității. Mi-a fost clar că trebuia să ne întâlnim.“ După aceea, mi-a x-plicat cum îl identificase pe posesorul cel curios al respectivei toşibe ca fiind Nun Hel-Kwon, un geo-termalist de la raiul uraganelor Onsong... numai că acela murise cu două ierni mai înainte, într-un accident de schi. Comisarul Mephi îi trasase unui absolvent priceput sarcina tradițional-detectivistică de a da de urmele hoțului. Sistemul de e-supraveghere localizase toşiba în laboratoriul lui Boom-Sook Kim. Ideea că Boom-Sook l-ar fi putut citi pe Wittgenstein sfida orice logică, drept care absolventul de încredere al lui Mephi plantase câte un microptic în fiecare toşibă din laboratoriu, în timpul stingerii, în urmă cu şase decadiarii „A doua zi, am descoperit că disidentul nostru ratat nu era defel un pursânge, ci, după toate aparențele, primul fabricat a cărui elevare fusese stabilizată, fosta soră-servantă a celebrei Yoona-939. Munca mea, Sonmi-451, poate fi de uzură şi supusă hazardului, dar plictisitoare – asta niciodată!“

— *Nu avea, pur şi simplu, niciun rost să negi.*

— Într-adevăr, nu avea. Comisarul Mephi nu era nicidecum Veghetorul Rhee. Într-un fel, faptul că fusesem descoperită mi-a creat un sentiment de uşurare. Mulți criminali spun exact acelaşi lucru. Stăteam şi-l ascultam x-punându-mi puhoiul de disensiuni inter-departamentale care izbucniseră când el îşi raportase descoperirea. Corpocrații de modă veche voiau să mă vadă eutanaziată ca deviantă; psiho-genomicienii voiau să mă supună unei vivisecții cerebrale; cei de la marketing voiau să facă publică descoperirea şi să mă prezinte pe post de marele pas înainte x-perimental de la Universitatea Taemosan.

— *Evident, nici unii dintre ei n-au avut câştig de cauză.*

— Nu, n-au avut. Unanimitatea a impus o soluție de compromis provizorie: să mi se îngăduie să-mi continui

studiul determinat de propriul liber-arbitru iluzoriu, până când opiniile ajungeau la un consens. Arbaleta lui Boom-Sook a forțat, însă, mâna Unanimității.

— Şi ce avea de gând Comisarul Mephi să facă de-atunci înainte cu tine?

— Să conceapă o nouă soluție de compromis între diversele interese care concurau care să smulgă o halcă mai mare din mine. Se cheltuiseră miliarde de dolari pe cercetări fără niciun rezultat în corpolaboratorii, pentru a se ajunge la ceea ce, pur şi simplu, eram eu – la ceea ce sunt, adică: un fabricat elevat, stabil. Pentru a-i mulțumi pe genomicieni, un batalion de scientişti din toate domeniile urma să mă supună unor teste transdisciplinare. Inmuindu-şi mâinile în flăcările focului 3-D, Mephi m-a asigurat că testele respective nu aveau să fie solicitante sau dureroase, nici să depăşească trei ore pe zi, cinci zile din zece. Pentru a câştiga bunăvoința Comitetului de la Taemosan, accesul la cercetări avea să fie scos la licitație – adică eu le-aş fi adus dolari serioşi noilor mei stăpâni.

— Dar interesele lui Sonmi-451? Ele intrau în vreun fel în această dublă ecuație?

— Într-o anumită măsură, intrau. Universitatea Taemosan se oferea să mă înscrie ca student fondator. Urma să-mi fie implantat în guler şi un Suflet, ca să mă pot deplasa încoace şi-ncolo prin campus după cum doream. Comisarul Mephi mi-a promis chiar să mă mentorizeze când se afla şi el în campus. Şi-a tras mâinile de la foc şi şi-a cercetat degetele: „Numai lumină, căldură deloc. Tinerii din ziua de astăzi n-ar şti să recunoască o flacără adevărată nici dacă le-ar da cineva foc la didaşi!“ Apoi mi-a cerut să nu-i mai spun „Domnule“, ci „Profesore“.

— Un lucru nu înțeleg eu: dacă Boom-Sook Kim era chiar aşa un caraghios, cum de ajunsese la o asemenea sfântă graală a psiho-genomiei – o elevată stabilă?

— I-am pus şi eu mai târziu lui Hae-Joo Im aceeaşi întrebare. X-plicația pe care mi-a dat-o suna cam aşa: lui Boom-Sook îi procurase teza un individ care-şi avea baza de teze de psiho-genomie la un obscur institut politeh din Baikal. Adevăratul autor al tezei fostului meu postabsolvent era un imigrant în Zona Productivă, pe nume Iusuf Suleiman. Pe vremurile acelea, x-tremiştii din Siberia îi omorau pe genomicieni, iar Suleiman şi trei dintre profesorii lui au sărit în aer într-un ford-capcană. Baikalul fiind Baikal, cercetarea lui Suleiman a zăcut neştiută de nimeni timp de zece ani, până când a fost vândută mai departe. Agentul a intrat în legătură cu oamenii lui de la Corporația „Tata Song", iar neuroformula de elevare a lui Suleiman a fost instilată în Siropodozele noastre. Primul cobai a fost Yoona-939; eu am fost un cobai de rezervă modificat. Iar dacă toate astea par puțin probabile, mi-a mai spus Hae-Joo, trebuia să țin minte că majoritatea sfintelor graale din toate domeniile scienței sunt descoperite din întâmplare şi în locurile cele mai neaşteptate.

— Şi-n tot acest timp, în seninătatea lui, Boom-Sook Kim habar n-avea de ce valuri provoca teza lui de doctorat plagiată?

— Numai un prost patentat, care n-a stors în viața lui o pipetă, poate să nu observe aşa ceva, dar adevărul e că Boom-Sook Kim era un asemenea prost. Poate că nici asta n-a fost o întâmplare.

— Cum ți s-a părut noul tău regim de x-istență de la Facultatea de Unanimitate? Cum era, ca fabricat, să asişti efectiv la conferințe?

— După ce am fost mutată, în Ajunul Sextetului, am avut parte de şase zile de linişte până când noul meu regim de x-istență a intrat, efectiv, în funcțiune. M-am plimbat o singură dată prin campusul înghețat: eu am fost genomizată să mă simt bine într-un dejunariu încălzit, iar x-punerea la vreme de iarnă în valea fluviului Han, acolo, pe muntele Taemosan,

avea darul să-mi ardă pielea şi plămânii. În ziua de Anul Nou, m-am trezit după stingere şi am găsit două daruri: vechea mea toşibă uzată, pe care mi-o dăduse Wing-027, şi o stea pe care să mi-o pun la guler – a treia mea stea. M-am gândit la surorile mele, la fostele mele surori, care de-a lungul şi de-a latul întregii Nea So Copros aveau parte de Ceremonii de Stelarizare. M-am întrebat dacă şi eu aveam să plec vreodată către X-ultare, după ce mi-aş fi răsplătit Investiția. Ce mult mi-am dorit ca Yoona-939 să fi asistat şi ea la prima conferință, alături de mine, în ziua a doua. Mi-e dor de ea şi-acum.

— *Despre ce a fost prima ta conferință?*

— Despre *Biomatematica* lui Swanti. De fapt, adevărata lecție care mi-a fost servită a fost umilința. M-am îndreptat către sala de conferințe, prin mocirla noroioasă de afară, cu gluga pe cap şi nebăgată în seamă de nimeni. Dar, când mi-am scos mantaua pe coridor, trăsăturile mele de Sonmi au provocat mai întâi surprindere, pe urmă iritare. În sala de curs, intrarea mea a fost ca un comutator care a provocat o linişte plină de resentimente.

Mult n-a durat. „Ei, tu!“ mi-a strigat un băiat. „Un ginseng fierbinte şi doi caniburgeri!“ – la care toată sala a izbucnit în râs. Eu nu sunt genomizată să mă înroşesc, dar pulsul tot mi-a crescut. M-am aşezat pe un loc din rândul al doilea, ocupat de fete. Mai-marea lor avea dinții smaraldizați. Mi-a spus: „Ăsta-i rândul *nostru.* Tu du-te mai în spate. Duhneşti a maioneză!“ Am ascultat, supusă. M-am trezit lovită în obraz de o săgeată de hârtie. „Noi nu venim să vindem burgeri la tine-n dejunariu, fabricato – mi-a strigat o voce –, tu de ce ne ocupi nouă locurile în sala de conferințe?“ Mă pregăteam să plec, însă chiar atunci a urcat pe podium doctora Chu'an, care avea nişte picioare ca de păianjen, şi şi-a scăpat notițele pe jos. M-am străduit din răsputeri să mă concentrez la conferința care a urmat, dar, după o vreme, cum doctora Chu'an îşi rotea ochii peste auditoriu, m-a văzut şi s-a oprit brusc în mijlocul frazei. Auditoriul şi- a dat seama de ce se

oprise şi-a început să râdă. Doctora Chu'an a făcut eforturi să continue. Eu am făcut eforturi să rămân pe loc, dar n-am avut curaj să mai pun şi întrebări la sfârşit. La ieşire, am avut de străpuns un baraj de batjocuri agresive.

— *Profesorul Mephi ştia despre ostilitatea studenților?*

— Cred că da. La seminariu, profesorul m-a întrebat dacă mi se păruse fructuoasă conferința; eu i-am răspuns că mi se păruse *informativă* şi l-am întrebat de ce mă disprețuiau pursângii în asemenea măsură. Mi-a răspuns: „Dar dacă diferențele dintre castele sociale şi-ar avea rădăcinile nu în genomie, nici în criteriile inerente de x-celență, nici măcar în dolari, ci ar fi, pur şi simplu, diferențe de cunoaştere? Aşa ceva n-ar însemna, oare, că întreaga Piramidă e construită pe nisipuri mişcătoare?"

I-am sugerat că o asemenea idee ar putea fi considerată o deviere gravă.

Mephi a părut încântat. Mi-a spus: „Dar ce părere ai de următoarea deviere: fabricații sunt nişte oglinzi ridicate în fața conştiințelor pursângilor; pe pursângi îi îngrețoşează ce văd în ele. Şi-atunci, vă blamează pe voi că le țineți oglinda ca să se uite-n ea".

Am rămas şocată şi, ca să nu-şi dea seama, l-am întrebat când ar putea ajunge pursângii să se autoblameze. Mephi mi-a răspuns: „Din câte sugerează Istoria, numai când vor fi *obligați* să facă aşa ceva".

Şi asta când s-ar putea întâmpla? am întrebat eu. Profesorul şi-a învârtit globul străvechi şi mi-a răspuns doar atât: „Conferința doctorei Chu'an continuă mâine".

— *Presupun că ți-a trebuit mult curaj ca să te mai duci acolo.*

— Nu neapărat; m-a escortat un Aplicator, aşa că măcar nu mi-a mai strigat nimeni nicio insultă. Aplicatorul li s-a adresat fetelor din rândul al doilea cu o ironie politicoasă: „Ăsta-i rândul *nostru. Voi* mergeți mai în spate". Fetele s-au făcut nevăzute, dar eu n-am avut câtuşi de puțin sentimentul

victoriei. Ceea ce prevalase era teama fetelor de Unanimitate, nu faptul că m-ar fi acceptat pe mine. Doctora Chu'an s-a simțit atât de intimidată de Aplicator, încât și-a șoptit în bărbie tot restul conferinței, fără să ridice ochii spre auditoriu nici măcar o dată. Prejudecățile sunt ca permafrostul.

— *Şi te-ai mai aventurat şi la alte conferințe?*

— La una singură – despre *Fundamentele* lui Lööw. Am cerut să merg neescortată, preferând insultele în locul unei armuri x-terioare. Am ajuns mai devreme, m-am aşezat pe un loc lateral şi mi-am păstrat un vizor pe ochi în timp ce sala de conferințe se umplea. Am fost recunoscută şi aşa. Studenții m-au privit cu neîncredere, dar n-au mai aruncat cu săgeți de hârtie în mine. Doi băieți din fața mea s-au întors – aveau nişte mutre cinstite şi vorbeau cu un accent rural. Unul m-a întrebat dacă eram vreun soi de geniu artificial.

I-am spus că nu era un cuvânt – *geniu* – cu care să jonglezi atât de uşor.

Auzind că o servantă vorbea, s-au minunat amândoi. „Trebuie să fie oribil“ – a zis celălalt – „să ai o minte inteligentă închisă într-un corp genomizat pentru servicii.“

I-am răspuns că şi eu mă simțeam la fel de ataşată de trupul meu, cum se simțea şi el de-al lui.

Conferința s-a desfăşurat fără vreun alt eveniment; în schimb, când am ieşit din sală, am fost luată în primire, ca la o mică răzmeriță, de întrebări, de registrafoane şi de blițuri de nikoane. De la care „Tata Song“ proveneam? Cine mă înscrisese la Taemosan? Mai erau şi alții ca mine? Ce părere aveam despre atrocitatea Yoona-939? Câte decadiarii mai aveam până când elevarea mea ar fi degenerat? Eram Aboliționistă, cumva? Care era culoarea mea preferată? Aveam, cumva, vreun iubit?

— *Media? Într-un campus corpocratic?*

— Nu, dar Media oferiseră recompense pentru secvențe

nikonate cu de-acum celebra Sonmi de la Taemosan. Mi-am tras gluga peste cap şi am încercat să-mi fac drum cu coatele, ca să mă-ntorc la Facultatea de Unanimitate, dar înghesuiala era atât de mare, încât mi-a căzut vizorul de pe faţă şi am fost trântită la podea şi bumbăcită zdravăn, până când doi Aplicatori în ţinută civilă au reuşit să mă x-tragă de-acolo. Comisarul Mephi m-a întâmpinat în holul de la Unanimitate şi m-a escortat el însuşi până la sediul meu, bombănind întruna că sunt mult prea valoroasă ca să mă x-pun în felul acesta gloatei nesătule. Îşi răsucea pe deget, cu gesturi bruşte, inelul din piatră de zgură – un obicei al lui când era tensionat. Ne-am înţeles ca, de atunci înainte, conferinţele să-mi fie setate direct pe toşibă.

— *Vorbeşte-mi despre x-perimentele prin care ai fost obligată să treci.*

— A, da, cele care-mi reaminteau în fiecare zi de adevăratul meu statut. Îmi dădeau o stare de spirit jalnică. La ce bun cunoaşterea, mă întrebam în sinea mea, dacă nu mi-o pot folosi ca să-mi ameliorez x-istenţa? M-aş mai fi încadrat eu în X-ultare, după următorii nouă ani şi nouă stele prinse la guler, cu mintea mea cea cultivată? Oare amnezicele puteau anula cunoaşterea pe care o dobândisem? Îmi doream eu să mi se întâmple aşa ceva?! Aş fi fost mai fericită atunci? A sosit şi luna a patra şi, odată cu ea, prima mea aniversare în postura de cobai şi ciudăţenie la Taemosan, dar mie primăvara nu mi-a provocat bucurie la fel ca tuturor celorlalţi. Curiozitatea mea e pe moarte – aşa i-am spus Profesorului Mephi într-o zi plăcută, în timpul unui seminariu despre Thomas Paine. Ţin minte că pe fereastra lui deschisă ajungeau până la noi ecourile unui meci de baseball. Mentorul meu mi-a spus că trebuia neapărat să identificăm sursa unei asemenea maladii – şi asta repede. I-am răspuns ceva de genul că lecturile nu înseamnă cunoaştere şi că, fără x-perienţă, cunoaşterea e ca mâncarea fără nutritive.

„Tu trebuie să ieşi mai mult pe-afară“, a conchis

Profesorul.

— *Afară, unde? Afară, la conferințe? Afară, în perimetrul campusului? La întâlniri?*

— În prima zi a noua care a urmat, din ascensor a coborât în apartamentul meu un tânăr postabsolvent de la Unanimitate, pe nume Hae-Joo Im. Mi s-a adresat cu „Domnişoară Sonmi“ şi mi-a x-plicat că Profesorul Mephi îl trimisese la mine, „ca să vă-nveselesc“. Şi, cum Profesorul Mephi avea drept de viață şi de moarte asupra viitorului său, iată că el se prezentase. „Asta a fost o glumă“, a adăugat în grabă, după care m-a întrebat dacă-mi aduceam aminte de el.

Îmi aduceam. Părul negru şi-l tunsese scurt şi-l avea vopsit castaniu, iar sprâncenele erau când da – când nu, după cum şi le decolorase; dar îl recunoşteam pe fostul coleg de clasă al lui Boom-Sook, cel care venise cu vestea morții lui Wing-027, de care se făcea vinovat Min-Sic. Vizitatorul şi-a rotit privirile peste spațiul meu de locuit şi s-a declarat invidios: „Ehe, nici nu se compară cu bârlogul înghesuit al lui Boom-Sook Kim, nu-i aşa? E suficient spațiu cât să-nghită tot apartamentul familiei mele“.

Am fost de acord cu el că apartamentul era, într-adevăr, mai mult decât spațios. Apoi s-a lăsat o tăcere din ce în ce mai lungă. Hae-Joo Im s-a oferit să rămână în ascensor până când îi spuneam eu să plece. Încă o dată, mi-am cerut scuze pentru lipsa mea de politețe şi l-am invitat să intre.

El şi-a scos didaşii, zicând: „Ba nu, *eu* îmi cer scuze pentru lipsa *mea* de politețe. Când am o stare de nervozitate, vorbesc prea mult şi spun prostii. Uite, că iar m-apucă: pot să-ncerc şi eu şezlongul tău pe pernă magnetică?“

I-am răspuns că da şi l-am întrebat de ce-i cream eu o stare de nervozitate.

Fiindcă arătam ca oricare altă Sonmi din oricare dejunariu, mi-a x-plicat el, în schimb, dacă deschideam gura, parcă eram doctor în filosofie. După care, postabsolventul s-a aşezat picior peste picior pe şezlong şi s-a rotit cu el, cu o

figură plină de uimire, trecându-şi mâna prin câmpul magnetic. Mi-a mărturisit: „Aud o voce-n cap, care-mi spune: «Ține minte, fata asta… adică, femeia asta… adică, această persoană e un reper în istoria scienței. Prima elevată stabilă! Sau, mai degrabă, persoană elevată. Ai grijă cum vorbeşti, Im! Vezi să sune profund!» De-asta nu fac decât să… ăăă… dau din mine prostioare şi nimicuri“.

L-am asigurat că mă simțeam, de cele mai multe ori, mai degrabă cobai decât reper istoric.

Hae-Joo a ridicat din umeri şi mi-a mărturisit că-i spusese lui Profesorul că mie nu mi-ar fi stricat o seară de ieşit prin centru – şi mi-a fluturat prin fața ochilor un Suflet-Inel. „Pe cheltuiala Unanimității! Şi fără limită. Cum vrei să te distrezi?“

Eu habar n-aveam cum voiam să mă distrez.

Hae-Joo m-a luat altfel: atunci, dacă vreau să mă relaxez, ce fac?

Joc o partidă de Go, i-am spus eu. Cu toşiba.

„Ca să te relaxezi?“ s-a mirat el, nevenindu-i a crede. „Şi cine câştigă, tu sau toşiba?“

Toşiba, i-am răspuns eu – altfel cum aş mai reuşi să-mi îmbunătățesc jocul?

Aşa, deci câştigătorii – a vrut să ştie Hae-Joo – sunt, de fapt, pierzători, pentru că nu învață nimic? Şi-atunci, pierzătorii ce sunt, câştigători?

I-am spus că, dacă pierzătorii ajung să x-ploateze ceea ce învață de la adversarii lor câştigători, atunci da – pe termen lung, şi ei pot deveni câştigători.

„Mamă Corpocrație!“ a exclamat Hae-Joo Im. „Hai să mergem în conurbe, să tocăm nişte dolari!“

— *Nu te-a iritat deloc?*

— La început, mă irita chiar foarte tare, dar îmi tot spuneam că pe el mi-l recomandase Profesorul Mephi ca soluție pentru starea mea proastă. În plus, Hae-Joo îmi făcuse complimentul de a mă numi „persoană“. L-am întrebat şi eu ce făcea el, de obicei, în serile de ziua a noua,

când nu era obligat să aibă grijă de cobaii de lux.

Mi-a răspuns cu un zâmbet diplomatic, foarte discret, că oamenii din casta lui Mephi nu te obligă niciodată, ci doar sugerează. Eventual, mergea cu colegii de clasă la vreun dejunariu, la vreun bar sau, dacă avea noroc, mergea prin cluburi cu vreo fată. Cum eu nu-i eram colegă de clasă şi nici, propriu-zis, fată, mi-a propus o vizită la o galerie, unde să „gustăm din fructele oferite de Nea So Copros".

Nu s-ar fi simţit stânjenit, l-am întrebat eu, să fie văzut cu o Sonmi? Puteam să-mi pun o pălărie şi-o pelerină.

Hae-Joo Im mi-a propus, ca alternativă, o barbă falsă de vrăjitor şi o pereche de coarne de ren. M-am scuzat – aşa ceva nu aveam. El a zâmbit, şi-a cerut scuze pentru o nouă glumă proastă şi mi-a spus că puteam să mă-mbrac în orice mă simţeam eu bine, dându-mi asigurări că-n mijlocul oraşului aş fi trecut mult mai neobservată decât într-o sală de conferinţe. Taxiul era deja în faţa clădirii, iar el se ducea să mă aştepte jos, în hol.

— Nu aveai emoţii că plecai de la Taemosan?

— Ba da, şi-ncă destule. Hae-Joo, însă, mi-a distras atenţia vorbindu-mi despre locurile prin care treceam. I-a spus şoferistului de taxi s-o ia pe la Memorialul Plutocraţilor Înfrânţi, pe lângă Palatul Kyongbokkung, apoi pe bulevardul celor Nouă Mii de ReV. Şoferistul taxiului era un pursânge indian, care se pricepea să adulmece comenzile grase, achitate din conturi de cheltuieli. Ca din întâmplare, s-a găsit să comenteze: „Minunată seară pentru Seleno-Turn, domnule. Atât de senină!" Hae-Joo s-a arătat imediat perfect de acord cu el. Drumul numai serpentine urca tot mai sus, şi mai sus din ce în ce mai sus către vârful piramidei gigantice, pe deasupra tuturor acoperămintelor, mai sus de orice altceva, cu x-cepţia corpomonoliţilor. Ai fost vreodată în vârful Seleno-Turnului pe timp de noapte, Arhiviste?

— Nu, nici măcar pe timp de zi. Noi, cetăţenii, în principiu, le lăsăm turiştilor Turnul.

— Ar trebui să mergi. De la nivelul 234, conurbea se vedea ca un covor de xenoane şi neoane, şi mişcare, şi carbodioxe, şi acoperăminte. Dacă n-ar fi fost domul de sticlă, mi-a spus Hae-Joo, vântul de la o asemenea înălțime ne-ar fi azvârlit direct pe orbită, ca pe nişte sateliți. Mi-a arătat înspre diverse mogâldețe şi puncte de reper; le văzusem, pe unele dintre ele, sau auzisem vorbindu-se despre ele la 3-D, despre altele – nu. Piața Chongmyo era ascunsă de-un monolit, în schimb stadionul ei azuriu se vedea. În seara aceea, sponsorul selenar era Corpo-Semin. Uriaşul proiector selenar de pe vârful muntelui Fuji turna ReV după ReV de la mare depărtare pe suprafața Lunii: roşii de mărimea unor bebeluşi, cuburi de conopidă cremoasă, rădăcini de lotus fără găuri. Baloane de vorbire se umflau din gura neobosită a Emblemului de la Corpo-Semin, care ne asigura că produsele lui erau sută la sută modificate genomic.

În timp ce coboram, şoferistul taxiului, care era mai în vârstă, ne-a povestit despre copilăria lui într-o conurbe care se numea Mumbai, aflată undeva departe şi devenită acum zonă dezastrică, pe vremurile când Luna era mereu golaşă. Hae-Joo a zis că o Lună lipsită de ReV l-ar scoate din minți.

— *La ce galerie v-ați dus?*

— La Livada Wangshimni – parcă era o enciclopedie de consumabile! Ore-n şir am tot arătat cu degetul diverse produse, pentru ca Hae-Joo să-mi spună ce erau: măşti de bronz, supă instant de cuib de pasăre, jucării pentru fabricați, toiote aurii, filtre de aer, papiote de ață rezistentă la acid, oracole de-ale Iubitului Preşedinte şi statuete cu Preşedintele Imanent, parfumuri cu praf de pietre prețioase, eşarfe din mătase perlată, hărți în timp real, obiecte artizanale din zone dezastrice, viori programabile. Sau la farmacie: seturi de pilule pentru cancer, sida, alzheimer şi toxicare cu plumb; pentru corpolență, anorexie, calviție, hirsuțenie, exuberanță, apatie, mărci de chimirouă, medicamente pentru tratarea excesului de chimirouă. La un moment dat, a răsunat ora douăzeci şi unu şi noi nu

trecuserăm nici măcar de prima incintă. Cum se mai înghesuiau consumatorii să cumpere, să cumpere, să cumpere! S-ar fi zis că pursângii erau ca nişte bureți de aşteptări care atrăgeau bunuri şi servicii de la orice ofertant, dejunariu, bar, magazin – din orice colțişor.

Hae-Joo m-a dus la o cafenea-platformă foarte şic, unde a comandat un polimer de nesă pentru el şi o apă pentru mine. Mi-a x-plicat că, după Normele Înavuțirii, orice consumator trebuie să cheltuie o anumită cotă fixă de dolari lunar, în funcție de casta căreia îi aparține. Economisitul e o infracțiune anti-corpocratică. Asta ştiam deja, dar nu l-am întrerupt. Mi-a spus că mama lui se simțea intimidată de aceste galerii moderne, aşa că el, Hae-Joo, se descurca, de obicei, cu cota alocată.

L-am rugat să-mi spună cum te simțeai când aveai familie.

Postabsolventul a zâmbit şi s-a încruntat în acelaşi timp. Mi-a mărturisit: „E un rău necesar. Mama şi-a făcut o pasiune din a colecționa tot felul de boli mărunte şi de tratamente prin care să te vindeci de ele. Tata lucrează la Ministerul de Statistică şi doarme în fața 3-D-ului, cu capul vârât într-o găleată“. Ambii părinți ai lui Hae-Joo Im erau progenituri întâmplătoare, mi-a mai spus el, care-şi vânduseră dreptul la al doilea copil din cota de naşteri, ca să-i asigure lui Hae-Joo o genomizare corespunzătoare. Ceea ce i-a permis lui să țintească la cariera mult visată: încă din vremurile copilăriei, când se uita la orice disnei care-i cădea în mână, îşi făcuse o ambiție din a se face Unanimitoman. Să dărâmi uşile cu piciorul şi să mai fii şi plătit pentru asta – lui, unul, i se părea o viață de vis.

Am comentat că părinții lui îl iubeau, probabil, foarte mult, dacă făcuseră un asemenea sacrificiu. Hae-Joo mi-a răspuns că doar pensia lor avea să fie reținută din stipendiul lui. Apoi m-a întrebat dacă nu resimțisem ca pe un şoc seismic faptul de a fi fost dezrădăcinată de la „Tata Song“ şi transplantată în laboratoriul lui Boom-Sook. Oare nu-mi lipsea lumea pentru care fusesem genomizată? i-am răspuns că fabricații sunt orientați în aşa fel, încât să nu le lipsească

nimic.

El m-a ispitit: oare nu mă elevasem eu deasupra orientării primite?

I-am răspuns că nu-mi rămânea decât să mă gândesc la acest lucru.

— *Ai avut parte şi de x-perienţe negative, cum ar fi reacţii din partea consumatorilor din galerie? Vreau să zic, fiind o Sonmi în altă parte decât la „Tata Song“.*

— Nu. Erau mai multe feluri de fabricaţi acolo: cărători, slujitori, măturători – aşa că eu nu ieşeam prea mult în evidenţă. Numai că, la un moment dat, când Hae-Joo s-a dus la igienizator, s-a apropiat de mine o femeie roşcată, cu o mulţime de pistrui şi o piele tânără, dar care avea nişte ochi evident mai în vârstă, şi s-a scuzat că mă deranja: „Uite“ – mi-a spus –, „eu sunt observator pentru Media de modă. Poţi să-mi spui Lily. Şi stau de câtva timp şi te observ!“ Apoi a adăugat, hlizindu-se: „Dar o femeie cu flerul tău, cu *prescienţa* ta, precis că se aşteaptă la aşa ceva, draga mea!“

N-am ştiut ce să-i răspund.

Mi-a spus că eram prima consumatoare pe care o văzuse până atunci care să-şi fi făcut un modelaj facial atât de reuşit după trăsăturile unui fabricat-servant bine-cunoscut. Castele jos-puse poate c-ar fi numit *bravadă* o asemenea declaraţie în materie de modă, mi-a mărturisit ea, sau poate c-ar fi considerat-o chiar anti-castă, dar ea, una, o numea *dovadă de geniu.* M-a întrebat dacă nu voiam să devin imaginea „unei reviste 3-D enervant de şic“. Aş fi fost plătită până la Lună şi-napoi, puteam să fiu sigură, iar prietenii partenerului meu s-ar fi *zgâriat pe ochi* de gelozie. Fiindcă pentru noi, femeile, nu-i aşa, gelozia bărbaţilor e la fel ca dolarii în contul Sufletului.

Am refuzat oferta, mulţumindu-i şi spunându-i că fabricaţii nu au parteneri. Interlocutoarea mea s-a prefăcut a râde la ceea ce a luat drept glumă şi mi-a cercetat fiecare contur al feţei. M-a implorat să-i spun la ce x-pert în modelaj facial mă dusesem. „Un artist de asemenea calibru – trebuie

neapărat să-l cunosc. Ce miniaturist!“

Am lămurit-o că, după ce ieşisem din pântecuvă şi de la Orientare, viața mea se desfăşurase numai în spatele unei console de la „Tata Song“, aşa că nu-mi întâlnisem niciodată modelatorul facial.

Auzind ce-i spuneam, jurnalista de modă a început să râdă sacadat şi oarecum vexată.

— *Adică, nu i-a venit să creadă că* nu *erai pursânge?*

— Mi-a dat cartea ei de vizită şi m-a îndemnat să mă mai gândesc, avertizându-mă că nu mă întâlneam zece zile pe decadiariu cu asemenea ocazii precum cea pe care mi-o oferise ea.

Când am ajuns cu taxiul înapoi în fața Unanimității, Hae-Joo Im mi-a cerut să-i spun pe numele mic de atunci înainte. Apelativul „Domnul Im“ îl făcea să se simtă ca şi cum ar fi fost la seminariu. La sfârşit de tot, m-a întrebat dacă în următoarea zi a noua eram din nou liberă. I-am spus că nu voiam să-l văd irosindu-şi timpul prețios numai dintr-o obligație profesorială, dar Hae-Joo m-a asigurat că-i făcuse plăcere compania mea. Foarte bine, i-am spus eu, atunci sunt de acord.

— *Aşa deci, x-cursia te-a ajutat să scapi de... sentimentul de ambetare?*

— Într-un fel, da. M-a ajutat să înțeleg faptul că mediul în care-ți duci x-istența e cheia propriei identități, dar şi că mediul de la „Tata Song“ era pentru mine o cheie pierdută. Mi-am dat seama că-mi doream să merg în vizită la fostul meu dejunariu, de sub Piața Chongmyo. N-aş fi putut să ofer o x-plicație propriu-zisă pentru această dorință, dar un impuls poate fi şi vag neînțeles, şi puternic.

— *Dar nu putea fi indicat pentru o servantă elevată să meargă în vizită la un dejunariu, nu-i aşa?*

— Nu pretind că era indicat, ci doar că era ceva necesar. Şi Hae-Joo se temea c-ar fi putut fi „scoase la iveală anumite

lucruri îngropate“. I-am răspuns că prea mult îngropasem din mine însămi, aşa că, până la urmă, postabsolventul a fost de acord să mă însoţească, dar numai cu condiţia să merg deghizată în consumator. În prima seară de ziua a noua, m-a învăţat să-mi răsucesc părul în sus şi să-mi dau cu cosmetice pe faţă. Mi-am ascuns gulerul cu o eşarfă de mătase înfăşurată în jurul gâtului, iar în ascensor, în timp ce coboram să luăm taxiul, mi-a potrivit el ambre închise la culoare pe faţă.

Într-o seară aglomerată din luna a patra, Piaţa Chongmyo nu mai era ca un tunel vântos plin de gunoaie, cum o ţineam eu minte din ziua ieşirii mele la suprafaţă; era ca un caleidoscop în care se învârteau secvenţe de ReV, consumatori, sus-puşi şi pop-cântece. Statuia monumentală a Iubitului Preşedinte trona peste colcăiala supuşilor săi cu o x-presie deopotrivă înţeleaptă şi binevoitoare. Din marginea de sud-est a Pieţei porneau arcadele Tatei Song. Hae-Joo m-a luat de mână şi mi-a reamintit că ne puteam răzgândi în orice moment. Când ne-am aşezat la coadă la ascensor, mi-a strecurat un Suflet-Inel pe deget.

— *Pentru cazul în care v-aţifi despărţit unul de celălalt?*

— Pentru noroc, presupun eu. Hae-Joo avea o înclinaţie către superstiţii. În timp ce ascensorul cobora, am devenit foarte agitată. Deodată, s-au deschis uşile şi consumatorii flămânzi m-au luat pe sus şi m-au vărsat din ascensor în interiorul dejunariului. Cu toată busculada, am rămas interzisă când am văzut cât de înşelătoare puteau să-mi fie amintirile despre locul acela.

— *În ce sens?*

— Domul cel spaţios era, de fapt, atât de înghesuit! Splendidele lui culori galben şi roşu – atât de terne şi vulgare! Aerul sănătos de care-mi aminteam era o duhoare greţoasă, care m-a făcut să mă înec. După liniştea de pe muntele Taemosan, zgomotul din dejunariu semăna cu un nesfârşit foc de armă. Tata Song stătea pe Soclul lui şi ne

saluta pe toți. Am încercat să înghit, dar aveam gâtul uscat – eram convinsă că fostul meu Emblem nu putea să nu-şi blameze fiica rătăcitoare.

Dar nu. În schimb, ne-a făcut cu ochiul, s-a tras de şireturile de la didaşi până în albastrul cerului, a strănutat, a făcut o tumbă şi a plonjat înapoi către propriul Soclu. Copiii hohoteau de râs. Mi-am dat seama că Tata Song era numai un joc de lumini. Cum de-mi inspirase pe vremuri atâta teamă şi respect o stupizenie de hologramă?

Hae-Joo a plecat să caute o masă, în timp ce eu circumjuram Butucul. Surorile mele zâmbeau sub spoturile de lumină blândă de deasupra. Cât de neobosit lucrau! Am văzut câteva Yoone, am văzut-o şi pe Ma-Leu-Da-108, care se putea lăuda cu unsprezece stele prinse pe guler. La fosta mea consolă de pe latura de vest era o Sonmi proaspătă. Lângă ea era Kyelim-889, înlocuitoarea Yoonei. M-am aşezat la rând la consola ei şi, pe măsură ce mă apropiam, abia mai puteam să-mi stăpânesc nervozitatea. „Bună! Kyelim-889, la dispoziția dumneavoastră! Îți lasă gura apă – magie curată la «Tata Song»! Da, doamnă! Ce v-ar face plăcere astăzi?“

Am întrebat-o dacă mă ştia.

Kyelim-889 mi-a servit o x-tra-porție de zâmbet, ca să-şi mascheze încurcătura.

Am întrebat-o dacă-şi amintea de Sonmi-451, o servantă care lucrase alături de ea şi care dispăruse într-o bună dimineață.

Zâmbet sec: verbul *a-şi aminti* nu figurează în lexiconul servanților.

„Bună! Kyelim-889, la dispoziția dumneavoastră! Îți lasă gura apă – magie curată la «Tata Song»! Ce v-ar face plăcere astăzi?“

Am întrebat-o: „Eşti fericită, Kyelim-889?“

Plină de entuziasm, s-a luminat la față şi mi-a zâmbit încuviințând din cap. *Fericit* e un cuvânt care figurează în Catehismul Doi: „Condiția ca să ascult de Catehisme, Tata Song mă iubeşte; condiția ca Tata Song să mă iubească, sunt fericită“.

Am simțit o pornire crudă. Am întrebat-o pe acea Kyelim dacă nu voia să-şi ducă şi ea x-istența la fel ca pursângii. Să stea jos la mesele din dejunariu, în loc să le frece cu cârpa.

Kyelim-889 voia cu disperare să-mi facă pe plac, aşa că mi-a spus: „Servanții îmbibă Sirop!“

Da, am insistat eu, dar nu voia să vadă şi ea cum era Afară?

Servanții nu merg Afară decât după Dodecastelarizare, mi-a spus ea.

O fată dintre consumatori, cu degetele pline de inele de zinc şi unghiile tăiate în formă de pană de chitară, mi-a dat un cot: „Dacă nu te poți abține să râzi de nişte fabricați bătuți în cap, vino într-o dimineață de ziua-ntâi, da? Eu trebuie să ajung la galerii *înainte* de stingere!“

În mare grabă, i-am comandat lui Kyelim-889 suc de trandafiri şi gingii de rechin. Aş fi vrut să fie şi Hae-Joo lângă mine. Mă temeam ca nu cumva Suflet-Inelul să fie defect şi eu să-mi trădez identitatea. Aparatul a funcționat, dar multele mele întrebări au avut darul să mă scoată în evidență ca provocatoare. „Democratizează-ți fabricații tăi de-acasă, *Abolițonisto*!“, mi-a strigat un bărbat, uitându-se urât la mine, în timp ce treceam cu tava pe lângă el. Alți pursângi de la coadă îmi aruncau priviri îngrijorate, ca şi cum aş fi avut nu ştiu ce boală.

Hae-Joo găsise o masă liberă în fostul meu sector. De câte zeci de mii de ori nu ştersesem eu suprafața aceea? Hae-Joo m-a întrebat, discret, dacă descoperisem ceva important.

I-am şoptit: „Suntem *sclavi* aici, nimic altceva, timp de doisprezece ani“.

Postabsolventul de la Unanimitate s-a scărpinat după ureche şi a verificat dacă nu cumva trăgea cineva cu urechea – dar, după x-presia de pe chipul lui, se vedea că era de acord cu mine. S-a apucat să-şi soarbă sucul de trandafiri. Ne-am uitat la ReV timp de zece minute, fără să mai scoatem o vorbă. Un Comisar *Djuche*-ist, prezent la inaugurarea unui reactor nuclear mai nou şi mai sigur, zâmbea de parcă x-istența castei lui ar fi depins de acea instalație. Kyelim-889 a

venit să golească masa de lângă noi; uitase deja discuția cu mine. O fi fost CoefIntelul meu mai înalt, dar ea părea mai mulțumită decât mă simțeam eu.

— Aşa deci, vizita pe care ai făcut-o la „Tata Song " a fost un... rateu, nu-i aşa? Ai găsit acolo, cumva, „cheia" eului tău elevat?

— Da, poate c-a fost un rateu. Iar cheia – presupunând că x-ista aşa ceva – era una singură, şi anume că nu x-ista nicio cheie. La „Tata Song" fusesem o sclavă; la Taemosan eram o sclavă privilegiată. Şi totuşi, s-a mai întâmplat ceva, în timp ce ne întorceam către ascensor. Am recunoscut-o pe Doamna Rhee: stătea şi lucra la toşiba ei. I-am spus numele cu voce tare.

Femeia aceea imaculat chimirourată şi-a ridicat privirile, cu un zâmbet încurcat pe buzele voluptuos remodelate. „Am fost mai demult Doamna Rhee, acum sunt Doamna Ahn", mi-a răspuns ea. „Fostul meu soț s-a înecat anul trecut, în timpul unei partide de pescuit."

I-am spus că era îngrozitor ce-mi spunea.

Doamna Ahn s-a şters la ochi cu mâneca şi m-a întrebat dacă-l cunoscusem bine pe fostul ei soț. Cum e mai greu să minți decât lasă de obicei să se înțeleagă pursângii, Doamna Ahn s-a văzut obligată să-şi repete întrebarea.

Hae-Joo a intervenit şi i-a x-plicat în grabă, punând o mână pe umărul meu, că „Soția mea a lucrat la corpostandardele de calitate înainte să ne căsătorim", apoi a precizat că Piața Chongmyo se afla în zona mea şi că Veghetorul Rhee fusese un x-emplu de corpoindivid. Doamna Ahn a devenit, însă, bănuitoare şi a întrebat când se întâmplau toate acestea, mai x-act. Aici am ştiut ce să-i răspund: „Când Asistent-şef era un consumator pe nume Cho".

Zâmbetul ei parcă şi-a schimbat culoarea: „A, da, Asistentul Cho... A fost trimis pe undeva prin nord, aşa cred, ca să deprindă spiritul de echipă".

Hae-Joo m-a luat de braț şi a zis: „Aşa, deci: «Toți la Tata

Song – Tata Song pentru toți». Galeriile ne-aşteaptă, iubito! Iar Doamna Ahn se vede că n-are timp de pierdut“.

Mai târziu, după ce ne-am întors în liniştea apartamentului meu, Hae-Joo mi-a făcut următorul compliment: „Dacă eu m-aş fi elevat de la servant la prodigiu în douăsprezece luni mari şi late, n-aş locui acum într-o sediu de oaspeți la Facultatea de Unanimitate; aş fi gata internat într-un pavilion psiho pe undeva – zău, vorbesc serios. Aceste… dubii x-istențiale prin care treci nu înseamnă altceva decât că eşti o ființă cu adevărat umană“.

L-am întrebat cum să fac să scap de ele.

„Nu scapi de ele. Trăieşti cu ele, până-ți trec.“

Am jucat Go până s-a dat stingerea. Hae-Joo a câştigat primul joc, eu – pe cel de-al doilea.

— *Câte asemenea x-cursii au avut loc?*

— În fiecare seară de ziua a noua, până la Ziua Corpocrației. Apropierea de el m-a făcut să-l stimez pe Hae-Joo, aşa că am ajuns curând să împărtăşesc opinia favorabilă a Profesorului Mephi în privința lui. Profesorul nu s-a interesat niciodată de plimbările noastre în timpul seminariilor; probabil că primea rapoarte de la protejatul lui, dar, în tot cazul, Mephi ținea să-mi ofere măcar iluzia unei vieți private. Treburile Comisariatului îi luau mai mult timp acum, aşa că îl vedeam numai când şi când. Testele de dimineață continuau şi ele: o procesiune întreagă de scientişti curtenitori, dar şterşi.

Hae-Joo avea o aplecare de Unanimitoman către intrigile din campus. De la el am aflat că Taemosan nu era câtuşi de puțin un organism unitar, ci o aglomerare de triburi şi grupuri de interese aflate într-o continuă luptă unele cu altele, la fel ca *Djuche*-iştii. Facultatea de Unanimitate se bucura de o predominanță mult hulită. „Secretele sunt ca nişte gloanțe fermecate“ – aşa-i plăcea să spună lui Hae-Joo. Dar acea predominanță x-plica şi de ce aplicatorii de programe de pregătire aveau prea puțini prieteni în x-teriorul facultății. Hae-Joo recunoştea că fetele aflate în căutare de

soți erau atrase de viitorul său statut, dar bărbații de vârsta lui evitau să meargă să bea împreună cu el.

Arhiviste, ora mea de prezentare la Casa Luminii se apropie. Putem sări la ultima noapte pe care am petrecut-o în campus?!

— *Chiar te rog.*

— O pasiune de căpătâi a lui Hae-Joo era să se uite la disneiuri; şi unul dintre avantajele de a fi fost sub mentorizarea Profesorului Mephi era accesul la elementele interzise din arhivele securizate.

— *Acum te referi la samizdaturile Uniunii din Zonele Productive?*

— Nu. Mă refer la o zonă încă şi mai neagră – la trecut, la perioada dinaintea Răzmerițelor. Pe vremurile acelea, disneiurile se numeau „filme“. Hae-Joo mi-a x-plicat că strămoşii dovediseră o măiestrie pe care 3-D-ul şi Corpocrația o făcuseră de mult uitată. Cum singurele disneiuri pe care le văzusem vreodată erau pornoliculele lui Boom-Sook, eram nevoită să-l cred. În seara ultimei zi a noua din luna a şasea, Hae-Joo a venit cu cheia unei disneioteci din campus şi mi-a x-plicat că o studentă drăguță de la Media voia neapărat să-i intre lui în grații. Mi-a spus în şoaptă, pe un ton teatral: „Am pus mâna pe-un disc pe care e, vorbesc serios, unul dintre cele mai mari filme făcute vreodată de vreun regizor – din orice epocă“.

— *Şi-anume?*

— Un picaresc intitulat *Cumplitele încercări ale lui Timothy Cavendish*, făcut înainte de întemeierea iubitei noastre Nea So Copros, într-o provincie a eurodemocrației, de mult devenită zonă dezastrică. Ai văzut vreodată un film care să dateze de la începutul secolului douăzeci şi unu, Arhiviste?!

— *Nu, slavă Corpocrației! Un Arhivist de nivelul opt n-ar căpăta nici în visele lui cele mai dulci autorizație pentru aşa*

ceva. M-ar da afară şi dacă aş face o asemenea cerere şi sunt şocat să aud că până şi un postabsolvent al Unanimității are acces la un material atât de deviaționist.

— Chiar aşa? Mă rog, atitudinea *Djuche*-istă în privința informației istorice e plină de inconsecvențe. Pe de-o parte, dacă informația cu caracter istoric ar fi permisă, castele jos-puse ar căpăta acces la un tezaur de x-periență umană care ar rivaliza – şi uneori ar contrazice chiar – ce ne învață Media. Pe de altă parte, Corpocrația îi dă fonduri şi Ministerului tău, al Arhivismului, a cărui menire e să creeze şi să păstreze o lobotecă istorică pentru vremurile viitoare.

— *Da, dar castele jos-puse n-au sciență de x-istența noastră.*

— Cu x-cepția celor condamnați să ajungă în Casa Luminii.

— *Chiar şi aşa, vremurile viitoare vor fi tot corpocratice. Corpocrația nu e un sistem politic oarecare, care vine şi trece; Corpocrația reprezintă ordinea naturală a lucrurilor şi e armonizată cu natura umană. Dar asta-i o digresiune. De ce ținea Hae-Joo Im neapărat să-ți arate acele* Cumplite încercări*?*

— Poate că aşa fusese instruit de Profesorul Mephi. Poate că nu avusese niciun alt motiv, decât acela că-i plăcea lui disneiul respectiv. Indiferent de motivația lui, pe mine, una, m-a captivat. Trecutul e o lume deopotrivă indescriptibil de diferită şi, totuşi, în mod subtil, asemănătoare cu lumea care e Nea So Copros. Oamenii, pe vremurile acelea, se blegeau şi se urâțeau – n-aveau chimirouă. Pursângii în vârstă aşteptau să moară în închisori pentru senili – nu x-istau limite de viață dinainte fixate, nu x-ista eutanasiu. Dolarii circulau sub forma unor foițe de hârtie şi singurele ființe fabricate erau câteva animale bolnăvicioase. Şi totuşi, Corpocrația se găsea în stare emergentă şi castele sociale erau bine demarcate, după cantitatea de dolari şi – asta e ciudat – după cantitatea de melanină din piele.

— *Îmi dau seama cât de curioasă erai…*

— În mod cert. Disneioteca pustie era un fel de cadru bântuit de toate acele peisaje de mult pierdute, ploioase. Pe ecran defilau nişte uriaşi, în lumina care ieşea ca din soare printr-o lentilă de pe vremurile când bunicul bunicului tău, Arhiviste, dădea din picioare în pântecul natural. Timpul e viteza cu care decade trecutul, dar cu ajutorul disneiurilor ai parte de câte o scurtă revenire a lui la viață. Cu clădirile acelea de mult prăbuşite, cu fețele acelea de mult ofilite. Par să spună: prezentul vostru e cu adevărat o iluzie, nu noi. Timp de cincizeci de minute, pentru prima oară de când mă elevasem, am uitat de mine însămi cu totul, cu desăvârşire.

— *Numai cincizeci de minute?*

— Toşiba de mână a lui Hae-Joo a zumzăit în timpul unei scene-cheie, în care hoțul de cărți al cărui nume dădea şi titlul filmului suferea un fel de şoc: figura îi îngheța contorsionată, deasupra unei farfurii cu mazăre. O voce panicată s-a auzit cum cârâia din toşiba de la mâna lui Hae-Joo: „Aici Xi-Li! Sunt chiar afară! Dă-mi drumul să intru! E o situație de criză!“ Hae-Joo a apăsat pe cheia-telecom; o lumină în formă de evantai s-a revărsat peste locurile goale, când s-a deschis uşa disneiotecii. Un student s-a apropiat în fugă, cu fața lucindu-i de sudoare, şi l-a salutat pe Hae-Joo. Îi adusese veşti care aveau să-mi răvăşească mie viața. Mai precis, că vreo patruzeci-cincizeci de Aplicatori ai Legii luaseră cu asalt Facultatea de Unanimitate, îl arestaseră pe Profesorul Mephi şi acum ne căutau pe noi doi. Aveau ordine să pună mâna pe Hae-Joo Im ca să-l interogheze, iar pe mine să mă omoare pe loc. La ieşirile din campus fuseseră postați Aplicatori înarmați.

— *Mai ții minte la ce te-ai gândit când ai auzit aceste lucruri?*

— Nu. Cred că nu mai gândeam. Însoțitorul meu a dat brusc dovadă de o autoritate severă, pe care mi-am dat

seama că o presimțisem tot timpul. Şi-a scos rolexul, s-a uitat la el şi a întrebat dacă şi Dom'Chang fusese făcut prizonier. Xi-Li, mesagerul, i-a raportat că Dom'Chang aştepta în fordo-parcul subteran. Bărbatul pe care eu îl cunoscusem drept postabsolventul Hae-Joo Im s-a întors către mine ca şi cum şi-ar fi dat jos o mască – la fel ca nu ştiu ce actor de mult dispărut, care întruchipa un personaj conceput în urmă cu mai bine de un secol – şi mi-a spus: „Sonmi-451, eu nu sunt x-act cine ți-am spus că sunt".

VADU’ LU’ SLOOSHA, CU TO’ CE MAI FUSĂ DUP-AIA

Jorjic-ăl Bătrân ş'cu mi' ne 'crucişarăm drumurile d-atâtea ori, că nu le mai țiu socoteala ş'pân-oi muri io cine ştie ce-o mai 'cerca dracu' ăla colțo' să-m' facă… 'şa că dați-m' neşte oaie ş'vă spui cum a fos' cân' ne-ntâlnirăm prima oară. Da' bucată grasă, bună, 'n sânge, nu ce-m' daț' voi acolea, 'scătură arsă…

Frate-mio Adam ş'io ş'cu taica veneam 'napoi dă la târgu' din Honokaa pă drumuri noroite, cu axu' la car frân' ş'bulendrele mizere. 'Tunericu' să lăsa dăvreme, 'şa că tăbărârăm pă malu' dă su' dă la Vadu' lu' Sloosha, pen' că Waipio râu' să făcusă năvalnic zilele-alea dă la ploaia cu bulbuci ş'să umflasă dă la şuvoaiele dă primăvară. L-alde Sloosha era terenu' sigur, chiar aşa mlăştinos cum e, şi-n lunca lu' Waipio nime' ş'nimi' nu trăia dăcât u' melion dă păsări, că d-aia nu ridicarăm cortu' ş'nu trasărăm căruța p-acolea, nimica. Taica mă trimisă pă mine să găsăsc vrascuri ş'lem' dă fo' cât ridica iei cortu' – iel ş'cu frate-mio Adam.

'Cuma io mă procopsisăm c-o leoarbă-n dos oribilă-n ziua aia, că mâncasăm o 'alcă dă javră vânată la Honokaa ş'stam pă ciuci într-un crâng dă cârpăn p-o râpă-n jos, cân' deodat-aşa neşte ochi pă mine, 'i simți' io.

— Care ieş', mă? striga' io, da' ferigile dă 'năbuşea zgomotele mi-nghițiră vocea.

Oho, 'n ce gaură neagră te-ai vârâ', mă, băiete, auzii o voce 'năbuşită-n ferigile-alea.

— Zi, mă, cum îț' zice! zbiera' io, da' nu chiar atâ' dă tare. Vez' c-am şişu' la mine, 'l am, să ştii!

Taman deasupra la capu' meu îm' şopti cineva: *Zi tu cum îț' zice, băiete, Zach'ry ăl Brav or' Zach'ry ă' Laş, a?*

Io mă uitai în su' ş'ce să vezi, a? Ierea chiar Jorjic-ăl Bătrân cu crăcii-ncrucişaț' sus, p'un cârpăn putred, c-un rânjet şiret în ochii ăia ai lui nesătui.

— Nu mă tem io dă tine! ’i striga’ io, cu toate că, s-o spui p-a dreaptă, aveam o voce dă s-auzea ca o beşină dă gâscă-ntr-o furtună.

Iete-aşa tremuram pă dân’untru cân’ Jorjic-ăl Bătrân sări după crac-aia jos, ş’p-ormă ce să-ntâmplă? Nevăzu’ să făcu, iete-aşa, ’ntr-un vârtej dă ceață, păi da, pân spatele meu. Nu mai ierea nimic acolea… dăcât o păsăroaică grasă dă ciugulea după viermi ş’parcă să cerea jumulită ş’pusă la proțap! Ei, şi-mi zisă’ io că Zach’ry ăl Brav îl ’fruntaşă pă Jorjic-ăl Bătrân, păi da, şi-l gonisă la vânătoare dă alții, mai laş’ ca mine. ’Ceam că să le spui ş’lu taica ş’lu Adam ce mai ’ventură dată naibii ’vusăsăm io, da’ ie mai bine ş’frumos să depeni cu ceva d-ale gurii pân jur, ’şa c-uşor-uşor îm’ trăsăi nădragii-n sus ş’mă strecurai spre grăsan-aia cărnoasă cu pene… ş’sării la ia.

Numa’ că păsăroaica-mi zbură pântre deş’te şi-m’ scăpă, da’ io n-aveam dă gân’ să renunț, păi nu, o fugării în sus pă gârlă pân tufărişuri numa’ nuiele ş’țepi, pântre crăci moarte dă prindea iarăş’ viață că ierea primăvară ş-alte alea, ş’țepii-m’ zgâriau fața oribil, da’ vedeț’ voi c-aveam febra gonacului şi nu mai văzui că să rărea copacii, niş’ n-auzii cum vuia cascada Hiilawe nu dăparte, ş-asta până nu nemerii în luminişu’ cu balta ş’nu detei nas î’nas cu un pâl’ dă cai. Da’ nu, nu cai d-ăia sălbatici, ăştia iereau cai ’brăcaț’ în plătoş’ dă piele ’bumbate ş’pă Insul’ a Mare asta-nsemna dăcât un singur lucru, păi da – Kona.

Zece-doişpe să fi fost, sălbatici d-ăia văpsiți, care să ş’ridică ş’să-ntinsă după bice ş’țăpoaie, răcnin’ la mine strigăte dă război d-a’ lor! Oho, ce-o mai lua’ io la picior ’napoi pă defileu în jos, pă un’e venisăm, păi da – din vânător ajunsasăm vânat. Ăl mai apropia’ dântre Kona fugea după mine, ăilanți să suia pă cai ş’să râdea ca dă mare distracție. Ş’dacă-i adevăra’ că frica-ț’ dă aripi, ie la fel d-adevăra’ că-ț’ ş’ ’tunecă mintea, ’şa că io fugii ’napoi cătră taica. Dăcî’ nouă ani aveam ş’nu făcui dăcî’ să-m’ urmez istinctu’, fără să mă gândes’ pân’ la capăt ce să putea-ntâmpla.

Da’ vorba-i că n-ajunsăi un’e ridicasă iei cortu’, c-al’fel nu

mai iream io azi acilea să vă dăpăn vouă ce ş'cum. Cân' să sar peste-o rădăcină răsucită – mi-o fi pus piedică Jorjic-ăl Bătrân mă 'piedicai ş'mă prăvălii într-o groapă, 'ntre frunze moarte, care m-ascunsă dă privirile la Kona ăia dă tropăia cu copitele pă deasupra mea. Ş-acolea rămăsăi ş-ascultai cum zbiera Kona ăia cân' trecea pă la câteva brațe depărtare, pântre copaci... taman spre Vadu' lu' Sloosha. Spre taica ş'spre-Adam.

Mă strecurai vicleneşte şi-n grabă, dar ajunsăi târziu, păi da, mul' prea târziu. Alde Kona-ncercuisă' tabăra noastră, plesnin' din bice. Taica-ş' răsucea săcurea, iar frate-mio pusasă mâna pă suliță, da'lde Kona să juca cu iei. Io mă oprii la buza luminişului, că vedeț' voi, mi să pişasă frica-n sânge ş'nu puteam să mai fac un pas 'nainte. Un bici făcu *zvâc!* ş'taica ş'cu-Adam căzur' amândoi ş'rămasă pă nisip zvârcolindu-să ca neşte țipari. Mai-marele Kona, o brut-a dracului, să dete jos după cal ş's-apropie dă taica fleoşcăind pân băltoacele-alea, să-ntoarsă dă le zâmbi la frații lui văpsiți, scoasă şişu' dă la brâu şi-i tăiă gâtu' lu' taica dă la ureche la ureche.

Io nu văzusăm nicioda' ceva mai roşu dăcâ' dunga aia ca o panglică dă sânge dă la gâtu' lu' taica. Mai-marele-ş' linsă lama şişului dă sângele-ăla a' lu' taica.

Adam rămasă 'lemni' cân' văzu moartea – i să scursasă toată vlaga din iel. Altă brută văpsită-l legă la mâni ş'la picioare şi-l 'zvârli pă frate-mio mai mare d-a latu' şeii ca p-un sac dă barabule dulci. Ailanți ne-ntoarsă' tabăra cu fundu-n sus după vase dă fier ş-alte alea, iar ce nu luară cu iei făcură zob. Mai-marele să sui 'napoi pă cal ş'să-ntoarsă ş'să uită drept în ochii mei... ş'ochii ăia ai lui iereau ochii lu' Jorjic-ăl Bătrân, care parcă-mi 'cea mie: *Zach'ry ă' Laş,* parcă-mi 'cea, *tu te-ai născu' să fii a' meu, 'țelegi tu? Ş-atun' ce te mai lupți cu mine?*

E, ş'io ce făcui să-i ară' că nu-i aşa? Sării cumva să-i iau gâtu' cu şişu' la vreun Kona? Mă luai după iei 'napoi în tabăra lor, să-ncer' să-l sca' p-Adam d-acolea? Nu. Zach'ry ăl Brav dă nouă ani să strecură-ntr-o gaură ca dă şarpe,

ascunsă-ntre frunze, ca să să smiorcăie ş'să să roage la So'mi să nu-l prinz-ăia ş'pă iei ş'să-l ia slugă la iei. Păi da, nimic al'ceva nu făcui. Ăhă, dac-o 'scultam io p-alde So'mi, m-apucam să scutur din cap a silă ş'mi-l zdrobeam ca p-o ploşniță.

Taica zăcea tot acolea ş'să sucea dă colea-colea, 'n băltoacele-ălea sărate, cân' mă strecura' io 'napoi după ce căzusă noaptea. Că, vedeț' voi, că râu' să domolisă d-acum ş'vremea să mai 'seninasă. Taica, dă mă bătusă ş'mă şutuisă, da' mă ş'iubisă pân-atunş'. 'Lunecos ca peştele-ăl din peştere, greu ca vaca, rece ca piatra, strop dă sânge-n iel nu mai avea, că i-l supsasă pă tot râu' din iel. Nu putui să-l plâng atun' ş-acolea cum să cuvenea, dălo' nu putui, vedeț' voi, că prea mare ierea şocu' ş'groaza pentru mine. 'Cuma, Vadu' lu' Sloosha ierea la şase-şapte mile bune dă Țărmu' cu Oase, 'şa că-i ridicai movila chiar acolea un'e ierea. Nu mai ştiam vorbele sfinte-a' Stăreții, dăcât atât: *Dragă So'mi, carea ieşti pintre noi, întoarce, te rugăm, sufletu-ăsta iubit în pântecu' văii.* 'Şa că le 'săi ş'io, trecui peste Waipio râu' ş'pornii 'nainte-mpungân' bezna pădurii cu şişu'.

O buhă-strigoi să stropşi la mine, cică: *Ce te mai luptaşi, Zach 'ry ăl Brav!* Io-i strigai păsăroiului să-ş' tacă fleanca, da' iel să stropşi mai dăparte: *Că dacă nu, ce? 'Mi tragi una ş'mie cum le-o trăsăş' l-alde Kona? Ai-ai-ai, aibi milă, dă dragu' la puii mei!* Sus î' munții Kohala, javrele dingo s'ăulea: *Zach'ry-iii-ii frico-şiii-ii!* La urmă ş'luna-ş' 'nălță chipu', da' o doamn-aşa rece ca ea nu 'să nimi', păi nu? Niş' n-avea dă ce, doar ştiam ce credea d-alde mine. Frate-mio Adam privea ş'iel tot luna aia, ş'numa' dă la două-trei-patru mile d-acolea, da' la cât puteam io să-l ajut, putea să fie ş'dincolea dă 'Onolulu a Mare. Mi să rupsă sufletu' mine ş'plânsăi ş'plânsăi ş'plânsăi – păi da, ca un bebiluş chinui' dă beşini.

După ce mai făcui preț d-o milă-n sus pă deal, ajunsăi l-alde Clanu' lu' Abel ş'strigai după iei dă-i trezii. Fiu-su' ăl mare a' lu' Abel, Isaak, ăla-mi dete drumu'nuntru ş'io le 'săi ce să-ntâmplasă la Vadu' lu' Sloosha, da'… le-oi fi zis io tot adevăru'? Iete că nu, că-nvelit în pledurile lu' Abel şi-ncălzi'

la foc ş'la jar, copilu' Zach'ry minți. Nu le 'săi cum îi dusasăm taman io p-alde Kona la tabăra lu' taica, vedeț' voi, le 'săi dăcât atât, că io mă plecasăm la vâna' d-o păsăroaică grasă-n tufişuri ş'cân' mă-ntorsasăm... Taica ierea mort, Adam nu mai ierea şi-n noroaie peste to' numa' copite dă Kona. Nu putusăm face nimi', nici atunş', nici acu'. Zece Kona forțoş' îl tăia ş'pă fratele lu' Abel cum îl tăiasă ş'pă taica.

Văd io după fețele voastre că mă-ntrebaț': Dă ce minții?

Păi, la cum le 'săi io lor, vedeț'voi, nu ma' ieream Zach'ry ăl Prost, niş' Zach'ry ă'Laş, ieream dăcâ' Zach'ry ăl Ş'cu noroc ş'fără. Minciunile ie ca vulturii lu' Jorjic-ăl Bătrân dă sănvârte-n cercuri sus pă cer ş'să uită-n jos după v'un bie' suflet, vai dă mama lui, ca s's-arunce pă iei ş'să-ş' 'figă-n iei ghearele, şi-n noapte-aia, l-alde Clanu' lu' Abel, io ieream bietu' sufletu-ăla, vai dă mama lui – păi, da.

'Cuma, băi oamenilor, mă vedeț' ş'voi ce-amărâ' cu fațancrețită-s, ş-oftica-m' roade bojocii, dă nu mai po' să respir ca lumea, ş'n-o mai duc io multe ierni d-acuma-ncolea – las', las', că ştiu io. Ş'cân' strig 'napoi peste mai bine dă patruzeş' dă ani la ăl dă ieream io p-atunş', Zach'ry dă nouă ani, şi-i zic: *I-ascultă, ia! Să-ntâmplă ş-aşa pă lumea asta, să fii slab! Să-ntâmplă să nu poț' face nimi'! 'Şa să ştii, că nu-i vina ta, ie vina la năuc-asta dă lume ş-asta ie!* Da' or'cât dă tare strig io, Zach'ry băiatu' d-atunş' nu m-aude ş'niş' gân' să m-auză vrodat'.

Limba dă capre-i un dar – or' îl ai din ziua-n care vii pă lume, or' nu-l ai. Dacă-l ai, caprele te-ascultă ce le zici; dacă nu-l ai, te umple to' dă noroaie ş'stă ş'să uită năpăsătoare l-alde tine. Fiştecare zi-n zori le mulgeam pă doici şi-n cele mai multe din zile mânam turma toată pă la capătu' Văii 'lepaio, pân Pasu' Vertebrii, să pască pă Vârfu' Kohala. Mânam ş'caprele Tuşii Bees, c-a' lor ierea vo cinşpe-douăj' dă capre, 'şa c-aveam cinze'-şaizeş' cu toatele să vă' dă iele ş'să le-aju' să fete ş's-am grijă d-ăle dă să-mbolnăvea. Le iubeam, dobitoacele-alea toante, mai mul' dăcâ' mă iubeam pă mine. Cân' bubuia ploaia, stam ş'io dă mă făcea fleaşcă ş'le

curăţăm pă iele dă ploşniţe; cân' pârjolea soarele, mă coceam ş'io pă lângă iele dă mă făceam negru, iar cân' iercam sus p-alde Kohala, uneori nu mai coboram ş'câte trei or' patru nopţ' la rân', dăloc. Ş'trebuia să stai cu ochii beliţ'. Că javrele dingo s-aţinea pî' munţ' ş'mai 'cerca să-ţ' dea cu ju' la vr-un ied nou-născu', dacă nu-i păzai cu ţăpoiu'. Cân' ierea taic-a' meu copil, dădea iama sălbaticii Mookini dân Leewar' ş'plecau 'napoi cu câte-o capră, două, da' dup-ai' alde Kona-i robiră pă Mookini toţ' din sud ş'locurile lor vechi din Hawi le năpădiră muşchii ş'goangele. Noi, căprarii, 'i ştiam pă munţii Kohala ca nimen' alţii, 'scunzişurile ş'pâraiele ş'bântuielile, ştiam arbori dă piatră dă-i trecusă cu vederea vechii tăietori, ştiam una, două, trei clădite dă la Ăi-Bătrâni dă nimeni al'cineva nu le ştia dăcâ' noi.

Ăl dintâi bebiluş mi-l vârâi în burta lu' Jayjo dă l-alde Clanu' lu' Taie-Picioare sub un lămâi, într-o zi cu soare. 'Dică, vreau să zi' c-ăla-l iei ie primu' dă care ştiu io. Fetile să face tare secretoase 'că ie vorba dă cine ş'cân' ş-alte alea. Io iercam dă doişpe ani ş'Jayjo ierea bucăţică tare bună ş'să râdea, iete-aşa ni să-nvârtea capetile ş'minţile-n iele dă ce ne iubeam unu' p-altu', păi da, 'şa ca voi ăia doi dă staţ' acolea, 'şa că cân' Jayjo-ncepu dă să umflă ca pruna coaptă, 'ncepurăm să vorbim dă căsnici', c-adică să vină să stea ş'ia l-alde Clanu' lu' Bailey. Că noi aveam acolea, vedeţ' voi, odăi goale o mulţime. Numa' că lu' Jayjo i să rupsă apele cu luni bune-nainte ş'Banjo veni ş'mă dusă la Taie-Picioare, un'e-o apucasă pă ia facerea. Bebiluşu' veni pă lume-ndată după ce-ajunsăi ş'io la iei.

Asta nu-i dălo' dă râs, ce vă dăpăn io vouă acilea, da' mă-ntrebarăţ' care fu viaţa mea pă Insul' a Mare şi-mi adusăi 'minte dă toate astea dă vi le spui. Bebiluşu' n-avea gură, dăloc n-avea, niş' nări dă nas n-avea, 'şa că nu putea să respire ş'cân' mama lu' Jayjo-i tăie maţu' cu şişu', bietu' dă iel ş'dete să moară. Niş' ochii nu i să dăschisă, dăcât atâta că simţi mâna cald-a lu' tacsu pă spate, să făcu vână' la culoare, 'cremeni ş'muri.

Jayjo ş'ia ierea năduşită ş'albă ca ceara ş'mai că trăgea să moară. Muierile-m' 'să mie să ies afară ş'să-i fa' lo' la ierbistă.

'Şa că luai bebiluşu' mort, îl băgai într-un sa' dă lână şi-l dusăi la Țărmu' cu Oase. Iercam atâ' d-abătu', mă-ntrebam dacă Jayjo ierea cu sămânța scârbită, dacă io ieream cu sămânța scârbită or' dac-aşa ierea norocu' meu, o scârbă. Dimineața ierea liniştită pă sub tufele dă flori dă ceară, valurile să prăvălea ca neşte vaci bolnave pă plaje-n sus ş'să risipea. Să ridi' movila pentru bebiluş nu-m' luă cât îm' luasă pentru taica. La Țărmu' cu Oase puțea-n aer algele ş'morții dă putrezea, ş'oase vechi dă dămult ieşea dântre pietre, 'şa că nu te-ațineai p-acolo mai mul' dăcât aveai treabă, doar dacă nu iereai cumva muscă or' corb.

Jayjo, ia, nu muri, nu, da' niş' nu să mai râsă niciodată ca 'nainte, ca zăluda, ş'niş' căsnici' nu mai făcurăm, dălo', că doar trebuia să ştii că din sămânța ta să făcea bebiluşu' fără cusur sau măcar p-aproape, păi da. Că dacă nu, cin' să-ț' mai râcâie muşchiu' dup-acoperi' ş'cine să-ț' dea răboju' c-ulei, să nu ți-l roază termitele cân' mori? 'Şa că dacă dădeam peste-alde Jayjo la vro-ntrunire, vro târguială, ia-m' 'cea: *'Neața asta cre' c-o să ploaie, nu?* ş'io 'ceam: *Păi da, pân' la noapte to'plouă, zic io,* ş'p-ormă ne vedeam d-ale noastre. Ia să căsnici c-un pielar din Valea Kane după vro trei ani, da' io nu mă dusei la petrecania lor dă căsnicit.

Băiat ierea. Bebiluşu' nostru dă muri fără nume – fu băiat.

Ăi-dân-Văi dăcât o sfânt-avea, dă să numea So'mi. Sălbaticii după Insul' a Mare avea dă felu' lor atâția sfinț', că niş' nu ştiai în care din iei s-arunci țăpoiu'. În partea-ilantă, 'n Hilo, să ruga ş'la So'mi dacă le venea lor bine, dar avea ş-alț' sfinț' acolea, sfinț'-rechini, sfinț'-vulcani, sfinț' dă grâu, sfinț' dă strănu', sfinț' dă nej' păroşi, păi da – dă ce vroiai un sfân', alde Hilo-ț' ş'scotea unu'. Alde Kon' avea un trib între' dă sfinț' dă război ş'sfinț' dă cai ş-alte alea. Da' la Ăi-dân-Văi sfinții sălbatiş' n-aveau ce căuta, dăloc, dăcî' So'mi ierea sfânta lor adevărată.

So'mi trăia pântre noi ş-avea grijă d-ăle Nouă-Văi-

’Tretăiate. Cele mai multe ori n-o vedeam, da’ uneori să mai arăta, ca o hoaşcă bătrână-ntr-un băț, cu toate că io câteodat-o vedeam ca p-o fat-aşa, dă plutea-n lumină. So’mi-i ajuta p-ăi bolnavi, îț’ repara norocu’ cân’ te lăsa ş’cân’ murea cât-unu dă treabă ş’civ’lizat dintr-Ăi-dân-Văi, So’mi-i lua sufletu’ mortului ş’i-l ducea-napoi într-un pântec nu-şti’-un’e pân Văi. Uneori ne-aduceam aminte dă viețile noastre denainte, alteori nu ne-aduceam, uneori So’mi-i ’cea lu’ Stăreța, ’ntr-un vis, care cine fusasă, alteori nu-i ’cea... da’ noi toț’ ştiam că-nto’deauna ne năşteam la loc to’ pântr-Ăi-dân-Văi, ’şa că moartea nu ne mai temeam dă ea, dăloc.

Asta dacă nu-ț’ găbjea sufletu’ Jorjic-ăl Bătrâ’ mai ’nainte. Vedeț’ voi, dacă-n viață iereai ca bruta ş’numa’ dă tine-ț’ păsa ş’te râdeai dă Civ’lizare or’ te lăsai atras dă Jorjic-ăl Bătrân la sălbăticii ş-alte alea, păi atun’ sufletu’ ți să făcea colțuro’ ş’tăio’ ş’greu ca piatra. Ş’atuncea So’mi nu ți-l mai putea băga-n pântecu’ ăla. La oameni d-ăştia ticălo’ ş’nepăsători li să zicea- „mpietriți“, ş’pentru Ăi-dân-Văi nu ierea soartă mai cumplită.

Răbojaru’ ierea singura clădită după Țărmu’ cu Oase, din Valea Kane to’ma’ până-n Valea Honokaa. Nu ’cea nime’ nimi’ să ne vâri acolo, da’ nime’ nu intra ’năuntru fără treabă, că ți să scârbea norocu’ dacă tulburai ’tunericu-ăla ’coperi’ fără s-ai u’ motiv anume. Răboajele noastre, dă le ciopleam ş’le ’struiam ş’le scriam cu vorbe, toată viața să păstra ’năuntru, acolo, după ce muream. Mii dă răboaje ierea pă rafturile-alea pă vremea mea, păi da, câte unu pentru fiecare om dân-Vale, ca mine, dă să născusă, trăisă ş’să născusă dî’ nou, dă cân’ i-adusasă Flota pă ’naintaşii noştri pă Insul’ a Mare, ca să-i scape dă Căderi.

Prima dată cân’ intra’ io-n Răbojar ieream cu Adam ş’cu taica ş’Jonas, cân’ ieream dă şapte ani. Maica rămăsasă c-o scurgere dă boală după ce-o născusă pă Catkin, ş’taica ne dusa’ să ne rugăm dă So’mi s-o facă bine, că Răbojaru’ ierea loc sfân’, nu glumă, ş-acolo dă regulă So’mi te-asculta. ’Năuntru, acolo, era ’tuneri’ ca-n apă. Mirose’ a ceară ş-a seu

dă lem’ dă tec ş-a vreme. Răboajele sta pă rafturi dă jos dă la podea până sus la ’coperi’ ş’habar n-am să spui câte iereau, păi da, că nu le numărai ca pă capre, da’-n to’ căzu’ viețile trecute ierea mai mul’ dăcâ’ viețile d-acu, la fel cum frunzele ie mai mul’ dăcî’ copacii. Vocea lu’ taica s-auzea pân ’tuneri’ ş’mie mi să părea cunoscută, da’ ş’ străină, cum să ruga iei acolo l-alde So’mi s-o vindece pă maica dă boală ş’să-i mai lase sufletu’ să-i stea-n corpu-ăla o vreme ş’mintea mea ş’io mă rugam la fel, cu toate că ştiam că pă mine mă-nsemnasă Jorjic-ăl Bătrân la Vadu’ lu’ Sloosha. Ş’p-orm-am auzit un fel dă vuiet pă dedesubtu’ tăcerii, parc-ar fi fos’ melioane dă şoapte pân apa oceanului, numa’ că nu ierea oceanu’, dăloc nu ierea – răboajele ierea, ş-aşa ştiurăm noi că So’mi ierea dă faț’ acolo, ’năuntru, ş’ne-ascultasă.

Maica nu muri. Lu So’mi, vedeț’ voi, i să făcusă milă dă ia.

A doua oară cân’ intra’ io-n Răbojar fu ’n Noaptea Visării. Cân’ s-aduna paişpe crestături pă răboj, asta-nsemna la noi, la Ăi-dân-Văi, că te făcusăş’ om în toată firea, ş’dormeai dă unu’ singur acolo ’năuntru-n Răbojar ş-alde So’mi-ț’ trimitea o visare dă te ş’minunai. Unele fete visa cu cine să căsnicea, unii băieț’ visa că cum avea iei să să dăscurce-n viață, alteori vedeai în visare neşte lucruri dă te duceai cu iele la Stăreță ca să-ț’ spuie ia ce ş’cum să pricepi. Cân’ ieşeam din Răbojar dă dimineață, să chema că ne făcusăm oameni ş’muieri.

’Şa că la ’pus dă soare, mă băgai su’ pledu’ lu’ taica-n Răbojar şi’m’ pusăi capu’, dre’ pernă, pă răboju’ meu necioplit. Afară, pă Țărmu’ cu Oase, vuia ş’şuiera ş’valurile să spărgea ş’făcea spume ş’io parc-auzii o buhă-strigoi. Da’ nu ierea nicio buhă-strigoi, dălo’ nu ierea, ci ierea ’şa, ca o trapă dă să căscasă chiar lângă mine, ş’de ia ’târna ’şa o frânghie dă să bălăbănea-n jos, spre lumea dă su’ pământ. *Coboară pă frânghie,* ’m’ ’să So’mi, ş’io coborâi pă frânghi-aia care ierea făcută din deş’te ş-încheieturi dă mâini dă om, ’pletite-ntre iele. Cân’ mă uitai în sus, văzui un foc dă cobora după mine din Răbojar, ş-o chircitură dă om îm’ ’să: *Taie frânghia!* Da’ mie-m’ fu frică s-o tai, fiin’ cădeam dac-o tăiam, păi da!

P-ormă visai că ieream în camera lu' Jayjo şi-l ţineam în braţe pă bebiluşu' meu dă să născusă ca o dihanie. Ş'iel dădea din picioruşe ş'să frichinea cum făcusă iel în ziu-aia. Ş'iarăş' omu' ăla chircit îm' zisă: *Repede, Zach'ry, taie-i lu' bebiluşu-ăst-a' tău o gură, ca să poa' ş'iel să răsufle!* Ş'io, cum stam cu şişu' mână, 'i crestai la băiatu' meu o tăietură ca un zâmbet – parc-aş' fi trecu' şişu' pân brânză. Ş-atunş' ieşiră din iei vorbele ca din spuma sângelui: *Taică, dă ce m-omorâşi?*

În ultimu' vis, mergeam d-a lungu' lu' Waipio râu' ş'pă parte-ailantă-l vedeam p-alde Adam cum pescuia iel acolo fericit! Ş'io-i făceam sem' cu mâna, da' iel nu mă vedea, 'şa că io fugeam cât puteam io dă repede pân' la un po' dă nu ierea pă nicăieri în viaţ-adevărată, păi da – un po' dă bronz ş'aur. Ei, ş'cân' ajungeam io până lâng-Adam, mă lua cu hohote dă plâns, fin'că din iei nimi' nu mai rămăsasă, dăcî' neşte oase fărâmate-n cenuşă ş-un şerpişor mi', c'argintu' viu, dă să răsucea ş'dădea din coadă-n colb.

Da' şerpişoru' ăla ierea lumina zorilor dă să strecura pă sub uşa dă la Răbojar. Io, cân' ieşii d-acolo cu-astea trei visuri î' mintea mea, d-a dreptu' l-alde Stăreţa mă dusăi, trecân' pân spuma valurilor după ţărm, pă un'e ţipenie dă om nu ierea. Stăreţa le dădea la păsările iei, în dos la şcolărie. M-ascultă cân' îi povestii visele dă le-avusasăm ş'pă urmă-m' zisă că iereau ca neşte prevestiri 'ţelepte ş'mă trimeasă s-o aştept în şcolărie pân' să ruga ia l-alde So'mi să-i spuie ce-nsemna iele cu-adevărat.

Camer-aia, 'n care să ţinea şcolăria, parc-avea ceva din grozăvia sfânt-a Zilelor dă Civ'lizare. Toate cărţile din toate ăle Nouă-Văi-'Tretăiate să găsea pă rafturile-alea d-acolo, ş'chiar dacă iereau ca vai-dă-mama-lor ş'mânca' dă viermi, to' iereau cărţ' cu vorbe dă ştienţă, păi da! Ierea ş-o minge d-aia mare cu lumea toată desenată pă ia. Da' dacă lumea toată-i ca o minge mare, io p-atunş' nu pricepeam – ş'nici azi nu pricep – cum dă nu cade oamenii după ia, ăia dă stă cu capu-n jos. Vedeţ'voi, io nu prea fusasăm bun la-nvăţătura dă la şcolărie, nu ca sor'mea Catkin, în to'cazu', care putea s-

ajungă Stărață pân'la urmă, dacă lucrurile să-ntâmpla mai al'fel. Ferestrele dă la şcolărie mai avea-n iele sticle, cari nu să spărsasă la Căderi. Da' minune-a mai mare din toată şcolăria ierea ceasu', păi da, singuru' ceas dă mai mergea-n toate ăle Nouă-Văi-'Tretăiate, ba chiar pă toată Insul' a Mare, dacă nu-n toț' Ha-Vaii – ce ştiu io? Cân' ieream io dă vârsta şcolării, mă temeam dă rotundu-ăla mare dă să mişca ş'ticăia-ntruna, că 'ceam că să uită la noi ş'ne judecă. Stăreța ne-nvățasă ce zicea limbile-alea, da' io acu' le uitai, dăcî' *fix* ş'*jumate* mai ştiu ce-nseamnă. Țiu minte cum ne zicea Stăreța: *Civ'lizare a cere timp, ş'dacă noi lăsăm să moară ceasu-ăsta, ş'timpu' moare cu iei odată, ş-atunş' cu' mai aducem 'napoi Zilele dă Civ'lizare, cum iereau iele 'nainte dă Căderi?*

La fel stătui ş-în dimineaț-aia ş'mă uitai cum ticăia ceasu', până cân' să-ntoarsă dă la cercetatu' semnelor Stăreța ş's-aşeză 'naintea mea. Îm' 'să că Jorjic-ăl Bătrân tânjea după sufletu' meu, 'şa că pusasă blăstem pă visurile mele, ca să le-ascundă-nțălesu'. Da' So'mi-i vorbisă iei acolo şi-i 'sasă care iereau semnele ş'ce 'cea iele. Ş-acuma io vă spui ş'vouă semnele-alea ş'să faceț' bine să le țineț' minte, fin'că numa' dă iele ține-ncotro să 'dreaptă to' ce vă depăn io vou-aci.

Întâi: *Mâinile-ț' ard, ai grijă dă nu tăia funia.*

A' doilea: *Duşmanu-ț' doarme, vez' dă nu-i lua gâtu'.*

A' treilea: *Bronzu' te arde, nu cumva să treci podu'.*

Io 'săi că nu pricepeam iotă. Stăreța-m' 'să că nici ia nu pricepea, da' că las', că pricepeam io cân' să 'tâmpla toate-alea d-adevăratelea, p-ormă-m' dete un ou dă la o găină să-l mănân' dă dimineață, cald aşa, ş'plin dă căcaț' cum ierea iei, ş'mă-nvăță cum să-i su' gălbenuşu' cu-n pai.

'Şa c-acuma să vă spui ş'dăspre Nav'a Mare a Preştienților, a?

Nu, că Nava nu ierea nicio poveste cu ia – ierea tot atî' d-adevărată cum sunt io ş'cum sunteț' ş'voi. Cu ochii-ăşti' ai mei o văzui, ce să zic io, dă vro douăj' dă ori, dacă nu mai multe. Nava trăgea-n Golfu' Flotii dă două ori în fiecare an,

pă la chinocțiile dă primăvară ş'toamnă, cân' ziua, 'dică, ş'noaptea să făcea la fel dă lungi amândouă. Că, vedeț' voi, niciodată nu trăgea la 'şezările dă sălbatici, nu l-alde Honokaa, nu l-alde Hilo, nu l-alde Leeward. Vă-ntrebaț' dă ce? Fin'că numa' la noi, la Ăi-dân-Văi, ierea dăstulă Civ'lizare pentru Preştienți, păi da. Preştienții nu voia să facă schimb cu neşte sălbatici dă credea că Nava lor ierea nu-ş'ce sfânt păsăroi, mare ş'alb. Dă culoarea cerului ierea Nav-aia, 'şa că n-o vedeai până n-ajungea chiar lângă țărm. N-avea niş' vâsle, niş' pânze, dăloc, niş' dă vî' n-avea nevoie, niş' dă curenț', fin'c-o mâna 'Gerimea dă la Ăi-Bătrâni. Ierea lungă Nava cât o insulă mai mică, 'naltă cât un deal aşa, nu prea 'nalt, ş'ducea cu ia două-trei-pat' sute dă oameni – sau poate vru' melion.

Cum să mişca? Pă un' să ducea, cân' pornea la drum? Cum dă scăpasă dă toate 'sploziile-ăle mari ş'dup-aia dă Căderi? Ce ştiu io, multe răspunsuri nu mi le dădusă nimen' la toate-ntrebările, numa' că io nu-s ca toț' ăilanți dă spune poveşti – ce vă dapănă vouă Zach'ry nu-i făcătură. Tribu' dă venea cu Nava să chema Preştienț' ş'd-acolo venea iei, dup-o insulă dă-i 'cea Insula Preştienților. Iar Insul-asta a Preştienților ierea mai mare dăcî' Maui, mai mică dăcât Insul 'a Mare, ş'ierea 'parte-departe, 'ncolo, spre zările nordului. Mai mul' d-atî' niş' nu ştiu, niş' nu vă spui.

'Şa că Nava 'ncora la vro zece 'runcături dă piatră dă Capu' Şcolării ş'dân prova Navii iete-aşa ieşea două bărcuțe, ca neşte viesp' dă mici, ş'zburau peste spuma valurilor pân' pă țărm. Fiecare din iele ducea câte şase, câte op' – ş'bărbaț', ş'femei. Ehe, mare minune ierea to' ce-avea d-a face cu iei! Femeile după Navă ierea ş'iele to' ca bărbații, vedeț'voi, pen' c-avea păru' tuns, nu-mpletit cum îl are muierile d-aici, Ăle-dân-Văi, ş'ierea ş'mai ațoase, ş'mai tari. Toț' avea pielea netedă ş'sănătoasă, fără urmă dă scabie, da' ierea toț' la față ca malțu-negri' la copt ş'oameni ca ăia, dă semăna-ntre iei, pă toată Insul 'a Mare nu vez' pă nicăieri. Ş'niş' nu vorbea mai dălo', Preştienții ăia. Doi dântre iei rămânea pă țărm dă păzea bărcile, ş'dacă-i 'trebai *Cum îț'zice, domnule?* sau *'Cotro*

vă-ndreptați, dom'şoară? iei dăcî' doar scutura din capete, ca cum ar fi vru' să spună *Nu-ț' răspun' la nimic, aşa. Că nu mai 'treba nimi.* Ş'ierea ca o 'gerime dă nu ne lăsa să ne-apropiem. Să făcea parc-aeru mai gro' ş'nu mai puteai face un pas 'nainte. Ş'te lua ş'c-o durere la cap, te năucea, ş-atunş' nu te mai căpoşeai ş'basta.

Schimbele să făcea la Comună. Preştienții vorbea-n felu' lor curios, nu aşa lălăi ş-împedeca' d-alde Hilo, ci sec ş'sprințar. Pân' s-ajungă iei pă țărm, să ş'dusasă vorba că venea ş'mai toate clanele dădusă deja fuga la Comună, c-o mulțime dă coşuri 'cărcate dă fructe, dă l'gume, dă vâna' dă to' felu' ş-alte alea. A, da, ş'Preştienții aducea cu iei neşte butoaie mari, anume ca s' le umple cu apă curată din râu. Ne dădea-n schimb vase dă fier, mai bune dăcât alea dă să făcea pă Insul 'a Mare. Schimbele lor ierea cinstite ş'nu vorbea niciodată bolovănos, c-alde sălbaticii dă la Honokaa, ci vorbea cu politică, parc'ar fi tras o linie-ntre iei ş'tine ş-ar fi zis: *Io te respec' pă tine prea dăstul, da ' tu ş'cu mine nu s'tem neamuri, 'şa că tu să nu treci dă linia 'sta, bine?*

Păi da, că Preştienții-mpusasă neşte reguli date naibii la schimbele cu-Ăi-dân-Văi. Nu dădea la schimb nicio sculă mai brează dăcî' să găsea mai denainte pă Insul' a Mare. D-o pildă, cân' tăbărâr-alde Kona dă-l omorâră pă taica, Ăi-dân-Văi făcur-adunare, dă să 'oțărî să să ridice o tabără mai încolo dă Clanu' lu' Abel, care să apere Calea Muliwaii, adică drumu' nostru ăl mai mare dă ducea dă la Vadu' lu' Sloosha-ntr-ăle Nouă-Văi-'Tretăiate ale noastre. Stărița le ceru la Preştienț' neşte arme mai acătării, ca să ne-apărăm cu iele d-alde Kona. Preştienții 'să că nu. Stărița să rugă dă iei, mai că nu-i 'mploră. Da' iei tot aşa 'să, nu, ş-aşa rămasă, că nu.

Altă regulă d-a lor ierea că nu ne 'cea nouă nimi', da' nimi' dăspre ce să găsea dă parte-ailantă a oceanului, niş' măcar dă insula lor, a Preştienților, dăcî' atî', c-aşa-i 'cea. Napes dă l-alde Clanu' lu' Inouye le 'să că cică să-l ia ş'pă iei pă Nava lor, ş'cre' c-atunş' fu singura dată cân' îi văzui pă toț' Preştienții că să râdea. Mai-marele lor 'să că nu ş'nimen' nu să miră. Niciodată nu-ncercam să-i facem să renunțe la

regulile-astea, că ne făceam socoteala că pentru Civ'lizarea dă la noi ierea o cinste dă ne-o făcea iei cu schimbele-alea. Stăreța-nto'deauna-i poftea să rămână la ospeți' la noi, da' mai-marele-nto'deauna refuza cu politică. După numa' un ceas, Nava iar pleca – primăvara-nspre răsărit, toamna-nspre nord.

'Şa ierea cu vizitele-aste-a' lor, în fiecare an, dă cân' să ştia fiecare. Până cân' m-am făcu' io dă şaişpe ani, cân' o femeie d-a Preştienților, dă-i 'cea Meronym, veni la clanu' meu să-l vrăjească ş'nimi' nu mai fu la fel – nici în viața mea, nici întrăle Nouă-Văi-'Tretăiate, dălo' d-atunş' 'nainte.

Ei, ş-în parte-aia, 'n sus, dincolo dă Pasu' Vertebrii, ierea o creastă dă-i 'cea Cuibu' Lunii ş'd-acolo să vedea ăl mai bine toată Vântoasa, după pajiştile munților Kohala. Într-o dupămasă dă primăvară cu soare, pă cân' mânam io caprele-n su' spre Cuibu' Lunii, zării Nava Preştienților cum s-apropia dă Golfu' Flotii, ş'ce frumusețe mai ierea ş-aia, cum să vedea d-acolo, dă sus, albastră ca oceanu', că dacă nu te uitai țintă la ia, niş' n-o vedeai, niş'cum. Io ştiam c-ar fi trebui' să mă du' iute ca săgeata să fiu dă față la schimbe, da' vedeț' voi, aveam ş'caprele ş'trebuia s-am grijă dă iele ş-alte alea, ş'pormă, pân-ajungeam io la Comună, precis că Preştienții ar fi fos' deja pă ducă, 'şa că stătui pă lo' ş-îm' văzui d-ale mele ş'dăcî' mă uitai la Nava lor, mare minunea 'Gerimii, dă venea ş'pleca odată cu gâştele sălbatice ş'cu balenele.

De, acuma 'devăru-i că nu dî' motivu' ăsta rămăsasăm io acolo, ăsta dă vi-l 'săi, ci dă fapt ierea o fată pe nume Roza, dă venisă la cules dă frunze dă *palila,* ca să facă maică-sa doftorii din iele. Ş-aveam noi aşa un vino-ncoace unu pentru altu', că parcă ne lua cu fierbinţeală, vedeț' voi, ş-în dupămas-aia, beț' cum iercam dă cântecu' dă ciocârlie, io molfăiam la țuțuroaiele iei ca neşte mango ş'la smochina iei coaptă dântre picioare ş'n-aş fi vrut să plec nicăieri d-acolo, ş-adevăru-i că niş' Roza nu prea mai adunasă cine ştie ce frunze dă *palila,* păi da. Ehe, vă râdeț' voi ş'vă-nroşiț', ăştia mai tinerii, da' pă vreme-aia ş'io iercam cum sunteț' voi

acuma.

Seara, cân' mă dusăi ş'io cu caprele dă le mânai acasă, maica parcă 'nebunisă ş'dădea dî' mâini ş'să frichinea ca gâscanu' ăla c-o singur-aripă ş'mă făcea pă mine ca toate alea, 'şa că numa' dă l-alde Sussy putui ş'io să aflu ce vorbire să făcus-acolo. După schimbele dă la Comună, mai-marele Preştienţilor cerusă să vorbească-ntre patru ochi cu-alde Stăreţa. După ce trecu vreme dăstul dă lungă, Stăreţa ieşisă dă la 'tâlnirea aia şi-i chemasă pă toţ' la 'dunăre. Toţ' Ăi-dân-Văi du pân clanele-apropiate fură dă faţă, numa' dă la noi nu, dă l-alde Clanu' lu' Bailey. Pen' că, vedeţ' voi, maica nu să dusasă nici ia la Comună. Ş-atunci adunarea să făcus' atun' ş-acolo, cu ăi dă iereau dă faţă. *Mai-marele Preştienţilor vrea să facă o schimbă mai al fel anu-ăsta,* 'sasă Stăreţa. O *Navistă 'ce că vrea să rămână ş'să muncească-ntr-unu' din clane o juma' dă an, ca să-nveţe obiceiurile noastre, dântr-ăle Nouă-Văi-'Tretăiate. Ca plată, mai-marele 'ce că plăteşte dă două ori mai mul' dăcî' schimbele dă le făcurăm azi. Plăşi, oale, crătiţi, vase dă fier – totu' dă două ori. Voi gândiţi-vă ce mare onoare ne face ş'gândiţi-vă ş'ce puteam lua pă toate alea cân' o fi iară târgu' din Honokaa.* Ei, ş'nu dură mult ş'toat-adunare-aia să pusasă pă strigat din toate gurile *Uraaa!* 'şa că Stăreţa n-avu ce face ş'le strigă-ntrebarea doua la toţ' gălăgioşii ăia. *Cine vrea s-o ia-n clanu ' lui pă musafira noastră?* Ehe, să fi văzut atunş' cum le-ngheţă la toţ' ura-n gâţ'! Toată lumea să trezi una-două c-un car dă scuze. Că *n-avem dăstu' loc.* Că *la noi tre' să vină doi bebilu', ş-atunş' musafira n-o să poată dormi bine.* Că *Javrele dupân juru' la clanu' nostru e-n stare s-o sfâşie.* Scârb' aia jegoasă dă Volvo Rugini' să trezi primu' să vină cu soluţia. 'Ce: *Da' ce-ar fi să să ducă l-alde Clanu' lu' Bailey?* Că, vedeţ' voi, nici maica, nici io nu ieream dă faţă să turnăm repede apă rece peste focu' ăsta dă paie, până nu să făcea vâlvătaie. 'Ce: *Păi da, că iei are camere goale dă cân ' muri taica Bailey! Ş-alde Bailey luaseră mai mul' din Comună dăcî' pusasără la ultima recoltă, ieste? Ş-atunci aşa să cuvine, s-o ia la iei. Ş'p-orm-alde Bailey are ş'nevoie d-un ajutor la munci, 'şa că maica Bailey o să să*

bucure d-aşa ’jutor! Ş’iete-aşa rămasă bătută-n cuie vorbirea ’dunării.

Ş-acuma cine ierea gâscanu’ c-o singur-aripă? Cine altu’ dăcî’ io? Păi, da! Ce mănâncă Preştienții ş’ce bea? Doarme ş’iei to’ pă paie? Da’ oare iei doarme? Ş’cât – şase luni! Maica mă făcea-n toate felurile că nu mă dusasăm la schimbele cu-alde ăi după Navă, ş’chiar dacă ia, maica, ierea capu’ Clanului lu’ Bailey, io ieream ăl mai bărbat din to’ clanu’ ş’cam aşa ierea, că io trebuia să fiu dă față. Zic: *Iete, mă duc io l-alde Stărența şi-i spui că nu putem noi s-o luăm aici pă Preştient-aia…* cân’, ce să vezi, *cioc, cioc, cioc* la uşa noastră.

Păi da, ierea chiar Stărența ş’cu Mylo, ’vățătoru’ iei dă la şcolărie, ş’venisă cu to’ cu Preştienta după iei. Ne fu limpede la toț’ c-ăle Nouă-Văi-’Tretăiate ne-adusasă nouă pă cap musafira lor, or’ că ne plăcea, or’ că nu ne plăcea, nu? Că doar nu mai puteam zice *Hai, luați-o dân loc!* – ne făceam dă ruşine ’coperişu’ ş’ne scriam ruşine-aia pă răboaje. Navist-aia parcă-nghițis’ oțăt, că numa’ ’Gerime-i ieşea pă gură cân’ vorbi ia prima, văzân’ că lu’ maica ş’mie ne mâncasă pisica limba, păi da. ’Ce: *Bună seara, io mi-s Meronym ş’vă mulțumes’ că mă primiț’ să locuies’ la voi cî’ timp voi sta în Văile voastre.* Mylo să rânjea-n bătaie dă jo’, cu mutra lui dă broscoi, cân’ mă vedea pă mine-ncurca’, dă-mi venea să-l omor, nu alta.

Sussy ş-adus-aminte prima dă purtarea dă gazdă ş’le ’să musafirilor să stea jos şi-l trimisă p-alde Jonas după dă bău’ ş’dă mâncare ş-alte alea. Meronym ’ce: *Neamu’ meu are obiceiu ’ să le facă mici plocoane gazdelor la-nceputu ’ şederii, ’şa că sper să nu vă supărați’…* Ş’băgă mâna-ntr-o taşcă de-o adusasă cu ia ş’ne făcu nouă plocoane: maica primi o oal-arătoasă, care făcea vro cinci or’ şase scule dă lână la târgu’ din Honokaa, da’ ia, cu toate că rămăsasă fără grai, ’cepu să zi’ că nu putea primi aşa plocon scump, fin’că primirea dă oaspeți ierea-nvățătură dă l-alde So’mi, păi da, oaspeții-i primeş’ fără plată, or’ nu-i primeş’ dăloc. Da’ Preştienta-i răspunsă că plocoanele-alea nu iereau plată, iereau dăcî’ mulțumiri dă ’nainte date pentru primirea generoasă, ’şa că

maica nu-i mai refuză oala ş-a doua oară, păi da. Alde Sussy ş'Catkin căpătară coliere dă sclipea ca stelele, tare frumoase ma' ierea mărgelele-alea, iar Jonas primi o 'glindă pătratăntreagă ş'rămasă cu gura căscată, că ierea mai lucitoare dăcî' toate cioburile dă le mai vedeai din cân' în cân'.

Mylo nu mai rânjea chiar ca broscoiu', da' mie toată treabasta cu plocoanele nu-m' plăcea dăloc, dăloc nu-m' plăcea, că, vedeț' voi, venisă străin-asta şi-i cumpăra p-ai mei aşa, pă față, iar io niş' nu vroiam s-auz. 'Şa că le 'săi la toț' că Navista putea să stea la noi în clan, da' io n-aveam nevoie dă ploconu' iei ş'cu-asta basta.

Vorbele-astea le 'săi mai urî' dăcî' vroiam să le spui, ş'maica să uită la mine să mă taie, nu alta, da' Meronym atâta 'să: *Desigur, 'țăleg* – dă parcă io-i vorbisăm frumos ş'normal.

Ei, ş-o turmă-ntreagă dă musafiri 'cepu să să-nşire la uşa clanului nostru şi' noapte-aia, şi-ncă câteva nopț' dup-aia, din susu' ş'dân josu' ălor Nouă-Văi-'Tretăiate, neamuri ş'de mai aproape, ş'de mai dăparte, ş'dân viața dă 'nainte, ş'pe jumate străini, oameni dă ne-ntâlneam cu iei dăcî' la târguri, păi da, cre' că nu mai rămăsasă nimeni, niş' l-alde Mauka, niş' l-alde Mormoni, dă nu venisă dă bătu la uşa noastră, ca să vadă iei cu ochii lor ce să vorbea-n stânga ş-în dreapta, că o Preştientă vie ş-adevărată sta l-alde Clanu' lu' Bailey. Ş'noi ce să facem, pă fiecare musafir trebuia să-l poftim 'năuntru, nu? Ca să caşte gur' a mare mirare toț', că parcă So'mi însăş' sta pă scaun la noi în bucătărie. Cu toate că nu ierea chiar aşa miraț' cî' să uite să mai 'fulece dă-mâncarea noastră ş'să dea pă gâtân jos băutura noastră, n-aveț' voi grijă. Ş-în tim' ce bea iei acolo, ani întrej' dă-ntrebări dă ce ş'cum cu Preştienții ş'cu marea minune-a lor dă Navă li să revărsa pă gură-n graba mare.

Da' curios iere-al'ceva. Nu ştiu io cum răspundea Meronym la-ntrebări, da' răspunsurile iei nu-ț' alina dălo' curiosu', da' dălo'-dălo'. Văr'mio Spensa dă la Clanu' lu' Cluny, dă pildă, o-ntrebă: *Cum face Nava ta dă să mişcă?* Iar Preştienta-i

răspunsă: *Are motoare cu fuziune.* Ş'toată lumea dete din cap că parcă ierea toț' ca So'mi dă 'țelepț': *Aha, dac-are motoare cu fuziune, păi da.* Nime' nu să găsi să-ntrebe ce-i aia „motoare cu fuziune", că nu vroia să pară neşte sălbatici or' proşti în fața 'dunării. Stărețа o rugă p-alde Meronym să ne-arate ş'nouă Insula Preştienților pă vro hart-a lumii, dar ia, Meronym, dăcât atât făcu, ne-arătă un punc' pă hartă ş' 'să: *Aici.*

Un'e? 'ntrebarăm noi. Că, vedeț' voi, nu ierea nimic acolo, dăcî' mare-albastră ş'io, unu, mă gândii că-ş' bătea jo' dă noi dă toț'.

Insula Preştienților nu să găsea pă nicio hartă făcută 'nainte dă Căderi, 'să Meronym, pen' că fondatorii Preştienței o ținusă-n secret. Ş'că ierea pă hărțile mai vechi, da, numa' că nu pă harta Stăreții.

D-acu' mai căpătasăm ş'io ceva curaj la vorbă ş-o-ntrebai pă musafira noastră ce treab-avea iei, Preştienții, cu toată 'Gerimea lor, dă vroia să-nvețe dă la noi ăştia, din ăle Nouă-Văi-'Tretăiate. Ce puteam noi s-o-nvățăm pă ia, care ia să nu ştie? La care Navista, Meronym, 'ce: *Mintea care-nvață, aia-i minte cu viață. Ş-or'cum ar fi ea, 'Gerimea, 'i bună fin'că-i adevărată 'Gerime, or' că-i 'Gerime veche, or' că-i nouă, or' că-i 'Gerime-naltă, or' că-i dă jos.* Nimen' al'cineva nu să prinsă ca mine dă ce otravă dă linguşire ierea-n vorbele iei, a naibii ce spioancă dibace ierea ş'cum să folosea ia dă neştiința noastră ca să-ş' ascund-adevăratele intenții, 'şa că io dă-ndată-m' urmai prima-ntrebare cu alta ş'mai şi: *Da' voi, alde Preştienții, n-aveți voi a mai tare ş'mare 'Gerime din toată lume-asta?* Ehe, cî' dă viclean ş'aleasă vorbele dî' nou: *Avem ceva mai multă față dă triburile din Ha-Vai, da ' mai puțină dăcât Ăi-Bătrâni denainte dă Căderi.* Ieste? Nu spune mare lucru, ă? Voi ce ziceț'?

Dăcî' trei răspunsuri pă faț', atâtea ți' minte că ne dete. Roşcatu' dă l-alde Clanu' lu' Potter o-ntrebasă dă ce toț' Preştienții avea pielea neagră ca nucile dă coco', că vorb-aia, niciodată nu văzusăm vreunu' mai dăschis la piele or' mai rozuliu să coboare după Nava lor. Meronym 'să că strămoşii

iei dă ’nainte dă Căderi îş’ schimbasă-n iei sămânța ca să facă bebiluş’ cu pielea-nchisă ş’să-i apere-n felu’ ăsta dă boala dă scabie roşie, ş’dup-aia toț’ bebiluşii bebiluşilor ălora tot aşa rămăsasă, din tată-n fiu, păi da, cum să-mulțesc iepurii dântr-unu-ntr-altu’.

Napes dă l-alde Clanu’ lu’ Inouye o-ntrebasă dacă ierea căsnicită, că iete, iei ierea holtei ş-avea o livadă-ntreagă dă cocotier’ ş-o plantație dă smochin’ ş’lămâi, dăcât a’ lui. Toț’ dă față să pusă pă râs; până ş’Meronym zâmbi. ’Să că fusasă căsnicită o dată, păi da, ş’c-avea ş-un fiu pă nume Anafi, dă trăia pă Insula Preştienților, da’ că bărba-su’ fusasă omorî’ dă sălbatici câț’va ani mai ’nainte. ’Să că-i părea rău că scăpa pântre deş’te lămâile ş’smochinele, da’ că ierea prea bătrână ca să-ş’ mai caute bărbat, ’şa c-alde Napes scutură din cap dezamăgi’ ş’ ’să: *Ehe, Navisto, ’m’ rupsăş’ inima, ’şa să ştii!*

Ş-atunş’, văr’mio Kobbery-ntrebă: *Păi, câț’ani ai?* Că doar asta ierea ce ne frământa pă toț’. Da’ nime’ nu s-aşteptă la răspunsu’ iei. *Cin’zeci.* Păi, da. ’Şa ’să ş’noi toț’ rămăsasăm la fel dă miraț’ cum rămăsasăț’ ş’voi acum. *Cin’zeci.* Parcă ne străbătu pă toț’ acolo, ’n bucătăria noastră, un fio’ rece, ca vântu’ cân’ să iscă ’şa, deodată. Să trăieş’ tu pân’ la cin’zeş’ dă ani, păi asta nu-i niş’ măcar minune mare, ie dă poveste ş’niş’ măcar nu-i fires’, nu? *Păi, da’ cî’ dă mul’ trăiț’ voi, alde Preştienții?* vru să ştie Melvil de-ai lu’ Bou-Negru. Meronym ridică din umeri. *Şaizeci, şap’zeci…* O-ho, da’ rămăsasăm toț’ cu gurile căscate dă mirare! Noi, ăştia, dă regulă, pân’ la patruj’ dă a’ ne rugăm l’alde So’mi să ne scape dă durere ş’să ne renască dî’ nou într-al’ trup, la fel cum î’ iei gâtu’ la vro javră de-o iubeş’ ca să n-o vez’ cum boleşte ş’suferă. Numa’ unu fusasă, ’n toate ăle Nouă-Văi-’Tretăiate, dă trăisă vrodată pân’ la cin’zeş’ dă ani, fără să să ia pielea după iei dă scabie d’a roşie, ş’niş’ nu murisă dă oftică-n piep’, da ăla fusasă Truman d-a’ Treilea, ş’to’ ştiam cum să târguisă iei într-o noapte cu-alde Jorjic-ăl Bătrân, cân’ afară sufla uraganu’, păi da – nărodu-ş’ vândusă sufletu’ pă câț’va ’mărâț’ dă ani în plus. Ei, ş’ dup-asta să sparsă gaşca iete-

aşa, una-două, ş' oamenii plecară-n grup, ca s-aibă vreme să răsucească pă toate fețele ce să spusasă acolo, ş'toț' î' şoptiră-ntre iei: *Mulțumescu-i lu So'mi că nu vru' să vină să stea-n clanu' nostru.*

Io mă bucurai că musafira noastră dată naibii dă vicleană-i făcusă pă to' să să dea c-un pas 'napoi ş'să plece făr' să creadă ce le spusasă ia dăloc, da' io to' nu-nchisăi un ochi în noapte-aia, dă rău' la toate 'sectele ş'păsările dă noapte ş'broscoii dă făcea ca toate alea, da' ş'de rău' la u' nu-ş'ce plin dă mister, dă să frăsuia uşor-uşor pân clanu' nostru, ş'lua câte-un ăla dă colo ş-îl punea 'napoi dâncolo – fin'că la nu-ş'ce ăsta plin dă mister îi 'cea Schimbare.

*** * ***

În prim', a dou', a treia ziuă, femei' a Preştientă nu stătu o clipă, dăcî' viermui pân clanu' meu. Tre' să recunos' că nu să purtă ca regina-matc-a 'lbinelor, n-aşteptă să-i facă nime' nimic. Îi ajută lu' Sussy la muls ş'pă maica la dăpăna' ş'la tors lâna, ş'Jonas o dusă l-aduna' dă ouă dă păsări, ş'p-alde Catkin o ascultă cum că ce făcusă ia la şcolărie, ş'p-ormă să dusă d-adusă apă, ş'sparsă lemne, ş'să dovedi că-nvăța una-două. 'Cuma 'țelegeț' ş'voi că gura târgului căşunasă pă ea, fin'că musafirii to' venea să vadă mare minunea dă femeie dă cin'zeş' dă ani, care nu-i dădeai niş' douăşcinci. Ş'cine s-aştepta dă la ia să facă nu-ş'ce drăcării ş'vrăj' rămasă cu buza umflată-n curân', pen' că ia nu făcu dăloc, da' dăloc. Maicii nu-i mai fu frică d-alde Navista-ntr-o zi or' două, ba chiar 'cepu să să facă prietenă cu ia ş'să să cocoşeas' cu ia. 'Ce: *Musafira noastră Meronym în sus* ş'*Musafira noastră Meronym în jos* – iete-aşa o ținea dă dimineața până seara, ş'Sussy dă zece or' mai rău dăcî' ia. În schim' Meronym dăcât îş' vedea dă treburile iei, ş-atâta că seara s-aşeza la masa noastră ş'scria p-un fel dă hârtie-anume, păi da, mul' mai bună dăcât a noastră. Ş'câ' dă repede scria, numa' că nu scria-n graiu' nostru, ce scria-n altă vorbire, ce ştiu io? Că, vedeț' voi, mai să vorbea ş-alte graie-n Lumea Veche, nu

numa'-l nostru. *Tuşă Meronym,* o-ntreb-alde Catkin, *dăspre ce scrii acolo?* Da' Preştienta-i 'cea dăcî': *Dăspre zilele mele, scumpa mea, scriu dăspre zilele mele.*

Mie dălo' nu-mi plăcea vorb-ast-a iei, „scumpa mea“, c-o 'cea to' timpu-n clanu' meu, ş'nu-mi plăcea niş' că to' venea bătrânii s-o vadă ş's-o-ntrebe că să-i 'nvețe ia cum să trăiască iei mai mult. Da' scrisu' ăl-a' iei dăspre Văile noastre, dă nu-l pricepeam iotă nici unu dî' noi, Ăi-dân-Văi, ăla mă 'grijora pă mine ăl mai tare. Ce iere-aia, 'Gerime, ierea 'scodire, or' îş' vârâsă coada Jorjic-ăl Bătrân?

'Tr-o dimineață, câ' nu să ridicasă încă cețurile ş'io to'ma 'fârşisăm dă muls, musafira noastră mă rugă s-o iau cu mine la păscu' caprele. Maica 'să imediat că da. Io nu 'săi dălo' da, 'săi cî' putu' io dă sec ş'scârbos: *Păscutu dă capre nu-i dălo ' 'teresant la oameni cu-atâta 'Gerime ca tine.* Meronym 'să cu multă politică: *To' ce fac Ăi-dân-Văi mă 'tereseazā pă mine, jupân Zach'ry, da' sigur că dacă tu nu vrei să stau io ş'să mă ui' la tine cu' munceşti, nu-i nicio supărare, numa' spune-m' direc', cu cuvintele tale.* Pricepurăț'? Vorbele iei ca peştii ierea d-alunecoase, că iete-aşa te sucea, cin' tu-i 'ceai că *ba,* ia cică pricepea că *da.* Ş'cu' maica să uita la mine să mă-nghită ş-alta nu, ce să mai zic ş'io? 'Săi: *Bine, sigur că da, vino.*

Cî' mânarăm caprele-n sus pă calea spr' Elepaio, nu 'săi nicio vorbă cu ia. Cân' trecurăm pân fața l-alde Clanu' lu' Cluny, un amic a' meu, Gubbo' Hogboy, strigă după mine: *Bă, tu, Zach'ry!* ca să schimbăm o vorbă unu' cu altu', da' cân' mă văzu cu-alde Meronym, să fâstâci ş'm' 'să dăcât: *Ai grijă pă un'e mergi, Zach'ry.* Ah, ce-aş mai fi scăpat io dă femei-aia, ca să n-o mai car după mine, 'şa că mă stropşii l-alde caprele din turmă ş'le 'săi: *Ia nu mai lungiți pasu', da-r-ar boala-n voi!* ş'm-apucai să le mân ş'mai tare, to' sperând' s-o fac să renunțe, numa' că, vedeț' voi, o luarăm în sus pă la Pasu' Vertebrii, da' ia nu să lăsă, niş' vorbă, niş' măcar pă cărările pietroase dă la Cuibu' Lunii. D-atuncea-nvăța' io că Preştienții ie la fel dă rezistent' ca păstorii dă capre. Dup-aia-m' trecu pî' minte că Meronym ştia la ce mă gândeam io ş'că

să râdea dă mine-n sinea iei, ş-atunş' nicio vorbă nu mai 'săi cu ia.

Ş'ce făcu ia, mă ro', cm' ajunsăm la Cuibu' Lunii? S-aşeză pă stânc-aia dă-i 'cea Deş'tu' Mare, ş'scoasă un caiet ş's-apucă să deseneză vedere-aia minunată dă să vede d-acolo. Ehe, ce mai 'Gerimea desenului avea ş'Meronym aia, nu po' să nu recunosc! Pă hârtia iei acolo să făcură toate ăle Nouă-Văi-'Tretăiate ş'coastele, ş'promontoriile, ş'suişurile, ş'coborâşurile, la fel d-adevărate ca ălea 'devăratele. Nu vroiam io să-i arăt că mă-nteresa ce făcea ia, da' nu mă ştiam ține deoparte. Îi 'săi cum le 'cea la toate alea dă le desenasă ia pă hârtie ş'le scrisă numele-n dreptu' la fiecare, până cân' nu mai ştiai ce ierea, desen ori scris – aşa-i 'săi. *Aşa ş'ie,* 'să Meronym, *ce făcurăm noi aici să cheamă hartă.*

Ei, ş-atunci auzii o crenguță cum pocnisă-ntr-o pădure dă brazi în spatele nostru. Nu ierea vântu' hoinar, niş' vorbă, ierea precis un picior dă călcasă pă ia, da' dacă ierea picior dă om, or' copită, or' gheară, asta nu mai ştiam spune. Alde Kona nu să urca iei pă munții Kohala-n sus din câte ştiam io, da' niş' la Vadu' lu' Sloosha nu ştiusăm io să calce picior dă Kona, ieste? 'Şă că mă dusăi s-arunc o privire-n crângu' ăla. Meronym 'să că să vină ş'ia cu mine, da' io-i 'săi să stea-ntr-un loc. Să fi fos' Jorjic-ăl Bătrân dă venisă ca să-m' mai apese mie sufletu' puțin? Sau vru' Mookini pornit hai-hui să cate d-ale gurii? 'Şa că-m' luai țăpoiu' ş'm-apropiai dă brazi, m-apropiai pă dăparte dă brazi.

O găsii p-alde Roza călare p-un ciot gros, 'coperi ' dă muşchi. *Vă' c-ai pă cineva nou cu care să vii p-aici*, îm' 'să ia cu politică, da-n ochii iei văzui o ură ca dă cățea dă javră dingo.

Cine, aia? 'să ' io, făcân' semn cu deş'tu-n spate spre Meronym, care să uita la noi cum vorbeam. *Tu n-auziş' gura lumii, că Navist-aia-i mai bătrână ca cum ierea mamaia mea cân' o renăscu alde So'mi? Nu fi tu geloasă pă ia, că nu-i ca tine, are-atâta 'Gerime-n capu ăl-a' iei, că i să frânge gâtu' sub iei.*

Adică io nu ştiu ce-i aia 'Gerime, ai? 'să Roza fără pi' dă

politică d-acu'.

Muierile-astea, ah, muierile! Cum să pricepe iele să-ț' găsească to' ce-i mai rău în vorbele dă le spui ş'să-ț' dea cu iele peste ochi! *Iete ce-m' 'săş' dă mă jigni!* Ş'cum ieream io prosti' la cap dă doru' iei, îm' făcui socoteala că s-o iau p-alde Roza d-a dreptu', ca să-ş' bage mințile-n cap. 'Săi: *Ştii foarte bine că nu asta vrusăi să-ț' spui, fă, toanto ş'smucito!*

Numa' că n-apucai să i le bag pă toate-n cap, că Roza-m' trasă o smeche peste ochi atî' dă tare, că mă trânti la pământ ş'căzui în falcă. 'Şa mă luasă pă nepregătite, că rămăsăi jos dă parcă ieream bebiluşu' iei ş'mă scăpasă din brațe. Dusăi mâna la nas ş'mă trezii cu deş'tele roşii. *Ei!* 'să Roza ş'dup-aia: *Păi da! Ş' d-acu 'nainte po ' să le ş'sugi până nu mai poț' pă caprele dă le mulgi, păstorule, da'pă mine ioc, mânca-ț'-ar sufletu' Jorjic-ăl Bătrân!* To' iubitu' ş'giugiulitu' nostru să făcusă praf ş'pulbere-ntr-o clipă cân' Roza să-ntoarsă ş'să dusă, legănându-ş' coşu'.

Cân' ieş' abătu' ş'ruşina', tre' să dai neapăra' vina pă cineva, ş'io pă cine să dau vina c-o pierdusăm p-alde Roza, dăcî' pă nenorocita dă Preştientă. În dimineaț-aia, la Cuibu' Lunii, mă ridicai dă jo' ş'm' strigai caprele ş'le mânai spre păşunea dă la Deş'tu' Mare ş'niş' măcar nu-m' luai rămas-bun dă la Meronym. Ia îns-avusasă dăstulă 'Gerime-n ia dă mă lăsă-ntr-ale mele – probabil că-ş' adusas-aminte dă fiu-su dă-l lăsasă-n urmă, pe Insula Preştienților.

Cân' ajunsăi acasă, 'n sear-aia, pă maica ş'Sussy ş'Jonas îi găsii aşezaț' la masă. Îm' văzură nasu' ş'să uitară unii la alții cu-nțăles. *Ce-ț' făcuş' bă, frate-mio, cu bârna, hă?* mă-ntreb-alde Jonas ş'toți să râsă-ntre iei. *Ce, ăsta?* 'i răspunsă' io una-două. *Ce să fie, c-alunecai ş'căzui pă iel sus, la Cuibu' Lunii!*

Sussy pufni pă nas: *Ieş' precis, frate Zach'ry, că nu căzuş' cu bârna-n Cuibu' Rozii?* – ş'toț' trei 'cepură să să scuture dă râs ca neşte lilieci 'târnaț' dă crăci, ş'io mă-nroşii to' la față dă ruşine ş'draci. Sussy cic-aflasă tărăşenia dă l-alde Wolt, văru' lu' Roza, care-i 'sasă lu' Bejesus, cu care să 'tâlnisă ia,

Sussy. Da' io n-ascultam to' pomelnicu', niş' vorbă, c-aveam treabă s-o blestem pă Meronym cu Jorjic-ăl Bătrân, şi-i to' dădeam 'nainte, ş'bine că Preştienta nu venisă-n sear-aia la noi, la Clanu' lu' Bailey, ci să dusasă la Tuşa Bees un'e-nvăța să țeasă.

'Şa că io coborâi pân' la ocean ş'căscai gura la Doamna Luna, ca să mai uit d-amărăciunea dă mă ardea-n suflet. Ți' minte c-o țestoa' să târî-n sus pă plajă, ca să depună ouă-n nisip, ş'io mai-mai s-o iau în țăpoi dă cum o văzui, numa' 'şa, d-a' naibii, dă ciudă, vedeț' voi, că dacă viața nu ierea dălo' dreaptă cu mine, dă ce să fi fos' c-un animal? Da' cân' îi văzui ochii, mi să părur-atî' dă vechi ş'dă dămul', că precis văzusără trecutu' ochii ăia, păi da, ş-atunci o lăsai în pacea iei pă țestoas-aia. P-ormă veniră ş-alde Gubboh ş'Kobbery cu planşele dă făcu' pluta ş's-apucară dă pluti' pă valuri la lumina stelelor – ce mai frumusețe dă plutitor ierea ş'Kobbery! – ş'mă chemară să fa' ş'io pluta cu iei, da' mie numa' la bălăceală nu-m' sta gândurile, nu, io aveam treburi mai urgente dă lămuri' cu Stăreța la şcolărie. 'Şa că mă dusăi direc' la ia şi-i 'săi pă lun' ş'pă la' to' ce-m' sta pă suflet.

Stăreța m-ascultă pân' la capăt, da' dă crezu', nu crezu nicio iotă din to' ce-i 'să' io, ci să gândi că venisăm la ia c-o poveste trasă dă păr, ca să scape clanu' meu dă găzduit o Preştientă. *Îi văzuş ' Nava ş'văzuş' ce vase dă fier ne dă ş'văzuş' câtă 'Gerime ne-arată. Păi, dacă-ş' făcea Preştienții planuri să ne invadeaz' ăle Nouă-Văi-'Tretăiate, tu chiar crezi, î' mintea ta, că noi mai stam acu' iete-aici, să vorbim dă treab-asta? Adu-m' dovez' că Meronym plănuieşte să ne omoare pă toț' în somn, ş-atunci o să convoc o adunare. Da ' dacă n-ai dovez ', băiete, ține-ț' gura! Că nu-i câtuş' dă puțin politic s-aduci acuzații unui musafir atî' dă prețios ca ăsta, Zach'ry, ş'niş' lu' taică-tu nu-i plăcea, dacă te-auzea.*

Stăreța noastră niciodată nu-ş' impunea părerile 'naintea nimănui, da-ț' dădeai ş'singur seama cân' se chema că discuția să-ncheiasă. Iar mie atunş'-m' fu clar: iueream pă contu' meu, păi da. Io, Zach'ry, contra la toț' Preştienții.

Ei, ş'zilele veni ş'să dusă, ş'vara să-ncins-atâ' dă tare, dă parcă ieşea aburi din toate alea. Io stam cu ochii p-alde Meronym care să frăsuia-ncoace şi-ncolo pân toate ăle Nouă-Văi-'Tretăiate ş'să ducea pă la oameni şi-i 'treba cum trăia-n clanurile lor, ce ş'până un'e ierea a' lor, câț' din iei ştia să lupte ş'desena hărți dă cum să putea pătrunde-n ăle Nouă-Văi-'Tretăiate dî' munții Kohala. Pă unu' ş-altu' din oamenii mai bătrâni ş'mai 'țelepț' 'cercai să-i tra' dă limbă ca să-m' spună iei cu vorbele lor: n-avusasără-ndoieli ş'temeri cân' stătusă dă vorbă cu-alde Preştienta? Da' cân' io le vorbii lor dă *invazie* or' *d-atac,* mă țintui cu priviri şocate ş'mirate, că cum vorbeam io d-asemene-acuzații, 'şa că mă ruşinai ş'io şi-m' ținui gura, vedeț' voi, că nu vroiam să mă spurce gura lumii. Trebuia să mă prefa' ceva mai împăca' cu-alde Meronym, ca s-o mome' să să lenevească ş'să mai lase să-i alunece masc-aia prietenoasă după față, că num-aşa puteam să vă' ce planuri s-ascundea dă fap' după masca iei ş's-adun dovezile dă mi le cerusă Stărețа ca să strâng-adunarea.

N-aveam ce face, dăcî' s-aştep' ş'să fiu atent. Meronym să bucura pă bune dă foarte multă trecere. Muierile-i făcea to' felu' dă confidențe, pen' că ia, nu-i aşa, ierea din afară ş'nu s-apuca să le spuie secretele lor la babele clevetitoare. Stărețа-i ceru să 'vețe artimetica 'Gerimii la şcolărie ş'Meronym 'să că da. Catkin 'să că ierea bună 'vățătoare, da' că nu-i 'văța dălo' mai multă 'Gerime dăcî' ştia să-i 'vețe ş'Stărețа ş'ierea precisă, alde Catkin, că dacă vroia, putea să-i 'vețe ş'mai mul' d-atât. Ş'câț'va colegi de-ai lu' Catkin s-apucară dă-ş' vopsiră fețele ca s-arate ş'iei mai negri, ca Preştienta, da' Meronym le 'să că nu-i mai 'văța nimi' dacă nu să curăța la lo', că 'Gerimea ş'Civ'lizarea n-are treabă dălo' cu culoarea pielii, păi da.

E, şi-ntr-o seară, pă verandă la clanu' nostru, Meronym 'cepu să ne-ntrebe dă răboaje. *Ce ie răbojul, un lăcaş a' sufletelor? Or' o memorie comun-a chipurilor ş'neamurilor ş'vârstelor ş-alte alea? Or' o rugăciune către So'mi? Or' ie ca o piatră dă mormân' 'semnată-n viața dă față cu mesaje pentru viața dă urmează?* Că, vedeț' voi, aşa ierea Preştienții ăia,

toată ziua numa’ dă ce ş’cum, nu le-ajungea dăloc să ştie că cutare lucru *aşa* ie ş’gata, să’ lase-n treaba lui. La fel dă scormonitori peste to’ ca ş-aci’ ’n Maui, nu? ’Nchiu Bees ’cercă să ’splice, da’ să-ncurcă ş’p-ormă ’să că iei ierea precis ce ş’cum ierea cu răboajele, numa’ c-acuş’, iete, cân’ trebuia să ’splice, nu ştia cum. Tuşa Bees ’terveniia-n vorbă ş’ ’să că-n Răbojar să păstra la un loc trecutu’ ş’prezentu’ la toț’ Ăi-dân-Văi. Nu mi să-ntâmpla mie prea de’ să pot citi gândurile cuiva, da’-n clip-aia parc-o ş’văzui pă Preştienta cum îş’ ’cea’ mintea iei: *Oho, păi Răbojaru-ăsta tre ’ neapăra ’ să-l vă’ cân’va.* Nu ’săi nimi’ cu voce tare, da’ pân’ să răsară soarele, mă strecurai până jos pă Țărmu’ cu Oase ş’m-ascunsăi pă Stânca dă Su’. Că, vedeț’ voi, ’şa-m’ făceam io socoteala, că dac-o prindeam p-alde străine-aia purtându-să-n scârbă cu răboajele noastre, or’, ş’mai bine, şterpelin’ vrunu’ din iele, atunş’ chiar că puteam să-i ’smuțes’ p-Ăi-dân-Văi mai bătrâni contra iei ş’să le dăschid ochii l-alde vecinii ş’neamurile mele dă ce planuri ş-alte alea-ş’ făcea cu-adevăra’ Preştienții.

’Şa că stătui ş-aşteptai acolo, pă Stânca dă Su’, ş’cât aşteptai mă gândii la câț’ oameni nu-mbrâncisă Jorjic-ăl Bătrân după muchi-aia-n ’vălmăşagu’ dă spume dă sub ia. Ş’mai bătea ş’vântu-n dimineaț-aia, păi da, ți’ minte ca ş’cum fusasă ieri, ş’nisipu’ dă-l ridica vântu’, ş’ierburile dă dune, ş’tufişurile dă ciulini dă le frământa vântu’, ş’spuma dă sărea-n sus cân’ să spărgea vrun val dă stânci. Io-m’ luasăm neşte turte cu ciuperş’ să mănân’ dă dimineață, da’ pân’ să le termin, pă cine zăres’ lungin’ pasu’ către Răbojar, dacă nu p-alde Meronym ş’Napes din Clanu’ lu’ Inouye? Să furiş-amândoi ş’vorbea-n şoaptă, ca hoții! Oho, ce mi-o mai luă mintea la galop! Adică Napes o-nsoțea pă femeia străină? Să dădea mâna iei dreaptă? Da’ dacă-ş’ pusasă’ minte să’ ia locu’ Stăreții în fruntea ălor Nouă-Văi-’Tretăiate, după ce ne gones’ Preştienții pă toț’ Ăi-dân-Văi peste munții Kohala ş’d-acolo-n ocean, cu toată ’Gerimea lor vicleană ş’trădătoare?

Acuma, ie drept c-alde Napes avea un fel d-a fi aşa plăcu’, că toț’ îl iubea, păi da, cum depăna el cu multe glume ş’cu

zâmbete ş-alte alea. Dacă io vorbeam pă limba caprelor, la fel ş'Napes – cum să zic io – vorbea pă limba oamenilor. Da' nu po' să te-ncrezi într-unu' dă mânuieşte vorbele cu-atâta dibăcie cum să pricepea iei. Ş'deci Napes ş'Meronym intrară-n Răbojar cu pas apăsa', ca dă cocoşel. Cățelu' Py rămas-afară, un'e-i 'să Meronym să stea.

Uşor ca briza dă vară intrai ş'io după iei. Napes pusasă deja piedică la uşă, ca să nu să-nchiză ş-să rămână iei acolo, 'năuntru, fără lumină dă ziuă, 'şa că nu mai scârțâi nimi' cân' mă strecurai în vârfurile picioarelor în urma lor. Dă după rafturile-alea 'necate-n beznă pă care stă clădite răboajele-ăle mai vechi, l-auzii p-alde Napes cum vorbea-n şoaptă. Ehe, planuri ş'conspirații, ştiam io! M-apropiai dă iei ş'mai mul', ca s-auz mai bine ce vorbea.

Numa' că Nape' să lăuda cu bunică-su lu' bunică-su, alde Truman – păi da, taman ăla, Truman d-a' Treilea, dă care ş'azi să mai spune poveşti ş'pă Insul' a Mare, ş'chiar ş-aci, pă Maui. Păi, dacă voi, ăştia mai tinerii, nu ştiț' cum vine dă să leagă treaba cu-alde Truma' Napes, ie cazu' să aflaț', 'şa c-aşezaț'-vă comod, 'narmaț'-vă cu răbdare ş'mai daț'-m' ş'mie din blestemat-aia dă iarbă.

Truma' Napes ierea 'cuperator pă vremuri, cân' să mai găsea to' felu' dă maş'nării dă la Ăi-Bătrâni zobite pân cratere i'ş'colo. Ş-într-o dimineață, ce-i trecu lui pân cap: că poate c-Ăi-Bătrâni dosisă cine ştie ce maş'nării d-a' lor, d-alea prețioasele, to'ma'-n vârfu' lu' Mauna Kea, ca să ş'le puie bine-acolo sus. Idee-asta i să umflă ş'să umflă' mintea lu-alde Truman, până cân' seara să hotărî să urce iei pă muntele-ăla 'fricoşător ş'să vadă cu ochii lui ce ş'cum, păi da, ş'ş' pusă' minte să plece chiar d-a doua zi. Muierea lui 'să: *Ieş' nebun, nu-i nimi'pă Mauna Kea, dăcî' Jorjic-ăl Bătrân ş'cu templele lui 'conjurate dă zidur' dă-ncintă. Ş'n-o să te lase iel pă tine să intri, dăcî' dacă te vede c-ai ş'muri' ş-a pus ie' laba pă sufletu' tău.* Da' Truman îi 'să muierii: *Tu du' dă te culcă, toantă bătrână ş'nebună ce ieş', că nu-i nimica 'devăra' din toate suprestițiile-astea prosteşti.* 'Şa că să culcă ş'să sculă

ş'la crăpatu' zorilor o ş'luă la picior către ieşirea din Valea Waipio.

Trei zile-ntregi mearsă Truman ş'să căţără vitejeşte ş-avu to' felu' d-aventuri, dă n-am io vreme-acu' să vi le spui vouă, da'-n to' căzu' trecu pân iele toatele cu bine ş'să trezi că urcasă pă muntele-ăla 'fricoşător ş'bântui', cu vârfu' nori, dă să ve' dă oriş'un' dă pă Insul' a Mare – ş-atî' dă sus urcasă, că iei nu mai vedea lumea dă 'dăsubt. În juru' lui, dăcî' cenuş' ierea, niş' fir dă iarbă ş-o mie ş-unu dă vântur' bătea-ncoace ş-încolo dă parcă ierea neşte javre dingo turbate. Ei, ş'paşii-l adusasă p-alde Truman în faţa unui zi' dă fier uimitor dă 'nalt, mai 'nalt ş'dăcî' copacii săcuia, ş'zidu-ăla 'conjura to' vârfu' muntelui juru-prejuru', mile ş'mile-ntregi. Ş'Truma' mearsă de-a lungu' zidului ăluia toată ziua, to' căutând o spărtură-n iei, că dă 'scalada' pă dasupra or' dă săpa' pă dăsub', niş' vorbă. Ş'ia ghiciţ' voi: peste ce dete iei cân' mai ierea un ceas pân' să 'nopta? Un om dă l-alde Hawi, păi da, cu capu' 'coperi' ca să s-apere dă vântur', stân' pă ciuci în dos' unei stân' ş'trăgân' din pipă. Ş'Hawi ăla ierea tot 'cuperator, ca ş'Truman, ş'să urcasă ş'iel pă Mauna Kea cu-acelaş' gân' ca ş'Truman, vă vine să credeţ'? Atâ' dă pustiu ierea locu-ăla, că Truman ş'cu-alde Hawi să pusă d-acor' să lucrează-mpreună ş'să-mpartă unu' cu altu' ce maş'nării găsea frăţeşte, juma-juma.

Ş'să vez' ş'să nu crez', da' norocu' lu' Truman să schimbă chiar în clip-aia, păi da. Norii gro' ş'negri să subţiară ş's-albiră ş-o poartă d-oţel ca un ar' dă cerc să dăsfăcu brusc în zidu-ăla dă-ncintă ş'scârţâi 'surzitor, da'-n to' căzu' să dăschisă Iar' dă una singură. Pă poart-aia, Truma' nu ştiu să spuie dacă fusasă 'Gerime or' vrăj'torie, da' rătăcitoru' nostru zări o 'dunătură dă temple parcă străvezii, 'şa cum 'ce-n poveştile ve' c-ar fi. Truma' nu să temu dă iele, 'şa 'ce iei, dălo' nu să temu, dăcî' să linsă pă buze dă câte maş'nării ş-alte făcături dă la Ăi-Bătrâni, d-alea bunele dă to', trebuia să fie-acolo, 'năuntru. Îi trasă una peste umăr l-alde Hawi ş'-i 'să: *O-ho-ho, ne 'bogăţirăm, bă, tu, alde Hawi, mai rău ca regii ş'senatorii dinainte dă Căderi!* Deşi mă gândes' io că, dacă

ş'Truma' Napes ierea to' ca stră-stră-nepotu-su, 'n mintea lui-ş' făcea deja planur' dă cum să păstrează dăcî' pentru iei toat-adunătura ce-o prăduia d-acolo.

Da' omu-ăla, Hawi, nu-i zâmbi dălo', dălo' nu-i zâmbi, ci-i vorbi aspru dă su, 'coperitoarea de-o avea pă cap. 'Să: *Bă, tu, Ăl-dân-Văi, în fine sosi ş'vremea somnului meu.*

Truma' Napes nu 'țăleasă despre ce vorbea. 'Să: *Ce vorbă-i asta, că doar nu să culcă soarele pân-acu'. Ş'mie nu mi să făcu dă dormit, ce-i cu tine dă ț'-ă somn?*

Da' bărbatu-ăla, Hawi, să ridicasă ş'trecusă deja pân poart-aia 'tunecoasă. Truman tare să miră ş'strigă după iei: *Nu-i vreme dă dormi', bă, tu, alde Hawi! Ie vreme d-aduna' ce maş'nării grozave lăsar-aci Ăi-Bătrâni!* Ş'Truman să luă după tov'şu' lui dă şi-l găsisă ş'trecu ş'iel pă tărâmu-ăla dă linişte. Juru-prejuru' lui, dăcî' stânci negre ş-răsucite, 'mprăştiate peste to', ş-ceru' negru ş'iel ş' 'cărca' dă nori. Omu' celălal' să prăbuşi-n genunchi ş'-ncepu să să roage. Lu' Truman îi trec-un fio' rece pân inimă, fin'că, vedeț' voi, o pală bruscă dă vân' 'ghețat îi luasă 'coperitoarea după cap l-alde Hawi dă sta 'genunchiat. Ş'Truman văzu că tov'şu' lui ierea dă fap' mor' dă mul', ierea un hoit, jumate oase dăzgolite, jumate carne rămasă pă iele, da' care colcăia dă vierm', ş'pal-aia bruscă dă vân' 'ghețat fusasă mâna l-alde Jorjic-ăl Bătrân, păi da – că dracu' sta chiar acolo, 'ntre iei, cu o lingu' răsucită' mână. *Nu te simțiş' tu singur ş' 'durera' p-afară, scumpu' meu,* 'să regele la toț' dracii către omu-ăla dă l-alde Hawi, *să cutreier' aşa pân lumea ălor vii cu sufletu-mpietri' ş'tu deja mort? Dă ce nu răspunsăş' mai dăvreme cân' te chemai, ă? Om nătân' ce iest'!* Pă urmă, Jorjic-ăl Bătrân îş' vârî lingur-aia răsucită-n găvanele omului-Hawi – da, da, chiar aşa – ş'-i scoasă p-acolo sufletu', cu to' cu restur' din creier' ş'i-l zdrobi, păi da, i-l zdrobi-ntre colții ca dă cal. Omu-Hawi să prăbuşi la pământ' grămadă ş'să făcu deodată ş'iel o stâncă neagră ş'răsucită, ca toate ălelante dă zăcea 'prăştiate juru-prejuru' zidului dă-ncintă.

Jorjic-ăl Bătrân 'ghiți sufletu' omului-Hawi, să şterse la bot, să băşi pă la do' ş'-ncepu să țopăie-n loc. *Sufle' dă*

sălbatic, aţos or' cam acru, s-apucă-ndrăcitu' să vorbească-n rime, tot apropiindu-se d-alde Truman. *Ghindă murată or' vin din cel acru.* Truma' nu-ş' mai simţea mâinile ş'picioarele, păi da, atâ' dă 'fricoşător ierea ce vedea iei 'naintea ochilor. *Da'-n Văi î' suflete pure ş'tar', să topes' pă limbă ca mierea-n stupar.* Suflarea dracului puţe' a peşte ş-a băşină. *'Săş' că vrei juma-juma,* glăsui Jorjic-ăl Bătrân lingându-ş' lingura sucită. *Cân ' vrei să-ţ' iei jumatea, Truma' Napes a' Treilea dân Valea Mormon – acuma or' după ce mori?*

Cum-necum, Truman îş' căpătă 'napoi mâinile ş'picioarele ş-o zbughi pă poart-aia 'tuneca', dă nu nemeri să fugă mai repede, să 'piedică şi-ş' dete drumu pă munte-n jos – dă dragu' vieţii lui, nu-ş' 'toarsă capu' să să uite-n urmă niş' măcar o dată. Cm' ajunsă-n ăle Nouă-Văi-'Tretăiate, toată lumea-ş' căscă ochii mari cân' îl văzu, încă denainte s-apuce iel să-ş' povestească 'venturile. Că, vedeţ' voi, Truman avusasă păru' negru ca pana corbului 'nainte, iar acu' i să făcusă alb ca spuma valurilor dă să sparge pă mal. Pân' la ultimu' fir din cap!

'Cuma, voi n-aţ' uita' că io, Zach'ry, stam ascuns pă după rafturi, 'n Răbojar, ş'-l ascultam p-alde Napes cum îi depăna poveste-aia veche ş'dă dămu' la musafira mea nedorită Meronym ş'-i arăta răboajele neamurilor lui dântr-alte vieţi. Câtva timp o-nvăţă ce-nsemna ş'cum să folosea răboajele; pă urmă, 'să că trebuia să să ducă să-ntinză plăşile ş'plecă, iar Meronym rămas-acolo singură. Niş' n-apucă iel bine să plece, că Preştienta 'să cu voce tare-n bezna Răbojarului: *Ei, ş'ce părere-ţ' făcuş' dă Truman, Zach'ry?*

Oho, da' ce mă speriai, că niş' nu visasăm io că ia ştia că stam acolo ş'trăgeam c-urechea! Numa' că ia nu-m' vorbisă pă tonu' c-ar fi vrut să să rî' dă min' or' să mă facă dă ruşine, dălo', că ierea prefăcută ş'-m' vorbisă că parcă ia ş'cu mine păşisăm 'preună-n Răbojar. *Ieş' dă părere că povestea lu' Truman ie doar aşa, o dăpănătură dă muiere bătrână ş'proastă? Or' crez ' c-are ş-un dram d-adevăr în ia?*

N-avea ro' să mă prefa' că nu ieream acolo, nu? Că doar

văzusăm că mă simțisă chiar ş-aşa, dacă stătusăm nemişcat. ’Şa că mă ridicai ş’mă strecurai pântre rafturi ca să m-apropiu dă loc’ un’e sta Preştienta ş’desena răboju’. Mi să făcusără ochii ca dă cucuvea-n ’tunericu-ăla ş-acu-i vedeam bine fața lu’ Meronym. ’Săi: *Aci, ’n locu-ăsta, e sfânta sfintelor. Aci eş’ chiar în casa lu So’mi.* Vroiam io ca vocea mea să fie mai fermă dăcî’ fusasă vrodată, da’ dă la trasu’ c-urechea mi să ’muiasă dă tot. *Niciun străin dă locurile-astea n-are treabă să vin-aci să-ş’ vâre nasu’ pântre răboajele noastre.*

Merony-m’ răspunsă pă ton politic, nu cum îi vorbisăm io: *Îm’ cerui permisiune dă la Stăreța voastră să intru aci. Ia-m’ dete voie. Nu m-atinsăi dă niciun al’ răboj, dăcî’ d-al clanului Napes. Ş’pentru asta-m’ dete voie-alde Napes. Rogu-te, ’splică-m’ de ce eş’ atî’ dă-nciudat, Zach’ry, că io vreau să pricep, da’ nu reuşes’.*

Păi, vedeț’? A naibii Preştientă să gândea ia mai ’nainte la ce vroiai tu să-i spui, cân’ tu niş’ n-apucasăş’ să te gândeş’ ’n mintea ta. *Poate c-o dusăş’ dă nas pă Stăreța noastră,* ’să’ io cî’ putui dă rece-n gla’ ş’de rău în priviri, *ş’poate că ş’pă maica mea ş’pă clanu’ meu îi dusăş’ dă nas, ş’pă toț’ din toate ăle Nouă-Văi-’Tretăiate, da’ pă mine-aşa să ştii că nu mă duş’ dă nas, câtuş’ dă puțin! Fin’că io* ştiu *că nu ne spui tot adevăru’!* ’Cuma chiar c-o luasăm pă nepregătite – ş’ce bine mă simți’ io atunş’ că nu mă mai ’scunsasăm ş’spusasăm pă față ce gândeam io’ mintea mea!

Meronym parcă să ’cruntă: *Despre ce nu vă spun io vouă tot adevăru’?* Păi da, c-o băgasăm la idei, nu glumă, p-alde Regina ’Gerimii.

Care-i motivu’, dă fa’, pentru care veniş’ aci să pui ’trebări despre locurile noastre? Să pui ’trebări despre felurile noastre? Să pui ’trebări despre noi?

Meronym oftă ş’pusă ’napoi pă raft răboju’ lu’ Napes. *Aci nu-i vorba dă ce-i adevărat numa’-mparte or’păde-a-ntregu’, Zach’ry. Ie vorba dă ce face bine or’ face rău, păi da.* Ş-apoi ’să ceva ce pă mine mă străpunsă ca un țăpoi pân vintre: *Da’ tu, Zach’ry, n-ai ş’tu vrun secre’ dă-l ții numa’pentru tine ş’nu*

le spui „tot adevăru'“ la toț' ăilanți?

Io văzui negru 'naintea ochilor. Dă un'e să fi ştiut ia dă Vadu' lu' Sloosha? Că doar trecus-atâți-ani d-atunş'! Nu cumva Preştienții ierea mână' mână cu-alde Kona? Or' poate-avea nu-ş'ce drăcărie dă 'Gerime de-a lor, dă putea scormoni cu ia dup-amintirile-ăle mai ascunse ş'mai adânci 'gropate' mintea omului? Nu mai 'săi nimic.

Îț'jur, Zach'ry, 'să Meronym, *mă le' pă numele lu So'mi…*

Oho, da' ce mai urlai atunş', că străinii ş'sălbaticii niş' măcar nu *crede*-n So'mi, 'şa că n-avea ia treabă să spurce numele lu So'mi cu limba iei!

În schi', Merony-m' răspunsă calmă ş'-mpăciuitoare, ca-nto'deauna. 'Să că tare mul' greşeam, tare dă to'. Că ia credea-n So'mi, ba chiar mai mul' dăcî' mine, da' dac-aşa vroiam io, na, să lega pă numele fiului iei, Anafi. Pă norocu' ş'pă viața lui să jura că nici unu din Preştienț' nu plănuia nimi' rău în contra la Ăi-dân-Văi, cătuş' dă puțin, ş'că iei, Preştienții, avea mul', *mul'* mai mul' răspec' dă neamu' meu dăcî' lăsam io să-m' treacă pî' minte. Ş'mi să jură că dacă putea să-m' spună tot adevăru', mi-l spunea – numa' că nu putea.

Ş'p-ormă plecă, luându-ş' cu ia victoria 'supra mea.

Io mai rămăsăi acol-o vreme ş'mă uitai la răboju' lu' taica ş'cân' îi văzui chipu' cioplit în iel, parcă-l ş'văzui cum zăcea 'junghiat în râu' Waipio. Ş'ce mai lacrimi fierbinț' 'm' țâşniră – dă ruşine, dă milă. Io cică iaream ca' dă familie, l-alde Clanu' lu' Bailey, cân' io nu iaream în stare să vorbes' mai apăsa' dăcî' mieluşălu' 'fricoşa', niş' să mă dăscur' mai cu spor dăcâ' şoldanu' prins în laț.

Adu-m' dovez', băiete, or' dacă nu, ține-ț' gura. Dă cân' 'm' răspunsasă Starețа cu vorbele-astea, io nu mă mai gândeam, în or'ce momen', dăcî' cum să fa' ros' dă dovez'. Ş'dacă nu reuşeam să pu' mâna pă dovezile-alea pă căi cî' dă cât onorabile, asta ie, trebuia să fa' cumva să le fur. Câteva zile dup-aia, toț' ai mei să dusasă l-alde Tuşa Bees, cu to' cu Meronym, pen' că trebuia s-o-nvețe să stupărească. Io mă-

ntorsăi cu caprele mai din vreme – păi da, că mai ierea ’ncă soarele peste Kohala – ş’mă strecurai în odaia musafirei noastre ş-acolo mă pusăi pă căuta’ sacu’ iei dă scule. Nu-m’ luă mul’, că Navista şi-l vârâsă pă su’ podea. ’Năuntru găsii neşte plocoane c-alea dă ni le dădusă la sosire, da’ ş’neşte maş’nării cu ceva ’Gerime-n iele. Câteva cutii-n care nu zornăia nimi’ dacă le scuturai, da’ niş’ capa’ n-avea, ’şa că nu le putui dăschide, o sculă dată naibii rău dă to’, dă niş’ nu ştiam ce ierea, numa’ c-aducea ca formă ş’ierea moale la pipăi’ ca ţurloiu’ dă capră, în schim’ ierea ca cenuşa la culoare ş’grea ca lava-mpietrită, p-ormă două pere’ dă cizme făcute la meserie ş’trei-patru cărţ’ cu desene şi ’semnări în limba lor secret-a Preştienţilor. Nu mi să păru nimi’ cunoscu’ din desenele-alea, nu le făcusă niş’ măcar pă Insul’ a Mare, nu, că ierea neşte plante ş’neşte păsări cu’ nu mai văzusăm niş’ măcar în visare, păi da. Ultimu’ lucru, însă, ierea ş’minune’ a mai mare.

Un ou mare, dă culoare c-argintu’ ş’dă mărime câ’ capu’ dă bebilu’, ş-avea neşte ’dânciturі ş’neşte semne pă iei dă ştiai un’e trebuia să-ţ’ pui deş’tele. La greutate niş’ nu să simţea ş’mai mul’ d-atâ’, că niş’ nu să rostogolea. Ştiu ş’io că sun-aiurea, da’ câte poveş’ nu să mai spune d-Ăi-Bătrâni ş’toată ’Gerimea lor, ş’dă casele zburătoare, ş’dă bebiluşii crescuţ’ pân sticle, ş’dă poze-n care vez’ cum îţ’ trece pân faţa ochilor lumea-ntreagă, ş’nici-alea n-are nicio noimă, da’ fin’c-aşa ierea, ş’oamenii le deapăn-aşa cum ierea, ş’cărţile vechi le spune pă bune. ’Şa că io luai ou-ăla c-argintu-n mâinile mele-amândouă ş’iel ’cepu să bâzâie ş’să lucească, dă parcă ierea viu, păi da. Io’ lăsai jos val-vârte’ ş’ou ’ndat-amuţi. Nu ştiu ce ierea dă băga viaţă-n ou-ăla – poate căldura dă la mâinile mele.

Da’ mă făcus-atâ’ dă curios, că’ luai dî’ nou î’ mâini, ş’ou ’cepu să vibrează ş’să ’călzi până cân’ ieşi din iel ş’să ridică-n sus o fată ca o vedenie! Păi da, că asta ş’ierea, o vedenie dă fată chiar dasupra oului, să vede-aşa cu’ mă vedeţ’ voi pă mine acum ş-aci. Dăcî’ capu’ ş’gâtu’ i să vedea plutin’ pă dasupra oului, ca ş’cum să reflectă luna-n apă noaptea,

ş'mai ş'vorbea! Io chiar că mă speriai ş'-m' luai mâinile după ou-ăla c-argintu', da' vedenia dă fată rămas-acolo, nu mai dispăru.

Vre' să şti' ce făcea? Nimi' nu făcea, dăcî' vorbea ş'vorbea-ntruna, iete-aşa cum vă vorbes' io vouă. Da' nu vorbea ş'ia dălo' cum vorbeşte omu' cân' deapăn-o poveste, nu, ia vorbea pă limba la Ăi-Bătrâni ş'dălo' nu 'terpreta ce vorbea – dăcî' răspundea la 'trebările dă i le punea o voce moale dă bărba', da' nu şt' io cine ierea bărbatu-ăla, că nu i să vedea chipu'. Ş'dă fiecare vorbă d-o pricepeam ş'io, 'cea vro cinci or' şase altele dă nu le mai pricepeam. Fat-aia ca vedenia-ş' ținea buzele strânse-ntr-un zâmbet amar, în schim' în ochii lăptoş' i să citea că ierea tristă, tristă rău dă to', da' ş'mândră, ş'tare dă felu' iei. Cân' î' mai veni sufletu' la lo' dă putui să vorbesc, 'trebai în şoapt': *Ăsta ce-i, fato, sufletu' tău rătăci'?* Da' ia nu mă băgă-n seamă, ş-atun' 'săi: *Fato, mă vez' or' ba*? Pân' la urmă 'țelesăi că vedenia dă fată nu cu mine vorbea ş'niş' nu mă vedea.

'Cercai să-i mângâi pielea ca noru' ş'păru' ca peria, da' mă jur pă cinstea mea că-m' trecură deş'tele pân iele, ca 'tunş' cân' vez' ceva că s-oglindeşte-n apă. Ceva ca neşte linii su'țir' ca foaia dă hârtie 'cepu să vibrează pân ochii ş'pân gura iei, dă clipea cân' 'ncolo, cân' 'ncoace, iete-aşa, cân' 'ncolo, cân' 'ncoace.

Vai, ş-aşa ierea dă străvezie ş'de minuna' d-albăstrie vedenia iei, că pă mine mă duru-n suflet.

Numa' că deodată vedenia fetii să făcu nevăzută 'napoi în ou, 'năuntru, ş-în locu' iei 'păr' un om, o vedenie dă Preştient, unu' dă mă *vedea* ş'iel pă mine ş'-m' vorbi pă un ton 'fricoşător: *Cin' ieş' tu, băiete, ş-un'e-i Meronym?*

Preştientu' s-aplecă 'nainte ş'chipu' lui să mări. Ş-avea un glas mârâi' ş'colțo'. 'Să: *Două lucrur' te-ntrebai, băiete, ş'tu fă bine să-m' răspunz' acuş', că dacă nu, 'ț' blăstem to' neamu-atâ' dă rău, dă niciun bebiluş n-o mai trăi mai mul' d-o lună-n clanu' vostru nici-acu', nici-al'dată!*

Mă trecură toate apele şi 'ghiții în sec. 'Săi: *Îm' 'ce Zach'ry, dom'le, ş-alde Meronym ie bine sănătoas-absolut, ş-acuma-i la*

Tuşa Bee' s-o-nvețe stupăritu'.

Preştientu' mă sfredeli-n sufle' cu privirile lui ca neşte țăpoaie, cântărin' dacă să mă cread-or' ba. 'Ce: *Ş'Meronym ştie că gazda-i scotoceşte pân lucrur' cî' timp ia-i plecat' – aud? Ş'să nu mă minți, că io ştiu să recunosc un mincinos!*

În tim' ce dam din cap că nu, parcă mă ş'feream dă loviturile lui.

,Scult-aci la mine ce-ț'spun. Preştientu-ăla, cân' vorbea, l-ascultai ca pă Stărețа. *Ia ş'pune la loc omelnicu-ăla, adică „ou' " dă-l ții' mână, pune' la lo' dă un'e-l lua'. Ş'nu spui la* nimen', *auz' tu? La* nime' *nu spui că-l văzuş'. Că dacă nu ții minte ce-ț' fac?*

Da, 'm' blăstem' to' neamu-atâ' dă rău, dă niciun bebiluş n-o mai trăi nici-acu', nici-al'dată, 'să' io.

Păi da, hai, c-o nemeriş', 'm' 'să omu-ăla cu glasu' ca dă tunet. *Să ştii că stau cu ochii pă tine, alde Zach'ry din Clanu' lu' Bailey,* 'să vedenia dă Preştient – na, că-m' ştia şi iei clanu', la fel ca Jorjic-ăl Bătrân.

Pă urmă să făcu ş'iel nevăzu' ş'ou-ăla c-argintu' mai vibră puțin, din ce-n ce mai puțin, pân'muri dă tot. Î' mare grabă-i pusăi lu' Meronym toate-alea 'napoi în sacu' dă scule ş-vârâi sacu' 'napoi su' podea. Îm' 'săi î' mintea mea că mai bine niş' nu' mai vâram nasu'. Fin'că, vedeț' voi, ce găsisăm io acolo nu ierea dălo' dovad-aia dă mi-o cerusă Stărețа, ca să-m' dovedes' io 'doielile mele, niş' vorbă, ce găsisăm io ierea o dovad-a 'Gerimii, dă-m' 'povăra ş'mai tare norocu' ş-aşa spurcat. Ş'tre' să recunos' că fusasă şi-o pat-a naibii pă onoarea mea dă gazdă.

Ş'niş' n-o puteam uita pă vedeni-aia dă fată, dălo' nu puteam, venea să-m' bântuie visele ş'cân' dormeam, ş'cân' stam treaz. 'Tâtea simțir' ierea-n sufletu' meu, că niş' nu mai aveam loc în sufle' să-ncapă toate. Ehe, nimi' nu-i uşor cân' ieş' tânăr, fin'că te mir' ş'te tem' dă toate-alea ş'parcă to'deauna te mir' ş'te tem' dă toate-alea pentru prima oară.

Ei, ş'Doamna Luna să făcu grasă, ş'p-ormă Doamna Luna să făcu la lo' slabă ş'cum-necum trecură dă parcă niş' nu să

văzură trei din ăle şase luni până cân' trebuia să să-ntoarcă Nava Preştienţilor s-o ia 'napoi p-alde Meronym. 'Tre mine ş-musafira noastră să făcusă d-acuma un fel dă pace. Nu-i vorbă, că n-aveam io 'credere' Navist-aia, da' iete-aşa, c-o toleram pân clanu' meu şi pân juru' clanului meu, dăstul dă politi' cî' s-o po' ţine mai bine sub 'sărvaţie. Numa' că-ntr-o după-masă furtunoa' să 'tâmplă prima-ntâi dântr-un şir dă 'tâmplăr' d-avea să schimbe pacea 'şezată-ntre noi în al'ceva, păi da, 'n ceva-n care soarta iei ş-a mea să-mpletea una cu-alta ca cârceii dă viţă-dă-vie.

Într-o dimineaţă dă ploua, cum 'săi, stam chirci' ş-mă feream dă ploaie su' neşte frunze mari pă Dealu' Fermii, cân' îl văzui p-ăl mai mic a' lu' văru' Munro, F'kugly, că venea-n fuga mare pă deal în su', strigân' dă zor după mine – ş'venea să-m' aducă veş' de-a drept' oribile. Sor'-mea Catkin îş' luasă undiţa ş'să dusasă la pescui' pă ţărmu' dă la Stânca Javrii, ş-acolo călcasă p-un peşte-scorpion, ş-acuma trăgea să moară-n tremuri' ş'fierbinţe' l-alde Clanu' lu' Munro. Ierbista, Wimoway – păi da, chiar maica lu' Roza – veni' s-o dreagă, ş-alde Leary, vraciu' din Hilo, 'cea ş'iel dăscântecele lui, da' viaţa lu' Catkin to' trăgea să să stingă. Niş' bărbaţii voini' ş'zdrave' nu mai trăies' mul' după ce-i 'ţeap-aşa un peşte d-ăla scorpion, păi da, 'şa că biata Catkin, cî' dă mică ierea ia, era preci' să moară-n două ceasuri, cel mul' trei.

F'kugly răma' să vadă iei dă capre-n locu' meu, cî' timp io' luai la vale pântre copacii ăi dă corn pân' la Clanu' lu' Munro. Cân' ajunsăi acolo, chiar aşa ierea, cum 'sas-alde F'kugly. Catkin frigea toată ş'horcăia ş'nu mai cunoştea pă nimen' după chip. Wimoway scosasă ţepii otrăviţ' din picioru' iei ş'-i tratasă 'ţepăturile cu pulpă dă *noni*, 'n tim' ce Sussy-i punea prişniţe reci pă frunte, ca să-i mai ia din fierbinţeală. Jona' să dusasă la Răbojar, ca să să roage l-alde So'mi. Leary Bărbosu-ş' bălmăjea dăscântecele lui dă Hilo ş'-ş' scutura ţăpoaiele vrăjite cu plete, ca s-alunge duhurile rele. Mie unu' parcă nu mi să păru c-alde Leary ierea dă prea mare-ajutor. Catkin trăgea să moară, 'ţ' dădeai seama d-asta cân' simţeai cu' mirosea 'năuntru-acolo, da' maica vroia să-l ştie ş'pe

Leary p-aproape, fin'că, vedeț' voi, omu' e-n stare să creadă-ntr-o mie ş-una dă credințe dacă-ş' face el socoteala că numa' una din iele poate-l ajută. 'Şa că io ce-aveam dă făcu' dăcî' să stau pă ciu' ş's-o țin pă iubita mea soră Catkin dă mâinile dă-i frigea 'mândouă ş'să-m' aduc aminte dă cum stătusăm la fel, dăgeaba, ca un bolovan, ş'mă uitasăm l-alde Kona cum îi 'conjurau ş'-i biciuiau p-Adam ş'pă taica? Ş'nu ştiu să spui dac-o fi fos' glasu' lu' taica, or' poate glasu' lu' So'mi, or' poate c-o fi fos' chiar glasu' meu, da'-n to' caz' un glas moale-m' şopti-n ureche ş'-m' 'să: *Meronym.*

Aflasăm din ce bârfea toț' ăilanț' că Meronym să coborâsă la Râpa lu' Gusjaw, 'şa c-o luai ş'io la fugă-ntr-acolo ş'chiar aşa, o găsii umplî' neşte borcănaşe lunj', dă precis folosea la 'Gerime, cu apă dă să strânsasă-n Râpa lu' Gusjaw dă la ploaia cu spume dă cădea. Aflasă ce să 'tâmplasă fin'că trecusă p-acolo mai devreme Wolt ş'-i 'sasă ş'iei to' ce vorbea gura lumii. Preştienta-ş' luasă cu ia sacu' dă scule, slăvită fie So'mi.

Bună să-ț' fie ziua! 'm' strigă Navista cân' mă văzu fleoşcăin' spre ea pân băltoace.

Ba nu-i dăloc! îi striga' io 'napoi. *Moare Catkin!*

Merony' m-ascultă c-un chip abătu' cât îi depăna' io dă peştele-scorpion, da' 'să că-i părea rău, fin'că nu, n-avea 'Gerime dă vindeca', ş-apo' Wimoway cu ierburile iei ş'Leary cu dăscântecele lui – doar aşa să vindeca pă Insul' a Mare ş'd-ast-avea nevoie oamenii bolnavi după Insul' a Mare, nu?

Căca' dă dingo! 'să' io.

Meronym scutură din cap ş'mai tristă.

Atunci-i vorbii pă față: *Catkin 'ce că ieş' tuşa iei ş'chiar* crede *că ies' neam cu ia. Ş'ştii foarte bine că dă purta' te porți în clanu' nostru că parcă ieş' neam cu noi. Ce-i asta, vro altă prefăcătorie d-a ta ca să ne mai studiez' puțin? Ş-asta ține to' dă „nu po' să-ț' spun tot adevăru'?"*

Meronym oftă: *Nu, Zach'ry, nu-i vorba d-asta.*

Io-m' 'cercai norocu': *Ie bine, atunş', fin'că io zi' c-adusăş' cu tine ceva 'Gerime-anume cu care po' să-ț' ajuț' neamu', pă Catkin.*

Meronym zvârli spre mine cu vorbele ca cu ţăpoiu’: *De ce nu te duş’ tu să mai scotoceş’ puţin pân sacu’ meu ş’să furi d-acolo cu mâna ta ’Gerimea Preştienţilor?*

Păi da, iete c-aflasă că-i umblasăm la ou-ăla c-argintu’. Să prefăcusă că nu ştia, da’ ia ştiusă to’ timpu’. Fin’că n-avea niciun ro’ să zi’ că nu, niş’ nu mai ’săi. În schim’ ’săi: *Sor’-mea moare ş’noi stăm aci să ne luptăm unu’ cu altu’.*

În timpu-ăsta, parcă toate râurile ş’toate ploile din lume iete-acolo să vărsa, peste capetele noastre. Meronym ’să pân’ la urmă că bine, uite, ia venea să să uite l-alde Catkin, da’ veninu’ dă peşte-scorpion ie tare ş’iute, ş’că cel mai sigur ierea că nu putea face nimi’ s-o scape dă la moarte pă surioara mea, ş’că io să fa’ bine să price’ dup-acuma ’devăru-ăsta. Io nu mai ’săi niş’ da, niş’ ba, dăcât o dusăi cât putu’ io dă repede pân’ la Clanu’ lu’ Munro. Cân’ intră Preştienta ’năuntru, Wimoway ’splică ce-i făcusă ia pân-atunş’, ’n tim’ ce Leary Bărbosu’ ’cea: *Ahh!… S-apropie diavolu ’ dă ia… ’Hh! Îl sim ’ cu daru ’ meu ăl sfânt…*

Catki’ nu mai ştia dă ia d-acu’, păi da, că zăcea nemişcată ş’ţapănă ca răboju’, dăcî’ că-i mai hârjâia câte-o suflare, dă parc-avea o viespe-n gât. Pă chipu’ ’durerat a’ lu’ Meronym să citea: *Nu, prea dăparte să dusă, nu mai po’ să-i fa’ nimi’,* ’şa c-o sărută p-alde sor’mea pă frunte ş’ieşi ’napoi în ploai-abătută. *Ehe, iete ş’Preştienţ’,* cârâi Leary, *cu toată ’Gerimea lor dă mişcă vrăjitoreşte năvile d-oţel, da’ numa’ Sfânta Cântare-a îngerului Lazăr poa’ să-l cheme ’napo ipă sufletu’ fetii, ca să nu mai cutreiere dispera’ pă câmpurile dintre viaţă ş’moarte.* Ş’io ieream tot aşa, dispera’ că murea sor’mea, ş’ploaia parcă nu să mai oprea, da’ tot auzii dî’ nou în ureche-aceiaş’ voce dă nu mă slăbea dălo’ ş’-m’ to’ ’cea: *Meronym.*

Nu ştiu să spui dă ce, da’ mă dusăi după ia. S-adăpostisă-n poarta olăriei lu’ Munro ş’să uita la fuioarele dă ploaie dă cădea. ’Săi: *Uite, ştiu că n-am niciun drep’ să-ţ’ cer să faş’ ceva pentru mine, că nu fusăi dălo’ gazdă bună, ba chiar mi-e ş’mie ruşine dă ce gazdă păcătoasă fusăi, da’…* – ş’rămăsăi fără vorbe.

Preştienta niş' nu să mişcă, niş' nu să uită la mine. 'Să: *Viața tuturor ălor din tribu' tău să supune ordinii naturale. Catkin to' călca pă peştele-ăla scorpion ş'dacă iieream io aci, ş'dacă nu iieream.*

Cu toată ploaia, to' s-auzea fleoşcăi'-pleoscăi' cum cânta păsările-n copaci. 'Săi: *Ştii, poate că n-oi fi io dăcât un nătân' dă păzitor dă capre, da' to' socotes' că simpla ta prezenț-aci cam dete peste cap ordine-asta naturală. Socotes' c-o 'mori p-alde Catkin pân simplu fap' că nu faş' nimic. Ş'mai socotes' că, dac-ar fi vorba dă fiu'tău Anafi, dac-ar zăcea iei acolo cu inima ş'plămânii măcinaț' dă venin dă peşte-scorpion, atunci ordine-asta naturală dă care ziş' tu nu ți să mai părea chiar atâ' dă 'portantă, ă, nu crez'?*

Nu-m' răspunsă nimi', da' iieream precis că m-ascultasă.

De ce-i mai valoroasă viața dă Preştien' dăcî' viața unuia ca noi, Ăştia-dân-Văi?

Meronym să răsti la mine: *Io nu venii aci ca s-o fa' p-alde So'mi or' dă câte or' să-ntâmplă nu-ş' ce rău ş'săpocnes' din deş'te ca să fa' să fie bine! Ş'io-s tot om, Zach'ry, ca ş'tine, ca ş'or'cine al'cineva!*

Îi promisăi: *Nu-i vorba dă or' dă câte or' să-ntâmplă nu-ş' ce rău, dăcî' d-acu' ie vorba.*

Ia să uită la mine cu ochii 'lăcrimaț': *Iar tu nu promite ceva ce nu poț' niş' să ții, niş' să nu ții.*

Deodată, nu ştiu cu', mă trezii spunându-i to' ce ştiam io că să 'tâmplasă la Vadu' lu' Sloosha – tot adevăru', picătură cu picătură. Cum îi adusasăm io p-alde Kona dă-l omorâsă pă taica ş'luasă-n robie pă frate-mio Adam ş'cum nu mărturisisăm până-n clip-aia nimănui. Dă ce să-i fi servi' pă tavă un secre' ținut atî' dă bine ferecat, ş'cui? Tocma' duşmanului meu – asta pricepui dăcî' la urmă dă to', cân' 'țelesăi ş'ce-nsemna toată povestea, ş'-i 'săi ş'iei: *Toate astea dă ți le spusă' io ție despre mine ş'sufletu' meu ie ca un țăpoi vârât în gâtu meu, ca un căluş vârât în gura mea. Po' să le spui ş'tu mai dăparte la gura lumii ş'să mă nenoroceşt', or'cân' vrei tu. Că lumea o să te creadă ş 'bine-o să facă, fin 'că aşa ş'ie, fiecare vorbă i-adevărată ş-lumea o să te creadă, fin'că to'*

simte că sufletu' meu ie ca dă piatră. Da' dacă ai la tine 'Gerime dă or'ce fel, or'cî' dă puțină, ș'po' s-o ajuț' pă Catkin acu', dă-m' să-i dau, spune-m' ce să-i fac, fă-i tu. Nime'n-o să știe, nime', niciodată, *'ț' jur, dăcî' tu ș'cu mine.*

Meronym să luă dă cap cu mâinile-amândouă, dă parc-o durea să-i crape, ș'bombăni ceva ce numa' ia trebuia s-audă, ceva ce-auzii ș'io, da' de pricepu', nu pricepui: *Dacă vrodată află rectoru' ce fac, dă dă pereț' cu toată catedra mea!* Păi da, c-așa făcea din cân' în cân', 'cea șirur' întrej' dă vorbe dă io nu le știam. Dântr-un borcan fără capa' dă-l avea-n sacu' ei dă scule, scoas-o pietricic-albăstrie, cât ou' dă furnică dă mică, mi-o dete ș'mă-nvăță s-o vâr în gura lu' Catkin, da' s-a' mare grijă să nu mă vadă nime', niș' măcar să nu i *să pară* cuiva că mă văzusă. *Ș'pentru numele lu' So'mi,* 'să ia după ce mă-nvăță, *dac-are noro' Catkin ș'scapă cu viață, că nime' nu poate spune c-o să scape, ai grijă să capete ierbista toate laudele c-o vindecă, nu 'blânzitoru-ăla dă șerp' dân Hilo, da?*

'Șa că io luai hapu-ăl-albăstrui dă mi-l dete ia ș'-i mulțumii dăcât atunci, o dată. Meronym 'să: *O vorbă să nu scoț', nici acu', nici al'dată cî' mai trăiesc io,* ș'io-i promisăi ș'promisiune-asta mi-o ținui pân' la capăt. Băgai hapu-n gura sor'mii, draga dă ia, cân' îi schimbai prișnița după frunte, cu' mă-nvățasă Meronym, ș'nime' nu văzu nimic. Ei, ș'ce să 'tâmplă dup-aia?

Dăcâî' după trei zile, Catkin să ducea dî' nou la școlărie, păi da.

Dăcât atî', trei zile! Renunțai dup-aia să mai cau' dovez' că Preștienții ne spiona pă noi ca să ne ia-n robie. Leary dă l-alde Hilo să lăudă la toată lumea dă sta să-l asculte că vindecător mai mare ca iei nu ierea niș' Preștienții, da' oamenii parcă mai tare credea că Wimoway o făcusă bine pă Catkin, ș'nu iel.

'Tr-o seară, cam la o lună după ce bolisă Catkin, stam toț' ș'mâncam iepure fript cu barabule dulci, cân' Meronym ne făcu brusc un anunț dă ne lăsă pă toț' cu gura căscată. 'Să c-avea dă gân' să să cațăre pă Mauna Kea până nu să 'torcea Nava după ia, ca să vadă cu ochii iei ce ierea dă văzu' p-

acolo. Maica-i vorbi prima, tare ’grijorată: *Păi dă ce, fato, Meronym? Că doar nu-i nimi’ pă Mauna Kea, ’n-afară dă iarnă to’ timpu’ ş’grămez’ mar’ dă stânci.*

Maica nu-i ’să ce ne gândeam cu toţii, că nu vroia să pară sălbatică ş’suprestiţioasă, da’ Sussy nu s-abţinu ş’dete totu’ pă faţă: *Tuşă Mero,* ’i ’să, *dacă te urci pân-acolo, Jorjic-ăl Bătrân o să pună laba pă tine ş-o să-ţ’ scoată sufletu-afară c-o lingur-ori-bilă ş’răsucită ş-o să ţi-l mănânce, ca să nu mai renaşti în vecii vecilor, ş-atunci corpu’ tău o să să facă un bolovan ’gheţat. Mai bine stai aci, ’n Văi, un’e nu te paşte niciun rău.*

Meronym nu să râsă d-alde Sussy, dăcât îi ’să că Preştienţii avea ’Gerimea lor, dă-l gonea pă Jorjic-ăl Bătrân una-două. Ş’mai ’să că trebuia să să urce pă Mauna Kea dacă vroia să deseneze Vântoasa, ş’că noi, or’cum, Ăi-dân-Văi, aveam nevoie să ştim ce mişcări mai făce-alde Kona dă la Leeward până-n Târgu’ Waimea. Ştiam că fusas-o vreme cân’ vorbele-astea mie unuia-m’ scula’ toate bănuielile după lume, da’ nu mai gândeam aşa, dălo’ nu mai gândeam aşa, dăcât iheream ’grijora’ nevoie mare dă grija musafirii noastre. Câteva zile bune după ce să răspândi vestea-sta, gura târgului fu tare ocupată. *Cică Navista vrea să să urce pă Mauna Kea!* Oamenii venea s-o ’vertizeze p-alde Meronym să nu-ş’ vâre nasu-n ’cinta lu Jorji’, că nu mai apuca să ş’coboare d-acolo. Chiar ş’Napes trecu pă la noi ş’-i ’să lu’ Meronym că una ierea să te urci pă Mauna Kea-ntr-o poveste, da’ să te urci pă bune – tre’ să fii ş’căzu’, ş’bătut în cap. Stăreţa ’să că Meronym putea să să ducă-ncoace ş’-ncolo un’e vroia, da’ că ia nu-i putea cere la nimen’ să-i arăte drumu-n sus, că prea ierea neştiu’ ş’-plin dă primejdii muntele-ăla – trei zi’ la urca’ ş’-ncă trei zi’ la coborî’, ş’javrele dă dingo, ş’Kona, ş’-numa’ So’mi mai ştie ce ş’cum te-aşteaptă pă drumu-ăla. Ş-or’cum, s-apropia târgu’ dă la Honokaa ş’toată lumea du pân toate clanurile nu mai pridideа dă câte pregătiri ierea dă făcut.

Ei, da’ io-i surprinsăi pă toţ’ ş’-mai abitir, păi da, cân’ anunţai că mă duceam cu ia, cu Meronym. Nu-i vorbă, că nu

iercam io ştiu' dă calu' ăl mai breaz din to' grajdu', 'şa că ce-m' trebu- is-aşa ceva? Păi, nu-i greu dă ghicit. O dată, că-i rămăsasăm dator lu' Meronym pentru povestea cu-alde Catkin. Doilea, că sufletu' meu or'cum ierea jumate-mpietri', nu? 'Şa că n-aveam io norocu' să mă mai renasc, ş-atunş' n-aveam nimi' dă pierdu'. Ba chiar mai bine dac-ajungeam io să' mănânce sufletu' Jorjic-ăl Bătrân, dăcât altu' care poate-avea norocu' să să renască, păi da. Ş-asta nu ierea că să trezisă vitejia' mine, niş' vorbă, da' era ceva dă bun-simț. Maica nu s-arătă prea bucuroasă, că ne-aştepta vremuri grele-n ăle Nouă-Văi-'Tretăiate, cu recolta dă s-apropia ş-alte alea, da' cân' să făcu dimineața-n care io ş'Meronym 'sasăm că plecam, ia-m' dete merin' dă drum, ce ne 'fumasă ia ne pusasă la sare, ş'-m' 'să mie că taica s-ar fi mândri' să mă vază că crescusă' mare ş'cu vână' mine. Jonas-m' dete un țăpoi lung ş'bine-ascuți', făcu' dă iei anume pentru țăstoase, ş-alde Sussy-m' dete amulete din sidef dă cochilie perlată, ca să-l orbes' ş'să-l 'mețăsc pă Jiji, dacă să lua după noi. Văru-mio Kobbery veni să-m' 'grijească iel caprele ş'-m' adusă ş'o legătură dă stafide du pân viile neamului lui. Ultima veni Catkin ş'ne pupă p-amândoi, ş'pă mine, ş'pă Meronym, ş'ne pusă de-i promisăm că ne-ntoarcem 'napoi în şase zile, nu mai mult.

La răsări' dă Vadu' lu' Sloosha, nu ne urcarăm pă Drumu' Kuikuihaele, niş' vorbă, o luarăm 'năuntru, spre su' pă cursu' pârâului Waiulili, ş'io cunoscui luminişu' dă pă Hiilawe, cascad-aia un'e dădusăm io peste-alde Kona, ăia dă-l omorâsă pă taica, să fi fost cî' – cin'-şase ani în urmă. Luminişu' mai că fusasă 'ghiți' dă pădure, dăcî' neşte urme dă la focurile dă dămul' să mai vedea. În bălțile din juru' iazului Hiilawe, pusăi la treabă țăpoiu' dă mi-l dădusă-n dar frate-mio Jonas ş'prinsăi cât'va peşti, ca să mai 'mulțim ce ne luasăm cu noi d-ale gurii. Cum să pusă pă noi ş'ploaia, pârâu' Waiulili să umflă deodat-atâ' dă tare, că nu mai puturăm să-l trecem la picior ş-o luarăm în sus, d-a dreptu' pân smocurile dă trestie, păi da, o juma' dă zi dă bănănăi' pă

coclauri, pân-ajunsăm to'ma' su' pă creasta Kohala; atâ' dă sus ierea ş-atâ' dă tare bătea vânturile din toate părțile, că tare gâfâiam ş'pântre norii dă să fugărea pă cer văzurăm pă Mauna Kea – 'ceai că-mpunge ceru'. 'Cuma sigur că io-l mai văzusem pă Mauna Kea ş-al'da', dă la Honokaa, da' muntele, cân' ai dă gân' să te cațări pă iel, să vede al'fel dăcî' dacă nu te cațări pă iel. Nu mai ie chiar atâ' dă frumos, păi da. Ş'dacă nu faş' zgomot, poț' chiar să-l *auz'*. Trestia să rări ş'-n locu' iei 'cepură pini su'țir' ş-ajunsăm la Drumu' Waimeii, pă un'e-o lua Ăi-Bătrâni. După câteva mile bune dă tropa-tro' pă drumu-ăla vechi ş'stricat, ne 'tâlnirăm c-un vânător dă blănur' dă plecasă la-ntins dă lațur' cu cățelu-su, vesel nevoie mare, ş-acu-ş' trăgea sufletu-amândoi pă mal-unu' iaz. Yanagi-Bătrânu-i 'cea vânătorului ş'iere-atî' dă bolnav dă oftică, dă mă gândeam că nu mai ierea mul' până cân' îi prelua 'facerea Yanagi-Tânăru'. Îi 'săm lu' Bătrânu' că ieream neşte ierbişt' ieşiț' la cules dă plante dă leac ş'poate că Yanagi ne crezu, poate că nu, da' ne dete neşte ciuperci la schim' cu peşte ş'ne 'să că Târgu' Waimea nu mai iere-atâ' dă prietenos cum îl ştiam, da' dălo', c-alde Kona te păcălea ş'te lovea cum le venea lor ş'n-aveai dă un' să ştii ce-au dă gân' să facă.

La vro milă ş'ceva-nspre răsări' dă Târgu' Waime', auzirăm tropo' dă copite ş-abia 'vurăm tim' să ne-ascundem î' marginea drumului, că ş'trecură-n galo' pă lângă noi trei războiniş' Kona călare p-armăsar' negri ş'cu paznicu' lor dă cai, un băia' călare p-un căluț mic. Io-ncepui să tremur to' dă ură ş'dă teamă ş-aş fi vru' să-i omor pă toț' ş'să-i co' ca pă iez' la proțap, dăcî' că ş'mai încet. Băiatu' dă călărea cu iei putea fi chiar ş'frate-mio Adam, dă io to'deauna mă gândeam aşa cân' vedeam vrun Kona mai tânăr, dăcî' că iei purta coif pă cap ş'nu le vedeai dălo' fețele. De-atunci 'nainte nu mai vorbirăm 'tre noi, că vorbele dacă le-aude careva dă stă cu ochii pă tine cân' tu nu-l vezi pă iei? O luarăm pă la su', pă câmpur' 'coperi' dă boscheț', ş'mearsăm p-acolo până deterăm dă drumu' mare. Drumu-ăsta mare, dă care-auzisăm io din povestiri, iete-l c-ajunsasăm to'ma' pă iei

ş'ierea lat ş'lun, ş'drep', ş'ca dă piatră. Ici ş'colo pân' iei ieşi-s-afară ierburi ş'muşch', d-al'fel ierea mare minune mare, să-l vezi ş'să nu crezi cî' d-aeierisit ierea! Meronym 'să c-Ăi-Bătrân' îi 'cea Aiero-Por' pă limba lor, un'e-ş' cobora iei din zbor maş'năriile lor dă zbura, păi da, cum să coboară gâştele-ăle' sălbatice pă Bălțile Pololu. Da' noi nu tăiarăm Drumu-ăla Mare d-a latu', niş' vorbă d-aşa ceva, că n-aveam un'e să ne-adăpostim, vedeț' voi, 'şa c-o luarăm d-a lungu' lui.

Pân' s-apună soarele, ne făcusăm tabără-ntr-o bort-ascunsă dă scaieț' ş'cân' să 'tunerici d-a binelea, io 'prinsăi un foc. Urî' mi-erea să ştiu că plecasăm atî' dă dăparte d-ăle Nouă-Văi-'Tretăiate ş'de neamurile mele, da'-n locurile celea-le nimănui, parcă ş'Meronym-ş' lăsa masca deoparte ş-o vedea' mai al'fel dăcât o văzusăm vrodată. Îi pusăi 'trebarea pă față: *Cum arată pământurile dân Lumea Largă?*

Ia to' mai 'cercă să-ş' păstreze masca pă față: *Tu cum ți le-nchipui?*

'Şa că-i dăpănai cum îm'chipuiam io to' felu' dă locur' din cărțile vech' ş'pozele dă la şcolărie. Pământur' pă un'e Căderile nu căzusă dălo', cu târgur' mai mar' ş'dăcî' toată Insul' a Mare, cu turnur' dă stele ş'sori dă să-nălța mai sus chiar ş'dăcî' Mauna Kea, cu golfur' un'e ierea nu dăcât o singură Navă Preştientă, ci u' melion la fel dă Nave, cu maş'nării cu multă 'Gerime-n iele, dă făcea d-ale gurii minunate ş-aşa dă multe, dă niş' n-avea cin' să le mânce, cu țevi d-avea tot aşa 'Gerime-n iele, dă vărsa dă băut mai mul' dăcî' putea careva să bea, cu locur' un'e-i to' timpu' primăvară ş'nime' nu-i bolnav, nime' nu bate ş'nime' nu robeşte pă nime'. Locur' un'e toată lumea-i pursânge cura' ş'trăieşte pân' la o sută cin'zeş' dă an'.

Meronym-ş' trasă pledu' mai sus, pân' la gât. 'Să: *Părinții mei ş'generația lor credeau că rămăsasă pă cine-ştie-un'e oraşe-ntrej' d-Ăi-Bătrâni, că scăpasă dă Căderi, poate că-n parte-ailant-a oceanului, aşa cum crez' ş'tu, Zach'ry. Nume d-ăle vechi le bântuia pân' minț'… Melbun, Orkland, Jo'burg, Buenas Yerbas, Mumbay, Singapor.* Că, vedeț' voi, Navista mă-nvăța pă mine ceva ce nime' dântre Ăi-dân-Văi n-auzisă

vrodată ş'io ascultam aten' to' ce-m' 'cea ia ş'niş' pâs nu 'ceam. *Pân'la urmă, vro cin'zeş' dă an' după ce debarcasă pă Insula Preştienților, neamu' meu pusă iarăş' î' mişcare Nava dă-i adusasă pân-acolo.* Neşte dingo să pusă pă urlat un'eva dăparte dă to', că parc-aştepta pă cineva să moară, ş'io mă rugai l-alde So'mi să nu fi fos' noi ăia. *Ş'găsiră oraşele-alea un'e 'cea hărțile ve' că trebuia să fie, da' ierea căzute-n ruină, 'ghițite dă jungle, mâncate dă vierm' – niş' măcar o dată nu deteră peste vrun oraş plin dă viață, cum 'ceau poveştile lor. Noi ăştia, Preştienții, niş' nu ne gândeam că biata flacăra noastră dă Civ'lizare-ajunsasă d-acu' cea mai luminoasă din Lumea Largă ş'dă ce mearsăm din ce-n ce mai departe an dă an, nicăier' nu dădurăm peste vro flacără mai luminoasă dăcât a noastră. Ne simțeam atâ' dă singuri! 'Şa o povară grea pentru câț' ieream noi, dăcî' două mii dă suflete! Mă jur că nu ie mai mul' dă câteva locur' în toată Lumea Largă un'e să aibă oameni câtă 'Gerime ie-n ăle Nouă-Văi-'Tretăiate.*

Io mă simții ş'fricoşa', ş'mândru cân' auzii asemenea vorbe, ca un taică, dă parcă-ntre ia ş'mine nu ierea chiar atî' dă mare depărtare, ca dă la sfântă la crezător în sfinț', păi da.

'N-a doua zi, neşte abur' de nor' să fugărea pe cer spre-apus ş'vântu' dă-i mâna peste fața soarelui şuier-ascuțit ş'fierbinte. Băurăm ş'unu', ş-altu' din pâraiele reş' ca gheața dă spăla cenuşa după pietre. Suirăm din ce-n ce mai sus, un'e ierea ş'mai rece aieru' ş'nici un țânțar n-ajungea să ne mai 'țepe. Pădurea pitică ş'uscat-o străbătea limb' dă lavă neagră ş'zgrunțoasă d-o scuipasă ş'o vărsas-alde Mauna Kea. Pă câmpurile-alea dă rocă mearsăm ca melcu', păi da, fin'că dăcî' s-atinj' cu mâna, că-ț' ş'dă sângele din deş'te, 'şa că io-m' legai ş'călțările, ş'mâinile-n piei tăbăcite ş'făcui la fel ş'pentru Meronym. Picioarele iei să 'coperisă dă beşici, că tălpile iei n-avea 'tăritură dă piele dă capră, vedeț' voi, da' ia nu ierea femeie să să vaite, niş' vorbă d-aşa ceva, or'ce alte cusurur' avea ia. Făcurăm tabără-ntr-o pădure num'ace ş'țep', un'e ierea o ceaț-albă ca laptele, d-ascundea focu' nostru, da' tot aşa 'scundea ş'pe cine să cățăra-n taină pă

urmele noastre, ’şa că io ierea’ ca’ nervos. Parcă ne bătusă careva dă obosiț’ ce ieream, ş’io, ş’ia, da’ som’ nu ne ierea, ’şa că mai stăturăm dă vorbă cî’ mâncarăm. Io ’săi, făcân’ semn cu deş’tu’ mare-n sus: *Tu chiar nu te tem’ dă ’tâlnirea cu Jorjic’în’ om ajunge-n vârf, cum să ’tâlni cu iei Truma’ Napes?*

Meronym ’să că mul’ mai tare să temea dă vreme.

Io ’săi atun’ ce-mi sta pă limbă: *Nu crez’ că-i pă bune, ieste?*

Meronym ’să că ia nu credea că Jorjic-ăl Bătrân chiar iezista, dălo’ nu credea-n iei, da’ că io puteam să cre’ la fel dă tare că iei chiar iezista.

Păi ş-atun’ cine, ’treba’ io, *dacă nu Jorjic-ăl Bătrân, făcusă Căderile să cază?*

Neşte păsăr’ ca neşte duhur’, dă nu le ştiam io, s-apucară dă turui’ntre iele pân’tuneri’ câtva tim’. Preştienta ’să: *Căderi’ le făcur-Ăi-Bătrân’, nimen’ al’cineva.*

Ei, vorbele-aste-ale iei fură mai rele ca ceața pentru mine. *Păi cum, c-Ăi-Bătrân’ ave-atâta ’Gerime!*

Ți’ minte ce răspuns îm’ dete: *Păi da, ie drep’ c-Ăi-Bătrân’ avea ’Gerime câ’ să stăpânească bolile ş’milele, ş’semințele, ş’că făcea minun’ toată ziua ş’peste to’, da’ ’Gerimea lor un singur lucru nu stăpânea, ş-anume setea din inimile oamenilor, ’țelej’ tu? Setea dă mereu mai mul’.*

Mai mul’ ce? ’treba’ io. *C-Ăi-Bătrân ’ avea to ’ ce le trebuia.*

Ei, ’să ia, *mai multe maş’nării, mai multă mâncare, viteze mai mar’, vieț’ mai lunj’, vieț’ mai uşoare ş’mai ales mai multă* putere, *asta-i. Că ie drep’ că Lumea Largă-i mare dă to’, da’ to’ nu-i dăstul dă mare pentru setea-ia dă-i făcea p-Ăi-Bătrân’ să sfâşie cerurile ş’să facă marea să fiarbă, ş’s-omoare pământu’ cu atomii lor nebuneşt’, ş’să să joace ca proştii cu sămânț-otrăvi, dă deteră drumu-n lume la to’felu’ dă plăj’ noi, dă să născură bebiluşii dă ’ceai că-s dihănii. Pân’ la urmă, fără să vrea, da’ ş’fără să-ş’ dea seama, toate țările să sparsă-n triburi dă sălbati’ ş’zilele Civ’lizării să ’fârşiră, dă mai rămasă dăcât o mână dă locur’ ş’scunzişur’ i ş’colo, un’e-i mai mocnea focu’, dă nu să stinsasă chiar dă tot.*

O ’trebai p-alde Meronym de ce nu ’sasă treburile-ăştea

ş'jos, într-ăle Nouă-Văi-'Tretăiate.

Ăi-dân-Văi, 'să ia, *nu vrea s-auză că setea dă ştienț-a omului ş'născusă Civ'lizarea, ş'to' setea dă ştienț-a omului o gâtuisă. Ştiu asta după la triburile du pân alte locur', pă la care mă dusăi dă stătui cu iele. Cân' le spui la oamen' că ce crede iei nu-i adevărat, o dată-ş' fac socoteala că le spui că nis' viețile lor nu ie-adevărate, ş'că nici adevăru' lor nu ie-adevărat.*

Mă gândi' io ş'cre' c-avea dreptate.

'N-a treia zi dă cân' plecasăm fu ceru-albastru ş'senin, da' lu' Meronym i să 'muiasă picioarele, 'şa că lua' io-n spinare to' bagaju', numa' nu ş'sacu' iei dă scule. Mearsăm pă cărarea dă ducea p-ălălant versant a' muntelui, pă fața dinspre su', ş-acolo nemerirăm peste urmele unui drum dă-l făcus-Ăi-Bătrân', drum dă şerpuia-n su' spre creastă. Pă la miezu' zilii, Meronym s-aşeză jo' ş'să hodini, ş'io m-apucai d-adunai dăstu' lem' dă fo' cât să le' două legătur', că dup-aia să 'fârşea copacii. Ne uitarăm în jos l-alde Mauna Loa ş'văzurăm un pâlc dă călăreți pă Drumu' Şeii ş'toate-alea dă metal dă le poart-alde Kona luciră în lumina soarelui. No' iercam atâ' dă sus, dă caii să vedea ca furnicile. Ce rău îm' păru mie că nu să putea să-i zborşes' pă sălbaticii naibii-ntre deş'te ş'dup-aia să mă şter' dă leoarbă dă turu' nădragilor! Mă rugai la So'mi să nu care cumva să să iveasc-alde Kona pă drumu-ăsta spre vârf, că multe locur' numa' bune mai iereau p-aci dă pândi' ş'io ş'cu Meronym nu ne puteam bate cu iei niş' prea tare, niş' prea mul'. Da' nu văzui urme dă copite, niş' că-ş' făcusă careva tabăr-aci.

P-ormă copacii să 'fârşi. Vântu' să făcu mai voini' ş'mai da' naibii, ş-aducea cu iel nu miros dă fum, nu dă muncă la câmp, nu dă balej' d-animale, nimi' dă felu' ăsta, dăcât un pra' fin, fin dă tot. Ş'păsările să rărisă pă râpile-alea repez' ş-acoperi' dă tufişur' – dăcî' neşte şoim' dă plutea pân vânt la 'nălțime. Pă sear-ajunsăm la neşte clădite dă le ridicas-Ăi-Bătrân', 'şa 'să Meronym, ş'cic-ăla fusas-un sa' dă 'stronom', un fel dă preoț' d-a' 'Gerimii dă citea stelele. 'N satu-ăla sigur

nu mai călcasă picior dă om dă la Căder' ş'pân-atun' ş'io loc mai părăsi' zău că nu mai văzusăm niciodată. Apă n-aveam, niş' pământ' să dormim pă iei, ş'mai căzu ş'noaptea cu to' c-un frig muşcător, 'şa că ne 'brăcarăm gro' ş-aprinsăm focu-ntr-o clădită un'e nu ierea nimic al'ceva. Flăcările ş'umbrele-ş' 'cepură danțurile pă pereții-ăia-i nimănui. Io mă gândeam dăcî' la cum ajungeam noi a doua zi-n vârf ş'mai mul' ca s-apuc să mă gândes' la-l'ceva, o 'trebai p-alde Meronym dacă Stărețа vorbea-devăra' cân' 'cea că Lumea Largă să 'vârte-n juru' soarelui or' dac-Ăi-dân-Hilo vorbea-devăra' cân' 'cea că soarele să 'vârte pă după Lumea Largă.

Foarte precisă-i Stărețа, 'să Meronym.

Atunci adevăru-adevărat ie altu ' dăcî' ți săpare ție că-i adevăru', nu? 'să' io.

Da, ş'dă regul-aşa ie. P-ormă ți' minte că Meronym 'să: *Ş'd-ai-adevăru-adevărat ie dă mai mare valoare ş'să găseşte mai rar ş'dăcî' pietrele scumpe.* Ş'-ncet-ncet ia să lăsă cuprinsă dă som', da' pă mine mă ținură gândurile treaz până cân' văzui o muiere tăcută că veni ş's-aşeză ş'ia lângă focu' nostru – ş'to' strănuta ş'tremura, da' făr' să scoat-o vorbă. După coleru' dă ghioace dă-l avea la gâ', să vedea că fusasă-n viaț-aruncătoare dă năvod l-alde Honomu, ş'dacă mai trăia, frumoasă ierea, nu glumă. 'Ş' dăsfăcu deş'tele dă şi le băgă-n fo', ca pă neşte petale dă culoare ca bronzu' ş'ca rubinu', da p-ormă oftă din to' sufletu' iei, mai amărâtă ca o pasăre-n cuşcă-n fântână, că, vedeț' voi, niş' cu deş'tele-n flăcări nu mai ştia ce-i căldura. Ş'-n lo' dă ochi avea doi pietroi, 'şa că io mă 'trebai dacă nu cumva să urca' pă Mauna Kea ca s-ajungă la Jorjic-ăl Bătrân, să-i mânce iel sufletu'pietrit. Ş'cu' morții aude ce gândeşte ăia vii, muiere-aia 'necată să uită drept în ochii mei cu pietroii dă-i avea ia, dete din cap că da, p-ormă-ş' scoasă o pipă ca să-i mai treacă vremea, da' io nu-i 'săi să-mi dea ş'mie să tra' din pip-aia. Mul' mai târziu mă trezii ş'văzui că focu' trăgea ş'iel să moară ş'că muiere-aia Honomu 'pietrită să dusasă-n legea iei. Nicio urmă nu lăsasă, da' io parcă mirosii o vreme fumu' dă la pipa iei. 'M' 'săi î' mintea mea: *Iete că Meronym o fi ştiind ia multe despre*

’Gerime ş’viață, da’ noi, Ăi-dân-Văi, şti’ mai multe despre moarte.

’N-a patra zi să stârni uite-aşa un vân’, că ’ceai că nu ierea după lume-asta, niş’ vorbă, că parcă să răsucea lumin-aia tăioasă ş’răsunătoare ş’parcă mătura tot orizontu’ juru-prejur ş’-ț’ smulgea vorbele din gură ş’căldura trupului pân pledur’ ş’blănur’. Drumu’ din satu’ ’stronomilor până-n vârf ierea cumpli’ dă’sfunda’ ş’distrus, păi da, că bucăț’ întregi dân iel să surpasă ş’nu ierea niş’ frunze, niş’ rădăci’, niş’ ierburi, dăcî’ praf ş’pietriş uscat ş’gheța’ dă-ț’ zgâria ochii ca o muiere nebună. ’Călțările noastre din Văi să făcusă fărâme d-acu’, ’şa că Meronym scoasă ş’ne dete l-amândoi câte-o pereche dă ’călțări d-ale Preştienților, făcute cu nu-ş’ ce fel dă ’Gerime, dă iere-atâ’ dă calde ş’moi, da’ ş-atâ’ dă tar’, dă puturăm să merge’ mai dăparte. După vro patru, poate cinş’ mile, pământu’ pă care călcam să făcu drep’, dă niş’ nu mai simțeai că iereai pă munte, dăloc, mai curân’ceai că iereai o furnică p-o masă, da’ mas-aia parcă sta ’târnată-ntre lum’, că dă sprijini’, nu vedeai pă ce să sprijinea. Pân’ la urmă, ’nainte dă prânz, ocolirăm un cot ş’io rămăsăi fără grai, ’ghiții în se’, că uite-acolo, după cotu-ăla dă stâncă, ierea ’ncinta dă ne ’sas-alde Truman dă ia, chiar dacă zidurile iei nu ierea chiar atâ’ dă’nalte cum ierea copacii săcuia, ci mai curân’ ca pinu’ dă ’nalte. Poteca ducea d-a dreptu-n poarta d-oțel, numa’ că zidurile dă nu să prăbuşisă pă nicăier’ nu ierea chiar fără sfârşi’ dă lunj’, păi da – puteai să le dai ocol ş’tot îț’ mai rămânea-ne-o dată p-atî’ din dimineaț-aia. ’Năuntru, ’n ’cintă, să vedea cupolele templelor, cum să suia pă munte-n sus, ş’zău că nu ierea clădită lăsată d-Ăi-Bătrâni în toț’ Ha-Vaii, poate chiar ş’în Lumea Largă, mai dată naibii dăcât ălea d-acolo. Da’ cum să fi ajuns pân’ la iele? Meronym bătu-n poart-aia ’fricoşătoare ş’să mai mul’ ca s-auză to’ ia: *Ne-ar trebui ’splozibil al naibii dă mul’ ş’dă puterni’ ca să putem sălta porțile-astea din țâțân’*! Ş’băgă mâna-n sacu’ iei dă scule ş’scoasă d-acolo nu ’splozibil, scoas-o funie cu multă ’Gerime făcută, su’țire ş’uşoară, dă mai dădea Preştienții la schim’

câteodată. Două cioate ieşea ’n-afară pă deasupra porţii d-oţel ş’Meronym să ’cercă s-arunce funia pă după una din iele, da’ vântu’ fu mai tare dăcâ’ ţinta iei; p-ormă ’cercai ş’io ş’nemerii dă prima oară, ’şa că ne urcarăm ’cet-ncet pă-ncinta lu’ Jorjic-ăl Bătrân uite-aşa, o mână dup-altă mână dup-altă mână.

’Năuntru, ’n locu-ăla ’fiorător dă pă ’coperişu ’ lumii, păi da, vântu’ parc-amuţisă, ca-n ochiu’ dă linişte dî’ mijloc-uraganului. Soarele te-asurzea ’colo sus, că parcă iel răgea ş’timpu’ din iel curgea. ’Năuntru, ’n ’cintă, nu ierea drumur’, dăcât u’ melion dă bolovan’, cum ’sas-alde Truma’ Napes cân’ dăpănasă iei ce ş’cum să ’tâmpla cu trupurile ’pietrite ş’dăsufleţite – ş’io mă ’trebai dacă Meronym, or’ io, or amândo’ ierea s-ajungem ş’noi bolovani pân’ la căderea nopţii. Zece or’ douăş’pe temple ne-aştepta unu’ ici, unu’ colo, care alb ş’c-argintu’, care galben ş’ca bronzu’, zdravene ş’coperite c-un fel dă cuşme rotunde ş’-ăle mai multe fără fereşti. Ăl mai aproape dă no’ ierea la vro sută dă paş’ dă un’e ne oprisăm, ’şa că ne ’dreptarăm spre iei mai întâ’. Io ’trebai dac-aci s-aduna Ăi-Bătrân’ dă-ş’ venera ’Gerimea.

Meronym ’să – da’ ş’ia să minuna la fel dă mul’ ca ş’mine – c-alea nu ierea temple, că ierea neşte *’bservatoare* pă care le făcusăr-Ăi-Bătrân’ ca să studieze planetele ş’lunile lor, ş’stelele, ş’spaţiu’ dântre iele, ca să priceapă dă un’e-ncepe totu’ ş’un’e să ’fârşeşte totu’. Pântre pietroaiele-alea ’bârligate călcam cu luare-aminte. Lângă unu’ din iele văzui neşte ghioace ’fărmate, d-alea dă poart-alde Honomu, ş’după iele ştiui c-aia venisă la focu’ nostru c-o noapte ’nainte. Vântu’ mi-adusă vocea lu’ taica-mare-a’ meu dă-m’ şopti-n ureche dă ’parte-dăparte: *Iudă…* Păi da, straniu, da’ nu ’fricoşător, că-n locu-ăla totu’ ierea straniu… Auziţ’, *Iudă. Nu-i mai* ’săi nimi’ lu’ Meronym.

* * *

Cum făcu ia ca să dăschiză uşa la ’bservatoru-ăla n-am dă

un’e şti io, ’şa că niş’ nu mă mai ’trebaț’. Trasă un fel dă maț ca la buric dântr-o gaur-a uşii, plină dă praf ş’rugină, pân’ la ou-ăl-a’ iei dă-i ’cea omelnic ş-una-două, gata, uşa să ş’dăschisă. În vreme-asta, io-m’ făceam dă treabă să ne păzes’ pă noi amândoi dă cine-o fi fos’ dă locuia-n ’cint-aia. Nu mai auzeam şoptitu’ lu’ taica-mare a’ meu, da’ vedeam neşte jumate-fețe dă să făcea nevăzute cân’ te uitai drep’ la iele. Cân’ să dăschisă pă bune uşa ’bservatorului, s-auzi un şuier ’scuțit. D’năuntru răbufni un aier stătu’ ş’necăcios, că parcă nu-l mai respirasă nimen’ dă ’nainte dă Căder’, păi da, ş’probabil c-aşa ş’ierea. ’Trarăm ’năuntru ş’ce găsirăm acolo?

Nu-i uşor să vorbeş’ d-atâta ’Gerime. Maş’nării dă nu le văzu nimen’ p-aci, ’n Ha-Vai, ’şa că niş’ nume n-avem pentru iele – păi da, mai nimi’ din to’ ce iere-acolo, ’năuntru, io nu cunoscui. Podele dă lucea, pereț’ ş’tavane albe, o ’căpere mare dă tot, rotundă ş’băgată-n pământ, un’e ierea ca un tub zdravăn, lat cât un om ş’lun’ cî’ cin’, ş’Meronym ’să c-ăla-i ’ce-aşa: *radi-otel-scop*, ş’că ierea ăl mai puternic ochi dă-l făcusă vrodat-Ăi-Bătrân’. Totu-acolo, ’n ’căpere-aia, alb ş’pur ca mantia lu So’mi, da, da – niş’ fir dă praf, dăcî’ ce-adusasăm noi pă tălpile ’călțărilor d-afară. Mese ş’scaune sta răspândite pă neşte balcoane d-oțel pă care ş’paşii noştri răsuna ş’parc-aştepta să vină careva să şadă la iele. Pân’ ş’Navista rămăsasă cu gura căscată văzân’ atâta ’Gerime fără cusur. Umbla c-omelnicu’n mână ş’-i arăta ş’lui to’ ce vedeam noi. Omelnicu’ susura ş’clipea ş’fereştile să urma una dup-alt’. *Acu memoreşte locurile-astea,* ’m’splică Meronym, da’ io nu pricepui prea bine ş’o ’trebai ce ierea dă faptu’ lui ou-ăla cu-atâta ’Gerime.

Meronym să opri din ce făcea ş’ghiți o gură din fiertura d-o avea-n butelca iei. ’Să: *Omelnicu-i ş-un creier, ş-o fereastră, ş-o amintire. Creieru-ț’ dă voie să faş’ to’ soiu’ dă lucrur’, cum ar fi să dăscui uşile ’bservatoarelor, aşa cum văzuş’ adineauri. Fereastra-ț’ dă voie să vorbeş’ cu-alte omelnice dă ’parte-dăparte. Amintirea-ț’ dă voie să vez’ ce văzură ş’auzir-alte omelnice din trecu’ ş’să păstrez’ to’ ce vede omelnicu-ăst-al meu, ca să nu să uite.*

Io mă ruşinai cân’ trebui să-i aduc aminte lu’ Meronym dă cum scotocisăm pân sacu’ iei, da’ dacă n-o ’trebam atunci, poate că nu mai reuşeam s-o ’treb niciodată, păi da, ’şa că ’trebai direct: *Fat-aia frumoasă ş’clipitoare d-o văzui în omelnicu-ăsta-a’ tău… mai demult… ia ce ierea, ’mintire or’ fereastră?*

Meronym şovăi, apoi ’să: *Amintire.*

Io ’trebai dacă fat-aia mai trăia or’ ba.

Nu, ’să Meronym.

’Trebai dacă ierea Preştientă.

Meronym şovăi dî’ nou, apoi ’să că vroia să-m’ spună u’ mare-adevăr, da’ că nu toț’ Ăi-dân-Vă’ ierea pregătiț’ s-az’ aş-adevăr. Io mă legai pă răboju’ lu’ taica să nu spui mai dăparte la nime’ nimic, niş’ o vorbă la nime’. *Bine-atunş’,* ’să ia. *Fat-aceea, Zach’ry, ierea So’mi. Ierea So’mi cea făcută om, ş’nu născută, So’mi dă care strămoşii tăi credea că ierea sfânta lor.*

’Dică So’mi să fi fos’ la fel ca tine ş’ca mine – om? Niciodată nu-m’ trecusă pri’ minte-aşa ceva ş’niş’ Stăreța nu vorbisă vrodat-asemenea drăcărie, da’ dăloc! Pă So’mi o născusă un sfânt a’Gerimii pă nume Darwin, ş-asta ş’credeam noi toț’, Ăi-dân-Văi. Da’ ia, Meronym, ce credea, c-alde So’mi trăisă pă Insula Preştienților sau aci, pă Insul’ a Mare?

So’mi trăisă ş’murisă cu sute d-an’ în urmă, hăt ’parte-dăparte, peste ocean, spre-apus ş’spre nor’, ’să Meronym, *p-o pen’sulă d-acu’ dăzastrică, la care pă vremuri îi ’cea Nea So Copros, iar în vremuri ş’mai dă dămul’, Coreea. Trăis-o viață scurtă ş’amărâtă, biata dă So’mi, ş-abia după ce murisă-ş’ găsisă trecere’ n minților pursângilor ş-ale celor dă ierea făcuț’ ca oamenii.*

Toate ’văţămintele-astea noi parcă mă lovisă’-n moalele capului, dă-m’ vâjâia mintea ş’nu mai ştiam ce să cre’ ş’ce nu. ’Trebai ce căuta ’mintirea l-alde So’mi iete-aci, ’n omelnicu’ iei, a’ lu’ Meronym, după câteva sute d-ani.

Să vedea că lu’ Meronym îi părea rău că s-apuca’ să-m’ spună toate-alea, păi da. ’Să: *P-alde So’mi o luă neşte mai-mar’ dân- tr-Ăi-Bătrân’ ş-o ’morî fin’că să temea dă ia. Da’*

’nainte s-o ’moare, o pusă dă vorbi-ntr-un omelnic despre to’ ce făcusă ia ş’ce gândisă. Ş’io-m’ pusăi aci, ’n omelnicu meu, toat-amintirea iei, fin’că m-apucai să studiez viața ei a scurtă, ca să-i ’țele’ mai bine p-Ăi-dân-Văi.

Iete d-aia mă bântuia pă mine chipu’ fetii ăleia. ’Săi: *Ş’io văzui un fel dă duh d-a ’Gerimii?*

Meronym dete din cap că da, ’poi ’să: *Zach’ry, mai avem atâtea clădite dă văzu’ nainte să să ’tunece!*

Ş’-n tim’ ce treceam pân ’cintă ca s-ajungem la următoru’bservator, bolovanii ’cepură să vorbească, ’ceau: *Păi da, că mare dreptate-aveai dă blestemații dă Preştienț’ dă prima dată, bă Zach’ry! Iete cum îț’ calcă-n picioare to’ ce crez’ tu ş-alte alea, ş’pă față, ş’pă dos!* Io-m’ ’coperii urechile, da’ vocile-alea străpungea pân palmele mele. *Femei-asta dăcî’ dântr-un singur motiv o scăpă dă la moarte p-alde Catkin: ca să-ț’ ’tunece ție mintea cu gându’ că’ies’ dator ş’că tre’ s-o cinsteş’ întruna!* Te lua cu fior’ pă şira spinării dă ce forme-avea pietrele-alea ş’ce vorbe ’cea. Io-m’coperii cu palma ş’gura, ca să nu-m’ vină să le răspund. *Ş-acuma scormoneşte şi scotoceşte pân toată ’Gerimea după Insul’ a Mare, d-aparține dă fap’ ş’dă drep’ tuturor Ăi-din-Văi!* Neşte draş’ dă grunj’ dă piatră-m’trară pă su’ pleoape. *Taică-tu nu lăsa iel o mincinoasă dă străincă să-i macine ’crederea, bă, tu ăla, niş’ să-l ’carce ca p-un catâr dă povară!* Atât-adevăr ierea-n vorbele-alea, că nu ştiam ce să le răspun’ ş’mă ’piedicai, gata-gata să cad!

Merony’ mă sprijini. Io nu-i ’săi nimi’ dă cu’ mi-o ponegrea bolovanii-ăia, da’ ia to’ văzu că nu ierea chiar totu-n regulă. ’Să: *Aieru’ d-aci dă sus ie mai su’țire ş’ț’ă greu să respir’, ş-atunş’ creieru’ tău ie mereu ’fometa’ ş’vede ş’mai stranii vedenii.*

Cân’ ajunsăm la al doilea ’bservator, io mă trântii la pământ’ ş’-nchisăi ochii, câtă vreme Preştienta să muncea să dăschiză uşa clăditii. Oho, ce mai vuia soarele-ăla-n capu’ meu! *Ie vicleană, bă Zach’ry, nu glumă!* Truma’ Napes a’ Treilea sta cocoța’ pă bolovanu’ lui, da’ Meronym niş’ nu-l

auzisă. *Pă cin crez ' tu, pă ia or'pă neamurile tale?* mă 'trebă iel c-un glas abătut. *Adic-adevăru' tău ie doar aier su'țire, dă ț'ă greu să-l respir', a? Ş'io la fel?* Cî' d-uşura' mă simții î' momentu'rmător, cân' uşa 'bservatorului să dăschisă. Duhurile-alea ş'vorbele lor grele ş-adevărate nu putea să vină după noi 'năuntru, vedeț' voi, fin'că mă gândes' că 'Gerimea le ținea oprite-afară.

Tot aşa o ținurăm cât fu dă lungă după-mas-aia. Cele mai multe 'bservatoare ierea 'semănătoare cu primu'. Preştienta le dăschidea uşile, să punea pă 'splorat pă din'untru cu omelnicu' iei ş'probabil că ş'uita dă mine, că ma'iercam ş'io p-acolo. Ş-atunş' io, ce să fa', stam ş'respiram aieru-ăla a'Gerimii până cân' termina ia ce-avea dă făcu'. Da' câ' tim' treceam dă la clădită la clădită, bolovanii ăia răsuciț' d-afară-m' striga mie-n cor: *Iudă! ş'Catâr dă povară! ş'Rob-al Navii!* Duhurile-alea dă fusasă-n viaț-Ăi-dân-Văi 'm' vorbea dă zor, păi da, chiar dacă buzele lor dă piatră muşcate dă ger nu să mişca: *Nu-i din tribu' tău! Nu-i niş' măcar dă culoarea ta!* – ş'tre' să recunos' iete-acu ş-aci că mare dreptate-avea şi tare 'fricoşătoare ierea.

'Cepu să mă roadă la sufle'doiala.

Niciun Preştie' nu să purtasă vrodată cinsti' cu noi, Ăi-dân-Văi, ş'-n ziu-aia văzui ş'io că niş' Meronym nu ierea mai brează. Bolovanii schimbas-albastru' cerului în cenuşiu ca dă cremene, 'păsător, pân-ajunsăm noi la clădita dân urmă. Meronym 'să c-ăla nu ma' ierea 'bservator, ci să chema *generator* ş'făcea nu-ş' ce scamatori-a 'Gerimii dă-i 'cea *'lectricitate,* ş-aia cică punea-n mişcare toate-alea din jur 'şa cum inima-ț' pune corpu'-n mişcare. Ia să to' minuna la toate maş'năriile ş-alte alea, da' io mă simțeam ca un pros' şi păcăli' din cauză că femei-aia Navistă nu făcus-al'ceva dăcâ' să mă țină-n orbire dă cân' să băgasă cu d-a sila-n clanu' meu. Nu ştiam niş' ce să fac, niş' cum să-i pun bețe-n roate, 'n schim' Jorjică, naiba să-l ia, 'ş' făcusă iel planurile lui.

'Năuntru, 'n măruntaie l-alde generatoru-ăla, parcă iere-al'fel dăcât în ălelante clădite. Preştienta parcă să luminasă toată la față dă uimire dă cân' intrasăm în 'căperile-alea un'e

să ’mulțea sunetele, da’ io nu simțeam dălo’ la fel. Fin’că, vedeț’ voi, iercam precis că mai ierea cineva p-acolo, ’n-afar’ dă noi. Navista nu mă crezu, păi da, numa’ că-n ’căpere-a mai mare, un’e sta ’muțit-o inimă zdravănă dă fier, mai ierea ş-un tron ’conjura’ dă mese cu multe fereş’ miş’, cu numere ş-alte alea, ş’pă tronu-ăla zăcea mort unu’ dântr-Ăi-Bătrân’, un preot prăvăli’ sub o fereastr-arcuită. Preştienta ’ghiți-n sec ş’să uită la iel d-aproape. ’Să-n şoaptă: *Mă gândes’ c-o fi vru’ mai-mare ’stronom ş’probabil că-l prinsasă Căderile-aci, cân’ fusasă iele, ş-aieru-nchis îi păstră corpu’ dă nu putrezi.* Da’ io-m’ făcui socoteala că precis ierea vrun rege-preot, ş’nu doar mai-mare peste locu-ăla, or’cât o fi fos’ iei dă minunat. Meronym să pusă pă treabă să memorează c-omelnicu’ fiecare colțişor din ’căpere-ai-a morții. Io m-apropiai ş-mai mul’ dă regele-preot dântr-o lume d-a mai mare Civ’lizare. Păru’ i să lipisă dă cap, ş-unghiile-i crescusă ca neşte gheare, ş’sigur că dup-atâți-ani pielea după față-i căzusă ş’ să pleoştisă, da’brăcăminte-albastr-avea ’Gerime-n ia ş’rămăsasă ca ş’nouă, la fel safire’ dă le-avea ’fipte-n urech’ – ş’cu nasu-ăla ca un rî’ dă porc, mi-aduce-aminte d-alde Unchiu’ Bees.

Ascultă-mă ce-ț’ spun, Ăl-dân-Văi – îm’să regele-preot părăsi’ pă tronu’ lui –, *ascultă la mine. Ăi-Bătrâ’, neamu’ meu, să ’bolnăvisă d-atâta ’Gerime ş’numa’ Căderile ne mai putură lecui dă boal-asta. Preştienta nu ştie, că şi ia-i bolnavă, oho, da’ câ’ dă bolnavă ie!* Pă sub arcad-aia dă sticlă să vedea ca neşte vârteje dă zăpadă, ca neşte nor’ dă să răsucea ş’să rostogolea ş-acoperea soarele dă to’. *Tu fă-i felu’ Zach’ry, că, dacă n-o ’preş’ tu, o să-ş ’ aducă toț’ bolnavii lor dă peste tot aci, în ăle Nouă-Văi-’Tretăiate-ale voastre, dă-s atâ’ dă frumoase! Ş’n-ai grijă, c-o să-i păzesc io sufletu’ cum să cuvine-n locu-ăsta.* ’N vreme-asta, femeia după Navă să fâțâia dă colo-colo c-omelnicu’-n mână ş’-ş’ cânta-n şoapt-un cânte’ dă leagăn d-al Preştienților, dă le-nvățasă ş’p-alde Catkin ş’Sussy. Mie nu-m’ dădea pace gândurile. Nu iercam io ca o fiară sălbatică, să sar acu’ la ia ş’s-omor?

Aci nu-i vorbă dă ce ie bine ş’ce ie rău, mă ’văță regele

'stronom, *dăcât atât ie vorbă: or' îț' aper' neamu' tău, or' îț' trădez' neamu' tău. Păi da, ie vorba doar dacă ieş ' tare-n virtute or' ieş' moale. Omoar-o, băiete! Că doar n-o fi vro sfântă, nu? To' sânge-i curge pân vene.*

Io 'săi că nu puteam, că p-ormă gura lumii 'cea că-s asasin ş'Stăreța chema l-adunare ş-adunare-aia m-alunga din ăle Nouă-Văi-'Tretăiate.

Bă Zach'ry, tu gândeşt' or' ce faci? să râsă regele-ăla dă mine. *Ia gândeşte-te! De un' să ştie gura lumii ce ş'cum? Gura lumii o să zică: „Străinc-aia dă le ştia pă toate nu băgă dă seamă la ce-o sfătuirăm noi ş'ce-o 'vățarăm ş'să dusă dă capu' iei, dă să urcă pă Mauna Kea, ş'uite, Zach'ry, brav cum îl ştim, să dusă ş'iel cu ia ca să 'cerce s-aibă grijă dă ia, dăcî'uite c-aşa să brodi, că n-avea-n ia chiar atâta 'Gerime d' crezusă".*

Mai trecu neşte vreme. *Foarte bine,* 'să' io pân' la urm', abătut. O s-o *iau în țăpoi dă cum ieşim afară.* Regele-preo' zâmbi mulțumi' ş'nu mai 'să nicio vorbă dup-aia. Cân' să ieşi', Merony' mă 'trebă ce mai fac. *Bine,* 'să' io, cu toate c-aveam nervi, că, vedeț' vo', io nu omorâsăm pân-atunş' dăcî' neşte capre, cel mult, ş-acu' mă legasăm s-omor un om, ş-înc-o Preştientă. Care 'să că ierea căzu' s-o luăm din lo', că nu vroia să rămânem blocaț' dă cine ştie ce furtun-acolo sus, ş-o luă ia 'nainte ş'să 'dreptă spre ieşirea din generator.

Cân' ieşirăm afară, bolovanii 'muțisă cu toții-n zăpa' d-ajungea pân' la glezne. O furtună cu ninsoare trecusă, da' mie mi să părea că vene' alta ş'mai mare.

Pornirăm către poarta d-oțăl, ia 'nainte, io cu țăpoiu' dă la Jonas î' mână, 'cercân' pă deş'tu mare dă la mână cât ierea d-ascuțit.

Hai, dă-i drumu'! mă 'demna fiece pietroi setos dă moarte după Mauna Kea.

Ş'cum nu câştij' nimi' dac-amâni, io ridicai țăpoiu' făr' să scot o vorbă, 'm' luai ținta un'e să unea ceafa Preştientii cu capu', 'săi î' mintea mea: „S-aibă grijă So'mi dă sufletu' meu!" ş'zvârlii țap-ai-ascuțită cî' putui dă tare un'e-m' luasăm ținta.

Nu, că vă' că vă 'trebaț' – n-o 'morâi, că, vedeț' voi, 'n clipa aia dă cân' îm' luasăm io ținta ş'pân-aruncai țăpoiu', So'mi chiar avusasă grijă dă sufletu' meu ş-îl 'dreptă-n altă parte, dă să dusă hăt, sus, peste poarta d-oțăl. Meronym habar n-avu dă ce ierea să să 'figă-n capu' iei, da' io iеream precis că mă 'spitisă dracu-ăla după Mauna Kea, păi da, ăla dă ştim cu toții cum îi zice, naiba să-l ia!

Văzuş' cev-acolo sus? 'trebă Meronym, uitându-să cam pă un'e zburasă țăpoiu' meu.

Da, 'să' io, ca să grăiesc ceva. *Da' nu ierea nimi', nimi' dăcî' vedeniile locului ăluia.*

Hai să plecăm, 'să ia. *Să plecăm cî' mai repede.*

Ş'deş' Jorjic-ăl Bătrân rămasă păcăli', că, vedeț' voi, nu mai aveam cu ce s-o 'mor fără să ştie, dacă nu mai aveam țăpoiu'. Numa' că nu să potolea iel ş'să mă lase pă mine să scap aşa uşor şi-n câştig, păi da, nu-l ştiam io pă nemernicu-ăla viclean dă dămul'?

Cât urcam io pă funie cu sacu' dă scule-n spate, Mauna Kea-ş' umflă tare bojocii ş'slobozi o zăpadă-n vârtejur', dă nu mai vedeam pământu' ca lumea, ş'vântu-m' biciui fața din toate părțile, ş'degetele-m'ghețară dă frig. Ş'pă la jumate-calea cî' mai aveam până sus, lunecai jumate din cât urcasăm pân-atun' ş'funia-m' arsă deş'tele, da' to' reuşii să mă țin dă ia ş'să ur' cu to' cu sacu' dă scule până-n vârfu' zidului, deşi mă durea mâinile ş'mi să făcusă palmele dăcî' răn' ş'rosătur'. Meronym urca mai încet, da' măcar ia nu mai avea mul' pân' s-ajungă sus, cân' iete-aşa, deoda', timpu' s-opri-n loc.

Da, timpu' s-opri-n loc, m-auzirăț' bine. Pentru toată Lumea Larg', afar' dă mine ş'dă păcătosu' dă drac, păi da, ştiț' ş'voi care, dă să-mplimba clătinându-să pă deasupra zidului, timpu' chiar aşa făcu... s-opri.

Pân' ş'flocii dă zăpadă rămăsasă 'spendaț' în aier. Jorjic-ăl Bătrân îş' făcu loc pântre iei. 'Să: *'Cercai să te iau cu binişoru', Zach'ry, mucos căpos ce ieş da'cuma iete că tre' să recur' l-amenințăr' la semne ş'la-ndemne. Ia fă bine ş'scoate şişu' ş'taie funi-asta dă un'e ieş' tu acu'* – ş'pusă picioru' pă

funia dă care să ține-alde Meronym, ’ghețată-n timpu’ dă s-oprisă. ’Vea ochii mijiț’ ca să s-apere dă viscol ş’muşchii ’cordaț’ ca să urce pă funie. Sub ia ierea un gol dă vro douăj’ dă picioare. *Poate că n-o muri dă căzătură, cân’ oi da io drumu’ să curgă timpu’ di’ nou,* ’să Jorjic-ăl Bătrân, fin’că iei ’țelegea la ce mă gândeam io. *Da’precis că pă stâncile-alea dă sub ia o să-ş’frângă şira spinării ş’picioarele ş’n-o să mai apuce ziua dă mâine. O s-o la’ să să gândească la câ’ dă dăşartă-i fu viața.*

Io-l ’trebai de ce n-o ’mora iel p-alde Meronym, cu mâna lui, ş’gata.

De ce, de ce, de ce? mă ’muțări Jorjic-ăl Bătrân. *Vreau să te vă’pă tine c-o ’mori ş-o să-ț’ spun ş’de ce, de ce, de ce. Iete, vez’ tu, dacă nu-i tai tu funia, până-n trei lun’ d-acu’ ’nainte, familia ta drag-o să moară toată, ’ț’ promit io! Mă leg pă ce vrei tu! ’Şa c-ai d-ales. P-o parte-i ai pe maică-ta curajoasa, pă Sussy a tare, pă Jonas ăl isteț, pă draga dă Catkin, ş’toț’ o să fie morț’, ş’tu, Zach’ry ă’ laş, o să trăieş’ mai dăparte ş’părerile dă ră’ o să te sfâşie câte zile-oi mai avea. Pă parte-ailantă, ce ai? Dăcât o străincă moartă, dă care n-o să-i pară nimănui rău. Patru inş’pă care-i iubeş’ contra unu dă care nu-ț’ pasă. Mai ştii, poate fac io ce-oi face ş’ți-l aduc ’napoi ş’p-Adam dă l-alde Kona.*

Aci nu mai aveam d-ales. Meronym ierea ca ş’moartă.

Păi da, băiete, nu prea mai ai d-ales. Cî’ număr io pân’ la cinci…

Pusăi mâna pă şiş. Numa’ că-n clip-aia străpuns-o sămânță pân coaj-amintirilor mele ş’sămânț-aia ierea o vorbă d-o ’sasă chiar Jorjică mai devreme: *semne.*

Dântr-o singură mişcare, detei drumu’ şişului să să ducă un’e-m’ aruncasăm ş’țăpoiu’ ş’mă uitai țintă-n ochii ’grozitor’ ai dracului. Chiar ş’iel rămăsasă mira’ ş’-n rânjetu’ după fața lui să citi un şuvoi d-amenințăr’ crâncene. Io-l scuipai, da’ scuipatu’ să ’toarsă ca bumerangu’ ’napoi spre mine. Dă ce? ’Nebunisăm ş’-m’ pierdusă’ mințile?

Jorjic-ăl Bătrân făcus-o greşeală dă neierta’, vedeț’ voi, că-m’ adusas-aminte dă cetitu’ semnelor dă cân’ avusasăm io

Noaptea Visării. 'Ce: *Mâinile-ț' ard, ai grijă dă nu tăia funia.* Abi-acu 'țelesasăm io dă ce ierea vorba, fin'că iete, 'm' ardea mâinile, 'şa c-asta ierea funia dă mă 'demna So'mi să n-o tai.

Şişu' meu să 'fipsă-n pământ' ş'timp-o porni iar la drum. Viscolu' dă-l iscasă blestematu' dă drac să năpusti pă mine ş'mă 'brânci, ş'm-ameți c-o mie dă ghiontur' ş'zbierăte, da' to' nu putu să mă răstoarne după zidu-ăla dă 'cintă ş'cum-necum, o trăsăi până su' ş'pă Meronym ş-amândoi reuşirăm să ne coborâm pă parte-ailantă, cu toate oasele la locu' lor. D-acolo pornirăm ş'ne luptarăm cu viscolu' nebun dă 'mestec-albu' zăpezii cu negru'serării ş-ajunseră' mai mul'pletici' ş'târâş, mai mul'ghețaț' dăcî' vii 'napoi la satu'stronomilor. Ş-acolo, cu voia lu' So'mi, găsirăm un braț dă lemne uscate ş'io făcui ce făcui ş'reuşii s-aprin' focu' ş'mă jur aci, 'n fața voastră, că focu-ăla iarăş' ne scăpă viața. Tăiarăm neşte gheață ş-o topirăm dă să făcu la loc apă ş'ne mai dăjghețarăm oasele ş'ne uscarăm blănile după noi, atâta câ' să putu. Dă vorbi', nu vorbirăm, că prea ieream 'gheța' ş'sleiț'. Oare-m' părea rău că-l păcălisăm p-alde Jorjic-ăl Bătrân?

Dăloc – nici atunş', nici acu'. Nu ş'ce motiv avusasă Meronym să să urce pă muntele-ăla blestema', da' nu credeam că era-n stare să-i trădeze p-Ăi-dân-Văi, nu puteam să cred aşa ceva, ş-or'cum, alde Kona to' făcea iei cân'va, or' mai devreme, or' mai târziu, ce să 'tâmplă-n ăle Nouă-Văi-'Tretăiate. Noapte-aia, prima după ce coborârăm din vârfu' muntelui, ierea prim-a viitorului nostru. 'Soțitoarea mea scoasă neşte doftorii după ce mâncarăm ş-amândoi căzurăm într-un som' fără vise, la fel ca regele-'stronom.

Ei, ş'niş' drumu'napoi către-ăle Nouă-Văi-'Tretăiate nu fu niş' iel ca o-mplimbare pă țărmu' mării, câtuş' dă puțin, da' n-am io vreme-n sear-asta să vă depăn 'tâmplările-alea. Meronym ş'cu mine nu prea vorbirăm în tim' ce coboram, că să legasă-ntre noi, d-acu', 'n fel dă 'credere ş'țălegere. Mauna Kea să străduisă din toate puterile lui blăstemate să ne-omoare, ş'iete că noi rămăsasăm în viață 'preună.

Pricepusăm că Preştienta iere-atâ' dă 'parte-dăparte dă neamurile ş'dă tribu' iei ş'parcă mă durea ş'pă mine sufletu' dă 'singurarea iei. Abel ne 'tâmpină-n clanu' lui din tabăra dă pază dup-alte trei nopț' ş'trimisă vorbă l-alde Clanu' lu' Bailey că ne 'torsasăm. Dăcât o 'trebare avu toată lumea: *Bine, da' ce văzurăț' acolo sus?* Ierea tare pustiu ş'linişte, 'să' io, neşte temple numa' Gerime veche ş'oase. Da' nu suflai o vorbă la nimen' dă regele-'stronom ş'niş' dă ce-m'sasă mie Meronym dă Căder', iar dă 'cleştarea mea cu-alde Jorjic-ăl Bătrân vorbii ş'mai puțin, păi da, numa' după ce trecusă an' bun' d-atunci.

'Țălesăi ş'de ce Meronym nu ne 'sasă tot adevăru-adevăra' dă Insula iei, a Preştienților ş'niş' dă tribu' iei dă Preştienț'. Oamenii crede că lumea ie făcută-ntr-un fel ş'dacă le spui că nu-i făcut-aşa, ci-ntr-al' fe', li să prăvale 'coperişurile-n cap – ş'poate şi-n capu' tău.

Gura lumii slobodă răspândi vorba că Zach'ry ăla dă să coborâsă după Mauna Kea nu ma' iere-acelaş' Zach'ry dă plecasă la drum – ş'cre' ş'io c-avea ceva temei vorb-asta, că doar nu-i călătorie după care să nu te 'torci măcar puțin schimbat. Văru-mio Kobbery-m'să că maicile ş'taicii du pân toate-ăle Nouă-Văi-'Tretăiate ş'sfătuia fetele să nu care cumva să intre-n vorbă cu-alde Zach'ry din Clanu' lu' Bailey, că iereau iei precis' că io nu să putea să nu mă fi to'mit cu Jorjic-ăl Bătrân dă scăpasăm din locu-ăla 'fricoşător cu sufletu' la locu' lui su' țeastă, ş'cu toate că nu ierea chiar adevăra', tre' să spun că niş' chiar neadevăra' nu ierea. Jona' ş'Sussy nu să mai râdea cu mine cum să râdea 'nainte. Da' maica, ia să pusă pă plâns cân' ne văzu că ne 'torsasăm acasă ş'mă luă la pieptu' iei ş'-m'să: *Iete, Zac-ha-ric-ăl mare-al meu!* Ş'caprele mi să bucurară. Singură, Catki' nu să schimbă dăloc. Ia ş-ăilanț' ca ia dă la şcolărie născocisăr-o joacă nouă dă-i 'ceau: *Zach'ry ş'Meronym sus pă Mauna Kea,* da' Stăreța le 'sa' să nu să mai joace-aşa, fin'că să 'tâmpl' uneor' că prefăcătoria-i mai tare c-adevăru'. A' naibii jo' ce ierea, 'm'să Catkin, da' io nu vrui dălo' să ştiu niş' ce regul' avea, niş' cum să 'fârşea.

’Cetu’ cu-ncetu’ să umflă ş-ultima lună d-o mai avea dă sta’ Meronym în ăle Nouă-Văi-’Tretăiate ş’veni ş’vremea Târgului dă la Honokaa, a mai mare-adunare dă oameni după Vântoasa, dă să ținea dăcât o dată-ntr-un an după luna recoltei, ’şa că multe zile ’nainte dă Târg avură’ mul’ dă to’ dă lucru, să pregătim pledurile din păr dă capră dă ierea marf’ a mai bună a noastră, a Clanului lu’ Bailey. Dă cân’ fusas-omorî’ taic-al meu, spre Honokaa ne ’dreptam în grupur’ dă câte zece inş’ or’ chiar ş’mai mulț’, da’-n anu-ăla ieream dă două or’ mai mulț’ d-atî’, cu toate mărfile-alea grozave d-ale Preştienților, dă le primisăm cu toții fin’c-o găzduisăm noi p-alde Meronym. To’ ce luasăm cu noi, carne uscată ş’piei, ş’brânză, ş’lână, ’cărcasăm or’ pă ricşe, or’ pă catâr’ dă povară. Wimoway şi Roza venea ş’iele să facă schim’ dă ierbur’ dă nu creştea pân ăle Nouă-Văi-’Tretăiate ş’cu toate că Roza să giugiulea cu-alde Kobbery d-acu’, mie nu’ mai păsa. Îi urasăm noroc lu’ văru-mio, că dă noroc avea nevoie ş’d-o biciuşcă, ş’dă spinare dă fier, ş-alte alea.

Cân’ trecurăm pă la Vadu’ lu’ Sloosha, stătui ş’mă uitai cum punea toț’ călătorii din caravană pietre noi pă movila lu’ taica, fin’c-aşa ierea obiceiu’, dă toț’ prietenii ş’neamurile dă-l iubisă d-adevăra’ pă taic-a’ meu să oprea ş’mai punea câte-o piatră. Sus pă Mauna Kea, dracu’ d-acolo dă sus îş’scuțea ghearele p-o cremene, ca să fie pregătit să s-ospăteze dântr-un sufle’ dă mincinos, păi da. Cân’ trecurăm dă Sloosha, veni şerpuitu-n su’ spre Kuikuihaele. Dântre ricşe, una să poticni ş’să răsturnă, fin’că tare greu să urca, ş’ni să făcus-atî’ dă sete la toț’ ş’trecusă bine dă prânz cân’ ajunserăm l-amărâtu’ dă cătun dă ierea pă parte-ailant-a crestii. Ăi mai tiner’ ne cățărarăm după nucile dă cocos, ca să mai sporim ce-aveam d-ale gurii, ş’toată lumea să bucură dă laptele-ăla, nu glumă! Cân’ o luarăm spre su’, pă drumu’ lăsa’ d-Ăi-Bătrân’, dă să cobora spre Târgu’ Honokaa, briza dinspre ocean să făcusă mai rece ş’ne ’vioră pă toț’, dă ne-apucarăm dă spus poveşti, ca să treacă drumu’ mai repede – ş-ăl dă dăpăna povestea să punea d-a călare pă catâru’ ăl din frunte, cu dosu’nainte, ca

să-l auză toț' ăilanț' ce 'cea iel acolo. Alde Rod'rick 'să povestea lu' Rudolf hoțu' dă capre, ăl cu inel roşu, ş'țăpoiu' ăl cumplit a' lu' Billy Fieraru', p-ormă Wolt să pusă pă cântat un cântec dă iubire, dă-i 'cea „Tu, Sally du pân ăle Văi, tu!", da' noi ăilanți îl altoirăm cu bețe, fin'că ghiersu' lui parcă ierea cânta' dă leagăn. P-ormă Unchiu' Bees o rugă pă Meronym să ne 'vețe o poveste d-a Preştienților. Ia şovăi puțin ş'să că basmele după Insula Preştienților mustea dă regrete după lucru' pierdute ş'că n-avea cum să fie semne bune pentr-o după-ma'sorită 'nainte dă Ziua dă Târ', da' că ne putea spune o poveste dă i-o 'sasă ş'iei un in' sfătos dântr-un loc dă 'parte-dăparte, dă-i 'cea Panama. Noi to' strigarăm dă bucurie, 'şa că Navista să pusă d-a călare pă catâru' ăl din frunte ş'ne depănă o poveste scurtă, da' tare frumoasă, ş'v-o spun ş'io vou-acu', dacă tăceț' din gură, staț' pă locurile voastre ş'careva din voi' mai dă ş'mie o cană dă tărie d-asta, că mi să uscă ş'mi să lipi gâtu' dă tot.

'Ce că 'nainte, pă vremea cân' cădea Căderile, oamenii uitasă cum să face focu'. Oho, ş'cî' dă rele-ajunsasă toate alea! La căderea nopții, nu mai vedea nimic; la sosirea iernii, nu să mai putea 'călzi; în timpu' zilii, nu mai putea frige carnea. 'Şa că to' tribu' să dusă la Omu 'Țelep' ş'să: *Omule 'Țelep ajută-ne, că iete, uitarăm cum să face focu' ş'vai dă noi, că tare ne merge rău!*

Ş-atunci, Omu 'Țelep' chemă la iel pă Corb ş'-i 'să vorbele-astea: *Ia ş'zboară peste marea 'volburată ş'schimbătoare pân'la Vulcanu'ăl Mare ş'după râpile lui 'pădurite culege un băț lung. Ş'ia bățu-ăla-n cioc ş'cu iel coboară pă gura Vulcanului ăl Mare ş'moaie bățu-n iazu dă flăcăr' ş'dă colcăială ş'd-uruială, d-o să-l găseşt' în gura vuitoare-a Vulcanului. Ş'dup-aia zboară cu bățu'flăcăra'napoi aci, 'n Panama, ca să-ş' aduc-aminte oamenii cum ie focu' ş'cum să face.*

Corbu' făcu taman cum îl 'vățasă Omu'Țelep' ş'zbură marea 'volburată ş'schimbătoare pân' văzu-n zare, da' nu foar' dăparte, cum fumega Vulcanu' ăl Mare. Ş'să roti peste

râpile lui ’coperite dă păduri, ciuguli neşte afine, ’ş’ vârî ciocu-ntr-un izvo’ rece, ’ş’ hodini ’fârşeala din arip’ ş-abia dup-aia să uită pân jur dup-o cracă lungă dă pin. Ş’una, ş’două, ş’trei, *ş’hopa!* – Corbu-ş’ luă zboru’ cu bățu-n cioc, ş’p-ormă *vâşt’!* – îş’ dete drumu’ să cază taman în gura pă care Vulcanu’ ăl Mare scotea fumur’ puturoase ş’să opri din cădere taman la tim’ câ’ să-ş’ ’moaie bățu’ dă pin în leoarb-aia dă foc, ş’oho, cu’ să mai aprins’ – aşa făcu: *fâsssss!* Atunş’ Corbu să ’nălță-n zbor, să ’nălță ş’ieşi din gur-aprins-a vulcanului ş’să ’dreptă-n zbor către casă, dă un’e plecasă, cu bățu-ăla dă pin arzân’ la un capăt, să ’dreptă țintă spre casă, lovin’ din arip’, cu bățu’ arzându-i în cioc. Ş’zilele trecu, ploile-l bătu, norii să luă după iel pă cer ş’vai! Focu’ mistuia din ce-n ce mai mul’ bățu’ dă pin, pân-ajunsă dă i să umplu ochii dă fum, i să pârli penele, ’i ajunsă fierbințeala pân’ la cioc. *Mă arde!* croncăni Corbu. *Mă arde!* Ş-acu’, voi ce ’ceț’: dete iel drumu’ la băț or’ nu-i dete? Mai ştim noi în ziua d-az’ să facem focu’, or’ nu mai ştim?

Că, vedeț’ voi, ’să Meronym, şăzân’ d-a călare cu dosu’nainte pă catâru’ din frunte, *nu-i vorbă niş’ dă corb’, niş’ dă foc aci, ie vorba dă cum ajunsăm noi, oamenii, ce ş’cum suntem.*

Io nu zi’ că poveste-ai-avusasă mare dram dă ’țeles, da’-n to’ căzu’, io o ținui minte, ş’să ’tâmplă câteodată că mai puțin ’țeles ie totuna cu mai mul’țeles. Or’cum, ziua să ’fârşea cu nor’ dă ploaie ş’noi to’ mai aveam câteva mile bune pân-ajungeam l-alde Honokaa, ’şa că făcurăm tabăra dă noapte ş’deterăm cu zaru’ să vedem cine sta dă pază, că, vedeț’ vo’, ierea vremur’ grele ş’nu vroiam să ne trezim luați ca din oală. Io detei un şase-şase, ’şa că mă gândii: poate mi s-o fi schimba’ norocu’, fin’că prea stătusăm pân-atunci la voia ’tâmplării, păi da, ca noi toț’, dă fap’ ş’dă drept.

Honokaa ierea ăl mai ’glomera’ târg în toată partea dă nor’ ş’dă răsări’ după Vântoasa, fin’că, vedeț’ voi, îl ridicas-Ăi-Bă-trân’ dăstul de sus ca să nu dea marea iama-n iei, cum să ’tâmpla cu juma’ dă Hil’ or’ Kona, dă să ’nunda mai în fiecare

lună. Bărbații din Honokaa ierea mai mul’ negustor’ ş’lucrător’ ş’să ruga ş’iei la So’mi, da’ iei nu vroia să scape nicio ’cazie, ş-atunş’ să ruga ş’la sfinții din Hilo, ’şa că noi, Ăi-dân-Văi, ’ceam despre iei că ierea sălbatiş’ dăcî’ pă jumate. Mai-marelui lor îi ’cea Senator ş-avea mai multă putere ca Stăreța noastră, păi da, că iei avea ş-armată, vro zece or’ cinşpe războiniş’ cu neşte țăpoaie lunj’, d-altă treabă n-avea dăcî’ să le vâre pă gî’ la toț’ ăilanț’ ce ’cea mai-marele, ş’pă Senatoru’ ăsta nu-l vota nime’ niciodată, ierea ca la sălbatiş’, să trecea dă la tată la fiu. Honokaa ierea cam la jumate-cale ş’d-alde Hilo ş’Honomu, ş’d-alde-Ăi-dân-Văi ş’Mookini pân’ să fi fos’ robiț’ cu toții, ş’d-alde triburile după ’nălțimile din ’terioru’ insulii. Zidurile târgului, dă le făcus-Ăi-Bătrân’, fusasă refăcute dă iei, dă Honokaa, ş’coperişurile să repara or’ dă câte or’ le lua vântu’, da’ to’ mai puteai să te-mplim’ pă ulițele-alea ’guste ş’bătute dă vântur’ ş’să-ț’ ’chipui că vedeai cum plutea bărcile pân aier ş’cum să mişca dă colo-colo carăle fără niş’ măcar un cal. E, ş’ma’ ierea ş’locu’ dă târg, o clădită mare, da’ mare dă to’, dă ’cea Stăreța că mai dămul’ să chemasă *biser’că* ş’c-acolo să ruga toț’ la un sfân’ vech’, da’ cine ierea sfântu-ăla ş’ce făcusă iel să uitasă după Căderi. Biser’c-avea zidur’ solide şi fereşti frumos colorate ş’să ’nălța-ntr-un lo’coperi’ dă verdeață, un’e ierea o mulțime dă table dă piatră vârâte-n pământ’, ş-acolo să vâra oi ş’capre, ş’por’, ş-alte-alea, să nu fugă. Cî’ dura târguiala, paznicii lu’ Senator să posta la porțile ş’magaziile târgului ş-avea ş-o ’chisoare cu druji dă fier la intrare. Da’ niş’ unu’ din pazniş’ nu să lua dă negustorii veniț’ la târ’, dac-ăia nu să punea pă fura’ ş’nu le tulbura la ăilanț’ linişte ş’schimbele. Alde Honoka-avea ăl mai multe lej’ dă pă toată Insul’ a Mare dup-ăle Nouă-Văi-’Tretăiate-ale noastre, io cam aşa gândes’, cu toate că legile ş’Civ’lizarea nu mer’ chiar to’deauna mână-n mână, nu? Că ş-alde Kon-avea lej’, da’ n-avea niş’ urmă dă Civ’lizare!

La târgu-ăla, făcurăm toț’ Ăi-dân-Văi neşte schimbe tare bune ş’pentru fiecare-n parte, ş’pentru Comună. Douăj’ dă saş’ d-orez căpătarăm dă la triburile după ’nălțim’ la schim’

cu foile dă cort ale Preştienților, păi da, ş'va', ş'piei dă la ferma lu' Parker pă vasele dă fier. Nu 'săm la nimen' că Meronym ierea străină dă locurile noastre, nicio vorbă, 'săm că-i 'cea Ottery dă l-alde Clanu' lu' Pus'nicu' din sus după Valea Pololu ş'c-Ottery ierea ierbistă ş'că să născusă ia şuie, da' cu mul' noroc în viață – asta ca să 'splicăm de ce-avea piele-atî' dă neagră ş'dinții-atî' d-alb'. Toate sculele dă le primisăm dă la Preştien'săm că le găsisăm dă curân' într-o 'scunzătoare bine 'coperită, cu toate că nime' nu 'treabă: *Dă un'e vii tu cu sculele-astea* ş's-aşteaptă să-i răspunză careva d-adevăratelea. Gura lumii slobodă să ține bine ferecată, or'un'e ar fi 'n-afară d-ăle Nouă-Văi-'Tretăiate. Io, dă pildă, cân' mă 'trebă un povestaş pă nume Lyons dacă ieream chiar Zach'ry ăl din Val' Elepayo, dă să urcasă pă Mauna Kea lun-ailantă, m-arătai profun' surprins. 'Săi: *Păi da, io mi' Zach'ry din vale-aia, da' nu-m' prețuies' viața chiar atî' dă puțin cî' să mă cațăr până-n vârfu' la muntele-ăla, zău aşa*! îi 'splicai că mă dusasăm la cules d-anume frunze ş'rădăcin' cu tuşă-mea Ottery din viața dă mai 'nainte ş'că nu ne urcasăm pă munte dăcî' pân' un'e să 'fârşea copacii, niciun pas mai dăparte, iar dacă iei auzis-al'ceva, iete că venisăm io acu' ş'-i 'ceam c-auzisă al'ceva dăcî' fusasă dă fap' ş'dă drept. Lyons ăla-m' vorbisă dăstul dă prietenos, da' mai târziu, cân' 'm's-amicu' meu Harrit că-i văzusă p-alde Lyons ş'Leary Bărbosu' că' şoptea nu-ş' ce-ntr-o fundătură 'tunecată, io-m' făcui socoteala să-i spun dăspre iei ş'Stăreții cî' ne 'torceam acas', ş'să vă' ş'ia ce părere-ş' făcea. Mie to'deauna Leary' mirosis-a scârnă dă şobolan ş'mai aveam dăcî' puțin pân' să aflu cî' dă mare, vai, da' cî' dă mare dreptate-aveam!

Meronym ş'cu mine schimbarăm una-două 'pletiturile ş'pledurile dî' păr dă capră dă le-adusasăm cu noi, păi da, ş'io căpătai un sac întreg dă cafea bună Manuka, neşte țevărie dă plasti' cu găur' mărunte, neşte-ovăz cu bobu' mare ş'câteva pung' cu strugur' uscaț' dă la o fată Kolekole cu pielea tuciurie, ş-alte câteva scule, da' p-alea nu le mai ți' minte-acu'. Alde Kolekole parcă nu-i chiar atî' dă sălbatiş', mă gândi' io, chiar dacă-ş'groapă morții pă sub clanurile-alea

lunj’ un’e locuiesc ăi vii ş’cre’ c-aşa n-o să să simță morții prea ’singurat’. P-orm-ajutai o vreme la schimbu’ pentru Comună ş’dup-aia mă-mplimbai colo-ş’coace, ’trai în vorbă cu câț’va negustori du prin ’prejurimi, că ş’sălbaticii-ăştia, parcă nu ie chiar to’deauna oameni răi, nu-i aşa? Aflai c-ăi du prin Mackenzie născocisă-n vise un sfânt rechin ş-acu-i serveau acolo, ’n golfu-ăl-a’ lor, oi cu gâtu’ ş’picioarele tăiate. Auzii ş’zvonurile dinto’deauna despre ce ’cursiun’ făce-alde Kona spre răsări’ dă locurile lor dă vânătoare, lucrur’ d-astea dă ne-amăra la toț’ ş’ mintea, ş’sufletu’. Văzui o mulțime dă gură-casc-adunată în juru’ la cineva, m-apropiai ş’io dă iei ş-o găsii pă Meronym, dă-i ’ceam acol’ Ottery. Sta ’şezată p-un scăunel ş’desena fețele oamenilor, păi da, ş’-ş’ dădea la schim’ desenele pă to’ felu’ dă brizbizur’ ş’pă câte ceva d-ale gurii ş’toată lumea ierea cu ochii căscaț’ ş’să minuna cân’ îşi vedea fețele ivindu-să ca din senin pă foaia dă hârtie. ’Şa că to’ s-aduna-n juru’ iei şi-i striga: *P-ormă io! P-ormă io!* Ş’oamenii o ’treba dă un’e ’vățasă ia să fac-aşa ceva ş’ia la toț’ le răspundea la fel: *Nu-i vorba dă’vățat aci, băi ăsta, ie doar ’zercițiu, ’tâta tot!* P-ăia mai urâț’ îi făcea mai frumos’ dăcî’ le ierea fețele dă felu’ lor, c-aşa ’cea Tuşa Ottery ierbista-po’tretista că făcusă toț’ artiştii dânto’deauna. Păi da, cân’ vine vorba dă fețele oamenilor, mai bine-i să minț’ frumos, dăcî’ s-arăț’ tot adevăru’ dureros.

Ş’p-ormă să lăsă noaptea ş’ ne ’toarsăm cu toții la magaziile noastre ş’trasăm la sorț’ care cum sta dă pază. Dup-aia ’cepu petrecerea la neşte clanur’ mari dă le ’cea barur’. Io stătui dă pază cî’ stătui, p-orm-o dusăi p-alde Meronym să-i arăt câteva locur’ dup-acolo, ’preună cu Wolt ş’c-Unchiu’ Bees, ş’p-ormă auziră’ muzicanții cum ne chema ’napoi la Biser’că. Unu cânta l-acorditor, câț’va la banjo, alții la neşte drâmbe dă ’ceai că ierea pisiş’ dă mare ş’unu la o ghitară d-oțăl cum nu mai văzusăm niciodată. Ierea ş’tărie, că fiecare trib adusasă mai multe butoaie, ca să să vadă cî’ dă bine-o ducea, ş’ierea ş’câț’va saş’ cu iarba-fericirii, fin’că un’e-i vrun Hilo tre’ să fie, c-al’fel nu să poate, ş’neşte iarba-fericirii. Io trăsăi tare din pipa lu’ Wolt ş-ăle patru zile dă

mers dă la Vântoasa noastră liberă până-n Leeward la Kona mi să lungiră ca patru mii, păi da, ş'mă simții dă parcă mă legăna cineva ca p-un bebiluş. P-ormă 'cepură tobele, vedeț' voi, că fiecare trib ş-aducea tobele lui. Alde Foday dă la Clanu' Iazului cu Lotu' ş-alț' vro doi-trei din Văi bătea' neşte tam-tame dă lem' dă pin 'coperite cu piele dă capră ş'câț'va bărbos' din Hilo' neşte burdufe 'flate zdravăn ş-u' neam întreg din Honokaa-n tingir' d-alamă, ş'ma'ierea ş-ăi din Honomu cu păcănitorile lor – ei, ş'toa' tărăşeni-aia dă tobe parcă ne gâdila-n tăl' p-ăia mai tiner' dântre noi, ş'pă mine pântre iei, păi da, ş'un'e mai pui că iarba-fericirii te purta pân' toată bab'loni-aia dă țaca-paca ş'bum-bum ş'pan-pin-pon, d-ălora dă ne-apuca-răm să dansăm iete-aşa ne duduia tălpile ş-inimile ne bubuia, ş-anii ne trecea, ş'parcă fiecare bătaie-n tobe mă mai sărăcea d-o viață, că-m' trecea pă 'naintea ochilor toate viețile dă le trăisă sufletu' meu, dă niş' nu mai ştiam dă cân', dă 'nainte dă Căderi, păi da – le văzui ca ş'cum ieream d-a călare p-un cal în plin uragan, da' n-aş fi putu' să le descriu, fin'că-m' lipsea cuvintele după vremurile-alea. Da' mi-aduc aminte mai bine dă fat-aia Kolekole cu pielea tuciurie pă care-ş' tatuasă semnu' tribului iei, mi-aduc aminte că ierea ca u' pom tânăr dă s-apleacă ş'io ieream uraganu', cân' io suflam peste ia s-apleca ş'de ce suflam io mai tare, d-aia s-apleca ia mai mul' ş'mi să supunea mai abitir, ş'p-ormă io ieream un Corb dă bătea din arip' ş'ia ierea ca focu' dă să prelingea pă lemn în sus, ş'cân' pomişoru-ăla Kolekole-ş'făşură brațele su'țiri ca neşte ramur' dă salcie pă după gâtu' meu, îi văzui sclipirea din och' ş-auzii cum îm' şopti-n ureche: *Păi da, io mai vrea' o dată ş-aşa să ştii, că mai facem o dată!*

Hai ş'scoală, băiete, 'm'să taica ş'mă scutură zdravăn, *c-asta nu-i dimineață dă sta' ş'giugiulit în culcuş, naiba să te ia!* Visu-ăsta mi să risipi ca fumu' ş'mă trezii d-a binelea su' pledurile țăpoase Kolekole. Fata cu pielea tuciurie ş'cu mine stam 'bârligaț', ca două şopâr' lunecoase cân' vor să să 'ghită una p-alta. Mirose-a viță dă vie ş-a cenuşă dă lavă ş'cân' îi văzui țâțele dă culoarea măslinii cum să ridica ş'să cobora,

mă'drăgostii dă ia, că parcă ierea bebiluşu' meu cuibărindu-să lângă mine. To' nu-m' trecusă fumurile dă la iarba-fericirii, 'şa c-auzii ş-aproape, da' ş'dăparte strigăte ca dă petrecania naibii, chiar dacă să crapasă dă zor' ş'să vedea ca o ceață lăptoasă, păi da, cum să mai 'tâmplă câteodată pă la târguri după recoltat. Ei, ş'mă sculai, căscai, mă 'tinsăi, că parcă toate mă durea, da'-m' ierea ş'bine ş'mă simțeam 'plinit, ştiț' ş'voi cum ie cân' te vâr' între picioarele unei fete frumoase. Pă un'eva p-aproape să frigea d-ale gurii pentru dimineață. 'Şa că-m' pusăi nădragii ş'cămaşa, toate alea, ş-atunş' fat-aia Kolekole dăschisă ş'ia ochii buimacă ş'şopti: *Neața, păzitorule dă capre,* ş'io mă râsăi ş'p-ormă 'săi: *Mă du' s-adu' d-ale gurii ş'mă-nto' una-două,* da' ia nu mă crezu, 'şa că mă legai să-i dovedes' că greşea, numa' ca s-o vă' zâmbin' cân' îi aduceam merindele. Pân fața magaziei Kolekole trecea un drum pietrui' dă lungea Zidu' Târgului, da' io nu ştiam dacă-n su' sau-n jos trebuia s-o iau ş'to' mai stam să mă lămures'cotro s-o iau, cân' un paznic Honokaa să prăbuşi după zidu' dă-ncintă ş'mai-mai să cază-n capu' meu, să m-omoare.

Mie-m' sări sufletu' dă mai avea puțin ş'-m' ieşea pă gură.

O săgeată d-arbaletă-i 'trasă pă nas ş' ieşisă pân spatele capului. Cân' văzui vârfu' dă fier a' săgeții, toate semnele dimineții ăleia ş'to' restu' mi să lumină drep' ce ierea dă fap'.

Toată petrecania dă s-auzea ş'd-aproape, ş'dă dăparte ierea dă fap' zgomo' dă lupte ş'bătălii, păi da! Fumu' dă frigare nu ierea pentru dă-mâncarea dă dimineață, ierea 'coperişurile d-ardea, păi da! Primu' meu gând fu ce s-o fi ales d-ai mei, 'şa că mă năpustii către magazia un'e s-aşezas-Ăi-dân-Văi, în miezu' târgului, strigân' din toț' bojocii: *Kona! Kona!* – păi da, că vorb-asta cumplită parc-avea neşte-aripi negre dă zvâcnea din iele cu furie peste tot pân Honokaa, ş-atun' s-auzi un pârâit ca un tunet ş-un strigăt oribil să 'nălță ş'io nu-ş' de ce, da' ştiui că fusasă răsturnate porțile târgului. Ajunsasăm în piață, da'colo mă oprii, fin'că-m' bubuia capu' dă nu mai ştiam dă mine dă frică, păi da, frica ş'duhoarea iei 'cinsă mă făcu dă mă 'torsei 'napoi. Ocolii pă ulițe mai 'guste,

da'lde Kona s-apropia to' mai mul' ş'parcă să revărsa pă toate uliţele-alea cu răcnetele lor, cu caii lor, cu bicele lor, ca un val tsunami, ş'io nu mai ştiam niş' dă un'e vinesăm, niş'cotro mă duceam, ş'cân' să... *buf! ş'trosc!* mă trânti-n glod o hoaşcă bătrână, cu ochii 'nălbiţ', dă sucea pân aier un sucitor d-aluat. *Nu-ţ' pui tu ghearele 'puţite pă mine,* striga' io, da' cân' mă ridicai, o văzui că ierea ţapănă ş-albă la faţă fin'că şi ia, vedeţ' voi, avea 'fiptă-n piept o săgeată d-arbaletă 'conjurată ca d-o floare roşie, ş'deodată *vrâşt'! – un* bici-m' legă picioarele unu' d-altu', ş' *vrişt'! –* zburai cu picioarele-n sus, ş*'buf!* – căzui cu capu'nainte, ş-*aaaiiii!* – mă izbii cu iel dă pietrele dă pavaj, păi da, mai rău dăcî' dacă mi-l crăpa careva c-o blestema' dă daltă 'gheţată!

Cân' mă trezii dî' nou, cu toate că-m' ştiam trupu' tânăr, mă simţeam ca u' bătrân chinui' dă durer', păi da, c-aveam genunchii umflaţ' ş-un co' ţapăn ş'zobit, ş'coastele 'fundate unele-ntr-altele, ş'doi dinţ' căzuţ', ş' fălcile nu mi să mai potrivea una cu-alta, ş'la cap aveam o 'flătură dă parcă mai aveam un al doilea cap acolo. Mi să pusasă peste cap o glugă, cum să pune la capre 'nainte dă tăiere, ş'mi să legasă mâinile ş'picioarele strâns, ş'zăceam pă d-asupra ş'pă 'desubtu' altor trupuri ca ş'mine, dă mai mare mila, păi da, că mă durea toate alea cu' nu mă mai durusă niciodată niş' pân-atunş', niş' d-atunci încoace. S-auzea roţ' dă car gemân' ş'po'coave dă fier zdroncănin' ş'la fiecare legănare-a carului pă mine mă săgeta iar durerea pân ţeastă.

'N to' căzu', nu ierea nici-o mare scofală. Fusasăm făcuţ' rob' cu toţii ş'duşi cu caru' l-alde Kona, la fel cum să 'tâmplasă cu frate-mio dă-l pierdui, cu-Adam. Nu po' să spun că mă bucuram prea tare că mai ieream în viaţă, fin'că nu ma' ieream nimic al'ceva dăcât o grăma' dă carne zobită ş'fără nicio putere, ca o păsăroaică 'târnată cu capu-n jos d-un cârlig ş'lăsată să să scurgă to' sângele din ia. Un picior să frecă dă mine ş'-m' storci boaşele, 'şa că 'trebai în şoaptă: *Mai ieş' careva treaz p-aci?* Că mă gândeam, vedeţ' voi, că poate reuşeam totu' să scap ş'dî' necazu-ăsta, da' un glas dă

Kona ca un croncăni' dă cioară strigă la doar câteva palme dă mine: *Țineț'-vă gura, bă, voi ăştia, legații, că mă jur pă maceta mea că vă tai la toț' limbile, căcaț' dă javre dingo ce sunteț'!* Io-m' simții brațu' cuprins d-o căldură udă, păi da, că să pişasă pă mine careva dă d-asupra, ş-udătur-aia să răci dă ce trecu timpu'. Numărai cinci voci dă Kona dă vorbea, trei cai ş-o cuşcă cu pui. Robitorii noştri vorbea-ntre iei dă ce fete pusasă la pământ ş'-ş'vârâsă mădularele-ntre picioarele lor cî' timp durasă atacu' dă la Honokaa, dă un'e io socotii că stătusăm cu gluga pă cap juma dă zi, dacă nu chiar mai mul'. Foame nu-m' ierea, da' sete, oho! parcă 'ghițisăm cenuşă 'cinsă! Una dântre vocile dă Kona parc-o ştiam, da' nu ştiam dă un'e ş'cum. Din cân' în cân' s-auzea câte-o bubuială dă copite-n lungu' drumului ca dă la război ş'neşte strigăte dă *Hai noro', Căpitane!* ş' *'Țăle', şefu'!* ş'*Lupta să de'făşoară cu bine!* – 'şa că io 'țelesăi c-alde Kona nu să năpustisă dăcî' la Honokaa ş-atî', ci pornisă la cuceri' toată partea dă nor' din Insul' a Mare, păi da, ş-asta 'semna ş-ăle Nouă-Văi-'Tretăiate, Văile *mele*! *So'mi,* 'cepui să mă rog, *So'mi, tu, a Miloasă, scapă-i p-ai mei ş'toate neamurile mele!*

'N cele dân ur' mă luă somnu' ş-o visai pă fat-aia Kolekole, da' țâțele ş'şoldu' iei parcă ierea făcute din rocă vulcanică 'velită-n zăpadă ş'cân' mă trezii dî' nou tot în car, simții cum un rob dă su' mine murisă ş-acu-m' trăgea dî' mine toată căldura trupului. Strigai: *Bă, voi, alde Kona, vedeț' c-aveț' u' mort aci, dați-l jos, că poate vă mulțumeşte calu' hăma' la car dac-o mai scăpa dă ceva greutate!* Un băia' dă sta peste mine, poate chiar ăla dă să pişasă pă mine, icni cân' vizitiu' Kona să 'toarsă ş'-i trasă lui un bici ca răsplată pentru vorbele mele d-aducere-aminte. După cum cânta păsările, ştiam că s-apropia 'serarea, ş-asta 'semna că-m' petrecusăm în caru-ăla cî' fusasă ziua dă lungă.

Mai trecu o vreme, dăstulă vreme, ş'ne oprirăm, ş'io mă simții tra' jos din car ş' 'mpuns cu țăpoiu'. Cân' m-auzi cum țipai ş'mă văzu că mă zbăteam, unu dântre Kona 'să: *Iete c-ăsta mai trăieşte!* ş'mă ridică ş'mă răzămă d-o stâncă cât o colibă, ş'ndată dup-aia-m' scoasă ş'gluga după cap. Io m-

aşezai în fund ş’ mijii ochii să vă’ ceva-n ’tunericu-ăla ca dă moarte. Ieream pă drumu’ bătu’ dă ploi dă ducea spre Waimea ş’cunoscui chiar ş’ un’e-anume, păi da, că, vedeț’ voi, ne oprisăm chiar lângă iazu’ ă’ lung, ş’stânc-aia cât o colibă dă care stam răzămat ierea chiar stânca un’e-l ’tâlnisem pă Yanagi-Bătrânu’ io ş’cu Merony’, mai ’nainte c-o lună.

Dup-aia stătui ş’mă uitai cum îi da jos alde Kona pă robii morț’ ş’-i zvârlea-n marginea drumului, ca s-aibă grijă dă iei javrele dingo ş’corbii. ’Țelesăi ş’de ce mi să părusă cunoscută o voce mai ’nainte: fin’că, vedeț’ voi, unu’ dântr-ăi dă ne prinsasă ierea Lyons povestaşu’, frate cu Leary Bărbosu’. Povesta’ ş’băgător dă samă, trăsni-i-ar oasele Jorjic-ăl Bătrân! Din toț’ ăi zece dă rămăsasă-n viață, dăcât io ieream din ăle Nouă-Văi-’Tretăiate, restu’ ierea mai toț’ Honomu ş’Hawi, din câte-i vedeam io. Mă rugai să nu fi fos’ ş’văru-mio Kobbery pântre-ăia trei zvârliț’ în marginea drumului. Toț’ ieream dăcât băieț’ tiner’, păi da, ’şa că tre’ să-i fi omorâ’ p-ăi mai bătrân’ ş’-i lăsasă la Honokaa. Mă gândii că ş’pă Meronym o ’morâsă, că ieream precis că nu putea scăpa cu viață, niş’ măcar cu fuga, dup-un atac atâ’ dă sălbatic. Unu’ dântre Kona vărsă un burduf d-apă din iaz peste fețele noastre ş’toț’ căscarăm gura să prindem or’ce strop amărât, da’ to’ nu fusă dăstulă ca să ne vindece uscăciunea gurii. Căpetenia-i ’să paznicului dă cai să ridice cortu’ ş’ne vorbi nouă, prinşilor ’fricoşaț’: ’*Cepân ’ d-az ’ dă dimineață*, ’să bruta văpsită, *trupurile voastre, ba chiar viețile voastre, ne-aparține nouă, l-alde Kona! Cu cî’pricepeț’ mai repede cum stă treaba, cu-atât aveț ’ mai multe şan’ să trăiți pân’ la ’fârşitu’ zilelor voastre ca rob’ ai ălora d-or să moştenească dă dreptu’ lor Insul’ a Mare ş’-ntr-o bună zi, toț’ Ha-Vaii.* P-ormă căpetenia ’să că noile noastre vieț’ avea ş’regul’ noi, da’ că norocu’ nostru ierea că regulile-astea ierea uşor dă ’vățat. *Prima regulă ie că voi ăştia, robii, faceț’ ce vă spune stăpânu’ vostru Kona, faceț’ dă-ndată ş’fără dă ce ş’cum. ’Călcaț’ regul-asta ş’stăpânu’ vostru vă bate puțin or’ mai mul’, după cum vrea iei, până ’vățaț’ s-ascultaț’ dă stăpânu’ vostru. Regul-a*

doua ie că voi ăştia, robii, nu vorbiț' dăcî' dacă vă 'treabă stăpânu' vostru. 'Călcaț' regul-asta ş'stăpânu' vostru vă taie limbile din gură, ş'dacă nu vi le taie iel, atunş' vi le ta' io. Regul-a treia ie că nu vă pierde ț' vremea plănuin' cum să scăpaț'. Luna care vine, cân' o să fiț' vânduț', o să fiț' ş'semnaț' pă fețe cu semnu' stăpânului vostru. N-o să treceț' niciodată dre 'pursânj' Kona, că niş ' nu sunteț', c-adevăru-i că voi ăştia, Vântoşii, sunteț' toț' neşte corcitur' dă to' căcatu'! 'Călcaț' regul-asta ş'mă leg aci, 'n fața voastră, că de cum o să fiț' prinş', stăpânu ' vostr-o să vă taie mâinile ş'picioarele, o să vă taie sulele ş-o să vi le 'dese-n gură, ş-o să vă lase-n marginea drumului, ca s-aibă ş'muştele, ş'şobolanii parte d-un ospăț. Poate credeț' c-asta 'seamnă să mo' repede, da' io, fin'că făcui dă dteva or' treab-asta, po ' să vă spui, ş'voi pute' să mă credeț', c-o să vă miraț' câ' dă mul' durează până mori! Ş'mai 'să căpetenia că or'ce stăpân bun mai omoară câte-un rob căpos or' puturos din cân' în cân' doar aşa, ca să-ş' aduc-aminte ăilanț' ce să 'tâmplă cui nu munceşte. Ultimu' lucru, ne 'trebă dac-avea cineva să să plângă dă ceva.

N-avu nimen' să să plângă dă nimic. Noi, ăştia după Vântoasa, al'fel oamen' cu duhu' păcii, ieream năuciț' la trup dă răn' ş'dă sete, ş'dă foame, ş'năuciț' la sufle' dă câtă moarte văzusăm ş'de viitoru' dă rob' dă-l vedeam 'naintea noastră. Nu mai aveam familie, nu ma' ieream liber', nu mai aveam nimi' d-aştepta' dă la viață, până muream, dăcî' muncă ş' durere, ş'iar muncă, ş'iar durere – ş'dup-aia, un'e mai ierea să ni să renască sufletele? Mă 'trebai în mintea mea dacă mai aveam vro speranță să mă 'tâlnes' cu-alde frate-mio Adam, dacă nu cumva iel d-acu' murisă or' mai ştiu io ce. Un băia' dântr-alde Hawi, slab cât un țâr, 'cepu să bălmăjească nu-ş' ce, da' cum n-avea mai mul' dă nouă an', hai, poate zece, nu-i 'să nimen' să-ş' țină gura ş'iel dă fap' nu făcu dăcî' să plângă pentru noi toț', păi da. Ăl mai sigur ierea că ş'Jonas căzusă rob, ş'Sussy, ş'Catkin, da' la iele niş' nu vroiam să mă gândes', vedeț' voi, fin'că iele ierea fete, ş'dăstul dă drăguțe. Maica, 'n schim', ierea dăstul dă bătrână... La ce le putea fi bună ia l-alde Kona? Nu vroiam să mă gândes' niş' la

muierea cu sucitoru' d-alua' dă la Honokaa, dă mă trântisă pă mine-n colbu' drumului, da' nu mă putui ține să nu. Lyon' s-apropie dă noi, 'să *Bau!* către băiatu' slab cât un țâr ş'-l făcu să plângă ş'mai abitir, să râsă dă iei, ş'p-ormă-m' smulsă mie 'călțările dă Preştient. 'Să că-i plăcea cum îi sta lui cu picioarele-n iele. *Gata cu cățăratu' pă Mauna Kea pentru Zach'ry, păzitoru' dă capre!* 'să trădătoru' naibii, *'şa că nu mai are nevoie d-astea, păi da!*

Io nu 'săi nimi', da' lu' Lyons nu-i plăcu-n ce fel nu 'săi nimi' ş'mă lovi-n cap ş'-n vintre chiar cu 'călțările mele. Nu ieream precis, da' cre' că nu greşes' cân' zi' că iel venea 'l doilea după căpetenie, ş'zic asta fin'că nimen' nu 'să nimi' cân' toț' îl văzusă cum îm' luasă 'călțările.

Cân' să lăsă noaptea, Kona pusă pui la frigare peste foc ş'cre' că or'care dântre noi, robii, iieream gata să ne dăm ş'sufletele la schim' p-o picătură dă grăsime d-aia dă la pui pă limbile noastre. Ne luasă d-acu' ş'cu frig ş-alde Kona, chiar dacă nu vroia să ne sece dă to' 'nainte dă târgu' dă rob', în to' căzu' să pregătea să ne țină slăbiț' ş'sleiț', fin'că no' iieream zece, cân' iei ierea dăcî' cinci. P-ormă-ş' dăschis-o butelcă dă tărie ş'bău dân ia ş'iar bău, ş'rupsă din puiu' dă mirose-atâ' dă bine, ş'iar bău dân tărie. Ş'să vorbi-ntre iei în şoaptă, să uită spre noi, ş'unu' din iei să ridică ş'veni spre noi c-un băț cu vârfu-aprins. Ținu bățu-n dreptu' fiecăruia dî' noi ş-ai lui croncăni or *'Da!* or'*Ba!* Pân' la urmă-l dezlegă pă băiatu' slab cât un țâr dă la Hawi ş' luă cu iel mai mul' pă sus ş'pleticindu-să către focu' dă tabără. Acolo-l pusă dă să 'călzi puțin, ş'-i dete să şi mânce neşte pui frip' ş'să bea neşte tărie. Noi, robii-ăilanț' dă nu ne mai băga nimen'n seamă, ne chinuiam cu foamea, cu durerea ş'cu țânțarii din iazu' ă' lung, ş'ce mai vroiam să fim noi în locu' lu' Hawi ăla micu', numa' că Lyons făcu sem' cu capu' ş-ăilanț' îl apucă pă Țâru', 'i trasă jos nădragii, 'l ținu bine, îi unsă gaura curului cu grăsime dă la pui ş' luă pă rân' să-i vâre mădularu-n dos.

Cân' îi veni rându' ş'lu Lyons dă-l porcea pă nenorocitu' dă băiat, s-auzi ceva ca un *fâsssss!* – ş'povestaşu' căzu pă spate. Ăilanț' patru să strică dă râs, fin'că, vedeț' vo', iei

credea că Lyons băus-atâ’ dă mul’ dă-l răpusasă tăria, da’ p-ormă iar *fâsss! fâsss!* – ş-alte două gău’ roşii să căscă-ntre ochii altui Kona, ş’la fel ş-ăla căzu mor’ d-a binelea. În luminişu-ăla un’e făcusăm tabără, să ivi un al’ Kona cu coif pă cap ş’manta pă umer’, ş’-n mână ținea ceva ca un os dă țurloi dă-l țintea către ultimii trei robitor’. S-auzi înc-un *fâsss!* – ş’căzu păzitoru’ dă cai. Atunş’ căpetenia pusă mâna pă țăpoi ş’-l zvârli către coifu-aducător dă moarte, da’ iel să feri ş’nu-ş’cum să rostogoli pân luminiş, dă țăpoiu-l nemeri-n manta ş’i-o rupsă, da’ pă iel nu-l atinsă. ’N schim’, s-auzi un *fâsssssssss!* – ş’-n pieptu’ căpeteniei să căscă ditamai gaura, dă ’ceam că-l rupsasă-n două. Or’cât dă ’grozit iersam io, parcă to’ mai căpătai ceva speranță, numa’ că *zvâc!* – ş-ultimu’ Kona rămas în viață şfichiui din bici, prinsă cu iel drăcări-aia ca un os dă țurloi dă semăna moarte ş’p-ormă iar *zvâc!* – ş’ arma zbură ca fulgeru’ ş’ca pân farmec dî’ mâna ăluia dă veni’ să ne scape-n mâna ăluia dă ne robisă. Ş-ultimu’ Kona o ’dreptă către speranța noastră ş’s-apropie dă ia la un pas, dă n-avea cum să n-o nimerească. Io-l văzui cum apăsa trăgaciu’ ş’auzii *FÂSSSS!* – da’ p-ormă, ca să vez’, ultimu’ Kona rămasă fără cap ş-arborele dă pâine dân spatele lui făcu *pffffuuuu!* – ş’s-aprinsă cu o flacără mare dă pârâia ş’răspândea cenu’ ş’fumega dă zor în ploaie.

Trupu’ lu’ Kona rămasă ’țepenit o vreme, ca un bebiluş dă ’vață mersu’, ş’p-ormă *bufff!* – să prăbuşi la pământ. Fin’că, vedeț’ voi, ’curcasă fața cu dosu’ armii ş’-ş’ zburasă propiu’cap. Salvatoru’ nostru ciuda’, to’ Kona ş’iel, să ridică-n picioare, ’ş’ frecă coatele dă căzusă pă iele, ’ş’ scoasă coifu’ după cap ş’se uită la morții ăi cinci dă-i făcusă cî’ cu milă, cî’ cu silă.

Nu, că-s prea bătrână pentru-aşa ceva, ’să Meronym c-un chip abătut ş’cruntat.

Îi dăzlegarăm ş’p-ăilanț’ rob’ ş’-i lăsarăm să mânce iei dă-mâncarea l-alde Kona. Meronym avea dăstul d-ale gurii pentru ia ş’pentru mine-n traistele dă la şaua calului, ş’p-ormă bieții rob’ dăzrobiț’ avea mai multă nevoie d-ajutor. Dă

la ăi cinş' morți dăcât atâta luarăm 'napoi: 'călțările mele dă să 'călțas-alde Lyons cu iele. *'N război,* mă 'vățǎ Merony', *mai întâi te 'grijeş' dă 'călțăr', ş-abia dup-aia te 'grijeş ' d-ale gurii ş-alte-alea.* Salvatoarea mea-m' dăpănă toate per'pețiile iei mul' mai târziu, într-o 'scunzătoare prăpădită lăsată d-Ăi-Bătrân' pântre hățişurile neumblate dă picior dă om, d-o găsisăm în munții Kohala-nspre Leeward, că numa'colo puturăm ş'noi s-aprindem un fo' cî' dă mic.

Nu-i prea mul' dă spus, totuş'. Meronym nu ierea-n magazia un'e trăsas-Ăi-dân-Văi cân' dădus-alde Kona iama-n Honokaa – nu, ia ierea sus pă zidurile târgului ş'desena marea-n caietu' iei. Deodat-o săgeat-aprinsă d-arbaletă-i smulsă caietu' dî' mâini. Să 'torsasă la magazia un'e ştia că-i găsea p-Ăi-dân-Văi 'nainte ca porțile târgului să cază, numa' că Unchiu' Bees îi 'sasă că io nu ieream acolo ş'nu ştia un'e ieream, 'şa că ia pleca' să mă caute ş-atunci-i văzusă p-ai mei pentru ultima oară. Calu' ş'coifu' ş'le luasă dă la o căpetenie Kona d-o fugărisă p-o uliță, da' nu mai apuca' să ş'iasă d-acolo. 'Brăcată-n bulendre dă Kona ş'-n to' balamucu' iscat, Meronym făcusă cumva dă-ş' croisă drum 'n-afara târgului plin dă sânge ş'dă flăcăr'. Niş' nu luptasă nimen' cu nimen', păi da, fusasă mai curân' ca l-adunatu' vitelor, ş-asta, vedeț' voi, fin'c-armata lu' Senator să predă prima ş'naintea tuturor. Mai întâi, Meronym să 'dreptasă d-a călare spre nord, în direcția Văilor, da' Kona s-adunasă mulț' pă la Kuikuihaele ca să să reverse-n ăle Nouă-Văi-'Tretăiate, 'şa că ia să 'toarsă-n 'terioru' insulii, pă drumu' spre Waimea, numa' că ş'drumu-ăla ierea păzi' dă multe potere ş'ia nu putea trece drep' Kona dac-o 'prea careva din iele. Să 'torsas-atunş' spre su', făcându-ş' socoteala s-ajungă la Hilo ş'să vază dacă târgu' d-acolo nu fusasă ş'iel cotropit. Da' So'mi tre' c-o 'târziasă dăstul dă mul' cî' să vaz-un car trecân', ş'dân caru-ăla să vedea ieşin' două picioare, ş'picioarele-alea purta 'călțăr' d-ale Preştienților, ş'ia, Meronym, ştia că pântre toț' locuitorii după Vântoasa, dăcât unu' purta 'călțăr' d-ale Preştienților. Niş' nu 'cercă să mă scape la lumina zilii, ba chiar să 'tâmplă dă pierdu caru' din vedere, fin'că trebui s-

ocolească neşte cai, ş'dacă nu s-apuc-alde Kona să cânte-n cor, ca bețivanii, 'n tim' ce-l siluia pă bietu' Hawi, să putea chiar să treacă pă lângă noi ş'să nu ne vază-n 'tuneric. Ehe, ce mai riscasă ia numa' ca să mă scape pă mine!

Da' de ce nu te-ascunsă' ş'să-ț scap' tu pielea, ş'gata? o 'treba' io.

Meronym făcu o față dă vroia să zică: *Ce 'trebare prostească!*

Bine, da' ce-aveam dă făcut acu'? 'N mintea mea ierea o furtună dă gândur'mestecate cu frică. *Mai mul' ca sigur c-ăle Nouă-Văi-'Tretăiate ierea d-acu' călcate-n picioare ş'trecute pân foc... ş'Hilo, chiar dacă nu fusasă pân atunş', niş' nu mai avea mult...*

Prietena mea Preştientă-m'grijea rănile ş'loviturile cu bandaje, cu to' felu' dă lucrur', ş'pân' la urmă scoas-o doftorie, un hap dă mi-l dusă la buze ş'-m'să: *Iete-aci, 'ghite asta ş-o să-ț' facă bine la trupu' zobit, Zach'ry. Ş'mai tacă-ț' gura ş' fă bine ş'culcă-te!*

Mă trezi o voce dă bărba' dă şoptea-ntr-un adăpos'proviza' d-Ăi-Bătrân', plin dă crăpătur' ş'cu frunze dă pătrundea 'năuntru, pân' găurile un'e trebuia să fie fereştile. Mă durea-n vro zece locur', da' nu ma' ierea durere-ascuțită din ajun. Aieru' dimineții ierea tăio' ş'mirose-a briza mării ş'ndată mi-adusăi aminte ce viață nouă ş' nenorocită ne pândea pă noi toț' după Vântoasa, păi da, ş'-n capu' meu gemui, fin'că nu vroiam să mă trezesc. În parte-ailant-a'dăpostului, Meronym vorbea prin omelnicu' iei cu Preştientu' ăl 'cruntat, ăl dă mă prinsasă pă mine că scotoceam pân bagaju' iei prima dată. Stătui o vreme ş'mă minunai dî' nou, fin'că, vedeț' voi, în fereştile dăschise d-omelnic ie mai luminoase culorile ş'parcă mai vii. Da' ş'iel mă văzu pă mine că mă ridicasăm ş'făcu sem' spre mine din cap. Meronym să 'toarsă ş'ia ş'mă 'trebă ce mai fac.

Mai bine dăcât ieri, 'să' io ş'm-apropiai dă ia ca să vă' mai bine. 'Gerime-aia ierea dată naibii! Oasele ş'toate 'cheieturile mele gemu ş'iele. Meronym 'să că d-acu' făcusăm cunoştință

cu Preştientu’ dă-i ’cea Duofizit ş’io ’săi că niş’ n-aveam cum să-l ui’, după ce mă ’fricoşas-atî’ dă tare. Preştientu’ din fereastr-asculta ce vorbeam ş’fața lui ca dă schile’ să muie dăcî’ o țâră. ’Să ş’iel, Duofizit: *Ei, Zach’ry, ’m’ pare rău că ne ’tâlnim în vremur’ atâ’ dă tulbur’, da’ te rog s-o mai călăuzeş’pă Meronym numa’pân’ la Deş’tu’ lu’ Ikat. Ştii un’e ie?*

Păi da, sigur că-l ştiam, la nor’ dă Valea-dân-Urmă, dincolo dă podu’ Pololu, ierea o limbă lungă dă pământ’ dă să ’drepta spre nor’ ş’spre răsărit. Acolo ierea vorba să tragă Nava la țărm cân’ venea s-o ia pă Meronym, la Deş’tu’ lu’ Ikat?

Fiecare din Preştienț’ îi aruncă o privire ăluilant ş’dup-o vreme ’să Duofizit: *Ş’noi avem să-ț’ dăm veş’ proaste ş’-m’ pare rău că tre’ să spun aşa ceva. Da’ dă câteva zile bune niciun omelnic nu mai răspunde la transmisii, niş’ după Navă, niş’ după Insula Preştienții.*

Ce-i aia trasmisie? ’treba’ io.

Un mesaj, ’să Meronym, *ie ca o fereastră, ca o adunare pân omelnice, iete-aşa cum stăm noi acu’ dă vorbă cu Duofizit.*

Dă ce, să stricar-omelnicele? ’treba’ io.

S-ar putea să fie mul’ mai rău d-atât, ’să Preştientu’ dân fereastră, *fin ’că, vez ’ tu, dă vro câteva lun ’ încoace, să tot apropie dă Insula Preştienții o boală, venin’ dă la Aneb’rage cătr-apus, o boală cumplită, păi da, o boală dă toată ’Gerimea noastră n-o poate vindeca. Numa’ unu’ din două sute dă ins’ rămâne-n viață dacă să ’bolnăveşte dă boal-asta. Noi ăştia, Preştienții din toț’ Ha-Vaii, tre’ să facem ca ş’cum numa’ noi mai rămăsărăm d-acu’, fin’că Nava probabil că nu mai vine după noi.*

Da ’ cu fiu ’ lu ’ Meronym, Anafi, cu iel ce să ’tâmplă? Meronym făcu o față dă mie-m’ păru rău că nu’ muşcasăm limba-n gură ’nainte să ’treb aşa ceva.

O să trăie’ ş’io mai departe fără să ştiu, ’să prietena mea Preştientă, c-un glas atî’ dă tris’, dă mie mai că-m’ veni să plâng. *Nu-s io niş’prima care trăieşte-n felu-ăsta ş’niş ultima.*

’N fine, toată vorbări-asta-m’ născus-o speranță dă niş’ nu

ştiam c-o aveam în suflet. Îl ’trebai pă Duofizit câț’ Preştienț’ ierea cu toții-n Ha-Vaii.

Cinci, răspunsă iel.

Cin’ sute? ’l ’treba’ io.

Duofizit văzu că ieream uimit ş’dacă nu văzu, bănui. ’Să: *Nu, dăcî’ cinci. Câte unu’ pă fiecare insulă mai mare din to’ lanțu ’. Ăsta-i adevăru ’ nostru-adevărat ş’ie căzu ’ să-l cuno’ ş’tu. Noi bănuiam că boal-asta o s-ajungă pă Insula Preştienții dăstul dă repede ş’o să stingă ş-ultima flacăr-a Civ’lizării. Ş-atunş’ pornirăm în căutarea unui pământ’ bun în Ha-Vaii, pă care să plantăm ce mai rămăsasă dân Civ’lizarea noastră. Da’nu vroiam niş’ să vă speriem pă voi ăştia, locuitorii după fiecare insulă, lăsând în urm-atâ’ dă mul’ străini.*

’Şa că vez ’ tu, ’să Meronym d-acu’, *bănuielile tale despre scopurile mele-adevărate nu ierea chiar dă to’ greşite.*

Nu’ mai păsa mie de-asta. ’Săi că, dacă toț’ Preştienții ierea tot aşa ca Meronym, chiar ş’cinş’mii ierea bineveniț’ în ăle Nouă-Văi-’Tretăiate.

Duofizit să ’negri la față, cu gându’ la cî’ dă puțin’ Preştienț’ o mai fi fos’ rămaş’ în viață cî’ timp vorbisăm noi trei. ’Să: *Mai-marele tribului meu d-aci, după Maui, dă une vorbesc io cu vo’ ie la fel ca Stăreța ta, căpetenie prietenoasă. Ş’iel hotărî să trimeată două barje dă luptă ca să traverseze Strâmtoarea Maui ş’s-ajungă la Deş’tu’ lu’ Ikat la prânz, peste două zile.*

Io mă legai s-o duc pă Meronym pân-atunci la locu’ dă ’tâlnire.

Ş-acol-o să-ț’pot mulțumi chiar io dăcât o ajutaş’, ’să Duofizit ş’p-ormă ’să că ierea dăstu’ loc pă barjele-alea ş’pentru mine, dacă vroiam să scap odată cu ia după Insul’ a Mare.

Da’ io ştiam ce-aveam dă făcut. *Mulțume’,* ’săi către Preştientu’ răma’ singur, *da’ tre’ să stau aci, să-m’ găses’ neamurile.*

’N adăpostu-ăla căzut în ruină stăturăm ascunş’ înc-o noapte, ca să-m’ refac io forțele ş’rănile să mi să vindece. Mă

durea sufletu’ că stam acolo ş’n-alergam ’napoi în ăle Nouă-Văi-’Tre- tăiate, ca să mă lup’ cu careva or’ să salvez pă careva, da’ Meronym îi văzusă p-alde Kona, cu caii ş-arbaletele lor, cum să ’drepta către Văi pă drumu’ dinspre Kuikuihaele ş’-m’ ’să că lupta pentru buceritu’ Văilor n-avea cum să dureze prea mul’, păi da, că preci’ să ’fârşisă-n câteva ceasur’, ş’nu zile.

Ce zi neagră ş’bântuită dă gândur’ ş’mai negre mai fu ş-aia! Merony’ mă ’văță cum să trăgea cu-arma iei dată naibii, aia dă semăna c-un os dă țurloi. Făcurăm ş’zărcițiii, mai întâi p-ananaş’, p-ormă pă scaieț’ uria’ ş’pân’ la urmă pă ghinde, până cân’ mă ’văța’ io să nemeres’ ținta la fix. Cî’ tim’ dormi Meronym, stătu’ io dă pază ş’cî’ ti’ mai dormi’ io ceva, stătu ia dă pază. Curân’ focu’ nostru iar goni cețurile din amurg, ş-atunş’ mâncarăm din ce provizii ne lăsas-alde Kona, bucăț’ dă carne dă oaie sărată ş’neşte alge dă mare, da’ ş’fructe dă *lilikoi* dă creştea ’năuntru-n ’scunzătoarea noastră. Luai traista dă fân a calului ş-o umplui cu iarbă ş’-l mângâiai, ş’-i ’săi Wolt, că ierea la fel dă urî’ ca ş’văru-mio, ş’mă ’trebai amărî’ ş’durera’ dacă vrunu’ dântre-ai mei rămăsasă-n viață. Că v-o spun p-a dreaptă: să nu ştii ce-i mai rău ie mai rău dăcî’ să ştii.

Ca să mă gânde’ ş’l-al’ceva, o ’trebai pă Meronym cum să făcea c-o Navistă ca ia călărea la fel dă bine ca or’ce Kona. Ia-m’ dezvălui că Preştienții nu prea să pricepea la călărit animale, da’ că ia trăisă mai mul’ pă lâng-un trib dă-i ’cea Swannekke ş’trăia hăt, parte-dăparte, dincolo d-Anch’rage ş’dincolo chiar ş’dă Far Couver. Ş’tribu-ăsta, Swannekke, ierea priceput’ la crescu’ dă cai cum ie priceputț’ Ăi-dân-Văi la crescu’ dă capre, păi da, că la iei ş’copiii ştia să stea d-a călare mai întâi ş-abia p-ormă ’văța să meargă-n picioare. Ş’c-o ’vățasă ş’pă ia cî’ trăis-acolo cu iei, câteva ’notimpur’. Multe lucrur’ mă ’văță ş’pă mine Meronym dă la toate triburile dă le cunoscusă, da’ n-am io timp acu’ să vă depăn vouă poveştile-alea, că iete, să făcu târziu. Vorbirăm ş’dă drumu’ dă ierea să-l facem a doua zi pân’ la Deş’tu’ lu’ Ikat, că, vedeț’ voi, puteai ajunge-acolo pă două drumur’: unu’

ierea să merj’ pă creasta su’ţire-a munţilor Kohala, mai sus d-ăle Nouă-Văi-’Tretăiate, ş-altu’ ierea să cobor’ mai întâi pă râu’ Waipio pân’ la tabăra lu’ Abel ş’să vez’ p-acolo ce ierea dă văzut. Fin’că nu ştiam dac-alde Kona dădusă iama-n ăle Nouă-Văi ş’pusasă foc la to’ ce le ieşisă-n cale, ş’golisă Văile dă oamen’, cum făcusă la Mookini, or’ dacă venisă ca să pună mâna p-ăle Nouă-Văi ş’să s-aşeze iei în clanurile noastre ş’să ne ’robească pă noi chiar pă pământurile noastre. Io mă legasăm d-acu’ s-o duc pă Meronym făr-alte primejdii la Deş’tu’ lu’ Ikat ş’vârâtu’ pântre călăreţii Kona ’semna să ne ş’punem la mare primejdie, da’ ia, Meronym, ’sistă să dă’ mai întâi o raită pân Văi, ’şa că drumu’ d-a doua zi rămas-ăl d-al doilea.

Cân’ să crăpă dă ziuă, ceaţa ierea groasă ca ceara ş’ca mâlu’. Nu fu dăloc uşor să mânăm calu’ pân desişurile după munţii Kohala până un’e izvora Waipio, fără să ştim dacă nu cumva ne pândea vro mână dă Kona pân pădurea dă trestie d-o hăcuiam cu dăstul dă mul’ zgomot. A mai mare parte-a drumului mearsărăm pă jo’ ş’mânarăm animalu’ dă căpăstru, da’ pân’ către prânz ajunsărăm cu bine la izvor ş-acolo-l priponirăm într-un luminiş după vale-aia, ş’cî’ ma’ ierea pân’ la tabăra Abel, cam o milă, ne fofilarăm pân’ desişurile dă pin’. Din cauza ceţii, or’ce copac părea să fie vrun paznic lăsa’ dă Kona, da’ io tot îi mulţumeam lu’ So’mi c-aveam ş-ascunzişu-ăla. Trăsărăm cu ochiu’ peste muchia crestii ş-aruncarăm o privire-n jos, un’e ierea tabăra. Cumplită privire, zău aşa! Dăcî’ porţile lu’ Abel rămăsasă-n picioare, vedeţ’ voi, că zidur’ ş-acaretur’ – toate ierea dărâmate ş’fusasă ’cendiate. Un bărba’ dăspuia’târna dă bârna dă sus a porţii, spânzura’ dă glezne, păi da, cum făce-alde Kona. O fi fost Abel or’ poate n-o fi fos’, da’-n to’ căzu’, ciorile ’cepusă d-acu’ să-i ciugule maţele ş’câţ’va dingo mai ’drăzneţ’ să ’frupta din ce le scăpa lor din cioc.

Cî’ ne uitarăm noi, o turmă dă vro treizeş’-patruj’ dă capete d-Ăi-dân-Văi robiţ’ trecu mânată pă drumu’ spre Kuikuihaele. N-o să ui’ cât oi trăi, ş’chiar ş’dup-aia, cum

arăta oamenii-ăia. Unii trăgea ’hămaț’ la care burduşite cu prad’. Alde Kona dă-i mâna striga-ntruna la iei ş’-i ’demna ş’mai şfichiuia ş’dân bice. Prea ierea ceața groasă ş’nu deosebeam fețele neamurilor mele pântre toate fețele-alea, da’-n to’ căzu’, ierea neşte fețe dă mai mare mila, cum să târa către Vadu’ lu’ Sloosha! Neşte duhur’. Duhur’ vii. *Asta-i soarta ălui din urmă trib după Insul’ a Mare dă mai ştia Civ’lizarea,* ’m’ ’săi în sinea mea. *Păi da, iete ce s-alege dă şcolăria ş’dă răboajele noastre – dăcî’ neşte rob’siluiț’ d-alde Kona pă câmpurile lor ş’-n clanurile lor, ş’-n grajdurile lor, ş’-n paturile lor, ş’-n toate bortele du pân părțile dinspre Leeward.*

Ce puteam io să fac? Să sar la iei? Vro douăj’ dă călăreț’ Kona-i mâna pă drumu’ spre Leeward. Chiar dac-aveam arma lu’ Meronym, câț’ puteam să dobor din iei? Să ’cem vro cinş’ din toț’ douăzeci, poate chiar mai mulț’ dac-aveam noroc, da’ p-ormă? Ăilanț’ Kona ierea-n stare s-omoare cu țăpoaiele p-or’care dântr-Ăi-dân-Văi, la primu’ sem’ dă ’zvrătire. Acu’ nu să mai ’frunta Zach’ry ă’ Laş cu Zach’ry ăl Brav, niş’ vorbă, să ’frunta Zach’ry ăl dă vroia să moară cu zile cu Zach’ry ăl dă vroia să rămână-n viață. Ş’dăloc nu mi-e ruşine să spui care dântr-ăia doi Zach’ry câştigă pân’ la urmă. Cu toate c-aveam ochii ’necaț’ dă lacrim’, îi făcui sem’ lu’ Meronym să ne tragem ’napoi un’e lăsasăm calu’.

Tu, Fun’-dă-lemn, ia tu ş’dă-m’ o barabulă coaptă! Că numa’ cân’ mi-aduc aminte câ’ dă disperat ierea’, mă ia c-un gol în stomac.

Dac-o luasăm ’napoi pă drum în su’, spre pajiştile dă păşuna’ după Kohala, ceața rămasă mai jos dă noi ş’spre su’ să ridică Mauna Kea dî’ mare-aia dă nor’ ş’parcă ierea dăstul d-aproape cî’ să-l scuip’, ’şa c-asta ş’făcui, păi da, ’l’ scuipai cî’ putu’ io dă tare! Oi fi avut io sufletu’pietri’ ş’norocu’ spurca’, da’ to’ ma’ iercam în stare să blestem zdravă’, nu glumă. Din toate ăle Nouă-Văi-’Tretăiate să ’nălța ca neşte cobre dă fum ş’or’ce hoitar pă două picioare-or’ patru după Insul’ a Mare să trezisă-n dimineaț-aia poftit la ospăț în Văile noastre, din câte băgam io sama. Sus, la păşun’, găsirăm

neşte capre risipite, ş'd-ale mele, ş'dă l-alde Kaima, da' nu ierea nime', niş' picior, să mâne caprele-alea. Mă pusăi dă le mulsăi pă câteva din iele ş'băurăm 'preun-ăl din urmă lapte dă capră liberă d-a Ălor-dân-Văi. Pân Pasu' Vertebrii, coborârăm către Deş'tu' Mare, un'e stătusă Meronym dă-ş' desenasă harta cu cinş' lun' mai 'nainte, ba chiar ş'peste tufişu'coperi' cu ierbur' un'e să ghemuisă Roza la pământ' cu vro şase lun' mai 'nainte ş'io mă pusasăm peste ia. Soarele 'călzi ş'ceața, ş'roua, dă să 'nălțară ş-una, ş-alta-n fuioare ş'pân curcubeu' străveziu dă-l făce-aburii-ăia, văzui că din şcolărie nimi' nu mai rămăsasă, nimi'-nimi', dăcât o coajă 'negrită; acolo fusas-ăle din urmă cărț' ş-ăl din urmă ceas. Coborârăm pân' la pârâu' dă-i 'cea Elepaio, ş-acolo io mă detei jos după cal, Meronym îş' pusă coifu' pă cap ş'mă legă pă mine dă mâini, da' nu prea strâns, atâta cî' să pară că ia robisă la loc un fugar da scăpasă, dacă ne zărea careva, ş'poate c-aşa ne câştigam timpu' cî' să-l omorâm p-ăl dă ne zărisă. 'N felu-ăsta mearsără' mai dăparte pă drumu' spre Clanu' lu' Cluny, ăl mai 'nal' clan după toată vale-aia. Meronym să dete jos după cal, îş' luă trăgătoru-n mână ş' ne strecurarăm tăcuț' ca şoarecii pân' clăditele-alea, da' mie parcă-m' bubuia pieptu', păi da, că să vedea c-acolo fusasă luptă mare ş'toate-alea era sparte ş'răsturnate, da' pă nime' nu găsiră' mor' pă nicăier'. Luarăm câte ceva d-ale gurii pentru ce drumur' mai aveam dă făcu' d-atunş'nainte, că ştiam io c-alde Cluny nu să supăra. Cân' să ieşim pă poarta din faț-a Clanului lu' Cluny, zării ca o nucă dă cocos c-un țăpoi 'fipt în ia-ntr-unu' din stâl', plin dă pete, ş'roiur' dă muşte bâzâia-n juru' iei, cum nu mai văzusăm ş'niş normal nu ierea. M-apropiai să văz mai bine ş'nu ierea dălo' nucă dă cocos, ierea capu' lu' Macca Cluny ş-încă mai avea pipa 'fiptă-n gură!

Iete-aşa-i alde Kona ăştia văpsiții, băi fraților, neşte brute sălbatice! Ascultaț' ce vă spu' io, că niş' nu te 'crezi bine-ntr-unu' din iei ş'eş' ca ş'mort. Tigv-ai-a lu' Macca mă scoasă dî' minț' pân-ajunseră' mai jos, la Clanu' lu' Bailey.

Un hârdău dă lapte dă capră covăsit rămăsasă-n ’căperea mulgătorii ş’nu mă putui opri să mi-o ’chipui pă Sussy luată pă sus după scăunelu’ dă muls dă zăcea răsturnat ş’ce s-o mai fi ’tâmpla’ cu ia dup-aia, biata ş’draga ş’scumpa mea dă surioară! ’Noroiu’ din curte să vedea puzderie dă urme dă copite. Caprele fusasă gonite care pă un’e, puii furaţ’. ’Şa că linişte. Nu trăncăni’ dă război dă ţesu’, niş’ Catkin cu cântatu’ iei, niş’ Jonas cu năroziile lui. Dăcî’ pârâu’ ş-un sturz dă ciripea pă sub streşin’. Da’ niş’ vro vedere dă groază pă stâlpii porţii ş’-i mulţumii lu’ So’mi ş’pentru atâta lucru. ’Năuntru, masa răsturnată ş’ouă ş’caise risipite-n toate părţile. ’N fiecare cameră mă temeam să nu găses’ ceva ’fiorător, da’ nu, slavă ţie, So’mi, mai că-m’ venea să cre’ că nimen’ dântre neamurile mele nu murise încă.

Vinovăţia ş’părerea dă rău mă gâtuia.

Vinovăţia, fin’că to’ reuşeam să scap ş’liber, ş’cu viaţă, cu toate c-aveam sufletu’ murdar ş’pietrit. Părerea dă rău, fin’că-n juru’ meu, peste tot, zăcea ’prăştia’ to’ ce ’semna viaţa cu care ieream io ’bişnuit. Jucăriile lu’ Jonas, dă i le cioplisă taica dămult, cu an’ în urmă. To’ ce ţesusă maica la război ş-atârnasă-n uş’, dă să legăna-n briza blând-a verii. Peştele frip’ ş’iarba-fericirii ’târna pân ’căper’. Temele scrise-ale lu’ Catkin pentru şcolărie sta-ntinse pă masa iei dă făcu’ temele. Nu ştiam niş’ ce să cred, niş’ ce să zic – nimic. *Ce fac io d-acu-ncolo?* o ’trebai pă prietena mea Preştienta, cu’ mă ’trebam în mintea mea. *Ce fac io d-acu-ncolo?*

Meronym s-aşeză p-o la’ dă lem’ d-o făcus-alde Jonas, a dântâi oper-a lui, cum ’să maica. *Zach’ry,* ’m’ răspunsă ia, *tu tre’ să iei o decizie dureroasă ş’grea. Or’ să rămâi aci, ’n ăle Nouă-Văi-’Tretăiate, pân-ai să fii ş’tu robit. Or’ să fuj’ l-alde Hilo ş’să stai pântre iei, pân-o s-atace-alde Kona ş-acolo ş’to’ să te-omoare or’ să te robească. Or’ să trăieş’ mai dăparte pân sălbăticie ca un bandit or’ um pus’nic, pân-o să caz’prins. Or’ să vii cu mine până dincolo dă Strâmtoarea Maui ş’mai mul’ ca sigur să nu te mai ’torc’ niciodată pă Insul’ a Mare.* Ce-i drept, al’ceva n-aveam dă făcu’, ştiam ş’io, da’ nu mă puteam hotărî care din astea patru ieşir’ s-o aleg. To’ ce ştiam ierea că nu

vroiam să fug după Insul’ a Mare fără să răzbun cî’ dă cî’ ce să ’tâmplasă-n juru’ meu.

Nu-i foarte sigur să stai să te gândeşt’ aci, Zach’ry, ’să Meronym, ş’cu-atâta blândețe-n glas, că mă podidiră lacrimile.

Cân’ să mă ur’ pă cal s-o luăm ’napoi pă vale-n sus, mi-adusăi aminte dă răboajele dă la toț’ ai mei dup-altar. Dacă ş’p-alea le lăsam să le crape-alde Kona cu săcurea ş’să le facă lem’ dă foc, nu mai rămânea nicio dovadă că noi, Clanu’ lu’ Bailey, trăisăm ş’noi vrodată pă lume. ’Şa că mă ’torsei dăcât io, ’n fugă, să le iau cu mine. Cum trecui dă prag, auzii neşte oale căzân’ după rafturile cămării. ’Ghețai pă loc. Mă ’torsăi pă călcâie câ’ putui dă-ncet, să vă’ ce ierea.

Un şobolan gra’ să fâțâia p-acolo ş’cî’ mă văzu, mă ținti cu privirile, zvâcnin’ din botu’ cu mustăț’. *Pun rămăşa’ că-ț’ pare rău acu’ că nu tăiaş’ funi-aia sus, pă zidu’cintii mele, a, Zach’ry? Că putea să nu să ’tâmple toat-amărăciunea ş’durere-asta...*

Nu stătui s-ascul’ ce minciun’cea mincinosu-ăla. Or’cum atac-alde Kona, păi da, ce treab-ave-atacu’ lor cu mine, că-l ’fruntasăm pă nemernicu’ dă drac? Pusăi mâna p-o oală să dau cu ia după Jorjic-ăl Bătrân, da’ cân’ să ținte’, şobolanu-ăl gra’ să făcu nevăzut, ca ş’cum niş’ nu fusasă, ş’dân ’căperea goală din stânga, un’e ierea patu’ dă nu-l mai ’cercasăm dă mul’, s-auzi un oftat uşor ca o pală dă vânt. Ştiu’ că trebuia s-o şter’ d-acolo, ştiu’, da’ iete că n-o ştersăi, m-apropiai pă vârfur’ ş’văzui un Kona lăsat acolo dă pază, numa’ că iel să ’tinsasă p-un culcuş moale dă pledur’ ş’dormea dus, legăna’ dă iarba-fericirii după Valea Mormon. Atâ’ dă precis ierea iel, vedeț’ voi, că toț’ Ăi-dân-Văi fusasă ’dunaț’ la un loc ş’duş’ în robie, că să pusasă pă visat în lo’ dă păzit.

Adic’ăla ierea duşmanu’ dă stârne-atâta frică! Dă vro nouăşpe, douăj’ d-an’ să fi fost. La gât, la măru’ lu’ Adam, i să bătea o vână dă rămăsas-albă-ntre două şopârle tatuate. Ş’gâtu-ăla parcă ’cea: *Taie-mă, hai, dacă to’ mă găsiş’! Cască-*

mă!

Da' voi poate că ţineţ' minte care fusas-a doua citire-a semnelor pentru mine. 'Cea: *Duşmanu-ţ' doarme, vez' dă nu-i lua gâtu'.* Ş'io ţinusă' minte vorbele-astea ş'sigur ieream că to'mai ce să 'tâmpl-acolo prevăzusă semnele, nimic al'ceva. Braţu' ş'mâna mea parc-ar fi vru' să ia gâtu-ăla, da' nu-ş' dă ce, parcă ierea ş'legate, ş'poprite cumva. 'Vusasăm parte d-atâtea bătăi, ca toată lumea, da' pă nime' n-omorâsăm pân-atunci. Fin'că, vedeţ' voi, după legea noastră, dă la Ăi-dân-Văi, omoru-i oprit, păi da, că dacă tu iei viaţa cuiva, nime' nu mai face niciun schim' dă nimi' cu tine, niş' nu te mai vede, niş' nu te mai ştie, fin'că să cheamă c-ai sufletu' spurca' rău dă tot ş'poţ' să le dai boala ta ş-ălorlanţ'. Aşa să face că rămăsăi acolo, 'cremeni' lângă propiu' pat, cu şişu' la o palmă dă gâtu-ăla neted ş'palid.

Sturzu' dă sub straşină-i dădea 'nainte ş'repede, ş'tare. Ciripitu' păsărilor sună ca lama şişului cân' s-ascute – atun' ş-acolo-m' veni prima oară gându' ăsta. Ştiam dă ce nu trebuia să-l omor p-alde Kona dă dormea-n patu' meu. Fin'că to' nu reuşeam să-i adu' p-Ăi-dân-Văi 'napoi în ăle Nouă-Văi-'Tretăiate-a' lor. Fin'că-m'pietream dă to' sufletu', ş-aşa blestemat. Fin'că, dacă mă renăşteam Kona-n viaţ-asta, 'tunci iel puteam fi io ş'se chema că m-omoram dă unu' singur. Fin'că, dac-Adam fusas-adoptat ş'să făcusă Kona, să chema că pă fratele meu l-omoram. Jorjic-ăl Bătrân *vroia* să mă vaz-omorându-l. Nu ierea dăstule motive ca să' las într-ale lui ş's-o şterg în linişte, câ' mai repede?

Nu, 'i 'săi duşmanului meu ş'-m' vârâi şişu-n gâtu' lui. Ca pî' minune, un izvo' rubiniu ţâşni cu putere ş'spumă pledu' din păr dă capră ş'bălti pă podeaua dă piatră. 'M' ştersăi lama bine-bine dă cămaşa mortului. Ştiam că 'cetu-cu-ncetu' ieream să plătesc, da', 'şa cum 'săi mai devreme, 'n lume-asta năuc-a noastră nu po' să faş' to'deauna cum ie mai bine.

Cân' să ies, iete ş'Meronym dă să răpezea 'năuntru. Mă lovii dă ia. 'Să: *Kona!* Nu ierea tim' dă 'splicaţii despre ce ş'dă ce făcusăm io. 'N grabă mare, 'şfăcai răboajele tuturor ai mei

ş'le vârâi în coburii şeii ş'Merony' mă sălta-n spatele iei pă crupa calului. Pă drumu' dinspre Tuşa Bee' s-auzea tropo' dă trei or' patru cai dă s-apropia. Oho, ce-o mai tulirăm dă la Clanu' lu' Bailey ultima dat-aia, că 'ceai că ne fugărea Jorjic-ăl Bătrân să ne muşte dă cur! Auzii voş' dă bărbaț' în urmă ş-aruncai o privire 'napoi ş'chiar le văzui plătoşile cum lucea pântre smochin', da' după mare mila lu' So'mi, iei nu ne văzură cum o luasăm din loc. Nu trecu mul' ş'auzirăm o strigare-ascuțită dă concă rostogolindu-să pă vale-n sus, ba chiar trei strigăr' una dup-alta, ş'nu mai 'căpea-ndoială c-alde Kona-l găsisă 'junghia' p-ăla dă' lăsasă dă pază ş-acuma dădea dă ştire la toț' ăilanț': *Nu chiar toț' Ăi-dân-Văi fusasă robiț' or' omorâț'.* Iete că ş'plăteam că nu făcusăm după cum 'să semnu' d-a' doilea, ş'-ncă mai curân' dăcî' credeam io, ş'-ncă nu numa' io, ci ş'Meronym.

Da' norocu' nu ne părăsisă chiar dă tot. Alte strigăr' dă concă le răspuns-ălor dântâi, ce-i drep', numa' c-astea venea din josu' văii ş'noi pornirăm la galo' pân Pasu' Vertebrii cu teamă, da' nu ne ieşi nimen' în cale. A naibii scăpare-avusasăm, păi da, că dacă mai stăteam o clipă numa' la clanu' meu ăl pustiu, ne vedea călăreții-ăia Kona ş'să lua după noi! Ocolirăm pajiştile dăschise după creasta Kohala, ne-ațînurăm pân păduri ca să ne-ascundă iele ş-abia cân' ajunsasăm acolo-i 'săi ş'lu' Meronym ce-i făcusăm l-alde Kona dă dormea-n patu' meu. Nu ş' dă ce să 'tâmpl-aşa, da' secretele te ro' pă dinăutru ca dinții stricaț' ş'tre' să le dai afară. Ia m-ascultă, nimic nu 'să ş'niş' nu mă judecă.

Fin'că ştiam o peşter-ascunsă nu dăparte dă Cascada Mauka, o luarăm spre peşter-aia ca să rămânem acolo peste noapte – ultima noapte-a lu' Meronym pă Insul' a Mare, dacă toate să 'tâmpla cum ne făcusăm noi socotelile. Speram că Wolt, or' Kobbery, or' vrun al' păstor dă capre scăpasă cu viață ş's-ascundea-n peşter-aia, da' nu, nu găsirăm pă nimen', dăcî' neşte pledur' ierea, dă le 'scunsasăm acolo to' noi, păstorii, ca s-avem pă ce dormi. Alizeu' să 'tețise ş'io mă gândii cu teamă la barjele dă pornea-n zor' dinspre Maui, da'

foarte frig nu ierea, ’şa că nu mai făcui focu’, prea ieream p-aproape dă duşman’. Io-m’ spălai rănile-n iaz ş’Meronym făcu baie ş’mâncarăm ce luasăm d-ale gurii dă la Cluny ş’smochinele dă le ’şfăcasăm dă la clanu’ meu, cân’ mă dusasăm ’napoi după răboaje.

Nu mă putui opri, câtă vreme mâncarăm, să-m’ aduc aminte şi să depăn to’ felu’ dă poveşti despre-ai mei ş’despre taica, ş’-Adam, că parc-aşa mi să părea, că dacă iei toț’ trăia mai dăparte-n vorbe, nu să putea să moară trupeşte. Ştiam c-o să-i duc doru’ lu’ Meronym după ce pleca, fin’că, vedeț’ voi, nu mai aveam pă nime’ neam cu mine pă Insul’ a Mare, dă nu ierea d-acu’ rob. Doamna Luna să ’nălță ş’privi peste ăle Nouă-Văi-’Tretăiate-ale mele, cî’ dă frumoase fusasă ş’cî’ dă răvăşite-ajunsasă, le privi c-un och’ tris’ d-argint ş-alde dingo să pusă pă jeli’ dă câț’ morț’ s-adunasă. Mă ’trebai un’e ierea să să renască d-acu’ sufletele ălor d-u’ neam cu mine, dacă nu ma’ ierea muieri nicăier’ pân Văi să scoată bebiluş’. Ce bine ierea să fi fo’ Stărețа dă față, să-i pun iei ’trebarea, că io nu ştiam, ş’niş’ Meronym. *Noi, Preştienții,* ’să ia, dup-o vreme, *credem că, dacă mor’, asta ie, gata, mor’ ş’nu mai vii ’napoi.*

Bine, da’ cu sufletu’ cum rămâne? ’să’ io.

Preştienții nu crede-n ’zistența sufletului.

Da’ nu te ia c-un fri’ groaznic să ştii că mor’, dacă nu mai vine nimi’ dup-aia?

Ba da, ’să ia râzân’, da’ fără să pară că zâmbea. *La noi,adevăru’ parcă-i to’deauna ’grozitor dă rece.*

Mie-atunş’ parcă-m’ păru rău dă ia. Sufletele s-aleargă unele p-altele pă ceru’ timpurilor, cum ’cea Stărеța noastră, la fel ca norii dă s-aleargă unii p-alții pă ceru’ lumii. Dăcî’ So’mi-i ş’răsăritu’, ş-apusu’. So’mi-i ş’harta, ş’marginile hărții, ş’ie ş’dincolo dă marginile-alea. Dup-aia s-aprinsă stelele ş’io făcui dă pază primu’, da’ ştiam că Meronym nu dormea, niş’ nu ’chisasă ochii, dăcî’ să gândea ş’să frichinea pă su’ pledu’ iei, până cân’ să dete bătută ş’veni dă s-aşeză lângă mine, să ne uităm ş’unu’, ş’altu’ la cascada luminată dă Doamna Luna. ’Tâtea ’trebăr’ mă frământa ş’nu puteam

să le gones’, ca pă țânțar’. Iete că focurile să stinge noapte-asta, ş’la Ăi-dân-Văi, ş’la Preştienț’, ieste? Ş-atunş’, n-avem dovada c-alde cei sălbatici e toț’ mai tar’ dăcî’ noi, ăştia, dă ştim ce-i aia Civ’lizare? – aşa ’săi.

Nu-i vorba că ie mai tar’ sălbaticii dăcât oamenii civ’liza’, ’să Meronym. *Vorba-i c-ăia mai mult’ ie mai tar’ dăcât ăia mai puțin’. Dă mulț’ an’încoace, nouă ne dete ’Gerimea ’vantaj ’naintea lor, aşa cum arma-m’ dete mie ’vantaj la iazu’ă’ lung, da’ dacă s-adună la un loc dăstule brațe ş’dăstule minț’, ’tr-o bună zi n-o să mai conteze dălo’ c-avem noi nu-ş’ ce ’vantaj.*

Ş-atunş’, cum ie mai bine să fii, sălbatic or’ civ’lizat?

Tu ce crez’ că s-ascunde-n dosu’ cuvintelor ăstora?

Că sălbaticii n-are leg’, ’să’ io, pă cî’ noi, ăştia civ’lizații, avem.

Po’să te du’ş’mai departe. Sălbaticu-ş’plineşte nevoile cân’ îi vin. Dacă i să face foame, mănâncă. Dacă să furie, sare la bătaie. Dacă i să face d-o muiere, o ia pă prima dă’ iese-n cale ş’săvâră-n ia. La iei, voința’ ie stăpân ş’cân’ voința-i spune: „Ia ş-omoară pă careva“, iei chiar s-apucă ş-omoară. Ca fiarele.

Păi da, aşa iere-alde Kona.

Pă cân’ omu’ civ’lizat are ş’iel to ’ nevoile-alea, da ’ ieil să gândeşte mai departe. Mănâncă jumate din ce-are az’, ia’ restu’ dă jumate plantează-mpământ’, ca să nu-i fie foame niş’ mâine. Dacă să furie, stă ş’să gândeşte dă ce, ca să nu să mai furie ş-al’dată. Dacă i să face d-o muiere, să gândeşte că ş’iel are fete ş’suror’ dă le ține la mare cinste, ’şa că le cinsteşte ş’pă fetele ş’surorile vecinului. La iel, voința’ ie rob ş’cân’ voința-i spune: „Să nu faci!“, iel chiar nu face.

Păi ş-atunş’, ’treba’ io dî’ nou, cum ie mai bine să fii, sălbatic or’ civ’lizat?

Ascult-aci, ’să ia, *sălbaticii or’ civ’lizații nu să-mparte după tribur’ or’ după ce crede unii ş’ce crede alții ş’nu-i ’parte crestele dămunț’ păunii d-alții, fin’c-or’ce om ie ş’sălbatic, ş’civ’lizat. Ăi-Bătrin’, chiar dac-avea ’Gerime dă sfinț’, ierea sălbatiş’ ca şacalii, ş’d-acolo ni sa trasă la toț’ Căderile. Io cunoscui câț’va sălbatiş’ dă le bătea-n piep’ neşte ini’*

minunate, mai ceva ca la civ'lizaț'. Poate chiar ş'pântre Kona. Nu ie dăstui ca să fie la fel ca iei to' tribu', da' cine ştie, poate că-ntr-o zi… 'ntr-o bună zi…

'Tr-o bună zi… Mai rămăsas-adică, pentru noi toț', o speranță cât un purice dă mare.

Păi da, mi-aduc aminte că 'să Meronym, *numa' că dă puriş' nu să scap-aşa uşor.*

Ş'cân' prietena mea Preştient-adormi, Doamna Luna 'ş-aruncă lumina peste un sem' curios dă-l avea dî' naştere chiar sub omopla', cum sta ia p-o rână. Ierea ca o mână mică-mică dă tot or' ca un cap din care pleca şase şuvițe lun' ş'să vedea mai dăschis la culoare pă pielea ei neagră. Mă 'trebai în mintea mea cum să făcea dă nu-l văzusă' mai dămul'. Da' tot i-l 'coperii cu pledu', ca să nu-i fie frig.

* * *

Ei, ş'pârâu' Mauka şărpuia ş'să 'vârtejea-n jos pă vale-aia 'tunecată dă-i 'cea to' Mauka, d-avea dăcî' vro cinş', poate şase clane pă toată lungimea iei, păi da, că nu ierea dăloc frumos ş'niş' cal' pă vale-aia. Niş' un clan dup-alde Mauka nu creştea capre, 'şa că drumu' ierea to' numa' ierbur' ş'tufişur' dă-ț' scotea ş'ochii dacă nu iereai cu băgare dă samă, ş'pentru cal ierea ş'mai greu dă mers. Io m-alesasăm al naibii dă zgăria' după numa' un sfer' dă milă, ş'mai stăteam ş'-n spatele lu' Meronym. Ultimu' clan în susu' văii ş'prim-un'e-ajunserăm călare fu Clanu' Sfintei So'mi, un'e mai-mare ierea un chior pă nume Silvestri, dă creştea barabule dul' ş-ovăz. Gura lumii 'cea c-alde Silvestri parcă prea-ş' iubea ăle multe fete dă le-avea, mai mul' dăcî' să cuvenea, ş'-l ponegrea că cică nu-ş' plătea partea dă să cuvenea la Comună. Pân toată curtea zăcea răspândite bulendre ş'fetele fusasă luate d-acolo, da' Silvestri nu plecasă – nu, tigva-i fusasă tăiată ş-acu' sta proptită-n vârfu' stâlpului dă la poartă ş'să holba la noi cum ne-apropiam călare. Ş'tre' că sta dă ceva vreme-acolo, fin'că, vedeț' voi, ierea plină dă vierm' ş-un şobolan gra' să cățărasă-n vârfu'

stâlpului ş’tocma’ să ’frupta dântr-un och’, în tim’ ce noi treceam pă lângă iei. Păi da, ş’dracu-ăla cu mustă’ s-întoarsă botu’ ţăpos către mine ş’să: *Hai noroc, Zach’ry! A, ce zici? Nu ţi să pare ş’ţie c-alde Silvestr-i mai frumos acu’ dăcât ierea ’nainte?* Da’ io nu-l băgai în seamă. Un cocoşel ’cepu să cucurige după coşu’ dă fum ş’io mai-mai să ca’ după cal, că mă speriasăm dă moarte – mi să părusă, vedeţ’ voi, că ierea strigă’ dă ’buscadă.

Acu’, d-acolo mai dăparte-aveam d-ales: or’ dam drumu’ calului ş-o luam ca păinjii-n sus pă creasta bolovănoasă pân’ treceam dincolo, pă valea Pololu, or’ o luam în jos, pă valea Mauka până pă ţărm, un’e puteam să dăm dă vrun Kona rătăci’ dă ’cerca să-adune ce ma’ ierea d-aduna’ după ce să ’fârşis-atacu-ăl mare. Cum trecusă timpu’, ’leserăm să păstrăm calu’, fin’că, vedeţ’ voi, ierea vorba s-ajungem pân’ l-amiaz’ la Deş’tu’ lu’ Ikat ş’mai aveam dă mers vro zece mile pân-acolo dă la Clanu’ lu’ Silvestri. Trecurăm dă Clanu’ Rapiţ-Albastră ş’la fel dă Păstrăvu-dân-Urmă, că renunţasăm la or’ce căutăr’. O ploaie deasă ne-nsoţi pă to’ drumu’ după Kohala-n jos, da’ reuşirăm s-ajungem la ţărmu’ mării fără nicio altă per’peţie, chiar dacă văzusăm neşte urme proaspete dă Kona pă su’ palmier’. Marea nu ierea dălo’ liniştită-n ziu-aia, da’ nici atî’ d-agitată ca să răstoarne-o barjă dă luptă mânată cu ’demânare. Un strigă’ dă concă să ’nălţă dă pân preajmă ş’vibră pân aier, dă mi să ’creţi pielea pă mine. Parcă mă striga pă nume, ’şa mi să păru. P-ormă să pierdu ş-aieru-n jur să linişti, da’ io, fin’că n-ascultasăm dă semnu’ d-a’ doilea, ştiam c-o să plătes’ pentru viaţ-aia d-o luasăm, deşi n-avusasăm dălo’ nevoie s-o iau.

Ş’cân’ plaj-aia pietroa’ să ’fârşi-n Faleza Meduzii, ’coliră’ mai pă ’năuntru, pân crângur’ dă banane, ca s-ajungem la Drumu’ Pololu, pă un’e ieşeam din vale-a mai dă nor’ ş’dădeam în Ţara Nimănui, dă un’e ajungeam la Deş’tu’ lu’ Ikat. Drumu’ să strecura pântre două stânş’ mar’ ş’negre ş-acolo s-auzi un şuiera’ mai mul’ dă om dăcî’ dă pasăre. Meronym îş’ dusă mâna su’ manta, numa’ că pân’ să scoată ia osu’ dă ţurloi, câte doi pazniş’ Kona ’părusă pă fiecare

dântr-ăle două stân’, ş’ ’naintea, ş’ ’napoia noastră. Asta ’semna patru arbalete ’cordate ş’țintite drep’ spre capetele noastre, dă la câteva palme depărtare. Pântre copacii ca dă cauciuc zării un pluton între’ dă blestemaț’ dă Kona! Zece, doişpe călăreț’, poate chiar mai mul’ s-aținea pă lâng-o tabără ş’io ieream precis că să ’fârşisă totu’ pentru noi, cân’ mai aveam atî’ dă puțin dă mers ca s-ajungem.

Parola dă trecere, călăreț! hămăi unu’ din paznic’.

Ce ’seamn-asta, soldat, ş’de ce? ’să un altu’ ş’făcu sem’ cu vârfu’ săgeții din arbaletă spre bucile mele. *Un băia’ d-ăsta, dân-Văi, să spurce cu curu’ bunătate dă cal dă Kona? Cum îi ’ce la generalu’ tău, călăreț?*

Mie-m’ ierea frică dă nu mai ştiam dă mine, da’ ştiam că să vedea pă mine.

Meronym scoas-un răcnet ’fricoşător, ca dă fiară turbată, ş’să uită pân coifu’ dă-l avea pă cap la toț’ ăi patru, p-ormă ’cepu să urle la iei atâ’ dă tare, dă toate păsările-ş’ luă zboru’ după toate crăcile zvâcnin’ din arip’, da’ ş’vorbirea iei cu limba ’pleticită fu ’coperi’ dă gălăgia d-o făcea: *CUM ’DRĂZNEŞ’ TU, NENOROCI’ DĂ SCÂRNĂ DĂ ŞOAREC Ş’RÎ’ DĂ PORC, SĂ VORBEŞ’ C-UN GENERAL ÎN FELU-ACESTA? ROBU’ MEU O SĂ SPURCE CU CURU’ CE-I SPUN IO Ş’CÂN’ ÎI SPUN IO SĂ SPURCE! Ş’CINE-I GENERALU’ MEU, A? GENERALU’ MEU ÎS TOT IO, NENOROCIT DĂ SCURSURĂ DĂ VIERM’ CE SUNTEȚ! DAȚI-VĂ JOS DUPĂ STÂNC-AIA ’MEDIA’ Ş-ADUCEȚI-MI-L ACUM A PĂ CĂP’TANU’ VOSTRU, CĂ DACĂ NU, MĂ LEG PĂ TO’SFINȚII RĂZBOIULUI CĂ PUN SĂ VĂ JUPOAIE Ş’SĂ VĂ ’STI’NEASCĂ PĂ PRIMU’ COPA’ CU STUP DĂ VIES’ PĂ IEL!*

Adic-un plan ieşi’ din disperare ş’cam nebune’, s-o spunem p-a dreaptă.

Da’ păcăleala lu’ Meronym reuşi, măcar în prima clipă, ş-atâta fu d-ajuns, o clipă, nu mai mult. Doi din pazniş’ lăsară-n jos arbaletele ş’săriră după stâncă pă cărare-n fața noastră. Ăilanț’ doi să făcură nevăzuț’ la fel, în spate. *Fâsss! ş’fâsss!* – ş-ăi doi Kona dă sărisă ’naintea noastră nu să mai ridicară dă la pământ’. Meronym zvâcni brus’ din călcâie ş’calu’ să sperie, necheză, să dete ’napoi, să ridică-n două

picioare ş'io mai-mai să ca' după iel! Mâna lu' So'mi tre' să fi fos' dă mă ținu-n şa, că, dacă nu fusă ia, cin' să fi fost? S-auzi mai multe strigăte, *ş'Staaai!* ş'chemări dă concă țâşniră-n aier 'napoia noastră, da' calu' porni la galop ş'prima săgea' d-o trasă după noi făcu *zvvvârrr!* ş'să 'fipsă-ntr-o cracă, io mă ferii din calea iei, da' p-ormă simții o durere ca o flacără-n coaps' a stângă ş'rămăsăi parcă 'lemni', c-atunş' cân' ți să face rău, da' tot ieş' liniştit, fin'că ştii că trupu' tău ie mul' prea vătăma' ca să po' să repar' uşor vătămătura. Iete, că-m' trag nădragii-n sus acuma, ca să vedeț' ş'voi un'e să 'fip' săgeat-aia d-arbaletă… Păi da, că mă duru iete-aşa dă rău cum să vede, ş'-ncă ş'mai rău!

O luarăm în jos la galo' pă valea Pololu, p-un drum strica' ş'plin dă rădăcin', da' parcă zbura' mai abitir dăcî' pluteş' p-un val tăvălug ş'la fel dă greu 'm-ierea să mă țin în 'chilibru pă cal, da' n-aveam ce face ca să scap dă durere-aia năucitoare, dăcî' s-o țin p-alde Meronym dă mijlo' cî' dă strâns puteam io ş'-să 'cer' să iau zvâcnelile calului pă picioru' dre', păi da, c-al'fel m-arunca jos ş'n-aveam tim' să mă cațăr 'napoi călare, 'inte să ne-ajung-alde Kona cu săgețile lor dă-ț' sfredelea oasele.

Ca pân tunel o tăia drumu' pă su' copacii ăia dă-ț' mătura vârfu' capului cu crengile ş'să 'drepta spre podu' dă-l făcus-Ăi-Bătrân' peste gura dă vărsare-n mare-a râului Pololu, un'e să 'fârşea spre nord ăle Nouă-Văi-'Tretăiate. Mai aveam vro su' dă paş' pân la podu-ăla cân' soarele ieşi dântre nor' ş'io ridicai ochii ş'mă uitai 'nainte ş'scândurile lui roase parc-ardea, să făcusă lucitoare ş-aurii ş'bările lui ruginite căpătasă culoarea bronzului. Dă ce tare mă durea picioru', ş'to' mi-adusăi aminte-a treia 'splicare-a semnelor: *Bronzu te arde, nu cumva să treci podu'.* Nu ierea vremea să-i 'spli' ş'io lu' Meronym tocm-acolo, pă cal, în plin galop, ş-atunş' dăcât îi strigai la ureche: *Mă nemeri!*

Ia trasă calu' dă dârlo' ş'-l opri cân' mai avea câț'va paşi pân' s-o apuce pă pod. *Un'e*? mă 'trebă.

Aci, 'n coapsa stângă, 'să' io.

Meronym să uită 'napoi cumpli' dă temătoare. Fin'că nu

văzu pă nimen’ pornit pă urmele noastre, să răsuci şi să dete jos după cal dântr-o singură mişcare ş’să uită să vază câ’ dă grav ierea. Pusă deş’tu’ pă rană ş’io gemui dă durere. ’Să: *Deocamdată săgeata’ ține rana-nchisă, da ’ cân ’ ajungem într-un loc mai sigur, o să te…*

Atun’ s-auzi tropo’ dă copite răzbunătoare dă s-apropia pă drumu’ dinspre Pololu. Tot atunci-i ’săi ş’io Preştientii că nu puteam să trecem peste podu-ăla. *Ce?* ’sclamă ia ş’să uită țintă-n ochii mei. *Cum adică, Zach’ry, ce vrei să spui, că podu-ăsta nu-i sigur?*

Din câte ştiam io, podu-ăla ierea dăstul dă solid, fin’că, vedeț’ voi, dă câte or’ nu’ luasăm io p-alde Jonas la prins dă pescăruş’ p-acolo, spre nor’, cân’ ierea iel mai mic, ş’dă câte or’ nu să trecus-alde McAulyff dă la Clanu’ Păstrăvu-dân-Urmă cu ricşa lui peste podu-ăla cân’ să dusasă la vâna’ dă foci, adică-n fiecare lună, numa’ c-o visare din Răbojar nu ierea minciună, asta niciodată, ş’p-ormă d-aia mă pusasă pă mine Stărețа noastră să ți’ minte semnele dă le visasăm pentru ziua aia cân’ ierea să să ’tâmple, ş’iete că ziu-aia venisă. *Ce vreau să spui,* ’să’ io, *ie că So’mi ’să-n visu’ meu să nu trec peste podu-ăsta.*

Dă frică, Meronym să râsă, fin’că, vedeț’ voi, ş’ia ierea om ca ş’mine, ca ş’voi. ’Să: *Da’ So’mi nu ştia c-avem un pâlc între’ dă Kona furioş’ pă urmele noastre!*

Io-i ’splicai că râu’ Pololu să lărgeşte la gura dă vărsare-n mare, ş-atunş’ nu mai ie chiar atâ’ d-adânc, ş’niş’ curentu-atâ’ dă ’şelător. Drumu’ să făcea-n două chiar acolo, un’e iеream ş’noi, ’naintea podului, păi da, ş-ăl dă venisăm noi mai ducea ’nainte o lungime, până un’e să putea trece râu’ la picior. Tropotu’ dă copite s-auzea to’ mai tare ş’nu mai ierea mul’ până câ’ ne ş’vede-alde Kona.

Cum-necu’, Meronym crezu vorbele mele nebuneşt’, nu ştiu acu’ să spui dă ce, da’ mă crezu, ş’-ndată mă trezii că Pololu ă’ limpede ş’rece-m’ spăla rana ş’parcă’ mai lua din durere, da’ calu’-i fugea picioarele pă fundu’ pietros a’ râului. *Cataclop! cataclop!* – ş’trei Kona veni-n galop ş’s-opri taman pă pod, ne văzu ş’cepu să tragă’ noi. Aieru’ din juru’ nostru

vibră ş'să despică la prima săgeată, la' doua, c-a treia căzu-n apă ş'ne stropi. Alț' trei Kona i-ajunsă din urmă p-ăi dântâi ş'nu să mai opri să tragă după noi dălo', ci să năpusti peste podu' Pololu, ca să ne taie calea pă malu' ă'lant. Oho, ce disperat ma' iercam ş'ce mă mai blestemam d-unu' singur! *Păi da,* 'ceam în mintea mea, *suntem ca neşte rațe moarte dup-acuma!*

Da' voi ştiț' cum face copacu' de'l tai să faş' scândur' din iei? Zgomotu-ăla dă după săcurea dân urmă, cân' lemnu' trosneşte ş'to' trunchiu' geme 'cetu-ncetu'nainte să cază? Ei, aşa ceva-auzi' io-n clipa-aia. Fin'că, vedeț' voi, cân' trecea Ăi-dân-Văi câte unu'şor-uşor, poate ş'c-o ricşă, ierea una, da' ditamai calu-n galop ierea, zic io, al'ceva, başca şase or' şapte or' opt călăreț' Kona, cu caii 'plătoşaț' dă luptă-n plin galop… aia fu prea mult! Să rupsă podu' că parcă fusasă făcu' din paie legate cu scuipa', stâlpii cedă, scândurile plesni ş'cablele vech' dă cân' lumea să rupsă.

Ş'nu le fu 'şoară căderea. Podu' Pololu ierea 'nalt cam câ' cinşpe oameni, poate ş'mai mult. Să prăvăli caii, să 'toarsă cu burțile-n sus, cu călărețiii prinş' în hățur' ş'-n scările şeii ş'toate-alea ş'cum 'săi mai 'nainte, la vărsare, Pololu nu ierea dăloc adân', ca să cază-n apă cu totu' ş'să-i scoată apa 'napoi afar', niş' vorbă, ierea joasă apa ş'colcăia dă stân' ş'pietre 'scuțite, dă căzu cu toții rău dă tot, cumpli' dă rău! Niş' unu' din toț' călărețiii Kona nu să mai ridică d-acolo, dăcî' vro doi-trei amărâț' dă cai să mai suci, mai dete din picioare dă câteva or', da' n-aveam noi vreme dă doftorit animalele, păi da.

* * *

D-acu', poveste-asta dă v-o depăna' io po' să spui c-ajunsă la 'fârşit. Meronym ş'cu mine trecurăm râu-n parte-ailantă ş'io mă rugai l-alde So'mi ca să-i mulțumesc, da' numa' fin'că iar îm' scăpase mie viața, că din Civ'lizarea ălor Nouă-Văi-'Tretăiate nu mai avea ce scăpa. Mă gândes' c-ăilanț' din pâlcu' dă Kona să opri' să vază ce ş'cum ierea cu morții ş'-

necații lor ş'ne lăsă pă noi să mergem în legea noastră. Trecurăm dă Dunele Pustii ş-ajunserăm, pân' la urmă, la Deş'tu' lu' Ikat făr' alte per'peții. Încă nu sosisă barjele, 'şa că descălecarăm ş'Meronym făcu ia ce făcu de-ş' pusă 'Gerimea la lucru, ca să-m' vindece mie rana din coapsa străpunsă dă săgeată. Cân' o tras-afară, durerea-m' străpunsă ş'restu' corpului ş'-m' 'tunecă simțurile d-a binelea, 'şa că io, s-o spui p-a dreaptă, nu văzui cân' sosi Duofizit cu barjele. Ş'rămăsasă-n seama prietenii mele Preştiente s-aleagă-n locu' meu ce-m' rămânea dă făcu' că, vedeț' voi, or' mă lua ş'pe mine pă barjă cu ia, or' mă lăs-acolo, pă Insul' a Mare, fără să po' să merg, ş'un'e? – la doi paş' dă teritoriu' Kona. Cu' mă vedeț' aci, 'n fața voastră, dăpănân' dă zor, vă puteț'chipui care fu alegerea d-o făcu. Uneori să 'tâmplă dă-m' pare rău că mă luă cu ia, păi da, 'n schimb alteori nu-m' pare, păi da. Cântările vâslaşilor dî' nou meu trib, iele mă trezi pă la jumate drum peste strâmtoare. Merony'm' schimba legătura 'sângerat-a rănii ş'-m' dădusă cu ceva 'Gerime doftorească, dă-m' luasă durere-aproape dă tot.

După fundu' bărjii ăleia stătui ş'mă uitai cum să mişca norii-n toate părțile. Ca sufletele peste vremur', la fel ş'norii peste cerur', ş'noru, chiar dacă-ş' schimbă forma ş'culoarea ş'mărimea, to' nor ie, ş'la fel ie ş'cu sufletu'. Cine poate şti dă un'e vine noru' ş'sufletu' cine-o mai fi ş'mâine? Dăcî' So'mi, care-i răsăritu' ş-apusu', ş'busolă, ş'atlas, păi da, dăcât atlasu' norilor.

Duofizit văzu că deschisasăm ochii ş'-m' arătă Insul' a Mare dă să vedea ca o fâşie vişinie pe mare-albastră-nspre su' ş'răsări', cu Mauna Kea dă stătea cu capu-ascuns ca mireasa sfioasă.

Păi da, iete că to' ce fusasă pentru mine Lumea Largă ş'toată viața mea să făcus-atî' dă mici, dă 'căpea-ntre două deş'te-ale mele făcute cerc.

* * *

Mare figură ş'da' naibii ma' ierea ş'taică-mio Zach'ry-ăl-

Bătrâ', nu po' să zi' că nu, cu toate că muri. Acu', poveştile-aste-a lui, dă le to' dăpăna, ierea mai mul' vorbărie goală ş'pă la bătrâneţe, să ţăcănisă dă credea că Preştient-aia, Meronym, ierea chiar sfânta lui So'mi cea iubită, păi da, ş-o ţinea bătută că ştia iel, 'cea că ştia după nu-ş' ce semne dî' naştere ş'ce comete ş-alte-alea.

Dacă io cre' povestea lui cu-alde Kona ş'cu fuga lui după Insul' a Mare? Ăle mai multe poveşt' are-un dram d-adevăr, unele poveşt' are, acolo, neşte-adevăr ş'ie câteva poveşt' c-o droaie d-adevăr în iele. Toată partea cu Preştienta Meronym chiar aşa fusasă, cred io. Fin'că, vedeţ' voi, după ce muri taica ş'sor-mea ş'cu mine-i căutarăm pân bulendre, peste ce deterăm acolo? Peste ou-ăla c-argintu' dă-i 'cea iei omelnic în poveştile lui. Ş'cum 'cea taica, dacă ţii ou-ăla-ntre mâini şi să 'călzeşte, iese din iel ş'stă-n aier o arătare dă fată minuna' dă frumoasă, dă vorbeşte' nu-ş'ce limbă d-Ăi-Bătrân' o ştia, numa' că az' n-o mai pricepe nimen' ş'niş' n-o s-o mai priceapă cineva vrodat', păi da. Ş'nu-i dă folos niş' ca 'Gerime, că nu po' s-omor' cu iei piraţii Kona, ş'niş' nu-ţ' potoleşte foamea cân' ai burta goală, da' să mai 'tâmplă uneori, seara, că io ş'cu-ai mei o trezim p-arătare-aia dă fată num-aşa, ca să ne uităm la ia cum stă 'târnată-n aier ş'clipeşte. Că-i atî' dă frumoasă, ş-ăia micii rămâne uimiţ' cân' o vede, ş'vorbele iei şoptite ie ca cântecu' dă leagăn pentru bebiluşii noştri.

Ia mai staţ' voi o ţâră-două.

Hai, 'tindeţ' mâinile căuş.

Ş'uitaţ'-vă-ţ'.

OMELNICUL LUI SONMI

— Şi-atunci, acest Hae-Joo Im cine era, dacă nu x-act cine-ți spusese?

— Şi eu m-am mirat când mi-am dat răspunsul singură la această întrebare: era Uniunea.

Hae-Joo mi-a spus: „Am această onoare, da“.

Xi-Li, studentul, era x-trem de agitat.

Hae-Joo mi-a dat de ales: ori aveam încredere în el, ori aş fi murit în cel mult câteva minute.

Am dat din cap că-mi făcusem alegerea: aveam încredere în el.

— Dar te mințise deja o dată în legătură cu identitatea lui. De ce să-l fi crezut acum? Cum puteai şti sigur că nu voia să te răpească?

— Nici nu ştiam. Nu eram sigură. Decizia mea se baza pe caracterul lui. Nu puteam decât să sper că timpul avea să-mi demonstreze că luasem decizia corectă. L-am lăsat pe străvechiul Cavendish să se descurce cu soarta lui, iar noi ne-am văzut de soarta noastră: am luat-o la fugă pe coridoare, pe ieşiri de incendiu, evitând locurile iluminate şi oamenii, pe cât posibil. Hae-Joo m-a purtat în brațe pe scări în jos: nu aveam timp să le cobor eu de una singură, neajutată.

La nivelul unui infrasubsol ne aştepta Dom'Chang într-un ford oarecare. Nu era vreme nici măcar de saluturi. Vehiculul a prins viață cu un scrâşnet de roți şi a luat viteză de-a lungul unor coridoare şi prin fordo-parcuri pustii. Dom'Chang şi-a consultat toşiba şi a raportat că ieşirea de urgență părea să fie deocamdată accesibilă. Hae-Joo i-a ordonat să se îndrepte în direcția aceea, după care a scos un cuțit cu lama retractabilă din buzunar, şi-a despicat vârful degetului arătător stâng, a scormonit în tăietură şi a x-tras de acolo un ou minuscul de metal. L-a aruncat pe fereastra fordului şi mi-a ordonat să-mi arunc şi eu Suflet-Inelul. Xi-Li şi-a x-tras şi el Sufletul.

— *Adică Unioniştii* chiar *îşi smulg Sufletele eterne? Am crezut întotdeauna că nu era decât o legendă conurbană...*

— Cum altfel ar putea o mişcare de rezistenţă să eludeze Unanimitatea? Dacă n-ar face aşa, ar putea fi detectaţi ori de câte ori ar trece prin faţa unui semafor. Ei, şi fordul tocmai urca o rampă când o explozie de flacără fosfatică ne-a făcut ţăndări geamurile: aerul s-a umplut de cioburi, panourile metalice au scrâşnit; fordul s-a frecat de perete şi s-a oprit brusc şi hârşâit.

De unde stăteam eu chircită, am auzit focuri de colt.

Apoi, fordul a gemut şi s-a repus în mişcare. Un trup s-a izbit de vehicul.

De pe locul din faţă s-a înălţat un geamăt uman, de insuportabilă durere. Hae-Joo a scos un colt de mână, i l-a pus lui Xi-Li la tâmplă şi a tras.

— *Cum aşa? Doar era omul lui! De ce?*

— Gloanţii dumdum ai Unanimităţii conţin kalodoxalin şi stimulin. Kalodoxalinul e un drog, care-şi prăjeşte victima pe dinăuntru, o face să agonizeze, în aşa fel încât urletele pe care le scoate să-i dezvăluie poziţia; stimulinul o împiedică să-şi piardă cunoştinţa. Xi-Li s-a prăbuşit în faţă, în poziţie fetală. Hae-Joo Im, postabsolventul vesel pe care-l cunoscusem eu, dispăruse, şi-anume cu desăvârşire, astfel încât m-am întrebat dacă fusese vreodată cu adevărat de faţă. Ploaia şi vântul au pătruns în ford. Dom'Chang a luat-o în mare viteză pe o alee pentru pubelele de gunoi, care abia dacă era mai lată decât fordul nostru, smulgând ţevile de scurgere din pământ. A încetinit numai când a ajuns la şoseaua de centură a campusului. Undeva în faţă, la porţile campusului, se vedeau lumini intermitente albastre şi roşii. Un copter trecea peste vârfurile copacilor, care se răsuceau în toate părţile, şi mătura circulaţia de pe şosea cu lumina unui proiector; portavocile împărţeau ordine incoerente, dar nu ştiu cine şi cui le dădea. Dom'Chang ne-a prevenit să ne ţinem bine, a oprit motorul şi a scos fordul de pe drum. Am

plonjat cu capetele înainte, plafonul fordului m-a lovit în cap, dar Hae-Joo nu ştiu cum a făcut de s-a lăsat peste mine şi m-a ținut strâns. Apoi fordul a câştigat viteză, greutate, dar şi lipsă de greutate. Căzătura finală mi-a readus în memoria intermitentă o amintire mai veche, în care era beznă, inerție, gravitație şi cineva era blocat într-un alt ford. Unde era asta? Cine era blocat?

Bambusul s-a zdrobit, metalul s-a rupt, coastele mele s-au izbit de podeaua vehiculului.

În fine, tăcere. Fordul era ca şi mort. Următorul lucru pe care-l mai ştiu e c-am auzit cântece de insecte, ploaia căzând pe frunze, apoi şoapte grăbite care se apropiau. Hae-Joo, care mă strivea sub greutatea lui, a gemut şi s-a mişcat. Eram lovită rău, dar nu rănită. O suliță de lumină mi-a străpuns ochii. O voce de afară a şuierat printre dinți: „Comandante Im?“ Primul care a răspuns a fost Dom'Chang: „Deschide mai întâi portiera asta!“

Nişte mâini ne-au tras afară pe toți. Trupul lui Xi-Li a rămas unde şi cum se prăbuşise. Am zărit un şir de fețe îngrijorate, fețe hotărâte, fețe care dormeau rar şi puțin – un grup de Unionişti. Am fost dusă într-o gheretă de beton şi coborâtă printr-o trapă. „Nu-ți face griji“, – mi-a spus Hae-Joo – „nu te las singură.“ Mă țineam cu mâinile de nişte bare de metal ruginite; genunchii mi se frecau de pereții tunelului îngust. Apoi alte mâini m-au tras înăuntrul unui atelier mecanic şi m-au depus direct într-un ford elegant, cu două locuri, pentru sus-puşi. Am auzit cum se împărțeau alte şi alte ordine, după care Hae-Joo a sărit şi el în ford şi a pornit motorul. Dom'Chang dispăruse din nou. În fața noastră, s-a deschis o poartă ca de garaj. După aceea, țin minte ploaia uşoară, nişte alei lăturalnice de suburbie şi, în fine, un bulevard aglomerat. În fordurile din jurul nostru erau navetişti care mergeau singuri, perechi ieşite la plimbare, familii nu foarte numeroase – unele placide, altele agitate. Când mi-a vorbit, în sfârşit, Hae-Joo avea o voce seacă. Mi-a spus: „Dacă vreodată mă atinge măcar vreun glonț dumdum, să mă eutanasiezi la fel de repede cum am făcut eu cu Xi-Li“.

N-am ştiut ce să-i răspund. „Probabil că ai o sută de întrebări, Sonmi. Te rog să mai rabzi cu ele numai puțin – dacă suntem prinşi acum, crede-mă, cu cât ştii mai puțin, cu atât mai bine. Ne-aşteaptă o noapte lungă. Întâi şi-ntâi, mergem să facem o vizită cuiva în Huamdonggil." Cunoşti zona aceea din conurbe, Arhiviste?

— *Ministerul meu m-ar da afară, dac-aş fi vreodată ochit în spelunca aia de suboameni. Dar te rog pe tine să mi-o descrii pentru omelnicul de față.*

— Huamdonggil e un labirint sordid de colibe joase şi dărăpănate, case de raport, prăvălii de amanet, baruri pentru drogați şi stupi de relaxare şi acoperă, să zicem, vreo şase mile spre sud-est față de Gara de Tranzit Vechiul Seul. Străzile din Huamdonggil sunt prea înguste şi fordurile nu au loc să treacă pe ele; aleile de-acolo duhnesc a gunoaie şi a canale de scurgere. Corpo-Salub nici măcar nu se apropie de părțile acelea. Hae-Joo a lăsat fordul într-un loc împrejmuit şi m-a prevenit să-mi țin gluga pe cap – fabricații furați acolo sfârşesc în bordeluri şi devin buni de prestat servicii, după câte-o operație făcută la plesneală. În uşile deschise îşi făceau veacul pursângi cu pielea inflamată de la x-punerea prelungită la ploaia fierbinte care cădea peste oraş. Un băiat stătea în patru labe şi sorbea apă dintr-o băltoacă. „Migranți cu encefalită sau cu plămânii intoxicați cu plumb" mi-a x-plicat Hae-Joo. „Spitalele îi seacă la Suflet până le mai rămân destui dolari numai cât să-şi facă un eutanasiu scurt sau să se mute aici, în Huamdonggil. Nenorociții ăştia au ales prost."

Nu puteam să pricep de ce migranții fugeau de Zonele Productive şi preferau o soartă atât de mizerabilă. Hae-Joo mi-a făcut o listă de motive: malarie, inundații, secetă, recolte prost genomizate, paraziți, zonele dezastrice care avansau, plus dorința lor naturală de a le asigura copiilor o viață mai bună. Corporația „Tata Song", m-a asigurat el, părea de-a dreptul umană prin comparație cu fabricile de care fugiseră migranții aceia. Traficatorii le promit că în cele

Douăsprezece Capitale plouă cu dolari, iar ei, migranții, își doresc din toată inima să creadă așa ceva. Și adevărul nu ricoșează niciodată, pentru că traficatorii lucrează numai într-un singur sens. Apoi, Hae-Joo m-a făcut să ocolesc un șobolan cu două capete, care mieuna, spunând: „Ai grijă, mușcă!"

L-am întrebat de ce tolerează *Djuche*-iștii așa ceva în a doua lor Capitală.

Fiecare conurbe, m-a lămurit mentorul meu, are o latrină chimică unde se dezintegrează lent, dar nu întru totul pe ascuns, gunoaiele omenești nedorite ale orașului. Acest lucru îi motivează pe cei din castele jos-puse: „Munciți, cheltuiți, munciți, " – acesta e mesajul unor spelunci precum Huamdonggil – „dacă nu vreți să vă sfârșiți și voi viețile *aici"*. Mai mult decât atât, întreprinzătorii profită de vidul legislativ și înalță cartiere întregi de plăceri sordide pentru sus-pușii plictisiți de alte cartiere, mai selecte. Rezultatul? Huamdonggil își răscumpără modul de viață prin taxe și mită. X-istă o clinică în zonă, cu program decadiaric, deschisă de Corpo-Medic, unde suboamenii muribunzi pot să-și ofere la schimb eventualele organe sănătoase pe care le mai au, contra unei doze de eutanizac. Corpo-Sepult are un contract foarte profitabil cu municipalitatea, prin care asigură zilnic un pluton de fabricați imuno-genomizați, asemănători cu calamitomanii, care adună morții până nu eclozează ouăle muștelor din ei. După care, Hae-Joo mi-a făcut semn să tac: ajunseserăm în locul spre care ne îndreptam.

— *Adică unde, mai x-act?*

— Asta e, că mai x-act de-atât nu pot să spun; străzile din Huamdonggil nu sunt numerotate – nici măcar trecute pe hartă. Era o casă de mah-jong[50], cu etajul ieșit mult în afară și cu un prag înălțat deasupra ușii, ca să nu se scurgă apa

[50] Joc de origine chinezească, asemănător dominoului.

de ploaie înăuntru – dar nu cred c-aş mai putea s-o identific. Hae-Joo a bătut la uşa cu întăritură metalică. Vizorul a clipit, am auzit zgomot de zăvoare trase şi uşa ne-a fost deschisă de un individ care purta o armură corporală cu pete închise la culoare, iar în mână avea un drug de fier sinistru. Ne-a mormăit ceva de genul s-o aşteptăm pe Mama Arak Na. Eu m-am întrebat dacă purta cumva guler de fabricat pe sub platoşa de la gât.

De unde eram, pornea un coridor plin de fum, care avea, de-o parte şi de alta, panouri de hârtie şi care la un moment dat dădea un colț. Am auzit păcănituri de țigle de mah-jong, am simțit miros de picioare, m-am uitat la servanții pursângi, în costumații x-otice, care duceau tăvi cu băuturi. X-presiile plictisite de pe chipurile lor se morfozau în bucurie feciorelnică ori de câte ori dădeau la o parte câte un panou de hârtie. Am urmat şi eu x-emplul lui Hae-Joo şi mi-am scos didaşii noroiți pe străduțele din Huamdonggil.

„Ei“, a spus o voce care ne vorbea prin trapa din tavan „dacă veştile n-ar fi proaste, n-ați fi acum aici.“ Nu mi-am dat seama dacă buzele mătăsoase ale vorbitoarei, dacă ochii ei cu cozile răsucite şi vocea hârjâită erau rezultatele genomizării sau ale vreunei mutații. Se ținea strâns de marginea trapei cu degetele pe care pietrele prețioase arătau ca nişte negi.

Hae-Joo i s-a adresat Mamei Arak Na spunându-i „Madamă“ şi a pus-o la curent: o celulă devenise canceroasă, pe Mephi îl arestaseră, Xi-Li fusese lovit de un glonț dumdum şi-l omorâse el, aşa că, da – veştile erau cum nu se putea mai proaste.

Mama Arak Na şi-a desfăşurat şi înfăşurat o dată sau de două ori limba dublă. Apoi a întrebat cât de mult se răspândise cancerul. Unionistul i-a răspuns că tocmai de asta venise, ca să afle cum stătea situația în această privință. Madama stabilimentului ne-a trimis de urgență la vorbitoriu.

— *La vorbitoriu?*

— Un fel de cameră de trecere iluminată de un solar slab şi aflată dincolo de un perete fals, în spatele unei bucătării de

unde venea un vuiet continuu. Pe marginea unui cenuşar mai mult ca sigur mai vechi decât clădirea în sine, dacă nu chiar decât oraşul în întregime, ne aştepta o ceaşcă de limonadă rubinie. Ne-am aşezat pe nişte perne uzate zdravăn. Hae-Joo a sorbit din ceaşcă şi mi-a spus mie să-mi iau gluga de pe cap. Panelajul tavanului a trosnit şi-a scârţâit şi-a scos la iveală o trapă care s-a deschis, dezvelind chipul Mamei Arak Na. Apoi, cenuşarul antic şi de demult a început să susure ca şi cum ar fi fost o instalaţie x-trem de modernă. O sferă de lucire sumbră şi tăcere conţinută s-a x-tins până a înghiţit vorbitoriul în întregime, făcând ca zgomotul bucătăriei să se audă ca prin apă. În cele din urmă, o lumină tărcată de deasupra cenuşarului s-a morfozat într-un crap.

— *Un crap?*

— Da, nu ştii ce-i crapul? Un peşte. Era un crap lung de două picioare, misterios, de culoarea perlei şi-a tangerinei, cu pete cafenii şi mustăţi de mandarin. Dintr-o singură lovitură leneşă de coadă, peştele s-a avântat către mine. Buchete de crini de apă s-au dat la o parte şi i-au făcut loc să treacă. Ochii lui de bătrân i-au citit pe-ai mei, în timp ce, cu înotătoarele laterale, făcea vălurele prin apă. Apoi, crapul s-a lăsat cu câţiva inci mai jos ca să citească înscrisurile de pe gulerul meu şi mi-am auzit numele rostit de o voce de bătrân. Pe Hae-Joo abia îl mai vedeam prin aerul tulbure ca apa adâncă.

„Sunt x-trem de mulţumit să te văd în viaţă“ – a zis o voce transpusă prin 3-D, o voce educată, dar care se auzea înfundat şi sacadat – „şi realmente onorat să te cunosc. Sunt An-Kor Apis de la Uniune.“ Peştele s-a scuzat de toată acea dramatizare vizuală, dar camuflajul era necesar, pentru că Unanimitatea peria toate transmisiunile.

I-am răspuns că înţelegeam.

An-Kor Apis mi-a promis că aveam să înţeleg mai multe în scurt timp, apoi s-a răsucit către Hae-Joo şi i-a spus: „Comandante Im!“

Hae-Joo a făcut o plecăciune şi i-a raportat că-l eutanaziase pe Xi-Li.

Mai-marele Unionist a zis că aflase deja, că nu x-ista nicio metodă de a-i atenua lui Hae-Joo durerea pe care o resimțea, dar că Unanimitatea îl omorâse pe Xi-Li, iar el, Hae-Joo, nu făcuse decât să-l scutească pe fratele său de o moarte ignobilă în cine ştie ce cub-închisoare. Apoi, Apis l-a îndemnat pe Hae-Joo să facă în aşa fel, încât moartea lui Xi-Li să nu fi fost zadarnică. A urmat o scurtă punere în temă: şase celule fuseseră compromise şi alte douăsprezece închise preventiv. Vestea „bună“ era că totuşi Comisarul Mephi apucase să se sinucidă până să fie băgat la neurotortură. Apoi, An-Kor Apis i-a ordonat însoțitorului meu să mă scoată din Seul prin Poarta Unu-Vest, să se îndrepte spre tabăra din nord într-un convoi şi să reflecteze atent la cele hotărâte.

Şi crapul a dat o roată, s-a făcut nevăzut în peretele vorbitoriului, după care şi-a făcut apariția din nou, prin pieptul meu. „Ți-ai ales prietenii cu multă înțelepciune, Sonmi. Împreună, putem să schimbăm civilizația corpocratică din temelii în cu totul altceva.“ Mi-a promis că aveam să ne întâlnim din nou, şi anume curând. Pe urmă, sfera s-a retras în cenuşar, s-a făcut din ce în ce mai mică, pe măsură ce vorbitoriul revenea la forma dinainte. Crapul a devenit o dungă de lumină, un punct şi, în final, a dispărut.

— *Cum plănuia Hae-Joo să treacă de o ieşire din conurbe fără Suflete?*

— Inoculatorul de Suflete a intrat pe uşă după numai câteva minute. Un individ mărunt, cu un aer anonim. Cu dispreț de profesionist, i-a x-aminat lui Hae-Joo degetul tăiat. A scos un alt ou minuscul din patul lui de gel cu o pensetă, l-a introdus în altă porțiune de țesut proaspăt şi a spreiat cutan pe deasupra. Faptul că un asemenea punctuleț care nu iese în evidență cu nimic poate conferi toate drepturile de consumator celui care-l poartă, în schimb condamnă pe oricine altcineva din Corpocrație la o viață de servitute, mi s-a părut atunci şi mi se pare şi acum o formă bizară de

obscenitate. „Numele tău e Ok-Kyun Pyo“, i-a spus inoculatorul lui Hae-Joo, după care a adăugat că de pe orice toşibă poate să afle care e viața lui ficțională.

Apoi, inoculatorul s-a întors către mine şi a scos o pereche de cleşti-laser. M-a asigurat că putea să taie oțel cu ei, dar că țesutul viu nici nu-i simțea. Mai întâi mi-a îndepărtat gulerul. Am auzit un *clac,* am simțit un gâdilat când mi s-a desprins de gât, apoi m-am trezit cu el în mână. Foarte ciudat mi s-a părut, Arhiviste – ca şi cum ți s-ar pune în palmă propriul cordon ombilical. „Ei, şi-acum codul de bare subcutanat.“ Mi-a dat cu calmant pe ceafă, avertizându-mă că, de data asta, chiar *durea,* numai că depresurizatorul lui avea să împiedice x-plozia codului de bare la contactul cu aerul.

„Ingenios“, a comentat Hae-Joo, care-l urmărea cu privirea.

„Sigur că e ingenios, “ – i-a replicat inoculatorul – „doar e meşterit de mine. Partea proastă e că nu pot să-l brevetez.“ L-a pus pe Hae-Joo să stea pregătit cu un şervet. Am simțit o durere ascuțită în gât. În timp ce Hae-Joo tampona rana plină de sânge, inoculatorul mi-a arătat vechea identitate a lui Sonmi-451 – un microcip ținut între dinții unor cleşti. Mi-a promis că avea să-l distrugă el, cu mâna lui şi cu mare grijă. Apoi mi-a spreiat coagulant peste rană şi a acoperit totul cu o glazură de culoarea pielii. „Iar acum, “ – a continuat el – „o infracțiune atât de inedită, încât nu i s-a găsit încă o denumire: aplicarea unui Suflet la un fabricat. Şi cum e, mă rog, răsplătit geniul meu? Cu vreo fanfară? Cu vreun nobel şi vreo sinecură la Universitate?“

„Cu un paragraf în istoria luptei împotriva Corpocrației“, a zis Hae-Joo.

„Eeei, mulțumesc, fratele meu!“ a exclamat inoculatorul. „Un paragraf întreg!“ Şi această operație s-a făcut rapid. Omul mi-a pus mâna dreaptă cu palma în sus pe un şervet, a spreiat coagulant şi calmant pe buricul degetului arătător, a făcut o incizie mai mică de un inci, a inoculat un Suflet, apoi a dat pe deasupra cu un strat de cutan. De această

dată, cinismul lui a trădat o vână de sinceritate: „Să-ți aducă Sufletul mult noroc pe tărâmul care ți-a fost făgăduit, soră Yun-Ah Yoo“.

I-am mulțumit. Aproape că uitasem de Mama Arak Na, care urmărea totul prin trapa din tavan, dar atunci a intervenit: „Sora Yoo ar face bine să-şi facă rost şi de-o față nouă la Sufletul ei cel nou, altfel o să se işte întrebări stânjenitoare de-aici până-n tărâmul făgăduit“.

— *Şi-atunci, presupun că următoarea ta destinație a fost modelatorul facial.*

— X-act. Uşierul ne-a însoțit până pe strada Toegyero, la granița dintre Huamdonggil şi cartierul învecinat, ceva mai respectabil. Am luat metroul până la o galerie altădată elegantă din Shinch'on, iar de-acolo am urcat pe scările rulante, printre clinchete de candelabre. Scările ne-au scos într-o incintă de la nivelul acoperământului, ca un labirint, frecventată numai de consumatorii foarte siguri unde voiau să ajungă. Diversele colțuri şi cotloane erau tapetate cu intrări discrete şi denumiri criptice înscrise pe plăcuțe; la capătul unei fundături, într-o nişă de lângă o uşă simplă, trona un crin tigrat în plină floare. „Nu vorbi“, m-a prevenit Hae-Joo. „Femeia asta e colțoasă şi trebuie întâi domesticită“ – apoi a sunat.

Crinul tigrat s-a luminat tot şi ne-a întrebat ce voiam.

Hae-Joo i-a răspuns că aveam programare la Madama Ovid.

Floarea s-a încovoiat ca să se uite la noi şi ne-a spus să aşteptăm.

Uşa s-a dat în lături. „*Eu* sunt Madama Ovid“, ne-a informat o femeie pursânge, albă la față ca osul. Tratamentul cu chimirouă îi înghețase frumusețea severă pe la vârsta de douăzeci şi cinci de ani, dar asta cu mult timp în urmă; vocea îi suna ca un hârâit de ferăstrău. „Iar *voi* nu aveți programare, indiferent cine sunteți. Ăsta de-aici e un stabiliment pentru sus-puşi. Biocosmeticienii mei nu lucrează decât cu recomandare. Încercați la vreun

«măscărici» de la vreun etaj de mai jos“ – şi ne-a trântit uşa-n nas.

Hae-Joo şi-a dres glasul şi i s-a adresat crinului tigrat: „Fii amabil şi informeaz-o pe stimabila Madamă Ovid că Matroana Heem-Young îi transmite cele mai cordiale salutări“.

A urmat o pauză. Crinul tigrat s-a îmbujorat şi ne-a întrebat cât de lungă ne fusese călătoria până acolo. Hae-Joo a dat răspunsul la parolă: „Dacă pleci într-o călătorie suficient de lungă, te întâlneşti cu tine însuţi“.

Uşa s-a deschis, dar dispreţul Madamei Ovid era acelaşi. „Cine s-o contrazică pe Matroana Heem-Young?“ a întrebat ea, apoi ne-a ordonat s-o urmăm, fără să mai pierdem vremea. După ce am mers o vreme pe coridoare închise cu draperii şi tapetate cu panouri foto şi fono-absorbante, ca din pământ, din piatră seacă, şi-a făcut apariţia lângă noi un Asistent taciturn, care ne-a deschis o uşă şi ne-a făcut semn să intrăm într-un studio puternic iluminat. Ne-am recăpătat vocile. Unelte folosite în modelajul facial străluceau sub solarul cu lumină sterilă. Madama Ovid mi-a cerut să-mi dau jos gluga. La fel ca Mama Arak Na mai devreme, nici ea nu şi-a manifestat surprinderea; mă îndoiesc foarte tare că o doamnă din casta ei socială pusese vreodată piciorul într-un dejunariu de-al Tatei Song. Ne-a întrebat cât urma să dureze tratamentul. Când Hae-Joo i-a răspuns că în cel mult nouăzeci de minute trebuia să plecăm, gazda noastră şi-a pierdut stăpânirea de sine, până atunci atât de tăioasă: „De ce să nu-ţi faci tu singură lucrarea, cu gumă şi ruj de buze? Ce crede Matroana Heem-Young, c-aici, la «Crinul Tigrat», e ca la meseriaşii care-ţi lucrează cu reducere şi-şi pun în vitrină codace cu «înainte» şi «după»?“

Hae-Joo s-a grăbit să-i x-plice că nu ne aşteptam la vreo morfozare completă, ci numai la o adaptare cosmetică, în aşa fel încât să putem păcăli vreun eventual Ochi sau vreo privire întâmplătoare. A recunoscut şi el că nouăzeci de minute erau caraghios de puţine, în condiţiile în care Matroana Heem-Young apelase la cel mai bun dintre cei mai buni.

Modelatoarea facială şi-a dat seama că era linguşită, dar, în mândria ei, nu s-a dovedit imună la aşa ceva: „Este adevărat“ – s-a lăudat ea – „că nimeni nu vede cum văd eu chipul care se ascunde sub un chip“. După care, Madama Ovid mi-a răsucit bărbia într-o parte, spunând că putea să-mi modifice pielea, culoarea părului, pleoapele şi sprâncenele. „Ochii trebuie *neapărat* să ți-i vopsim într-o culoare de pursânge.“ Putea să-mi adauge şi alunițe pe față, iar pomeții obrajilor mi-i putea reduce. A promis, în tot cazul, să folosească la maximum cele optzeci şi nouă de minute prețioase rămase.

— Şi ce s-a ales de mâna de maestru a Madamei Ovid? Văd că arăți ca o Sonmi proaspăt ieşită din pântecuvă.

— Unanimitatea mi-a refăcut fața pentru aparițiile mele la tribunal, la orele de maximă audiență. O actriță în rol principal trebuie să arate potrivit rolului. Dar te asigur, Arhiviste, că atunci, când am ieşit de la „Crinul Tigrat“, cu fața chinuită de durere, nici măcar Veghetorul Rhee nu m-ar fi recunoscut. Irişii mei de culoarea ivoriului deveniseră căprui, ochii mi se alungiseră, căpătasem puncte ca ebonită. Consultă codacele care mi s-au făcut în momentul arestării, dacă eşti curios.

Madama Ovid nu şi-a luat la bună vedere. Când am ieşit, lângă scara rulantă ne aştepta un băiat cu pielea aurie, care avea un balon roşu. Ne-am ținut după el până la un fordo-parc aglomerat de sub galerie. Băiatul dispăruse, dar sfoara de la balonul lui fusese trecută pe după ştergătorul de parbriz al unui vehicul de teren, cu care am pornit pe Bulevardul Unu, în direcția Porții Unu Est.

— Poarta Unu Est? Dar liderul Unionist – Apis – vă ordonase s-o luați înspre vest.

— Da, dar tot el venise cu un adaos la propriul ordin: să „reflecteze cu grijă la cele hotărâte“, ceea ce însemna „inversează aceste ordine“. Aşa că vestul însemna est, nordul însemna sud, să călătorim în convoi însemna să călătorim singuri.

— *Mie mi se pare o criptare primejdios de simplă.*

— Minţile meticuloase trec cu vederea tot ce e simplu. În timp ce goneam pe bulevard, l-am întrebat pe însoţitorul meu dacă Hae-Joo era numele lui real sau tot unul fals. Unionistul mi-a răspuns că nu x-istau nume reale în meseria lui. Breteaua de ieşire s-a încovoiat către punctele de verificare şi acolo am încetinit; în faţa noastră, fiecare şoferist de la coadă întindea mâna pe fereastra fordului, ca să-şi Ochească Sufletul. Aplicatorii opreau fordurile la întâmplare şi le puneau întrebări celor dinăuntru – motiv de îngrijorare pentru noi. „Câte una la fiecare treizeci, aprox", şi-a spus Hae-Joo în şoaptă. „Destul de mică probabilitatea." Ne-a venit şi nouă rândul la scanare. Hae-Joo şi-a pus degetul arătător pe Ochi; a răsunat o sonerie ascuţită şi bariera s-a lăsat brusc în jos. Fordurile din jur ne spulberau orice speranţă de scăpare. Hae-Joo s-a stropşit la mine: „Zâmbeşte întruna – fă-o pe proasta!"

Un Aplicator s-a apropiat de noi şi ne-a făcut un semn zvâcnit cu degetul mare: „Coborâţi!"

Hae-Joo s-a conformat, rânjind cu o mutră de „Noi între noi, băieţii".

Aplicatorul a cerut să-i afle numele întreg şi destinaţia.

„A... ăăă... Ok-Kyun-Pyo." Până şi vocea i se schimbase lui Hae-Joo. „Ştii, Şefule... ăăă... mergem la un motel într-o conurbe mai încolo" – şi Hae-Joo s-a uitat de jur împrejur şi a făcut un gest, cu degetul mijlociu de la mâna stângă, a cărui semnificaţie lubrică o învăţasem de la Boom-Sook şi amicii lui. „Cât de departe e motelul ăsta?" l-a întrebat Aplicatorul. El nu ştia că era deja trecut de ora douăzeci şi trei? „Motelul Bang-Bang-Eşti-Mort de la Yoju", a zis Hae-Joo, adoptând un ton de conspirator nătărău: „Loc plăcut, preţuri acceptabile, probabil că un Aplicator ca tine ar putea să-i încerce oferta gratuit. Nu fac mai mult de treizeci de minute pe banda de viteză, pe poarta zece înspre est". L-a asigurat că ajungeam fără probleme până acolo înainte de ora stingerii şi tot ne mai rămânea ceva timp.

„Ce-ai pățit la degetul arătător?“

„A, *de-aia* a clipit Ochiul?“ – şi Hae-Joo a scos un geamăt sfâşietor şi-a început să bată câmpii: se tăiase încercând să scoată sâmburele dintr-un fruct de avocado natural, la mătuşa lui acasă; se umpluse de sânge şi nu mai voia s-audă de nimic altceva decât de avocado *fără* sâmburi; cu natura asta, mai mare durerea decât plăcerea.

Aplicatorul a aruncat o privire înăuntrul fordului şi mi-a cerut mie să-mi dau gluga jos.

Am sperat să-mi ia frica drept cochetărie.

M-a întrebat dacă prietenul meu vorbeşte atât de mult tot timpul. Eu am dat din cap că da, cu un aer timid.

Şi de-aia nu scoteam eu, în schimb, nicio vorbă.

„Da, domnule“, am zis eu, convinsă că nu se putea să nu mă recunoască drept o Sonmi. „Da, Şefule.“

Aplicatorul i-a spus lui Hae-Joo că fetele sunt supuse şi modeste până pun mâna pe tine şi te fac să te însori cu ele, după care încep să măcăne şi nu le mai tace gura. „Luați-o din loc!“ ne-a spus apoi.

— *Unde v-ați refugiat, de fapt, în timpul stingerii, în noaptea aceea? Doar nu în vreun amărât de motel?*

— Nu. Am părăsit fordoruta la ieşirea doi, apoi am cotit-o pe un drum de țară neluminat. O barieră de pini țepoşi ascundea un câmp industrial pe care erau cel puțin o sută de unități. Cum era atât de aproape de stingere, fordul nostru rămăsese unicul vehicul în mişcare. Am parcat şi am traversat o curte bătută de vânturi, îndreptându-ne către un bloc de beton pe care scria: CORPO-HIDRA – UNITATE DE CULTURĂ. Hae-Joo a deschis poarta culisantă cu ajutorul Sufletului.

Înăuntru nu era nicidecum o unitate de horticultură, ci o arcă iluminată în roşu, care adăpostea cisterne gigantice. Aerul era sufocant din cauza căldurii şi a umezelii. Supa tulbure şi fibroasă care se vedea prin hublourile de sticlă ale cisternelor, într-o primă fază, nu mi-a îngăduit să văd ce conțineau. Apoi s-au ivit picioare şi brațe ale mai multor

indivizi şi feţe identice, în curs de formare.

— *Pântecuve, adică?*

— Da. Ajunseserăm într-o unitate genomică. Am stat şi m-am uitat la ciorchinii de fabricaţi în stadiu embrionar, aflaţi în suspensie în gel uterin; eram, în clipa aceea, martoră la propria naştere, nu uita. Unii dormitau, alţii îşi sugeau degetele mari, alţii zvâcneau din câte o mână sau câte un picior, ca şi cum ar fi săpat sau ar fi alergat. L-am întrebat pe Hae-Joo dacă şi eu fusesem cultivată în locul acela. Hae-Joo mi-a răspuns că nu – că unitatea de cultură de la Kwangju a Tatei Song era de cinci ori mai mare. Embrionii pe care-i vedeam în faţa ochilor fuseseră proiectaţi să trudească în tunelele minelor de uraniu de sub Marea Galbenă. Ochii ca nişte farfurioare le fuseseră special genomizaţi pentru lucru pe întuneric. Ba chiar, dac-ar fi x-puşi la strălucirea nefiltrată a luminii de zi, şi-ar lua câmpii.

Căldura dinăuntru îl făcuse deja lac de sudoare pe Hae-Joo. „Ai nevoie de Sirop, Sonmi. Apartamentele noastre sunt în direcţia asta."

— *Apartamente? Într-o unitate de cultură pentru fabricaţi?*

— Însoţitorului meu Unionist îi plăceau ironiile. Aşa-zisele noastre „apartamente" erau de fapt camera de odihnă a paznicului de noapte, o încăpere cu pereţi de beton în care nu se aflau decât un duş, o dormeză individuală, un birou, o stivă de scaune, un sistem de aerisire blocat şi o masă de ping-pong spartă. Pe tavan se încrucişau conducte groase care emanau fierbinţeală. O panoplie de toşibe monitoriza pântecuvele şi era şi o fereastră care dădea înspre sala de cultură. Hae-Joo mi-a sugerat să fac un duş chiar atunci, pentru că nu-mi putea garanta c-aş fi putut face vreunul în noaptea următoare. A tras pânza impermeabilă, ca să-mi ofere puţină intimitate, iar el şi-a alcătuit o dormeză din scaune, în timp ce eu mă spălam pe corp. Pe dormeza propriu-zisă m-aşteptau o Siropodoză şi un rând de haine noi.

— *Nu te simțeai vulnerabilă dormind cine ştie unde, fără să cunoşti măcar adevăratul nume al lui Hae-Joo Im?*

— Eram tare blegită. Fabricații stau treji şi douăzeci de ore în şir datorită Siropului, apoi cad brusc.

Când m-am trezit, după câteva ore, Hae-Joo sforăia cu capul pe manta. Am studiat o pată de sânge uscat de pe obrazul lui, pe care şi-l zgâriase în timp ce fugeam de la Taemosan. Pielea pursângilor e atât de delicată prin comparație cu a noastră! Globii oculari i se roteau sub pleoape – nimic altceva din cameră nu se mişca. Poate să fi rostit numele lui Xi-Li sau poate să fi fost numai un zgomot. Mă întrebam care dintre eurile lui visa. Atunci mi-am conectat Sufletul la toşiba de mână a lui Hae-Joo, ca să aflu cine era aliasul meu, acea Yun-Ah Yoo. Eram studentă genomicistă, născută pe treizeci ale lunii a doua la Naju, în Anul Calului. Tatăl meu era Asistent la „Tata Song"; mama era casnică; nu aveam frați sau surori... datele se derulau pe zeci, sute de pagini. Orele de stingere s-au scurs încetul cu încetul. Hae-Joo s-a trezit, şi-a masat tâmplele şi a zis: „Lui Ok-Kyun Pyo tare i-ar plăcea o cană de nes tare".

M-am hotărât că era momentul să pun întrebarea care mă frământa încă de la disneiotecă. De ce plătise Uniunea un preț atât de tragic pentru a proteja un singur fabricat x-perimental?

„Ehe", a bombănit Hae-Joo, frecându-şi ochii somnoros „un răspuns lung la o călătorie lungă."

— *Alt răspuns evaziv?*

— Nu. Mi-a răspuns în timp ce înaintau cu fordul din ce în ce mai adânc în interiorul țării. Voi face un rezumat pentru acest omelnic al tău, Arhiviste. Nea So Copros îşi pregăteşte propria moarte, otrăvindu-se. Solul ei e poluat, apele – lipsite de viață, aerul – plin de noxe, rezervele de hrană – compromise de genomizări defectuoase. Castele jos-puse nu-şi pot plăti tratamente prin care să contracareze aceste privațiuni. Fronturile melanoamelor şi malariei avansează

spre nord cu câte douăzeci de mile în fiecare an. Zonele Productive din Africa şi Indonezia, care aprovizionează lumea consumatorilor, sunt acum în proporţie de peste şaizeci la sută de nelocuit. Legitimitatea Corpocraţiei, bogăţia pe care se bazează, e pe cale să dispară. Seriile de Norme ale înavuţirii introduse de *Djuche*-işti sunt ca nişte plasturi aplicaţi pe hemoragii şi amputări. Unica strategie a Corpocraţiei e cea dintotdeauna, predilectă oricărei ideologii falimentare: negarea. Pursângii din castele jos-puse se prăbuşesc într-un marasm al suboamenilor. Cadrele x-ecutive nu fac decât să privească, repetând ca papagalii Catehismul Şapte: „Valoarea unui Suflet stă în dolarii pe care-i ai în el".

— *Dar ce raţiune x-istă în a-i abandona pe pursângii din castele jos-puse în… locuri precum Huamdonggil? O castă întreagă? Cum ar putea fi înlocuită munca lor?*

— Cu noi. Cu fabricaţi. Producerea noastră nu costă mai nimic. Şi nici nu venim cu pretenţii absurde la o viaţă mai bună, mai liberă. În mod absolut convenabil, dacă trec patruzeci şi opt de ore şi nu căpătăm un Sirop special conceput, viaţa noastră x-piră, aşa că nu putem fugi nicăieri. Suntem nişte maşinării organice perfecte. Mai susţii şi-acum, Arhiviste, că în Nea So Copros nu x-istă sclavi?

— *Şi cum îşi propunea Uniunea să x-tragă acest… hai să-i zicem „rău" din societatea noastră?*

— Prin Revoluţie.

— *Dar, după cum spune imnul Comisarului, Nea So Copros e unicul soare care mai răsare pe lume! Asia de Sud-Est dinaintea Răzmeriţelor era tot aşa, un haos de democraţii muribunde, autocraţii democigătoare şi zone dezastrice, cum e acum tot restul lumii. Dacă* Djuche-*iştii nu ar fi unificat şi colonizat toată regiunea, am fi alunecat înapoi în barbarie, odată cu tot restul lumii. Cum poate* orice *structură organizatorică raţională să îmbrăţişeze un crez care se opune*

Corpocrației? Nu e vorba numai de terorism aici, e ceva de-a dreptul sinucigaş!

— Toți sorii, chiar dacă răsar, ajung să şi apună, Arhiviste. Corpocrația noastră aduce acum a senilitate.

— Mă rog, am impresia c-ai îmbrățişat şi tu propaganda Uniunii din toată inima, Sonmi-451.

— Iar eu îmi permit să observ că tu ai îmbrățişat din toată inima propaganda Corpocratică, Arhiviste.

— Noii tăi prieteni ți-au pomenit oare cum *anume îşi propune Uniunea să răstoarne un stat cu o armată permanentă de două milioane de pursângi, dublați de trupe care însumează două milioane de fabricați?*

— Da. Instrumentând elevarea simultană a şase milioane de fabricați.

— O fantezie. O nebunie!

— Toate revoluțiile sunt aşa până când au loc, după care devin fapte istorice inevitabile.

— Şi cum ar putea Uniunea să realizeze această „elevare simultană"?

— Câmpul de bătaie, Arhiviste, e la nivel neuromolecular. Câteva sute de Unionişti infiltrați în uzinele de pântecuve şi de producere a Siropului pot provoca o elevare de un asemenea ordin, inoculând catalizatorul lui Suleiman în fluxurile-cheie.

— Ce stricăciuni ar putea provoca până şi – să zicem – zece milioane de fabricați elevați celei mai stabile piramide statale din istoria civilizației?

— Cine ar mai lucra pe liniile de producție din fabrici? Ar filtra apele reziduale? Ar hrăni peştii din fermele piscicole? Ar x-trage țițeiul şi cărbunele? Ar alimenta reactoarele? Ar construi clădiri? Ar servi în dejunarii? Ar stinge focurile? Ar monta cordoanele de pază? Ar umple cisternele cu exonă?

Cine ar mai ridica, ar săpa, ar trage, ar împinge? Cine ar mai semăna, cine ar mai recolta? Acum începi să-ți faci o idee? Pursângii nu mai posedă priceperile fundamentale pe care se bazează şi Corpocrația noastră, ca orice altă societate. Adevărata întrebare e alta: ce stricăciuni ar putea să *nu* provoace şase milioane de elevați, în combinație cu dezertorii din cordoanele de pază şi cu pursângii din castele jos-puse, cum sunt cei din Huamdonggil, care nu au nimic de pierdut?

— *Unanimitatea ar menține ordinea. Nu toți Aplicatorii sunt agenți de-ai Uniunii.*

— Până şi Yoona-939 a preferat moartea sclaviei.

— *Şi rolul tău care e… în această proiectată rebeliune?*

— Primul meu rol a fost acela de a prezenta dovada vie că formula de catalizator al elevării a lui Suleiman funcționa. Acesta mi l-am îndeplinit şi mi-l îndeplinesc şi acum prin simplul fapt că nu degenerez. Neurochimicalele necesare au fost sintetizate în fabrici secrete din toate cele Douăsprezece Capitale.

„Al doilea rol care-ți revine“ – m-a informat Hae-Joo în dimineața aceea – „va fi unul diplomatic.“ Generalul Apis voia ca eu s-o fac pe interlocutorul între Uniune şi fabricații elevați. Să ajut la mobilizarea lor de partea revoluției.

— *Cum te-ai simțit când ai aflat că trebuia să fii o figură emblematică pentru nişte terorişti?*

— Neliniştită. Nu fusesem genomizată să modific istoria – aşa i-am spus colegului meu de refugiu. Hae-Joo mi-a replicat că niciun revoluționar nu e niciodată pregătit pentru aşa ceva. Tot ce-mi cerea Uniunea în acel moment, a insistat el, era să nu resping de la bun început propunerea lui Apis.

— *N-ai avut curiozitatea să afli cum arăta viitorul acela luminos în viziunea Uniunii? De unde ştiai tu că ordinea cea nouă n-ar fi dat naştere unei tiranii chiar mai rele decât cea pe care-şi propunea s-o înlăture? Gândeşte-te la revoluția*

bolşevică şi la cea din Arabia Saudită. Gândeşte-te la dezastruoasa lovitură de stat penticostală din America de Nord. Nu crezi că un program de reforme progresive, cu paşi precauți, e calea cea mai indicată de urmat?

— Pentru un nivel opt, Arhiviste, dovedeşti o x-traordinară erudiție. Mă-ntreb dacă ai întâlnit vreodată acest dicton formulat pentru prima oară de un om de stat din secolul douăzeci: „Peste un abis nu se poate trece din doi paşi".

— *Ne învârtim într-un cerc vicios, Sonmi. Să revenim la călătoria ta.*

— Am ajuns în Câmpia Suambo pe la ora unsprezece, luând-o pe trasee ocolite. Copterele utilitare împrăştiau nori întregi de îngrăşământ pe bază de şofran, întunecând orizontul în toate direcțiile. X-punerea la vreun eventual OchiSat îl îngrijora pe Hae-Joo; aşa că am luat-o pe un drum de plantație care ținea de Corpo-Cherest. În timpul nopții plouase, drumul de țară era desfundat, plin de băltoace şi înaintam anevoie, dar nu vedeam niciun alt vehicul. Hibrizi de pin de Norfolk şi arbore de cauciuc erau plantați în şiruri drepte şi creau iluzia că, de fapt, copacii mărşăluiau pe lângă fordul nostru în regimente de mii şi mii de indivizi. Am coborât o singură dată, în timp ce Hae-Joo alimenta rezervorul de exonă dintr-o canistră. Câmpia fusese luminoasă, dar în mijlocul plantației, până şi la ora prânzului era un fel de amurg umed şi mut. Singurul zgomot îl scotea un vânt steril, care vâjâia printre acele boante. Copacii erau genomizați să respingă insectele şi păsările, aşa că aerul stătut duhnea a insecticid.

Pădurea a dispărut la fel cum apăruse – brusc – şi peisajul s-a făcut mai deluros. Am continuat să mergem spre est, având munții Woraksan către sud şi lacul Ch'ungju către nord. Apa lacului puțea a tot ce defluia din iazurile în care erau întinse plase de somoni. Pe colinele dintre ape tronau ditamai emblemele corporatiste. O statuie din malachit a

Profetului Malthus[51] privea peste o porțiune aridă. Drumul nostru a traversat pe dedesubt fordoruta x-pres Ch'ungju – Taegu – Pusan. Hae-Joo a zis că puteam să ajungem la Pusan în două ore, dacă s-ar fi aventurat s-o ia pe fordorută, dar aşa cum ne târam, încet, pe drumuri lăturalnice era mai sigur. Drumul nostru ciuruit de găuri, dar din fericire lipsit de Ochi, a început să şerpuiască în sus prin munții Sobaeksan.

— *Hae-Joo Im nu căuta să ajungă la Pusan într-o singură zi?*

— Nu. La ora şaptesprezece aprox, a dosit fordul într-un depozit de vechituri abandonat şi ne-am continuat drumul pe jos. Cea dintâi x-cursie a mea la munte m-a fascinat la fel ca şi cel dintâi drum al meu cu fordul prin Seul. Bolovanii de calcar gemeau de licheni; puieții de brad şi sorgul creşteau printre crăpături; norii se dădeau de-a dura; briza răspândea un iz de polen natural; molii de mult genomizate se roteau ca nişte electroni în jurul capetelor noastre. Emblemele de pe aripile lor suferiseră mutații în decursul generațiilor şi acum arătau ca nişte caractere mâzgălite la întâmplare – o măruntă revanşă a naturii asupra Corpocrației. De pe un colț de stâncă, Hae-Joo mi-a arătat cu degetul în partea cealaltă a unei văi. „Îl vezi?“

Pe cine? Nu vedeam decât un perete de rocă.

Uită-te mai bine, mi-a spus şi parcă-parcă faleza muntelui a scos la iveală trăsăturile unui gigant, care şedea cu picioarele încrucişate. O mână zveltă şi-o ridica într-un gest grațios. Armele şi furtunile îi ciobiseră, îi răvăşiseră, îi mâncaseră trăsăturile, dar silueta încă mai era vizibilă, dacă ştiai unde şi cum să te uiți. Am zis că mie gigantul îmi amintea de Timothy Cavendish, ceea ce i-a smuls un zâmbet

---

[51] Economist politic şi demograf englez, care a formulat aşa-numitul „principiu al populației“, potrivit căruia, în fiecare etapă de civilizație, un anumit segment al populației va fi condamnat la sărăcie.

lui Hae-Joo Im, după atâta timp. Mi-a spus că gigantul acela era o divinitate care oferea mântuirea dintr-un ciclu fără noimă de naşteri şi renaşteri şi că poate, cine ştie, pietrele cioplite şi roase ale chipului său mai păstrau vreo rămăşiță de divinitate. Numai lucrurile neînsuflețite pot părea atât de vii. Presupun că-l va distruge Corpo-Roc de îndată ce se va trece la prelucrarea munților din zonă.

— *De ce te-a luat Hae-Joo Im în x-cursia asta prin pustietate?*

— Pentru că, oriunde-ai fi, tot eşti undeva, Arhiviste. După ce am trecut de gigantul cu picioarele încrucişate şi de coama acelor munți, am dat de un lot modest de grâu într-un luminiş, peste haine puse la uscat în tufişuri, peste culturi de legume, peste un sistem primitiv de irigație cu conducte de bambus, peste un cimitir. O cădere de apă cam sărăcăcioasă. Hae-Joo m-a introdus, printr-o fisură îngustă, într-o curte împrejmuită de clădiri ornamentate cum nu mai văzusem niciodată. O x-plozie foarte recentă lăsase un crater în pavajul cu pietre, împrăştiase lemnăria şi surpase un acoperiş de şindrilă. O pagodă căzuse victimă unui taifun şi se prăbuşise peste perechea ei, pe care mai degrabă iedera decât îmbinările o ținea în picioare acum. Acela avea să fie adăpostul nostru peste noapte, mi-a spus Hae-Joo. O mănăstire supraviețuise acolo timp de cincisprezece secole, până când Corpocrația dizolvase religiile pre-consumeriste – ceea ce s-a întâmplat după Răzmerițe. Acum, în locurile acelea îşi găseau refugiul pursângii deposedați, care preferă să-i smulgă muntelui mijloacele de x-istență, decât să ducă viața castelor jos-puse din conurbe.

— *Adică Uniunea şi-a ascuns interlocutoarea... ba chiar mântuitoarea într-o colonie de recidivişti?*

— Mântuitoare... ce titulatură grandioasă pentru o servantă de la „Tata Song“! Din spatele nostru, a sosit în curte, şchiopătând şi sprijinindu-se de un băiat cu sechele de encefalită, o femeie-țărancă ridată la față şi arsă de soare,

foarte în vârstă, la fel ca bătrânele din vremurile lui Cavendish. Băiatul, care era mut, i-a zâmbit inocent lui Hae-Joo, iar femeia l-a îmbrățișat pe același Hae-Joo cu afecțiunea unei mame. Eu i-am fost prezentată Stareței ca fiind „Domnișoara Yoo“. Un ochi îl avea acoperit de-o pojghiță lăptoasă, dar celălalt era luminos și atent. Mi-a luat amândouă mâinile într-ale ei, cu un gest fermecător. „Ești bine-venită aici, “ – mi-a spus – „mai mult decât bine-venită.“

Hae-Joo a întrebat ce era cu craterul lăsat de bombă.

Stareța i-a x-plicat că un regiment al Unanimității din zonă recurge la această metodă pentru a-i șicana. Că un copter apăruse cu o lună înainte și lansase un proiectil fără niciun avertisment. Un om murise și mai mulți coloniști fuseseră grav răniți. Ori o ticăloșie, a speculat Stareța cu amărăciune, ori vreun pilot care se plictisea, ori vreun dezvoltator care văzuse cine știe ce potențial în așezarea lor ca viitor hotel balnear pentru cadrele x-ecutive, și-acum voia să curețe locul.

Însoțitorul meu i-a promis că avea să se intereseze.

— *Cine erau acei „coloniști“, mai x-act? Ocupanți ilegali? Teroriști? Unioniști?*

— Fiecare colonist avea povestea lui. Mi-au fost prezentați disidenți uiguri, fermieri alungați de uscăciune din Delta Ho-Și-Min, locuitori altădată respectabili ai conurbelor care căzuseră în dizgrația politică a cutărei corporații, devianți care nu-și mai găseau slujbe, bolnavi mintali cărora le fuseseră jecmăniți dolarii din Suflete. Din cei șaptezeci și cinci de coloniști, cel mai tânăr avea nouă decadiarii, iar cea mai bătrână era Stareța, de șaizeci și opt de ani – cu toate că ea, dac-ar fi pretins că avea trei sute, eu tot aș fi crezut-o, atâta prestanță avea.

— *Dar... cum puteau să supraviețuiască acești oameni acolo fără francize, fără galerii? Ce mâncau? Ce beau? Cum se descurcau cu electricitatea? Cu distracțiile? Fără Aplicatori și ordine? Cum impuneau ei acolo o ierarhie?*

— Du-te şi vizitează-i, Arhiviste. Poți să-i spui Stareței că eu te-am trimis. Nu? Ei, mâncarea şi-o luau din pădure şi din grădină, apa – din cataractă. Mai plecau în incursiuni până la vreo groapă de gunoi, ca să facă rost de mase plastice şi de metale pentru unelte. Toşiba de la „şcoala“ lor funcționa cu electricitate de la o hidro-turbină. Lămpile solare se încărcau în cursul zilei. Distracția lor erau ei înşişi; consumatorii nu pot x-ista fără 3-D şi ReV, dar în alte vremuri oamenii puteau şi fără ele – şi mai pot şi astăzi. Aplicatori-ai-Legii? Mai apăreau probleme, fără îndoială, ba chiar crize, din când în când. Dar nicio criză nu e de nedepăşit, dacă oamenii cooperează.

— *Dar cu iernile de la munte cum făceau?*

— Supraviețuiau şi ei, la fel cum supraviețuiseră călugărițele timp de cincisprezece secole: prin planificare, cumpătare şi tărie de caracter. Mănăstirea a fost construită deasupra unei peşteri, pe care bandiții au x-tins-o pe vremea anexării japoneze. Acele tuneluri le ofereau suficient adăpost împotriva iernii şi copterelor Unanimității. A, sigur că o asemenea viață nu e vreo Utopie bucolică. Da, iernile erau grele; anotimpurile ploioase parcă nu se mai terminau; recoltele erau compromise uneori de boli; medicina de-acolo era teribil de limitată. Puțini colonişti ajungeau să trăiască la fel de mult cât consumatorii din castele sus-puse. Se certau şi ei, se acuzau, se înfuriau ca toată lumea, dar cel puțin făceau toate astea într-o comunitate, iar comunitatea oamenilor e un bun tratament în sine. Nea So Copros nu mai are comunități, ci numai straturi care se duşmănesc între ele. Am dormit neîntoarsă în noaptea aceea, pe un fundal de bârfe, cântece, reproşuri şi râsete – şi, pentru prima oară de când părăsisem dormitoriul de la „Tata Song“, m-am simțit în siguranță.

— *Şi ce treabă avea Uniunea cu acea colonie?*

— Una simplă: Uniunea le oferea lucruri de care ei nu puteau face rost, cum ar fi solare; în schimb, colonia oferea

un refugiu, la nu ştiu câte mile de cel mai apropiat Ochi. M-am trezit în tunelul-dormitoriu când nu se iviseră încă zorii şi m-am strecurat până la intrarea în templu. De pază stătea o femeie între două vârste, care ținea la brâu un colt şi în față o fiertură de tipul Stimulinului. Mi-a dat la o parte plasa de țânțari, ca să pot ieşi, dar m-a prevenit să fiu atentă la coioții care scormoneau prin gunoaie mai jos de zidurile mănăstirii. I-am promis că nu mă îndepărtam atâta, cât să nu mă mai audă, am luat-o pe lângă pereții curții şi m-am strecurat prin crăpătura îngustă dintre stânci, până la cornişa cu nuanțe de negru şi gri.

Muntele se termina brusc; din vale se înălța un curent care aducea cu el strigăte, chemări, mârâieli şi gemete de animale. Niciunul n-am reuşit să recunosc; m-am simțit sărăcită, cu toate cunoscientele mele într-ale arcanelor cenzurate. Şi ce simfonie de stele! Ah! – stelele de la munte nu sunt acele sărăcii de punctişoare ca nişte împunsături de ace, care se văd pe cer din conurbe; la cât de umflate sunt, aproape că dau lumină! La nici trei picioare de mine, s-a mişcat o piatră. Era Stareța: „A, Domnişoară Yoo, v-ați trezit devreme“.

I-am urat o dimineață bună.

Coloniştii mai tineri, mi-a mărturisit bătrâna, sunt îngrijorați când ştiu că umblă de colo-colo înainte de răsăritul soarelui, ca nu cumva să cadă peste marginea falezei. Apoi a scos din mânecă o pipă, i-a îndesat bine cupa şi şi-a aprins-o. Era o frunză locală neprelucrată, a recunoscut ea, dar nu mai ştia de foarte mulți ani ce gust avea un marlboro fin. Fumul ei mirosea a piele aromatizată şi bălegar uscat.

Am întrebat-o despre chipul de piatră de pe faleza din partea cealaltă a văii.

Mi-a spus că era Siddhartha[52], care mai avusese şi alte

---

[52] Numele personajului istoric recunoscut drept Buddha, întemeietor al budismului.

nume, cele mai multe pierdute. Predecesoarele ei ştiau toate poveştile şi toate rugăciunile, dar Stareţa cea bătrână şi călugăriţele în vârstă fuseseră condamnate la Casa Luminii, când toate religiile non-consumeriste fuseseră condamnate. Ea, Stareţa de-acum, era o novice pe vremurile acelea, aşa încât Unanimitatea considerase că era suficient de tânără pentru Reorientare. Crescuse într-un bloc de orfani din conurbea Pearl City din Filipine, dar, zicea ea, spiritual nu-şi părăsise niciodată mănăstirea. Revenise după mulţi ani şi pusese bazele actualei colonii, pe ruinele celor dinainte.

Am întrebat-o dacă Siddhartha fusese cu adevărat zeu.

Mulţi aşa îl consideră, m-a lămurit Stareţa, dar Siddhartha nu influenţează norocul sau vremea şi nici nu îndeplineşte prea multe dintre funcţiile tradiţionale ale unei divinităţi. Mai degrabă, Siddhartha era un om care murise şi un ideal care supravieţuise. Omul propovăduia despre cum să-ţi învingi durerea şi cum să-ţi influenţezi viitoarele reîncarnări. „Dar eu, una, mă rog la idealul pe care-l reprezintă“ – şi mi-a făcut semn înspre gigantul meditativ. „Aşa, din vreme, ca să ştie că vorbesc serios.“

I-am spus că speram ca Siddhartha să mă reîncarneze chiar acolo, în colonia ei.

De-acum, lumina zilei care se pregătea să vină dădea contururi mai clare lumii întregi. Stareţa m-a întrebat de ce speram aşa ceva.

Mi-a luat ceva timp ca să formulez un răspuns. I-am spus că toţi pursângii au în priviri o foame, o nemulţumire – cu x-cepţia coloniştilor pe care-i cunoscusem acolo.

Stareţa a încuviinţat din cap. Dacă li s-ar întâmpla şi consumatorilor să-şi găsească împlinirea la orice nivel semnificativ, a x-trapolat ea, Corpocraţia s-ar spulbera. Drept care, Media nu mai conteneşte să spurce coloniile cum e şi aceasta, a ei, comparându-le cu nişte tenii, acuzându-le că fură apa de ploaie de la Corpo-Hidro, drepturile de reproducere de la Corpo-Veget, oxigenul de la Corpo-Vent. Stareţa se temea că, dacă la nivelul Comisiei s-ar fi luat, într-o bună zi, hotărârea că ei, coloniştii, reprezentau o

alternativă cât de cât viabilă la ideologia corporatistă, atunci „«teniile» ar deveni iarăşi «terorişti», ar începe să plouă peste noi cu bombe inteligente şi tunelurile noastre ar fi curățate prin foc".

I-am sugerat că era mai bine dacă-şi ocroteau prosperitatea în colonia lor, nevăzuți şi neştiuți de nimeni.

„X-act." Apoi şi-a coborât vocea şi a adăugat: „Un număr de echilibristică la fel de pretențios, îmi imaginez eu, cum ar fi să întruchipezi un pursânge".

— *Adică ştiuse de la bun început că nu erai pursânge? De unde?*

— Mi s-a părut imprudent s-o întreb. Poate că vreun tragecu-ochiul din partea noastră de tunel mă zărise îmbibând Sirop. Gazda m-a lămurit că x-periența lor de colonişti îi învățase să stea cu un ochi atent-prietenos pe oaspeți, chiar şi pe Unionişti. Ei, Stareței, nu-i plăceau aceste violări ale vechiului cod de ospitalitate al mănăstirii, dar coloniştii mai tineri țineau morțiş la o supraveghere permanentă. Îmi dezvăluise informația, pe care o aflase şi ea, numai ca să-mi ureze noroc în viitoarele mele acțiuni, pentru că, dintre toate crimele Corpocrației împotriva castelor jos-puse, mi-a spus ea, „niciuna nu-i mai ticăloasă decât înrobirea tribului tău".

— *Presupun că despre fabricați era vorba, nu? Dar se referea la unii anume – cum ar fi servanții din dejunarii – sau la modul general, la toți fabricații din Nea So Copros?*

— Nu mi-am dat seama şi nici n-am aflat decât în seara următoare, când eram la Pusan. Dar de-acum se auzea deja zgomotul vaselor în care se pregătea micul dejun. Starețа s-a uitat prin crăpătură înspre curte şi a vorbit pe un alt ton: „Cine-o fi coiotul ăsta mic?"

Băiețelul mut s-a strecurat printre stânci şi s-a aşezat la picioarele Stareței. Razele soarelui s-au ivit dincolo de orizont, scoțând la iveală culorile delicate ale florilor sălbatice.

— *Aşa ți-ai început a doua zi de când erai fugară.*

— Da. Hae-Joo s-a ospătat de dimineață cu turte de cartofi şi miere de curmale; spre deosebire de seara dinainte, n-a mai făcut nimeni presiuni asupra mea să mănânc mâncare de pursânge. În timp ce ne luam rămas-bun, două sau trei dintre fetele adolescente, care aveau lacrimi în ochi fiindcă-l vedeau pe Hae-Joo plecând, mi-au aruncat nişte priviri pline de ură, ceea ce pe însoțitorul meu l-a distrat nemaipomenit. Hae-Joo se comporta, vrând-nevrând, ca un revoluționar greu încercat, dar, în anumite privințe, era foarte copilăros. Când m-a îmbrățişat, Starețа mi-a şoptit la ureche: „O să-l rog pe Siddhartha să-ți îndeplinească dorința". Sub ochii lui am părăsit înălțimile cu aer rarefiat şi am pornit-o iar pe jos, prin pădurea zgomotoasă, iar fordul ni l-am găsit neatins.

Drumul către Yongju a fost o plăcere. Am trecut pe lângă plute încărcate cu cherestea, care mergeau în susul apei, mânate de nişte fabricați musculoşi, toți din acelaşi tulpino-tip. Dar, printre câmpurile de orez de la nord de lacul Andongho, era o rețea întreagă de drumuri de țară x-puse; aşa că am stat înăuntrul fordului mai toată ziua, ca să nu ne vadă vreun OchiSat – asta până pe la ora cincisprezece.

Când am ajuns la un vechi pod suspendat peste râul Chuwangsan, am coborât ca să ne mai dezmorțim picioarele. Hae-Joo s-a scuzat pentru vezica lui de pursânge şi s-a pişat peste copacii aflați trei sute de iarzi mai jos. Eu, între timp, stând pe partea cealaltă a podului, studiam papagalii monocromi cocoțați pe muchiile stropite de guano ale stâncilor. Felul cum îşi fluturau aripile şi cârâiau întruna mă ducea cu gândul la Boom-Sook Kim şi la amicii lui, odrasle de sus-puşi. În amonte, râul Chuwangsan şerpuia printr-o râpă; în aval, curgea printre colinele terasate, după care dispărea sub acoperământul de la Ulsong, unde strângea tot ce însemna canalizare. Copterele se învârteau pe deasupra conurbei ca un roi de puncte negre şi argintii.

Cablurile podului au gemut brusc, fără niciun avertisment, sub greutatea unui ford strălucitor de cadru x-ecutiv. Era un

vehicul prea scump ca să-l întâlneşti pe un asemenea drum de țară – am intrat la bănuieli. Hae-Joo a băgat mâna după colt în fordul nostru. Apoi s-a întors lângă mine, cu mâna în buzunarul hainei, şi mi-a şoptit: „Lasă-mă pe mine să vorbesc; tu fii pregătită să te arunci la pământ".

Bineînțeles, fordul cel scump a încetinit şi a oprit. De pe locul şoferistului a coborât un bărbat îndesat, cu maxilarul reconstruit prin modelaj facial, care ne-a făcut un semn prietenos din cap şi a zis: „O zi bună vă doresc!"

Hae-Joo i-a răspuns încuviințând din cap şi spunând că, din fericire, nu era prea cald.

O femeie pursânge şi-a scos mai întâi picioarele de pe locul pasagerului. Eşarfa în care-şi avea capul înfăşurat nu-i lăsa la vedere decât nasul delicat şi buzele senzuale. S-a sprijinit de balustrada de pe partea cealaltă, cu spatele la noi, şi şi-a aprins un marlboro. Şoferistul a deschis portbagajul fordului şi a scos de-acolo o cutie cu găuri, suficient de mare pentru a transporta un câine de talie mijlocie. I-a țăcănit încuietorile şi a x-tras din ea o ființă ciudată, cu aspect de femeie, perfect proporționată, deşi foarte mică – nu avea mai mult de cincisprezece inci înălțime –, care scotea un miorlăit îngrozitor şi se zbătea să scape. Când a dat cu ochii de noi, țipătul ei miniatural, chiar dacă nu era x-primat în cuvinte, a căpătat un ton de implorare.

Până să apucăm noi să spunem sau să facem ceva, bărbatul a apucat-o de păr şi a zvârlit-o în gol de pe pod, uitându-se după ea cum cădea. Când s-a izbit de stâncile de mai jos, a plescăit din limbă şi s-a hlizit. Apoi a rânjit înspre noi: „Ducă-se pe pustii – un gunoi *foarte* scump!"

Eu m-am stăpânit cu greu să nu spun nimic. Simțind câte eforturi îmi cerea tăcerea, Hae-Joo m-a apucat de braț. Mă tot gândeam, în mintea mea, la o scenă din acel disnei cu Cavendish, în care un pursânge e, tot aşa, aruncat de pe un balcon de un criminal.

— *Îmi închipui că azvârlise o fabricată – o păpuşă vie.*

— Da. Individul abia aştepta să ne spună ce şi cum se

întâmplase. „Păpuşa Zizzi Hikaru era la mare modă acum două Sextete. Fiică-mea *efectiv* nu-mi mai dădea pace. Bineînțeles că soția mea oficială, *ea,* – şi ne-a făcut semn cu capul către femeia de pe cealaltă parte a podului – o tot monta împotriva mea – dimineață, zi, noapte, nu conta. Zicea: «Cum pot eu să-i privesc în ochi pe vecini, dacă fetița noastră e *singura* din tot caruselul care nu are o Zizzi?» Sunt de admirat cei care scot pe piață aşa ceva. O nenorocită de fabricată de jucărie, dar genomizată ca nu ştiu ce idol străvechi, şi hop! îi şi sare prețul cu *cincizeci* de mii! Asta până să-i cumperi şi tot felul de țoale de firmă, casă de păpuşi, accesorii... Şi eu ce să fac, atunci? Am plătit pentru porcăria naibii, numai ca să le-nchid gura femeilor! Şi după numai patru luni, ce se întâmplă? Mofturile tineretului trec la altceva şi Marylin Monroe o detronează pe biata, învechita de Zizzi!“ Plin de scârbă, ne-a spus că o lichidare oficială a unui fabricat costă trei mii de dolari, în schimb – şi a făcut un gest cu degetul mare peste umăr – un plonjon în gol din greşeală nu costă nimic. Aşa deci, de ce să mai risipeşti bani buni, după ce tot ai risipit atâția? „Păcat“ – i-a făcut el cu ochiul lui Hae-Joo – „că divorțurile nu sunt atât de simple, nu?“

„Te-am auzit, dobitocule!“ a zis nevasta lui, tot fără să se uite la noi. „Puteai să te duci cu păpuşa înapoi la franciza de unde-ai luat-o şi să-ți redolarizeze Sufletul. Ne dăduseră o Zizzi defectă. Habar n-avea să cânte. M-a şi muşcat o dată, scârba!“

Dobitocul i-a răspuns drăgăstos: „Mă şi mir că n-ai murit de muşcătura *aia*, scumpetea mea!“ Nevasta i-a transmis o înjurătură oarecare, în timp ce soțul ei îşi plimba privirile pe trupul meu şi-l întreba pe Hae-Joo dacă eram în vacanță în locul acela atât de izolat sau treceam pe-acolo cu treburi.

„Ok-Kyun Pyo, domnule, la dispoziția dumneavoastră!“ a zis Hae-Joo cu o plecăciune uşoară şi s-a prezentat drept Asistent de nivel cinci la Franciza de Contabilitate „Vulturul“, o ramură corporatistă minoră.

Curiozitatea sus-pusului s-a oprit aici. „Nu, zău? Eu sunt

administratorul terenurilor de golf dintre P'yonghae şi Yongdok. Joci golf, Pyo? Nu? *Nu joci golf?* Golful nu-i doar un joc, să ştii, golful e un avantaj în carieră!" Ne-a asigurat că terenul de la Paegam, care funcţionează în orice anotimp, are cincizeci şi patru de găuri, pajişti pe care poţi să dai cu limba, ochiuri de apă cum au celebrele grădini lacustre ale Iubitului Preşedinte. „I-am bătut la licitaţie pe jos-puşii locali şi le-am luat pânzele freatice. În mod normal, nu capeţi legitimaţie de membru pentru nimic în lume, oricâte relaţii şi bani ai avea, dacă nu eşti cel puţin Veghetor, dar tu-mi eşti simpatic, Pyo, aşa că du-te acolo şi pomeneşte-le celor de la înscrieri numele meu: Veghetorul Kwon."

Ok-Kyun Pyo rămăsese mut de recunoştinţă.

Mulţumit de sine, Veghetorul Kwon începuse să ne spună povestea vieţii lui de cadru x-ecutiv, dar nevasta lui şi-a zvârlit chiştocul de marlboro unde fusese aruncată şi păpuşa Zizzi Hikaru şi s-a urcat înapoi în ford, proptindu-se în claxon secunde în şir. Papagalii dungaţi ca zebrele au ţâşnit ca din puşcă spre cer. Sus-pusul a rânjit amărât către Hae-Joo şi l-a sfătuit să nu se scumpească la cei câţiva dolari în plus după ce se însoară şi să-şi conceapă un fiu. Când l-am văzut c-o ia din loc, mi-am dorit să-i văd fordul plonjând şi el de pe pod.

— *Îl considerai un criminal?*

— Bineînţeles. Ba chiar unul cumplit de nesimţit, fiindcă nici măcar nu-i păsa.

— *Dar, dacă urăşti un om precum Veghetorul Kwon, înseamnă că urăşti omenirea întreagă.*

— Nu omenirea-ntreagă, Arhiviste, numai Corpocraţia piramidală care îngăduie ca fabricaţii să fie omorâţi aşa, fără nicio noimă, la bunul plac al oricui.

— *Când ai ajuns, în fine, la Pusan?*

— La căderea nopţii. Hae-Joo mi-a arătat aburii de exonă care se ridicau deasupra rafinăriei de la Pusan, în culori care

variau de la roz de pepene până la gri-antracit – şi mi-a spus că, iată, ajunseserăm. Am intrat în Pusan pe la marginea dinspre nord, pe un drum de ţară neochit. Hae-Joo a lăsat fordul într-un loc împrejmuit din suburbia Somyon şi de acolo am luat metroul până la Piaţa Ch'oryang. Era o piaţă mai mică decât Chongmyo, dar la fel de aglomerată şi ciudată, după tăcerea ca un vid din munţi. Fabricate-doice alergau după odraslele de sus-puşi care le fuseseră date în grijă; perechi care se mişcau agale comentau despre cât de agale se mişcau perechile; 3-D-uri corpo-sponsorizate se întreceau care să fie şi mai orbitor decât celelalte. Într-o galerie dosnică şi cam dărăpănată, avea loc un fel de festival de modă veche, în care negustori de mărunţişuri vindeau curiozităţi cât palma, „prieteni de care nu te mai desparţi": crocodili fără dinţi, puişori de maimuţă, caşaloţi la borcan. Hae-Joo mi-a spus că animăluţele acelea sunt nişte vechi păcăleli: mor, invariabil, la patruzeci şi opt de ore după ce le duci acasă. Un circoman îşi chema clienţii printr-o portavoce: „Minune mare la Omul-Schizoid-cu-Două-Capete! Priviţi-o pe Madama Matrioşka şi Embrionul ei Gravid! Îngroziţi-vă şi priviţi de vedeţi un merican viu şi-adevărat – da' să nu vă băgaţi degetele-n cuşca lui!" Pursângi marinari de prin toată Nea So Copros şedeau la baruri fără firmă, făcându-le ochi dulci unor animatoare cu sânii goi, sub atenta supraveghere a celor de la Corpo-Seduc: himalaieni cu pielea ca tovalul, chinezi de etnie Han, baikalezi păroşi, dar palizi, uzbeci bărboşi, aleutini vânoşi, vietnamezi şi thailandezi arămii. ReV-urile stupilor de relaxare promiteau satisfacerea tuturor păcătoşeniilor care le puteau trece prin minte unor pursângi hămesiţi. „Dacă Seulul e consoarta fidelă a unui Comisar," mi-a spus Hae-Joo „atunci Pusanul e amanta fără chiloţi a aceluiaşi."

Străzile lăturalnice s-au făcut şi mai înguste. Vântul, care sufla pe ele ca prin horn, rostogolea sticle şi cutii, iar pe lângă noi treceau siluete cu glugile trase pe cap. Hae-Joo m-a condus la o intrare ascunsă, apoi în sus printr-un tunel prost iluminat, până în faţa unei porţi cu zăbrele. Pe o

ferestruică laterală scria: REŞEDINŢA KUKJE. Hae-Joo a apăsat pe butonul unei sonerii. Nişte câini au lătrat, vizorul s-a dat în lături şi o pereche de colţi identici s-au frecat de sticlă. Apoi o femeie nerasă le-a dat un brânci şi a tras cu ochiul la noi. Faţa ei plină de negi s-a luminat în momentul în care l-a recunoscut pe Hae-Joo; a exclamat: „Nun-Hel Han! Cât a trecut? Aproape douăsprezece luni! Nici nu-i de mirare, dacă zvonurile despre scandalurile tale sunt măcar pe jumătate adevărate! Cum a fost în Filipine?“

Vocea lui Hae-Joo s-a schimbat din nou. Acum avea un accent atât de hârjâit, încât involuntar am întors capul să verific: tot el era alături de mine? „Se scufundă, Doamnă Lim, se scufundă grabnic. Sper că nu mi-aţi subînchiriat camera, ia ziceţi, nu-i aşa?“

„Vai de mine, dar eu ce-am aici – o casă respectabilă, nu-ţi face tu griji!“ Femeia s-a prefăcut lezată, dar l-a prevenit că-i trebuia neapărat un nou influx de dolari, dacă viitoarea lui călătorie avea să dureze la fel de mult ca şi aceasta, ultima. Zăbrelele au culisat şi Doamna Lim s-a uitat la mine. „Auzi, Nun-Hel, “ – a zis ea – „dacă iubiţica ta stă mai mult de-un decadiariu, camerele de o persoană trec la tarif de două persoane. Regulile casei. Dacă nu-ţi place, pleci. Mie, una, mi-e egal! “

Nun-Hel Han marinarul i-a spus că nu stăteam decât o noapte, cel mult două.

„În orice port…“, a rânjit proprietăreasa. „Deci e-adevărat!“

— *Era Unionistă?*

— Nu. Proprietăresele caselor de raport îşi iudaizează şi mamele pentru un dolar; iudaizarea unui Unionist le-ar aduce un câştig mult mai mare. Dar, aşa cum îmi spusese Hae-Joo, îi şi descurajează pe leneşii curioşi. Înăuntru, pe scara ciuruită de cari, se ciocneau ecourile centurilor cu cele ale 3-D-urilor. Mă obişnuisem şi eu, în fine, cu scările. La nivelul nouă, pe un coridor ca o galerie de vierme scobită într-un lemn, am ajuns în faţa unei uşi cu vopseaua sărită. Hae-Joo a recuperat un ciot de chibrit aşezat dinainte pe una

dintre balamale şi a comentat că direcţiunea se lăsase învinsă de un acces neplăcut de cinste.

Camera din casa de raport a lui Nun-Hel avea o saltea bătătorită, o bucătărie minusculă, un dulap în perete, cu haine pentru diverse capricii ale vremii, o fotografie mişcată cu nişte prostituate caucaziene călare pe câţiva marinari, suveniruri din cele Douăsprezece Conurbe şi din alte porturi mai puţin importante şi, bineînţeles, o codacă înrămată cu Iubitul Preşedinte. Transperantul de la fereastră era tras în jos.

Hae-Joo a făcut un duş, apoi şi-a schimbat hainele. Mi-a spus că trebuia să ia parte la o întâlnire de celulă Unionistă şi m-a avertizat să ţin transperantul tras şi să nu răspund nici la uşă, nici la fon, decât dacă era el sau Apis, care urmau să-mi dea următoarea parolă – şi a scris pe un colţ de hârtie cuvintele: „Acestea sunt lacrimile lucrurilor“, după care a dat foc hârtiei în scrumieră. A depus o mică rezervă de Siropodoze în refrigerator şi mi-a promis că avea să se întoarcă dimineaţa, imediat după reluarea circulaţiei.

— Nu crezi că un defecţionist atât de preţios ca tine ar fi meritat o primire grandioasă?

— Primirile grandioase atrag atenţia. Am petrecut câteva ore studiind geografia Pusanului la toşibă şi abia după aceea mi-am făcut şi eu duşul şi am îmbibat Siropodoza. M-am trezit târziu, aşa mi s-a părut, după ora şase. Hae-Joo s-a întors epuizat, ţinând în mână o pungă de *ttokbukgi* înţepător. I-am făcut o ceaşcă de nes, pe care a băut-o plin de recunoştinţă, apoi şi-a luat micul dejun. „Foarte bine, Sonmi,“ – mi-a spus – „acuma stai la fereastră şi închide ochii.“

L-am ascultat. Transperantul ruginit s-a ridicat încet. Hae-Joo mi-a spus: „Nu te uita... nu te uita... Gata, acum deschide ochii!“

O învălmăşeală de acoperişuri, bulevarde, roiuri de navetişti, ReV-uri, betoane... şi undeva, în fundal, culoarea vie a cerului de primăvară se unea cu o fâşie de un albastru

mai profund. Ah, am rămas siderată... ca prima oară când am văzut zăpada. Toată suferința din cuvintele „Eu sunt" părea să se risipească acolo, fără durere, în linişte şi pace.

Hae-Joo m-a informat: „Oceanul".

— *Nu-l mai văzuseşi niciodată?*

— Numai în 3-D-urile de la „Tata Song", despre viața în X-ultare. Niciodată nu-l văzusem în realitate, cu ochii mei. Tânjeam să merg să-l ating şi să mă plimb pe lângă el, dar lui Hae-Joo i s-a părut mai prudent să stăm ascunşi în timpul zilei, până eram recartiruiți într-un loc ceva mai retras. Apoi, s-a întins pe saltea şi, după niciun minut, a început să sforăie.

Orele au trecut; pe porțiunile de ocean dintre clădiri, mă uitam cum treceau nave de mărfuri şi de persoane. Gospodinele din castele jos-puse îşi scoteau rufăria uzată la aerisit pe acoperişurile din apropiere. Mai târziu, vremea a devenit apăsătoare; pe sub norii joşi treceau huruind coptere blindate. Eu studiam. Afară ploua. Hae-Joo s-a răsucit pe partea cealaltă şi a bălmăjit, fără să se trezească: „Nu, numai prietenul unui prieten" – apoi a tăcut din nou. Îi cursese din gură salivă şi-i udase perna. M-am gândit la Profesorul Mephi. La ultimul seminar, îmi povestise despre cum se înstrăinase de familie şi-mi mărturisise că-şi petrecea mai mult timp cu educația mea, decât cu educația propriei fiice. Acum era mort, din cauza credinței lui în Uniune. Aveam sentimente de recunoştință, de vinovăție şi alte emoții.

Hae-Joo s-a trezit după prânz, a făcut un duş, apoi şi-a pregătit un ceai de ginseng. Cât de mult vă invidiez, Arhiviste, pe voi, pursângii, cu alimentația voastră variată! Până să mă elevez, Siropul mi se părea cea mai gustoasă hrană cu putință, dar acum îmi lasă un gust sălciu şi sec. Şi totuşi, m-apucă greața şi dacă doar gust din mâncarea pursângilor, iar mai târziu vomit. Hae-Joo a coborât transperantul de la fereastră. „E momentul să luăm legătura", mi-a spus, apoi a luat din cui codaca Iubitului Preşedinte, a pus-o cu fața în jos pe masă şi şi-a conectat

toşiba la o mufă ascunsă în rama uzată.

— *Un transceptor ilegal? Ascuns într-o codacă reprezentându-l pe arhitectul care a conceput Nea?*

— Tot ce e sacru e şi o perfectă ascunzătoare pentru ce e profan. Imediat s-a ivit un 3-D reprezentând un bătrân care arăta de parcă ar fi suferit arsuri şi primise cel mai ieftin tratament. Cu toate că buzele nu i se sincronau cu vorbele, m-a felicitat pentru sosirea în siguranță la Pusan şi m-a întrebat cine avea mutra mai simpatică, el sau crapul.

I-am răspuns cinstit: crapul.

An-Kor Apis a început prin a râde şi a sfârşit prin a tuşi. „Asta-i fața mea adevărată – ce-o mai fi însemnând aşa ceva în ziua de astăzi." Mi-a x-plicat că aparența bolnăvicioasă i se dovedea utilă, fiindcă eventualii Aplicatori se temeau ca el să nu sufere de ceva contagios. M-a întrebat dacă mă bucurasem de călătoria prin iubita noastră patrie-mamă.

I-am răspuns că Hae-Joo Im avusese multă grijă de mine.

Generalul Apis m-a întrebat dacă înțelegeam rolul pe care Uniunea voia să mi-l asum în lupta ei pentru elevarea fabricaților la statutul de cetățeni. Da, am început eu să-i spun, dar el nu mi-a dat ocazia să-mi x-prim şi rezervele. „Vrem să-ți prezentăm o… imagine, să te supunem unei x-periențe formative aici, la Pusan, şi asta înainte să iei o decizie, Sonmi." M-a avertizat că nu era o imagine frumoasă, dar era necesar să o am. „Ca să poți lua o decizie în cunoştință de cauză în privința viitorului tău. Dacă eşti de acord, Hae-Joo te poate duce chiar acum."

I-am spus că, sigur că da, eram pregătită să merg.

„Atunci, vorbim imediat după aceea", mi-a promis Apis şi chipul lui a dispărut. Hae-Joo a scos două uniforme de tehnicişti şi nişte semi-vizoare din dulapul lui. Ne-am îmbrăcat cu ele, apoi ne-am pus mantale pe deasupra, ca s-o protejăm pe proprietăreasă. Afară era frig, aşa că eu am fost mulțumită de cele două rânduri de veşminte. Am luat metroul până la terminalul din port, iar de acolo ne-am urcat pe un transportor către docuri, trecând pe lângă uriaşele

nave oceanice. Marea era neagră ca păcura şi toate vapoarele la fel de austere, afară de unul singur, strălucitor, pe care pulsau arcade aurii şi pe care-l mai văzusem şi altă dată, într-o altă viață – parc-ar fi fost un palat subacvatic. „Arca de Aur a Tatei Song!“ am x-clamat eu, spunându-i lui Hae-Joo ceea ce el ştia deja, că vaporul acela îi ducea pe Dodecastelari peste ocean, spre răsărit, spre X-ultare.

Hae-Joo mi-a confirmat că tocmai Arca de Aur a Tatei Song ne era destinația.

La capătul de sus al pasarelei, paza era redusă la minimum: un pursânge cu ochii tulburi şi cu picioarele pe masă, care se uita la un 3-D în care se omorau gladiatorii fabricați în Colosseumul din Shanghai.

„Şi voi cine mai sunteți?“

Hae-Joo şi-a apropiat Sufletul de Ochi. „Shik Gang – tehnicist nivelul cinci.“ Şi-a verificat toşiba de mână şi a raportat că fuseserăm trimişi să recalibrăm termostatele defecte de pe puntea şapte.

„Şapte?“ a rânjit gardianul. „Sper că n-ați mâncat chiar de curând.“ Apoi s-a uitat la mine. Eu m-am uitat la podea. „Şi concurenta asta la maratonul verbal cine să fie, tehnicist Gang?“

„Noua mea Asistentă. Asistent tehnicist Yoo.“

„Nu, zău? Asta-i prima ta vizită în cuibuşorul nostru de plăceri?“

Am dat din cap că da, aşa era.

Gardianul a zis că niciodată nu-i ca prima dată şi ne-a făcut un semn plictisit, cu vârful piciorului, s-o luăm din loc.

— *Chiar atât de simplu era să capeți acces pe un corpovapor?*

— Arca de Aur a Tatei Song nu era, propriu-zis, ținta oricărui pasager clandestin, Arhiviste. Echipajul, Asistenții şi diverşi tehnicişti se îmbulzeau pe coridoarele principale şi toți erau mult prea ocupați cu treburile lor, ca să ne bage în seamă. Scările de serviciu laterale erau pustii, aşa că am coborât până-n subcala Arcei fără să ne întâlnim cu nimeni.

Didaşii ne bocăneau pe scările de metal. Un motor enorm a început să huruie. Mi s-a părut că aud pe cineva cântând, dar mi-am spus, în sinea mea, că urechile-mi jucau cine ştie ce festă. Hae-Joo a studiat planul acelei punți, a deschis un chepeng de acces şi țin minte că s-a oprit, ca şi cum ar fi vrut să-mi spună ceva. Dar s-a răzgândit, s-a strecurat prin deschizătură, m-a ajutat şi pe mine să mă strecor, apoi a zăvorât chepengul în urma noastră.

M-am trezit că stăteam în patru labe pe o pasarelă îngustă, suspendată de tavanul unei camere-depozit de dimensiuni considerabile. Celălalt capăt al pasarelei era ascuns de nişte eleroane, dar prin rețeaua metalică pe care ne aflam se vedeau vreo două sute de servante Dodecastelare de la „Tata Song“, stând la coadă într-un padoc şerpuit, cu bare de direcționare al căror unic sens era înainte. Yoone, Hwa-Soone, Ma-Leu-Dale, Sonmii, plus alte câteva tulpino-tipuri pe care nu le cunoşteam de la Dejunariul din Piața Chongmyo, toate purtând uniforma cunoscută, cu auriu şi stacojiu. Nici în vis nu crezusem să-mi văd fostele surori în alt loc decât în mediul domului de la „Tata Song“. Cântau, toate, Psalmul Tatei Song şi, când terminau, îl luau de la capăt; hidraulica din fundal acoperea cântecul acela creator de nostalgii. Dar pe ce ton jubilant îl cântau! Îşi răscumpăraseră Investiția. Porniseră în călătoria spre Hawaii şi se pregăteau să-şi înceapă, în scurt timp, noua viață în X-ultare.

— *Vorbeşti de parcă le-ai invidia şi acum.*

— Mă uitam la ele de sus, de pe pasarelă, şi le invidiam pentru certitudinea pe care o simțeau în privința viitorului. După un minut, aprox, Asistentul de la capătul şirului a introdus-o pe următoarea servantă pe sub arcadele aurii şi surorile ei au bătut din palme. Fericita Dodecastelară s-a întors şi le-a făcut cu mâna prietenelor ei, apoi a trecut pe sub arcade, urmând să fie condusă la cabina luxoasă pe care o văzuserăm cu toții în 3-D. Barele de direcționare s-au rotit, împingându-i pe toți fabricații cu un pas înainte. După ce am

urmărit acest proces de alte câteva ori, Hae-Joo mi-a atins piciorul şi mi-a făcut semn să mă târăsc mai departe în lungul pasarelei şi să trec printre eleroane în camera următoare.

— *Nu erați în primejdia de-a fi văzuți?*

— Nu. De pasarela pe care ne aflam atârnau spoturi luminoase puternice, aşa că din țarcul zgomotos de jos, aflat la câțiva iarzi sub noi, nu ne vedea nimeni. Oricum, nu eram nişte nechemați acolo, ci doi tehnicişti care făceau o oarecare treabă de mentenanță. Următoarea încăpere era, de fapt, o cămăruță, nu mai mare decât acest cub-închisoare. Cântecul şi vacarmul erau mult atenuate aici – era o linişte bizară. Pe un podium era aşezat un taburet de plastic; deasupra lui, se afla o maşinărie care se termina cu o cască voluminoasă şi stătea atârnată de o singură şină fixată din tavan. Trei Asistenți zâmbitori, îmbrăcați în stacojiul Tatei Song, au poftit-o pe servantă să se aşeze pe taburet. Unul dintre Asistenți i-a x-plicat că mecanismul cu cască folosea la înlăturarea gulerului, aşa cum i se promisese în Matinalele de la „Tata Song“, de ani şi ani de zile. „Mulțumesc, Asistente!“ a îngăimat servanta emoționată. „Vai, cum îți mulțumesc!“

Casca i-a fost aşezată acelei Sonmi peste cap şi gât. În momentul respectiv, eu am remarcat numărul nefiresc de uşi din încăpere.

— *În ce sens „nefiresc“?*

— Nu era decât o singură uşă: intrarea dinspre țarcul de aşteptare. Pe unde ieşiseră toate servantele de până atunci? Un *poc* ascuțit s-a auzit din cască şi m-a făcut să-mi îndrept din nou atenția către podium. Capul servantei căzuse într-o parte în chip absolut nefiresc. Am văzut cum i s-au dat ochii peste cap şi cum a zvâcnit cablul care lega mecanismul căştii de şina din tavan. Îngrozită am rămas când am văzut casca ridicându-se şi, odată cu ea, servanta ridicată de pe taburet, apoi săltată de la pământ, cu picioarele bălăbănindu-i-se în

aer. Trupul ei parcă a dansat câteva clipe, iar zâmbetul de nerăbdare, pe care moartea i-l înghețase pe chip, s-a schimonosit când pielea feței i s-a întins de la greutatea corpului. Sub ea, între timp, unul dintre lucrători absorbea cu un aspirator sângele scurs pe scaunul de plastic, iar altul ştergea toate urmele. Casca s-a deplasat pe şină, cu tot cu povara pe care o transporta, în paralel cu pasarela pe care ne aflam noi, a trecut printre nişte eleroane şi s-a făcut nevăzută în camera următoare. O nouă cască s-a oprit deasupra taburetului de plastic, pe care cei trei Asistenți o aşezau deja pe următoarea servantă emoționată.

Hae-Joo mi-a şoptit la ureche: „Pe ele nu le mai poți salva, Sonmi. Au fost condamnate din momentul în care au suit la bord". În realitate, m-am gândit eu, au fost condamnate încă din pântecuvă.

O nouă cască şi-a lansat săgeata cu acelaşi *poc.* Această servantă era o Yoonă.

Înțelegi, sper, că nu am cuvinte să-mi descriu sentimentele din acel moment.

Într-un târziu, am ascultat ce-mi spunea Hae-Joo şi m-am târât pe pasarelă mai departe, am trecut printr-un izolator fonic şi am ajuns într-o altă încăpere, o hală uriaşă, iluminată violet, în care căştile depuneau cadavrele. Spațiul de acolo cred că echivala cu un sfert din volumul Arcei de Aur a Tatei Song. Când am pătruns înăuntru, temperatura a scăzut brusc şi un vuiet de maşinării ne-a spart timpanele. Sub noi se deschidea linia de producție a unui abator, ai cărui lucrători mânuiau foarfeci, ferăstraie mecanice şi diverse unelte de tăiat, smuls şi tocat. Toți erau leoarcă de sânge din cap până-n picioare. Cred că nu greşesc dacă-i numesc măcelari pe lucrătorii aceia: tăiau gulerele, smulgeau hainele, rădeau pilozitățile, jupuiau pielea, retezau brațele şi picioarele, feliau trupurile, recoltau organele interne… Sângele se scurgea pe jgheaburi… Zgomotul îți închipui, Arhiviste, că era asurzitor.

— Dar… De ce ar… Ce anume ar putea motiva un

asemenea… carnagiu?

— Spiritul economic al Corpocrației. Industria genomică are nevoie de cantități uriaşe de biomaterie lichefiată pentru pântecuve, dar, înainte de toate, pentru Sirop. Cum poate fi obținută mai ieftin proteina respectivă, dacă nu reciclându-i pe fabricații ajunşi la finalul unor vieți de muncă? Mai mult decât atât, ce rămâne din „proteinele recuperate“ se foloseşte la producerea alimentelor de la „Tata Song“, pe care consumatorii le mănâncă în toate dejunariile corporației, peste tot în Nea So Copros. Un ciclu trofic perfect.

— *Ceea ce spui aici e dincolo de… e de neconceput, Sonmi-451. Că fabricații sunt omorâți pentru a fi aprovizionate cu hrană şi Sirop dejunariile – nu… E scandaloasă o asemenea acuzație, ba nu – e nepermisă, ba nu – e o blasfemie! Eu, ca Arhivist, nu pot să neg faptul că ai văzut ceea ce crezi că ai văzut, dar, fiind şi consumator într-o Corpocrație, mă simt obligat să spun că lucrurile pe care le-ai văzut nu se poate* să nu fi fost… *o făcătură de-a Uniunii, pregătită special pentru tine. Unui asemenea vapor-abator nu e posibil să i se îngăduie să x-iste. Iubitul nostru Preşedinte n-ar îngădui niciodată aşa ceva!* Djuche-*iştii i-ar vaporiza în Casa Luminii pe toți cei cu funcții x-ecutive de la „Tata Song“! Dacă ar fi adevărat că fabricații nu sunt răsplătiți pentru munca lor în comunități de retragere, atunci întreaga piramidă ar fi… cea mai ticăloasă perfidie.*

— Afacerile sunt afaceri.

— *Dar tu n-ai descris aici o afacere, de… industrie a răului!*

— Subestimezi, Arhiviste, capacitatea omenirii de a face să x-iste un asemenea rău. Gândeşte-te! Ai văzut 3-D-urile, dar ai vizitat vreodată tu, personal, o asemenea colonie de retragere? Văd că taci – înțeleg că răspunsul e *nu.* Cunoşti pe cineva care să fi făcut, personal, vreo vizită într-un asemenea loc? Încă o dată, nu. Şi-atunci, unde ajung fabricații, după ce sunt retraşi din muncă? Nu numai servanții, ci sutele de mii de fabricați care-şi încheie viețile de muncă în fiecare an? Ar

trebui să x-iste, de-acum, oraşe întregi populate numai de ei. Unde or fi, oraşele-astea?

— *O crimă de asemenea amploare nu poate prinde rădăcini în Nea So Copros. Până şi fabricații au drepturi bine definite, garantate de Preşedinte!*

— Drepturile sunt susceptibile de a fi deturnate, aşa cum până şi granitul e susceptibil de eroziune. Cea de-a *Cincea Declarație* a mea postulează că, potrivit unui ciclu moştenit de pe vremurile tribalismului, nepăsarea față de Celălalt generează frică; frica generează ură; ura generează violență; violența generează o violență şi mai mare, până când singurele „drepturi“ care mai rămân, singura lege e voința celui mai puternic. În Corpocrație, cei mai puternici sunt *Djuche*-iştii. Voința *Djuche*-iştilor e să fie x-terminată, încetul cu încetul, subcasta fabricaților.

— *Dar cum rămâne cu 3-D-urile din X-ultare şi toate celelalte? Le-ai văzut cu ochii tăi la dejunariul „Tata Song“ de la Piața Chongmyo. Poftim dovada!*

— X-ultarea e un simulacru toşibo-generat, presetat la Neo Edo. Nu x-istă aşa ceva în adevăratul arhipelag Hawaii şi nici altundeva. Adevărul e că, în ultimele decadiarii petrecute la „Tata Song“, mi s-a părut că unele scene din X-ultare se repetau. Aceeaşi Hwa-Soon alerga pe aceeaşi cărare nisipoasă, către acelaşi iaz cu malurile stâncoase. Surorile mele neelevate n-au remarcat, iar eu m-am îndoit de mine însămi la vremurile acelea, dar acum am înțeles care era x-plicația.

— *Omelnicul tău trebuie să rămână aşa cum îl rosteşti, în ciuda protestelor mele. Trebuie să avansez… să avansăm. Cât timp ai asistat la tot acest măcel?*

— Nu-mi aduc aminte cu precizie. Poate zece minute, poate o oră. Ceea ce țin minte e că Hae-Joo m-a condus prin sala de dejunare, şocată cum eram. Pursângii jucau cărți, mâncau paste, fumau, lucrau la toşibe, glumeau – făceau tot

ce se face într-o viață normală. Cum puteau şti ce se întâmpla în subcală şi să... stea, pur şi simplu, indiferenți? Ca şi cum acolo n-ar fi fost prelucrați fabricați vii, ci sardele în saramură? De ce conştiințele lor nu strigau să se termine odată cu acea obscenitate? Aplicatorul cu barbă mi-a făcut cu ochiul şi a spus: „Mai vino, dulceață, cât de curând!“

În metroul cu care ne-am întors la casa de raport, când îi vedeam pe navetişti cum se legănau de colo-colo, parcă „vedeam“ cadavrele defilând pe şină. În timp ce urcam pe scara rulantă, parcă le „vedeam“ cum erau purtate pe sus în sala de x-ecuție. În camera lui, Hae-Joo a lăsat solarul stins; în schimb, a ridicat transperantul cu câțiva inci, cât să pătrundă luminile Pusanului şi să dilueze puțin întunericul, după care şi-a turnat un pahar de *soju.* Nu mai schimbaserăm o vorbă de mult timp.

Singură eu, dintre toate surorile mele, văzusem adevărata X-ultare şi-i supravieţuisem.

Am făcut sex fără nicio bucurie, fără grație – o improvizație, de bună seamă, dar un gest al celor vii. Broboanele de sudoare de pe spatele lui Hae-Joo le-am considerat un dar al lui pentru mine şi le-am cules cu limba. Pe urmă, el a fumat un marlboro tare în linişte şi mi-a studiat mie, plin de curiozitate, semnul din naştere. A adormit peste brațul meu, pe care mi l-a turtit. N-am vrut să-l trezesc. Durerea s-a morfozat în amorțeală, amorțeala în mii de înțepături, şi-atunci mi-am tras brațul de sub el. L-am învelit cu o pătură – pursângii sunt în stare să răcească foarte urât, în orice anotimp. Oraşul se pregătea pentru stingere. Lucirea lui pestriță se făcea tot mai palidă, pe măsură ce se stingeau ReV-urile şi luminile. Ultimul servant de la capătul şirului era mort de-acum. Linia de prelucrare era probabil curată şi tăcută. Abatoriştii, dacă erau şi ei fabricați, se aflau, probabil, în dormitoriile lor; dacă erau pursângi, se aflau acasă, cu familiile lor. Arca de Aur se pregătea de plecare către un alt port, unde mâine procesul de reciclare avea să fie luat de la început.

La ora zero, mi-am îmbibat Siropodoza şi m-am băgat sub

pătură lângă Hae-Joo, lipindu-mă de el ca să mă încălzesc.

— *Nu erai furioasă pe Uniune că-ți x-pusese în felul acela ce se întâmpla pe Arca de Aur, fără să te pregătească dinainte, aşa cum s-ar fi cuvenit?*

— Şi ce vorbe ar fi putut pronunța Hae-Joo sau Apis ca să mă pregătească?

Dimineața a adus cu ea o pâclă care te făcea să năduşeşti. Hae-Joo a făcut un duş, apoi a hăpăit un castron uriaş de orez, varză murată, ouă şi supă de alge. M-am spălat şi eu. Pursângele meu amant s-a aşezat față în față cu mine la masă. Atunci i-am vorbit pentru prima oară de când văzusem ce se întâmpla pe linia de x-tragere a proteinei. „Vaporul acela trebuie distrus. Orice alt vapor-abator de acelaşi fel din Nea So Copros trebuie scufundat."

Hae-Joo a dat din cap că da.

„Şantierele navale care le construiesc trebuie demolate. Sistemele care le-au conceput trebuie desființate. Legile care au permis x-istența acelor sisteme trebuie abolite şi înlocuite cu altele."

Hae-Joo a dat din cap că da.

„Orice consumator, sus-pus şi Comisar *Djuche*-ist din Nea So Copros trebuie să priceapă că fabricații *sunt* pursângi, indiferent dacă sunt concepuți într-o pântecuvă sau într-un pântec. Dacă nu se poate prin convingere, fabricații elevați trebuie să lupte alături de Uniune pentru atingerea acestui scop, folosind chiar şi forța, dacă e necesar."

Hae-Joo a dat din cap că da.

„Fabricații elevați au nevoie de un Catehism al lor, care să le definească idealurile, să le țină în frâu mânia, să le canalizeze energiile. Eu sunt gata să compun o asemenea declarație a drepturilor fabricaților. Uniunea e gata – dispusă, adică – să răspândească respectivul Catehism?"

Hae-Joo mi-a spus: „X-act asta şi aşteptăm".

— *Mulți dintre x-perții chemați să depună mărturie la procesul tău s-au pronunțat în sensul că* Declarațiile *nu pot fi*

opera unui fabricat, fie el şi elevat, şi au susținut că au fost, de fapt, formulate de Uniune sau de vreun pursânge Aboliționist.

— Cu câtă blazare desfiinţează aşa-zişii x-perți tot ce nu reuşesc ei să priceapă!

Eu – numai eu – am scris *Declarațiile,* într-un interval de trei decadiarii, la Űlsukdo Ceo, undeva la marginea Pusanului, într-o vilă izolată a nu ştiu cărui sus-pus, care dădea către estuarul fluviului Nakdong. În răstimpul conceperii lor, m-am consultat cu un judecător, un genomician, un sintaxist şi cu generalul An-Kor Apis, dar Catehismele Elevării conținute în *Declarații,* logica şi etica lor, care au fost denunțate la procesul meu ca fiind „cele mai sinistre mârşăvii din toate analele devierii“, acelea au fost roadele minții *mele,* Arhiviste, hrănite din x-periențele pe care ți le-am relatat în cursul acestei dimineți. Nimeni altcineva nu a trăit viața pe care am trăit-o eu. *Declarațiile* mele au germinat când a fost x-ecutată Yoona-939, au fost ajutate în creştere de Boom-Sook şi de Fang, fortificate prin mentoratul lui Mephi şi al Stareței şi aduse la viață pe vaporul-abator al Tatei Song.

— Şi la scurt timp după ce ai terminat acest text ai fost prinsă, nu?

— În după-amiaza aceleiaşi zile. Odată misiunea mea îndeplinită, Unanimitatea nu mai avea niciun motiv să-mi îngăduie să zburd în voie. Arestarea mea a fost făcută să arate dramatic, special pentru Media. I-am x-pediat lui Hae-Joo *Declarațiile* prin toşibă. Ne-am uitat unul la altul pentru ultima oară; nimic nu e mai elocvent decât nimicul. Ştiam că urma să nu ne mai vedem niciodată şi poate că şi el ştia că eu ştiam.

La marginea domeniului, era o colonie de rațe sălbatice care supraviețuiseră poluării. Un genom primitiv le-a conferit o rezistență pe care strămoşii lor pursângi n-au avut-o. Probabil că mă simțeam oarecum înrudită cu ele. Le-am hrănit cu pâine, le-am privit cum călcau apa, tulburându-i suprafața cromat-strălucitoare, după care m-am întors în

locuință, ca să urmăresc spectacolul dinăuntru. Unanimitatea nu s-a lăsat prea mult aşteptată.

Şase coptere s-au năpustit ca rechinii pe la rasul apei, unul dintre ele aterizând pe straturile de flori. Aplicatorii au sărit jos din ele, şi-au destecuit colturile şi-au început să se târască precum şerpii înspre fereastra mea, făcând tot felul de semne cu mâinile şi arătându-se bravi. Eu le lăsasem uşile şi ferestrele larg deschise, dar ei aveau ordin să mă captureze şi au pus în scenă un asediu spectaculos, cu lunetişti, portavoci şi un perete aruncat în aer.

— *Vrei să sugerezi, Sonmi, că te aşteptai la raidul acesta?*

— Odată ce-mi terminasem de compus manifestul, nu putea să urmeze niciun alt stadiu, cu x-cepția arestării mele.

— *Cum adică? Să urmeze un alt stadiu din ce anume?*

— Din producția scenică demarată încă de pe vremurile când eram servantă la „Tata Song".

— *Stai, stai, stai puțin! Cum rămâne cu… tot restul? Vrei să spui că tot omelnicul tău se compune din evenimente prestabilite?*

— În concepția sa generală, da. Unii dintre actori au jucat roluri involuntare, de x-emplu Boom-Sook şi Starețа, dar personajele principale au fost cu toții provocatori. Hae-Joo Im şi Comisarul Mephi mai mult ca sigur c-au fost. N-ai remarcat, Arhiviste, fisurile subțiri ca firul de păr din toată această poveste?

— *Cum ar fi?*

— Wing-027 era un elevat la fel de stabil ca şi mine; oare chiar sunt eu unică? Tu singur te-ai întrebat dacă Uniunea ar fi cu adevărat de acord să-şi rişte arma secretă ca să ia cu asalt Coreea. Oare felul în care Veghetorul Kwon a omorât păpuşa fabricată Zizzi Hikaru, pe podul suspendat, nu a scos în evidență brutalitatea pursângilor puțin cam prea apăsat? Şi chiar momentul în care a survenit – n-a fost, oare, cam

prea oportun?

— *Dar cum rămâne, atunci, cu Xi-Li, tânărul pursânge omorât în noaptea fugii tale de la Taemosan? Că doar sângele lui n-o fi fost… suc de roşii!*

— Sigur n-a fost. Bietul idealist a fost un figurant dispensabil în disneiul pus la cale de Unanimitate.

— *Dar… Uniunea? Vrei să spui că până şi Uniunea e ceva inventat special pentru scenariul de care vorbeşti?*

— Nu. Uniunea x-istă dinainte să x-ist eu, însă rațiunea ei de a fi nu e să instige la Revoluție. În primul rând, îi atrage pe cei nemulțumiți de statutul lor social, precum Xi-Li, şi-i ține la loc sigur, unde să poată fi supravegheați de Unanimitate, în al doilea rând, îi furnizează Corpocrației din Nea So Copros duşmanul de care orice stat organizat ierarhic are nevoie pentru a crea coeziune socială.

— *Eu tot nu înțeleg de ce şi-ar cheltui Unanimitatea fondurile şi energia pentru a pune în scenă o asemenea… poveste riscantă.*

— Pentru a putea organiza, după aceea, procesul mediatic al deceniului. Pentru a-i putea induce până şi ultimului pursânge din Nea So Copros neîncrederea în oricare fabricat îi iese în cale. Pentru a putea obține consimțământul castelor jos-puse față de noua Legislație de X-pirare a Fabricaților, pregătită de *Djuche*-işti. Pentru a discredita Aboliționismul. După cum vezi, toată această mare conspirație a avut un succes răsunător.

— *Dar dacă tu ai ştiut de această… conspirație, cum spui, de ce le-ai cântat în strună? De ce i-ai îngăduit lui Hae-Joo Im să se apropie atât de mult de tine?*

— De ce cooperează orice martir, până la urmă, cu iudaizatorii lui?

— *Spune-mi tu.*

— Pentru că noi vedem jocul de dincolo de sfârşitul jocului. Mă refer acum la *Declaraţiile* mele, Arhiviste. Media mi-a răspândit Catehismele în toată Nea So Copros. Orice şcolar din Corpocraţie îmi cunoaşte de-acum cele douăsprezece aşa-zise „blasfemii“. Aplicatorii care mă păzesc îmi spun că se vorbeşte chiar de instituirea unei Zile a Vigilenţei la nivel statal, contra fabricaţilor care prezintă semne de aderare la *Declaraţiile* mele. Ideile mele au fost reproduse de ordinul miliardului de ori.

— *Dar în ce scop? Al vreunei… revoluţii viitoare? N-ar avea nicio şansă de reuşită.*

— Ştii că Seneca l-a avertizat pe Nero – şi avea dreptate: Indiferent câţi dintre noi omori, nu-ţi vei putea omorî niciodată succesorul. De-acum, relatarea mea s-a încheiat. Poţi să-ţi închizi şi tu omelnicul argintiu. Peste două ceasuri, Aplicatorii mă vor duce sub escortă în Casa Luminii. Îmi cer dreptul la o ultimă dorinţă.

— *Care e…?*

— Toşiba ta şi codurile de acces.

— *Ce-ţi doreşti să accesezi?*

— Un anumit disnei pe care am început să-l văd odată, într-o seară de demult, în altă viaţă.

CUMPLITELE ÎNCERCĂRI ALE LUI TIMOTHY CAVENDISH

— Domnule Cavendish! Ne-am trezit?

Un şerpişor de lemn-dulce pe un câmp de frişcă... Dă din coadă şi devine mai clar. Numărul cinci. 5 noiembrie. De ce m-o fi durând Vasilică-n aşa hal? Altă farsă? Dumnezeule! Am un tub îndesat pe cocoşel în sus! Mă lupt să mă eliberez, dar nici măcar propriii muşchi nu mă bagă-n seamă. O sticlă cocoțată undeva sus alimentează un tub. Tubul alimentează un ac înfipt în brațul meu. Acul mă alimentează pe mine. O mutră acră de femeie încadrată de o pieptănătură paj.

— Nț, nț, nț! Norocul dumneavoastră că eram de față când ați căzut, domnule Cavendish. Mare noroc, zău aşa! Dacă vă *lăsam* s-o porniți aşa, hai-hui, peste coclauri, la ora asta erați căzut mort într-un şanț!

Cavendish – un nume cunoscut. Cavendish – cine este acest „Cavendish“? Dar eu unde sunt? încerc s-o întreb, dar nu-mi iese decât un fel de schelălăit, cam cum a făcut Peter Rabbit[53] azvârlit din clopotnița Catedralei din Salisbury. Bezna mă învăluie. Slavă Domnului!

Numărul şase. 6 noiembrie. Nu e prima dată când mă trezesc aici. Imaginea unei căsuțe cu acoperişul de paie. Textul de sub ea în galeză sau druidică. Tubul din cocoşel nu mai e. Pute ceva. A ce, oare? Coapsele-mi sunt ridicate şi dosul şters cu o cârpă aspră, umedă, rece. Excremente, fecale, clisoşenie, vâscozități, cufureală... caca. M-oi fi aşezat în aşa ceva? A, nu... Cum de-am ajuns în aşa hal? Încerc să scap de cârpă, dar nu reuşesc decât să mă scutur din tot corpul. Un automat uman morocănos mă priveşte fix în ochi. Vreo iubită pe care-am părăsit-o? Mă tem să nu-i vină să mă sărute. Suferă de avitaminoză. Ar trebui să mănânce mai multe fructe şi legume – îi duhneşte respirația. Dar ea măcar

[53] Personaj dintr-o serie de cărți pentru copii de Beatrix Potter.

îşi controlează funcţiile motorii. Măcar e-n stare să se ducă la closet. Somn, somn… somnule, vino şi scapă-mă.

Vorbeşte, memorie. Nu – muţenie totală. Gâtul – mi s-a mişcat. Aleluia! Timothy Langland Cavendish poate să-şi controleze gâtul, ba chiar şi numele şi l-a reamintit. 7 noiembrie. Ţin minte un ieri şi prevăd un mâine. Timpul – nu tu săgeată, nu tu bumerang, doar o concertină. Excoriaţii pe spate de la atâta stat. Câte zile or fi de când zac aici? Să tot fie. Câţi ani are Tim Cavendish? Cincizeci? Şaptezeci? O sută? Cum se poate să-ţi uiţi vârsta?

— Domnu' Cavendish? întreabă o mutră care parcă iese la suprafaţa unei mlaştini.

— Ursula?

Femeia se uită cu atenţie.

— Ursula era soţia dumneavoastră, domnule Cavendish? Să n-ai încredere-n ea. Nu, eu sunt doamna Judd. Aţi avut un accident cerebral, domnule Cavendish. Mă-nţelegeţi? Un mic accidentuţ cerebral…

Când s-a-ntâmplat asta? am încercat să spun. De ieşit, mi-a ieşit:

— Cânstâmplâs…

Ea mi-a susurat la ureche:

— De-aia sunt toate aşa, cu fundu-n sus. Dar nu vă faceţi griji. Doctorul Upward spune că facem mari progrese. N-ajungem noi la baubau' ăla de spital!

Accident cerebral? Accesoriile celebrităţii? Să m-accidentez – eu? Margo Roker a avut un accident la cap. Care Margo Roker?

Cine sunteţi cu toţii, oameni buni? *Memorie, babă ştirbă ce eşti!*

Le ofer ca premiu câte-un set de trei viniete cititorilor norocoşi care nu s-au trezit cu psihicul şters cu buretele de capilare perforate în creier. Revenirea lui Timothy Cavendish a reprezentat o muncă de editare de-a dreptul tolstoică, până şi pentru cel care a condensat odinioară cele nouă volume ale

Istoriei igienei orale pe Insula Wight într-un volum nesemnificativ de doar şapte sute de pagini. Amintirile refuzau întruna să se combine sau, dacă totuşi se combinau, imediat se şi dezlipeau. Chiar şi după luni de zile, de unde să fi ştiut dacă nu cumva rătăcisem pe undeva o halcă importantă din mine însumi?

Suferisem un accident cerebral minor, ce-i drept, dar luna care i-a urmat a fost cea mai umilitoare din viața mea. Vorbeam ca un paralitic. Brațele-mi erau inerte. Nu eram în stare să mă şterg singur la fund. Mintea îmi rătăcea printre cețuri, şi totuşi eram conştient de propriul tembelism şi mă ruşinam. Nu reuşeam să mă forțez să-i întreb pe doctor, pe doamna Judd sau pe Sora Noakes: „Cine sunteți? Ne cunoaştem de undeva? Unde mă duc după ce plec de-aici?“ Îi întrebam întruna de doamna Latham.

Dar *bast*a! Un Cavendish se înclină, dar nu se predă. Când se va face un film după *Cumplitele încercări ale lui Timothy Cavendish,* te sfătuiesc, stimate Regizor – şi mi te-nchipui ca fiind un suedez pe nume Lars, pătruns de ceea ce faci, cu un pulover pe gât –, să prezinți acel noiembrie ca pe un montaj despre un boxer în stagiu de pregătire pentru meciul cel mare. Cavendish Tărie-de-Caracter îşi suportă injecțiile fără să zică nici pâs. Cavendish cel Curios redescoperă limbajul. Cavendish-Fiara este iarăşi domesticit de doctorul Upward şi de Sora Noakes. John Wayne Cavendish merge cu un cadru metalic. (Am promovat la faza de baston, pe care-l mai port şi astăzi); Veronica zice că-mi dă un aer de Lloyd George. Cavendish *à la* Carl Sagan, închis într-o colivie ca o păpădie pufoasă[54]. Atâta timp cât Cavendish era anesteziat de propria amnezie, se poate spune că orice îl mulțumea.

După care, Lars, ciupeşte o coardă sinistră.

În prima zi de decembrie (după calendarul zilelor rămase

---

[54] Aluzie la romanul *Contact* al astronomului Carl Sagan (şi la filmul omonim), în care este vorba despre contactul cu o civilizație extraterestră foarte avansată.

până la Crăciun), abia începuseră ştirile de la ora şase. Mă hrănisem cu piure de banane şi lapte condensat, fără să mi le vărs pe bavețică. Sora Noakes a trecut pe-acolo şi colegii mei de detenție au amuțit, ca nişte păsări cântătoare peste care trece umbra uliului.

Dintr-odată, fără niciun avertisment, centura de castitate a memoriei mele s-a desferecat şi-a sărit cât colo.

Aproape că mi-aş fi dorit să nu se întâmple aşa. „Prietenii" de la Casa Aurora erau nişte amărâți senili, care trişau la *scrabble* cu o nesimțire de-ți stătea mintea-n loc şi care se purtau frumos cu mine numai şi numai pentru că acolo, în Regatul Muribunzilor, cel mai neputincios este ca o Linie Maginot subînțeleasă, aruncată în calea *Führer-ului* Invincibil. Stătusem prizonier acolo o lună întreagă, din cauza fratelui meu cel răzbunător, drept care era clar că nu avea loc nicio campanie națională de căutare a mea. Trebuia să-mi organizez de unul singur evadarea, dar cum să-l fi întrecut la fugă pe îngrijitorul mutant Withers, când mie un sprint de cincizeci de iarzi îmi lua un sfert de oră? Cum s-o fi păcălit pe Ştima Lagunei Negre, Noakes, când eu nu-mi aminteam propriul cod poştal?

Ah, ce oroare! Ce oroare! Piureul de banane îmi rămăsese lipit de gâtlej.

Odată ce-mi reveniseră simțurile, am putut observa ritualurile decembriste ale omului, naturii şi fiarelor. Iazul a înghețat bocnă în prima săptămână din decembrie şi rațele, dezgustate, s-au apucat de patinaj. Casa Aurora degera şi ea dimineața şi fierbea seara. Infirmiera asexuată pe nume – deloc surprinzător – Deirdre[55] a atârnat ghirlande de poleială pe instalațiile de iluminat şi, totuşi, nu s-a electrocutat. A fost înălțat şi un pom de Crăciun din plastic, proptit într-o găleată învelită în hârtie creponată. Gwendolin Bendincks a

[55] Numele unui personaj central din mitologia irlandeză, o eroină războinică.

organizat o campanie de confecționat lampioane de hârtie, la care morții vii s-au bulucit. Nimeni nu părea conştient de ironia imaginii. Fiecare mort viu pretindea gălăgios că el/ea trebuia să se ocupe cu deschisul ferestrelor în perioada rămasă până la Crăciun, privilegiu pe care Bendincks îl atribuia ca o regină care împărțea ranguri nobiliare.

— Doamna Birkin a găsit un om de zăpadă bucălat, ce ziceți cu toții, nu-i aşa că e colosal?

Pentru ea şi pentru Warlock-Williams, faptul că erau câinii ciobăneşti ai Surorii Noakes reprezenta o nişă de supraviețuire. Văzându-i, mă gândeam la cartea lui Primo Levi, *I sommersi e i salvati.*

Doctorul Upward era genul de laureat al Premiului Oscar la secțiunea Dobitoc & Arogant, pe care-l găseşti în administrațiile din învățământ, din sistemul juridic sau din cel medical. Venea în vizită la Casa Aurora de două ori pe săptămână şi, dacă la cei cincizeci şi cinci de ani şi ceva pe care-i avea cariera lui nu se ridicase la înălțimea destinului pe care i-l prefigura numele[56], de vină eram noi, ăştia, *bolnavii*, blestematele de obstacole în calea tuturor Emisarilor Vindecării. L-am şters de pe lista eventualilor mei aliați încă din clipa în care l-am zărit pentru prima oară. Nici restul angajaților cu jumătate de normă, care te ştergeau la fund, îți frecau cada sau îți pregăteau terciul, nu se arătau dispuşi să-şi pericliteze poziția onorabilă în societate ajutându-te să evadezi.

Nu – eram blocat în Casa Aurora şi cu asta, basta. Ca un orologiu fără brațe. „Libertate!“ este refrenul obsesiv al civilizației noastre, dar numai cei privați cu adevărat de fondul problemei au cea mai vagă idee despre ce este şi cu se mănâncă toată povestea.

Cu câteva zile înainte de Naşterea Mântuitorului, un microbuz întreg de năpârstoci de la cutare şcoală particulară au venit să cânte colinde. Morții vii s-au pus şi ei pe cântat,

---

[56] *Upward* are sensul de „în sus“.

greşind versurile şi horcăind ca şi cum şi-ar fi dat sufletul; pe mine, toată hărmălaia m-a scos din minți – nici măcar amuzantă nu era. Mă învârteam prin toată Casa Aurora în căutarea vigorii mele de-altădată şi, la fiecare treizeci de minute, iarăşi trebuia să mă duc la baie. (Organele guvernate de Venus le cunoaşte toată lumea prea bine, dar să ştiți de la mine, fraților, că Băşica este în grija lui Saturn.) Sumbre îndoieli se țineau scai de mine. Oare de ce le plătea Denholme răpitorilor mei până şi ultimele copeici nepreţuite pe care le mai avea – doar ca să mă ştie neputincios ca un bebeluş? Să-i fi spus, oare, Georgette fratelui meu, într-un acces de incontinență senilă, despre mica noastră deviere, a ei şi a mea, de la drumul cel drept al fidelității, în urmă cu atât de mulți ani? Capcana în care căzusem să fie răzbunarea unui încornorat?

Mama spunea că evadarea nu te duce niciodată decât cel mult până la cartea următoare. Ei bine, mămico, nu – nu-i chiar aşa. Nicio saga dintr-alea tipărite cu litere de-o şchioapă, despre zdrențăroşi, bogătani şi inimi zdrobite, care-ți plăceau ție atât de mult, nu-ți putea servi drept paravan pentru mizeriile cu care se antrena viața pe seama ta, ca un tun care azvârle mingi de tenis – este? În schimb, da, mămico, ai şi ceva dreptate. Cărțile nu-ți oferă o evadare autentică, dar îți pot împiedica mintea să se macine până nu mai rămâne nimic din ea. Dumnezeu mi-e martor că n-aveam nimic altceva de făcut la Casa Aurora, decât să citesc. A doua zi după ce mi-am revenit miraculos, am pus mâna pe *Jumătăți de alte vieți* şi-am început – păcatele mele! – să mă-ntreb dacă nu cumva Hilary V. Hush pusese pe hârtie, la urma urmei, un roman polițist publicabil. Parcă şi vedeam înaintea ochilor *Primul mister descurcat de Luisa Rey,* legat într-o copertă elegantă, negru cu auriu, cum se vindeau la casă în magazinele Tesco; apoi un *Al doilea mister,* apoi un *Al treilea…* Regina Gwen (dolin Bendincks) mi-a oferit un creion 2B gata ascuțit contra unor linguşeli boante (misionarii sunt atât de maleabili, dacă-i laşi să creadă că te vor putea converti), drept care m-am apucat să fac o redactare a

textului de la cap la coadă. La câteva lucruri va trebui renunțat: de pildă, la insinuarea că Luisa Rey ar fi reîncarnarea băiatului ăstuia, Robert Frobisher – prea sună hipioto-drogato-spiritualist. (Şi eu am un semn din naştere, la subsuoara stângă, dar nicio iubită nu mi l-a comparat cu vreo cometă; Georgette mi-l botezase Căcăletele lui Timbo.) Dar, în linii mari, am ajuns la concluzia că era ceva de capul acelei novelete cu tânăra gazetăriță care apucă de coarne taurul corupției corporatiste. (Fantoma lui Sir Felix Finch se aoleşte: „Dar s-a mai spus de-o sută de ori!“ – de parc-ar exista ceva ce *nu* s-a mai spus de-o sută *de mii* de ori de la Aristofan până la Andrew Gol-loyd Webber. De parcă Arta s-ar ocupa de Ce, *nu* de Cum!)

Munca mea de redactare a *Jumătăților de alte vieți* s-a lovit de un obstacol natural în momentul în care Luisa Rey a fost îmbrâncită de pe pod, iar pârdalnicului de manuscris i s-au terminat paginile. Mi-am smuls părul şi mi-am sfâşiat veşmintele. Oare partea a doua exista măcar? Rămăsese, oare, ascunsă într-o cutie de pantofi în apartamentul din Manhattan în care locuia Hilary V.? Poate nu ieşise încă din uterul ei creator? Pentru a douăzecea oară, am scormonit în cotloanele ascunse ale servietei mele după scrisoarea însoțitoare, dar se vede c-o lăsasem în sertarul biroului meu din Haymarket.

Altfel, oferta în materie de literatură s-a dovedit slăbuță. Warlock-Williams mi-a spus că, mai demult, Casa Aurora se putea lăuda cu bibliotecuța ei, dar că acum o pusese la naftalină. („Tembeliziunea li se pare mult mai *reală* oamenilor simpli, despre asta-i vorba.“) Mi-ar fi trebuit o cască de miner şi un târnăcop zdravăn – aşa de greu am descoperit aşa-zisa „bibliotecă“. Se găsea la capătul unui culoar înfundat, pe care nu se putea intra din cauza unui perete de plăci comemorative cu imagini din Războiul cel Mare, intitulate „Să nu uităm“. Praful era gros, întărit şi neatins. Un raft cu numere vechi dintr-o revistă cu titlul *This England,* o duzină de poveşti western de-ale lui Zane Grey (ediție în format mare); o carte de bucate, intitulată *Să n-aud de carne!* În

rest, nu mai rămânea mare lucru: *Nimic nou pe frontul de vest* (pe ale cărei pagini, în aceleaşi colţuri, un şcolar cu spirit inventiv realizase, demult de tot, cadru cu cadru, un desen animat reprezentând un om făcut din beţe, care se masturba cu propriul nas – pe unde-o fi acum autorul?), *Jaguaru cerurilor*, care, pentru piloţii de elicopter de toate zilele, era o capodoperă a „Celui mai mare autor de romane de aventuri militare din America“ (deşi eu ştiu, din întâmplare, că fusese scrisă de „negri“, la „Cartierul general“ al respectivului – nu voi da nume, de teama represaliilor legale) şi, sincer vorbind, restul nu mai conta.

Le-am luat cu mine pe toate: pentru muritorul de foame, şi cojile de cartofi sunt un festin.

Ernie Blacksmith şi Veronica Costello – haideţi, intraţi, a sosit şi vremea voastră. Ernie şi cu mine am mai avut şi dezacorduri, dar, dacă nu erau aceşti doi colegi întru disidenţă, Sora Noakes m-ar mai fi drogat şi astăzi, de-mi săreau ochii din cap. Într-o după-amiază înnorată, în timp ce morţii vii se aflau la repetiţie pentru Somnul cel Mare, în timp ce personalul se afla în şedinţă şi singurul zgomot care tulbura blegeala din Casa Aurora era o întrecere televizată, la postul WWF, între Fauntleroy Grăsanul şi Dispecer, am observat un lucru neobişnuit, şi anume că o mână neglijentă lăsase întredeschisă uşa de la intrarea principală. M-am strecurat afară într-o misiune de recunoaştere, înarmat cu gogoşi despre ameţeală şi nevoia de aer curat. Frigul mi-a muşcat buzele şi ce-am mai tremurat! Convalescenţa mă lăsase fără un strop de grăsime subcutanată; statura mea, care fusese cvasi-falstafică până cu ceva timp în urmă, ajunsese potrivită mai degrabă pentru John de Gaunt[57]. Era prima oară când mă aventuram afară din ziua în care

[57] Joc de cuvinte intraductibil: *gaunt* înseamnă „găunos, slăbănog“; John de Gaunt, duce de Lancaster, s-a născut în oraşul belgian Gent/ Ghent, de la care i se trage şi numele.

suferisem accidentul cerebral, în urmă cu şase ori şapte săptămâni. Am dat o raită prin parcul reşedinţei şi am descoperit ruinele unei clădiri străvechi, apoi m-am luptat cu boscheţii lăsaţi să crească sălbatic, până am ajuns la zidul de incintă din cărămidă, pe care l-am cercetat în căutarea vreunei găuri sau spărturi. Un eventual genist de la Trupele Speciale SAS l-ar fi putut escalada cu o coardă de nailon, dar nu şi victima unui accident cerebral care umbla în baston. Pe unde treceam, vântul forma sau destrăma vârtejuri de frunze ca de hârtie cafenie. Am ajuns până la magnificele porţi de fier forjat, pe care le închidea şi le deschidea un mecanism cu tracţiune pneumatică, acţionat electronic. Ai dracului, aveau chiar şi cameră de supraveghere şi telefon cu circuit interior! Mi-o şi imaginam pe Sora Noakes lăudându-li-se copiilor (era să scriu „părinţilor“) unor potenţiali rezidenţi că puteau dormi liniştiţi şi în siguranţă graţie acestor sisteme de supraveghere de ultimă generaţie, ceea ce voia să spună, desigur: „Plătiţi-ne la timp şi nu mai auziţi nici pâs de la ei“. Perspectiva care se deschidea nu era deloc de bun augur. Hull-ul se afla spre sud, la o hălăduială de cel puţin o jumătate de zi pentru un băietan robust, pe nişte drumuri lăturalnice, mărginite de stâlpi de telegraf. Numai nişte vilegiaturişti rătăciţi ar fi putut da din greşeală peste porţile azilului. În timp ce mă-ntorceam pe alee, am auzit scrâşnete de roţi şi claxonul înfuriat al unui Range Rover roşu, model Jupiter. M-am dat la o parte. Şoferul era un individ plin de el, îmbrăcat într-un hanorac dintr-acelea argintii, după care se dau în vânt colectorii de fonduri de pe toate meridianele. Roverul s-a oprit cu un alt scrâşnet de frecuş între pietrişul din faţa intrării şi roţi, iar şoferul s-a năpustit pe scări în sus, către recepţie, ca un as al zborului din *Jaguarii cerurilor.* Când am ajuns înapoi la intrarea principală, am trecut prin faţa camerei cu boilerul. Ernie Blacksmith a scos capul pe uşă.

— Puţină apă de foc, domnule Cavendish?

N-a trebuit să-mi spună de două ori. În camera boilerului mirosea a îngrăşământ, dar, datorită cuptorului de cărbuni

care încingea boilerul, era şi foarte cald. Pe un sac de cărbuni stătea proţăpit şi scotea nişte gângureli de bebeluş satisfăcut un rezident cu stagii vechi, domnul Meeks, care căpătase chiar şi statut de mascotă a azilului. Ernie Blacksmith era genul de om liniştit pe care-l observi abia la a doua vedere. Era un scoţian cu spiritul observaţiei, care-i ţinea companie unei doamne pe nume Veronica Costello, fostă patroană a celui mai elegant magazin de pălării din Edimburgh – cel puţin aşa spunea legenda. Cei doi se comportau unul faţă de celălalt ca nişte clienţi ai unui hotel cehovian dărăpănat. Ernie şi Veronica îmi respectau dorinţa de a fi un ticălos mizerabil, iar eu respectam acest lucru la ei. Acum, Ernie a produs o sticlă de whisky de malţ irlandez dintr- un coş de cărbuni.

— Nu eşti în toate minţile dacă te gândeşti să scapi de-aici fără elicopter.

N-avea niciun rost să divulg ce-mi trecea prin cap.

— Cine, eu?

Praful meu de aruncat în ochi s-a risipit pe Câmpul lui Ernie.

— Alege-ţi o strană şi stai jos, mi-a spus el, abătut şi atotştiutor.

— E plăcut aici, am zis eu, aşezându-mă.

— Pe vremuri, eram servant autorizat la boilere. Mă ocup aici de lucrare pe gratis, drept care conducerea se face că nu vede cele una sau două mici libertăţi pe care mi le iau – şi Ernie a turnat două degete generoase în paharele de plastic. Hai, dă-l pe gât!

Parcă ploua-n Serengeti! Înfloreau cactuşii, ţopăiau gazelele!

— Cum ai făcut rost de ăsta?

— Negustorul de cărbuni e un om cu capul pe umeri. Serios, e cazul să ai grijă. Withers trece la poartă, unde-şi are al doilea post, la ora patru fără un sfert în fiecare zi. Trebuie să ai grijă să nu te prindă că-ţi plănuieşti fuga de-aici.

— Pari să fii bine informat.

— Am fost şi lăcătuş – asta după ce-am făcut armata. În

treburile astea legate de sistemele de siguranță, vii în contact cu tot felul de tipi dubioşi. Paznici de vânătoare, braconieri, de-ăştia! Nu-i vorbă, că eu n-am făcut nimic ilegal propriu-zis, dacă mă-nțelegi, am mers numai în linie dreaptă, ca săgeata. Dar am învățat că cel puțin trei sferturi din toate încercările de evadare eşuează pentru că toată materia cenuşie – şi Ernie şi-a tras o pălmuță peste tâmplă – se consumă pe actul de evadare propriu-zis. Amatorii sunt preocupați de strategie, profesioniştii – de logistică. Încuietoarea aia şmecheră şi electrică de la poartă, de pildă: aş putea s-o scot din funcțiune şi legat la ochi, dacă mi-aş pune mintea, dar ce te faci fără un vehicul de partea cealaltă a porții? Fără bani? Fără ascunzătoare? Vezi tu, ce-ai rezolvat fără logistică? Te trezeşti cu burta-n sus în dosul furgonetei lui Withers în doi timpi şi trei mişcări!

Domnul Meeks şi-a schimonosit fața cu trăsături de gnom şi a molfăit singurele două vorbe pe care le mai ținea minte:

— *Ştiu*! *Ştiu*!

Până s-apuc eu să-mi dau seama dacă Ernie Blacksmith mă punea în gardă sau mă trăgea de limbă, pe uşă a intrat Veronica, purtând o pălărie roşie, ca o înghețată care se topea. Am fost cât pe-aci să mă-nclin, dar m-am oprit la timp.

— Bună ziua, doamnă Costello.

— Domnule Cavendish, ce plăcere! Vă plimbați prin străinătate şi prin frigul muşcător de-afară?

— O face pe cercetaşul, i-a răspuns Ernie. Pentru echipa lui de evadare individuală.

— A, să ştiți că, odată ce-ați fost inițiat în Ordinul Bătrânilor, lumea nu vă mai primeşte înapoi – şi Veronica s-a instalat într-un fotoliu de trestie şi şi-a aranjat pălăria aşa, de amorul artei. Noi, şi prin „noi“ înțeleg orice persoană trecută de şaizeci de ani, comitem două infracțiuni grave prin simplul fapt că existăm. Una este Lipsa de Viteză. Mergem cu maşina prea încet, mergem pe jos prea încet, vorbim prea încet. Lumea e gata să negocieze cu dictatorii, cu perverşii, cu baronii drogurilor de orice nație, dar să se lase încetinită –

aşa ceva nu poate *s-accepte.* A doua infracţiune pe care o comitem este aceea că suntem un *memento mori* al Omului de pretutindeni. Lumea nu se simte bine decât dacă se uită în propriii ochi şi se face că nu ne vede.

— Părinţii Veronicăi au ispăşit sentinţe de închisoare pe viaţă fiindcă făceau parte din *intelighenţie,* a intervenit Ernie pe un ton mândru.

Veronica a zâmbit fericită.

— Uitaţi-vă numai la oamenii care vin aici în orele de vizită! Ar trebui să li se facă tratament împotriva şocului. Altfel, de ce-ar tot bleotocări tâmpenii de genul „Nu eşti bătrân decât dacă te simţi bătrân"? Zău aşa, pe cine cred ei că păcălesc? Doar nu pe noi – pe ei înşişi!

Ernie a pus punctul pe i:

— Noi ăştia, bătrânii, suntem leproşii epocii moderne. Ăsta-i adevărul.

Eu am obiectat:

— Eu nu sunt deloc un exilat! Am o editură şi trebuie neapărat să mă-ntorc la lucru. Şi nu m-aştept să mă credeţi, dar eu *chiar* sunt închis aici contra voinţei mele.

Veronica şi Ernie au schimbat priviri în limbajul lor secret.

— *Sunteţi* editor, domnule Cavendish? Sau poate *aţi fost*?

— Sunt. Biroul meu este în Haymarket.

— Şi-atunci – a vrut să ştie Ernie, ca un om raţional ce era – *ce* cauţi aici?

Ei, da – asta era întrebarea. Le-am spus toată povestea mea neverosimilă, de la început până la sfârşit. Ernie şi Veronica m-au ascultat aşa cum ascultă oamenii în toată firea, atenţi şi sănătoşi la cap. Domnul Meeks aproba întruna. Ajunsesem şi la partea cu accidentul cerebral, când un urlet de-afară m-a făcut să mă opresc. Am presupus că vreunul dintre morţii vii scăpase telegarii, dar, după ce am întredeschis uşa, l-am văzut pe şoferul Roverului roşu, model Jupiter, strigând în propriul telefon mobil:

— De ce să te deranjezi? – şi sentimentul frustrării i-a schimonosit faţa. Pentru că e cu capu-n nori! Crede că suntem în 1966!... Nu, *nu* se preface. Tu ţi-ai uda chiloţii

numai aşa, de-a naibii?… Nu, n-a… Credea că eu sunt primul ei soț. Mi-a spus că ea *nu* a avut copii… Ce-mi spui mie nu ştiu ce cu Oedip… Da, le-am descris din nou. De trei ori… În amănunt, da. Vino să vezi cu ochii tăi, dacă crezi că ai tu vreo soluție mai bună… Da, bine, nici de mine nu i-a păsat niciodată. Dar să vii şi cu parfum… Nu, nu *tu.* Fiindcă pute… A ce altceva ar putea să pută?… *Sigur* că i se schimbă, dar e greu de ținut pasul, când… picură tot timpul – şi tânărul s-a urcat în Range Rover şi a țâşnit pe alee.

Mi-a trecut prin minte să dau fuga după el şi să mă preling printre porți până nu se închideau de tot, după care mi-am adus aminte câți ani aveam. Şi oricum, camera de supraveghere m-ar fi dibuit şi Withers m-ar fi ajuns din urmă până s-apuc eu să fac semn vreunei maşini să oprească.

— Fiul doamnei Hotchkiss, a zis Veronica. Ea era aşa o scumpă, dar fiul ei – absolut deloc. Nu ajungi să pui mâna pe jumătate dintre toate francizele de hamburgeri din Leeds şi Sheffield purtându-te frumos. Nu e familie de la care să nu ia câțiva bănuți, acolo!

Un Denholme în miniatură.

— Mă rog, cel puțin vine s-o vadă.

— Da, dar iată de ce – şi ochii bătrânei doamne s-au aprins de-o strălucire intensă şi răutăcioasă: Când a aflat de planul lui de-a-i face vânt înspre Casa Aurora, doamna Hotchkiss şi-a înghesuit bijuteriile de familie, până la ultima pietricică, într-o cutie de pantofi pe care a îngropat-o. Şi-acuma ori nu-şi mai aduce aminte unde anume, ori mai ține minte, dar nu vrea să spună.

Ernie a împărțit ultimele picături de whisky.

— Ce mă enervează pe mine la el este felul în care-şi lasă cheile-n contact. De fiecare dată când vine. În lumea reală, n-ar îndrăzni să le lase. Dar noi suntem atât de decrepiți, atât de inofensivi, încât nici măcar nu simte nevoia să fie grijuliu când vine-n vizită.

Mi s-a părut că nu era o idee bună să-l întreb pe Ernie cum de observase un asemenea detaliu. Doar era omul care nu scosese niciodată o vorbă fără rost, în toată viața lui.

Am început să frecventez camera boilerului zilnic. Oferta de whisky era sau nu era, dar compania era, cu siguranță. Rolul domnului Meeks era acelaşi cu al unui labrador negru într-o căsnicie lungă, după ce copiii au părăsit casa părintească. Ernie se pricepea să intervină cu observații picante despre viața lui, despre vremuri, despre folclorul Casei Aurora, dar consoarta lui *de facto* era în stare să poarte o conversație despre mai toate subiectele de pe fața pământului. Ea, Veronica, adunase o vastă colecție de fotografii cu autografe de la semicelebrități. Era destul de citită ca să-mi aprecieze aluziile literare, dar nu suficient cât să-mi dibuiască sursele. Asta-i ceva ce-mi place la o femeie. Puteam să-i spun lucruri de genul: „Diferența cea mai importantă dintre fericire şi bucurie constă în faptul că fericirea este un solid, iar bucuria – un lichid“[58] şi, cum puteam sta liniştit că nu-l cunoştea pe J.D. Salinger, mă simțeam spiritual, şarmant şi, da – chiar mai tânăr. Simțeam că Ernie mă urmărea cum o făceam pe grozavul, dar, ce mama naibii, mă gândeam: mai face omul şi ochi dulci.

Veronica şi Ernie erau nişte supraviețuitori. M-au avertizat amândoi asupra pericolelor Casei Aurora: despre cum izurile de urină şi dezinfectant de-aici, târşâitul de picioare al morților vii, scârboşenia Surorii Noakes, mâncarea pe care o primeam – despre cum toate astea redefinesc noțiunea de „normalitate“. Odată acceptată ca un lucru normal, susținea Veronica, dictatura şi-a asigurat victoria.

Mulțumită ei, mi-am păstrat ideile vioaie. Mi-am tuns părul din nas şi am împrumutat nişte cremă de ghete de la Ernie. „Lustruieşte-ți ghetele în fiecare seară – îmi spunea tatăl meu – şi poți să umbli cu capul sus în fața oricui.“ Privind retrospectiv, îmi dau seama că Ernie m-a suportat cu

---

[58] Formulă care apare în povestirea *Perioada albastră a lui De Daumier-Smith,* din volumul *Nouă povestiri* (1953).

toate fițele mele, pentru că știa că Veronica nu făcea altceva decât să mă tolereze. Ernie nu citise în viața lui nicio carte de beletristică. „Eu mi-s om de radio“, spunea el, dar, când îl vedeam cum reușea să păcălească sistemul de încălzire victorian ca să mai funcționeze și în ziua respectivă, de fiecare dată mă simțeam găunos. Ce-i drept, cititul prea multor romane te face să orbești.

Mi-am născocit primul plan de evadare – unul atât de simplu, încât abia dacă-și justifica numele. Era nevoie de voință și de un dram de curaj, dar nu și de creier. Un apel nocturn dat din biroul Surorii Noakes către robotul telefonic de la Editura Cavendish. Un SOS către doamna Latham, a cărei pramatie de nepot șofează un Ford Capri năbădăios. Ei sosesc la Casa Aurora; după amenințări și proteste, eu mă urc în mașină și nepoțelul bagă viteză. Și cu asta, basta! În noaptea de 15 decembrie (cred), m-am trezit în zori, mi-am pus halatul și am ieșit în lumina chioară de pe coridor. (Ușa-mi fusese lăsată descuiată de când începusem să joc rolul popândăului.) Niciun zgomot în afară de sforăituri și de păcăneli ale țevăriei. Mi-am închipuit-o pe Luisa Rey din manuscrisul trimis de Hilary V. Hush – cum se fofila ea pe coridoarele centralei Swannekke B (la mine, plus dioptriile). Recepția părea pustie, dar eu tot m-am târât pe sub nivelul tăbliei de la birou, gen comando, după care m-am ridicat din nou la verticală – n-a fost chiar floare la ureche. La Noakes în birou, lumina era stinsă. Am încercat clanța ușii – da, s-a deschis! M-am strecurat înăuntru. Prin ușa întredeschisă intra lumină exact atâta câtă-mi trebuia. Am ridicat receptorul și am format numărul Editurii Cavendish, dar nu mi-a răspuns robotul meu telefonic: „Apelul telefonic nu poate fi efectuat la numărul format. Puneți receptorul înapoi în furcă, verificați numărul și reveniți“.

Nenorocire! Mi-am închipuit tot ce putea fi mai rău – că frații Hoggins îmi incendiaseră biroul, astfel că se topiseră până și telefoanele. Am încercat din nou – tot în van. Un singur alt număr de telefon am mai putut reconstitui, și-

acela era următoarea şi cea din urmă soluție pentru mine. După cinci sau şase apeluri tensionate, mi-a răspuns cumnata mea, Georgette, în stilul ei pisicit. Ştiam, Doamne! Doamne, ştiam!

— A trecut de mult ora de culcare, Aston!

— Georgette, sunt eu, Timbo. Dă-mi-l pe Denny, te rog!

— Aston? Ce-ai pățit?

— Nu sunt Aston, Georgette! Sunt eu, Timbo!

— Atunci, dă-mi-l înapoi pe Aston!

— Nu cunosc niciun Aston! Te rog, ascultă-mă, trebuie *neapărat* să vorbesc cu Denny!

— Denny nu poate veni la telefon.

Georgette n-a fost niciodată foarte stăpână pe tărtăcuța ei, dar acum părea chiar dusă pe coclauri.

— Eşti beată?

— Numai dac-aş găsi un băruleț drăguț, cu o vinotecă bună! Nu pot să sufăr cârciumile.

— Da, bine, ascultă-mă. Timbo sunt, cumnatul tău. Trebuie să vorbesc cu Denholme.

— După voce, parc-ai fi Timbo. Timbo, tu eşti?

— Da, Georgette, eu sunt, şi dacă asta-i cumva...

— Destul de urât din partea ta să nu te-arăți la înmormântarea lui frate-tău. Aşa li s-a părut tuturor din familie.

Se învârtea casa cu mine.

— *Poftim*?

— Ştiam cu toții despre certurile voastre, dar zău aşa...!

Mi-a căzut falca.

— Georgette, mi-ai spus că Denny a murit. Ai vorbit serios când mi-ai spus aşa ceva?

— Sigur c-am vorbit serios! Ce crezi, că sunt truli-luli?

— Mai spune-mi o dată. Îmi pierise vocea de tot: Denny a... murit?

— Tu crezi c-aş născoci o asemenea poveste?

Scaunul Surorii Noakes a trosnit a trădare şi chin.

— Cum a... Georgette, pentru Dumnezeu, cum a...?

— Da' cine eşti dumneata?! Doar e miezul nopții! Cu cine

vorbesc, la urma urmei? Aston, tu eşti?

— Timbo… – mi se pusese un nod în gât.

— Ei, da' prin ce gaură de şarpe te-ai mai ascuns şi tu?

— Ascultă, Georgette… Denny cum a… – vorbele-astea, dacă le rosteam, parcă erau şi mai reale – … decedat?

— Hrănindu-şi neprețuitul crap. Eu întindeam *pâté* de gâscă pe feliile de pâine prăjită pentru cină şi, când m-am dus să-l chem pe Denny, l-am găsit plutind în apa din bazin, cu fața-n jos. Nu ştiu de când stătea acolo, poate de vreo zi, două, că doar nu sunt dădaca lui, ştii şi tu. I-a spus Dixie s-o lase mai încet cu sarea, că e predispus la damblale din familie! Auzi, da' tu nu mai ține linia ocupată şi dă-mi-l pe Aston.

— Ascultă-mă! Cine-i acolo cu tine, acum?

— Numai Denny.

— Dar Denny a murit!

— Asta ştiu şi eu! Stă acolo, în bazinul cu peşti, de vreo câteva… să tot fie săptămâni. Cum vrei să-l scot eu? Auzi, Timbo, fii drăguț şi adu-mi un hamburger sau ceva de la Fortnum and Mason, da? Pesmeții i-am mâncat pe toți şi păsărelele au ciugulit firimiturile, aşa că nu mi-a mai rămas nimic de mâncare, în afară de conserve de peşte şi sos Cumberland. Aston nu mi-a mai răspuns la telefon din ziua-n care a împrumutat colecția de artă a lui Denny ca să i-o arate unui prieten de-al lui, evaluator – şi asta s-a-ntâmplat acum câteva zile… dacă nu chiar săptămâni. Ăia de la gaze mi-au tăiat furnizarea şi…

Lumina s-a înfipt în ochii mei. Cadrul uşii s-a umplut de Withers.

— Iar tu.

Eu am izbucnit:

— Fratele meu a murit! Mort – pricepi? Mort de-a binelea, dracu' să-l ia, mort! Cumnată-mea-i sărită de pe fix şi nu ştie ce să facă! Am o urgență de familie! Dacă mai ai un os de creştin în tine, ajută-mă să lămuresc toată nebunia asta blestemată!

Stimate cititor, ce-a văzut Withers? Un internat al azilului

care se isteriza şi dădea telefoane fără autorizaţie după miezul nopţii. A izbit cu piciorul într-un scaun care-i stătea în cale. Eu am zbierat în telefon:

— Georgette, ascultă-mă! Sunt închis cu forţa într-o nenorocită de casă de nebuni din Hull, care se cheamă Casa Aurora – m-ai înţeles? Casa Aurora din Hull – pentru numele lui Dumnezeu, trimite pe cineva să mă sca…

Dar un deget de uriaş mi-a tăiat legătura. Avea unghia zdrelită şi vânătă.

Sora Noakes a bătut gongul de mic dejun ca să declare deschise ostilităţile.

— Prieteni, am primit la sânul nostru un *hoţ.*

Peste adunarea de morţi vii s-a lăsat liniştea.

Un individ ca un alun cu seva secătuită a dat cu lingura în masă.

— Arrrabii ştiu ce se face cu ei, Sorrră! La saudiţi nu există şşşmecheraşi cu degetele iuţi, da? Vinerrrea după-masa, în parcarrrea din spatele moscheii, haţ! Ă?

— În coşul nostru s-a pripăşit un măr putred.

Jur că era din nou ca la Şcoala de Băieţi din Gresham, numai că şaizeci de ani mai târziu. Acelaşi grâu pisat care se dezintegra în acelaşi castron cu lapte.

— Cavendish! a vibrat ca un ţignal vocea Surorii Noakes. În picioare!

Capetele acelor autopsii ambulante semiînsufleţite, îmbrăcate cu *tweed*-uri decolorate şi bluze incolore, s-au răsucit în direcţia mea. Dacă reacţionam ca o victimă, îmi semnam singur condamnarea.

Îmi venea greu să-mi pese. Nu închisesem un ochi toată noaptea. Denny era mort. Dat la crapi, mai mult ca sigur.

— Ei, pentru numele lui Dumnezeu, femeie, fii normală o dată în viaţă! Bijuteriile Coroanei sunt la locul lor, în siguranţă, în Turn! N-am făcut altceva decât să dau un telefon crucial pentru mine. Dac-ar fi existat, la Casa Aurora, un Internet-café, aş fi fost foarte mulţumit să trimit un e-mail! N-am vrut să trezesc pe nimeni, aşa c-am împrumutat

telefonul din proprie inițiativă. Îmi cer mii de scuze. O să-mi plătesc apelul.

— A, de plătit, vei plăti! Rezidenți, ce facem noi cu Merele Putrede?

Gwendolin Bendincks s-a ridicat şi m-a arătat cu degetul:

— Ruşine să-ți fie!

— Ruşine să-ți fie! i-a susținut punctul de vedere Warlock-Williams.

Lor li s-au alăturat, unul câte unul, morții vii suficient de stăpâni pe mințile lor ca să urmărească firul epic:

— Ruşine să-ți fie! Ruşine să-ți fie! Ruşine să-ți fie!

Domnul Meeks dirija corul precum Herbert von Karajan.

Eu mi-am turnat ceaiul, dar o riglă de lemn mi-a zburat cana din mâini.

Sora Noakes a scuipat scântei electrice:

— Să *nu*-ndrăzneşti să te uiți în altă parte în timp ce eşti făcut de ruşine!

Îmi venea să pocnesc pe cineva. Mânia şi durerea mi-au canalizat spiritul ca o nuia educativă zazen.

— Am dubii că simpaticul domn Withers v-a raportat, dar am aflat că fratele meu Denholme a murit. Da, a murit de tot. Telefonează-i dumneata, dacă nu mă crezi. Ba chiar te rog foarte mult să-i telefonezi. Cumnata mea nu este o femeie în toate mințile şi are nevoie de ajutor ca să organizeze înmormântarea.

— De unde puteai să ştii că fratele dumitale a murit, dinainte de a pătrunde prin efracție în biroul meu?

Viclean dublu nelson. De la crucifixul cu care se juca întruna mi-a venit ideea:

— Sfântul Petru.

Încruntătură urâtă şi rea.

— Ce-i cu el?

— În vis mi-a spus că Denholme făcuse de curând Marea Trecere. Mi-a spus: „Dă-i telefon cumnatei tale. Are nevoie de ajutorul tău“. I-am răspuns că folosirea telefonului contravine regulilor de la Casa Aurora, dar el m-a asigurat – Sfântul Petru – că Sora Noakes este o catolică ferventă, cu

frică de Dumnezeu, care n-o să ia peste picior o asemenea explicație.

Baliverna asta chiar i-a pus capac Ducesei[59]. („Cunoaşte-ți duşmanul“ e mai util decât „Cunoaşte-te pe tine însuți“.) Noakes a inventariat posibilitățile: că eram un deviant periculos; un credul inofensiv; un *realpolitik*[60]; un vizionar apostolic?

— Regulile noastre de aici, din Casa Aurora, sunt în beneficiul tuturor.

Venise momentul să-mi consolidez avantajul.

— Nimic mai adevărat.

— O să stau eu de vorbă cu Domnul. Până atunci – şi s-a adresat întregii săli – domnul Cavendish rămâne sub supraveghere. Episodul acesta nu s-a încheiat şi nu va fi dat uitării.

După această modestă victorie, am început să-mi exersez în salon pasiența – nu paciența, n-am avut niciodată această virtute –, ceea ce nu mai făcusem de pe vremea lunii de miere de rău augur petrecute la capul Tintagel cu madam Fosta. (O adevărată pacoste, locul ăla: numai case dărăpănate ale municipalității şi magazine în care nu găseai decât bețigaşe parfumate.) Atunci mi-a fost limpede, pentru prima oară în viață, în ce consta eroarea conceptuală a pasienței/pacienței: rezultatul nu se decide în cursul jocului, ci încă de la împărțitul cărților, dinainte ca jocul să înceapă propriu-zis. Cât de lipsit de sens poate fi aşa ceva?

Singurul sens pe care-l poate avea este că-ți lasă mintea să hălăduiască. Dar mintea poate hălădui prin locuri deloc plăcute. Denholme murise deja de ceva timp, iar eu eram tot la Casa Aurora. Mi-am imaginat un nou scenariu oribil, în

---

[59] Aluzie la supranumele lui Benito Mussolini: *Il Duce.*

[60] *Realpolitik,* termen care desemnează o politică externă subordonată pragmatismului şi mai puțin principiilor etice sau intereselor opiniei publice internaționale.

care Denholme stabilise un sistem de plăți permanente care urmau a fi făcute din cine ştie ce hocus-pocus de cont al lui pentru sejurul meu la Casa Aurora – din bunătate, din răutate, nu ştiu. Denholme, însă, moare. Fuga mea de frații Hoggins este secretă, aşa că nimeni nu ştie că mă aflu aici. Ordinul permanent de plată îi supraviețuieşte semnatarului. Doamna Latham le spune polițiştilor că ultima dată am fost văzut plecând să mă întâlnesc cu un cămătar. Detectivul Bleg deduce că am fost refuzat de furnizorul meu şi că prinsesem din urmă un tren Eurostar. Şi uite-aşa, după şase săptămâni, nu mă mai caută nimeni, nici măcar alde familia Hoggins.

Ernie şi Veronica s-au apropiat de masa mea.

— Eu mă foloseam de telefonul ăla ca să aflu scorurile la crichet, a zis Ernie prost dispus. De-acuma, o să şi-l încuie peste noapte.

— Zecele de negru sau valetul de roşu, m-a sfătuit Veronica. Nu te supăra, Ernie.

Dar Ernie parcă nici n-o auzise:

— Noakes o să facă tot posibilul să te linşeze.

— Şi ce poate să-mi facă? Să-mi taie tărâțele de grâu?

— Să nu-ți pună ceva-n mâncare! Ca data trecută.

— Ce dracului vrei să spui?

— Ți-aduci aminte când te-ai luat în gură cu ea ultima dată?!

— Când asta?

— În dimineața aia cu accidentul tău cerebral, picat la țanc – atunci.

— Adică vrei să spui că damblageala mi-a fost… provocată?

Ernie a făcut o mutră extrem de enervantă, care voia să spună:

„Alo! Deşteptarea!“

— Ei, hai, mai lasă-mă! Tatăl meu a murit de dambla, fratele meu a murit probabil la fel. Pictează-ți tu realitatea aşa cum vrei, Ernest, dar pe Veronica şi pe mine lasă-ne în pace!

Ernie s-a înroşit de furie. (Lars, lumina mai slabă!)

— Da, bine! Crezi tu că eşti dat dracului de deştept, dar nu eşti decât un caca-maca de gogoman sudist!

— Mai bine gogoman, ce-o mai fi şi ăla, decât fraier – ceea ce am ştiut că aveam să regret în momentul în care mi-a ieşit pe gură.

— Fraier? Cine, eu? Mai fă-mă o dată fraier – dă-i drumul!

— Fraiere! (Ah, drăcuşor pervers! De ce te-oi fi lăsând să vorbeşti în locul meu?) Uite ce cred eu: c-ai renunțat la lumea reală, din afara puşcăriei ăsteia, pentru că te intimidează. Dac-ai vedea pe altcineva că evadează, ți s-ar strica gustul pentru paturile-astea ale morții. De-aia şi faci criza asta de orgoliu!

Arzătorul de gaz Ernie a scos o flamă:

— Nu ți se cuvine să-mi judeci mie limitele, Timothy Cavendish! (Un scoțian este capabil să transforme până şi un nume absolut banal într-un berbece.) *Ție,* care n-ai fi în stare să evadezi nici dintr-o grădiniță!

— Dacă ai vreun plan care să fie la mintea cocoşului, spune-ni-l şi nouă.

— Băieți! a încercat să medieze Veronica.

Lui Ernie îi sărise muştarul:

— La mintea cocoşului… Depinde câtă minte are cocoşul!

— Spirituală homilie, zău aşa! Sarcasmul pe care i-l arătam mă dezgusta până şi pe mine. Trebuie să fii un geniu la tine, în Scoția.

— Nu, în Scoția, englezul care se lasă-ncarcerat *din greşeală* într-un azil de bătrâni, ăla e-un geniu!

Veronica mi-a adunat cărțile răvăşite.

— Ştiți careva pasiența aia numită „Ceasul“? La care trebuie să aduni punctele de pe cărți şi să-ți dea cincisprezece?

— Hai să plecăm, Veronica! a mârâit Ernie.

— Ba nu! am exclamat eu şi m-am ridicat în picioare, nevrând s-o pun pe Veronica s-aleagă între noi numai aşa, de gura mea. *Eu* plec!

Mi-am jurat să nu mai calc prin camera boilerului până nu

mi se cereau scuze. Aşa că nu m-am mai dus nici în după-amiaza aceea, nici în cea de după, nici în cea de după.

Ernie a refuzat să dea ochii cu mine toată săptămâna Crăciunului. Veronica mi-a mai adresat câte-un surâs plin de regrete, dar era limpede încotro se îndrepta loialitatea ei. Privind retrospectiv, mă înfior! Ce era în mintea mea? Îmi periclitam singurele relații de amiciție cu răutăți gratuite? Am fost întotdeauna un malițios plin de talent, ceea ce explică multe lucruri. Malițioşii se desfată cu fantezii ale solitudinii. Fantezii cu Hotelul Chelsea de pe West Twenty-Third Street, despre bătutul la o anumită uşă. Uşa se deschide şi domnişoara Hilary V. Hush se bucură *foarte* tare să mă cunoască, aşa, cu cămaşa de noapte largă pe ea, inocentă precum Kylie Minogue, dar la fel de fiară ca doamna Robinson[61]. „Am zburat peste jumătate de planetă ca să te-ntâlnesc", îi spun. Ea îmi toarnă un whisky din minibarul hotelului. „Matur. Moale. Malțos." Ca o cățea husky năbădăioasă mă trage după aceea către patul ei răvăşit, în care eu m-apuc să caut izvorul eternei tinereți.

Jumătăți de alte vieți – Partea a doua se odihneşte pe un raft aflat deasupra patului. Citesc manuscrisul, în starea de suspensie postorgasmică gen Marea Moartă, în timp ce Hilary face un duş. Partea a doua e chiar mai bună decât prima, dar Maestrul are s-o învețe acum pe Ucenică tot ce trebuie ca s-o facă perfectă. Hilary îmi dedică mie romanul, câştigă premiul Pulitzer şi mărturiseşte, în discursul de acceptare a premiului, că-i datorează totul agentului, prietenului şi – în mai multe privințe – părintelui ei.

Dulce fantezie. Cancer cui mi-o spulberă!

Ajunul Crăciunului însemna, la Casa Aurora, o masă călduță. Am făcut o plimbare pe-afară (privilegiu negociat

---

[61] Aluzie la personajul Mrs. Robinson dintr-un cântec omonim de Paul Simon şi Art Garfunkel.

prin bunele oficii ale Gwendolinei Bendincks), ajungând până la porțile de la intrare, ca s-arunc o privire către lumea exterioară. M-am apucat cu amândouă mâinile de poarta de fier forjat şi m-am uitat printre bare (ironie vizuală, Lars. Vezi *Casablanca).* Privirile mi-au rătăcit peste coclauri, mi s-au oprit la un tumul funerar, la un țarc de oi abandonat, s-au fofilat pe lângă o biserică normandă care până la urmă tot se lăsase cotropită de elemente druidice, au sărit până hăt, la o centrală electrică, au plutit peste marea ca de cerneală a danezilor până la Podul peste Humber, s-au ținut pe urmele unui avion militar care trecea pe deasupra câmpurilor brăzdate. Biata Anglie! Prea multă istorie pentru câtă suprafață are. Pe-aici, anii cresc înăuntru, ca unghiile mele de la picioare. Camera de supraveghere stătea cu ochiul pe mine. Avea tot timpul de pe lume. M-am gândit să-mi închei disputa cu Ernie Blacksmith – dacă nu pentru altceva, atunci ca s-aud măcar un „Crăciun fericit“ politicos din partea Veronicăi.

Ba nu. Dracu' să-i ia pe-amândoi!

— Domnule reverend Rooney! Într-o mână ținea un pahar de *sherry,* iar pe cealaltă i-am ocupat-o eu cu o felie de plăcintă cu carne. Din spatele pomului de Crăciun, luminile feerice ne colorau chipurile în rozaliu. V-aş ruga să-mi faceți o măruntă favoare.

— Care să fie aceea, domnule Cavendish?

Reverendul Rooney nu era un vicar de-ăla de bâlci, era un cleric de carieră şi semăna ca două picături de apă cu un galez evazionist fiscal, care se ocupa cu înrămatul tablourilor şi cu care încrucişasem eu săbiile mai demult la Hereford – însă asta e altă poveste.

— V-aş ruga să-mi puneți şi mie la poştă o felicitare de Crăciun, domnule reverend.

— Atâta tot? Sunt convins că Sora Noakes, dac-ați ruga-o, s-ar ocupa de problema dumneavoastră.

Deci hoaşca îl prinsese şi pe el în horă.

— Sora Noakes şi cu mine nu vedem lucrurile întotdeauna

la fel când vine vorba despre comunicarea cu lumea exterioară.

— Crăciunul este un prilej nemaipomenit pentru rezolvarea micilor diferende care ne despart.

— Crăciunul este un prilej nemaipomenit ca să-i lăsăm pe dulăii ațipiți să dormiteze în continuare, domnule reverend. Dar eu tare mi-aş dori să ştie cumnata mea că mă gândesc la ea în ziua aceasta a Naşterii Domnului nostru. Nu ştiu, oare Sora Noakes v-a povestit despre moartea fratelui meu?

— Mare nenorocire! Îmi pare rău.

Era clar: ştia toată povestea cu Sfântul Petru. Eu am scos cartea poştală din buzunarul hainei.

— I-am adresat-o persoanei care o îngrijeşte, ca să fiu sigur că felicitările mele de Crăciun ajung, totuşi, la ea. Mă tem că nu mai este – şi mi-am dat o pălmuță peste cap – chiar cu toți boii acasă. Uitați, dați-mi voie să v-o pun aici, în buzunarul sutanei... A vrut el să se ferească, dar îl prinsesem la înghesuială. Mă consider binecuvântat, domnule reverend, să am prieteni pe care să mă pot baza. Vă mulțumesc. Vă mulțumesc din adâncul inimii!

Simplu, eficient, subtil, vulpoi bătrân şi viclean ce eşti, T.C.! Până de Anul Nou, mă vedeam scăpat din Casa Aurora – ca Zorro.

Ursula mă invită înăuntru, în garderob. „N-ai îmbătrânit nicio zi – şi nici amicu' ăsta al tău, şerpişoru'!" Îşi freacă blănița stufoasă de stâlpul meu de dimensiunea unui felinar din Narnia şi de gogoloaiele lui... moment în care, ca de fiecare dată, m-am trezit, cu socoteala umflată la fel de binevenită ca orice socoteli umflate – şi la fel de folositoare. Ora şase. Sistemul de încălzire compunea o piesă în stilul lui John Cage. Frigul îmi dădea furnicături în degetele de la picioare. Mă gândeam la toate Crăciunurile trecute, la cât de multe se adunaseră în urmă şi cât de puține mai rămăseseră înainte.

Câte dimineți dintr-astea mai aveam de îndurat?

Curaj, T.C., m-am gândit. Trenul poştal, cel vopsit în roşu,

goneşte cu scrisoarea ta înspre sud, spre Mama Londra. Ciorchinele de bombe conținut în ea se vor dispersa la impact – către poliție, către asistenții sociali, către doamna Latham, la vechea adresă din Haymarket. Ai să ieşi de-aici val-vârtej. În imaginație mi se perindau cadourile de Crăciun întârziate, cu care mi-aş fi sărbătorit eliberarea: țigări de foi, whisky de colecție, o mică aventură cu domnişoara Muffet la numărul ei de telefon cu nouăzeci *de penny* pe minut. Şi de ce să mă fi rezumat la atâta? Poate un marş triumfător de revenire în Thailanda, în compania tipului zis Tipu' şi a Căpitanului Viagra?

Am observat o şosetă de lână scâlciată, care fusese atârnată de cuier. Când stinsesem eu lumina, nu era acolo. Cine să se fi strecurat înăuntru fără să mă trezească? Ernie care-mi propunea un armistițiu de Crăciun? Cine altcineva? Dragul de Ernie! Tremurând tot de bucurie în pijamaua mea de flanel, am recuperat şoseta şi-am luat-o cu mine înapoi în pat. Era foarte uşoară. Am întors-o pe dos şi dinăuntru s-a revărsat o ploaie de hârtiuțe rupte. Scrisul meu, cuvintele mele, formulele mele.

Scrisoarea mea!

Salvarea mea făcută bucățele. Mi-am dat pumni în piept, am scrâşnit din păr, mi-am smuls dinții. Mi-am zdrelit încheieturile mâinilor izbind cu ele în saltea. Nenorocitul de reverend Rooney, mânca-l-ar iadu'! Scârba dracului de Soră Noakes bigotă! Venise peste mine în timp ce dormeam, ca Îngerul Morții! Sta-ți-ar Crăciunu-n gât, domnule Cavendish!

M-am resemnat. Verb intrat în limbă la sfârşitul secolului al XV-lea, din franțuzescul vechi *résigner* sau din latinescul *resignare* – în orice caz, o necesitate fundamentală a condiției umane, mai cu seamă a condiției mele umane. M-am resemnat în fața infirmierilor cu mutre bovine, m-am resemnat în fața cartonaşului care însoțea cadoul şi pe care scria: „Domnului Cavendish, de la noii săi prieteni, cât mai multe Sărbători petrecute în Casa Aurora!" M-am resemnat şi în fața cadoului primit, un calendar „Minunile naturii" – două luni pe o pagină (nu menționa şi data morții). M-am

resemnat în fața curcanului ca de cauciuc, a umpluturii lui sintetice, a verzei de Bruxelles amare, a pocnitorilor care nu explodau (nu riscăm să provocăm atacuri de cord, nu face bine la încasări), a pălărioarei de hârtie pentru pitici, a clevetelilor zgomotoase, a glumelor fade (Barmanul întreabă: „Ce vă dau?“ Scheletul răspunde: „O bere şi-o cârpă de şters pe jos“.) M-am resemnat în fața episoadelor speciale din seriale lacrimogene, asezonate cu violențe suplimentare de Sărbători, în fața discursului ținut de Regină parcă direct din mormânt. Când mă întorceam de la un pipi, m-am întâlnit cu Sora Noakes şi m-am resemnat şi în fața aerului triumfător cu care mi-a urat: „Sărbători fericite, domnule Cavendish!“

O emisiune istorică de pe BBC-2 a prezentat, în după-amiaza aceea, imagini vechi filmate la Ypres în 1919. Aşa cum arăta oraşul ăla, odinioară frumos, acum ca o glumă proastă, diabolică, aşa era şi sufletul meu.

Numai de vreo trei sau patru ori, în tinerețea mea, am întrezărit Insulele Fericirii – apoi s-au pierdut în cețuri, crize economice, războaie reci, vânturi sălbatice şi maree potrivnice… şi le-am confundat cu maturitatea. Presupunând că reprezentau o coordonată fixă a călătoriei mele prin viață, am scăpat din vedere să le notez coordonatele: latitudinea, longitudinea, amplasamentul. Tânăr şi prost ca noaptea. Ce n-aş fi dat acum să am o hartă imuabilă a inefabilului etern constant? Să am eu, dacă se poate spune aşa, un atlas al norilor.

Am supraviețuit până în a doua zi de Crăciun, pentru că eram prea nefericit ca să mă spânzur. Mint – am supraviețuit până în a doua zi de Crăciun, pentru că eram prea *laş* ca să mă spânzur. La prânz am avut supă de curcan (cu boabe de linte crocante), singurul motiv de însuflețire fiind căutarea telefonului mobil pe care şi-l rătăcise Deirdre (automatul uman androgin). Morții vii s-au distrat gândindu-se unde-ar fi putut fi (pe sub pernele canapelelor), unde era puțin

probabil să fi fost (în pomul de Crăciun) şi unde n-ar fi avut cum să fie (în plosca doamnei Birkin). Eu am ajuns atât de rău, încât să bat la uşa camerei boilerului, ca un căţel penitent.

Ernie era ocupat cu o maşină de spălat desfăcută în bucăţi, pe nişte ziare.

— Ia uite cine nu e!

— Sărbători fericite în a doua zi de Crăciun, domnule Cavendish! a exclamat radioasă Veronica, de sub căciula de blană stil Romanov. În poală ţinea un volum gros de versuri. Poftiţi, vă rugăm.

— Sunt câteva zile de când nu ne-am văzut, am zis eu stânjenito-eufemistic.

— *Ştiu!* a exclamat domnul Meeks. *Ştiu!*

Ernie încă mai radia dispreţ.

— Ăăă… Pot să intru, Ernie?

Ernie întâi şi-a săltat bărbia, apoi şi-a lăsat-o să cadă cu câteva grade mai jos, ca să-mi arate că lui îi era totuna. Se apucase iarăşi să desfacă boilerul şi ţinea câteva şurubele mici, argintii, între degetele lui butucănoase şi unsuroase. Nu-mi uşura deloc misiunea. Într-un târziu, i-am spus:

— Ernie, îmi pare rău pentru ce-am spus acum câteva zile.

— Aha…

— Dacă nu mă scoţi de-aici, eu îmi pierd minţile.

Ernie a dezasamblat o piesă care nici nu ştiu cum se numea.

— Aha…

Domnul Meeks se legăna încolo şi-ncoace.

— Deci… ce zici?

Ernie s-a aşezat pe un sac de îngrăşământ.

— Haide, nu mai fi cârpă!

Cred că de la Târgul de Carte de la Frankfurt nu mai zâmbisem. Mă dureau obrajii.

— Spune-i care-i tariful nostru, Ernest, a zis Veronica, potrivindu-şi cochetă pălăria.

— Orice, orice – şi niciodată nu vorbisem mai serios. Care-i preţul vostru?!

Ernie m-a lăsat s-aştept până şi-a orânduit în geanta de scule şi ultima şurubelniță.

— Veronica şi cu mine am hotărât să ne aventurăm către meleaguri noi – şi a făcut un semn cu capul în direcția porții, înspre nord. Am eu un prieten vechi, care o să aibă grijă de noi. Aşa că ne iei şi pe noi cu tine.

Nu m-aşteptasem la aşa ceva, dar cui ce-i păsa?

— Bine. Foarte bine. Cu plăcere.

— Ne-am înțeles, atunci. Ziua Z e peste două zile.

— Aşa de repede? Adic-ai făcut deja un plan?

Scoțianul a pufnit pe nas, a deşurubat capacul de la termos şi a turnat în el un ceai negru cu miros înțepător.

— Îhî... S-ar putea spune şi aşa.

Planul lui Ernie presupunea o serie de piese de domino care se răsturnau într-o succesiune foarte riscantă.

— Orice strategie de evadare, a început el să predice, trebuie să fie mai ingenioasă decât mintea celor care te păzesc.

Ingenioasă era, ca să nu spun nesăbuită; dar, dacă vreuna dintre piesele de domino cădea prost şi n-o antrena şi pe următoarea, dezvăluirea bruscă a întregului plan ar fi atras după sine rezultate cumplite – mai ales dacă teoria macabră a aceluiaşi Ernie despre medicația aplicată cu forța chiar era adevărată. Privind retrospectiv, rămân uimit de mine însumi că am putut merge pe mâna lui. Gratitudinea pe care o simțeam față de prietenii mei, fiindcă vorbeau din nou cu mine, şi disperarea de a scăpa odată din Casa Aurora, şi anume viu, m-au făcut să pun surdina peste prudența mea naturală – presupun c-aşa se explică.

28 decembrie a fost data aleasă, pentru că Ernie aflase de la Deirdre că doamna Judd rămânea la Hull cu nepoțelele ei, care jucau într-o pantomimă.

— Muncă de colectare de informații, a zis Ernie, bătându-şi nasul cu degetul.

Eu aş fi preferat ca Withers ori harpia de Noakes să fi fost cei care lipseau din scenă, dar Withers nu pleca decât în

august, ca să-şi viziteze mama în Golful lui Robin Hood, iar Ernie susţinea că doamna Judd era cea mai cu capul pe umeri dintre toţi temnicerii noştri, deci şi cea mai primejdioasă.

Ziua Z: m-am prezentat la raport la uşa camerei lui Ernie, la treizeci de minute după ora zece şi după ce morţii vii fuseseră culcaţi.

— Ultima şansă de a da înapoi, dacă nu te crezi în stare să faci treaba asta, mi-a spus vicleanul de scoţian.

— Nu m-am dat înapoi de la nimic toată viaţa, i-am răspuns eu, scoţând o minciună printre dinţii din ce în ce mai degradaţi.

Ernie a deşurubat capacul tubului de ventilaţie şi a recuperat din ascunzătoare telefonul mobil şterpelit de la Deirdre.

— Dintre vocile noastre, a ta e cea mai şic – mă informase el în momentul în care fuseseră atribuite diversele roluri – şi mâncatul de rahat la telefon este felul tău de a-ţi câştiga existenţa.

Am format numărul lui Johns Hotchkiss, care fusese furat de Ernie din agenda telefonică a doamnei Hotchkiss, cu câteva luni mai înainte. Mi-a răspuns o voce somnoroasă, cu un:

— Care-i treaba?

— A, da… domnul Hotchkiss?

— În persoană. Cu cine vorbesc?

Cititorule, ai fi fost mândru de mine.

— Doctorul Conway de la Casa Aurora. Îi ţin locul doctorului Upward.

— Dumnezeule, s-a-ntâmplat ceva cu mama?

— Mă tem că da, domnule Hotchkiss. Trebuie să fiţi tare. Nu cred că mai apucă dimineaţa.

— A… Ă…

— Cine este, Johns? a întrebat o voce de femeie în fundal.

— Dumnezeule! vorbiţi serios?

— Serios.

— Dar ce… ce anume are?

— Pleurezie în stare gravă.

— *Pleurezie!*

Poate că empatia mea în privința rolului îmi depășea cu o lungime de mustață priceperea în materie.

— Pleurezia lui Healey poate apărea *oricând* la femeile de vârsta mamei dumneavoastră, domnule Hotchkiss. Uitați ce-o să facem: vă voi spune mai multe despre diagnostic de îndată ce sosiți aici. Mama dumneavoastră a întrebat unde sunteți. Am pus-o pe cincizeci de miligrame de… ăăă… morfadin-50, așa încât dureri nu are. Curios este că vorbește întruna despre nu știu ce bijuterii. A repetat de nenumărate ori pân-acum: „Trebuie să-i spun lui Johns, trebuie să-i spun lui Johns…“ Vă. Spune ceva treaba asta?

Momentul adevărului. A mușcat momeala:

— Dumnezeu' meu! Sunteți sigur? Chiar își aduce-aminte unde le-a pus?

— *Ce? Ce?* tot întreba femeia din fundal.

— Mi se pare teribil de preocupată ca bijuteriile respective să rămână în familie.

— Bineînțeles, bineînțeles, dar unde sunt, doctore? Unde zice că le-a vârât?

— Uitați ce este, domnule Hotchkiss, trebuie să mă duc înapoi în camera ei. Ne întâlnim la recepție aici, la Casa Aurora… Când ajungeți?

— Întrebați-o unde… Nu, spuneți-i… Spuneți-i lu' mămica să… Auziți, domnu' doctor… ăăă…

— Ăăă… Conway! Doctor Conway.

— Doctore Conway, nu-i puteți pune maică-mii telefonul la gură?

— Eu sunt doctor, domnule, nu telefonistă! Veniți dumneavoastră pân-aici și-o să vă spună ea singură.

— Spuneți-i… Țineți-o bine pân-ajungem acolo, pentru numele lui Dumnezeu! Spuneți-i că… Pipkins o iubește foarte mult. Ajung acolo-n… într-o jumătate de oră.

Sfârșitul începutului. Ernie și-a tras fermoarul la geanta cu scule.

— Bună treabă. Păstrează telefonul, în caz că te sună el.

A doua piesă a dominoului: eu făceam de santinelă în camera domnului Meeks, pândind coridorul prin uşa întredeschisă. Dată fiind starea lui de ramolisment avansat, simpatica noastră mascotă din camera boilerului nu intra în calculul evadării, dar camera lui era vizavi de a mea şi măcar îndemnul „Şşşt!“ îl pricepea. La ora zece şi un sfert, Ernie s-a dus la recepție şi-a anunțat-o pe Sora Noakes de moartea mea. Această piesă a dominoului putea cădea în direcții nedorite. (Avuseserăm discuții prelungite pe tema: cine să fie cadavrul şi cine mesagerul? Moartea Veronicăi ar fi presupus, ca să nu-i trezească suspiciuni scorpiei, un dramatism care-i depăşea puterile lui Ernie; moartea lui, a lui Ernie, anunțată de Veronica, ieşea din discuție, dată fiind tendința ei de-a o lua pe panta melodramei; atât camera lui Ernie, cât şi cea a Veronicăi aveau drept vecini morți vii încă stăpâni pe mințile lor, care ne-ar fi putut băga bețe-n roate. Camera mea, în schimb, se găsea în aripa fostei şcoli şi singurul meu vecin era domnul Meeks.) Singura mare necunoscută era cât de mult mă ura Sora Noakes: s-ar fi repezit să-şi vadă, în fine, duşmanul răpus, m-ar fi înțepat cu un ac în ceafă ca să verifice dacă eram sau nu mort de-a binelea sau ar fi stat mai întâi să sărbătorească pe-ndelete?

Zgomote de paşi. O bătaie în uşa mea. Sora Noakes, adulmecând momeala. Piesa numărul trei a dominoului se clătina, dar apăruseră deja devieri de la planul inițial. Ernie ar fi trebuit s-o însoțească până la uşa camerei mele. Ea ar fi trebuit să se repeadă înainte. Din locul meu de pândă, am văzut cum prădătorul arunca o privire înăuntru. A aprins lumina. Trucul de-acum celebru, cu pernele înşirate şi acoperite cu pături, mai realist decât vă închipuiți, a momit-o înăuntru. Eu m-am repezit de-a latul coridorului şi-am tras uşa, închizând-o înăuntru. De-acum înainte, piesa numărul trei a dominoului depindea de mecanismul încuietorii. Zăvorul exterior era o piesă rigidă, rotativă, şi până s-apuc eu

s-o răsucesc, Noakes smucea de uşă dinăuntru. A şi reuşit s-o deschidă şi şi-a vârât piciorul între uşa propriu-zisă şi canat, forța ei diabolică reuşind să-mi înfrângă mie bicepsul şi să-mi sucească încheietura. Mi-am dat seama că victoria îmi scăpa din mână.

Aşa încât mi-am asumat un risc enorm şi am dat drumul brusc clanței. Uşa s-a deschis larg, hoaşca s-a dezechilibrat şi s-a dat câțiva paşi înapoi. Până să se repeadă din nou la uşă, eu am închis-o şi-am răsucit zăvorul. Un pomelnic de amenințări parcă recitat din *Titus Andronicus* i-a însoțit bătăile. Până-n ziua de astăzi, încă le mai aud când visez urât noaptea. Ernie a venit şi el, gâfâind, înarmat cu un ciocan şi nişte cuie de cinci inci. A bătut uşa în cuie de canat şi a lăsat-o să răcnească pe vânătoreasa prinsă în propria capcană, ca-ntr-o celulă de închisoare.

Jos, la recepție, piesei numărul patru a dominoului i se băteau porcii la gură la poarta principală, de unde vorbea la telefonul cu circuit interior. Veronica ştia pe ce buton să apese.

— Stau şi sun la porcăria asta dată dracului de zece minute, fir-ar al dracului, în timp ce mama se stinge! – se simțea că Johns Hotchkiss era supărat. Ce, f_tu-m-aş, faceți acolo, băi oameni buni?

— A trebuit să-l ajut pe doctorul Conway s-o lege de pat pe mama dumneavoastră, domnule Hotchkiss.

— S-o lege de pat? Pentru ce, pentru *pleurezie*?

Veronica a apăsat pe butonul de deschidere şi nu ne-a rămas decât să sperăm că poarta de la capătul celălalt avea să se dea la o parte. (I-o iau înainte cititorului care mi-ar putea scrie, vrând să ştie de ce nu folosiserăm acelaşi buton de deschidere a porții ca să fugim, explicându-i că poarta se închidea automat după patruzeci de secunde, că la recepție în general stătea câte cineva de pază şi că, dincolo de poartă, ne-ar fi aşteptat mile întregi de coclauri.) Prin ceața înghețată de afară, se auzea din ce în ce mai tare cum scrâşneau roțile pe pietriş. Ernie s-a ascuns în biroul din spatele recepției, iar

eu am ieşit în întâmpinarea Roverului pe treptele de la intrare. Pe locul şoferului se afla soția lui Johns Hotchkiss.

— Cum se simte? a vrut să ştie Hotchkiss, apropiindu-se cu paşi mari.

— Este încă printre noi, domnule Hotchkiss, şi tot mai întreabă de dumneavoastră.

— Slavă Domnului! 'Mneata eşti Conway?

Am preferat să evit întrebările prea medicale.

— Nu, doctorul este alături de mama dumneavoastră. Eu doar lucrez aici.

— Nu te-am mai văzut pân-acum.

— Fiica mea este asistentă aici, de fapt, dar cu lipsa de personal şi cu urgența asta cu mama dumneavoastră, am fost chemat de la pensie ca să păzesc biroul de internări. De-aceea s-a întârziat cu deschisul porții principale.

Nevasta lui a trântit portiera maşinii.

— *Johns*! Alo! Aici îți îngheață şi sufletul şi maică-ta e pe moarte! Putem să lăsăm pe altă dată bâlbâielile de protocol?

Veronica şi-a făcut şi ea apariția, cu o bonetă de noapte cu sclipici.

— Domnul Hotchkiss? Ne-am întâlnit de mai multe ori. Mama dumneavoastră mi-este cea mai bună prietenă de-aici. Mergeți repede la ea, vă rog. Doctorului i s-a părut că nu e deloc momentul s-o mute.

Johns Hotchkiss a fost cât pe-aci să miroasă păcăleala, dar cum ar fi putut s-arate cu degetul o bătrânică atât de simpatică şi s-o acuze de înşelătorie şi complot? Nevastă-sa l-a luat după ea pe coridor, când împingându-l, când trăgându-l.

Şi-aşa am ajuns eu din nou pe scaunul şoferului. Ernie şi-a îndesat drăguța care suferea de artrită, plus un număr nebunesc de cutii de pălării, pe bancheta din spate, iar el s-a urcat pe locul mortului. Nu-mi luasem altă maşină după ce mă părăsise madam Fosta şi anii nu trecuseră, de-atunci şi pân-acum, fără să-şi ia obolul, aşa cum sperasem eu. Ah, mama dracului, care pedală ce făcea? Accelerație, frână,

ambreiaj, retrovizoare, semnalizare, poziții. Am întins mâna după cheia din contact.

— Ce-aştepți? m-a întrebat Ernie.

Degetele mi se încăpățânau să-mi spună că nu exista nicio cheie.

— Mai repede, Tim, mai repede!

— Nu-i cheia. A dracului de cheie – nu-i!

— Dar *întotdeauna* o lasă în contact!

Degetele mele spuneau mai departe acelaşi lucru: cheia nu era la locul ei.

— Nevastă-sa era la volan! Ea a scos cheia! Nenorocita de muiere şi-a luat cheia cu ea! Sfinte Doamne, Isuse Cristoase, ce ne facem acum?

Ernie s-a uitat pe bordul maşinii, în torpedou, pe mochetă.

— Nu poți s-o porneşti din fire? am întrebat eu pe un ton disperat.

— Nu te-nmuia! mi-a întors-o el, scormonind în scrumieră.

Piesa numărul cinci a dominoului era lipită în poziție verticală cu clei SuperGlue.

— Iertați-mă… a zis Veronica.

— Caută sub parasol!

— Nu-i nimic aici, numai un nenorocit de nenorocit de…

— Iertați-mă, a repetat Veronica. Asta nu-i o cheie de maşină?

Ernie şi cu mine ne-am întors şi am răcnit un „Nuuuuu!“ stereo, văzând o cheie de yală. Am răcnit din nou văzându-l pe Withers care venea în fugă pe coridorul luminat doar de lampa de veghe, dinspre anexa în care se găsea sala de mese, urmat îndeaproape de cei doi Hotchkiss.

— A, uite, şi-asta grasă a căzut… a zis Veronica.

L-am văzut pe Withers ajuns la recepție. S-a uitat fix în ochii mei prin uşa de sticlă. Mesajul pe care-l transmitea mental era imaginea unui *rottweiler* sfâşiind o păpuşă de cârpe care-l întruchipa pe un anume Timothy Langland Cavendish, în vârstă de şaizeci şi cinci de ani şi trei sferturi. Ernie a încuiat toate portierele, dar la ce ne-ar fi folosit?

— Dar asta?

Oare Veronica îmi flutura cu adevărat pe la nas o cheie de maşină? Cu un port-chei marca Range Rover atârnat de ea?

Ernie şi cu mine ne-am întors şi am răcnit: „Daaaaaa!“

Withers a ieşit în trombă pe uşa din faţă şi a năvălit pe scări în jos.

Eu m-am moşmondit cu cheia şi am scăpat-o pe jos.

Withers a alunecat pe-o băltoacă îngheţată şi a căzut pe spate, cu cracii-n sus.

Eu m-am lovit cu capul de volan şi claxonul a început să zbiere.

Withers a smucit portiera încuiată. Mie-mi tremurau degetele, în timp ce înăuntru, în ţeastă, mă durea de vedeam stele verzi. Johns Hotchkiss zbiera:

— Daţi-vă jos hoiturile din maşina mea, că altfel vă dau în ju… Da' ce dracu', vă dau în judecată oricum!

Withers a izbit în geamul de pe partea mea cu o ghioagă – ba nu, era chiar pumnul lui. Inelul cu piatră al nevestei a zgâriat şi el unul dintre geamuri. Cum-necum, cheia a pătruns în contact şi motorul a prins viaţă cu un muget; pe bord s-au aprins lumini feerice. La radio cânta Chet Baker, „Let's get lost“. Withers se crampona de portieră şi izbea în continuare. Cei doi Hotchkiss s-au chircit la lumina farurilor precum păcătoşii lui El Greco. Am băgat Roverul în viteza întâi, dar în loc să pornească, mai degrabă s-a cabrat, pentru că avea frâna de mână trasă. Casa Aurora s-a luminat ca OZN-ul din *Întâlnire de gradul trei.* Eu mi-am alungat senzaţia că mai trăisem de multe ori exact aceeaşi scenă, am dat drumul frânei de mână şi l-am smucit pe Withers. Am băgat într-a doua. Soţii Hotehkiss nu se înecau, ci făceau cu mâna, şi au rămas pe loc, iar noi ne-am *desprins!*

Am dat ocol bazinului în sens invers faţă de porţi, pentru că madam Hotehkiss lăsase Roverul îndreptat în direcţia respectivă. M-am uitat în retrovizoare: Withers şi soţii Hotehkiss alergau după noi ca o trupă de comando.

— Îi atrag mai departe de poartă, i-am strigat lui Ernie, ca să-ţi dau timp să umbli la încuietoare. Cât îţi trebuie?

Presupun că n-o să avem decât vreo patruzeci şi cinci de secunde – însă Ernie nu mă auzise. Am repetat: Cât timp îți trebuie ca să meştereşti încuietoarea?

— O să trebuiască să buşeşti porțile.

— *Poftim*?

— Un ditamai Range Roverul, la patruzeci de mile pe oră – cred că e suficient ca să treci prin ele.

— *Cum adică*? Ai spus că poți să desfaci încuietoarea şi cu ochii închişi!

— O chestie de-asta electrică ultimul răcnet? Nici vorbă!

— Dacă ştiam că nu poți s-o desfaci, n-o mai închideam pe Noakes în cameră şi nu mai furam o maşină!

— Uite, vezi, exact asta e, că eşti bleg şi-aveai nevoie de puțină încurajare.

— De-ncurajare? am urlat eu speriat, disperat, furios în treimi egale.

Maşina a dat iama printr-un boschet şi boschet a dat iama înapoi.

— Cât de incitant – teribil! a exclamat Veronica.

Ernie a început să vorbească de parcă ar fi discutat despre cum să-ți construieşti singur nu ştiu ce:

— Cu condiția ca stâlpul central să nu fie înfipt prea adânc, porțile o să zboare cât colo.

— Şi *dacă* este înfipt adânc?

La care Veronica şi-a dezvăluit o față diabolică:

— Atunci *noi o* să zburăm cât colo! Aşa că, domnule Cavendish, calc-o până la fund, pedala aia!

Porțile s-au năpustit înspre noi: zece lungimi de maşină, opt, şase… Tata mi-a vorbit de undeva din străfundurile măruntaielor: „Ai tu cea mai *vagă* idee, băiete, în ce necaz ai intrat?“ – la care eu l-am ascultat pe tata şi am călcat frâna. Şi-atunci mama mi-a şuierat la ureche: „Trage-i-o, Timbo, fiule – ce mai ai de pierdut?“ Gândul că nu frâna o călcasem, ci tocmai accelerația a fost ultimul care mi-a trecut prin minte. Două lungimi de maşină, una, *zbang!*

Barele verticale s-au făcut oblice.

Porțile au zburat din țâțâni.

Mie-mi țopăia inima când în gâtlej, când în vintre, şi-napoi, şi iar înapoi, iar Roverul se clătina când pe-o parte, când pe cealaltă a drumului. Mi-am adunat mațele la loc, frânele au scrâşnit, dar am reuşit să mențin maşina între cele două şanțuri laterale, motorul în funcțiune şi parbrizul intact.

Ne-am oprit.

Ceața se îngroşa şi se subția în lumina farurilor.

— Suntem mândri de tine, a zis Veronica. Nu-i aşa, Ernest?

— Da, scumpete, sigur că suntem! a zis Ernie şi m-a bătut pe umăr.

L-am auzit pe Withers lătrând mânios nu departe în urma noastră. Ernie a coborât geamul de pe partea lui şi a hăulit către Casa Aurora: „Uuuuuurrrrrraaaaaa!" Am apăsat din nou accelerația. Pneurile au aruncat nişte pietriş, motorul s-a învârtoşat şi Casa Aurora s-a cufundat la loc în beznă. Iete-al dracului – când îți mor părinții, înseamnă că, de fapt, se mută cu tine!

— Vreo hartă a locurilor? l-am întrebat pe Ernie, care scormonea prin torpedou.

Tot ce găsise deocamdată erau nişte ochelari de soare şi nişte caramele Werner.

— Nu-i nevoie. Am memorat eu ruta. O ştiu ca pe-o poezie. Orice evadare este nouă zecimi logistică.

— Mai bine să ne ținem departe de autostrăzi. În ziua de azi, au montate pe ele camere de filmat şi mai ştiu eu ce.

Chiar mă gândeam să-mi reorientez cariera: din editor, să mă fac hoț de maşini.

— Ştiu.

Veronica îl imitase pe domnul Meeks, şi-ncă strălucit:

— *Ştiu! Ştiu!*

Chiar i-am spus că-l imitase mai mult decât perfect. A urmat o linişte adâncă, după care ea mi-a răspuns:

— Eu n-am zis nimic.

Ernie s-a întors şi a scos un țipăt de spaimă. Când m-am

uitat în retrovizoare şi l-am văzut pe domnul Meeks scoţând capul din ultimul compartiment din spate al maşinii, mai-mai să scot maşina de pe şosea.

— Cum… am dat să spun. Când ai… cine a…

— Domnule Meeks! a gângurit Veronica. Vai, ce surpriză plăcută!

— Surpriză? am zis eu. Asta sfidează toate legile mamei fizică!

— Nu prea putem să facem cale-ntoarsă spre Hull, a punctat Ernie. Şi e prea frig să-l lăsăm în drum. Ar îngheţa bocnă până mâine.

— Am fugit de la Casa Aurora, domnule Meeks, i-a explicat Veronica.

— Ştiu, a behăit babalâcul cu minţile tulburi. Ştiu.

— Toţi pentru unul şi unul pentru toţi, este?

Domnul Meeks a scos un chicotit, a început să molfăie o caramea şi să fredoneze „The British Grenadiers“, în timp ce Range Roverul hăpăia şi el milă după milă, îndreptându-se spre nord.

O pancartă a strălucit în lumina farurilor: VĂ RUGĂM SĂ CONDUCEŢI CU GRIJĂ ÎN SCOTCH CROSS. Acum înţelegeam de ce fixase Ernie aici capătul drumului nostru de evadaţi, marcându-l cu un X mare şi roşu. Era o benzinărie cu program non-stop, care deservea o şosea regională, iar alături era o cârciumă numită Hanged Edward. Trecuse de mult de miezul nopţii, dar luminile încă mai erau aprinse.

— Tu parchează la cârciumă. Eu mă duc după o canistră de benzină, ca să nu ne ochească nimeni. După care, propun o halbă scurtă, ca să punctăm o treabă bine făcută. Prostul de Johns şi-a lăsat jacheta în maşină, iar în jachetă ce-am găsit: tralala! – şi Ernie mi-a fluturat pe sub nas un portofel cât servieta mea de mare. Sunt convins că-şi permite să ne dea câte-un rând.

— *Ştiu!* a exclamat domnul Meeks. Ştiu!

— Un *drambuie*[62] şi-o apă minerală, a decis Veronica – atâta-mi trebuie.

Ernie s-a întors după cinci minute cu canistra, zicând:

— Nicio problemă – şi s-a apucat să toarne benzina în rezervor.

Apoi, am traversat cu toţii parcarea, îndreptându-ne spre Hanged Edward.

— Ce noapte rece! a remarcat Ernie, oferindu-şi braţul Veronicăi.

Era gheaţă, nu altceva, şi nu ne puteam opri din tremurat.

— Ce lună frumoasă, Ernest, a adăugat Veronica, strecurându-şi braţul pe sub al lui. Şi ce noapte splendidă ca să fugi de-acasă! – şi-a chicotit la fel ca la şaisprezece ani.

Eu mi-am strâns bine capacul, ca să nu iasă afară vechiul demon al geloziei. Domnul Meeks abia se ţinea pe picioare, aşa că l-am sprijinit eu până la uşă, unde o tăbliţă neagră făcea reclamă la „Meciul cel mare!“ în caverna încălzită dinăuntru, câţiva urmăreau la televizor un meci de fotbal care avea loc pe un alt fus orar, sub o lumină fluorescentă. În minutul optzeci şi unu, Anglia era cu un gol în urma Scoţiei. Nimeni nu ne-a băgat în seamă. Anglia jucând împotriva Scoţiei, undeva în străinătate, în toiul iernii – iar se jucau calificările pentru Cupa Mondială? Şi mai vorbeam de alde Rip van Winkle[63]!

Nu mă dau eu în vânt după cârciumile cu televizor, dar măcar acolo nu era vreo muzică dintr-aia acidă, bum-bum-bubuitoare, şi puteam să ne bucurăm în voie de o seară de libertate. Ernie s-a oferit să comande băuturile, spunându-mi că accentul meu era mult prea sudic şi riscam să mi se scuipe în pahar. Am luat un whisky dublu Kilmagoon şi cel mai scump trabuc din tot barul, Veronica a rămas la paharul ei de *drambuie* şi la apa minerală, domnul Meeks a vrut o bere slabă, iar Ernie – o halbă de bere amară Angry Bastard.

---

[62] Whisky scoţian asezonat cu miere şi anumite ierburi.

[63] Aluzie la personajul central din schiţa omonimă de Washington Irving.

Barmanul nu şi-a dezlipit ochii de la ecranul televizorului – ne-a turnat băuturile servindu-se numai şi numai de simţul pipăitului. Când să ne aşezăm într-un separeu, un ciclon al disperării a măturat întreaga adunare: Anglia obţinuse *un penalty.* Tribalismul electriza publicul.

— Aş vrea să verific traseul mai departe, Ernie. Dă-mi, te rog, harta.

— Ultima dată era la tine.

— A, trebuie să fi rămas în... În camera mea. Regizore Lars, aici un prim-plan extrem, cu Cavendish conştientizându-şi eroarea capitală. Lăsasem harta pe patul meu. Ca s-o găsească Sora Noakes. Cu traseul nostru marcat apăsat cu o cariocă. Am continuat:... În maşină... O, Doamne, cred c-am face bine să ne bem astea şi s-o luăm din loc!

— Dar abia am apucat să gustăm din rândul ăsta!

Eu mi-am înghiţit nodul din gât.

— În legătură cu... ăăă... harta – şi m-am uitat la ceas, calculând viteze şi distanţe.

Ernie s-a prins că era ceva putred.

— Care-i problema cu harta?

Răspunsul meu s-a înecat într-un urlet de amărăciune tribală. Anglia egalase. Şi *exact* în momentul acela, fără glumă, Withers a băgat capul înăuntru. Ochii lui de gestapovist s-au oprit asupra noastră. Nu era deloc fericit. Johns Hotchkiss a apărut şi el lângă Withers, ne-a văzut şi a făcut, în schimb, o mutră foarte fericită. Şi-a scos telefonul mobil, ca să-şi convoace îngerii răzbunării. Un al treilea hăndrălău, într-o salopetă pătată de ceva uleios, a completat potera; din ce se vedea, Sora Noakes reuşise deocamdată să-l determine pe Johns Hotchkiss să nu amestece şi poliţia în toată povestea. Cine era hăndrălăul plin de ulei nu ştiu nici în ziua de astăzi, dar ceea ce am ştiut chiar atunci, pe loc, era că ajunseserăm la finalul jocului.

Veronica a oftat cu delicateţe:

— Aşa de mult sperasem să văd, a spus ea, pe jumătate cântând, cimbrul sălbatic de munte, printre bobocii florilor

de mai, prin care zburdai, fetițo, zburdai…

Ne aştepta o jumătate de altă viață sub imperiul medicamentelor, plină de restricții şi de programe de zi severe.

Domnul Meeks s-a ridicat, ca să meargă după temnicerul nostru. Dar nu – a scos un răcnet de proporții biblice. (Lars, apropie planul progresiv de-afară, din parcare, prin tot barul aglomerat, până jos, între amigdalele ciuruite ale domnului Meeks.) Microbiştii şi-au întrerupt conversațiile, şi-au vărsat băuturile şi au întors capetele. Până şi Withers a încremenit. Octogenarul domn Meeks a făcut un salt direct sus, pe bar, ca Fred Astaire în prima tinerețe, şi a răcnit acest SOS în numele unei frății universale:

— Nu mai esssste niciun adevărrrrat scoțian în cârrrrciuma asssta?

O propoziție întreagă! Ernie, Veronica şi cu mine am rămas cu gurile căscate ca nişte moluşte.

Moment de mare dramatism. Nimeni n-a zis nici pâs.

Domnul Meeks a împuns către Withers cu degetul arătător ca de schelet şi a incantat acest blestem străvechi:

— Aceşşştia d-aici, englejjjii ăşşştia, îmi calcă-n picioarrrre drepturrrrile mele lăsate de la Dumnezzzzeu! Ne-au tratat pe mine şi prrrrietenii mei ca nişte barbarrrri ş-avem marrre nevoie de ajutorrrrul vostrrrru!

Withers a mârâit către noi ceilalți:

— Veniți în linişte să vă luați pedepsele!

Accentul englezesc sudist al torționarului nostru ieşise la iveală! Un constructor s-a ridicat de la locul lui precum Poseidon şi şi-a pocnit încheieturile degetelor. Un macaragiu i s-a alăturat. Un bărbat cu gura ca de rechin, într-un costum de o mie de lire. O femeie tăietor de lemne, care avea şi cicatricele necesare ca să dovedească.

Televizorul a fost stins.

Un muntean a vorbit calm:

— Păi da, măi omule! Nu t' lăsăm noi la n'voie.

Withers a evaluat sorții de izbândă şi a scos un rânjet care voia să spună: „Vedeți-vă de treabă!“

— Oamenii ăştia sunt hoţi de maşini.

— Şi tu eş' pol'ţai?! a întrebat femeia cu securea, făcând un pas înainte.

— C-atunci, arată-ne legitimaţia – şi macaragiul a făcut şi el un pas înainte.

— Hai, că mânânci căcat, băi ăsta! s-a stropşit Poseidon.

O discuţie calmă ar fi putut însemna ca ziua să se termine prost pentru noi, dar Johns Hotchkiss a marcat şi el un gol, care i-a fost fatal. Văzând că un tac de biliard i se pusese în drum, şi-a anticipat propria nefericire cu un:

— Auzi, bă ciobane, ştii ce, poţi să te duci să-ţi tunzi taşca miţoasă dacă crezi că…

Şi un dinte de-al lui a făcut *pleosc!* în halba mea de Kilmagoon, la cinci iarzi distanţă. (Am pescuit dintele din pahar, ca să-l păstrez pe post de dovadă a unei asemenea afirmaţii puţin plauzibile, altfel nimeni nu m-ar crede în vecii vecilor.) Withers a interceptat şi-a răsucit un pumn care se îndrepta spre el, a săltat un haidamac şi l-a trântit peste masa de biliard, numai că el, căpcăunul, era unul, iar duşmanii lui înrăiţi, legiune. A, scena care a urmat a fost de-a dreptul trafalgarescă! Trebuie să recunosc: vederea brutei brutalizate nu mi-a fost întru totul neplăcută, dar când Withers a fost trântit la pământ şi au început să i se care lovituri care l-ar fi lăsat desfigurat, eu am propus o ieşire din scenă plină de tact prin culisa stângă, în direcţia vehiculului nostru împrumutat. Am plecat prin spate şi am traversat în pas alergător – atât de alergător, cât ne îngăduiau şi ne ţineau picioarele noastre însumând cel puţin trei sute de ani – parcarea măturată de vânt. Am condus tot eu. Tot spre nord.

Unde se va sfârşi toată povestea asta, zău că nu ştiu.

SFÂRŞIT

Foarte bine, stimate cititor, ai dreptul la un epilog, dacă m-ai răbdat până aici. Cumplitele mele încercări în această pensiune fără cusur din Edinburgh, ţinută de o văduvă discretă, originară de pe Insula Man. După încăierarea de la

Hanged Edward, noi, cei patru şoricei orbi, am ajuns cu maşina până la Glasgow, unde cunoştea Ernie un polițist trecut în tabăra cealaltă, care ştie ce să facă în privința motorului lui Hotchkiss. Acolo echipa noastră s-a destrămat. Ernie, Veronica şi domnul Meeks m-au condus până la gară şi mi-au făcut cu mâna. Ernie mi-a promis că avea să încaseze el şuturile dacă s-ar fi pus vreodată problema ca legea să ne ia urma, pentru că el e oricum prea bătrân ca să mai fie trimis la puşcărie – al naibii, ce atitudine civilizată! El şi Veronica urmau să se îndrepte către un loc oarecare din insulele Hebride, unde vărul predicator bun la toate al lui Ernie o făcea pe arendaşul unor moşii căzute în paragină, pentru câțiva *mafiosi* din Rusia şi câțiva nemți înamorați de dialectul galez. În toate rugăciunile mele seculare, le doresc numai bine. Domnul Meeks urma să fie depus într-o bibliotecă publică, împreună cu un anunț cum că „Sunteți rugați să aveți grijă de ursulețul acesta“ – dar eu, unul, am o bănuială: că Ernie şi Veronica au de gând să-l ia cu ei. După ce am ajuns la pensiunea văduvei insulare, am dormit sub plapuma din puf de gâscă mai ceva ca regele Arthur pe Insula Binecuvântată. De ce nu m-am urcat chiar atunci, chiar acolo, în primul tren care să fi coborât spre sud, spre Londra? Nici astăzi nu pot să spun cu siguranță. Poate că mi-am adus aminte de butada lui Denholme despre viața de dincolo de şoseaua de centură. Nu voi mai afla niciodată care a fost rolul lui în căderea mea în prizonierat, dar avea dreptate – Londra e pe harta Angliei ca un polip pe traiectul intestinului. Dincolo de ea e o altă țară.

M-am dus la bibliotecă şi am căutat numărul de-acasă al doamnei Latham. Regăsirea noastră telefonică a fost un moment emoționant. Bineînțeles, doamna Latham şi-a consumat propria emoție bălăcărindu-mă pe mine, apoi m-a pus la curent cu ce se mai întâmplase în săptămânile mele de absență. Hidra cu trei capete Hoggins îmi întorsese biroul cu fundu-n sus, când văzuse că nu mă prezentasem la castrarea convenită pentru ora trei după-masa, dar anii de făcut echilibristică financiară pe muchie de cuțit îi conferise

un avantaj deloc de neglijat înfricoşătorului meu bârlog. Ea, doamna Latham, filmase acțiunea de vandalizare cu o cameră video inteligent amplasată, pe care i-o furnizase nepotul ei. În felul acesta, frații Hoggins fuseseră puşi la respect: țineți-vă la distanță de Timothy Cavendish, îi avertizase doamna Latham, dacă nu vreți să găsiți pe Internet imaginile cu pricina şi paleta voastră de eliberări condiționate să se transforme într-una de pedepse propriu-zise. Aşa încât li s-a forțat mâna să accepte o propunere echitabilă de a fi incluşi pe lista viitoarelor încasări. (Eu, unul, îi suspectez că admirau, în taină, nervii de oțel de care dăduse dovadă cerberița mea.) Administrația imobilului a profitat de dispariția mea şi de faptul că-mi fusese distrus spațiul ca scuză pentru faptul că ne-a evacuat. Chiar acum, când scriu aceste rânduri, fostul meu sediu este transformat într-un Hard Rock Café pentru americanii măcinați de dor de casă. Editura Cavendish funcționează actualmente într-o casă de-a nepotului cel mai în vârstă al secretarei mele, care domiciliază la Tanger. Şi-acum, vestea cea mare: un studio de la Hollywood a oferit pentru producția filmului *Mama de bătaie* o sumă la fel de irațional de mare ca numărul care însoțeşte codul de bare. O mare parte din bani vor ajunge la frații Hoggins, dar şi eu, pentru prima dată de când aveam douăzeci şi doi de ani, m-am ajuns.

Doamna Latham mi-a pus ordine în cardurile bancare şi-n toate celelalte şi am ajuns să-mi fac planuri de viitor stând pe saltele de reclamă la diverse mărci de bere, precum Churchill şi Stalin la Ialta. Trebuie să spun că viitorul nu e deloc de lepădat. O să găsesc eu un scenarist hămesit care să transforme la negru notele de față, pe care tocmai le-ați citit, într-un scenariu de film scris de mine însumi. Păi, ce mama naibii, dacă Dermot Hoggins, zis „Şterge-cu-ei-pe-jos“, a putut să scrie o carte de succes, după care se face şi-un film, de ce, Doamne iartă-mă, n-ar putea şi Timothy „Lazarus“ Cavendish? O bagi în carte pe Sora Noakes, casa de nebuni şi-o faci bestseller! Femeia era sinceră – aşa cum sunt de obicei bigoții –, dar cu atât mai periculoasă, aşa că ea va fi

dată cu nume şi arătată cu degetul. Partea relativ minoră cu împrumutatul maşinii lui Johns Hotchkiss trebuie tratată cu tact, dar s-au văzut ele şi cazuri mai groase. Doamna Latham a găsit-o prin e-mail pe Hilary V. Hush, pe care a pus-o în temă cu interesul nostru față de *Jumătățile* ei *de alte vieți* – iar acum nici măcar un ceas, poştaşul ne-a adus şi partea a doua. În plic, care lămurea faptul că V-ul vine de la Vincent, era băgată şi o fotografie – ce mai sac de slană! N-oi fi nici eu vreun Chippendale, dar Hilary e o batoză care-ar umple nu două, ci trei locuri de la clasa Economic. Îmi propun să descopăr dacă Luisa Rey mai trăieşte cumva – şi voi face asta dintr-un cotlon de la Whistling Thistle, biroul meu *de facto,* o tavernă cu aspect de galion eşuat, de pe o alee dosnică, unde Mary, regina Scoției, îl invoca pe diavol ca s-o ajute în cruciada ei. Proprietarul, ale cărui măsuri duble s-ar numi cvadruple în Londiniumul[64] condus după principii manageriale, jură c-o vede în mod regulat pe Majestatea-Sa blestemată. *In vino veritas.*

Cam asta ar fi, în linii mari. Vârsta a doua trece, dar atitudinea, şi nu anii, îl condamnă pe om fie să treacă în rândurile morților vii, fie să opteze pentru mântuire. Printre tineri se găsesc nu puține suflete de morți vii. Ei zoresc de colo-colo, aşa încât putreziciunea interioară le stă ascunsă câteva zeci de ani, atâta tot. Afară, fulgi durdulii de zăpadă cad peste acoperişurile de țigle şi peste zidurile de granit. Precum Soljenițân care trudea în Vermont, o să-mi găsesc şi eu de lucru în exil, departe de metropola care mi-a mâncat sufletul.

Şi, tot precum Soljenițân, o să mă-ntorc într-un apus însorit.

[64] Denumirea oraşului Londra din timpul stăpânirii romane.

JUMĂTĂȚI DE ALTE VIEȚI. PRIMUL MISTER DESCURCAT DE LUISA REY

40

Marea cea neagră dă buzna în maşină vâjâind. Apa rece îi zgâlţâie Luisei simţurile şi-o readuce la viaţă. Volkswagenul ei a străpuns apa cu fundul înainte, sub unghi de patruzeci şi cinci de grade, aşa încât scaunul i-a salvat şira spinării, dar acum Broscuţa se răsuceşte cu fundul în sus. Centura de siguranţă o susţine pe Luisa cu capul la câteva degete de parbriz. *Ieşi afară sau mori aici.* Luisa intră în panică, trage apă în plămâni şi tuşeşte, luptându-se să găsească o pungă de aer. *Desfă-ţi centura.* Se suceşte şi întinde o mână în sus, căutând catarama centurii. *Apasă pe buton.* Nu se lasă apăsat. Maşina se înclină şi mai mult, se cufundă şi mai adânc şi, cu un zgomot scrâşnit, o pungă de aer în formă de sepie gigantică se prelinge afară. Luisa îşi înfige degetul disperată în buton şi cureaua o eliberează brusc. *Mai mult aer.* Găseşte o pungă de aer prinsă dincoace de parbriz, prin care se vede apa neagră. Presiunea mării ţine portiera închisă. *Învârte mânerul şi dă geamul în jos.* Geamul urcă până la jumătate şi se blochează – *exact unde se blochează întotdeauna!* Luisa se scutură din toate puterile, îşi strecoară capul, umerii, pieptul prin jumătatea de deschizătură.

Raportul lui Sixsmith!

Luisa se trage înapoi în interiorul maşinii care se scufundă. *Al naibii, nu văd nimic. O pungă de plastic de gunoi. Vârâtă sub scaun.* Se chirceşte în spaţiul înghesuit… *Ia uite-o. Se* opinteşte, cum s-ar opinti o femeie să tragă un sac de bolovani. Îşi vâră mai întâi picioarele pe geamul întredeschis, dar raportul nu încape. Maşina se scufundă şi o trage şi pe Luisa după ea.

Au început deja s-o doară plămânii. Hârtiile îmbibate de apă sunt de patru ori mai grele. Punga de gunoi a trecut de geamul maşinii, dar în timp ce dă din picioare şi se luptă să se ridice, Luisa simte o uşurare. Sutele de pagini scapă din mapa de culoarea vaniliei şi se răspândesc în toate direcţiile

în care le duce marea, se răsucesc în jurul ei, *parc-ar fi jocul de cărți din* Alice, își scoate pantofii cu vârfurile degetelor de la picioare. Plămânii ei strigă, înjură, imploră. Fiecare bătaie a inimii răsună ca o bubuitură în urechile Luisei. *Care-i susul aici?* Apa este mult prea sumbră ca să poată bănui măcar. *În sus e cât mai departe de maşină.* Plămânii stau să-i cedeze într-o clipă. *Da' maşina unde e?* Luisa are o străfulgerare: a plătit cu viața pentru Raportul Sixsmith.

41

Isaac Sachs priveşte în jos, către dimineața splendidă din Pennsylvania. Suburbiile ca nişte labirinturi de căsuțe ivorii şi de pajişti ca mătasea, cu intarsii de piscine turcoaz. Geamul micului avion turbo-reactor privat e rece pe obrazul lui. Exact sub scaunul său, la şase picioare adâncime, în compartimentul de bagaje, se află o servietă care conține suficient explozibil C-4 pentru a transforma un avion într-un meteorit. *Şi, deci, ți-ai ascultat conştiința,* se gândeşte Sachs. *Luisa Rey a primit Raportul Sixsmith.* Încearcă să-şi amintească detaliile chipului ei – cât mai multe cu putință. *Ce sentiment te-ncearcă: de îndoială, de uşurare, de teamă, de îndreptățire?*

O premoniție: că n-o s-o mai văd niciodată.

Alberto Grimaldi, omul pe care l-a dat pe mâna adversarilor, râde la observația unuia dintre asistenții săi. Însoțitoarea de zbor trece cu o tavă pe care zornăie paharele cu băuturi. Sachs îşi refugiază atenția în carnetul lui de însemnări, în care scrie aceste propoziții:

● *Expunere: acțiunile trecutului concret + ale trecutului* virtual *se pot ilustra printr-un eveniment bine cunoscut istoriei colective, cum ar fi scufundarea* Titanicului. *Modul* concret *în care s-a petrecut catastrofa se cufundă în obscuritate din ce în ce mai mult, pe măsură ce martorii oculari se sting, documentele se distrug + epava propriu-zisă a navei se dizolvă*

în mormântul de apă care este Atlanticul. În schimb, scufundarea virtuală *a* Titanicului, *construită din amintiri recuperate, din hârtii, din zvonuri, din imaginație – pe scurt, din credință – devine din ce în ce mai „adevărată". Trecutul concret este fragil, tot mai şters + tot mai problematic de accesat + reconstituit; în schimb, trecutul virtual este maleabil, tot mai proaspăt + tot mai dificil de ignorat / dovedit ca fiind fraudulos.*

● *Prezentul face apel la trecutul virtual pentru a-şi atinge scopurile, pentru a conferi credibilitate mitologiilor sale + legitimitate încercărilor de impunere a voinței. Puterea caută +* este *dreptul de a „modela" trecutul virtual. (Acela care-l plăteşte pe istoric este şi cel care face muzica.)*

● *Nevoia de simetrie face necesară şi existența unui* viitor *concret + virtual. Ne închipuim cum va arăta săptămâna viitoare, anul viitor sau anul 2225 – un viitor virtual, construit din dorințe, profeții + vise cu ochii deschişi. Viitorul acesta virtual poate influența viitorul concret, aşa cum se întâmplă în cazul unei profeții autodeterminante, dar viitorul concret îl va eclipsa, cu siguranță, pe cel virtual, aşa cum ziua de mâine o eclipsează pe cea de azi. La fel ca Utopia, viitorul concret + trecutul concret nu există decât la o distanță neclară, unde nu sunt de folos nimănui.*

● *Întrebare: Există vreo distincție semnificativă între un simulacru de fum, oglinzi + umbre – trecutul concret – şi un alt simulacru asemănător – viitorul concret?*

● *Un model al timpului: o infinită păpuşă Matrioşka de momente pictate; fiecare „ambalaj" (prezentul) încastrat într-un cuib de „ambalaje" (trecutele prezenturi), pe care eu îl numesc trecut concret, este* perceput *ca trecut virtual. Păpuşa lui „acum" poartă încastrate, în mod similar, un cuib de prezenturi care abia urmează şi pe care eu le numesc viitor concret, dar sunt* percepute *ca fiind viitor virtual.*

● *Declarație: M-am îndrăgostit de Luisa Rey.*

Detonatorul este acționat. Explozibilul C-4 este detonat. Avionul este înghițit de o minge de foc. Tot ce conține

avionul: părți metalice, obiecte de plastic, cablaje, pasageri, oasele, hainele, caietele lor de însemnări şi creierele – toate-şi pierd substanța în flăcările care depăşesc 1200 de grade Celsius. Necreații şi morții există numai în trecutul nostru concret şi în cel virtual. De-acum începe bifurcarea celor două trecuturi.

42

— Cică Betty şi Frank aveau nevoie să-şi echilibreze finanțele, spune Lloyd Hooks în fața celor cu care-şi ia micul dejun la Hotelul Swannekke. Un cerc de neofiți şi acoliți îl ascultă cu atenție neştirbită pe „gurul“ în materie de energie al Preşedintelui. Aşa că se hotărăsc ei împreună că Betty trebuie să iasă pe traseu ca să facă nişte bani de coşniță. Se face noapte. Frank o duce pe Betty cu maşina până pe Aleea Curvelor, ca să se apuce de noua ei meserie. „Auzi, Frank“ – zice Betty de pe marginea trotuarului – „câți bani să le cer?“ Frank face socoteala şi-i spune: „O sută de dolari pentru toată treaba“. Betty face câțiva paşi; Frank parchează pe-o alee mai liniştită. Nu trece mult şi opreşte un tip într-un Chrysler vechi, ca vai de el, şi-o abordează pe Betty: „Cât iei pe toată noaptea, dulceață?“ Betty zice: „O sută de dolari“. Tipu' zice: „N-am decât treizeci de dolari. Ce-mi faci de treizeci?“ Atunci, Betty se repede pe aleea pe care parcase Frank şi-l întreabă. Frank zice: „Spune-i că de treizeci de dolari i-o iei în mână“. Şi Betty se duce înapoi şi-i spune tipului…

Lloyd Hooks îl zăreşte pe Bill Smoke undeva în fundul sălii. Bill Smoke ridică unul, două, trei degete; cele trei degete şi le strânge-n pumn; cu pumnul face un gest ca şi cum ar lovi. *Alberto Grimaldi – mort; Isaac Sachs – mort; Luisa Rey – moartă. Şmecherul, şterpelitorul, şarla.* Hooks îi spune lui Smoke din ochi c-a priceput şi-n mintea lui prinde contur o eventuală scenă dintr-un mit grecesc: *Crângul sacru al Artemidei era păzit de un războinic-preot care trăia în huzur şi-*

şi câştigase preoția omorându-şi predecesorul. Ori de câte ori dormea, îşi punea viața în primejdie. Grimaldi, ai moțăit mult prea mult.

— Aşa... Deci, Betty se duce înapoi şi-i spune tipului că de treizeci de dolari i-o ia în mână – dacă-i convine, bine; dacă nu, iar bine. Tipul zice: „Bine, dulceață, suie-te-n maşină. Mă mulțumesc şi cu laba. E vreo alee mai liniştită pe-aici?“ Betty îl pune să tragă maşina pe aleea unde parcase şi Frank şi tipu-şi desface pantalonii şi scoate la iveală o... ştiți ce vreau să spun... o măciucă de uriaş. „*Stai* aşa!“ – înghite-n sec Betty – „că mă-ntorc imediat!“ Şi sare jos din maşina tipului, dă fuga la Frank şi-i bate-n geam. Frank dă geamul jos. „Ce mai e?“ – şi Hooks face o pauză, ca pentru poanta finală. Betty zice: „Auzi, Frank, ştii ce? Poți să-i împrumuți tipului ăstuia şaptezeci de dolari?“

Bărbații aceia, care se pregătesc să devină membri ai unor consilii de administrație, scâncesc ca hienele. *Ăla care-a zis că fericirea nu poți să ți-o cumperi cu bani* – cugetă Lloyd Hooks în extaz – *se vede treaba că n-avea destui.*

43

Hester van Zandt se uită cu binoclul la scafandrii care plonjează. Un adolescent desculț, cu o mutră nefericită şi cu un *poncho* pe umeri, care se plimbă de-a lungul plajei, mângâie corcitura de câine a lui Hester.

— Au găsit maşina, Hester? Strâmtoarea-i adâncă, nu glumă, în locul ăla! De-aia merge pescuitul atât de bine-acolo.

— Greu de spus de la depărtarea asta.

— Asta, da, ironie: să te îneci în marea pe care tot tu o poluezi. Paznicului i s-au cam aprins călcâiele după mine. Mi-a spus că şoferul era beat – de fapt, era o femeie –, pe la ora patru dimineața.

— Podul Swannekke se supune aceloraşi măsuri de pază speciale ca şi insula. Cei de la Seaboard pot să spună ce vor

ei. Nimeni n-o să vină să le verifice povestea.

Adolescentul cască.

— Tu ce zici, s-o fi înecat în maşină femeia aia? Sau crezi c-a apucat să iasă şi s-o fi înecat dup-aia?

— Deh, ştiu şi eu?

— Dacă era atât de beată cât să-şi bage maşina-n parapetul podului, n-avea cum s-ajungă până la țărm.

— Cine poate şti?

— Oribilă moarte – şi adolescentul mai cască o dată şi-o ia din loc.

Hester van Zandt îşi târşâie picioarele înapoi spre rulota ei. Milton amerindianul stă cu fundul pe treptele rulotei şi bea lapte dintr-o cutie de carton. Se şterge la gură şi-i spune:

— Femeia-Minune s-a trezit.

Hester trece pe lângă Milton şi-o întreabă pe femeia de pe canapeaua ei cum se simte.

— Norocoasă că trăiesc – îi răspunde Luisa Rey –, plină de brioşe, ceva mai uscată. Îți mulțumesc pentru hainele de-mprumut.

— Zi mersi c-avem aceleaşi măsuri. Îți caută maşina cu scafandri.

— Raportul Sixsmith îl caută, nu maşina mea. Dacă m-ar găsi şi pe mine moartă, ar primi un premiu.

Milton încuie uşa.

— Deci te-ai izbit de parapet, ai căzut în mare, ai reuşit să ieşi dintr-o maşină care se scufunda şi-ai înotat trei sute de iarzi până la țărm – fără nicio altă stricăciune decât nişte mărunte vânătăi.

— Mă doare, şi-ncă tare de tot, când mă gândesc la polița mea de asigurare pierdută.

— Care-i următoarea ta mişcare? întreabă Hester, aşezându-se şi ea.

— Mă rog, întâi trebuie s-ajung pân-acasă, ca să-mi iau câteva lucruri. De-acolo, mă duc să stau la mama, în Ewingsville. Mai departe… o iau de la capăt. Dacă n-am raportul, nu pot să mă duc nici la poliție, nici la redactorul-şef, să le spun că se-ntâmplă nu ştiu ce pe insula

Swannekke.

— Dar o să fii în siguranță la mama ta?

— Atâta timp cât la Seaboard se ştie că m-am înecat, Joe Napier n-o să se-apuce să mă caute. Când o să afle că totuşi nu m-am... – şi Luisa ridică din umeri, etalându-şi armura de fatalism pe care i-au clădit-o evenimentele din ultimele şase ore. În deplină siguranță, probabil că nu. Cred că este un grad acceptabil de risc. Nu mi se-ntâmplă lucruri de-astea atât de des, cât să fi ajuns expertă.

Milton îşi îndeasă degetele mari de la mâini în buzunarele jeanşilor.

— Te duc eu înapoi cu maşina până la Buenas Yerbas. Lasă-mă doar să mă duc să chem un prieten, care o să vină cu camioneta lui să te ia de-aici.

— Ce băiat de treabă! zice Luisa după plecarea lui Milton.

— Eu mi-aş lăsa şi viața în grija lui, o asigură Hester.

44

Milton se îndreaptă cu paşi mari către amărâtul de magazin cu de toate, de la care se aprovizionează tabăra, parcul de rulote, clienții plajelor, maşinile care vin şi pleacă de la Swannekke şi locuitorii caselor izolate din împrejurimi. De la un aparat de radio aşezat în spatele tejghelei, se-aude un cântec de-al formației Eagles. Milton introduce o monedă în telefonul public, verifică dacă nu cumva pereților cabinei le-au crescut urechi şi formează un număr din memorie. Vaporii de apă se înalță ca nişte *djini* malefici din turnurile de răcire de la centrala Swannekke. Coloanele se înşiră deopotrivă către nord şi sud – către Buenas Yerbas şi Los Angeles. *Ce chestie,* se gândeşte Milton: *puterea, timpul, gravitația şi iubirea. Forțele care te doboară pe bune – toate sunt invizibile.*

— Alo, Napier? Eu sunt. Auzi, femeia aia pe care o cheamă Luisa *Rey*... Mă rog, hai să zicem că n-a... Să zicem că încă se mai află printre noi, ca să sugă acadele şi să-şi plătească

utilitățile. Cam cât ai fi tu dispus să dai ca să afli pe unde se-nvârte fata asta? Zău? Păi, cât? Nu, spune *tu* o cifră. Foarte bine, înmulțeşte cu doi... Nu? Mi-a părut bine să te-aud, Napier. Trebuie să-nchid acuma... – şi Milton rânjeşte – ... contul obişnuit, peste cel mult o zi lucrătoare, te *rog* frumos. Exact aşa. Ce anume? Nu, n-a mai văzut-o nimeni altcineva în afară de Țicnita van Zandt. Nu. A zis ceva de el, dar cică e pe fundul cel albastru al mării. Absolut sigur. Îl mănâncă peştii. Sigur că nu, informațiile mele îți aparțin în exclusivitate... Îhî, o duc eu cu maşina până unde stă, şi de-acolo merge să stea la maică-sa... Bine, fac eu cumva să dureze o oră. Contul obişnuit. Nu mai mult de-o zi lucrătoare.

45

Când descuie uşa de la intrare, pe Luisa o întâmpină zgomotele unui meci de baseball duminical şi miros de floricele.

— Ți-am spus eu că ai voie să prăjeşti în ulei? strigă ea adresându-i-se lui Javier. Şi storurile – de ce sunt trase?

Javier vine spre ea țopăind de-a lungul coridorului şi zâmbind.

— Bună, Luisa! Unchiul tău Joe a făcut floricele. Ne uităm la *Giants* contra *Dodgers.* De ce eşti îmbrăcată ca o babă?

Luisa simte cum i se chircesc mațele.

— Vino-ncoace! Unde e?

— Pe canapea! se hlizeşte Javier. Da' ce-ai pățit?

— Vino-ncoace, când îți spun! Te caută maică-ta.

— Mama e la hotel şi face ore suplimentare.

— Luisa, nu eram eu – pe pod – nu eram eu! zice Joe Napier, făcându-şi apariția în spatele băiatului şi ținându-şi palmele ridicate, ca şi cum ar vrea să liniştească un animal rănit. Ascultă-mă...!

Vocea Luisei vibrează:

— Javi! Ieşi afară! Treci în spatele meu!

Napier ridică şi el glasul:

— Ascultă ce-ți spun...!

Da, uite că stau de vorbă cu ucigaşul meu.

— De ce dracului aş sta s-ascult o *vorbă* din ce-mi spui?

— Pentru că sunt singurul din tot colectivul de la Seaboard care *nu* vrea să te vadă moartă! strigă Napier furios. Acolo, în parcare, încercam să te previn! *Gândeşte-te!* Dacă eram eu asasinul, crezi că mai aveam acum conversația asta? Nu ieşi nicăieri, pentru numele lui Dumnezeu! Nu eşti în siguranță! S-ar putea ca şi apartamentul tău să fie de-acum supravegheat. De-aia sunt storurile trase!

Javier priveşte cu gura căscată. Luisa îl ține strâns pe băiat, dar nu ştie încotro s-o ia ca să îndepărteze primejdia.

— Ce cauți aici?

Napier s-a liniştit din nou, dar este obosit şi tulburat.

— L-am cunoscut pe tatăl tău, când era polițist. În ziua capitulării japonezilor, pe Cheiul Silvaplana. Intră, Luisa. Şi stai jos.

46

Joe Napier îşi făcuse socoteala că puştiul vecinilor avea s-o încetinească pe Luisa suficient, cât s-apuce el s-o facă să-l asculte. Nu se simte prea mândru de cât de bine i-a reuşit stratagema. Fiind un observator mai mult decât un orator, Napier îşi alege cuvintele cu mare grijă:

— În 1945, eram deja de şase ani polițist la Secția din Districtul Spinoza. N-aveam citări pe ordinul de zi, n-aveam nici bile negre. Eram un polițist obişnuit, care-şi ştia lungul nasului şi ieşea c-o fată obişnuită, dactilografă de meserie. Pe 14 august, am auzit la radio că japonezii capitulaseră şi, la Buenas Yerbas, toată lumea s-a legat într-o *hula*[65] generalizată. Băutura a curs în valuri, maşinile s-au luat la

[65] Sau *hula-hula,* dans originar din Hawaii.

întrecere, artificiile au zburat de peste tot, oamenii şi-au luat liber, chiar dacă şefii lor nu le-au dat. Pe la ora nouă, colegul meu şi cu mine am fost chemaţi în Little Korea, la un accident cu victimă şi fugă de la locul faptei. În mod normal, nu ne băteam capul cu partea aia de oraş, dar victima cică era un băieţel alb, aşa că ne-ar fi stat pe cap rudele lui şi ne-ar fi pus întrebări. Eram pe drum într-acolo, când am primit un Cod-8 de la tatăl tău, care chema toate maşinile disponibile pe Cheiul Silvaplana. Acuma, o regulă nescrisă era că nu te duceai să-ţi bagi nasul în zona aia de docuri – dacă nu voiai să-ţi închei cariera. Acolo-şi aveau mafioţii depozitele, sub umbrela Primăriei. Asta era una, şi-apoi Lester Rey – şi Napier se hotărăşte să nu-şi ţină-n frâu vocabularul – era cunoscut ca un poliţist care frecventase şcoala de duminică, o sulă-n coastă de la Secţia a Zecea. Dar fuseseră doborâţi doi colegi de-ai noştri, şi-atunci nu mai era deloc acelaşi lucru. Putea fi chiar amicul tău cel care trăgea să moară pe caldarâm într-o baltă de sânge. Aşa c-am călcat pedala de acceleraţie până la fund şi-am ajuns pe chei, imediat după o altă maşină de la Spinoza – erau Brozman şi Harkins. La început, n-am văzut nimic. Nici picior de Lester Rey, nici ţipenie de maşină de poliţie. Felinarele care mărgineau docul erau stinse. Am intrat cu maşinile printre doi pereţi de containere de mărfuri, am dat un colţ şi-am intrat într-o curte unde nişte bărbaţi încărcau un camion militar. M-am gândit că nimeriserăm în altă zonă a docurilor. Şi-atunci ne-a lovit o ploaie de gloanţe. Brozman şi Harkins au încasat prima rafală – frâne, cioburi de sticlă peste tot, maşina noastră s-a buşit de-a lor. Eu şi colegul meu ne-am rostogolit afară din maşină şi ne-am ascuns după o stivă de ţevi de oţel. Claxonul maşinii lui Brozman suna de zor, nu se mai oprea şi nici el, nici Harkins nu mai coborau odată. Alte gloanţe au început să şuiere în jurul nostru, de m-am căcat pe mine – doar mă făcusem poliţist tocmai ca să *evit* zonele de război. Colegul meu a început să tragă şi el. M-am luat după el şi-am început să trag, dar şansele noastre să rănim pe cineva erau zero tăiat, îţi spun sincer că m-am bucurat

când am văzut camionul hurducându-se prin fața noastră. Ca un tâmpit ce eram pe-atunci, am ieşit din ascunzătoare prea devreme – ca să văd eu dacă reuşeam să-i zăresc numărul de înmatriculare. (Aici, Napier se opreşte, simțind că-l doare limba de la rădăcină.) Ei, şi după asta s-au întâmplat câteva lucruri: de dincolo de curte, un individ se repede înspre mine urlând. Eu trag şi ratez – cea mai fericită ratare a vieții mele – şi-a vieții tale, Luisa, pentru că, dacă-l împuşcam pe taică-tu, acuma nu mai erai aici. Lester Rey îmi face semn, în timp ce aleargă înspre mine, să mă uit în spate şi trage un şut într-un obiect aruncat din spatele camionului, care se rostogolea către mine. Pe urmă, o lumină orbitoare mă frige, o bubuitură mă loveşte-n moalele capului şi simt o străfulgerare de durere în dos. Am rămas acolo, zăcând unde căzusem, numai pe jumătate conştient, până când am fost săltat de la pământ şi înghesuit într-o ambulanță.

Luisa rămâne la fel de tăcută.

— Am avut noroc. O schijă de grenadă mi-a străpuns amândouă bucile. În rest, n-aveam nimic. Doctorul mi-a spus că nu mai văzuse niciodată patru găuri făcute de acelaşi proiectil. Tatăl tău, în schimb, nu era la fel de bine. Lester, bietul de el, arăta ca o bucată de brânză de-aia din Elveția. În ajunul ieşirii mele din spital, fusese operat, dar nu reuşiseră să-i salveze ochiul. Ne-am strâns mâinile şi-atât, pe urmă eu am plecat – nu ştiam ce să-i spun. Cel mai umilitor lucru pe care i-l poți face unui om este să-i salvezi viața. Ştia şi Lester foarte bine treaba asta. Dar nu trece o zi, poate nici măcar un ceas, în care să nu mă gândesc la el. De câte ori m-aşez pe scaun.

Luisa rămâne tăcută o vreme.

— De ce nu mi-ai spus toate astea pe insula Swannekke?

Napier se scarpină după ureche.

— M-am temut să nu profiți de legătura asta ca să mă storci de informații…

— Despre ce i s-a întâmplat de fapt lui Rufus Sixsmith?

Napier nu spune *da,* nu spune nici *nu.*

— Ştiu cum lucrează reporterii.

— *Tu* îmi cauți *mie* nod în papură în materie de integritate?

Vorbeşte la modul general – n-avea de unde să afle despre Margo Roker.

— Dacă o ții tot aşa, cu căutatul raportului întocmit de Rufus Sixsmith – şi Napier se întreabă, în sinea lui, dacă e cazul să spună aşa ceva de față cu băiatul o să te trezeşti pe lumea cealaltă, de-a dreptul şi fără multă vorbă. Nu c-aş face-o eu! Dar asta o să pățeşti. Te rog, pleacă din oraş chiar acum. Lasă-le încolo, viața şi slujba pe care le-ai avut pân-acum, şi pleacă!

— Alberto Grimaldi te-a trimis să-mi spui treaba asta, nu-i aşa?

— Nu ştie nimeni că sunt aici – ferească Dumnezeu! –, iar dacă află, sunt şi eu în acelaşi rahat ca tine.

— O întrebare, înainte de toate.

— Vrei să mă-ntrebi – şi lui Napier îi pare rău că băiatul n-a plecat încă – dacă eu i-am aranjat „soarta“ lui Sixsmith. Răspunsul este *nu.* Genul ăsta de… lucrări – nu sunt treaba mea. Nu spun că nu sunt vinovat. Spun doar atât: că singura mea vină este că mă uit în altă parte. Omul de casă al lui Grimaldi l-a omorât pe Sixsmith şi ți-a făcut ție vânt cu maşina de pe pod azi-noapte. Este un bărbat pe nume Bill Smoke – unul dintre multele lui nume, din câte bănuiesc. Nu pot să te conving, dar sper s-ajungi să-mi dai dreptate.

— De unde ştiai c-am supraviețuit?

— Dintr-o speranță fără noimă. Zău aşa, viața ta e mai prețioasă decât un nenorocit de articol. Te rog din suflet, pentru ultima oară – şi-ți promit că e chiar ultima oară –, să renunți la subiectul ăsta. Acum trebuie să plec şi mă rog la Dumnezeu să faci şi tu la fel – şi se ridică în picioare. Mai e ceva: ştii să tragi cu pistolul?

— Am alergie la pistoale.

— Cum adică?

— Armele-mi provoacă greață. La propriu.

— *Oricine* ar trebui să ştie să folosească o armă.

— Da, bineînțeles, de-aia-i vezi cu sutele înşirați prin toate

morgile. Crezi că Bill Smoke o să stea s-aştepte politicos până-mi scot eu pistolul din poşetă? Singura mea scăpare este să adun probe care să facă în aşa hal praf şi pulbere toată afacerea, încât asasinarea mea să nu mai aibă niciun rost.

— Nu subestima plăcerea omului în fața răzbunărilor mărunte.

— Şi ce-ți mai pasă ție? Ți-ai răscumpărat datoria față de tata. Ți-ai pus conştiința la adăpost.

Napier oftează abătut.

— Mi-a plăcut meciul, Javi.

— Mincinosule! zice băiatul.

— Da, te-am mințit, dar nu înseamnă că sunt mincinos. E rău să minți, dar dacă lumea s-ar învârti în sens invers, un rău mărunt ar putea deveni un mare bine.

— Nu pricep nimic din ce spui.

— Nici nu m-aştept să pricepi, şi totuşi chiar aşa este – şi Joe Napier iese pe uşă.

Javier, care e tot supărat, o ia în primire şi pe Luisa:

— Şi tu-mi faci mie mutre că mă joc cu viața mea, numai fiindcă sar peste două amărâte de balcoane?

47

Paşii lui Javier şi ai Luisei răsună în casa scării. Javier trage cu ochiul peste balustradă. Etajele de jos se afundă precum vârtejul unei cochilii. Îl apucă amețeala, ca un curent care i se strecoară în tot corpul. La fel i se întâmplă dacă se uită în sus.

— Dac-ai putea să vezi în viitor, întreabă el, ai trage cu ochiul?

— Depinde dacă poți să-l modifici sau nu, zice Luisa, atârnându-şi poşeta de umăr.

— Să zicem că poți. De pildă, să zicem c-ai vedea că urmează să fii răpită de spioni comunişti la etajul doi – şi-atunci iei liftul şi te duci direct la parter.

— Dar dacă spionii ăia cheamă liftul şi decid să răpească pe oricine găsesc în el? Dacă tocmai încercarea de a evita viitorul este cea care-l atrage după sine?

— Dac-ai putea să *vezi* viitorul, aşa cum vezi capătul străzii de pe acoperişul magazinului Kilroy, ar însemna că el există deja. Şi dacă există deja, nu-l mai poţi schimba.

— Da, dar ceea ce se află la capătul străzii nu ia fiinţă în funcţie de ce *faci* tu. Este ceva făcut dinainte de urbanişti, de arhitecţi, de proiectanţi – asta dacă nu te duci şi arunci în aer vreo clădire sau mai ştiu eu ce. Orice se întâmplă peste un minut, *aia* e-n funcţie de ce faci tu.

— Şi-atunci, cum rămâne: poţi să modifici viitorul sau nu?

Poate că răspunsul nu e ceva ce ţine de metafizică, poate că ţine, pur şi simplu, de putere.

— Asta-i o mare necunoscută, Javi.

Au ajuns la parter. Bicepşii bionici ai *Omului de şase milioane de dolari* se încordează scrâşnind la televizorul lui Malcolm.

— La revedere, Luisa.

— Nu plec din oraş pentru totdeauna, Javi.

La iniţiativa băiatului, îşi strâng mâinile. Gestul o surprinde pe Luisa Rey: îl simte ca pe ceva formal, final şi intim.

48

Un orologiu montat într-o carcasă de argint bate ora unu a prânzului în casa din Ewingsville a lui Judith Rey. Bill Smoke este angajat într-o discuţie cu nevasta unui finanţist:

— Casa asta are întotdeauna darul să scoată la lumină demonul dorinţei nesătule din mine, îi mărturiseşte femeia de cincizeci de ani şi ceva, plină de bijuterii. Este o copie după o casă a lui Frank Lloyd Wright. Originalul, din câte înţeleg, se află undeva pe la periferia Salemului, adaugă ea, stând cu un deget mai aproape de el decât s-ar cuveni. *Şi tu arăţi ca o vrăjitoare de la periferia Salemului, care a luat-o*

razna de-a binelea la Tiffany's, cugetă Bill Smoke, comentând cu voce tare:

— Nu zău, chiar aşa?!

Picoliţele hispanice aduse de firma furnizoare se plimbă printre musafirii exclusiv albi cu tăvi pline cu mâncare. Şervete de pânză în formă de lebădă poartă cărţi de vizită cu locurile.

— Stejarul ăla cu frunze albe, de pe peluza din faţă, trebuie să fi fost deja aici când au fost construite clădirile misiunii spaniole, zice nevasta finanţistului. Nu credeţi?

— Nu mă-ndoiesc. Stejarii trăiesc şase sute de ani. Două sute ca să crească, două sute ca să trăiască propriu-zis, două sute ca să moară.

Smoke o vede pe Luisa intrând în camera somptuoasă şi lăsându-se sărutată pe amândoi obrajii de către tatăl ei vitreg. *Ce vreau eu de la tine, Luisa Rey?* O musafiră cam de aceeaşi vârstă o îmbrăţişează.

— Luisa! Câţi ani au trecut – trei, patru? De-aproape, însă, şarmul celeilalte femei devine insinuant şi intrigant: Dar spune-mi, e-adevărat că nu te-ai *măritat* încă?

— Te asigur că nu, îi răspunde Luisa sec. Dar *tu*?

Smoke ştie că ea îi simte privirea, îşi mută din nou atenţia către nevasta finanţistului şi se declară de acord că da – există arbori sequoia la nici şaizeci de minute depărtare, care erau deja maturi când s-a urcat Nabucodonosor pe tron. Judith Rey se urcă pe un taburet adus tocmai în acest scop şi bate cu o lingură de argint într-o sticlă de şampanie *rosé,* până când toată lumea se întoarce către ea:

— Doamnelor, domnilor şi dragi tineri! declamă ea. Mi se spune că cina noastră e servită. Dar, înainte să trecem cu toţii la masă, aş vrea să spun câteva cuvinte despre activitatea minunată pe care o depune Societatea Bolnavilor de Cancer din Buenas Yerbas şi despre cum vor fi folosiţi banii pe care dumneavoastră îi dăruiţi cu atâta generozitate la colecta noastră de fonduri de astăzi...

Bill Smoke distrează o pereche de copii scoţând la iveală, parcă din neant, un *krugerrand* de aur strălucitor. *Ce vreau*

eu de la tine, Luisa Rey, este un omor în absolută intimitate. Pentru o clipă, Smoke se miră de puterile dinăuntrul nostru care nu sunt ale noastre.

49

Picolițele au adunat de pe masă farfuriile de desert, în aer plutesc aburi ințepători de cafea şi peste toată încăperea domneşte o moleşeală de duminică după-amiază în care s-a mâncat prea mult. Musafirii mai în vârstă îşi caută cotloane în care să moțăie puțin. Tatăl vitreg al Luisei adună în jurul lui un grup de persoane de aceeaşi vârstă, cărora le arată colecția lui de automobile din anii cincizeci. Soțiile şi mamele se lansează în manipulări aluzive. Copiii de şcoală ies afară şi zburdă prin grădina însorită şi în jurul bazinului de înot. Tripleții Henderson domină conversațiile de la masa codoşlâcurilor. Fiecare dintre ei are ochii la fel de albaştri şi părul la fel de auriu ca şi frații săi, aşa că Luisa nu-i poate deosebi unul de altul.

— Ce-aş face *eu* dac-aş fi Preşedinte? zice unul dintre cei trei frați. În primul rând, mi-aş propune să *câştig* Războiul Rece, nu mi-aş propune numai să nu-l pierd.

— Eu *sigur* nu m-aş ploconi – supraliciteazâ un altul – în fața unor arabi ai căror strămoşi îşi parcau cămilele pe câte-un petic de nisip norocos…

— … şi nici în fața unor gălbejiți care flutură steagul roşu. Aş construi – şi nu mi-e frică să spun – un imperiu la care țara noastră are tot dreptul: un imperiu corporatist. Pentru că, dacă noi n-o facem…

— … japonezii or să ne ia fața. Corporațiile reprezintă viitorul. Trebuie să lăsăm afacerile să ne conducă țara şi să edifice o adevărată meritocrație.

— Care să nu fie sufocată de politici sociale, de sindicate, de „acțiuni de afirmare“ pentru toți amputații, transsexualii, colorații, vagabonzii, arahnofobii…

— O meritocrație a agerimii. O cultură care să nu se

ruşineze de faptul că este conştientă că bogăția şi puterea se atrag…

— … şi că *inginerii* bogăției – adică noi – sunt răsplătiți. Când un om aspiră să ajungă la putere, eu îi pun o singură întrebare: gândeşte ca un om de afaceri?

Luisa îşi plimbă şervețelul în pumn până-l transformă într-o mingiuță şi zice:

— Eu îi pun trei întrebări simple: de unde şi-a luat puterea pe care-o are? Cum şi-o foloseşte? Şi cum îi poate fi luată înapoi, mama lui de nenorocit?

50

Judith Rey o găseşte pe Luisa urmărind buletinul de ştiri al după-amiezii în bârlogul soțului ei.

— L-am auzit pe Anton Henderson spunând ceva de-o „muiere cu coaie“ şi zău că nu ştiu, Bombonel, dacă nu era vorba despre tine – nu râde, că nu-i de râs! Ieşirile-astea ale tale de… rebelă sunt din ce în ce mai nesuferite. Te plângi de cât de singură eşti şi, când eu te prezint unor tineri simpatici, tu-i trimiți la plimbare cu tonul tău de „muiere cu coaie“ de la *Spyglass!*

— Când m-ai auzit tu pe mine plângându-mă de singurătate?

— Băieți ca frații Henderson nu cresc în copaci, să ştii.

— Căpuşele cresc în copaci.

La uşă se aude o bătaie scurtă; Bill Smoke îşi vâră numai capul înăuntru.

— Doamnă Rey? Mă iertați că vă deranjez, dar trebuie să plec în curând. Cu mâna pe inimă vă spun, aceasta de astăzi a fost cea mai primitoare şi mai bine organizată colectă de fonduri la care am luat parte vreodată.

Judith Rey îşi trece o mână peste ureche.

— Sunteți foarte amabil, domnule…

— Herman Howitt, viitor partener la Musgrove-Wyeland, venit de la birourile din Malibu. N-am avut ocazia să mă

prezint înainte de minunatul dineu pe care l-ați oferit – eu am fost cel înscris în ultimul moment, azi-dimineață. Tatăl meu a decedat cu mai bine de zece ani în urmă – cancer, Dumnezeu să-l ierte! –, iar mama şi cu mine zău că nu ştiu cum ne-am fi descurcat cu el, dacă nu era Societatea să ne-ajute. Când l-am auzit pe Olly pomenind, într-un context oarecare, despre colecta dumneavoastră de fonduri, n-am *putut* să nu sun ca să întreb dacă nu era vreo anulare de ultimă oră, pe care să pot s-o compesez.

— Noi ne bucurăm *foarte* tare c-ați sunat şi vă urăm bun venit la Buenas Yerbas! *Puțin cam scund,* îl cântăreşte Judith Rey din priviri, *dar bine făcut, bine plătit şi probabil, ca vârstă, undeva între Luisa şi treizeci şi cinci. Viitor partener sună promițător.* Data viitoare sper să puteți veni şi cu doamna Howitt.

Bill Smoke, zis şi Herman Howitt, mustăceşte:

— Îmi pare rău, dar singura doamnă Howitt de care ştiu este mama. Deocamdată.

— Zău? Nu mai spuneți exclamă Judith Rey.

El aruncă o privire spre Luisa, care nu-i dă nicio atenție.

— Am admirat poziția principială a fiicei dumneavoastră – mai devreme, jos. Sunt atât de mulți, în generația noastră şi în ziua de astăzi, cărora le lipseşte simțul moralității.

— Sunt *perfect* de acord. Anii şaizeci au aruncat şi copilul, odată cu apa din copaie. Eu m-am despărțit de tatăl natural al Luisei acum câțiva ani, dar amândoi ne-am propus întotdeauna să-i inoculăm fiicei noastre simțul binelui şi-răului. Luisa, draga mea! Vrei, te rog, să te smulgi din fața televizorului *numai* pentru o clipă? Herman, aici de față, o să creadă… Luisa? Bombonel, ce s-a-ntâmplat?

Prezentatorul ştirilor citeşte sec:

— Poliția confirmă accidentul petrecut azi-dimineață deasupra Munților Allegheni, în care a fost implicat un avion Learjet şi care s-a soldat cu moartea a douăsprezece persoane, inclusiv a directorului general al Corporației de Electricitate Seaboard, Alberto Grimaldi, cel mai bine plătit funcționar corporatist din America. Din rapoartele

preliminare ale anchetatorilor Administrației Federale pentru Aviație, se pare că avionul a explodat din cauza unei defecțiuni la sistemul de alimentare cu kerosen. Fragmente ale aparatului de zbor s-au împrăştiat pe o suprafață de mai multe mile…

— Luisa? Bombonel? repetă Judith Rey, aşezându-se în genunchi alături de fiica ei care-a amuțit, cu privirile ațintite asupra resturilor de avion contorsionate şi răspândite pe versantul unui munte.

— Ce… înfi*orător!* zice Bill Smoke, savurând acest desert neaşteptat, ale cărui ingrediente nici măcar el, cofetarul-şef, nu le putea enumera. Cuno*şteați* vreunul dintre sufletele acelea nefericite, domnişoară Rey?

51

Luni de dimineață. Biroul redacției de la *Spyglass* colcăie de zvonuri. Unul pretinde că revista e falimentară; altul, că patronul, Kenneth P. Ogilvy, o scoate la licitație; că banca oferă o nouă infuzie de capital; că banca îi taie finanțarea. Luisa n-a povestit nimănui că, în urmă cu numai douăzeci şi patru de ore, a supraviețuit unei tentative de asasinat. Nu vrea să amestece pe nimeni – nici pe Dom Grelsch, nici pe mama ei – şi, dacă n-ar avea atâtea vânătăi, i s-ar părea chiar şi ei, din ce în ce mai mult, că nu este adevărat ce i s-a întâmplat.

Luisa e îndurerată de moartea lui Isaac Sachs, un om pe care nu-l cunoştea mai deloc. Îi este şi frică, dar se concentrează asupra muncii pe care o are de făcut. De la tatăl ei, ştie ce spuneau corespondenții de război: că deveneau imuni la frică ori de câte ori stăteau în spatele obiectivului aparatului de fotografiat – iar ei, în această dimineață, i se pare un lucru de bun-simț. *Dacă Bill Smoke ştia că Isaac Sachs trecuse în tabăra adversă, moartea omului de ştiință se explică. Dar cine l-a vrut scos din circulație şi pe Alberto Grimaldi în acelaşi timp?* Responsabilii de rubrici

gravitează înspre biroul lui Dom Grelsch, ca de obicei, pentru şedinţa de redacţie de la ora zece. Se face zece şi un sfert.

— Grelsch n-a întârziat atât nici măcar când a născut prima lui nevastă, zice Nancy O'Hagan, dându-şi cu ojă. L-o fi prins Ogilvy cu cătuşe într-o maşinărie de tortură.

Roland Jakes îşi râcâie ceara dintr-o ureche cu creionul.

— M-am întâlnit cu toboşarul care s-a ocupat de percuţie la toate succesele ălora de la Monkees. Mi-a împuiat capul cu sexul tantric – mulţumesc frumos! Poziţia lui preferată cică se cheamăăă… „Instalatorul“: stai toată ziua cu ţeava-n mână şi nu curge nimic! (Tăcere.) Băăăi, încercam şi eu să vă mai descreţesc frunţile…

Soseşte, în sfârşit, şi Grelsch, care spune fără ocolişuri:

— *Spyglass* intră la vânzare. Aflăm astăzi, ceva mai târziu, cine supravieţuieşte ritualului de sacrificiu.

Jerry Nussbaum îşi vâră degetele mari prin găicile de la curea.

— Al dracului de brusc!

— Al dracului! Negocierile au început la sfârşitul săptămânii trecute – fierbe Grelsch. Până azi-dimineaţă s-a şi bătut palma.

— Oferta de preluare trebuie să fi fost… hm… dată dracului, presupune Jakes.

— Asta numai KPO ştie.

— Cine-a cumpărat-o? întreabă Luisa.

— O să dea un comunicat de presă tot azi, mai târziu.

— Hai, Dom, spune-ne! insistă O'Hagan.

— V-am spus: o să dea un comunicat de presă ceva mai târziu.

Jakes îşi răsuceşte o ţigară.

— Cumpărătorul nostru misterios s-ar zice căăă… nu mai poate fără *Spyglass* şi căăă… vorba aia: dacă n-a crăpat încă, nu te-apuca s-o repari.

Nussbaum pufneşte pe nas:

— De unde ştii că nu tocmai asta vrea cumpărătorul misterios – să ne vadă crăpaţi? Anul trecut, când *Nouveau* a fost cumpărat de Allied News, până şi ştergătorii de geamuri

au fost concediați.

— Asta e, zice O’Hagan, închizându-şi trusa de farduri cu un clic. Croaziera mea spre izvoarele Nilului se-amână din nou. Iar o să mă duc la cumnată-mea, la Chicago, de Crăciun. O să m-asasineze odraslele ei, în capitala mondială a cărnii de vită congelate. Câte se pot schimba într-o singură zi!

52

De luni de zile, îşi dă seama Joe Napier, uitându-se la obiectele de artă asortate din antecamera directorului general adjunct William Wiley, el a fost trecut pe linie moartă. Loialitatea a fost pierdută din vedere, iar puterea s-a manifestat prin metodele cunoscute. *Mie, unuia, mi-a convenit,* se gândeşte Napier, *fiindcă nu mai aveam decât un an şi jumătate de tras.* Aude paşi care se apropie şi simte un curent de aer. *Dar să dobori un avion cu doisprezece oameni la bord – asta nu mai înseamnă securitate, înseamnă crimă în lanț. Cine a dat ordinul? Adică Bill Smoke lucrează pentru Wiley? Este posibil să fie într-adevăr un accident de aviație? Se mai întâmplă. Tot ce înțeleg eu este că e primejdios să nu înțelegi.* Napier se boscorodeşte de unul singur pentru gestul de ieri, când a prevenit-o pe Luisa Rey – şi-a asumat un risc prostesc şi ce-a rezolvat? Absolut nimic.

Secretara lui William Wiley se iveşte în cadrul uşii.

— Domnul Wiley vă poate primi acum, domnule Napier.

Joe Napier rămâne surprins când o vede pe Fay Li în biroul directorului general adjunct. Situația reclamă un schimb de zâmbete. Salutul lui William Wiley este la fel de viguros ca strânsoarea lui de mână:

— Joe! Care-i viața ta?

— Tristă dimineață, domnule Wiley, îi răspunde Napier, acceptând să ia loc, dar nu şi țigara oferită. Mie tot nu-mi vine să cred povestea cu domnul Grimaldi. *Nu mi-ai plăcut niciodată. N-am înțeles niciodată ce căutai aici.*

— Nimic mai trist. Alberto va putea avea un succesor, dar un înlocuitor – nici vorbă.

Napier îşi îngăduie să pună o întrebare, cu aerul că o face ca să spună şi el ceva:

— Cât o s-aştepte consiliul de administraţie până ia în discuţie numirea altcuiva?

— Ne-ntâlnim chiar astăzi după-masă. Lui Alberto nu i-ar plăcea să ne vadă plutind în derivă mai mult decât e necesar, fără să punem pe nimeni la timonă. Ştii şi tu că-ţi purta un respect, ca persoană, care era… mă rog…

— Pios, intervine Fay Li.

Te-ai găsit să vorbeşti, Domnu' *Li!*

— Chiar aşa! Exact! Pios.

— Domnul Grimaldi a fost un om minunat.

— Sigur c-a fost, Joe. Sigur c-a fost – şi Wiley se întoarce către Fay Li: Să-i spunem lui Joe ce pachet îi oferim.

— Ca recunoaştere a fidelităţii tale exemplare, domnul Wiley îţi propune să fii eliberat de sarcini mai devreme. Primeşti plata integrală pentru cele optsprezece luni pe care le mai prevede contractul tău, prima de pensionare, după care treci la pensia calculată în funcţie de încadrare.

Ia de-aici şi fă paşi! Napier arborează o expresie gen „I-auzi!“ *Lui Bill Smoke îi datorez asta.* „I-auzi!“ s-ar potrivi şi ofertei de pensionare, şi sentimentului care-l încearcă pe Napier, cum că statutul său a suferit o mutaţie seismică – de la om de bază al companiei la factor de risc.

— Este atât de… neaşteptat.

— Nu mă-ndoiesc, Joe, zice Wiley, apoi nu mai spune nimic. Sună telefonul. Nu! se răsteşte Wiley în receptor. Domnul Reagan să facă bine să-şi aştepte rândul. Sunt ocupat!

Napier a luat deja o decizie în momentul în care Wiley pune telefonul jos. *O şansă de aur de a ieşi dintr-o scenă mânjită de sânge.* Joacă rolul unui bătrân subaltern rămas fără grai de recunoştinţă:

— Fay Li, domnule Wiley, nu ştiu cum să vă mulţumesc!

William Wiley se uită la el cu nişte ochi mijiţi ca de coiot

glumeț:

— Acceptând, eventual?

— Bineînțeles c-accept!

Wiley şi Fay Li se întrec în a-l felicita.

— Înțelegi, nu-i aşa – precizează Wiley –, că-ntr-un post atât de delicat cum este cel de la Pază, trebuie neapărat ca schimbarea să se producă în forță de îndată ce părăseşti această cameră.

Isuse Cristoase, da' nu pierdeți nicio clipă voi ăştia, este?

— Voi pune chiar eu să-ți fie trimise obiectele personale, plus toată hârțogăraia. Şi sunt convinsă că nu te vei simți lezat dacă vei primi o escortă până în partea cealaltă, pe continent. Domnul Wiley trebuie să demonstreze că respectă protocolul.

— Dacă nu te superi, Fay Li, zâmbeşte Napier, trăgându-i o înjurătură în sinea lui, protocolul ăla eu l-am scris.

Napier, fă bine şi ține-ți calibrul 38 strâns bine lângă coapsă, până te vezi plecat de pe Swannekke şi mult timp dup-aia.

53

Muzica din magazinul de obiecte muzicale Lost Chord înghite toate gândurile preocupate de *Spyglass,* Sixsmith, Sachs şi Grimaldi. Sunt nişte sunete imaculate, cristaline, spectrale, hipnotice… *intim cunoscute.* Luisa se opreşte, siderată, ca şi cum s-ar afla într-un flux temporal.

— *Cunosc* muzica asta, îi spune ea vânzătorului care, într-un târziu, o întreabă dacă se simte bine. Ce Dumnezeu este?

— Îmi pare rău, este comanda unui client – nu-i de vânzare. Nici eu n-ar trebui s-o ascult.

— Aha… *Toate la timpul lor.* V-am telefonat săptămâna trecută. Mă numesc Rey – Luisa Rey. Mi-ați spus că-mi puteți face rost de-o înregistrare obscură de un anume Robert Frobisher – sextetul *Atlasul norilor.* Dar lăsați asta pentru moment. Trebuie neapărat să cumpăr şi muzica asta

care se-aude. *Trebuie*. Ştiţi cum este. De fapt, ce este?

Vânzătorul îşi întinde ambele mâini cu încheieturile la vedere, ca şi cum ar aştepta să i se pună o pereche de cătuşe.

— Este chiar sextetul *Atlasul norilor,* de Robert Frobisher. Mi l-am pus ca să fiu sigur că nu e zgâriat. Mă rog, mint. Îl ascult pentru că sunt sclavul curiozităţii. Nu-i ceva gen Delius, nu-i aşa? De ce oare companiile nu vor să finanţeze înregistrări ale unor bijuterii ca asta – nu ştiu, e o crimă. Sunt fericit să vă anunţ că discul dumneavoastră e într-o stare perfectă.

— Dar unde l-am mai auzit?

Tânărul ridică din umeri.

— Nu cred să fie prea multe exemplare în America de Nord – câte să le numeri pe degete.

— Dar o ştiu. Vă spun c-o *ştiu.*

54

Nancy O'Hagan vorbeşte agitată la telefon, când Luisa se întoarce la birou.

— Shirl? Shirl, aici Nancy! Auzi, s-ar putea să ne petrecem, totuşi, Crăciunul la umbra Sfinxului. Noul proprietar este TransVision Incorporated. Ridică tonul: *TransVision Incorpo…* Nici eu, dar – acum îşi coboară vocea – tocmai am vorbit cu KPO, da, da, fostul patron, care face parte din noul consiliu de administraţie. Dar ascult-aici, de ce te-am sunat, ca să-ţi spun că slujba – e sigură! (Dă frenetic din cap în direcţia Luisei.) Îhî, aproape nimeni nu şi-a pierdut slujba, aşa că tu sun-o pe Janine şi spune-i că-şi petrece Crăciunul singură cu omuleţii ăia siniştri de zăpadă ai ei.

— Luisa, strigă Dom Grelsch din cadrul uşii de la biroul lui, domnul Ogilvy doreşte să stea de vorbă cu tine – acum!

K.P. Ogilvy ocupă scaunul temperamental al lui Dom Grelsch, în timp ce redactorul-şef este exilat pe un scaun pliant de plastic. Acum, că-l vede în carne şi oase, Luisa are

senzația că patronul revistei *Spyglass* seamănă cu o gravură făcută cu stiletul de oțel. Arată ca un judecător din Vestul Sălbatic.

— Nu există niciun mod plăcut de a spune acest lucru, începe el brusc, aşa că-l voi spune de-a dreptul. Dumneata eşti concediată. Din ordinul noului proprietar.

Luisa primeşte vestea, care se loveşte însă de ea şi ricoşează. *Nu, nici nu se compară cu situația în care eşti îmbrâncit de pe un pod în plină mare, în semiîntuneric.* Grelsch se uită oriunde, numai în ochii ei nu.

— Am un contract.

— Toată lumea are. Eşti concediată.

— Şi eu sunt singura din redacție care le displace noilor şefi?

— Aşa se pare – şi lui K.P. Ogilvy îi zvâcneşte falca o singură dată.

— Cred că am dreptul să întreb: de ce eu?

— Patronii angajează, concediază şi spun cine ce drepturi are. Când un cumpărător avansează o ofertă de redresare atât de generoasă cum a fost a celor de la TransVision, nu te mai scarpini după ureche.

— „Urechea Scărpinată“ – se poate să mi se graveze chestia asta pe ceasul de aur?

Dom Grelsch se foieşte pe scaun.

— Domnule Ogilvy, cred că Luisa are dreptul, totuşi, la o explicație.

— Atunci, să se ducă să-i întrebe pe-ăia de la TransVision. Poate că mutra ei nu se potriveşte cu imaginea pe care şi-au făcut-o despre *Spyglass*. Prea radicală. Prea feministă. Prea seacă. Prea băgăcioasă.

Ăsta-i praf în ochi.

— Aş vrea să-i întreb câteva lucruri pe cei de la Transvision. Unde este sediul lor central?

— Undeva în Est. Dar n-aş prea crede să te primească cineva.

— Undeva în Est. Cine sunt noii dumneavoastră colegi din consiliul de administrație?

— Te-am chemat să te dau afară, nu să-ți dau o declarație.

— O singură întrebare mai am, domnule Ogilvy. Pentru cei trei minunați ani ai mei de serviciu neîntrerupt, vă rog să-mi spuneți doar atât: în ce măsură este TransVision unul şi acelaşi lucru cu Corporația de Electricitate Seaboard?

Dom Grelsch este şi el numai ochi şi urechi. Ogilvy ezită o fracțiune de secundă, apoi răbufneşte:

— Am treabă de nu-mi văd capul! Vei fi plătită până la sfârşitul lunii – fără nicio obligație să te prezinți. Mulțumesc şi la revedere.

Unde există răbufniri, se gândeşte Luisa, *există şi duplicitate.*

55

AȚI PĂRĂSIT COMITATUL SWANNEKKE,

UNDE SPUMA VALURILOR ŞI ATOMUL SUNT LA ELE ACASĂ.

VĂ AŞTEPTĂM SĂ REVENIȚI!

Viața merge înainte. Joe Napier îşi readuce Jeepul la viteza de croazieră. *Viața e frumoasă.* Corporația de Electricitate Seaboard, anii lui de muncă, Margo Roker şi Luisa Rey rămân undeva în trecutul de care el se îndepărtează cu cincizeci de mile pe oră. *Viața e minunată.* Două ceasuri până la cabana lui de buşteni din munții Santo Cristo. Ar putea să-şi prindă nişte păstrăvi chiar pentru cina de azi, dacă n-o să-l obosească prea tare şofatul până acolo. Se uită în retrovizoare. Un Chrysler argintiu a tot stat la o sută de iarzi în spatele lui, ultimele două-trei mile, dar acum îl depăşeşte şi se pierde la orizont. *Calmează-te,* îşi spune în sinea lui Joe Napier, *ai scăpat de-acolo.* Îi zdroncăne ceva la Jeep. Este ora trei, momentul de glorie al după-amiezii. Autostrada merge de-a lungul râului milă după milă, deşi acum urcă uşor. *Partea asta, mai dinspre munte, s-a făcut din ce în ce mai urâtă în ultimii treizeci de ani, dar să-mi arate cineva pe unde*

nu s-a-ntâmplat la fel. Şi pe-o parte, şi pe cealaltă, proiectele rezidenţiale au colonizat terasele făcute cu buldozerul. *Statul acolo mi-a mâncat toată viaţa.* Buenas Yerbas e din ce în ce mai departe şi se vede ca o pată informă în oglinda retrovizoare a lui Napier. *N-o poţi împiedica pe fata lui Lester Rey să se joace de-a Femeia-Minune. Ai făcut tot ce ţi-a stat în puteri. Las-o-n pace – nu mai e copil.* Plimbă acul radioului pe toată scala, dar peste tot sunt numai bărbaţi care cântă cu voci de femei şi femei care cântă cu voci de bărbaţi, până reuşeşte să dea peste un post de provincie siropos, unde Harry Nilsson cântă *Everybody's Talkin'.* Milly era jumătatea muzicală a lui Napier, care-şi aduce aminte cum a văzut-o el atunci, în prima seară: dădea din scripcă pentru Văcarii veseli şi văcăriţele lor, care dansau în praful drumului. Ocheadele pe care le schimbă-ntre ei muzicanţii când muzica nu le cere niciun efort – asta i-a plăcut la Milly, sentimentul ăsta de intimitate. *Luisa Rey tot copil a rămas.* Napier iese de pe autostradă la Punctul de ieşire optsprezece şi-o ia pe vechiul drum al căutătorilor de aur, în sus către Copperline. *Zdroncănitul ăsta parcă-i din ce în ce mai rău.* Toamna dă semne de pe-acum prin pădurile-astea de munte. Drumul trece printr-un defileu flancat de pini bătrâni şi se-ndreaptă spre soare-apune.

Napier se trezeşte c-a şi ajuns, dintr-odată, şi nu reuşeşte să-şi aducă aminte de niciun gând care i-a trecut prin cap în ultimele trei sferturi de oră. Trage în faţa magazinului alimentar, opreşte motorul şi se dă jos din Jeep. *Auzi cum zornăie? Asta-i Râul pierdut.* Ceea ce-i reaminteşte, totuşi, că nu mai este la Buenas Yerbas, ci la Copperline, aşa că-şi descuie la loc portiera Jeepului. Proprietarul magazinului îşi întâmpină clientul spunându-i pe nume, îl pune la curent cu bârfele ultimelor şase luni în tot atâtea minute, după care-l întreabă dacă nu rămâne în vacanţă toată săptămâna.

— De-acum sunt în vacanţă permanentă. Mi s-a oferit să mă… – Napier vorbeşte pentru prima oară în aceşti termeni despre el însuşi – … pensionez anticipat. N-am ştiut cum s-accept mai repede propunerea.

Proprietarul magazinului se uită la el cu o expresie atotştiutoare:

— Sărbătoreşti la Duane în seara asta? Sau îți plângi amarul mâine, tot la Duane?

— Mai degrabă vineri. Şi, mai mult ca sigur, sărbătoresc. Vreau să mă odihnesc în cabana mea în prima săptămână de libertate, nu să mă târăsc trotilat pe sub mesele lui Duane.

Napier îşi plăteşte alimentele cumpărate şi pleacă, lovit brusc de dorința de a rămâne singur. Roțile Jeepului scrâşnesc pe drumul de munte. Farurile mătură pădurea primordială, scoțând-o porțiune cu porțiune la lumină.

Am ajuns. Încă o dată, Napier aude Râul pierdut. Îşi aduce aminte cum a adus-o pe Milly prima dată la cabana pe care o construiseră el, frații lui şi tatăl lor. Acum n-a mai rămas decât el. Au făcut baie, atunci, în pielea goală. Pădurea trecută de amurg îi umple şi plămânii, şi mintea. Nu telefoane, nu televiziune cu circuit intern – nici măcar televiziune şi-atât –, nu ecusoane de identificare, nu şedințe în biroul antifonat al şefului cel mare. Gata cu toate astea pentru totdeauna. Fostul şef al Pazei şi proaspăt pensionar verifică zăvorul uşii, dacă nu cumva era forțat, şi abia după aceea dă la o parte obloanele. *Calmează-te, pentru Dumnezeu! Seaboard te-a lăsat să pleci, ți-a dat verde, nu mai ai treabă cu ei, nu te mai întorci la ei.*

Şi totuşi, de intrat în cabană, intră cu calibrul 38 în mână. *Vezi? Nu e nimeni.* Napier îşi face un foc zdravăn şi de mâncare: fasole cu cârnați şi cartofi copți în cenuşă. Bea o bere şi-ncă una. Se pişă lung-prelung afară. Calea Lactee parcă s-a vărsat pe tot cerul. Doarme adânc, dar adânc de tot.

Se trezeşte. Iarăşi. Are gura uscată şi băşica umflată de bere. *Asta-i a câta oară, a cincea ori a şasea?* Zgomotele pădurii nu-l mai leagănă pe Napier în noaptea asta, ci-i tulbură senzația de bine. Frâne de maşină*? Strigăte de bufniță.* Trosnituri de vreascuri? *Vreun şobolan, vreun cocoş de munte – habar n-am, eşti în pădure, poate fi orice. Culcă-te şi dormi, Napier.* Vântul. *Voci şoptite la fereastră?* Napier se

trezeşte că vede o pumă cocoţată pe-o bârnă chiar deasupra patului în care doarme el; se trezeşte din somn ţipând – puma era, de fapt, Bill Smoke, cu braţul ridicat, vrând să-i crape lui capul cu lanterna. Pe bârna de deasupra patului nu e nimic. *Acuma ce mai face, plouă?* – şi Napier ascultă.

Nu e decât râul; *nu e decât râul.*

Aprinde iarăşi un chibrit, ca să vadă ce oră e şi dacă merită să se scoale din pat. 4:05. Nu, asta nu-i oră. Napier se aşază mai bine în bezna care-l învăluie şi caută s-adoarmă, dar uite că-l năpădesc amintiri destul de recente legate de casa lui Margo Roker. Cum îi spune Bill Smoke: „Stai de pază. Omul meu de legătură zice că-şi ţine documentele în cameră“. Cum el, Napier, consimte, mulţumit că implicarea lui este minimală. Cum Bill Smoke îşi aprinde lanterna butucănoasă de cauciuc şi-o ia pe scări în sus.

Napier îşi plimbă privirile peste livada lui Margo Roker. Până la cea mai apropiată casă e aproape o milă. Se întreabă ce nevoie o fi avut de el interpretul-solist Bill Smoke, pentru un număr atât de simplu.

Un ţipăt slab, care se întrerupe brusc.

Napier urcă treptele în fugă, alunecă, dă peste mai multe camere goale.

Bill Smoke stă cu genunchiul proptit de un pat model antic şi de demult şi izbeşte în ceva de pe pat cu lanterna. Raza de lumină biciuieşte pereţii şi tavanul. Când loveşte în capul deja fără cunoştinţă al lui Margo Roker, bufneşte aproape surd. Sângele ei întins pe cearşafuri arată ca o pată obscen de roşie.

Napier îi strigă să se oprească. Bill Smoke se întoarce spre el, jubilând: „Ai spus ceva, Joe?“

„Ai zis că lipseşte de-acasă-n noaptea asta!“

„Ba nu, ba nu, ai auzit tu greşit! Am spus că omul meu de legătură mi-a spus că baba lipseşte de-acasă-n noaptea asta. Greu de găsit oameni pe care să te mai poţi baza!“ „Doamne, Doamne, Doamne – e moartă?“

„Mai bine să fii sigur decât să-ţi pară rău dup-aia, Joe.“

O capcană de toată frumuseţea, recunoaşte Joe Napier

acum, în cabana lui, dacă tot nu poate dormi. Capcana cârdăşiei. Complice la omorul în bătaie al unei activiste în vârstă, lipsite de apărare? Orice student la Drept mediocru, chiar şi cu vreun defect de vorbire, l-ar trimite la puşcărie pentru câte zile mai are de trăit. Cântă o mierlă. *Am o mare vină faţă de Margo Roker, dar acum gata cu viaţa aia.* Cele patru cicatrice lăsate de schije, câte două pe fiecare bucă, îi dau furnicături. *M-am dus la Luisa Rey chiar şi-aşa, expus cum eram, să-i bag minţile-n cap.* Fereastra s-a luminat suficient cât să recunoască trăsăturile înrămate ale lui Milly. *Sunt un singur om,* protestează el, *nu sunt un pluton întreg. Tot ce vreau de la viaţă este chiar viaţa. Şi să pescuiesc puţin.*

Joe Napier oftează, se-mbracă şi se-apucă să-şi încarce din nou Jeepul.

Milly a câştigat întotdeauna fără să scoată o vorbă.

56

Judith Rey îşi leagă halatul de casă gen chimono şi o ia, desculţă, peste un covor persan uriaş, înspre bucătăria placată cu marmură. Scoate dintr-un frigider cu aspect de peşteră trei grepfruturi rubinii, le taie în jumătăţi, iar emisferele zemoase, reci ca gheaţa, le înghesuie într-un storcător de fructe. Aparatul zumzăie de parcă ar avea un roi de viespi înăuntru şi varsă într-o cană sucul perlat, plin de pulpă, de culoarea zahărului candel. Îşi toarnă din cană într-un pahar de sticlă groasă, albastră, şi-şi rostogoleşte lichidul prin fiecare colţişor al gurii.

Pe canapeaua cu dungi de pe verandă, Luisa răsfoieşte ziarul şi molfăie un corn. Vederea magnifică – peste acoperişurile vilelor luxoase şi pajiştile ca de catifea din Ewingsville, până în zona centrală din Buenas Yerbas, unde zgârie-norii scot capul din pâcla marină şi din smogul traficului intens – pare chiar incredibilă la această oră.

— Nu dormi şi tu mai mult, Bombonel?

— 'Neaţa. Nu, azi mă duc să-mi iau troacele de la birou –

dacă nu te superi, poate-mi împrumuți din nou una dintre maşini.

— Sigur că da – şi Judith Rey îşi admonestează fiica: Ți-ai risipit talentul la *Spyglass,* Bombonel. Era o porcărioară de revistă.

— Aşa e, mamă – dar era porcărioara *mea* de revistă.

Judith Rey se aşază pe brațul canapelei şi goneşte o muscă neruşinată care atenta la paharul ei. Îi cad ochii pe un articol încercuit de la secțiunea economică:

„GURUL" ENERGIEI, LLOYD HOOKS,
VIITORUL MAGNAT DE LA SEABOARD INCORPORATED

Într-o declarație comună, Casa Albă şi gigantul energetic Seaboard Încorporated au anunțat că Lloyd Hooks, Comisarul Federal pentru Energie, urmează să ocupe postul rămas vacant după moartea tragică a lui Alberto Grimaldi în accidentul de avion de acum două zile. Cotația acțiunilor Seaboard pe Wall Street a sărit cu 40 de puncte ca reacție la această ştire. „Suntem încântați că Lloyd a acceptat oferta de a ni se alătura", a spus directorul general adjunct William Wiley. „Şi chiar dacă această numire survine în condiții mai mult decât tragice, consiliul de conducere este de părere că de acolo, din cer, Alberto ni se alătură şi el astăzi, când îi urăm un călduros bun venit noului nostru conducător executiv. Iar Menzies Graham, purtătorul de cuvânt al Comisiei pentru Energie, a spus că „experiența lui Lloyd Hooks ne va lipsi, mai mult ca sigur, aici, la Washington, dar Preşedintele Ford respectă dorința acestuia şi este convins de o viitoare colaborare fructuoasă cu una dintre mințile cele mai strălucite care se ocupă astăzi de provocările din domeniul energiei, pentru a asigura măreția națiunii noastre". Domnul Hooks urmează să-şi preia noile responsabilități săptămâna viitoare. Succesorul său va fi anunțat ceva mai târziu în cursul zilei.

— Ăsta-i proiectul la care lucrai? întreabă Judith.

— Încă mai lucrez.

— De partea cui?

— De partea adevărului, zice Luisa ironică la modul sincer. Acum, ca liber-profesionistă.

— De când?

— Din momentul în care KPO m-a dat afară. Concedierea mea a fost o decizie politică, mamă. Şi dovedeşte c-am dat peste ceva gros de tot. Peste ditamai rahatul.

Judith Rey îşi priveşte fiica. *Am avut odată, demult, o fetiță mică. Am îmbrăcat-o în rochițe cu fundițe, am înscris-o la cursuri de balet, am trimis-o în tabere cu program de călărie cinci veri, una după alta. Şi uite-o acum! Tot cu Lester a ajuns să semene* – şi o sărută pe frunte.

Luisa se încruntă, bănuitoare ca o adolescentă.

— Ce-i?

57

Luisa Rey intră la bufetul Albă-ca-Zăpada pentru ultima ei cafea ca redactor la *Spyglass*. Singurul loc liber este alături de un bărbat cufundat cu totul în *San Francisco Chronicle. Bun ziar*, se gândeşte Luisa şi se aşază.

— 'Neața, îi spune Dom Grelsch.

Luisa simte un puseu de gelozie teritorială.

— Ce cauți tu aici?

— Chiar şi redactorii-şefi mănâncă. Vin aici în fiecare dimineață de când nevastă-mea… ştii tu. Sandviciuri ştiu să-mi fac la prăjitorul de pâine, dar… – şi face un semn către farfuria cu frigărui de porc din fața lui, care vrea să spună: *Mai trebuie s-adaug ceva?*

— Nu te-am văzut niciodată pe-aici.

— Asta pentru că pleacă, zice Bart, care prepară trei comenzi în acelaşi timp, cam cu o oră înainte să vii tu. Ca de obicei, Luisa?

— Te rog. Şi tu, mă rog, de ce nu mi-ai spus niciodată, Bart?

— Fiindcă nici despre când vii şi pleci *tu* nu vorbesc cu

nimeni altcineva.

— Primul care vine la birou dimineața, zice Dom Grelsch, împăturindu-şi ziarul, şi ultimul care pleacă seara. Viață de redactor-şef. Aveam o vorbă cu tine, Luisa.

— Iar eu aveam încă o memorie bună, care-mi spune c-am fost dată afară.

— Tacă-ți gura, te rog, da? Vreau să-ți spun de ce – şi cum – eu nu mă resemnez în fața felului în care s-a căcat Ogilvy pe tine. Şi fiindcă tot am început cu destăinuirile, să-ți spun şi asta: ştiam că era vorba să te căsăpească – de vinerea trecută.

— Drăguț din partea ta că mi-ai spus dinainte.

Redactorul-şef îşi coboară vocea:

— Ştii că nevastă-mea are leucemie. Ştii şi povestea cu asigurarea noastră?

Luisa decide să-i cedeze o încuviințare din cap. Grelsch continuă sec:

— Săptămâna trecută, în timpul negocierilor de preluare... mi s-a sugerat că, dacă rămâneam şi mai departe la *Spyglass şi* eram de acord că nu auzisem niciodată de... un anumit raport, s-ar fi putut, eventual, trage nişte sfori la compania mea de asigurări.

Luisa păstrează aceeaşi bățoşenie.

— Şi tu-i crezi pe oamenii ăştia că-şi vor ține cuvântul?

— Duminică dimineața m-a sunat Arnold Frum, omul cu polița mea. Scuze că ne-a deranjat şi dă-i, şi dă-i, numai că el, unul, se gândise că ne-ar fi interesat să aflăm că firma Blue Shield se răzgândise şi că era de acord acum să acopere toate cheltuielile medicale ale nevestei mele. Că ni se trimisese prin poştă un cec de rambursare a unor cheltuieli mai vechi. Acuma putem chiar să ne păstrăm casa. Nu sunt mândru de mine, dar nici nu mi-e ruşine că-mi pun familia mai presus de adevăr.

— Adevărul este ploaia radioactivă care cade aici, peste Buenas Yerbas.

— Cu toții facem opțiuni care comportă un anumit risc. Dacă pot să-mi protejez nevasta, jucând, în schimb, un rol

mărunt în cutare accident survenit *din întâmplare* pe podul Swannekke… mă rog, o să trebuiască să mă descurc cu propria conştiinţă. Dar mi-aş dori al dracu' de tare să te gândeşti la ce riscuri te expui *tu singură,* luându-te de piept cu oamenii ăştia.

Pe Luisa începe s-o bântuie din nou amintirea scufundării ei forţate şi-i zvâcneşte inima. Bart îi aşază în faţă o ceaşcă de cafea.

Grelsch îi întinde pe tejghea o foaie de hârtie bătută la maşină, pe care sunt scrise două coloane de câte şapte nume. Două nume îi sar în ochi Luisei.

— Ia ghici tu ce reprezintă lista asta.

— Membrii consiliului de administraţie de la TransVision Incorporated?

— Pe-aproape, dă din cap Grelsch. Componenţa consiliului de administraţie este bine cunoscută publicului larg. Asta-i o listă nefăcută publică de consilieri corporatişti care primesc bani de la TransVision Incorporated. Numele subliniate sunt cele care te interesează – uite: Hooks *şi* Wiley. Puturoşi, detestabili şi pur şi simplu lacomi.

Luisa ia lista şi-o bagă-n buzunar.

— S-ar cuveni să-ţi mulţumesc pentru asta.

— Căcăciosul de Nussbaum a făcut săpăturile. Şi-ncă ceva: Fran Peacock, de la *Western Messenger* – o ştii?

— Numai cât să-i zic „Bună!“ la petrecerile superficiale cu ziarişti.

— Fran şi cu mine pot să spun că ne ştim de ceva timp. Am trecut pe la ea pe la birou aseară şi i-am pomenit de punctele sensibile ale subiectului tău. N-am intrat în detalii, dar, dacă tu reuşeşti să vii cu probe care să merite efortul, ea este gata să-ţi spună şi altceva decât „Bună!“

— Asta e-n spiritul înţelegerii tale cu TransVision Incorporated?

Grelsch se ridică şi-şi împătureşte ziarul.

— Nu mi-a spus nimeni că n-am voie să-mi împart sursele cu alţii.

58

Jerry Nussbaum îi înapoiază Luisei cheile maşinii.

— Tatăl nostru Carele eşti în ceruri, fă-mă să mă reîncarnez ca maşina sport a mamei tale. Indiferent care dintre ele. Asta-i ultima cutie?

— Ultima, şi-ți mulțumesc, zice Luisa.

Nussbaum ridică din umeri ca un dirijor modest.

— Biroul ăla sigur o să ni se pară gol fără o femeie adevărată, cu care să facem bancuri misogine. Că Nance e bărbat, de fapt, după atâtea zeci de ani într-o redacție!

Nancy O'Hagan dă de birou cu maşina de scris care i s-a blocat şi-i arată lui Nussbaum degetul mijlociu.

— Da, da' mie, unul – zice Roland Jakes, privind lung şi abătut biroul gol al Luisei –, tot nu-mi vine să cred, ştii, că tipii ăştia noi îți dau ție un şut în fund, în schimb țin mai departe o moluscă de-asta, ca Nussbaum.

Nancy O'Hagan şuieră ca o cobră.

— Cum poate *Grelsch* – împunge ea cu țigara de foi către tot biroul – să se dea de-a dura, scuturându-şi lăbuțele prin aer, şi să-l lase pe KPO să te tragă-n piept în felul ăsta?

— Urați-mi noroc.

— Noroc? se strâmbă Jakes. Nu de noroc ai tu nevoie. Habar n-am de ce-ai stat chiar şi-atâta cât ai stat lâng-un rechin mort ca ăsta. Anii ăştia, şaptezeci, or să fie martori la cum o să-şi dea duhul satira. E-adevărat ce zicea Lehrer. O lume care e-n stare să-i dea Premiul Nobel pentru Pace lui Henry Kissinger o să ne lase şomeri pe *toți.*

— A! îşi aduce aminte Nussbaum. Când m-am întors, am trecut pe la Scrisori. Ți-am adus ceva – şi-i întinde Luisei un plic antişoc de culoare kaki.

Ea nu recunoaşte scrisul nervos, plin de bucle. Smulge clapa lipită a plicului. Scoate din el o cheie a unei casete de valori, învelită într-un bilet. Luisa se încruntă din ce în ce mai tare, pe măsură ce ochii ei coboară spre finalul biletului. Verifică din nou ce scrie pe dosul ecusonului prins de cheie:

— Third Bank din California, Ninth Street. Unde vine asta?

— În centru, îi răspunde O'Hagan. Unde se-ntretaie Ninth Street cu Flanders Boulevard.

— Ne mai vedem, zice Luisa, pregătindu-se de plecare. Lumea-i mică. Drumurile i se-ntretaie mereu.

59

Aşteptând să se schimbe culoarea semaforului, Luisa aruncă încă o privire la scrisoarea lui Sixsmith, ca să răsverifice că nu-i scăpase nimic. Scrisul era evident grăbit:

Aeroportul Internațional B. Y.
3-IX-1975

Dragă domnişoară Rey,

Iartă-mă pentru acest bilet mâzgălit. Am fost avertizat de un făcător de bine de la Seaboard că viața mea se află într-un pericol iminent. Cum scoaterea la iveală a defectelor HIDREI-Zero necesită o sănătate fără cusur, voi acționa în sensul acestui pont. Voi lua legătura cu dumneata, de îndată ce voi putea, de la Cambridge sau prin intermediul Agenției Internaționale pentru Energie Atomică. Deocamdată, mi-am luat libertatea de a depune raportul meu asupra centralei Swannekke B într-o casetă de valori de la Third Bank din California, de pe Ninth Street. Vei avea nevoie de el în cazul în care mie mi s-ar întâmpla ceva.

Ai grijă.

În mare grabă,
R.S.

Furioase, claxoanele se răstesc la Luisa, care întoarce pe toate părțile transmisia necunoscută. Dincolo de Thirtteenth Street, oraşul îşi pierde opulența tipică pentru coasta Pacificului. Arborii de roşcove, udați de municipalitate, lasă locul unor felinare strâmbe. Alergătorii nu vin să gâfâie şi pe străzile acestea lăturalnice. Cartierul ar putea fi lesne

confundat cu orice zonă de depozite de pe cine ştie care centură industrială. Vagabonzii moțăie pe bănci, buruienile cresc prin crăpăturile trotuarelor, pielea oamenilor devine din ce în ce mai închisă la culoare, uşile bătute-n scânduri sunt acoperite de afişe, nu găseşti nicio suprafață care să fi scăpat de graffiti până la înălțimea la care ajunge un adolescent înarmat cu un spray cu vopsea. Gunoierii sunt iarăşi în grevă şi grămezile de gunoaie putrezesc la soare. Magazinele de amanet, spălătoriile automate anonime şi magazinele cu de toate le scot unora câştiguri subțirele, de prin buzunarele peticite ale altora. După alte câteva cartiere şi felinare, prăvăliile lasă locul unor firme de reparații tot anonime şi unor şantiere imobiliare. Luisa n-a mai trecut niciodată, nici măcar cu maşina, prin această parte a oraşului şi se simte întoarsă pe dos de faptul că un oraş poate fi atât de secretos. O *fi fost ideea lui Sixsmith să-şi ascundă raportul şi pe urmă să-şi ascundă ascunzătoarea?* Ajunge pe Flanders Boulevard şi vede Third Bank din California drept în față, cu o parcare pentru clienții băncii într-o parte a clădirii. Ceea ce nu vede Luisa este Chevroletul negru şi uzat, care stă parcat pe partea cealaltă a străzii.

60

Cu ochelari de soare lați şi pălărie de soare pe cap, Fay Li îşi potriveşte ceasul de mână după cel al băncii. Aerul condiționat este pe cale să piardă bătălia cu canicula prânzului. Fay Li îşi tamponează fața şi brațele cu o batistă, îşi face vânt şi revede în gând evenimentele recente. *Joe Napier, ai tu mutră de prost, dar de felul tău eşti isteț – suficient de isteț ca să ştii când să te înclini şi să pleci.* Luisa Rey trebuie să pice în orice moment, dacă Bill Smoke îşi merită banii. *Bill Smoke, ai tu mutră isteață, dar de felul tău eşti prost, iar oamenii tăi nu sunt chiar atât de loiali cum crezi. Dacă tu nu faci toate astea pentru bani, uiți cât de uşor pot fi cumpărați muritorii de rând.*

Doi bărbați chinezi bine îmbrăcați intră în bancă. O privire din partea unuia dintre ei o anunță pe Fay Li că Luisa Rey vine. Cei trei se reunesc în fața unui birou care păzeşte intrarea unui coridor lăturalnic: CASETE DE VALORI. Sectorul respectiv a avut foarte puțini clienți de azi-dimineață. Fay Li se gândeşte că mai bună ar fi o plantă în locul acela, dar e mai sigur să te foloseşti de indolența firească a unui gardian închiriat şi plătit cu salariul minim, decât să-i laşi pe oamenii Triadelor să-şi facă mendrele.

— Bună, îi spune Fay Li gardianului, punându-şi la bătaie cel mai sinistru accent chinezesc de care se simte în stare. Frații mei şi io vrem intrat la seife – şi-i flutură prin față o cheie de la o cutie de valori. Uiteo, avem cheie.

Tânărul plictisit suferă de o afecțiune gravă a pielii.

— Vreun act de identitate?

— Dentitate, uiteo aici. Dentitate, uiteo.

Ideogramele chinezeşti îl descurajează pe cercetătorul alb cu străvechea lor magie. Gardianul face semn cu capul înspre coridor şi se întoarce la revista lui cu extraterestri.

— Uşa nu e-ncuiată.

Ce te-aş mai da eu afară, băiete! se gândeşte Fay Li.

La celălalt capăt al coridorului este o uşă blindată, care stă întredeschisă. Dincolo de ea – sala casetelor de valori, în formă de trident. Fay Li rămâne pe dintele din stânga al tridentului, împreună cu unul dintre asociați, iar pe celălalt îl trimite pe dintele din dreapta. *Aproape şase sute de casete sunt aici. Una dintre ele ascunde un raport de cinci milioane de dolari – zece mii de dolari pagina.*

Pe coridor se aud nişte paşi apropiindu-se. *Troncăne… tocuri de damă.*

Uşa blindată se deschide.

— E cineva? strigă Luisa Rey.

Tăcere.

În momentul în care uşa se închide cu un *clang!* metalic, cei doi bărbați se reped la ea. Luisa este imobilizată, cu o palmă pusă peste gură.

— Mulțumesc, zice Fay Li, smulgând cheia din mâna

ziaristei. Numărul gravat pe ea este 36/64. Fay Li nu face risipă de vorbe. Veştile proaste: camera este antifonată, nemonitorizată, iar prietenii mei şi cu mine suntem înarmaţi. Raportul lui Sixsmith n-are ce căuta în mâinile tale. Veştile bune: acţionez în numele unor clienţi care vor să vadă HIDRA sugrumată la naştere şi să discrediteze Corporaţia Seaboard. Concluziile lui Sixsmith vor ajunge la marile trusturi de presă în cel mult două, trei zile. Treaba lor dacă au de gând să meargă mai departe cu execuţiile de şefi de corporaţii. Nu te uita la mine aşa, Luisa. Adevărului nu-i pasă cine-l descoperă, aşa că de ce-ar trebui neapărat să-l descoperi tu? Veştile încă şi mai bune: ţie personal n-o să ţi se-ntâmple nimic rău. Asociatul meu aici de faţă te va duce sub escortă într-un loc sigur din Buenas Yerbas. Până diseară, vei fi eliberată. Nu ne vei mai face niciun fel de necazuri – şi Fay Li scoate o fotografie a lui Javier luată de pe panoul cu anunţuri de la bloc şi i-o flutură Luisei la un deget depărtare de obraz –, pentru că şi noi, atunci, îţi vom răspunde cu aceeaşi monedă.

În ochii Luisei nu se mai citeşte sfidare, ci supunere.

— Ştiam că ai minte-n cap, adaugă Fay Li, după care i se adresează în cantoneză bărbatului care o ţine prizonieră pe Luisa: Du-o la locul de detenţie. Nicio porcărie până n-o împuşti. O fi ea ziaristă, dar asta nu-nseamnă că e ultima curvă. Scapi de cadavru în modul obişnuit.

Cei doi pleacă. Al doilea asociat rămâne lângă uşă, ţinând-o întredeschisă.

Fay Li localizează caseta de valori cu numărul 36/64 la înălţimea gâtului ei, în vârful dintelui mijlociu al tridentului.

Cheia se răsuceşte în broască şi uşiţa se deschide.

Fay Li scoate o mapă de culoarea vaniliei. „Reactorul HIDRA-Zero… Un model de estimare operaţională… Conducător de proiect: Dr. Rufus Sixsmith… Deţinerea neautorizată a prezentului material constituie infracţiune la nivel federal, în temeiul Legii Spionajului Militar şi Industrial din 1971.“ Fay Li jubilează şi-şi îngăduie să surâdă. *Ţara tuturor posibilităţilor.* Abia apoi vede cele două fire care duc

din fundul mapei către fundul casetei de valori. Se uită înăuntru. O diodă roşie pâlpâie în vârful unui pachet format din patru pe doi cilindri strânşi cu bandă adezivă, plus fire, plus componente…

Bill Smoke, nenorocit de…

61

Explozia o ia pe sus pe Luisa Rey şi-i dă un brânci înainte, cu o forță irezistibilă, ca de val seismic din Pacific. Coridorul se roteşte cu ea cu tot la nouăzeci de grade – şi asta de mai multe ori – şi-o izbeşte în coaste şi-n cap. Prin fața ochilor parcă-i zboară petale de durere. Zidăria se zgâlțâie. Bucăți de zidărie, de gresie şi de sticlă cad ca o ploaie, apoi ca o burniță, apoi se opresc.

O linişte rău prevestitoare. *Acuma de la ce am supraviețuit*? strigăte de ajutor se ridică prin praf şi fum, strada se umple de urlete, alarmele străpung aerul înfierbântat. Mintea Luisei revine la viață. *Bombă.* Gardianul de împrumut horcăie şi geme. Sângele care i se prelinge din urechi bălteşte în gulerul cămăşii. Luisa încearcă să se ridice, dar explozia a lăsat-o fără piciorul drept.

Trece peste şocul inițial: piciorul ei drept este blocat sub corpul chinezului care o escorta şi care şi-a pierdut cunoştința. Şi-l trage de sub el şi se târăşte, țeapănă şi anchilozată, prin holul sălii de casete de valori, transformat acum într-un platou de film. Ajunge la uşa blindată, acum smulsă din țâțâni. *Nu m-a nimerit, dar nici mult nu mai avea.* Cioburi de sticlă, scaune răsturnate, hălci de perete, oameni şocați şi răniți. Un fum negru, uleios, răbufneşte din conducte. Sistemul de stropitori intră în funcțiune. Luisa se trezeşte udă leoarcă şi se îneacă, alunecă pe podeaua udă şi se ciocneşte, amețită şi cocârjată, de ceilalți.

O mână prietenoasă o apucă pe Luisa de încheietura mâinii.

— Vă țin eu, doamnă, vă țin eu! Dați-mi voie să v-ajut pân-

afară, să nu mai fie vreo explozie!

Luisa se lasă condusă până afară, în lumina orbitoare a soarelui, unde nimereşte în fața unui perete de chipuri de gură-cască, setoşi de orori. Pompierul o ghidează pe strada blocată de maşinile care s-au oprit care cum a nimerit. Luisa îşi aduce aminte de secvențele de război filmate în aprilie la Saigon. Fumul se răspândeşte în toate direcțiile.

— La o parte! Veniți aici! Rămâneți unde sunteți! Treceți acolo!

Ziarista Luisa încearcă să-i spună o vorbă victimei Luiza.

Are însă moloz în gură. Ceva tot vrea să ştie urgent, aşa că-l întreabă pe cel care a salvat-o şi care ce este, pompier?

— Cum ați ajuns la locul faptei atât de repede? Gata, de-aici mă descurc şi singură...

— Nu, e mai sigur aşa...

Portiera unui Chevrolet negru, prăfuit, se deschide brusc.

— Dă-mi drumul!

Dar el o ține cu o mână de fier.

— Treci în maşină. Acum! îi şopteşte. Că, dacă nu, îți fut una-n creieri!

Bomba trebuia să mă nimerească pe mine, şi-acuma...

Răpitorul Luisei mormăie ceva şi se prăbuşeşte în față.

62

Joe Napier o apucă de braț pe Luisa Rey şi o trage afară din Chevrolet. *Isuse Cristoase, la un pas a fost!* În cealaltă mână ține o bâtă de baseball.

— Dacă vrei să mai apuci ziua de mâine, vino!

Bine, se gândeşte Luisa.

— Bine, zice ea.

Napier o trage înapoi în mulțimea fremătătoare, ca să nu mai ştie Bill Smoke în cine să tragă, îi întinde bâta de baseball unui băiat rămas cu gura căscată şi se îndreaptă către 81st Avenue, cât mai departe de Chevrolet. *Mergi cu discreție sau fugi cât te țin picioarele şi-ți deconspiri*

identitatea?

— Maşina mea e parcată lângă bancă, zice Luisa.

— La circulația de-acolo, am fi nişte ținte prea uşoare, zice Napier. Bill Smoke mai are două gorile, care nu trebuie să facă altceva decât să tragă pe fereastra maşinii. Poți să mergi?

— Pot s-alerg, Napier.

Mai merg amândoi cam o treime din distanța până la colțul următor, când Napier îl zăreşte pe Bill Smoke undeva în față, cu mâna băgată în buzunarul hainei. Napier se uită şi înapoi. Una dintre brute închide cleştele. Peste drum se află a doua brută. Polițiştii n-au cum să se arate la față mai devreme de câteva minute, iar ei nu au la dispoziție mai mult de câteva scunde. Doi oameni omorâți ziua-n amiaza mare – e riscant, dar şi miza e suficient de importantă pentru ca ucigaşii să-şi încerce norocul, plus că e-atâta haos în zonă, încât au toate şansele să scape. Napier e disperat: el şi Luisa sunt blocați în fața unui depozit fără ferestre.

— Pe scări în sus! îi spune Luisei, rugându-se ca uşa să nu fie încuiată.

Nu este.

O sală de primire aproape goală, întunecată, cu un singur tub de neon tapetat cu muşte moarte. Napier pune zăvorul la uşă în urma lor. O fetiță în hainele ei bune, de duminică, aşezată în spatele unui birou, şi un pudel bătrân, culcat într-o cutie de carton, se uită la ei netulburați. În fundul încăperii sunt trei ieşiri. Zgomotul unor maşinării umple tot spațiul, dens ca un monolit.

O mexicancă îşi face apariția din neant şi se răsteşte la Napier:

— Nimeni ’legalist aici! Nimeni ’legalist aici! Du-te imediat! Du-te imediat! Vino ’napoi al’dată!

Luisa Rey i se adresează într-o spaniolă stricată. Mexicanca se uită aprig la ea, apoi face un semn zvâcnit cu degetul mare înspre cele trei ieşiri. O lovitură teribilă zdruncină uşa de la intrare. Napier şi Luisa o iau la fugă prin sala care amplifică ecourile.

— Stânga sau dreapta? întreabă Napier.

— Habar n-am! gâfâie Luisa.

Napier întoarce capul înapoi, aşteptându-se ca mexicanca să-i îndrume, dar uşa de la intrare se zgâlţâie la prima lovitură, se crapă la a doua şi se rupe în bucăţi la cea de-a treia. Napier o trage pe Luisa spre ieşirea din stânga.

63

Bisco şi Roper, ajutoarele lui Bill Smoke, se izbesc în uşă cu toată greutatea. În tribunalul din mintea lui, Bill Smoke îi găseşte vinovaţi pe William Wiley şi Lloyd Hooks de neglijenţă criminală: *V-am spus eu! Nu puteţi avea încredere în Joe Napier că-şi ia conştiinţa cu el acasă şi se-apucă de pescuit!*

Uşa s-a făcut fărâme.

O mexicancă dinăuntru face istericale şi dă din mâini şi din picioare ca un păianjen. O fetiţă placidă şi un pudel împopoţonat stau la un fel de birou.

— FBI! răcneşte Bisco, scoţându-şi permisul de conducere. Pe unde-au luat-o?

Mexicanca urlă ca o disperată:

— Noi grijă lucrători! Foarte bine! Foarte mult plătim! N-avem nevoie sindicat!

Bisco îşi scoate pistolul şi trage în pudel, pe care-l lipeşte de perete.

— Pe unde-au luat-o, în pizda mă-sii?

Isuse Mahomed Cristos – uite, de-aia lucrez eu singur!

Mexicanca îşi muşcă pumnul, se scutură toată şi se lansează într-un bocet prelung.

— Splendid, Bisco. Aşa face FBI-ul, nu? împuşcă pudeli, zice Roper şi se apleacă spre fetiţă, care n-a reacţionat în niciun fel la faptul că-i fusese omorât căţelul. Pe care dintre ieşiri au luat-o bărbatul şi femeia? – dar ea îi întoarce privirea de parcă n-ar avea nimic altceva în faţa ochilor, decât un apus de soare foarte plăcut. Vorbeşti englezeşte?

O isterică, o mută, o javră moartă – şi Bill Smoke se

îndreaptă spre cele trei ieşiri –*, plus o mulțime de belele clasa-ntâi!*

— Ne pierdem vremea. Roper – uşa din dreapta! Bisco – pe cea din stânga! Eu – pe cea din mijloc!

64

Şiruri de cutii de carton stivuite câte zece, ca nişte pereți despărțiți de culoare de trecere, ascund adevăratele dimensiuni ale depozitului. Napier propteşte uşa cu un cărucior.

— Spune-mi că, de ieri până astăzi, te-ai vindecat de alergia la armele de foc, şuieră el printre dinți.

Luisa clatină din cap.

— Dar tu, cum stai?

— Un pistolet, acolo – şase focuri. Haide, vino.

Chiar în timp ce aleargă, Luisa aude cum cineva forțează uşa. Napier o pune să se ascundă în spatele unui turn de cutii. Pe urmă la fel, după alți câțiva iarzi. Un al treilea turn, în schimb, se răstoarnă chiar în fața lor şi din cutii cad zeci de Păsăroi, în care Luisa recunoaşte păsările emu galbene şi tâmpite din programul pentru copii la care se uita Hal în zilele în care n-avea de lucru. Napier îi face semn să-şi *țină capul jos când fuge.*

După cinci secunde, un glonț muşcă din cartoane la o palmă distanță de capul Luisei şi umplutura de câlți din Păsăroi țâşneşte chiar în fața ei. Se împiedică şi se ciocneşte de Napier. Un zgomot ca o izbitură sfâşie aerul pe deasupra lor. Napier îşi scoate pistolul şi trage două focuri pe lângă Luisa. De-atâta zgomot, ea se chirceşte ca o minge

— Fugi! se răsteşte Napier şi-o ridică brutal de la pământ. Luisa îl ascultă, iar Napier se apucă să dărâme pereții de cutii, ca să-l împiedice pe urmăritor să avanseze.

După vreo zece iarzi, Luisa ajunge la un colț. IEŞIRE DE URGENȚĂ – scrie pe-o uşă de placaj. Încuiată. Joe Napier o ajunge din urmă, trăgându-şi sufletul. Nu reuşeşte să forțeze

uşa.

— Las-o baltă, Napier! aud amândoi. Nu cu tine-avem noi ce-avem!

Napier lipeşte pistolul de încuietoare şi trage.

Uşa tot nu vrea să se deschidă. Goleşte alte trei cartuşe în broască – fiecare împuşcătură o face pe Luisa să tresară. Al patrulea foc este un clic sec. Napier izbeşte în uşă cu călcâiul ghetei.

O lume de galere subpământene, în care zuruie cinci sute de maşini de cusut. Scame de material textil plutesc prin căldura vâscoasă, făcând halouri în jurul becurilor goale de deasupra fiecărei femei care coase la maşină. Luisa şi Napier parcurg pasarela aflată la semiînălțime cu un pas rapid şi flexat. La nenumărați rățoi Donald şchiopi şi dulăi Scooby-Doo răstigniți li se cos măruntaiele la locul lor – unul după altul, şir după şir, paiet după paiet. Fiecare femeie îşi ține ochii lipiți de tăblia pe care duduie acul, aşa că Luisa şi Napier nu provoacă prea mult deranj.

Dar cum facem să ieşim de-aici?

Napier intră în plin – la propriu – în mexicanca din sala de aşa-zisă primire. Ea le face semn s-o ia în jos, pe un culoar secundar neluminat şi pe jumătate blocat. Napier se întoarce spre Luisa şi-i strigă ceva care ar vrea s-acopere toată hărmălaia metalică, dar ea înțelege după fața lui: *S-avem încredere-n ea?*

Îi răspunde şi ea la fel, prin mimică: *Ai vreo idee mai bună?* – şi amândoi o urmează pe mexicancă printre stive de materiale şi role de sârmă, cutii desfundate pline cu ochi de ursuleț şi diverse carcase şi mecanisme de maşini de cusut. Culoarul coteşte la dreapta şi se termină cu o uşă de fier prin al cărei grilaj plin de funingine se strecoară lumina zilei. Mexicancei i se împiedică degetele în cheile înşirate pe un inel. *În hruba asta este 1875,* se gândeşte Luisa, *nu 1975.* Prima cheie nu se potriveşte. Următoarea se potriveşte, dar nu se răsuceşte. Chiar şi cele treizeci de secunde petrecute în atelierul fabricii i-au afectat auzul.

Un strigăt de luptă izbucneşte la nici cinci iarzi în spatele

lor:

— Mâinile sus! – la care Luisa se răsuceşte pe loc. Am spus: *Mâinile sus, în pizda mă-tii!* Mâinile Luisei se supun. Pistolarul rămâne cu arma ațintită asupra lui Napier. Întoarce-te cu fața, Napier! Încet! aruncă pistolul jos!

— Nu trage la mine! urlă *señora.* Nu trage la mine, *señor*! Ei forțat la mine s-arăt uşa! zice că omoară la…

— Taci dracului din gură, capră nebună ce eşti! Cară-te! Să nu te mai văd!

Femeia se strecoară pe lângă el şi se lipeşte de perete, strigând în continuare:

— *¡No dispares! ¡No dispares! ¡No quiero morir!*[66]

Napier strigă şi el, peste zgomotul de-acum surd al fabricii:

— Hei, Bisco, cât de mult ți-au dat?

— Nu-ți mai bate capul, Napier, îi strigă şi Bisco. Haide, ultimele cuvinte!

— N-am auzit! Ce-ai spus?

— ULTIMELE TALE CUVINTE – CARE SUNT?

— Ultimele cuvinte? Da' cine eşti tu – Harry Ticălosul[67]?

Gura lui Bisco se strâmbă într-o grimasă:

— Am un volum întreg de ultime cuvinte şi, uite, ale tale cbiar astea au fost! Da' ale tale? – şi se uită la Luisa, în timp ce pistolul şi-l ține tot îndreptat spre Napier.

O împuşcătură dă un fel de gaură prin vacarm şi Luisa închide ochii strâns de tot. Ceva greu îi cade peste picior. Face eforturi ca să deschidă ochii – un pistolet care s-a rostogolit pe jos, dar acum s-a oprit. *Señora* scoate de undeva o cheie reglabilă, o răsuceşte prin aer şi-i zdrobeşte pistolarului falca de jos. După asta, urmează alte zece lovituri de o teribilă ferocitate, fiecare făcând-o pe Luisa să se încrânceneze, fiecare punctată de vorbe:

— *¡Yo! ¡Amaba! ¡A! ¡Ese! ¡Jodido! ¡Perro!*[68]

---

[66] Nu trage! Nu trage! Nu vreau să mor! (span.)

[67] Aluzie la personajul Harold Callahan, zis *Dirty Harry*, din filmul omonim (1971), personaj interpretat de Clint Eastwood.

Luisa îl verifică pe Joe Napier. El stă cu gura căscată, neatins, ca trăsnit.

Señora se şterge la gură şi se apleacă deasupra lui Bisco, rămas nemişcat şi cu fața plină de sânge.

— Şi să *nu* mă faci tu pe mine capră nebună! – apoi face pasul mare peste capul lui tumefiat şi descuie uşa de fier.

— Poate-ar fi bine să le spui celorlalți doi că *eu* i-am făcut ăstuia ce se vede, îi spune Joe Napier în timp ce recuperează pistolul lui Bisco.

Señora i se adresează Luisei:

— *Quítatelo de encima, cariño. Anda con gentuza y ¡Dios mío! ese viejo podría ser tu padre.*[69]

65

Napier stă pe scaun, în metroul tapetat cu graffiti, şi se uită la fata lui Lester Rey. Este năucită, ciufulită, speriată – şi încă nu i s-au uscat hainele de la baia pe care i-au făcut-o stropitorile de la bancă.

— Cum ai reuşit să mă găseşti? întreabă ea într-un târziu.

— Mi-a spus un tip mare şi gras, de la biroul tău. Nosboomer – sau nu ştiu cum.

— Nussbaum.

— Aşa. Mi-a luat ceva timp să-l conving.

Apoi tăcerea durează de la stația de metrou Reunion Square până la Seventeenth Avenue. Luisa îşi vâră degetul printr-o gaură care i-a apărut în jeanşi.

— Presupun că nu mai lucrezi la Seaboard.

— Ieri am fost pus pe liber.

— Dat afară?

— Nu. Pensionare anticipată. Şi da – pus pe liber.

---

[68] Eu! Îl iubeam! Ah! Pe ăsta! Scârbă! Câine! (span.)

[69] Termin-o cu el, drăguță! Umblă cu derbedei moşul ăsta şi – Dumnezeule! – ar putea să-ți fie tată! (span.)

— Şi azi-dimineaţă ai şi renunţat să mai fii liber.

— Cam aşa s-ar zice.

Următoarea tăcere durează de la Seventeenth Avenue până la Parcul McKnight.

— Am impresia, ezită Luisa, că eu – ba nu, că *tu* ai suspendat aplicarea unui soi de... cum să zic... decret emis acolo. Ca şi cum Buenas Yerbas ar fi hotărât că eu trebuia să mor astăzi. Şi totuşi, uite că-s aici.

Napier evaluează o vreme ideea.

— Nu. Oraşului nu-i pasă. Şi poţi să spui că tatăl tău este cel care tocmai ţi-a salvat viaţa, fiindc-a tras un şut în grenada aia care se rostogolea către mine, acum treizeci de ani. (Vagonul în care sunt ei geme şi vibrează.) Trebuie să trecem pe la un magazin de arme. Pistoalele goale îmi creează o stare de nervozitate.

Metroul iese de sub pământ în plin soare. Luisa îşi mijeşte ochii.

— Unde mergem acum?

— Să ne vedem cu o femeie – şi Napier se uită la ceas. Care-a venit special cu avionul.

Luisa se freacă la ochii înroşiţi.

— Şi femeia asta ne poate da un exemplar din Raportul Sixsmith? Pentru că dosarul ăla este singura mea scăpare.

— Deocamdată nu ştiu.

66

Megan Sixsmith şade pe o bancă joasă, la Muzeul de Artă Modernă din Buenas Yerbas, şi se uită concentrată la un portret gigantic reprezentând chipul cu trăsături de ursoaică al unei femei bătrâne, redat cu linii întrepătrunse, gri şi negre, pe o pânză altminteri albă. Singura piesă figurativă într-o sală în care toate celelalte tablouri sunt de Pollock, De Kooning şi Miró, acest portret te surprinde la modul calm. Megan se gândeşte: *„Ai grijă de viitor – parc-ar zice. Şi chipul tău va fi, într-o bună zi, ca al meu“*. Timpul i-a modelat pielea

într-o rețea întreagă de riduri. Musculatura i se lasă într-o parte, i se-ncordează în cealaltă, pleoapele-i atârnă. Poartă perle, cel mai probabil de calitate îndoielnică, şi părul îi e ciufulit, la capătul unei după-amiezi întregi de alergat după nepoței. *Dar ea vede lucruri pe care eu nu le văd.*

Alături de Megan stă o femeie cam de vârsta ei, căreia nu i-ar strica să facă o baie şi să-şi schimbe hainele.

— Megan Sixsmith? o întreabă femeia.

Megan îi aruncă o privire piezişă.

— Luisa Rey?

Luisa face un semn cu capul în direcția portretului.

— Întotdeauna mi-a plăcut. Tatăl meu a cunoscut-o – pe cucoana reală, vreau să zic. Era o supraviețuitoare a Holocaustului, care s-a stabilit la Buenas Yerbas. Avea o pensiune tocmai în Mica Lisabonă. Şi pictorul locuia în gazdă la ea. *Curajul creşte peste tot*, se gândeşte Megan Sixsmith. *Ca buruienile.* Joe Napier zicea c-ai venit chiar azi, cu avionul, de la Honolulu.

— Este şi el aici?

— Tipul din spatele meu, în cămaşă de blugi, care se face că se uită la un Warhol. De fapt, ne păzeşte pe noi. Mă tem că paranoia lui e perfect justificată.

— Da. Dar eu vreau să fiu sigură că eşti chiar cine spui că eşti.

— Mă bucur s-aud asta. Ai vreo idee cum facem?

— Care era filmul preferat al unchiului meu, dintre toate ale lui Hitchcock?

Femeia care pretinde că este Luisa Rey se gândeşte puțin, apoi zâmbeşte:

— Am vorbit despre Hitchcock în ascensor – presupun că ți-a scris despre asta –, dar nu țin minte să-mi fi pomenit de vreun film preferat. Mi-a spus că-i plăcea scena mută din *Vertigo,* în care Jimmy Stewart se ține pe urmele femeii misterioase până la malul apei, unde pe fundal se vede San Francisco. Şi-i plăcea *Şarada* – ştiu că nu e al lui Hitchcock, dar îl amuza când îi spuneai tu că Audrey Hepburn e „gogomană“.

Megan se lasă pe spate pe scaun.

— Da, unchiul meu mi-a pomenit de dumneata într-o carte poştală pe care mi-a scris-o de la hotelul aeroportului. Era agitat şi îngrijorat şi folosea expresii de genul „Dacă mi se-ntâmplă ceva“, dar nu era omul care să se sinucidă. Nimic nu l-ar fi putut împinge pe Rufus la gestul pe care i-l atribuie poliția. Sunt sigură de asta. *Întreab-o şi fă bine şi-ți controlează tremuriciul, pentru Dumnezeu!* Domnişoară Luisa, *dumneata* crezi că unchiul meu a fost omorât?

— Mă tem că ştiu sigur c-a fost, îi răspunde Luisa Rey. Îmi pare rău.

Convingerea cu care vorbeşte ziarista are efect de *catharsis*. Megan trage aer adânc în piept.

— Sunt la curent cu ce lucra el pentru Seaboard şi pentru Departamentul Apărării. N-am văzut niciodată întregul raport, dar i-am verificat partea de calcule când am venit să-l vizitez pe Rufus, în iunie. Ne-am verificat lucrările unul celuilalt.

— Pentru Apărare? Nu pentru Energie?

— Pentru Apărare. Unul dintre produsele secundare ale reactorului HIDRA-Zero este uraniul îmbogățit, folosit la bombe. Calitatea cea mai bună, cantități industriale – după care Megan o lasă pe Luisa să digere noile informații. De ce ai nevoie?

— Raportul, raportul şi nimic altceva – o să dea de pământ cu Seaboard în arena publică şi în cea juridică. Şi aşa, din întâmplare, o să-mi salveze şi mie fundul.

Te încrezi în străina asta sau te ridici şi pleci?

Un grup de şcolari care avansează ca un crocodil se adună ciorchine în jurul portretului femeii bătrâne. Megan vorbeşte în şoaptă, vocea fiindu-i acoperită de cea a ghidului, care-şi ține scurta prezentare:

— Rufus îşi păstra lucrările ştiințifice, datele, notele, ciornele şi aşa mai departe pe *Steaua de mare* – iahtul lui –, ca să le aibă la îndemână şi pe viitor. Înmormântarea lui are loc abia săptămâna viitoare, deschiderea testamentului nu se face până atunci, aşa că, la ascunzătoarea de-acolo, probabil

n-a umblat încă nimeni. Aş pune pariu că-şi ținea şi pe vas un exemplar al Raportului. Poate că Seaboard şi-a trimis deja oamenii să perie bine vasul, dar ştiu că el ținea foarte mult să nu afle nimeni de la birou de *Steaua de mare…*

— *Steaua de mare…* Unde-i ancorată acum?

67

„REGALUL MARITIM“ DE LA CAPUL YERBAS
GĂZDUIEŞTE CU MÂNDRIE *PROFETESA,*
CEA MAI BINE PĂSTRATĂ GOELETĂ DIN LUME!

Napier îşi parchează Fordul închiriat chiar în fața clubului, un fost hangar pentru bărci căruia i s-a pus acoperiş de şindrilă. Pe ferestrele luminate se vede un bar ispititor şi nenumărate pavilioane de navigație flutură în vântul serii. În timp ce Luisa şi Napier traversează grădina clubului şi coboară treptele care duc la un port destul de mare, peste dune se rostogolesc înspre ei ecouri de râsete şi lătrături. O navă de lemn cu trei catarge se conturează pe cerul tot mai întunecat al răsăritului, dominând iahturile zvelte din jurul ei, toate din fibră de sticlă. Câțiva oameni se mişcă pe pontoane şi pe iahturi, dar nu sunt mulți. *„Steaua de mare* este legată la pontonul cel mai îndepărtat de clădirea clubului“ – citeşte Luisa de pe harta cu care a venit Megan Sixsmith – „dincolo de *Profetesa“.*

Nava de secol nouăsprezece este restaurată impecabil,într-adevăr. În ciuda misiunii cu care au venit, Luisa parcă-şi simte atenția distrasă de ceva ce-o cheamă în mod straniu şi-o face să se oprească o clipă şi să se uite la greementul vasului, ascultându-i scheletul de lemn cum pârâie.

— Ce s-a-ntâmplat? îi şopteşte Napier.

Ce s-a-ntâmplat? Pe Luisa o furnică semnul din naştere, încearcă să dea de capetele acestui moment elastic, dar unul se pierde în trecut, celălalt – în viitor.

— Nimic.

— E normal să ți se pară că vezi năluci. Şi mie mi se pare.

— Da…

— Mai avem puțin şi-ajungem.

Steaua de mare este chiar acolo unde scrie pe harta lui Megan că este. Se cațără cu toții la bord. Napier introduce o agrafă în broasca de la uşa cabinei şi strecoară pe lângă ea un băț de acadea. Luisa se uită în jur: nu cumva îi pândeşte cineva?

— Pun pariu că n-ai învățat în armată să faci asta.

— Ai pierdut. Un soldat care ştie să spargă o broască e plin de resurse, iar comisia de recrutare n-a fost cine ştie ce pretențioasă… (Un clic.) Asta e!

În cabină e ordine, dar nicio carte. Un ceas digital încastrat în perete sare de la 21:55 la 21:56. Raza lanternei-stilou a lui Napier se opreşte pe o masă de navigație care are dedesubt un dulăpior cu sertare.

— Poate acolo jos?

Luisa trage un sertar.

— Ăsta e! Lumineaz-aici. Un teanc de mape şi dosare. Unul dintre ele, de culoarea vaniliei, o face atentă: „Reactorul HIDRA–Zero… Un model de estimare operațională… Conducător de proiect: Dr. Rufus Sixsmith… “ L-am găsit! Ăsta e! Joe? Nu ți-e bine?

— Ba da. Atâta doar… că era cazul să se mai întâmple şi ceva bun, şi-atât de simplu.

Aha, deci Joe Napier ştie să şi zâmbească.

În uşa cabinei se vede o mişcare – un bărbat ascunde toate stelele. Napier citeşte sperietura de pe fața Luisei şi se întoarce brusc pe călcâie. La lumina lanternei, Luisa vede cum zvâcneşte un tendon de la încheietura mâinii omului cu pistolul, dar nu aude împuşcătura. *Ce, i s-a blocat piedica?*

Joe Napier scoate un icnet, se prăbuşeşte în genunchi şi se izbeşte cu capul de muchia de oțel a mesei de navigație.

Rămâne pe jos şi nu mai mişcă.

Luisa nu mai simte nimic – poate doar, vag de tot, că este ea însăşi. Lanterna lui Napier se rostogoleşte înainte şi-napoi, după hula blândă; raza ei descrie un sector de cerc în

care intră şi pieptul lui sfârtecat. Sângele i se scurge obscen de repede, obscen de roşu, obscen de lucios. Greementul vasului şuieră şi vibrează în vânt.

Asasinul închide uşa cabinei după el.

— Pune raportul pe masă, Luisa, spune el cu o voce blândă. Nu vreau să se păteze de sânge. Ea se conformează. Nu-i vede fața. Aşa, acum ai ocazia să cazi la pace cu cine te-a făcut.

Luisa se apucă de muchiile mesei cu amândouă mâinile.

— Eşti Bill Smoke. Tu l-ai omorât pe Sixsmith.

— Forțe mai presus de mine l-au omorât, îi răspunde întunericul. Eu doar am expediat glonțul.

Concentrează-te.

— Ne-ai urmărit de-acolo, de la bancă, în metrou, la muzeul de artă…

— Aşa volubilă eşti întotdeauna înaintea morții?

Luisei îi tremură vocea:

— Cum adică „întotdeauna“?

68

Joe Napier alunecă în derivă printr-un torent de tăcere.

Fantoma lui Bill Smoke pluteşte pe deasupra viziunii lui sumbre.

Mai mult de jumătate din ființa lui este ca şi dusă.

Nişte vorbe vin să spulbere din nou tăcerea.

Are de gând s-o omoare. Ce-i cu calibrul 38 din buzunarul tău? Mi-am făcut datoria, fir-aş al naibii, acuma mor! Zău? Du-te şi spune-i lui Lester Rey cum vine treaba asta cu datoria şi cu moartea.

Napier îşi urneşte mâna dreaptă către curea. Se întreabă dacă este un bebeluş în pătuțul lui sau un bărbat oarecare pe patul morții. Trec nopți întregi – ba nu, vieți întregi. De câteva ori, Napier se gândeşte să se lase dus de val, dar mâna lui refuză să se dea bătută. Se trezeşte în palmă cu un pat de pistol. Degetul i se strecoară printr-o buclă de oțel şi,

brusc, mintea i se luminează de scopul pe care şi l-a propus: *Trăgaciul, ăsta e, da. Scoate-l afară. Hai, uşurel…*

Ridică pistolul. Doar câţiva iarzi sunt până la Bill Smoke.

Trăgaciul rezistă la presiunea degetului, dar apoi o răbufnire oribilă de zgomot îl trânteşte pe spate pe Bill Smoke, cu braţele bătând aerul de parc-ar fi o marionetă.

În ante-antepenultimul moment al vieţii lui, Napier trage un al doilea glonţ în marioneta care se conturează pe fundalul cerului cu stele. Îi vine în minte, nechemat, cuvântul *Silvaplana.*

În antepenultimul moment, trupul lui Bill Smoke se prăbuşeşte în uşa cabinei.

În penultimul, ceasul digital încastrat în perete sare de la 21:57 la 21:58.

Ochii lui Napier se închid; un soare nou-născut luminează pieziş printre stejari străvechi şi joacă pe apele unui râu ascuns. *Ia uite, Joe – bâtlani!*

69

În salonul lui Margo Roker de la Spitalul Comitatului Swannekke, Hester van Zandt se uită la ceas. 21:57. Programul de vizită se încheie la ora zece.

— Încă una, Margo, să ai la drum? întreabă vizitatoarea, aruncând o privire către prietena ei aflată în comă – după care-şi frunzăreşte *Antologia de poezie americană.* Nişte Emerson? A, da… Ţi-aduci aminte de-asta? Că doar tu mi-ai citit-o prima:

„Călăul roşu crede că pe toţi i-omoară;
Ei, omorâţii, cred că el e-acum cel mort.
Dar nu ştiu pe ce căi ascunse, bunăoară,
Trec eu, apoi revin, pe-aceleaşi căi mă port.

Departe şi uitat mie mi-e tot aproape,
Lumina zilei şi cu noaptea-mi sunt totuna;

Plecați de mult, zeii-mi renasc sub pleoape
Şi-acelaşi lucru-mi sunt ruşinea şi cununa.

Greşesc cei ce se vor scăpați de mine,
Îmi cresc şi aripi când îi văd cum se avântă,
Sunt cel ce se-ndoieşte şi-ndoiala-n sine
Şi tot eu imnul ce toți brahmanii cântă.

Puternici zei tânjesc sub aripa-mi s-ajungă
Şi-n van tânjesc…“[70]

— Margo? Margo? Margo! — pleoapele lui Margo Roker vibrează de parc-ar fi în faza de somn profund. Un geamăt i se zvârcoleşte prin laringe. Margo oftează profund şi deschide brusc ochii mari, apoi clipeşte năucită şi speriată de tuburile pe care le are în nas. Hester van Zandt intră şi ea în panică, dar plină de speranță: Margo! M-auzi? Margo!

Ochii pacientei se opresc asupra prietenei ei de demult, apoi capul i se prăbuşeşte înapoi pe pernă.

— Da, Hester, te-aud, fiindcă-mi urli ca nebuna-n ureche!

70

Luisa Rey frunzăreşte numărul din 1 octombrie al *Western Messenger,* în zumzetul amestecat cu aburi de la bufetul Albă-ca-Zăpada.

LLOYD HOOKS FUGE DE CAUȚIUNEA DE 250.000 DE DOLARI

PREŞEDINTELE FORD PROMITE SĂ-I „STÂRPEASCĂ PE ESCROCII

CARE DEZONOREAZĂ CORPORAȚIILE AMERICANE“

---

[70] Fragment din poemul *Brahma* de Ralph Waldo Emerson, traducere de Mihnea Gafița.

Un purtător de cuvânt al Departamentului de Poliție din Buenas Yerbas a confirmat faptul că proaspăt numitul director general al Corporației de Electricitate Seaboard Incorporated, fost comisar federal pentru energie, Lloyd Hooks, a fugit din țară, după ce luni fusese eliberat contra unei cauțiuni de un sfert de milion de dolari. Această ultimă evoluție în scandalul „Seaboardgate“[71] vine la numai o zi după ce Hooks a jurat să apere „nu numai reputația mea, dar şi reputația unei mari companii americane împotriva acestui şir de minciuni ticăloase“. Preşedintele Ford a luat parte la o furtunoasă conferință de presă la Casa Albă, în care l-a condamnat pe fostul său consilier şi s-a delimitat de cel numit în funcție de Administrația Nixon. „Această Administrație nu face niciun fel de distincție între cei care încalcă legea. Îi vom stârpi din rădăcină pe escrocii care dezonorează corporațiile americane şi le vom da cele mai aspre pedepse prevăzute de lege.“

Dispariția lui Lloyd Hooks, interpretată de numeroşi analişti ca o recunoaştere a vinovăției, constituie cea mai recentă evoluție dintr-o serie de dezvăluiri care s-a declanşat după incidentul de la 4 septembrie, survenit la „Regalul maritim“ de la Capul Yerbas, unde Joe Napier şi Bill Smoke, două dintre persoanele răspunzătoare de Pază la controversata centrală de energie atomică de pe insula Swannekke a Corporației Seaboard, s-au împuşcat mortal. Martorul ocular Luisa Rey, corespondentă a ziarului nostru, a chemat poliția la locul crimei, iar ancheta declanşată ulterior s-a extins şi are acum în vedere şi asasinarea, luna trecută, a inginerului atomist britanic Rufus Sixsmith, fost consultant al Corporației Seaboard, şi prăbuşirea deasupra Pennsylvaniei, în urmă cu două săptămâni, a avionului marca Learjet al fostului director general al aceleiaşi Corporații Seaboard, Alberto Grimaldi, ca şi explozia

[71] Aluzie la scandalul Watergate.

survenită la sediul Third Bank din California, dintr-un cartier al oraşului Buenas Yerbas, în care şi-au pierdut viaţa două persoane. Cinci directori de la Corporaţia de Electricitate Seaboard au fost puşi sub acuzare în legătură cu această conspiraţie, iar doi dintre ei s-au sinucis. Alţi trei, inclusiv directorul general adjunct William Wiley, au fost de acord să depună mărturie împotriva Corporaţiei Seaboard.

Arestarea lui Lloyd Hooks, în urmă cu două zile, a fost văzută ca o confirmare pentru sprijinul acordat de ziarul nostru reporterului Luisa Rey, care a demascat întregul scandal, cu toate că William Wiley respinsese iniţial toate acuzaţiile, ca fiind „nişte fantasmagorii defăimătoare, scoase dintr-un roman poliţist, care nu merită sub nicio formă să primească un răspuns serios…“ *(Continuare – pag. 2; întreaga poveste – pag. 5; comentarii – pag. 11).*

— Pagina-ntâi! zice Bart în timp ce-i toarnă cafea Luisei. Tare mândru ar fi fost Lester!

— Ar fi spus că sunt o ziaristă care-şi face meseria.

— Păi, tocmai asta şi eşti, Luisa!

Seaboardgate nu mai este treaba ei. Insula Swannekke colcăie de reporteri, de anchetatori din partea Senatului, de agenţi FBI, de poliţişti locali şi de scenarişti de la Hollywood. Centrala Swannekke B este pusă la naftalină. Lucrările la Swannekke C au fost oprite.

Luisa scoate din nou ilustrata de la Javier: trei OZN-uri care se întretaie deasupra podului Golden Gate.

„Bună, Luisa, e bine aici, dar acuma stăm într-o casă, aşa că nu mai am peste ce balcoane să sar ca să merg în vizită la prieteni. Mâine mă duce Paul (adică Vârcolacu', dar mama zice că nu mai am voie să-i spun aşa acum, chiar dacă lui zău că-i place) la târg de timbre şi-o să pot să-mi aleg eu ce culoare vreau să fie pereţii din camera mea şi găteşte mai bine decât mama. Te-am văzut iar la televizor aseară şi-n toate ziarele. Să nu mă uiţi acum, că te-ai făcut celeabră, da? Javi.“

Celălalt obiect primit prin poştă este un plic sosit *par avion* de la Megan Sixsmith, ca răspuns la solicitarea Luisei. În plic sunt ultimele opt scrisori pe care i le-a scris Robert Frobisher prietenului său Rufus Sixsmith. Luisa desface plicul cu un cuțit de plastic. Scoate unul dintre plicurile gălbejite, care poartă data poştei „10 octombrie, 1931“, îl duce la nas şi trage aer adânc în piept. *Oare nişte molecule de la castelul Zedelghem, trecute prin mâna lui Robert Frobisher şi rămase în stare latentă pe hârtia asta, timp de patruzeci şi patru de ani, zburdă acum prin plămânii mei, prin sângele meu?*

Cine poate spune?

SCRISORI DE LA ZEDELGHEM

ZEDELGHEM
10-X-1931

Sixsmith,

Ayrs e țintuit la pat de trei zile, îndopat cu morfină şi strigând de durere. F. distructiv şi descurajant. Doctorul ne avertizează, pe I. şi pe mine, să nu confundăm proaspăt redescoperita *joie de vivre*[72] a lui Ayrs în privința muzicii cu starea lui propriu-zisă de sănătate şi i-a interzis cu desăvârşire lui V.A. să lucreze de pe patul de suferință. Doctorul Egret mie îmi dă fiori. Nu există, practic, tămăduitor pe care să nu-l cvasisuspectez că vrea să-mi facă felul într'un mod cât mai costisitor cu putință.

M'am îngropat în muzica mea. Oricât ar suna de crud, când Hendrick vine şi-mi spune la micul dejun: „Astăzi nu, Robert“, mă simt mai degrabă uşurat. Noaptea trecută am stat şi-am lucrat la un *allegro* pentru violoncel, rostogolit şi punctat de terțete de-a dreptul explozive. Tăcerea – punctată şi ea de pocnetele sinistre ale curselor de şoareci. Mi-aduc aminte că am auzit orologiul din turla bisericii bătând ora trei dimineața. „Am auzit o bufniță“ – zice Huckleberry Finn – „undeva departe, uuu-uuu-uuurlând despre cineva care murise, şi-o cioroaică şi-un câine schelălăind că altcineva urma să moară“ – întotdeauna m'a fascinat fraza asta. Următorul lucru pe care-l ştiu este că Lucille stătea lângă fereastră şi parcă scutura nişte cearşafuri mari de lumină orbitoare. Mi-a spus că Marty Dhondt era jos, gata să plecăm în excursie. Am crezut că visez, dar nu. Fața mi-era anchilozată şi pentru o clipă n'am mai ştiut nici cum mă cheamă. Am bombănit că nu voiam să plec nicăieri cu Marty Dhondt, că voiam să dorm, c'aveam de lucru. Lucille a protestat:

---

[72] Bucurie de a trăi (fr.) .

— Bine, dar de săptămâna trecută ați stabilit că astăzi mergeți cu automobilul!

Mi-am adus aminte, m’am spălat, mi-am pus haine curate şi m’am bărbierit. Am trimis-o pe Lucille după argatul care-mi lustruise pantofii ş.a.m.d. Jos, în camera unde luam micul dejun, simpaticul negustor de bijuterii fuma un trabuc şi citea *The Times.*

— Nu te grăbi, mi-a spus el când mi-am cerut scuze că întârziasem. Unde mergem noi n’o să observe nimeni dac’am ajuns prea devreme sau prea târziu.

Doamna Willems mi-a adus nişte budincă de orez cu ouă şi ceapă, iar I. s’a arătat şi ea într’un târziu. Nu uitase ce zi era: mi-a dat un buchet de trandafiri albi legați cu o panglică neagră şi mi-a zâmbit ca-n vremurile bune.

Dhondt conduce un automobil Bugatti Royale – Tip 41 din 1927, de culoare roşie-purpurie. Un adevărat monstru, Sixsmith! Merge ca un diavol uns – atinge aproape cincizeci pe şosea! – şi se laudă cu o goarnă Klaxon pe care Dhondt nu ezită s’o folosească din plin la cea mai mică provocare. O zi minunată pentru o plimbare nedorită. Cu cât te apropii de front, bineînțeles, cu atâta peisajul devine mai accidentat. Dincolo de Roeselare, terenul se umple de cicatrice în formă de cratere, brăzdat de tranşee pe jumătate prăbuşite şi ciupit ca de vărsat de zone arse în care nici măcar buruienile nu mai cresc. Cei câțiva copaci rămaşi în picioare ici şi colo, dacă-i atingi, vezi că sunt carbonizați şi fără viață. Spuzeala de verdeață de pe fața pământului aduce mai puțin a natură revenită la viață, cât a natură mănată. Dhondt mi-a zbierat, ca s’acopere mugetul motorului, că fermierii nici acum nu-ndrăznesc să-şi are terenurile, de teama munițiilor neexplodate. Nu poți să treci fără să te gândeşti la densitatea de oameni îngropați acolo. În orice moment s’ar da ordinul de atac, infanteriştii ar ieşi în roiuri din pământ, scuturându-se de glodul gros de numai un deget. Cei treisprezece ani trecuți de la Armistițiu ar părea tot atâtea ceasuri.

Zonnebeke este un sat risipit, de ruine pe jumătate refăcute, care găzduieşte un cimitir comun al Regimentului

11 Essex şi al Brigăzii 53. De la Comisia Locurilor de Veci Militare am aflat că în acest cimitir anume sunt cele mai multe şanse ca fratele meu să fi fost depus pentru odihna veşnică. Adrian a murit în asaltul de la 31 iulie asupra crestei de la Messines, exact în toiul atacului. Dhondt m'a lăsat la poartă şi mi-a urat noroc. Plin de tact, mi-a spus că are nişte treburi prin vecini – cred că eram la douăzeci de mile de cel mai apropiat bijutier – şi m'a lăsat să plec în căutarea mea donquijotescă. Un fost soldat ofticos păzea poarta, cât timp nu-şi făcea de lucru printr'o amărâtă de grădină de legume. Tot el muncea şi ca îngrijitor – fiind propriul său patron, mai mult ca sigur – şi mi-a întins o cutie de donații, pentru „întreținere". M'am lăsat uşurat de un franc şi tipul m'a întrebat într'o engleză tolerabilă dacă venisem în căutarea cuiva anume, pentru că el, unul, purta întregul cimitir în memorie. I-am scris numele fratelui meu pe un colț de hârtie, dar el a făcut acea grimasă galică la care colțurile gurii se lasă în jos, vrând să spună: „Eu am problemele mele, tu le ai pe-ale tale şi asta-i problema ta".

Întotdeauna mi-am închipuit că aveam să ghicesc, dintre toți acei CUNOSCUȚI NUMAI DOMNULUI, care era Adrian. Vreo inscripție care să-mi sară în ochi, vreo coțofană care să dea din cap sau pur şi simplu vreo certitudine de ordin muzical m'ar fi condus la locul de veci corect. O prostie patentată, bineînțeles. Pietrele funerare erau fără număr, identice şi aliniate ca la paradă. Ici şi colo, zona era invadată de desişuri de mure. Aerul era stătut, ca şi cum cerul ar fi devenit un acoperiş ermetic deasupra capetelor noastre, ale tuturor. M'am plimbat pe alei, printre rânduri, în căutarea F-urilor. Din câte am constatat, niciun Frobisher nu se odihnea în bucata aia de pământ a Flandrei. Cel mai apropiat era un anume „Froames, B.W., soldat nr. 2389 – Divizia 18 Est", aşa c'am lăsat trandafirii albi de la I. pe piatra lui de mormânt. Cine ştie? Poate că Froames i-a cerut un foc lui Adrian într'o seară, când era obosit, sau poate că s'a ascuns alături de el de ploaia de bombe, sau poate c'au împărțit o conservă de vită Bovril. Ştiu că sunt un prost sentimental.

Întâlneşti uneori caraghioşi precum Orford, colegul tău de facultate, care arborează un aer de privaţiune, pentru că războiul s'a încheiat înainte ca ei să fi avut ocazia să-şi demonstreze bravura. Alţii recunosc – şi mă gândesc aici la Figgis – că se simt uşuraţi că nu împliniseră vârsta majoratului înainte de 1918, ca să se poată înrola, dar şi vag ruşinaţi de faptul că se simt astfel. De câte ori nu te-am bătut la cap despre cum am crescut eu în umbra fratelui meu legendar – nu exista reproş care să nu înceapă cu: „Adrian nu făcea niciodată aşa ceva…“ sau „Dac'ar fi aici, acum, fratele tău ar…“ Ajunsesem să-l detest numai când îi auzeam numele. În perioada de pregătire a expulzării mele forţate din clanul Frobisher, n'auzeam decât: „Eşti o ruşine pentru memoria lui Adrian!“ Niciodată – nici-o-dată – n'o să-mi iert părinţii pentru asta. Mi-am adus aminte de ultima dată când l-am condus pe Adrian la Audley End, într'o după-amiază ploioasă de toamnă; el era în uniformă şi Pater îl îmbrăţişa. Trecuseră de mult zilele când totul era numai steguleţe şi urale – am aflat mai târziu că Poliţia Militară îi ducea pe recruţi sub escortă la Dunkerque, ca să descurajeze dezertările în masă. Toţi acei Adrieni se înghesuiau ca sardelele prin cimitirele din tot estul Franţei, vestul Belgiei şi mai departe. Am împărţit cărţile dintr'un pachet numit context istoric: generaţia noastră a primit decari, valeţi şi dame, Sixsmith; generaţia lui Adrian s'a ales numai cu treiari, pătrari şi cinciari – asta-i toată povestea.

Bineînţeles că „asta-i tot“ nu-i niciodată chiar tot. Scrisorile lui Adrian erau atât de sonore, încât te bântuiau. Ochii poţi să-i închizi, dar urechile – nu: pocnetul păduchilor în ridurile feţei; râcâitul şobolanilor; plesnitura osului lovit de glonţ; răpăitul mitralierelor; tunetul exploziilor îndepărtate; bubuitul altora mai apropiate; zăngănitul pietrelor când ricoşau în căştile de oţel; bâzâitul muştelor în timpul verii peste câmpurile pline de morţi. În conversaţiile de mai târziu s'au adăugat: zbieretele cailor; pârâitul noroiului îngheţat; vuietul avioanelor; huruitul tancurilor în gropile de noroi; urletele amputaţilor cărora le trecea efectul eterului; râgâitul

aruncătoarelor de flăcări; scrâşnetul baionetelor înfipte în gâturi. Muzica europeană este sălbatică la modul pasional, întreruptă de lungi tăceri.

Chiar mă-ntreb dacă şi fratelui meu îi plăceau băieții la fel de mult ca fetele sau dacă numai eu am acest viciu. Mă-ntreb dacă a murit virgin. Mă gândesc la toți soldații ăştia care zac laolaltă: când erau vii, tremurau; dac'au murit, sunt reci. Am curățat piatra de mormânt a lui B.W. Froames şi m'am îndreptat din nou către poartă. Sigur că misiunea mea era sortită eşecului. Îngrijitorul îşi făcea de lucru cu nişte corzi şi n'a scos o vorbă. Monty Dhondt m'a cules la țanc şi-am luat-o din loc înapoi pe drumul spre civilizație – ha, ha, auzi! Am trecut printr'un loc numit Poelkapelle, sau cam aşa ceva, pe o şosea străjuită de ulmi, pe care am mers milă după milă şi nu se mai termina. Dhondt îşi alesese această porțiune de drum drept ca să-şi încerce bijuteria de Bugatti – să vadă cât de repede putea să meargă. Ulmii nu se mai distingeau unul de altul, ci s'au suprapus într'un singur copac repetat la infinit, ca un titirez. Acul vitezometrului bătea spre maximum când o formă care aducea cu o femeie nebună alergând ne-a ieşit în cale – s'a izbit de parbriz şi s'a rostogolit peste capetele noastre. Mi-a sărit inima din loc ca un glonț – de asta pot să te asigur! Dhondt a frânat, bolidul s'a proptit în şosea cu o parte a caroseriei, s'a ridicat de pe şosea cu partea cealaltă, cauciucurile au scrâşnit şi au umplut aerul cu miros de ars. Infinitul nostru se sfârşise brusc, iar eu îmi muşcasem limba cu toți dinții. Dacă frânele n'ar fi acționat în aşa fel încât automobilul Bugatti să-şi continue traiectoria de-a lungul drumului, ne-am fi încheiat ziua – şi probabil şi viețile – îmbrățişând vreun ulm. În fine, maşina s'a oprit. Şi eu, şi Dhondt am sărit jos, am alergat în urmă şi ce-am văzut: un monstru de fazan care flutura din aripile rupte. Dhondt a şuierat printre dinți o înjurătură complicată în sanscrită sau într-o altă limbă şi a scos un *ha!* de uşurare că nu omorâse pe *cineva,* dar şi de uimire că totuşi omorâse *ceva.* Eu nu mai puteam să vorbesc şi-mi tamponam cu batista limba sângerândă. Am sugerat s'o

scutim pe biata pasăre de suferință. Dhondt mi-a răspuns cu o zicală despre care cred că numai într'adins putea fi atât de idioată:

— Pentru cine ajunge în meniu, sosul nu mai are nicio importanță – şi s'a dus înapoi la maşină, ca să încerce să-şi readucă la viață Bugatti-ul.

N'am reuşit să pricep ce voia să spună, dar m'am apropiat de fazan, care a început să fluture din aripi de-a dreptul disperat. Medalionul de pene de pe piept îi era mânjit de sânge şi împroşcat cu fecale. Şi țipa – zău aşa, Sixsmith – ca un bebeluş născut de două zile. Mi-a părut rău că nu aveam un pistol, în şanțul de lângă drum era un pietroi cam cât pumnul meu, cu care l-am izbit pe fazan drept în cap. Foarte neplăcut – nu e ca atunci când împuşti o pasăre, nicidecum.

M'am şters de sângele fazanului cum am putut, cu ajutorul unor frunze de ştevie pe care le-am cules de pe marginea drumului. Dhondt reuşise să pornească motorul, m'am vârât şi eu înăuntru şi ne-am repezit către primul sat care urma – un loc fără nume, din câte am văzut, dar care avea o amărâtă de cafenea-plus-garaj-plus-capelă-de-pompe-funebre, împărțită de o clică de localnici tăcuți, şi multe muşte care dădeau roată prin aer ca nişte îngeri ai morții drogați. Frâna brutală descentrase oarecum osia din față, aşa că M.D. s'a oprit acolo ca să se uite cineva la ea. Ne-am aşezat *al fresco*[73] pe marginea unui „lac", de fapt un iaz cu pietre şi noroi pe fund şi cu un soclu plantat chiar în buricul lui, al cărui locatar inițial fusese de mult topit şi transformat în gloanțe. Nişte copii murdari alergau de cealaltă parte a lacului după singura găină grasă din tot ținutul, care a dat tare din aripi şi s'a cocoțat sus pe soclu. Copiii s'au apucat să arunce cu pietre în ea. M'am întrebat cine va fi fost stăpânul orătăniei. L-am întrebat pe omul de la bar cine ocupase mai demult soclul cu pricina. Habar n'avea – el era de fel din sud. Cum paharul meu era murdar, i-am cerut

[73] Textual: la răcoare, la aer curat (ital.).

individului să mi-l schimbe. S'a ofuscat şi a devenit brusc mult mai puţin comunicativ.

M.D. m'a întrebat cum fusese ceasul pe care-l petrecusem în cimitirul din Zonnebeke. Nu pot să spun că i-am răspuns. Fazanul mutilat şi plin de sânge parcă nu voia să dispară dinaintea ochilor mei. L-am întrebat pe M.D. unde fusese în timpul războiului.

— Ei, mă rog, mi-am văzut de afaceri.

— La Bruges? am întrebat eu surprins – nu-mi venea să cred că un negustor belgian de diamante ar fi putut prospera sub regimul de ocupaţie al *Kaiser*-ului.

— Ei, Doamne iartă-mă! a exclamat el. Nu – la Johannesburg. Nevastă-mea şi cu mine am lipsit de-aici în toată perioada – la care eu l-am felicitat pentru clarviziune. El, modest, mi-a explicat: Războaiele nu izbucnesc fără niciun avertisment, încep de obicei sub forma unor mici focuri izbucnite la orizont. Războaiele se apropie. Omul înţelept veghează, ca să vadă fumul, şi se pregăteşte să şteargă putina – aşa cum au făcut Ayrs şi Iocasta. Grija mea e alta: că următorul război va fi atât de cumplit, încât nicăieri nu va mai rămâne în picioare niciun restaurant cât de cât acceptabil.

Dar era el atât de sigur că mai venea încă un război?

— *Întotdeauna* mai urmează încă un război, Robert. Războaiele nu se sting niciodată cu adevărat. Ce anume aţâţă focul războiului? Voinţa de putere, care este coloana vertebrală a firii umane. Ameninţarea cu violenţa, teama de violenţă, apoi violenţa propriu-zisă nu sunt decât instrumentele acestei sinistre voinţe. Uită-te bine şi vei vedea voinţa de putere în dormitoare, în bucătării, în fabrici, în sindicate, la frontierele statelor. Ascultă bine ce-ţi spun şi ţine minte: statul-naţiune reprezintă, pur şi simplu, natura umană umflată până la dimensiuni monstruoase. De unde concluzia – *Q.E.D* – că naţiunile sunt entităţi ale căror legi sunt scrise prin violenţă. Aşa a fost dintotdeauna, aşa va fi întotdeauna. Războiul este unul dintre cei doi tovarăşi de drum eterni ai omenirii, aşa să ştii, Robert.

Da? Şi-atunci, care este celălalt? am întrebat eu.

— Diamantele.

Un măcelar cu şorţul mânjit de sânge a venit în fugă spre marginea lacului; copiii s'au răspândit care-ncotro. Omul avea de rezolvat o problemă: cum să convingă pasărea să coboare de pe soclu?

Bine, dar Liga Naţiunilor? Trebuie să mai existe şi alte legi pe care naţiunile să le respecte, în afară de legea războiului. Poate legile diplomaţiei?

— Ei, da, diplomaţia, a zis M.D., care se simţea în elementul lui. Şterge cu buretele pagubele provocate de război; îi legitimează rezultatele; îi oferă unui stat mai puternic mijloacele de a-şi impune voinţa asupra unuia mai slab şi de a-şi economisi, în acelaşi timp, flotele şi batalioanele pentru un eventual oponent cu mai multă greutate. Numai diplomaţii de profesie, dobitocii patentaţi şi femeile văd în diplomaţie un substitut pe termen lung al războiului.

Pe post de *reductio ad absurdum* a teoriei lui, i-am argumentat faptul că ştiinţa născoceşte mijloace din ce în ce mai sângeroase de a purta război, ceea ce nu poate avea drept rezultat decât faptul că puterea de distrugere a omenirii va depăşi puterea de creaţie a aceleiaşi omeniri şi că civilizaţia noastră îşi va provoca singură dispariţia. M.D. a preluat obiecţia mea cu o lucire caustică în ochi.

— Exact. Voinţa noastră de putere, ştiinţa noastră şi tocmai acele facultăţi care ne-au înălţat de la stadiul de maimuţă la cel de om sălbatic şi apoi de om modern sunt şi cele care-i vor stinge lumânarea lui *Homo sapiens* înainte de sfârşitul secolului în care ne aflăm! Tu probabil că vei apuca finalul ăsta, norocosule! Şi ce mai *crescendo* simfonic are să fie, nu, ce zici?

Măcelarul a venit către noi şi i-a cerut omului de la bar o scară.

Mă opresc aici şi acum – zău că nu mai pot ţine ochii deschişi.

Al tău,

R.F.

* * *

ZEDELGHEM
21-X-1931

Sixsmith,

Ayrs urmează să se ridice în picioare mâine, după ce a stat țintuit la pat două săptămâni încheiate. Nu le-aş dori sifilis nici duşmanilor mei cei mai aprigi. Sau, mă rog, poate unuia, cel mult la doi dintre ei. Sifiliticul decade puțin câte puțin, ca fructele care putrezesc pe la periferiile livezilor. Doctorul Egret se înființează la fiecare două zile, dar nu i-au mai rămas multe soluții, doar să-i prescrie doze de morfină din ce în ce mai mari. V.A. le acceptă în silă, pentru că-i întunecă mintea şi nu mai poate compune.

I. începe să aibă accese de deznădejde. Uneori, noaptea, se agață de mine de parcă aş fi colacul ei de salvare şi numai eu aş putea-o păzi de înec. Îmi pare rău de biata cucoană, dar pe mine mă interesează trupul, nu problemele ei. Sau mă interesa.

Mi-am petrecut aceste două săptămâni închis în camera de muzică, grupându-mi fragmentele de peste an într'un „sextet pentru solişti suprapuşi“: pian, clarinet, violoncel, flaut, oboi şi vioară – fiecare instrument cu limbajul propriu în materie de cheie, gamă şi coloristică. În primul set, fiecare fragment solo este întrerupt de următorul; în al doilea, fiecare piesă întreruptă se continuă, în ordine inversă. Viziune revoluționară sau găselniță ieftină? Nu pot şti până nu termin, iar atunci o să fie prea târziu; dar e primul lucru care-mi vine în minte când mă trezesc şi ultimul la care mă gândesc înainte s'adorm, chiar şi atunci când o am pe I. lângă mine-n pat. Să facă bine să înțeleagă: artistul trăieşte concomitent în două lumi.

A doua zi

A dracului ceartă ce-am avut cu V.A. Mi-a dictat un studiu

gen *tocatta* în cursul „Compozițiilor“ de azi-dimineață, mi s’a părut al naibii de cunoscut, după care am recunoscut refrenul meu din *Îngerul din Mons*! Dacă Ayrs nădăjduia cumva că n’aş fi recunoscut pasajul, se înşela f. tare. I-am spus de-a dreptul că asta e muzica mea. A schimbat placa brusc:

— Cum adică, muzica *ta?* Frobisher, când o să mai creşti, o să descoperi că toți compozitorii se inspiră din mediul lor. Dumneata eşti unul dintre numeroşii factori din mediul meu, care nu numai că primeşte un salariu decent – dă-mi voie să spun –, dar se şi bucură de cursuri zilnice de compoziție de cel mai înalt nivel şi vine în contact cu cele mai strălucite minți muzicale ale vremii. Dacă nu te satisfac termenii aceştia, Hendrick poate să te conducă la gară.

Ehe, f. diferit de omul pe care-l împinsesem cu căruciorul pe alee până la casa portarului acum câteva săptămâni şi care mă implora să mai stau până la primăvara viitoare! L-am întrebat cu cine se gândea să mă înlocuiască. Poate cu doamna Willems? Cu grădinarul? Cu Eva? Cu calul Nefertiti?

— Ei, sunt convins că Sir Trevor Mackerras îmi va putea recomanda un tânăr numai bun pentru mine. Da, o să dau un anunț. Nu eşti chiar atât de indispensabil cum îți place să crezi. În fine: vrei slujba asta în continuare sau nu?

N’am găsit pe loc o soluție de a recâştiga terenul pierdut, aşa c’am ieşit, acuzând o durere în degetul mare de la picior. Ayrs a tras după mine cu avertismentul următor:

— Dacă nu ți se face bine degetul de la picior până mâine-dimineață, Frobisher, du-te să ți-l tratezi la Londra şi nu te mai întoarce!

Uneori, îmi vine să clădesc un rug mare şi-al dracului şi să-i dau brânci peste el bătrânului curist, în toiul vâlvătăii.

După câteva zile

Tot aici sunt. I. mi-a făcut o vizită mai târziu, mi-a ținut o pledoarie despre vanitatea lui Ayrs, despre cât de mult îmi prețuieşte munca, despre toanele artiştilor ş.a.m.d. şi m’a

rugat să rămân – de dragul ei, dacă nu de-al lui. Am acceptat această aproximativă frunză de smochin *cum* ramură de măslin şi-n noaptea respectivă am făcut amor cu I. aproape cu afecţiune. Cu iarna care vine, parcă nu mă simt în stare să mă aventurez pe cine ştie unde prin Europa, cu minuscula mea rezervă bănească. Ar trebui să dau peste vreo moştenitoare bogată şi proastă, şi-anume repejor, dac'ar fi să plec de-aici acum. Îţi vine-n minte cineva? O să mai trimit un pachet pentru Jansch, ca să-mi sporesc fondurile de urgenţă. Dacă Ayrs nu vrea să mă facă şi pe mine părtaş, pentru ideile cu care am contribuit la *Pasărea morţii* – care a ajuns la cea de-a douăzecea reprezentaţie, după cele de la Varşovia –, ce să fac? Va trebui să mă recompensez de unul singur. Am hotărât să fiu mult mai precaut pe viitor în materie de împărtăşit cu V.A. propriile mele compoziţii. Ştii, să ai un acoperiş deasupra capului numai în funcţie de bunele intenţii ale unui patron – ce *dezgustător* mod de a trăi! Numai Dumnezeu ştie cum pot să-l îndure clasele aflate în servitute. Oare servitorii clanului Frobisher la fel îşi muşcă pumnii, cum fac eu acum? – îţi vine să te-ntrebi. Eva s'a întors din vacanţa petrecută în Elveţia. Ei bine, tânăra care s'a întors *zice* că este Eva, iar asemănarea este cu siguranţă izbitoare, însă răţuşca aia năzuroasă care a plecat de la Zedelghem în urmă cu trei luni s'a transformat de-atunci într'o lebădă mai mult decât graţioasă. Se înţelege cu mama ei, îi curăţă tatălui ei pleoapele cu vată de bumbac înmuiată în apă rece şi-i citeşte ore-n şir din Flaubert, vorbeşte politicos cu servitorii şi până şi pe mine m'a întrebat în ce stadiu mai sunt cu sextetul meu. Am fost convins că şi asta era o nouă strategie ca să scape de mine, dar după şapte zile am început să suspectez că E. cea detestabilă ar putea fi moartă şi-ngropată. F. bine, relaţia dintre E. şi mine chiar *este* mai complicată decât s'ar zice la prima vedere, dar trebuie să vin mai întâi cu nişte argumente. Încă de la sosirea mea la Neerbeke, „proprietăreasa“ din Bruges a Evei, doamna Van de Velde, s'a ţinut de capul Evei şi-al Iocastei să m'aducă în vizită la ea acasă, pentru ca fetele familiei Van de

Velde – cinci la număr, colege de şcoală ale Evei – să aibă ocazia de-a vorbi englezeşte cu un gentleman englez autentic. Domnul Van de Velde, sper că mai ții minte, este prezumtivul pervers din Parcul Minnewater, care s'a dovedit a fi fabricant de armament şi un onorabil stâlp al comunității ş.a.m.d. Doamna Van de Velde este una dintre acele femei obositoare şi insistente ale căror ambiții nu pot fi stăvilite cu un „Scuzați, este f. ocupat în acest moment". Adevărul este că-mi vine s'o suspectez pe I. că mă pune în fața unui *fait accompli*[74] numai din gelozie – cu cât fiica ei creşte şi devine o lebădă grațioasă, cu cât mama se transformă într'o cioroaică bătrână şi-a naibii.

Astăzi era ziua stabilită ca eu să merg la cină la familia V.d.V. – cinci fete aşezate la egală distanță una de alta, plus Mater şi Pater. Aveam nevoie de-un set nou de corzi pentru violoncel, iar lui Ayrs nu-i strică să constate cât de neajutorat este fără mine, aşa c'am arborat mutra mea bravă şi m'am dus cu speranța că alde V.d.V. şi-au angajat un bucătar pe măsura venitului unui proprietar de fabrică. Deci, la ora unsprezece, maşina familiei V.d.V. – un Mercedes-Benz argintiu, mulțumesc foarte mult – a sosit la Zedelghem, iar şoferul lor, un om-al-zăpezilor năduşit, care nu avea gât şi nici habar de franceză, ne-a condus pe E. şi pe mine până la Bruges. În trecut, am fi făcut acest drum într'o tăcere de stane de piatră, dar acum am început să-i povestesc Evei câte ceva din anii mei la Cambridge. Ea m'a avertizat că progenitura Van de Velde cea mare, Marie-Louise, era hotărâtă să se mărite cu un englez cu orice preț, aşa c'aş fi făcut bine să-mi păzesc virtutea cu cea mai mare atenție.

Ei, ce mai zici de *asta*?

Acasă la familia Van de Velde, fetele stăteau aliniate pe scări şi m'au întâmpinat în ordinea ascendentă a vârstei – mai-mai că m-aşteptam să-nceapă şi să cânte, când le-am văzut, şi poți să crezi ori nu, Sixsmith, dar exact asta au

---

[74] Fapt împlinit (fr.).

făcut. *Mâneci verzi* – în englezeşte. Siropoase ca nişte acadele. Pe urmă, doamna V.d.V. m'a ciupit de obraz, de parc'aş fi fost fiul risipitor întors acasă, şi mi-a spus pe un ton de bufniță:

— Cuuum o mai duuuceți, domnuuule?

Am fost poftit în „salon" – o cameră de joacă – şi mi s'a oferit „scaunul de interogatoriu" – o ladă de jucărie. Fiicele V.d.V., o hidră ale cărei capete se numesc Marie-Louise, Stéphanie, Zenobe, Alphonsine şi nu-mai-ştiu-cum îi zice mezinei, au vârstele cuprinse între nouă ani, cea mai mică, până la numita Marie-Louise, mai mare decât Eva cu un an. Toate fetele prezintă o încredere în sine pe de-a-ntregul nejustificată. O canapea f. lungă se încovoia sub toată această familie de porci buni de tăiere. Slujnica a adus limonadă, iar doamna casei a început tirul de întrebări:

— Eva ne-a spus că familia dumneavoastră are f. bune legături la Cambridge, nu-i aşa, domnule Frobisher?

Am aruncat o privire în direcția Evei, care a pus o mutră comic-fascinată. Mi-am reprimat un zâmbet şi am recunoscut că familia mea figurează în *Domesday Book*[75] şi că Pater este un eminent membru al clerului. Toate încercările mele de a muta discuția şi la alt subiect decât eligibilitatea mea au eşuat lamentabil şi, după un sfert de ceas, Marie-Louise cea cu ochii bulbucați, care se simțise încurajată de Mater a ei, s'a decis că eu eram foarte potrivit să-i fiu Făt-Frumos. M'a întrebat:

— Domnule Frobisher, sunteți în bune relații cu Sherlock Holmes, de pe strada Baker?

Mă rog, m'am gândit eu, poate că ziua nu era întru totul ratată. O fată cu simțul ironiei trebuie să ascundă niscai profunzimi. Dar Marie-Louise vorbea serios! O toantă congenitală. Nu, i-am răspuns eu, nu-l cunosc pe domnul

---

[75] Textual: *Cartea Zilei de Apoi* - registru al tuturor proprietarilor funciari din Anglia şi al averilor lor, alcătuit sub domnia lui William Cuceritorul, în 1086.

Holmes personal, dar cine vrea poate să-i vadă, pe el şi pe David Copperfield, jucând biliard la clubul meu în fiecare miercuri. Prânzul a fost servit în vase frumoase de Dresda, în sufrageria unde o reproducere mare după *Cina cea de Taină* trona peste un tapet cu flori. Mâncarea – dezamăgitoare: păstrăv uscat, verdețuri răsfierte, până se făcuseră terci, prăjitura pur şi simplu vulgară –, parc'aş fi mâncat acasă, la Londra. Fetele chicoteau *glissando* la scăpările mele banale în franțuzeşte, cu toate că engleza lor sinistră te zgârie la ureche insuportabil. Doamna V.d.V., care-şi petrecuse şi ea vara în Elveția, mi-a relatat pe larg felul în care Marie-Louise fusese arhilăudată la Berna, ca fiind „Floarea Alpilor", de către Contesa Slăck-Jawski sau de Ducesa de Sümdümpstädt. N'am fost în stare nici măcar să-mi smulg un comentariu politicos de genul: *Comme c'est charmant!* – Cât de fermecător! Domnul V.d.V. a sosit şi el de la birou. Mi-a pus o sută de întrebări despre cricket, ca să-şi distreze fetele cu acest bizar ritual englezesc, în care „Afară este înăuntru" şi „înăuntru este afară". Un dobitoc de proporții colosale, cu maxilarul în forma literei *pi,* care este atât de preocupat să-şi planifice următoarea întrerupere grosolană, încât niciodată nu ascultă ca lumea ce se spune. Se şi autocomplimentează fățiş, începând cu câte-un „Poți să mă consideri demodat, dar..." sau „Chiar dacă unii mă consideră snob..." Eva mi-a aruncat o privire piezişă, vrând parcă să spună: „Şi tu care-ai crezut cinstit că un asemenea *caraghio*s îmi punea mie în primejdie reputația!"

După masa de prânz, a ieşit soarele şi doamna V.d.V. a decis că mergeam cu toții la plimbare, ca să-i fie arătat onoratului musafir tot ce merita văzut în Bruges. Am încercat să spun că abuzasem deja suficient de ospitalitatea lor, dar nu-mi era scris să scap atât de uşor. Marele Patriarh s'a scuzat – avea de semnat un teanc de hârțoage cât muntele Matterhorn. Vedea-l-aş cuprins de-o avalanşă! După ce slujnicele au adus pălăriile şi mănuşile fetelor, s'a înființat şi

trăsura în care am fost cărat pe la toate bisericile, una după alta. Vorba dragului de Kilvert[76]: nimic nu e mai obositor decât să ți se spună ce să admiri şi să-ți fie arătate lucrurile cu bățul. Zău dacă-mi aduc aminte cum se cheamă vreunul dintre locurile văzute. Când am ajuns la finişul itinerariului, adică la turnul cel mare cu orologiu, mă dureau fălcile de câte căscături îmi reprimasem. Doamna Van de Velde a aruncat o privire piezişă înspre turn şi ne-a anunțat că ne lăsa pe noi, tineretul, să ne cățărăm până sus, iar ea ne aştepta în patiseria de pe latura cealaltă a pieței. Marie-Louise, care trage mai greu la cântar decât maică-sa, a comentat că n'ar fi fost politicos față de-o doamnă să fie lăsată să aştepte singură. Mintoasa nu putea urca din cauza astmului de care suferă, iar dacă nici Mintoasa nu urca ş.a.m.d., ş.a.m.d. – pe scurt, până la urmă, numai Eva şi cu mine am cumpărat bilete. Le-am plătit eu, ca să-i arăt Evei că nu-i purtam pică ei personal pentru o zi pierdută în chip atât de hidos. Am urcat eu primul. Scara era o spirală care se îngusta din ce în ce mai mult. La înălțimea mâinii, era o frânghie care trecea printr'un şir de belciuge de fier fixate în zid. Piciorul trebuia să-şi găsească singur treapta – lumina pătrundea numai prin nişte ferestruici înguste aşezate din loc în loc. Singurele zgomote erau cele scoase de paşii noştri şi de respirația femeiască a Evei, care-mi amintea de aventurile nocturne cu mama ei. Femeile Van de Velde sunt ca şase *allegretti* de clavecin, interminabile şi în falset, iar mie îmi țiuiau urechile de mulțumire că scăpasem de ele. Uitasem să număr treptele şi gândeam cu voce tare. Glasul îmi suna de parcă aş fi fost încuiat într'un dulap cu pături. Eva mi-a răspuns cu un *oui…* plictisit.

Am ieşit într'o încăpere spațioasă, care adăpostea roțile zimțate, mari cât de căruță, ale mecanismului orologiului. Frânghiile şi cablurile dispăreau în tavan. Un băgător-de-seamă moțăia pe un scaun pliant. Rolul lui era să ne

[76] Francis Kilvert (1840-1879), cleric şi autor al unui faimos jurnal.

controleze biletele – pe Continent, pretutindeni trebuie să prezinți câte-un bilet dar noi ne-am fofilat pe lângă el şi am luat-o în sus pe alte scări, de lemn, care duceau pe terasa din vârf, de unde se vedea cu adevărat peisajul. Bruges-ul cel în trei culori se întindea cât vedeai cu ochii, jos de tot, la picioarele noastre: țiglele oranj ale acoperişurilor, cenuşiul zidurilor, cafeniul canalelor. Apoi caii, automobilele, bicicliştii, un grup de corişti avansând lent ca un crocodil pe uscat, acoperişurile ca nişte pălării de vrăjitoare, rufele întinse la uscat de-a curmezişul străzilor lăturalnice. M'am uitat după Ostende şi l-am zărit. Marea Nordului, ca o dungă luminată de soare, se vedea într'o culoare bleumarin polinezian. Pescăruşii dădeau roată după cum îi duceau curenții de aer; am şi amețit urmărindu-i cu privirea şi m'am gândit la rândunicile-de-mare ale lui Ewing. Eva m'a anunțat că le reperase pe femeile Van de Velde. Am presupus că se referea la cât de voluminoase erau, apoi m'am uitat în direcția în care-mi arăta şi într'adevăr am zărit şi eu şase gogoloaie în culori pastelate, stând în jurul unei mese de cafenea. E. şi-a îndoit biletul sub forma unei săgeți de hârtie şi i-a făcut vânt peste parapet. Care vânt i l-a purtat până la soare. Ce se făcea dacă băgătorul-de-seamă se deştepta şi-i cerea biletul?

— O să mă smiorcăi şi-o să-i spun că băiatul ăsta rău, englezul ăsta nesuferit, mi l-a furat.

Aşa că mi-am făcut şi eu o săgeată de hârtie din biletul meu, i-am spus Evei că nu avea nicio probă şi i-am făcut şi eu vânt. Numai că săgeata mea, în loc să plutească spre înălțimi, s'a îndreptat spre pământ din primul moment. Caracterul Evei se schimbă în funcție de unghiul din care-l priveşti, cum se întâmplă cu opalurile de calitate.

— Mă gândeam că nu-mi aduc aminte să-l fi văzut vreodată pe tata la fel de mulțumit şi plin de viață cum este acum, a zis ea.

Nesuferitele femei V.d.V. creaseră între noi o camaraderie. Am întrebat-o de-a dreptul ce pățise în Elveția: se înamorase, lucrase în vreun orfelinat, avusese parte de vreo întâlnire

mistică în cine ştie ce grotă acoperită de zăpezi?

A început de mai multe ori să-mi spună ceva. Până la urmă, înroşindu-se, a zis:

— Îmi era dor de un anume tânăr pe care l-am cunoscut astă-vară, în iunie.

Eşti surprins? Imaginează-ţi ce sentimente am avut *eu!* Chiar şi aşa, am rămas până la capăt un domn desăvârşit, doar mă ştii. În loc să marşez la flirtul ei, am răspuns:

— Şi ce părere ţi-a făcut acel tânăr? Sper că nu una cu totul negativă.

— În parte negativă.

Mă uitam la mărgelele de transpiraţie pe care le avea de la urcatul scărilor, la buzele ei, la perii fini, fini de tot, pe care-i avea deasupra buzei de sus.

— Şi este un străin înalt, brunet, frumos şi... muzical?

Ea a pufnit pe nări.

— Înalt... da, *este;* brunet – asta, cu siguranţă; frumos – nu chiar atât de tare pe cât îşi închipuie, dar să spunem că nu te lasă indiferentă; muzical – cu asupra de măsură; iar străin – până-n măduva oaselor. Surprinzător cât de multe lucruri ştii despre el! Şi pe el îl spionezi, când trece prin Parcul Minnewater? – la care eu n'am avut ce face şi am râs, aşa c'a râs şi ea. Robert, eu simt... Şi s'a uitat la mine cu un aer timid...Că ai mai multă experienţă. *À propos* de asta, pot să-ţi spun Robert?

I-am răspuns că era şi timpul să-mi spună pe nume.

— Vorbele mele nu sunt... întru totul cuviincioase. Te supără?

Nu – i-am spus că nu. Mă surprind, mă flatează, dar să mă supere? Câtuşi de puţin!

— M'am purtat cu tine atât de-nveninat! Sper s-o putem lua de la capăt.

I-am răspuns, bineînţeles, că şi eu aş vrea.

— Încă din copilărie, a zis E., uitându-se în altă parte, am considerat această terasă un fel de pavilion fermecat din cele O *mie şi una de nopţi.* Adeseori vin aici sus, tot pe la ora asta, după şcoală. Sunt ca o împărăteasă a Bruges-ului, dacă mă-

nțelegi, iar cetățenii lui îmi sunt supuşi. Familia Van de Velde sunt bufonii pe care am de gând să-i decapitez!

Încântătoare ființă – zău că este! Mie-mi fierbea sângele în vine şi mă simțeam mai mult decât tentat să-i aplic împărătesei Bruges-ului un sărut prelung.

Dar totul s'a oprit aici: un roi de turişti americani infernali s'a revărsat din tunelul îngust al scărilor. Ca un prost, m'am prefăcut că nu eram cu Eva. Am rămas pe altă latură decât ea şi am privit peisajul, încercând să-mi pun ordine în toate gândurile confuze din cap. Când băgătorul-de-seamă ne-a anunțat că balconul-belvedere se închidea în scurt timp, Eva nu mai era acolo – dispăruse ca o pisică. Cât de fidelă este propriei forme! O dată în plus am uitat să număr treptele în timp ce coboram.

La cofetărie, Eva o ajuta pe mezina V.d.V. Cu coşul pisicuței. Doamna Van de Velde îşi făcea vânt cu un meniu şi mânca *boule de l'Yser,* ca şi Marie-Louise, cu care toca mărunt ținutele trecătorilor. Eva mi-a ocolit privirile. Vraja se rupsese. Marie-Louise, dimpotrivă, îmi căuta privirile – junincă toantă cu ochii bulbucați! Am luat-o agale înapoi pe jos, spre locuința familiei Van de Velde, de unde Hendrick venise – *aleluia!* – să mă ia cu automobilul Cowley. Eva mi-a făcut semn de *au revoir* din cadrul uşii. Eu m'am uitat în urmă, ca să-i mai văd o dată zâmbetul. Eram exaltat! Seara mi se părea numai aur şi căldură. Pe tot drumul înapoi către Neerbeke, n'am văzut altceva decât chipul Evei, cu o şuviță sau două de păr peste față, cum i le răvăşise vântul. Nu fi îngrozitor de gelos, Sixsmith. Ştii şi tu cum e.

I. Simte buna înțelegere dintre mine şi Eva şi nici gând să-i placă. Noaptea trecută, mi-am închipuit că E. era cea de sub mine, şi nu mama ei. După numai câteva măsuri am şi ajuns la *crescendo* – cu o mişcare întreagă înaintea Iocastei. Oare chiar pot femeile să intuiască trădările imaginare? Întreb şi eu, pentru că I., cu o intuiție stupefiantă, m'a şfichiuit cu un avertisment subtil:

— Vreau să-ți fie clar un lucru, Robert. Dacă te-atingi vreodată de Eva, tot o să aflu şi te nenorocesc!

— Nici prin gând nu-mi trece, am mințit-o eu.
— Nici prin vis n'ar trebui să-ți treacă, m'a prevenit ea.
Nu puteam să las lucrurile aşa.
— Oricum, de ce dracului crezi că m'ar atrage fiică-ta aia slăbănoagă şi dezagreabilă? – la care ea a pufnit pe nas exact cum făcuse şi Eva sus, pe terasa turnului cu orologiu.

Al tău,
R.F.

* * *

ZEDELGHEM
24-X-1931

Sixsmith,
Unde naiba ți-e răspunsul? Uite ce e, ştiu că-ți sunt mult îndatorat, dar dacă tu crezi c'o să stau s'aştept scrisorile tale, mă tem că te-nşeli amarnic. Totul este absolut detestabil – detestabil ca ipocritul de taică-miu! Aş putea să-l distrug şi eu, doar el m'a distrus pe mine. Cel mai vechi mod în care omenirea îşi omoară timpul este să anticipeze sfârşitul lumii. Are dreptate Dhondt – blestemați fie ochii lui de belgian, blestemați fie toți ochii de belgieni! Adrian ar mai fi şi astăzi în viață dacă n'ar exista „micuța Belgie vitează". Ar trebui să ia cineva țara asta pitică şi s'o transforme într'un uriaş lac de agrement, în care să-l azvârle pe inventatorul Belgiei, cu picioarele legate de-o statuie a Minervei. Dacă nu se scufundă, e vinovat. Ce-aş mai înfige un vătrai înroşit în foc în nenorociții de ochi ai tatălui meu! Spune-mi unul – haide, spune-mi tu măcar *un singur* belgian celebru. Are mai mulți bani decât Rothschild, dar nu vrea să-mi mai dea niciun sfanț. Nenorocitul, cât poate fi de nenorocit! Cât de creştineşte poate fi să mă taie de la moştenire fără să-mi lase nici măcar un şiling? Înecul este o pedeapsă prea blândă. Mă tem c'are dreptate Dhondt: războaiele nu se vindecă niciodată, nu fac decât să intre în remisie pentru câțiva ani. Sfârşitul este cel pe care ni-l dorim, drept care mă tem că de Sfârşit o să şi avem parte, dracu' să ne ia! Gata – uite, am

pus chestia asta pe muzică. Timpane, talgere şi un milion de trompete, da? – te rog foarte mult. Să-i plătesc bătrânului nenorocit cu muzica mea! Mă omoară.

Al tău,
R.F.

* * *

ZEDELGHEM
29-X-1931

Sixsmith,

Eva. Pentru că numele ei este sinonimul ispitei: ce anume sălăşluieşte mai aproape de esența omului? Pentru că sufletul i se prevede prin ochi. Pentru că visez să mă preling printre faldurile catifelei din camera ei, unde m'am strecurat, să-i fredonez o melodie sau două aşa, aşa, *aşa* de blânde, iar ea să se cațere cu picioarele goale pe picioarele mele, să-şi aşeze urechea pe inima mea şi să valsăm ca două marionete agățate de sfori. După ce ne sărutăm, zice: *Vous embrassez comme un poisson rouge!* – Săruți ca un caras auriu! – şi-n oglinzile în care se reflectă lumina lunii ne îndrăgostim fiecare de tinerețea şi frumusețea celuilalt. Pentru că toată viața mea de pân'acum, nişte femei sofisticate şi tâmpite şi-au pus în minte să mă *înțeleagă,* să mă *vindece,* numai Eva ştie că sunt o *terra incognita* şi mă explorează pe-ndelete, aşa cum ai făcut şi tu. Pentru că este zveltă ca un băiat. Pentru că miroase a migdale şi-a iarbă de pe pajişte. Pentru că, atunci când eu zâmbesc, la auzul ambiției ei de a se face egiptolog, îmi trage un şut în țurloaie pe sub masă. Pentru că mă face să mă mai gândesc şi la altceva decât la mine însumi. Pentru că, şi atunci când e serioasă, tot străluceşte. Pentru că preferă jurnalele de călătorie lui Sir Walter Scott, pe Billy Mayerl lui Mozart, şi nu ştie să deosebească un de major de un sergent major. Pentru că *eu* – numai eu – îi văd zâmbetul cu o fracțiune de secundă înainte să-i apară pe chip. Pentru că împăratul Robert nu este un om bun – partea lui cea mai bună este ținută prizonieră de muzica lui

necântată nicăieri –, dar ea tot îi aruncă zâmbetul acela atât de rar. Pentru c'am stat şi-am ascultat împreună păsările de noapte. Pentru că râsul parcă-i deschide o fântână în creştetul capului şi de-acolo se-mprăştie peste toată dimineața. Pentru că un bărbat ca mine n'are treabă cu o asemenea „frumusețe“ de substanță, şi totuşi uite-o că există – în străfundurile izolate fonic ale inimii mele.

Al tău,
R.F.

* * *

HOTELUL LE ROYAL, BRUGES
6-XI-1931

Sixsmith,

Divorțurile. Treburi f. încurcate, dar al meu de Ayrs s'a pronunțat într'o singură zi. Numai ieri-dimineață lucram la cea de-a doua mişcare a cântecului său de lebădă atât de ambițios. M'a anunțat că în sesiunea de „Compoziții“ urma să introducem o nouă abordare.

— Frobisher, astăzi aş vrea să vii cu câteva teme pentru mişcarea mea *severo*. Ceva aşa, ca de ajunul războiului, în mi minor. Cum vii cu ceva care să-mi atragă atenția, eu preiau acel ceva şi-i dezvolt mai departe potențialul. Ai priceput?

De priceput, pricepusem. De plăcut, nu-mi plăcea – câtuşi de puțin. Lucrările ştiințifice se fac în coautorat, de acord, şi un compozitor poate lucra cu un virtuoz într'ale muzicii, ca să exploreze limitele a ce se poate şi ce nu se poate cânta – precum Elgar şi W.H. Reed –, dar o lucrare simfonică în coautorat? F. dubioasă idee, lucru pe care i l-am spus şi lui V.A. fără niciun fel de menajament. El a țâțâit iritat:

— N'am spus „coautorat“, băiete. Dumneata aduni materia brută, iar eu o rafinez după cum voi socoti necesar – ceea ce nu m'a consolat deloc. El a mai răsucit puțin cuțitul în rană: Toți cei Mari îşi pun ucenicii la aşa ceva. Cum altfel ar putea unul ca Bach să producă toptane de piese noi în fiecare

săptămână?

I-am replicat că, după ştiinţa mea, ne aflam în secolul XX. Că publicul plăteşte ca să-l audă pe compozitorul al cărui nume figurează în caietul-program. Că nimeni nu plăteşte pentru Vyvyan Ayrs ca să se-aleagă numai cu un anume Robert Frobisher. V.A. s'a enervat:

— Nu „se-aleg“ cu tine! Cu mine se-aleg! Nu m'asculţi, Frobisher. Dumneata faci numai munca de schelărie; orchestraţia, aranjamentul, finisarea eu le fac!

Muncă de „schelărie“ cum ar fi, de pildă, *îngerul din Mons,* care-mi fusese furat sub ameninţarea pistolului, pentru acel *adagio* din monumentalul cântec de lebădă al lui Ayrs? Plagiatul poţi să-l înveleşti în ce poleială vrei – tot plagiat rămâne.

— Plagiat? – şi vocea lui Ayrs a rămas joasă, dar am văzut cum se albeau mâinile cu care-şi strângea bastonul. Mi-a spus: În zile de mult apuse, când îmi erai recunoscător că te patronez, îmi spuneai că sunt unul dintre cei mai mari compozitori europeni în viaţă. Cu alte cuvinte, din lumea-ntreagă. Ce nevoie ar putea să aibă un asemenea artist să plagieze, cum spui dumneata, orişice de la un copist care, poate-mi dă voie să-i reamintesc, n'a fost în stare să-şi obţină nici măcar diploma de bacalaureat de la un colegiu pentru cei scandalos de privilegiaţi – aud? Nu eşti suficient de hămesit, băiete, asta-i problema dumitale! Eşti un Mendelssohn care-l maimuţăreşte pe Mozart.

Miza a crescut precum inflaţia în Germania, dar eu, prin firea mea incapabil să dau înapoi sub presiune, m'arunc, dimpotrivă, cu capul înainte:

— Vă spun eu de ce-ar avea nevoie să plagieze! Din cauza sterilităţii muzicale!

Cele mai bune pasaje din *Pasărea morţii* sunt ale mele – i-am spus. Originalităţile contrapunctice din partea de *allegro ma non troppo* a lucrării celei noi tot ale mele sunt. Nu venisem în Belgia ca să mă exploateze el, scârba dracului!

Bătrânul balaur a scos fum pe nări. Zece măsuri de tăcere în şase-a-opta. Şi-a storcit ţigara în scrumieră.

— Insolența dumitale nu merită prea multă atenție. De fapt, merită sancționată, dar asta ar însemna să reacționez pripit. În loc de asta, am rugămintea la dumneata să te gândeşti. Gândeşte-te la reputație – şi Ayrs a savurat cuvântul. Reputația înseamnă totul. A mea este ireproşabilă – cu singura excepție a unui moment de exuberanță tinerească, în urma căruia m'am pricopsit c'o boală ruşinoasă. A dumitale, dragul meu prieten dezmoştenit, pasionat de jocuri şi falit, este expirată. Poți să pleci de la Zedelghem oricând doreşti. Dar să nu zici că n'ai fost avertizat. Pleacă fără consimțământul meu şi tot ce înseamnă lume muzicală la vest de Urali, est de Lisabona, nord de Napoli şi sud de Helsinki va şti că un escroc pe nume Robert Frobisher a siluit-o pe nevasta lui Vyvyan Ayrs cel aproape orb – da, da, pe iubita lui nevastă, pe fermecătoarea Mevrouw Crommelynck. Ea nu va spune nu. Imaginează-ți ce scandal! Asta, după tot ce-a făcut Ayrs pentru Frobisher… Mă rog, niciun promotor bogat, nici măcar un promotor falit, niciun patron de festival, niciun consiliu de conducere, nici măcar un părinte care-şi doreşte ca lumina ochilor lui să-nvețe pianul n'o să vrea, în schimb, să aibă nimic, dar absolut nimic de-a face cu dumneata.

Aşa că V.A. ştie. De săptămâni, de luni de zile, probabil. M'a prins rău de tot pe picior greşit. Mi-am scos singur în evidență neputința, făcându-l pe Ayrs în toate felurile, unele f. urâte.

— Vai, cât de flatant! a croncănit el. *Encore, Maestro*!

Mi-am stăpânit pornirea de a-i grăbi moartea bătrânului hoit mâncat de sifilis izbindu-l cu fagotul. Limba nu mi-am stăpânit-o însă şi i-am şuierat printre dinți că, dac'ar fi fost un soț măcar pe jumătate atât de bun cât era când venea vorba să-i manipuleze pe oameni şi să le fure ideile bune, poate că soția lui nu s'ar mai fi oferit aşa de repede primului venit. Dacă stăteai şi te gândeai, am adăugat, cam câtă credibilitate ar fi avut campania lui de a mă ponegri pe mine, când publicul european ar fi aflat ce fel de viață privată ducea Iocasta Crommelynck?

Nici nu l-am clintit:

— Dobitoc ignorant ce eşti, Frobisher! Amorurile Iocastei, oricât de multe ar fi, sunt discrete – întotdeauna au fost. Pătura dominantă a oricărei societăţi e ciuruită de imoralitate – cum altfel crezi că şi-ar putea păstra puterea? Reputaţia este regina sferei publice, nu a celei private. Dar ea este detronată de diversele gesturi publice: dezmoşteniri, fuga din hoteluri celebre, neplata unor datorii contractate la creditorii de ultimă instanţă ai lumii bune. Când te-a sedus, Iocasta îmi ceruse consimţământul, tolomac arogant ce eşti! Aveam nevoie de dumneata ca să termin *Pasărea morţii.* Îţi închipui că eşti un berbec irezistibil, dar între mine şi Iocasta există o alchimie pe care nici n'o bănuieşti! În clipa-n care o să-ncepi să reprezinţi o ameninţare pentru noi, te-ai lins pe bot de iubirea ei. O să vezi. Acuma, fă bine şi du-te, iar mâine-dimineaţă să te prezinţi cu tema făcută. O să ne prefacem amândoi că mica dumitale izbucnire nu a avut loc.

Am fost mai mult decât bucuros că puteam să mă retrag. Aveam nevoie de timp de gândire.

Probabil că I. jucase un rol esenţial în cercetarea trecutului meu recent; Hendrick nu vorbeşte englezeşte, iar V.A. n'ar fi putut face asemenea săpături de unul singur. Probabil că-i plac bărbaţii de moravuri îndoielnice – altfel nu-mi explic de ce s-ar fi măritat cu Ayrs. Care era poziţia Evei în toată povestea asta habar n'aveam, fiindcă ieri a fost miercuri, aşa că E. se găsea la Bruges, la şcoală. N'avea cum să ştie de idila mea cu mama ei şi totuşi să-mi dea atâtea semne făţişe de dragoste – nu, ce zici?

Mi-am petrecut după-amiaza plimbându-mă peste câmpurile pustii de unul singur şi furios. M'am adăpostit de grindină în fostul pridvor al unei capele distruse de bombardamente. Mă gândeam la E., mă gândeam la E., mă gândeam la E. Numai două lucruri îmi erau clare: mai bine mă spânzuram de catargul drapelului de la Zedelghem, decât să-i permit parazitului de Ayrs să mai profite de talentul meu fie şi o zi în plus; era de neconceput să n'o mai văd niciodată pe E. „Are să se termine prost, Frobisher!“ Da, tot ce se

poate, aşa se-ntâmplă de obicei când fugi cu fata, numai că eu o iubesc. Chiar o iubesc, şi asta este.

M'am întors la *château* cu puțin timp înainte să se întunece şi am mâncat nişte gustări reci la doamna Willems în bucătărie. Am aflat că I., cu tot cu mângâierile ei de Circe, plecase la Bruxelles cu treburi legate de proprietate şi că rămânea acolo peste noapte. Hendrick mi-a spus că V.A. se retrăsese în camera lui mai devreme, ca s'asculte radioul, şi că dăduse instrucțiuni să nu fie deranjat. Perfect. M'am înmuiat mult şi bine în cadă şi am scris câteva portative bine închegate – nişte variațiuni pe game pentru başi. Pe mine crizele mă fac să evadez în lumea muzicii, unde nimic rău nu mi se poate întâmpla. M'am retras şi eu mai devreme în camera mea, am încuiat uşa după mine şi mi-am făcut valiza. M'am trezit azi-dimineață la ora patru – afară era o ceață rece de înghețai. Am vrut să-i fac lui V.A. o ultimă vizită. M'am strecurat pe coridoarele iernatice până la uşa camerei lui Ayrs. Tremurând tot, am deschis-o uşor, străduindu-mă din răsputeri să nu fac nici cel mai mic zgomot, pentru că Hendrick doarme într'o cameră alăturată. Lumina era stinsă, dar la licărul ca de ambră al jarului din cămin l-am văzut pe Ayrs întins pe spate, ca o mumie de la Muzeul Britanic. Toată camera puțea a medicamente amare. M'am apropiat pe vârfuri de noptiera de lângă pat. Sertarul era înțepenit şi, când l-am smucit, o sticlă cu eter a dat să cadă de pe noptieră – am prins-o în ultima clipă. *Luger*-ul pe care mi-l fluturase V.A. pe la nas era bine legat într'o bucată de piele de antilopă, înfăşurată şi ea într'o pungă de plasă, iar alături avea o farfurioară plină cu cartuşe. Cartuşele au zornăit. Ayrs îşi ținea țeasta fragilă la numai câteva palme distanță, dar nu s'a trezit. Avea respirația şuierată, ca o flaşnetă veche şi ruginită. Am avut, aşa, un impuls de a-i fura o mână de cartuşe, drept care i le-am şi luat.

O venă albastră i se zbătea lui Ayrs peste mărul lui Adam şi m'am luptat cu un impuls inexplicabil de puternic de-a i-o

reteza cu briceagul. Foarte nefiresc. Propriu-zis, nu era un *déjà vu* – mai degrabă, un *jamais vu.*[77] Crima – o experiență pe care puțini o trăiesc şi altfel decât în timpul războiului. Oare ce timbru are moartea? N'ai grijă, nu-ți scriu aici ca să-ți mărturisesc o crimă. Mi-ar veni mult prea greu să lucrez la sextetul meu şi în acelaşi timp să fug de cei care m'ar vâna, iar ca să-ți închei cariera bălăbănindu-te la capătul unei frânghii cu izmenele jegoşite nu e câtuşi de puțin demn, ca ieşire din scenă. Sau, şi mai rău, dacă-l asasinam pe tatăl Evei cu sânge rece, cred că puteam să-mi iau adio de la dragostea noastră. Ei, deci V.A. şi-a văzut de somnul lui, neavând habar de toate astea, iar eu am băgat pistolul lui în buzunar. Cum îi furasem cartuşele, era oarecum logic să iau şi *Luger*-ul. Curios lucru, cât de grele sunt armele! Scotea un fel de notă bas când mi se lovea de coapsă; omorâse oameni, de bună seamă, *Luger*-ul acesta, iar acum ieşea din nou în lume. Oare de ce anume l-oi fi luat? N'aş putea să-ți spun. Dar îți spun atât: lipeşte-ți gura țevii de ureche şi-ai s'auzi lumea în cu totul alt fel.

Cel din urmă loc de popas a fost camera goală a Evei. M'am întins în patul ei, i-am mângâiat hainele – ştii cât de sentimental sunt, când vine vorba de despărțiri. I-am lăsat pe masa de toaletă cea mai scurtă scrisoare pe care-am scris-o vreodată: „Împărătească a Bruges-ului, balconul tău preferat, ora care-ți convine". Apoi m'am întors la mine-n cameră. Mi-am luat un rămas-bun călduros de la patul cu baldachin pe patru stâlpi, am ridicat fereastra care se încăpățâna să nu alunece şi-am ieşit pe acoperişul brumat ca să-mi iau zborul. *Zbor* şi era să fie, pentru că o țiglă s'a desprins, a alunecat şi s'a prăbuşit pe aleea cu pietriş de sub fereastră. Am înlemnit, aşteptându-mă s'aud țipete şi tărăboi în orice moment, dar nu – toată lumea dormea. Am atins Pământul cu sprijinul dezinteresat al arborelui de tisa şi m'am strecurat prin grădina cu iarba înghețată, făcând în

[77] Deja văzut… Nemaivăzut (fr.).

aşa fel încât boschetele savant modelate să se afle tot timpul între mine şi camerele servitorilor. Am ocolit şi fațada castelului şi am luat-o de-a lungul Promenadei Călugărului. Vântul bătea fără opreliște dinspre stepele răsăritului, aşa că m'am bucurat de cojocul lui Ayrs. Am auzit nişte plopi care sufereau parcă de artrită, nişte păsări ale nopții prin pădurile fosilizate, un câine isteric, paşii mei pe pietrişul înghețat, pulsul care-mi bubuia în tâmple şi-mi părea şi rău – de mine însumi, de anul care trecuse. Am trecut prin fața vechii case a portarului şi-am luat-o pe drumul către Bruges. Sperasem să mă ia şi pe mine vreun camion sau vreo căruță de lăptar, însă nu se vedea nimic. Stelele păleau în ceasul acela geros dinaintea zorilor. La câteva case era câte-o lumânare aprinsă, am zărit un chip înflăcărat la fierărie, dar pe drumul spre nord eram numai eu, nimeni altcineva.

Aşa mi s'a părut, dar am auzit zgomotul unui automobil care se apropia. N'aveam de gând să mă ascund – m'am oprit şi m'am întors cu fața către el. Farurile m'au orbit, maşina a redus viteza, motorul s'a oprit şi o voce cunoscută a zbierat către mine:

— Şi unde plecăm, mă rog, la ora asta fioroasă?

Era doamna Dhondt – chiar ea –, înfăşurată bine într'o haină din piele de focă neagră. S'o fi trimis, oare, alde Ayrs după sclavul fugar? Luat repede, am bălmăjit o scuză de dobitoc patentat:

— Ei, s'a-ntâmplat un accident! – şi-ndată m'am blestemat singur pentru o asemenea minciună sfruntată, pentru că se vedea foarte bine că eram sănătos-voinic, singur, pe jos, şi mai aveam la mine şi valiza, şi taşca de umăr.

— Al naibii ghinion! mi-a întors-o doamna Dhondt cu un elan de războinic, suplinind ea cele nespuse de mine. Cu prietenii sau cu familia?

— Cu prietenii, am răspuns eu, văzând că-mi arunca un colac de salvare.

— Morty l-a avertizat pe domnul Ayrs că tocmai din motivul ăsta nu e bine să cumpere un Cowley, să ştii! Nu te poți baza pe el în caz de urgență. Dar şi Iocasta, ce

caraghioasă! De ce nu mi-o fi telefonat? Haide, urcă-te! Una dintre iepele mele, pursânge arab, tocmai a fătat doi mânji splendizi acum un ceas şi toți trei se simt perfect! Eram în drum spre casă, dar sunt mult prea emoționată ca să mai dorm, aşa că te duc până la Ostende, dacă pierzi legătura la Bruges. Nici nu ştii cât îmi plac drumurile la ora asta matinală! Şi deci, ia spune-mi: cum e cu accidentul ăla? Dar nu-ți face sânge rău, Robert! Niciodată să nu te gândeşti la ce e mai rău până nu-ntorci problema pe toate fețele.

Am ajuns la Bruges înaintea zorilor, grație câtorva neadevăruri spuse fără nicio jenă. Am tras la acest hotel de bună calitate aflat vizavi de Sfântul Wenceslas, pentru că pe dinafară seamănă cu un suport de cărți şi pentru că are nişte jardiniere în care sunt plantați brazi miniaturali. Apartamentul meu dă înspre un canal liniştit de pe latura de vest. Acum, dac'am terminat această scrisoare, o să mă culc puțin, după care o să mă duc la turnul orologiului la ora cu pricina. Sper s'o găsesc pe E. acolo. Dacă nu, o să mă fofilez pe vreo alee din jurul şcolii la care învață şi-o să-i ațin calea. Dacă nici acolo nu dau de ea, poate că va trebui să fac o vizită familiei Van de Velde. Dacă numele mi-a fost deja spurcat, o să mă deghizez în coşar. Dacă mă gonesc, o să-i scriu o lungă scrisoare. Dacă scrisoarea cea lungă este interceptată, o aşteaptă o alta în sertarul de la masa ei de toaletă. Sunt un bărbat care ştie ce vrea.

Al tău,
R.F.

P.S.: îți mulțumesc pentru scrisoarea îngrijorată, dar ce-mi tot gâgâi precum Mama-Gâscă? Da, *sigur* că sunt bine, în ciuda consecințelor pe care ți le-am descris – ale controverselor mele cu V.A. Sunt mai mult decât bine, dacă vrei să ştii. Mintea mea se dovedeşte capabilă de orice proces de creație pe care mi-l propun. Sunt pe cale de-a compune cele mai bune lucrări din viața mea – din toate viețile mele. Am bani în portofel şi am bani şi mai mulți la Banca Națională a Belgiei. Mi-am adus aminte: dacă Otto Jansch nu

cedează la treizeci de guinee pentru cele două cărți de Munthe, spune-i s’o jupoaie pe maică-sa şi s’o dea prin sare. Vezi cu ce sare şi rusul de pe strada grecească.

P.P.S.: O ultimă descoperire de senzație: când mai eram încă la Zedelghem şi-mi făceam bagajul, am aruncat o privire sub pat, ca să fiu sigur că nu mi se rătăcise ceva şi pe-acolo. Am găsit jumătate dintr’un volum rupt în două şi vârât sub unul dintre picioarele patului de vreun oaspete de mult plecat. Vreun ofițer prusac, poate Debussy – cine ştie? Nu l-am băgat în seamă decât un minut mai târziu, când titlul de pe cotor mi-a răsunat în minte. Păcătoasă treabă, dar am ridicat patul şi am scos de sub piciorul lui calupul de pagini. Evident: *Jurnalul din Pacific al lui Adam Ewing* – de la pagina unde se întrerupea cealaltă jumătate până la sfârşitul primului volum. Îți vine să crezi aşa ceva? Am băgat jumătatea de carte în valiză. O s’o termin de citit cât pot de curând. Fericit muribundul acela de Ewing, care n’a mai apucat să vadă ce siluete hidoase îl pândeau de după colțul istoriei!

Al tău,
R.F.

* * *

HOTELUL LE ROYAL, BRUGES
SPRE FINELE LUI XI-1931

Sixsmith,

Lucrez nopțile la sextetul meu *Atlasul norilor*, până când mă prăbuşesc, fără nicio exagerare – n’am altă soluție ca să mă rup de el şi s’adorm. În capul meu parcă s-au aprins artificiile invenției. Muzica unei vieți întregi îmi vine în minte toată deodată. Acum înțeleg: granițele dintre sunete şi zgomote sunt nişte convenții. Toate granițele sunt nişte convenții, inclusiv cele naționale. Orice convenție poate fi depăşită, cu condiția să-ți pui în minte aşa ceva. Uite, de pildă, insula asta, aflată la jumătatea drumului dintre timbru

şi ritm, pe care n'o vei găsi în nicio carte de teorie – şi totuşi există! Aud instrumentele în capul meu cu o claritate perfectă; e tot ce pot să-mi doresc! Când o să fie gata, nimic n'o să mai rămână pe dinăuntrul meu, sunt conştient, doar şilingul cu chipul acestui rege din palma mea nădușită, pe post de piatră filosofală. Unul ca Ayrs îşi consumă toată porția care-i revine, puțin câte puțin, în răstimpul unei vieți lâncede. Eu nu. N'am mai auzit nimic nici de V.A., nici de nevasta lui adulterină, alunecoasă, melodramatică. Presupun că-şi închipuie c'am fugit acasă, în Anglia. Azi-noapte m'am visat căzând din Aripa Vest de la Imperial şi cramponându-mă de burlanul meu drag. O notă de vioară sunând hidos de fals – asta o să fie ultima notă a sextetului meu.

Mă simt minunat. Al naibii de bine! Îmi pare rău că n'am cum să te fac să vezi şi tu splendoarea de-aici. Profeții orbeau dacă vedeau chipul lui Iehova. Nu surzeau, ci orbeau – sper că-nțelegi ce înseamnă: adică tot îl mai auzeau. Vorbesc de unul singur cât e ziua de lungă. La început făceam treaba asta involuntar – vocea omenească mă linişteşte f. mult –, dar acum trebuie să fac eforturi mari ca să mă opresc, aşa că-i dau înainte, tot înainte. Cât nu compun, mă plimb. De-acum, aş putea să scriu un ghid Michelin al Bruges-ului, cu condiția să am suficient spațiu, plus timp. Dau raite şi prin cartierele mai sărace, nu numai prin crângurile bogătaşilor. În spatele unei ferestre ca vai de ea, o bunică aranja nişte violete africane într-un bol. Am bătut în geam şi i-am cerut să se-ndrăgostească de mine. Şi-a țuguiat buzele – cred că nu vorbea franțuzeşte, dar eu tot am mai încercat o dată. Un individ cu capul ca o ghiulea de tun, absolut fără bărbie, şi-a făcut apariția la fereastră şi mi-a tras nişte înjurături de foc şi pucioasă, mie şi neamului meu.

Eva. În fiecare zi am urcat în turnul orologiului, intonând o cântare silabisită, aducătoare de noroc: „As-tăzi-as-tăzi-dă-să-vi-nă-as-tăzi-as-tăzi…“ N'a venit încă, deşi eu o aştept până se lasă întunericul. Zile de aur, zile de bronz, zile de fier, zile de ploaie, zile de ceață. Apusuri de soare îndulcite cu zaharicale turceşti. Noaptea mă trag la adăpost: aerul are o

muşcătură geroasă. Eva stă sub pază undeva, într'o clasă a unei şcoli de pe Pământ, şi-şi roade creionul în timp ce se visează alături de mine, sunt convins, de mine care mă uit în jos dintre apostolii de piatră roşi de vreme şi mă visez alături de ea. Blestemații ei de părinți trebuie c'au găsit biletul pe care i l-am lăsat în sertarul mesei de toaletă. Îmi pare rău că n'am abordat problema cu mai multă istețime. Îmi pare rău că nu l-am împuşcat pe nenorocitul de impostor când mi s'a înfățişat ocazia. Ayrs n'o să mai găsească el niciodată un înlocuitor pentru Frobisher – *Eterna* lui *reîntoarcere* o să moară odată cu el. Probabil că alde Van de Velde mi-au interceptat cea de-a doua scrisoare către Eva la Bruges. Am încercat să intru aşa, la plesneală, în şcoala ei, dar m'au gonit doi porci în livrele, înarmați cu fluiere şi bețe. Am urmărit-o pe E. când a ieşit de la şcoală, dar perdelele zilei se trag atât de repede, se face frig şi întuneric până iese ea de la şcoală, înfăşurată într'o pelerină cu glugă şi escortată fie de fetele V.d.V., fie de însoțitoarele lor, fie de colege de clasă. M'am uitat fix la ea printre şapcă şi fular, aşteptând ca în inima ei să-mi simtă prezența. Nu-i de râs.

Astăzi m'am frecat de pelerina Evei trecând chiar pe lângă ea prin mulțime, pe ploaie. Nu m'a remarcat. Când mă apropii de ea, simt un fel de pedală de ton care mi se înalță din vintre şi, odată cu ea, volumul îmi răsună în cavitatea pieptului şi-mi ajunge până-n spatele ochilor. De ce sunt, oare, atât de neliniştit? Poate că mâine, da – mâine, cu siguranță. N'am de ce să mă tem. Doar mi-a spus că mă iubeşte. Curând, foarte curând.

Al tău,
R.F.

* * *

HOTELUL LE ROYAL
25-XI-1931

Sixsmith,

Îmi curge nasul şi tuşesc rău de tot încă de duminică. Se

potriveşte cu tăieturile şi vânătăile pe care le am. Aproape că n'am mai ieşit afară şi nici nu-mi doresc. O ceață rece care-ți înăbuşă plămânii şi-ți îngheață sângele-n vine emană din canale. Trimite-mi o sticlă din cauciuc pentru apă fierbinte, dacă eşti atât de amabil. Pe-aici sunt numai din teracotă.

Mi-a făcut o vizită mai devreme directorul hotelului – un pinguin autentic, fără pic de fund. S'ar zice că pantofii negri de lac îl fac să aibă un mers atât de scârțâit, dar în Țările de Jos nu se ştie niciodată. Adevăratul motiv al vizitei a fost acela de a verifica dacă eram un student la arhitectură bogat, şi nu vreun târâie-brâu dubios, care să fugă din oraş fără să-şi regleze plățile. Cum-necum, i-am promis că mâine mă voi înfățişa cu bani la recepție, aşa că o proximă vizită la bancă este inevitabilă. Promisiunea mea a avut darul să-l înveselească pe individ, care a vrut să ştie cum se desfăşurau studiile mele. Excelent, l-am asigurat eu. Nu i-am spus că sunt compozitor, pentru că nu mai pot suporta Inchiziția Proştilor: „Ce fel de muzică scrii?"; „Aha, şi-ar fi fost cazul să fi auzit de tine?"; „Da' ideile de unde ți le iei?"

Nu sunt în starea de spirit potrivită ca să scriu scrisori, dacă stau şi mă gândesc bine – nu după întâlnirea mea recentă cu E., în orice caz. Omul care aprinde felinarele îşi face rondul. Dac'aş putea să dau timpul înapoi, Sixsmith! Tare-aş vrea să pot!

A doua zi

Sunt mai bine. Eva – ah, zău c'aş râde, numai că mă doare atât de tare! Nici nu mai țin minte când ți-am scris ultima oară. Timpul este pentru mine un *allegrissimo* confuz de când cu Noaptea Arătării la Față. În fine, îmi devenise şi mie clar că nu aveam cum s'o prind pe E. singură. N'a venit niciodată la turnul orologiului la ora patru după-masă. Singura explicație pe care am găsit-o a fost aceea că mesajele mele fuseseră interceptate. (Nu ştiu dacă V.A. Şi-a ținut promisiunea de a-mi ponegri numele acasă, în Anglia; oare tu vei fi auzit ceva? Nu-i vorba că mi-ar păsa prea mult, dar aş

vrea să ştiu măcar.) O parte din mine spera ca I. să mă caute aici, la hotelul la care stau – în cea de-a doua scrisoare menționasem unde mă aflu. Eram dispus chiar să mă culc cu ea, dacă în felul ăsta mi se deschidea un canal de comunicare cu Eva. Mi-am spus în sinea mea că nu comisesem nicio crimă – *va bene*[78], despicător de fur *[sic]* în patru ce eşti: nicio crimă împotriva familiei Crommelynck-Ayrs de care să se ştie – şi că I. juca din nou, pare-se, după cum îi cânta soțul ei. Probabil că dintotdeauna face la fel. Aşa că nu mai aveam nicio altă soluție, decât să fac o vizită la locuința din oraş a familiei Van de Velde.

Am traversat scumpul meu Parc Minnewater în amurg, pe lapoviță. Frig – la fel ca-n Urali. *Luger*-ul lui Ayrs a vrut să vină şi el, aşa că mi-am adăpostit prietenul de oțel în buzunarul adânc al cojocului. Nişte prostituate fleşcăite fumau pe podiumul fanfarei. Nicio clipă nu m'am simțit ispitit – numai disperații se aventurează afară pe o asemenea vreme. Ravagiile provocate lui Ayrs m'au lecuit de ele, probabil pentru toată viața. În fața casei V.d.V., cabrioletele făcuseră coadă, caii pufăiau pe nări aerul rece, vizitiii stăteau înfăşurați în veşminte lungi, fumând şi tropăind ca să se încălzească. Ferestrele erau însuflețite: lămpi cu abajur, debutante emoționate, pahare de şampanie, sfeşnice în care sfârâiau lumânările. Era în plină desfăşurare un eveniment social de proporții. Perfect, m'am gândit eu. Caz de camuflaj, dacă mă-nțelegi. O pereche fericită a urcat scările cu grijă, uşa s'a deschis – aşa, Sesam – şi o gavotă s'a revărsat afară, în aerul înghețat. Am păşit şi eu pe urmele lor, pe treptele pudrate cu sare, şi am lovit în uşă cu mânerul auriu, încercând să-mi păstrez calmul.

Cerberul îmbrăcat în redingotă cu coadă m'a recunoscut – un valet surprins nu e niciodată de bun augur.

— *Je suis désolé, Monsieur, mais votre nom ne figure pas sur la liste des invités* – Îmi pare foarte rău, domnule, dar

---

[78] Ei, haide; în fine (ital.).

numele dumneavoastră nu figurează pe lista de invitaţi.

Mi-am proptit gheata în uşă. L-am avertizat că listele de invitaţi nu sunt valabile şi în cazul prietenilor de familie consacraţi. Individul mi-a servit un zâmbet apologetic – aveam de-a face cu un profesionist. Un stol de gâsculiţe cu nasturii paltoanelor argintaţi ca nişte ţechini s-au înşirat pe lângă mine chiar atunci, iar valetul a făcut imprudenţa să le lase să-mi treacă prin faţă. Ajunsesem deja la jumătatea holului strălucitor când o mână într'o mănuşă albă m'a apucat de umăr. Mi-am pierdut minţile, recunosc, într'un mod cât se poate de nedemn – a fost o perioadă oribilă pentru mine, fără exagerare – şi am strigat-o pe Eva în gura mare, am strigat-o şi iar am strigat-o, ca un copil prost crescut aflat în toiul unei crize de personalitate, până când muzica de dans a amuţit, iar holul şi scările s'au umplut de musafiri şocaţi. Doar trombonistul a continuat să cânte. Aşa sunt trombonştii, să ştii şi tu. O mulţime de exclamaţii consternate – în toate limbile importante – s'au înălţat şi au început să roiască. Prin tot acel bâzâit rău prevestitor s'a strecurat Eva, îmbrăcată într'o rochie de seară de culoare albastru metalizat şi cu un râu de perle verzi la gât. Cred că am zbierat:

— De ce mă tot eviţi? – sau ceva în egală măsură de revoltat.

E. nu s'a aruncat în braţele mele, plutind prin aerul care ne despărţea, nu s'a contopit cu mine şi nici nu m'a potopit cu vorbe de iubire.

Mişcarea ei numărul unu a fost Dezgustul:

— Ce-ai păţit, Frobisher? — la care eu m'am uitat către oglinda atârnată în hol, ca să văd ce voia să spună. Nu arătam îngrozitor, atâta că mai uit să mă bărbieresc atunci când compun, după cum bine ştii.

Mişcarea numărul doi – Surpriza:

— Doamna Dhondt zicea că te-ai întors în Anglia!

Lucrurile mergeau din rău în mai rău.

Mişcarea numărul trei – Mânia:

— Cum îndrăzneşti să te mai arăţi aici după... după tot?!

Am asigurat-o că părinții nu-i spuseseră despre mine decât minciuni. Altfel de ce mi-ar fi interceptat scrisorile? Mi-a spus că primise ambele scrisori din partea mea, dar le rupsese în bucățele, „de milă“. Când am auzit asta, parcă m’a lovit ceva în moalele capului. Am cerut să-i vorbesc în *tête-à-tête* – doar aveam atâtea lucruri de lămurit. Un tânăr arătos la modul superficial, care o ținea cu brațul pe după umeri, mi-a fluturat cealaltă mână prin fața ochilor şi mi-a spus ceva într’o flamandă posesivă. I-am spus în franțuzeşte să-şi ia labele de pe fata pe care o iubesc, apoi am adăugat că măcar atât s’ar fi cuvenit să învețe belgienii de pe urma războiului: când să se dea înapoi în fața unei forțe superioare. Eva l-a apucat de brațul drept – i-a luat pumnul strâns în amândouă mâinile; un gest de intimitate, din câte mi-am dat seama ulterior. Am prins şi numele galantonului – Grigoire –, şoptit de un amic al lui care l-a avertizat să nu-mi cârpească una. Bulgărele de gelozie care mi se formase undeva în străfundurile mațelor avea de-acum şi un nume. Am întrebat-o pe Eva cine era pudelul ei cel feroce.

— Logodnicul meu, a răspuns ea. Şi nu e belgian, ci elvețian!

— Ce anume *al tău*? – şi bulgărele s’a spart, iar venele mi s’au umplut de fiere.

— Ți-am povestit despre el în după-amiaza aceea, sus în turn! De ce m’am întors atât de fericită din Elveția… Eu ți-am spus, dar tu m’ai obligat să suport scrisorile-alea… umilitoare.

Nici ea nu glumea când mi-a spus, nici eu nu glumesc scriind aici. Grigoire-Logodnicul. Şi toți canibalii ăia, care se ospătau din demnitatea mea. Aici ajunseserăm. Iubirea noastră pătimaşă? Nici vorbă de-aşa ceva. Nici nu existase vreodată. Trombonistul nevăzut se prostea stâlcind acum *Oda bucuriei.* Am zbierat către el cu sălbăticie – am şi răguşit – s’o cânte în cheia în care a gândit-o Beethoven sau să n’o mai cânte deloc.

— Elvețian? am întrebat apoi. Şi-atunci de ce se poartă atât de agresiv?

Trombonistul a atacat *Simfonia a cincea* a lui Beethoven ca pe o suită de flatulențe şi tot într'o cheie greşită. Eva mi-a spus, pe o voce cu un singur grad mai puțin rece decât zero absolut:

— Cred că eşti bolnav, Robert. Ar fi cazul să pleci.

Grigoire-Logodnicul elvețian şi valetul m'au apucat fiecare de câte-un umăr şi m'au târât cu spatele, fără ca eu să le opun vreo rezistență, către ieşire prin mijlocul turmei. Undeva sus, sus de tot, am zărit două dintre fetele V.d.V. mai mici, cu bonetele de noapte pe cap, trăgând cu ochiul din capul scărilor, pe sub balustrada palierului – parcă erau nişte garguițe cu bonete de noapte pe cap. Le-am făcut cu ochiul.

Sclipirea de triumf din ochii minunați, cu gene lungi, ai rivalului meu şi îndemnul: „Cară-te la tine-acasă-n Anglia!“, pe care mi l-a dat cu vocea lui cu accent, l-au trezit pe Frobisher-Golanul – îmi pare rău că trebuie să recunosc. În momentul în care am fost îmbrâncit dincolo de prag, l-am îmbrățişat pe Grigoire cu o priză ca la rugby, hotărât să-l trag după mine pe papagalul cel înfumurat. Păsările-paradisului din holul de la intrare au cârâit, babuinii au țipat. Ne-am răsturnat amândoi pe scări – ba nu, am căzut, am alunecat, am înjurat, am bufnit, am ricoşat. Grigoire a țipat de spaimă, apoi de durere – medicamentul prescris prin excelență de Doctorul Răzbunare! Treptele de piatră şi caldarâmul înghețat mi-au învinețit şi mie spinarea tot atât de tare cât şi lui, mi-am izbit şi eu coatele şi şoldurile tot atât de dureros, dar măcar nu eram singurul din tot Bruges-ul care avea o seară nenorocită şi am urlat, izbindu-l în coaste pentru fiecare vorbă pe care mi-o spusese, după care i-am strigat, pe jumătate fugind, pe jumătate şchiopătând, cu o gleznă răsucită:

— Iubirea doare!

Deja sunt într'o stare de spirit mai bună. Nici nu mai țin minte cum arată E. Mai demult, aveam chipul ei întipărit pe retină ca un idiot, o vedeam peste tot şi în oricine. Grigoire are nişte degete splendide, lungi şi flexibile. Franz Schubert

îşi mutilase mâinile atârnându-şi greutăţi de ele – îşi făcea iluzii că-n felul ăsta ar fi putut cuprinde intervale mai mari pe claviatură. Avea nişte cvartete de coarde măreţe, dar ce dobitoc patentat! Grigoire, în schimb, are parte de nişte mâini perfecte din naştere şi probabil că nu deosebeşte o pătrime de alta.

Şase-şapte zile mai târziu

Am şi uitat de scrisoarea asta neterminată – mă rog, să zicem c'am uitat; de fapt, a fost îngropată sub foile de muzică de pian şi nu m'am învrednicit s'o pescuiesc de-acolo. Vreme de iarnă geroasă. Jumătate dintre orologiile din Bruges au îngheţat bocnă. Ei, de-acum ştii ce s'a-ntâmplat cu Eva. Toată povestea m'a lăsat cu sufletul golit; şi ce răsună, mă rog, în spaţiile goale? Muzica, Sixsmith – da, să fie Muzică şi-atunci să vedem! După o baie de şase ore lângă focul din cămin, aseară am pus pe portative o sută două măsuri dintr'un marş funebru bazat pe *Oda bucuriei*, pentru clarinetistul meu.

Azi-dimineaţă am primit încă o vizită; n'am mai fost atât de simpatizat din ziua aceea de pomină, la Derby. M'a trezit la ora prânzului un cioc-cioc-cioc prietenesc, dar ferm la uşă. Am strigat:

— Cine-i acolo?

— Verplancke.

N'am ştiut de unde să iau numele, dar, când am deschis uşa, m'am trezit faţă-n faţă cu poliţistul meu meloman, cel care-mi împrumutase bicicleta într'o altă viaţă.

— Pot să intru? *Je pensais vous rendre une visite de courtoisie* – M'am gândit să vă fac o vizită de curtoazie.

— Cu siguranţă, i-am răspuns eu, apoi am adăugat, ca să mă arăt spiritual: *Voilà qui est bien courtois, pour un policier* – Iată un gest foarte curtenitor pentru un poliţist.

I-am eliberat un fotoliu şi m'am oferit să sun să ni se aducă un ceai, dar musafirul meu a refuzat. Nu şi-a mascat prea bine surprinderea când a văzut câtă dezordine era în

jur. I-am explicat că le plătesc pe cameriste să sară camera mea. N'aş suporta să-mi văd foile de muzică atinse de cineva. Inspectorul Verplancke a dat din cap a înțelegere, după care s'a mirat că un domn onorabil se cazează într'un hotel sub pseudonim. Ei, o excentricitate moştenită de la tatăl meu, i-am explicat: o persoană cunoscută în viața publică preferă să-şi păstreze viața privată chiar aşa – privată. Şi profesiunea mi-o trec la fel, sub tăcere, ca să nu mi se ceară să zdrăngănesc la pian pe la cocteiluri. Mai bine decât să refuzi şi să provoci ofense. V. a părut mulțumit de explicația mea.

— Luxoasă locuință aici, la Royal, departe de casă! a zis el rotindu-şi privirile prin salon, apoi: Nu ştiam că asistenții personali sunt plătiți atât de bine.

Am recunoscut ceea ce individul plin de tact din fața mea fără îndoială că deja aflase: că Ayrs şi cu mine ne despărțiserăm, după care am adăugat că aveam şi eu venitul meu personal – ceea ce, în urmă cu numai douăsprezece luni, ar fi fost adevărat.

— Aha, un milionar biciclist! a zâmbit el.

Tenace tipul, nu crezi? Nu chiar milionar, i-am întors eu zâmbetul, dar, slavă Domnului, un om cu suficiente venituri pentru a-şi permite să stea la Royal.

În fine, mi-a spus şi scopul vizitei:

— V'ați făcut un duşman foarte influent în timpul scurtei dumneavoastră şederi în oraşul nostru, domnule Frobisher. Un anume patron de fabrică – şi cred că ştim şi unul, şi celălalt despre cine vorbesc – a depus o plângere la superiorul meu, în legătură cu un incident petrecut în urmă cu câteva seri. Secretara şefului – de altfel, o minunată clavecinistă în mica noastră orchestră – v'a recunoscut numele şi a direcționat plângerea către biroul meu. Prin urmare, iată-mă – la care eu m'am grăbit să-l asigur că totul nu fusese decât o regretabilă neînțelegere pe marginea afecțiunii unei domnişoare, iar el mi-a răspuns şarmant, dând din cap: Ştiu, ştiu – la tinerețe, inima cântă *più fortissimo* decât capul. Partea dificilă este însă că tatăl tânărului cu pricina este bancherul mai multora dintre

notabilităţile oraşului şi face un tărăboi îngrozitor, cum că are de gând să vă acuze de vătămare şi agresiune.

I-am mulţumit inspectorului Verplancke pentru că mă prevenise şi pentru tactul de care dăduse dovadă şi i-am promis că de-acum înainte n'am să mai ies în evidenţă cu nimic. Vai, nu era chiar atât de simplu:

— *Monsieur* Frobisher, nu vi se pare că oraşul nostru este insuportabil de friguros iarna? Nu credeţi că un climat mediteraneean v'ar putea inspira Muza mai fructuos?

L-am întrebat dacă mânia bancherului ar fi fost risipită de o eventuală promisiune a mea de a părăsi Bruges-ul în termen de şapte zile, după ce apucam să-mi fac revizia finală a sextetului. V. s'a gândit şi mi-a spus că da, o asemenea înţelegere ar trebui să liniştească spiritele. Drept care, i-am dat cuvântul meu de gentleman că urma să fac pregătirile necesare.

Odată încheiate afacerile, V. m'a întrebat dacă putea să arunce şi el un ochi pe sextetul meu. I-am arătat partea de solo de clarinet. La început a rămas descumpănit, văzându-i ciudăţeniile spectrale şi structurale, dar apoi a mai stat o oră să-mi pună întrebări pertinente despre notaţiile mele semiinventate şi despre armonia cu totul unică a piesei. După ce ne-am strâns mâinile, mi-a dat cartea lui de vizită, m'a rugat să-i trimit prin poştă un exemplar din viitoarea partitură tipărită, pentru orchestra lui, şi şi-a exprimat regretul că fusese obligat să-şi impună prezenţa în ipostaza de persoană publică şi nu mă vizitase ca persoană privată. Mi-a părut rău când a trebuit să plece. Scrisul este o boală ticăloasă, care te face să te însingurezi.

Aşa că, vezi şi tu, trebuie să-mi pun afacerile în bună ordine. Nu-ţi face griji în privinţa mea, Sixsmith: sunt bine, sănătos, şi mult prea ocupat ca să cad pradă melancoliei! La capătul străzii este o tavernă marinărească unde mi-aş putea găsi pe cineva cu care să-mi împart singurătatea, dacă mi-aş dori (la orice oră vezi intrând şi ieşind de-acolo băieţi cu vino-ncoace), dar muzica este tot ce mă interesează în acest moment. Muzica răsună, muzica unduieşte, muzica

linişteşte.

Al tău,
R.F.

* * *

HOTELUL MEMLING, BRUGES
ORA PATRU ŞI UN SFERT DIMINEAȚA, 12-XII-1931

Sixsmith,

M'am împuşcat în cerul gurii în această dimineață, la ora cinci, cu *Luger*-ul lui V.A. Dar te-am văzut, dragul, scumpul meu prieten! Cât sunt de mişcat de faptul că-ți pasă! Pe terasa de observație a turnului cu orologiu, ieri, la apusul soarelui. Pură întâmplare că nu m'ai zărit tu primul. Urcasem acele ultime trepte, când am văzut din profil un bărbat aplecat peste parapet şi uitându-se la mare – ți-am recunoscut paltonul elegant de gabardină, pălăria moale, unică şi inconfundabilă! Un pas dacă mai făceam şi m'ai fi văzut lăsându-mă pe vine în umbră. Ai făcut câțiva paşi către latura nordică – o singură căutătură înspre mine şi m'ai fi dibuit. Am stat şi te-am urmărit cât am avut curaj – nu ştiu, poate un minut –, după care m'am retras şi n'am nimerit să cobor mai repede. Nu fi contrariat. Îți mulțumesc din suflet c'ai încercat să mă găseşti. Cu ce-ai venit, tot cu *Regina din Kent*?

Întrebările sunt uşor caduce de-acum, nu crezi?

Adevărul este că n'a fost pură întâmplare faptul că eu te-am zărit primul. Lumea-i un teatru de umbre, ca la operă, şi asemenea lucruri sunt scrise clar şi citeț în libretul ei. Nu fi prea contrariat de rolul jucat de mine. N'ai putea înțelege, oricât m'aş strădui să-ți explic. Eşti un doctor strălucit, amicul tău Rutherford *et al.* Sunt de acord că ai înainte un viitor strălucit – sunt convins că au dreptate. Dar în anumite chestiuni esențiale eşti un cap sec. Oamenii sănătoşi nu-i pot înțelege pe cei secătuiți, pe cei terminați. Te-ai apuca să-mi enumeri toate motivele pentru care merită să trăieşti, dar eu

le-am lăsat în urmă la Gara Victoria, la începutul verii. Motivul pentru care m'am fofilat de pe terasa turnului a fost că nu vreau să te consideri vinovat că n'ai reuşit să mă convingi să renunţ. Tu s'ar putea să te consideri totuşi, dar nu face aşa ceva, Sixsmith, nu fi atât de dobitoc!

Tot aşa, sper că n'ai fost prea dezamăgit că nu m'ai găsit la Royal. Directorului i-a ajuns la ureche faptul că Verplancke îmi făcuse o vizită. Se vedea obligat să-mi ceară să plec, aşa mi-a spus, pe motiv de rezervări masive. Fleacuri, dar am optat pentru frunza de smochin. Frobisher-Detestabilul ar fi făcut scandal, însă Frobisher-Compozitorul îşi dorea linişte şi pace, ca să-şi poată încheia sextetul. Am plătit integral şi mi-am făcut valiza – praf şi pulbere s'a ales de ultimii bani de la Jansch. Am rătăcit pe alei labirintice şi pe malurile unor canale îngheţate până când am dat peste acest caravanserai care părea pustiu. Recepţia – într'un cotlon de sub scări, unde nu e niciodată mai nimeni. Singura podoabă din camera mea este un Cavaler Râzând de-a dreptul monstruos, mult prea urât ca să fie furat şi vândut. De la fereastra mea soioasă, văd exact aceeaşi veche moară de vânt în ruină pe ale cărei trepte am stat şi-am moţăit în prima mea dimineaţă petrecută la Bruges. Exact aceeaşi – închipuie-ţi! Mersul în cerc.

Ştiam că n'o s'apuc douăzeci şi cinci de ani. Iar lucrurile s-au precipitat. Îndrăgostiţii abandonaţi, disperaţii, tragedienii patetici care iau numele suicidului în deşert sunt nişte idioţi care-l practică în grabă, ca dirijorii amatori. Un adevărat suicid este o certitudine bine gândită, disciplinată. Oamenii decretează: „Sinuciderea este un semn de egoism“. Clericii de carieră, precum Pater, merg şi mai departe şi-o numesc un atac al laşităţii împotriva viului. Nătărăii comentează pe marginea acestei definiţii din varii motive: ca să evite atingerea blamului; ca să-şi impresioneze publicul cu discursul lor; ca să ofere un debuşeu mâniei; sau, pur şi simplu, pentru că le lipseşte cantitatea necesară de suferinţă pentru a-şi arăta înţelegerea. Laşitatea n'are nimic de-a face cu suicidul – îţi trebuie un curaj considerabil ca să te

sinucizi. Japonezii au despre el o noțiune corectă. Nu, semn de egoism este să-i pretinzi altuia să îndure o existență insuportabilă numai ca să-şi scutească familia, prietenii şi duşmanii de un strop de introspecție sufletească. Singurul egoism rezidă în a strica ziua unor oameni străini, silindu-i să asiste la ceva grotesc. Aşa c'o să-mi fac un turban gros din câteva prosoape, ca să atenueze împuşcătura şi să absoarbă sângele – şi-am să fac treaba asta în cadă, ca să nu se păteze covoarele. Aseară, am lăsat o scrisoare sub uşa biroului de zi al directorului – o s'o găsească mâine-dimineață la ora opt în care-l informez despre schimbarea survenită în statutul meu existențial, drept care, cu puțin noroc, cine ştie ce cameristă nevinovată va fi scutită de o surpriză neplăcută. Vezi şi tu că mă gândesc la oamenii mărunți.

Să nu-i laşi să spună că m'am sinucis din dragoste, Sixsmith – ar fi mult prea caraghios. Mi s'au aprins călcâiele după Eva Crommelynck timp de o clipită, dar şi unul, şi celălalt ştim, în sufletele noastre, care este unica iubire a scurtei şi strălucitei mele vieți.

Odată cu această scrisoare şi cu jumătatea rămasă din cartea lui Ewing, am făcut aranjamentele necesare ca să-ți parvină la Hotelul Royal şi un dosar conținând manuscrisul meu final. Foloseşte banii de la Jansch ca să achiți costurile publicării şi trimite exemplare tuturor celor de pe lista alăturată. Fă în aşa fel, orice s-ar întâmpla, încât familia mea să nu pună mâna pe niciunul dintre originale. Pater ştiu c'ar ofta: „Doar nu-i vreo *Eroică*, nu?“ şi l-ar vârî în cine ştie ce sertar; să ştii de la mine că este o creație fără egal. Are ecouri din *Missa albă* a lui Scriabin, din urmele pierdute ale lui Stravinsky, din cromatica unui Debussy mai lunar – adevărul este însă că habar n'am de unde mi-a venit. Dintr'o visare cu ochii deschişi. N'aş mai ajunge să scriu în viața mea ceva care să fie măcar a suta parte la fel de inspirat. Îmi pare rău că nu sunt mai modest, dar asta e. Sextetul *Atlasul norilor* conține viața mea, *este* viața mea, iar eu sunt acum ca o rachetă consumată la un foc de artificii; bine măcar c'am fost o rachetă.

Oamenii sunt nişte obscenităţi. Prefer să fiu muzică, nu o grămadă de tubuleţe care-şi varsă semisolide unul într-altul timp de câteva decenii şi apoi ajung atât de fleşcăite, că nici asta nu mai fac.

Am *Luger*-ul la-ndemână. Treisprezece minute. Simt un fel de trepidaţie, bineînţeles, dar bucuria mea faţă de o asemenea *coda* este mai puternică. Este electrizant să ştiu c'o să mor şi eu, la fel ca Adrian. Sunt mândru că pot s'o duc singur până la capăt. Certitudini. Dacă dai la o parte credinţele inoculate de guvernante, şcoli, state, vei găsi în străfundurile tale câteva adevăruri imposibil de obliterat. Roma va decădea şi se va prăbuşi din nou; Cortés va pustii din nou Tenochtitlánul şi, mai târziu, Ewing va porni din nou pe mări; Adrian va fi spulberat din nou, iar tu şi cu mine vom dormi din nou sub stelele Corsicii; eu voi veni la Bruges, mă voi îndrăgosti şi apoi dezîndrăgosti din nou de Eva; tu vei citi scrisoarea asta din nou; soarele se va răci din nou. Înregistrarea de gramofon cu Nietzsche: când ajunge la capăt, Ăl Bătrân şi-o pune din nou, şi asta în vecii vecilor.

Timpul nu poate penetra acest interval sabatic. Nu rămânem morţi pentru multă vreme. Odată ce *Luger-ul* mă eliberează, până la naşterea mea următoare nu va trece mai mult de o bătaie de inimă. Peste treisprezece ani de-acum înainte, ne vom revedea la Gresham, iar peste alţi zece ani mă voi fi întors în aceeaşi cameră în care sunt acum, ţinând în mână acelaşi pistol, compunând aceeaşi scrisoare, la fel de hotărât şi de invulnerabil precum sextetul meu proteic. Asemenea certitudini elegante mă consolează în acest ceas de linişte.

Sunt lacrimae rerum.[79]
R.F.

[79] Aluzie la un vers din *Eneida* lui Vergiliu: „Sunt lacrimi pentru cele ale vieţii şi lucrurile muritoare ne ating sufletul" (lat.).

JURNALUL DIN PACIFIC AL LUI ADAM EWING

alătura. Cu tristețe scriu aici că nici'unul din nici'un schimb n'a înfruntat disprețul Secundului luând parte; noi vom persista însă în eforturile noastre, fără să ne lăsăm descurajați. Rafael, care se afla în cuibul rândunicii de pe catargul de la prova, ne-a întrerupt rugăciunile cu un strigăt ascuțit: „Pământ! 'Na-iiiiin-teeeee!"

Ne-am încheiat serviciul religios mai devreme şi am luat în piept rafalele de spumă de mare ca să vedem cum se ivea uscatul din orizontul vălurit. „Raiatea" – ne-a informat D-l Roderick – „din arhipelagul Insulelor Societății." (O dată în plus, chila *Profetesei* noastre se încrucişează cu cea a vasului *Endeavour* al Căpitanului Cook. El însuşi a dat numele Arhipelagului.) Am întrebat dacă urma să coborâm pe țărm. D-l Roderick a confirmat: „Căpitanul vrea să viziteze una dintre Misiuni". Insulele Societății au crescut la orizont şi, după trei săptămâni de cenuşiuri şi nuanțe de albastru ale Oceanului, acum ochii noştri se bucurau la vederea coastelor muntoase îmbrăcate în verdeață, cu sclipiri de cataracte şi hărmălaie de junglă. *Profetesa* ajunsese la o adâncime de cincisprezece stânjeni, şi totuşi apa era atâta de limpede, că se vedeau coralii în toate culorile curcubeului. Făceam speculațiuni, cu Henry, cum aveam să smulgem de la Căp. Molyneux permisiunea să coborâm pe țărm, când acesta şi-a făcut apariția în persoană, cu barba luată din foarfeci şi meşa de pe frunte dată cu ulei. Când colo, în loc să ne ignore, după cum îi stă în obicei, el a venit spre noi cu un zâmbet larg şi prietenos ca de hoț de buzunare:

— Domnule Ewing, Doctore Goose, oare sunteți amabili să ne însoțiți, pe Ofițerul Secund & pe mine, până pe țărmul insulei de colo în această dimineață? Este o aşezare de Metodişti chiar pe țărm, pe coasta de Nord – „Nazaret" îi spune. Domnii cu minți scormonitoare au ce găsi interesant în locul cu pricina.

Henry a primit cu entuziasm, iar eu n'am refuzat propunerea, cu toate că n'aveam încredere în motivația vulpoiului bătrân.

— Atunci, aşa rămâne! a conchis Căpitanul.

După un ceas, *Profetesa* era ancorată în Golful Betleem, un intrând cu nisip negru, protejat de vânturile alizee de pintenul Capului Nazaret. Țărmul era mărginit de un şir de bordeie acoperite cu paie, cocoțate pe nişte „prăjini“ care le ridicau puțin mai sus de nivelul apei şi locuite (cum bine am intuit) de Indieni botezați. Mai sus de acestea erau vre’o zece-douăsprezece construcții de cherestea, lucrate de mâini mai civilizate, şi încă şi mai sus, chiar sub culmea dealului, se înălța mândră o biserică însemnată cu un crucifix alb. Cea mai încăpătoare dintre bărci a fost coborâtă în folosul nostru. Cei patru vâslaşi erau Guernsey, Unghie-Ncovoiată şi o pereche de şerpişori de râu. D-l Boerhaave arbora o pălărie & o jachetă mai potrivite pentru un salon din Manhattan decât pentru o partidă de tras la rame peste valuri. Am ajuns pe plajă fără nici’o altă neplăcere în afară de o stropeală zdravănă, dar singurul reprezentant al coloniştilor care ne-a întâmpinat a fost un câine polinezian, care gâfâia sub crengile pline de flori de iasomie aurii & clopoțeii stacojii ai unor tufe. În colibele de pe linia țărmului şi pe „Strada Mare“, care şerpuia în sus până la biserică, părea să nu fie nici țipenie de om.

— Douăj’ de oameni, douăj’ de muskete, a comentat D-l Boerhaave, şi pân’ la ora mesei n’avem treabă cu locul ăsta, ai? N’ar fi rea ideea, Dom’ Căpitan, este?

Căp. Molyneux le-a spus vâslaşilor să ne aştepte într’un loc mai ferit, câtă vreme „Îi facem o vizită Regelui unde-şi numără banii“.

Bănuiala mea că nou descoperita bunăvoință a Căpitanului era numai de fațadă s’a confirmat când am constatat că prăvălia locală avea obloanele trase, iar el a tras o înjurătură printre dinți.

— Dar dacă Negroteii s’au reconvertit şi şi-au mâncat predicatorii la desert? s’a lansat în speculații Olandezul.

Din turla bisericii s’a auzit un clopot şi Căpitanul şi-a tras de unul singur o palmă peste frunte:

— Al D…lui să fiu, unde mi-o fi mintea? Doar e Sabat, ce

D… iartă-mă şi c…ții ăştia precis rag toți în biserica lor proțăpit'acolo sus!

Am pornit şi noi pe drumul şerpuit care urca dealul abrupt, mai mult târându-ne, încetiniți de guta Căp. Molyneux. (Am o senzație de gât uscat şi lipsă de aer când fac efort. Când îmi aduc aminte cât de viguros eram pe Insula Chatham, îmi fac griji gândindu-mă cât de grav mi-e afectată constituția de parazit.) Am ajuns la lăcaşul de cult din Nazaret în acelaşi timp cu congregația, care ieşea la lumină.

Căpitanul şi-a luat pălăria de pe cap şi a răcnit din toți bojocii:

— Salutare! Jonathon Molyneux, Căpitanul vasului *Profetesa!* Şi a făcut un gest larg cu brațul către corabia noastră ancorată în port.

Nazaretanii s'au arătat mai puțin exuberanți, bărbații dând din cap cu figuri grave, nevestele şi fiicele lor ascunzându-şi chipurile după evantaie. Dinăuntrul bisericii, de unde se revărsau acum afară credincioşii băştinaşi, ca să-i vadă şi ei pe vizitatori, s'au auzit strigăte de „Chemați-l pe pastorul Horrox!" Vre'o şaizeci de adulți, bărbați şi femei, am numărat, dintre care a treia parte erau Oameni Albi, înveşmântați în hainele „cele bune" de Duminică (pe cât e cu putință când te găseşti la două săptămâni pe mare de cel mai apropiat negustor de marafeturi). Negrii se uitau la noi cu simplă curiozitate. Femeile băştinaşe erau îmbrăcate decent, dar, o bună parte dintre ele, pocite de guşe. Câțiva tineri care-şi protejau iubitele de tirania Soarelui cu umbrele din frunze de palmier se sforțau să ne zâmbească. Nişte Polinezieni formau un „pluton" aparte, purtând pe umăr, fiecare, câte-o banderolă cafenie brodată elegant cu un crucifix alb, ca şi cum ar fi avut un soi de uniformă.

La un moment dat, a țâşnit afară pe uşa bisericii, ca o ghiulea pe gura tunului, un ins ale cărui veşminte preoțeşti îi mărturiseau chemarea.

— Eu sunt Giles Horrox, ne-a înştiințat el ca un patriarh ce era, Pastor în Golful Betleem & Reprezentant al Societății

Misionarilor de la Londra pe Insula Raiatea. Spuneți de îndată, Domnilor, ce treburi v'au adus aici!

Căp. Molyneux şi-a reluat prezentările, incluzându-ne şi pe noi: D-l Boerhaave, „de la Biserica Reformistă din Țările-de-Jos"; Doctorul Henry Goose, „Medic al Nobilimii londoneze şi, mai recent, al Misiunii din Fi-Ji"; şi D-l Adam Ewing, „Notar american în tot ce ține de Litere & Legi" *(Acum* chiar c'am devenit precaut, să văd unde voia s'ajungă nemernicul!), apoi a continuat:

— Numele Pastorului Horrox şi al Golfului Betleem sunt rostite cu deosebit respect printre noi, aceştia, credincioşii itineranți din Pacificul de Sud. Nădăjduiam să celebrăm şi noi Sabatul dinaintea altarului Domniei Voastre – şi Căpitanul s'a uitat cu tristețe către biserică –, dar, vai, vânturile potrivnice ne-au întârziat sosirea! Cel puțin atâta, cutia milei, sper că n'ați închis-o încă!

Pastorul Horrox l-a măsurat din priviri pe Căpitanul nostru:

— Comandați o corabie de oameni cu frică de Dumnezeu, Domnule?

Căp. Molyneux şi-a coborât privirea într'o parte, mimând umilința.

— Nici oamenii nu sunt atâta de evlavioşi, nici corabia nu-i atâta de trainică precum biserica Domniei Voastre, Domnule, dar vă spun că da – D-l Boerhaave şi cu mine facem tot ce ne stă-n putință pentru sufletele acelea încredințate nouă. Îmi pare rău că trebuie s-o spun, dar este o bătălie neîntreruptă. Marinarii se-ntorc la obiceiurile lor barbare de-ndată ce le-ntoarcem spatele.

— Ei, Domnule Căpitan, a intervenit atunci o doamnă cu guler de dantelă, dar şi noi avem recidiviştii noştri aici, la Nazaret! Va trebui să iertați precauția soțului meu. Experiența ne-a învățat că mai toate vasele care arborează drapele chipurile creştine nu ne-aduc altceva decât boli & bețivani. N'avem ce face: pornim de la prezumția de vinovăție, până când se dovedeşte neîntemeiată.

Căpitanul s'a înclinat din nou:

— N'aveți motive să vă scuzați, Doamnă, fiindcă n'ați vrut să ne ofensați şi nici noi n'o luăm ca pe-o ofensă.

— Prejudecățile Dumneavoastră legate de acei „Vizigoți ai mărilor" sunt pe deplin justificate, Doamnă Horrox – s'a găsit să se bage-n vorbă şi D-l Boerhaave –, dar *eu,* unul, nu voi tolera nici măcar un strop de spirtoasă la bordul *Profetesei* noastre, oricât ar vocifera oamenii mei! Şi să ştiți că vociferează – o-ho, ce mai vociferează! Dar şi eu ştiu să strig: „Singurul spirit de care aveți trebuință este Spiritul Sfânt!" – şi strig mai mult şi mai tare decât ei!

Toată şarada şi-a atins, până la urmă, efectul scontat. Pastorul Horrox ni i-a prezentat pe copiii lui, două fiice & trei fii, toți născuți chiar aici, la Nazaret. (Fetele arătau ca şi cum ar fi descins dintr'un Pension de Domnişoare; băieții, în schimb, se vedea că erau arşi de soare ca nişte *kanáka* pe sub gulerele scrobite.) Oricât de silă mi-ar fi fost să mă trezesc înregimentat în mascarada Căpitanului, eram şi dornic să aflu mai multe despre Teocrația de pe această Insulă, aşa că m-am lăsat dus de curentul evenimentelor. În scurt timp, ne-am îndreptat, întregul grup, către Casa Parohială a familiei Horrox, o reşedință de care nu s'ar fi ruşinat nici'un Consul de rang mai mic din Emisfera Sudică. Era formată dintr'un salon mare, cu ferestre de sticlă şi mobilă din lemn de magnolia, un birou, două anexe pentru slujitori şi o sufragerie în care am fost serviți de îndată cu legume proaspete şi carne macră de porc. Fiecare picior al mesei era scufundat în câte un vas cu apă. D-na Horrox ne-a lămurit:

— Furnicile – o adevărată plagă a Betleemului! Cele care se îneacă trebuie aruncate din când în când, ca să nu-şi facă punte unele peste altele.

Am complimentat-o pentru locuință.

— Pastorul Horrox era, de meseria lui, tâmplar în Comitatul Gloucester, ne-a spus mândră stăpâna casei. Cea mai mare parte din Nazaret a construit-o chiar el, cu mâna lui. Mintea păgânilor, vedeți Dumneavoastră, se lasă impresionată de partea materială. Îşi spun în sinea lor: „Ce

dichisite-s casele Creştinilor! Ce amărâte-s bordeiele noastre! Cât de generos e Dumnezeul Omului Alb! Cât de meschin e-al nostru!“ Şi-n felul acesta, mai converteşti pe câte unul întru Domnul.

— Dac’aş putea face cumva să-mi iau viața de la capăt, a comentat D-l Boerhaave fără nicio ruşine, aş alege calea altruistă a Misionarului. Domnule Pastor, vedem aici o Misiune închegată, având rădăcinile înfipte-adânc; dar cum se *începe* lucrarea de convertire pe o plajă cufundată în beznă, pe care n’a pus nici’odată piciorul vre’un Creştin?

Pastorul Horrox a privit undeva, dincolo de interlocutorul său, către o Sală de Conferințe dintr’un viitor oarecare.

— Cu tenacitate, Domnul meu, cu compasiune şi cu Legea în față. Acum cincisprezece ani, noi n’am fost primiți în golful acesta la fel de cordial ca Domniile Voastre. Vedeți insula aceea în formă de nicovală, încolo, spre Apus? Negrii îi spun Bora-Bora, dar mai curând s’ar numi Sparta, la cât de războinici îi sunt locuitorii! Ne-am luptat pe plaja de la Golful Betleem şi unii dintre noi au căzut. Dacă n’am fi avut pistoalele cu care am învins în bătăliile din prima săptămână, Misiunea Raiatea ar fi rămas la stadiul de vis frumos. Dar aceasta a fost voința Domnului: să-I aprindem Focul pe țărmul acesta şi să I-l păstrăm aprins! După o jumătate de an, am putut să ne aducem şi femeile, din Tahiti. Îmi pare rău de morții băştinaşilor, dar când Indienii au văzut cum îşi apără Domnul turma, ce să zic? Până şi Spartanii ne-au implorat să le trimitem predicatori!

Doamna Horrox a dus povestea mai departe:

— Când a început vărsatul să semene Moarte, Polinezienii au avut nevoie de ajutor deopotrivă material & spiritual. Compasiunea noastră a fost cea care i-a atras pe păgâni la izvorul tămăduirii. Acum a venit vremea ca Legea Sfântă să ne păzească nouă turma de Ispită… şi de jafurile marinarilor. Mai ales cei de pe baleniere ne poartă pică fiindcă le învățăm pe femei castitatea & modestia. De-aceea bărbații noştri îşi țin mereu puştile bine unse.

— Însă, dac’ar fi să naufragieze, a intervenit Căpitanul,

sunt convins că aceiaşi nenorociți ar implora Soarta să-i azvârle pe vre'o plajă unde „blestemații de Misionari“ au dus deja cuvântul Evangheliei, nu credeți?

Asentimentul a fost unul apăsat & general.

Doamna Horrox mi-a lămurit curiozitatea în materie de aplicare a Legii & Ordinii într-un asemenea avampost izolat al Progresului:

— Consiliul Bisericii noastre – adică soțul meu plus alți trei Mai-Mari înțelepți – votează legile pe care le considerăm necesare, călăuziți de rugăciune. Iar Paznicii lui Cristos, anumiți băştinaşi care se dovedesc slujitori credincioşi ai Bisericii, veghează la aplicarea legilor respective, în schimbul creditului la magazinul soțului meu. Vigilența – o vigilență neobosită – este vitală, pentru că altfel, până săptămâna viitoare… Şi Doamna Horrox s'a cutremurat înfiorată la gândul că stafiile apostaziei ar putea dansa *hula* pe mormântul ei.

Odată masa încheiată, ne-am retras în salon, unde un băştinaş ne-a servit cu ceai rece, în căni simpatice făcute din tărtăcuțe. Căp. Molyneux a întrebat:

— Domnule, cum se finanțează o Misiune atâta de prosperă cum este a Domniei Voastre?

Pastorul Horrox a simțit că vântul îşi schimbase direcția şi iarăşi l-a măsurat din priviri pe Căpitan:

— Amidonul extras din arorut şi uleiul din nucile de cocos acoperă costurile, Căpitane. Negrii muncesc pe plantațiile noastre ca să-şi plătească şcoala, studiile biblice şi slujba religioasă. Peste o săptămână, cu voia lui Dumnezeu, vom avea o recoltă bogată de nucă de cocos.

Eu am întrebat dacă Indienii munceau de bunăvoie.

— Dar bineînțeles! a exclamat D-na Horrox. Dacă alunecă în păcatul trândăviei, ştiu foarte bine că Paznicii lui Cristos îi pedepsesc una-două!

Aş fi vrut să ştiu mai multe despre stimulentele lor punitive, dar Căp. Molyneux mi-a smuls iar frâiele conversației:

— Şi vasul Societății de Misionariat despre care vorbeați

transportă productele acestea perisabile până la Londra, ocolind Capul Horn?

— Presupunere corectă, Căpitane.

— V'ați gândit vre'odată, Domnule Pastor, că temeiul secular al Misiunii Domniei Voastre – şi cel *spiritual,* prin extensiune – s'ar afla în mai mare siguranță dacă ați avea o piață sigură mai aproape de Insulele Societății?

La care Pastorul i-a spus băiatului care ne servise cu ceai să iasă afară din cameră. Apoi a zis:

— Am cugetat la questiunea aceasta îndelung… dar unde-anume? Piețele din Mexic sunt mici & amenințate de tot felul de bandiți. La Cape Town este un fel de căsnicie între perceptorii corupți şi Afrikaanerii nesătui. Marea Chinei de Sud colcăie de pirați fără milă & fără onoare. Olandezii din Batavia îți sug sângele – nu vă supărați, Domnule Boerhaave!

— Domnul Ewing este originar – a zis Căpitanul arătând spre mine şi a făcut o pauză, cântărindu-şi propunerea – din San Francisco, California. Presupun că ştiți cum a crescut acel oraş dintr-un târg mărunt, de şapte sute de suflete, până la metropola care este azi, de… câte, un sfert de milion? Nici'un recensământ nu le mai poate ține socoteala! Chineji, Chilieni, Mexicani, Europeni – străini de toate neamurile & culorile se revarsă acolo zi de zi. Un ou – Domnule Ewing, fii bun şi informează-ne: cât mai costă azi un ou la San Francisco?

— Un dolar. Cel puțin aşa mi-a scris soția mea.

— Un dolar yankeu pentr'un amărât de ou. (Căp. Molyneux arborează acelaşi zâmbet cu cel al unui crocodil mumificat pe care l-am văzut odată spânzurând într'o prăvălie de pânzeturi din Louisiana.) Sunt convins că un om cu istețimea Domniei Voastre ar trebui să se gândească puțin la treaba asta.

— În curând, n'o să se mai găsească nici fir de aur, a intervenit D-na Horrox, care nu era uşor de păcălit.

— Aşa e, Doamnă, dar marele San Francisco, înfometat, înfierbântat şi-mbogățit, va rămâne unde este – o goeletă iute precum *Profetesa* mea nu face mai mult de trei săptămâni

pân’acolo – şi e limpede ca lumina zilei ce-i rezervă Soarta: San Francisco va deveni Londra, Rotterdamul şi New Yorkul Pacificului!

Gazda noastră, *Capitán de la casa,* care-şi scormonea printre dinți cu o scobitoare din os de balenă, a întrebat:

— *Ce* credeți, Domnule Ewing, productele plantațiilor noastre ar putea obține un preț bun în oraşul Dumneavoastră (ce curios e s-auzi că despre un târguşor ca al nostru se vorbeşte în aceşti termeni!) şi-acum, şi când va trece goana după aur?

Onestitatea mea era o carte pe care Căp. Molyneux o jucase în folosul vicleniei sale, dar n-aveam de gând să mint nici ca să-i fac în ciudă, nici ca să-i sar în ajutor. Am zis:

— Cred că da.

Giles Horrox şi-a scos gulerul de cleric de la gât.

— Ce-ar fi să mă-nsoțeşti până-n biuroul meu, Jonathon? Vreau să mă mândresc puțin cu acoperişul pe care eu însumi l-am proiectat ca să reziste la sinistrele *tai-fung*-uri de pe-aici.

— Nu mai spune, Giles! i-a răspuns Căp. Molyneux. Ia-o înainte.

Cu toate că numele Doctorului Henry Goose era necunoscut la Nazaret până azi-dimineață, de îndată ce nevestele din Betleem au aflat că un faimos medic englez coborâse pe țărm, şi-au adus aminte de tot ce le durea şi au pornit în pelerinaj spre Casa Parohială. (Ce curios este să te afli din nou în prezența sexului frumos, după atâtea zile de secluziune în compania celui urât!) Prietenul meu, cu generozitatea-i cunoscută, n’a putut refuza nici’o pacientă, aşa că salonul D-nei Horrox s’a transformat în cabinet de consultații, prevăzut cu paravane de pânză care să ofere intimitatea cuvenită. D-nul Boerhaave s’a întors la bordul *Profetesei,* ca să vadă cum putea face mai mult loc în cală.

Am cerut permisiunea familiei Horrox să cercetez Golful Betleem, dar plaja era insuportabil de încinsă, iar nisipul – plin de toate insectele, aşa c’am luat-o din nou pe unde

veniserăm, pe „Strada Mare“ care ducea la biserică, fiindcă de-acolo răzbăteau ecouri de psalmi. Aveam de gând să iau parte la slujba de după-masă. Nici ţipenie de om, nici'un câine, nici măcar un băştinaş nu tulbura liniştea sabatică. Am aruncat o privire în interiorul întunecat al bisericii, unde fumul era atâta de gros, de m'am şi speriat, în prima clipă, că luase foc întregul edificiu! Cântările se terminaseră de-acuma şi în locul lor se auzea un cor de tuşituri înfundate. Cincizeci de spinări sumbre vedeam înaintea ochilor şi mi-am dat seama că fumul nu provenea nici de la vre'un foc, nici de la tămâie, ci de la tutun tocat mărunt! Fiecare dintre indivizii de-acolo pufăia dintr'o pipă.

La amvon se afla un Om Alb rotofei, care ţinea predica în jargonul acela hibrid zis „Engleza-de-baltă de la Antipozi“. Tot circul de religiozitate de doi bani nu mi s'a părut scandalos până când n'am înţeles care era conţinutul „predicii“, din care citez:

— Ei, şi-aşa s'a-ntâmplat, vedeţi voi, cu Sân' Petru, da, ăla de Don'şor' Iisus îi 'cea „Ia şi pipă, Petre“, c'a veni' de la Roma şi i-a-nvăţa' pe 'vreii cu nasuri coroiate din Palestina ce & cum cu 'Tunu' Bătrânu', şi-asta vă-nvăţ şi io pe voi aici, vedeţi? (Aici s'a întrerupt ca să-l şcolească anume pe unul dintre cei prezenţi) Nu, Prunc-Smolit, nu aşa; faci taman pe dos, nu vezi? Îndeşi 'tunu' pe la capătu' *gros,* da? Ăsta, vezi? D… zeii lui de capăt! De câte ori să-ţ' spun că *asta-i tija,* da? Asta, şi-*ăsta-i găvanu',* D…cu' să-l ia! Fă şi tu ca Peşte-de-Mâl de lângă tine, uite, să-ţ' arăt!

Un Om Alb, palid la faţă & adus de spate, stătea rezemat de un dulap (care conţinea, după cum am verificat mai târziu, sute de Biblii tipărite în Polineziană – trebuie neapărat să le cer să-mi dea şi mie una drept suvenir) şi urmărea mersul lucrurilor înecate în fum. M'am apropiat de el şi i-am vorbit în şoaptă, ca să nu le distrag atenţia fumătorilor de la predică. Tânărul mi s'a prezentat drept Wagstaff şi mi-a explicat că în amvon se afla „Directorul Şcolii de Fumat din Nazaret“.

I-am mărturisit că n'auzisem nici'odată de o asemenea

Academie.

— Ideea Părintelui Upward de la Misiunea din Tahiti, mi-a spus el. Trebuie să-nțelegeți, Domnule, că Polinezianul refuză munca pentru că n’are niciun motiv să prețuiască banul. „Dacă mi-e foame“ – zice – „m’apuc şi culeg sau pescuiesc ceva. Dacă e frig, spun la femeie: Țese!“ Mâini puturoase, Dom’le Ewing, şi ştim amândoi la ce lucrare grozavă le poate întrebuința Diavolul. Dar, dacă-i facem pe toți trândavii să-şi dorească-ntruna frunzele-astea nevinovate, le oferim un stimulent ca să câştige bani şi să-şi poată cumpăra ’tunu’ – băutură nu, să ştiți, doar ’tunu’ – de la punctul comercial al Misiunii. Ingenios, nu găsiți?

Cum aş fi putut să cred altminteri?

Lumina începe să pălească. Se-aud glasuri de copii, octave de păsări exotice, valuri care se sparg de țărm. Henry bombăne cu ochii ațintiți la butonii manşetelor. D-na Horrox, de a cărei ospitalitate Henry şi cu mine urmează să ne bucurăm la noapte, şi-a trimis slujnica să ne anunțe că masa e servită.

Luni, 9 Decembrie

Continuarea povestirii de ieri.

Când s’au încheiat cursurile şcolii de fumat (câțiva dintre şcolari se clătinau pe picioare şi acuzau grețuri, dar profesorul lor, un negustor de tutun itinerant, ne-a asigurat că „Vi-i agăț cât ai zice peşte, cum se-agață peştii-arici în năvod!“), căldura se mai domolise, deşi Capul Nazaret încă se mai cocea la Soarele fierbinte. D-l Wagstaff m’a însoțit într’o plimbare de-a lungul limbii de pământ împădurite care se încovoia la Nord de Golful Betleem. Fiul mezin al unui preot din Gravesend, ghidul meu simțise chemarea misionariatului încă din copilărie. Societatea, în bună înțelegere cu Pastorul Horrox, îl trimisese încoace ca să se însoare cu o Văduvă din Nazaret, o anume Eliza (născută Mapple), şi să fie tatăl fiului ei, Daniel. Sosise pe țărmurile acestea în luna Mai trecută.

— Ce noroc, să locuieşti într’un asemenea Eden! am

declarat eu, dar gluma mea a avut darul să-i strice tânărului buna dispoziție.

— Aşa mi-am zis şi eu în primele zile petrecute aici, Domnule, dar acum nu mai sunt chiar convins. Adică, vreau să zic, ar fi grozav dac'ar fi Edenul, numai c'aici orice vietate se sălbăticeşte şi muşcă & zgârie-ntruna. Un păgân câştigat de partea Domnului este un suflet mântuit, asta ştiu, dar Soarele te *arde* fără-ncetare şi pietrele & valurile sunt mereu orbitoare, de mă dor ochii toată ziua, până-n amurg. Sunt momente în care-aş da orice pentru nişte cețuri din Marea Nordului. Locul ăsta *nouă* ne apasă sufletele, zău aşa, Domnule Ewing. Soția mea trăieşte-aici de când era copilă şi tot nu s'a acomodat întru totul. S'ar zice că sălbaticii se cuvine să ne fie recunoscători, nu-i aşa? Că doar îi şcolim, îi vindecăm, le oferim de lucru, le deschidem uşa vieții eterne! Sigur că spun: „Rog, Domnu'", „Mulțam, Domnu'" de câte ori le vine, dar nu se simte *nimic* aici – şi Wagstaff s'a lovit cu pumnul peste inimă. Da, o fi *arătând*, poate, a Eden Raiatea, dar este un loc al pierzaniei ca oricare altul, da; nu sunt şerpi, însă Diavolul îşi face treaba şi-aici la fel de bine ca oriunde altundeva. Furnicile, de pildă! Furnicile se vâră peste tot. În mâncare, în haine, până şi-n nas. Până nu le vom converti şi pe blestematele-astea de furnici, insulele n'o să ne-aparțină cu-adevărat.

Am ajuns la locuința modestă a D-lui Wagstaff, clădită de primul soț al soției sale. Nu m'a poftit înăuntru, dar a intrat el să-mi aducă o carafă cu apă, ca după plimbare. Eu am dat ocol grădiniței din fața casei, unde un grădinar negru dădea la săpăligă. L-am întrebat ce voia să cultive acolo.

— David e mut! mi-a strigat o femeie care stătea în cadrul uşii, având pe ea o rochie de casă lăbărțată & jegoasă, ce-i dădea un aspect & o ținută pe care mă tem că nu le pot descrie cu niciun alt termen afară de „şleampătă". E mut ca o piatră. Dumneata eşti Doctorul englez de stă la alde Horrox.

I-am explicat că eram American & Notar şi am întrebat-o dacă stăteam cumva de vorbă cu D-na Wagstaff.

— Aşa cică-n anunțul de cununie şi-n certificatul de

căsătorie, aşa că da.

Am informat-o că D-rul Goose îşi făcuse un cabinet *ad hoc* la familia Horrox, dacă voia cumva să-i ceară o consultație, şi am asigurat-o de măiestria lui Henry ca medic.

— Suficientă măiestrie cât să mă ia de-aici, să-mi dea înapoi anii pe care i-am irosit şi să m'aşeze undeva la Londra, cu un stipendiu de trei sute de lire *per annum*?

A trebuit să recunosc: asemenea pretenții depăşeau puterile prietenului meu.

— Atunci Doctorul Dumitale, Domnule, nu poate face nimic pentru mine cu toată măiestria lui.

Am auzit chicoteli în tufişurile din spatele meu, m'am întors şi am văzut o mulțime de băieței negri. (Mi s'a părut curios cât de mulți aveau pielea deschisă la culoare, adică proveneau din împerechieri „inter-rasiale“.) Nu i-am băgat în seamă şi m'am întors exact în momentul în care un băiat alb, de vre'o doisprezece-treisprezece ani, la fel de jegos ca şi D-na Wagstaff, s'a strecurat pe lângă maică-sa, care n'a făcut niciun gest să-l oprească. Fiul ei se zbânțuia gol-goluț, cum erau şi tovarăşii lui de joacă!

— Ei, tinere, ia ascultă, l-am apostrofat, dacă faci vre'o insolație alergând în ținuta asta de colo-colo?

Ochii albaştri ai băiatului aveau o lucire ca de fiară sălbatică, iar răspunsul, lătrat într'un dialect polinezian, m'a surprins în aceeaşi măsură în care i-a distrat pe Negrişori; apoi au zbughit-o cu toții, ca un stol de rândunici.

D-l Wagstaff a fugit şi el pe urmele băiatului, foarte agitat.

— Daniel! Treci înapoi! *Daniel!* Ştiu că m'auzi! Pun biciu' pe tine! M'auzi ce-ți spun? Să ştii că pun biciu' pe tine! După care s'a întors către soția lui: *Doamnă* Wagstaff! Oare chiar *vrei* ca fiul Dumitale să crească la fel ca un sălbatic? Măcar atâta lucru fă şi Dumneata pentru băiatul ăsta: pune-l să se-mbrace! Ce părere o să-şi facă Domnul Ewing?

Sila pe care o resimțea D-na Wagstaff față de tânărul ei soț, dac'ar fi fost îmbuteliată, ar fi fost vândută pe post de otravă de şobolani.

— Domnul Ewing o să-şi facă părerea pe care-o să vrea să

şi-o facă. După care, mâine, o să se-mbarce pe goeleta lui cea zveltă şi-o să plece, luându-şi cu el şi părerile. Asta spre deosebire de Dumneata şi de mine, *Domnule* Wagstaff, care o să murim aici. Mă rog la Dumnezeu să fie cât mai curând, a adăugat ea, apoi s'a întors către mine: Soțul meu n'a avut ocazia să-şi termine şcoala, Domnule, aşa că mie-mi revine sarcina păcătoasă de a explica lucruri evidente, şi-asta de zece ori pe zi.

Nedorind să asist la umilirea D-lui Wagstaff de către soția lui, am înclinat din cap fără nici'o vorbă şi m'am retras după gard. Am auzit o voce indignată de bărbat, dominată de o voce disprețuitoare de femeie, şi mi-am îndreptat atenția către o pasăre din apropiere, al cărei tril îmi suna în ureche astfel: *Toby nu te spune, nuuu... Toby nu te spune...*

Ghidul mi s'a alăturat din nou, mai mult decât vizibil abătut.

— Îmi cer iertare, Domnule Ewing, însă nervii Doamnei Wagstaff sunt întinşi la culme astăzi. Nu reuşeşte să doarmă prea mult din cauza căldurii şi-a muştelor.

L-am asigurat că „Amiaza perpetuă“ din Mările Sudului afectează până şi cele mai zdravene physiologii. Ne-am plimbat pe sub frunzişuri vâscoase, de-a lungul porțiunii din ce în ce mai înguste de la marginea câmpului de o fertilitate bolnăvicioasă, cu omizi păroase, groase cât degetul meu cel mare, care cădeau de pe frunzele unor minunate heliconii.

Tânărul Domn Wagstaff mi-a povestit ce asigurări primise familia lui din partea Misiunii în legătură cu caracterul impecabil al viitoarei sale soții. Pastorul Horrox îi cununase a doua zi după sosirea lui la Nazaret, când lumina orbitoare a Tropicelor încă-l năucea. (Nu e clar de ce consimțise Eliza Mapple la o asemenea cununie aranjată; Henry face speculații şi spune că latitudinea & clima „tulbură“ sexul slab şi-l fac mai flexibil.) „Cusururile“ soției D-lui Wagstaff, vârsta ei reală şi firea nestăpânită a lui Daniel au apărut în adevărata lor lumină când încă nu se uscase cu totul cerneala semnăturilor pe actele de cununie. D-l Wagstaff încercase să-şi bată proaspătul fiu vitreg, dar nu reuşise

decât să stârnească nişte „reproşuri atâta de înverşunate“ din partea Mamei şi a fiului deopotrivă, încât nu mai ştia la cine să apeleze. Pastorul Horrox nici vorbă să-l ajute: îl înfierase pe bietul Domn Wagstaff şi-l făcuse bleg – şi adevărul era că, din zece zile, nouă se simțea la fel de nefericit ca Iov. (Oricare-ar fi necazurile D-lui Wagstaff, oare suportă ele comparație cu viermele-parazit care-ți roade canalele cerebrale?)

Gândindu-mă să-i distrag atenția tânărului amărât cu questiuni care țin mai degrabă de Logică, l-am întrebat ce era cu abundența de Biblii care zăceau neatinse în Biserică (şi citite numai de păduchii de cărți – ăsta-i adevărul).

— Pastorul Horrox, el s’ar cuveni să vă răspundă, mi-a explicat el, dar, pe scurt, Misiunea de la Golful Matavia s’a apucat să traducă în Polineziană Cuvântul Domnului şi Misionarii băştinaşi au reuşit să facă atâta de multe convertiri cu ajutorul acelor Biblii, de Mai-Marele Whitlock – unul dintre fondatorii Nazaretului, în prezent răposat – a convins Misiunea să repete experimentul şi aici. Pentru că el, vedeți Dumneavoastră, făcuse ucenicie, la vremea lui, la un gravor din Highgate. Aşa că, pe lângă arme & unelte, cei dintâi Misionari au adus cu ei şi o maşină de tipărit, sticle cu cerneală, matrițe de tipar & seturi de litere, plus toptane întregi de hârtie. În primele zece zile de la întemeierea aşezării de la Golful Betleem, se tipăriseră deja trei mii de abecedare pentru şcolile Misiunii – nici să sape grădinile nu apucaseră. După aceea le-a venit rândul Evangheliilor de la Nazaret, care au răspândit Cuvântul Domnului de la Insulele Societății până la Insulele Cook şi Tonga. Iar acum, când maşina de tipărit e deja de mult ruginită, avem mii de Biblii care ne imploră să găsim amatori – şi ştiți de ce?

N’aveam idee.

— Nu mai sunt destui Indieni. Vasele aduc aici germenii bolilor, Negrii îi trag pe nas, se umflă de bolnavi ce sunt şi cad ca fructele stricate. Îi învățăm pe supraviețuitori să practice monogamia & căsătoria, dar împreunarea lor nu rodeşte. (M’am întrebat în sinea mea câte luni vor fi trecut de

când D-l Wagstaff zâmbise ultima dată.) Să omori ceea ce-ți doreşti să cultivi & să vindeci – aşa pare-se că merg lucrurile, a conchis el.

Cărarea s'a sfârşit la nivelul mării, într'un fel de „lingou“ de coral negru măcinat de valuri, lung de douăzeci de iarzi şi înalt de două ori cât un stat de om.

— *Marae* se numeşte, m'a informat D-l Wagstaff. Peste tot prin Mările Sudului dai peste ele, din câte mi s'a spus. Ne-am cățărat până-n vârf, de unde se vedea perfect *Profetesa,* la o depărtare de un „crawl“ sănătos pentru un înotător cu pretenții. (Finbar tocmai golea peste bord un butoi; în vârful catargului artimon am zărit silueta neagră a lui Autua, care înfăşură contra-rândunicile de la prova.)

M'am interesat de originile & scopul acestor aşa-numite *marae,* iar D-l Wagstaff mi-a satisfăcut curiozitatea:

— Cu numai o generație în urmă, Indienii îşi urmau ritualurile cu strigăte, vărsări de sânge şi sacrificii către idolii lor mincinoşi chiar aici, pe pietrele-astea unde stăm noi acum. (Mi-au zburat gândurile la „Plaja Ospețelor“ de pe Insula Chatham.) Acum, Paznicii lui Cristos îi trag o bătaie zdravănă oricărui Negru care mai pune piciorul aici. Sau care-ar vrea să pună. Copiii băştinaşilor nici nu mai ştiu numele vechilor idoli. Praf şi pulbere o să se-aleagă de ei. Asta se-ntâmplă cu toate credințele până la urmă. Praf şi pulbere.

Parfumul petalelor de Plumeria m'a învăluit.

Vecina mea la masa de seară a fost D-na Derbyshire, o Văduvă trecută bine de cincizeci de ani, înăcrită & țâfnoasă.

— Vă mărturisesc, mi-a spus, că nu-mi plac deloc Americanii. Mi l-au omorât pe unchiul meu scump, Samuel, colonel în Artileria Majestății Sale, în războiul din '812.

I-am exprimat condoleanțele mele (nechemate), dar am adăugat că eu, cu toate că am avut un unchi tot aşa, foarte scump, omorât de Englezi în acelaşi conflict, am totuşi câțiva foarte buni prieteni britanici. La care Doctorul a izbucnit într'un râs mult prea zgomotos şi a scuipat un:

— Urrraaa, Ewing!

D-na Horrox a preluat frâiele conversației până nu ajungeam să ne-aruncăm în prăpastie.

— Şefii Dumneavoastră, Domnule Ewing, trebuie că pun mare temei pe talentele Dumneavoastră, dacă vă încredințează o misiune care necesită o călătorie atâta de lungă & laborioasă.

I-am răspuns că da, sunt un Notar destul de experimentat ca să mi se încredințeze misiunea prezentă, şi totuşi destul de tânăr ca să mă văd nevoit s'o şi accept, misiunea cu pricina. Încuviințări înțelegătoare din cap mi-au răsplătit modestia.

După ce a rostit rugăciunea dinaintea castroanelor cu supă de țestoasă şi a invocat binecuvântarea Domnului pentru noua sa întreprindere alături de Căp. Molyneux, Pastorul Horrox a început să gloseze pe un subiect predilect al său, în timp ce mâncam:

— Întotdeauna am susținut hotărât că Dumnezeu se manifestă, în Lumea noastră Civilizatoare, nu prin Miracole, ca în Vremurile Biblice de mult apuse, ci prin Progres. Progresul este acela care ajută Omenirea să urce scara ce duce la Divinitate. Nu e Scara lui Iacov aceasta, nu, ci mai degrabă, dacă vreți, „Scara Civilizației“. Cel mai sus pe această scară se află, dintre toate neamurile, Anglo-Saxonii. Latinii stau pe o treaptă sau două mai jos. Şi mai jos sunt Asiaticii – o rasă de oameni muncitori, nimic de zis, cărora le lipseşte vitejia noastră de Arieni. Sinologii insistă că şi ei aspirau la măreție mai demult, dar unde este vre'un Shakespeare cu ochii oblici, ai? Sau vre'un Da Vinci cu pielea gălbejită? Punct ochit, punct lovit! Încă şi mai jos îi avem pe Negri. Cei cu firea blândă pot fi învățați să muncească profitabil, în schimb un Negru zurbagiu este Diavolul întruchipat! Indienii americani sunt capabili şi ei de corvezi folositoare, prin acele *barríos* din California unde trăiesc, aşa e sau nu, Domnule Ewing?

Am răspuns că da, aşa e.

— Ei, şi-acum Polinezienii noştri… Cine vizitează Tahiti, O-

hawaii sau, de ce nu, chiar şi Betleemul va observa că insularii din Pacific, dacă sunt atent instruiţi, pot învăţa „A-B-C-ul" ştiinţei de carte, al aritmeticii şi al evlaviei, prin aceasta depăşindu-i şi pe Negri, şi pe Asiaticii rivali, cu toată hărnicia lor.

Henry l-a întrerupt, subliniind că Maori s'au ridicat până la „D-ul & E-ul & F-ul" mercantilismului, ale diplomaţiei şi colonialismului.

— Ca dovadă – asta spun şi eu. Ultimii, cei mai de jos & de pe urmă sunt „Neamurile de Nemântuit": Aborigenii din Australia, Patagonezii, unele populaţiuni africane &c., care sunt numai cu o treaptă mai sus decât maimuţele şi atâta de ostile Progresului, încât, la fel cum s'a întâmplat cu mastodonţii & mamuţii, mă tem că „un şut în dos de pe scară" îi aşteaptă în viitorul cel mai apropiat, pe urma verilor Guamezi, insulari din Canare şi Tasmanieni.

— Adică te referi – a zis Căp. Molyneux, luând ultima lingură de supă – la extincţie?

— Exact, Căpitane, la asta mă refer. Legea Naturii & Progresul defilează în acelaşi pas. Chiar Secolul acesta al nostru va fi martorul felului în care triburile din toată lumea îşi vor împlini profeţiile conţinute în trăsăturile fiecărei rase. Cele superioare îi vor reduce la numărul lor firesc pe sălbaticii care se înmulţesc peste măsură. S'ar putea să urmeze scene dezagreabile, dar oamenii de curaj intelectual nu trebuie să şovăie. Va urma, desigur, o nouă & slăvită ordine, în care toate neamurile vor cunoaşte şi, da, se vor bucura de locul care le revine pe scara Civilizaţiei lui Dumnezeu. Golful Betleem oferă o mostră din această nouă eră care se apropie.

— Amin, Pastore Giles! i-a întors-o Căp. Molyneux.

Un anume Domn Gosling (logodnicul fiicei mai mari a Pastorului Horrox) şi-a frânt mâinile de admiraţie onctuoasă:

— Dacă-mi îngăduiţi să afirm, Domnule, mi se pare… cum să zic… da, *o mare pierdere* să vă lăsaţi Teorema nepublicată, Domnule. „Scara Horrox a Civilizaţiei"… ar avea darul să ilumineze Societatea Regală!

— Nu, D-le Gosling, a zis Pastorul Horrox. Lucrarea mea este aici. Pacificul va trebui să-şi găsească un alt Descartes, un alt Cuvier.

— Bine faceţi, Domnule Pastor… a zis Henry, care tocmai prinsese în pumn o insectă zburătoare şi-acum îi cerceta rămăşiţele… Că vă păstraţi teoria pentru Dumneavoastră.

— Cum adică? a întrebat Gazda noastră, fără să-şi ascundă iritarea.

— Păi, cum? La o privire mai atentă, e limpede că o „teoremă“ este superfluă acolo unde o simplă lege este suficientă.

— Şi care să fie această lege, Domnul meu?

— Prima dintre cele „Două Legi Goose ale Supravieţuirii“. Care sună cam aşa: „Cei tari îi înghit cu fulgi cu tot pe cei slabi“.

— Dar „legea simplă“ de care vorbiţi e şi oarbă, nu vede misterul fundamental: de ce Oamenii Albi sunt cei care stăpânesc lumea?

Henry a pufnit ca şi cum i-ar fi venit să râdă, a încărcat o musketă imaginară, s-a făcut că ocheşte în lungul ţevii, a închis ochiul celălalt şi i-a făcut pe toţi să tresară cu un „Bang! Bang! Bang!“

— Aţi văzut? L-am doborât până s’apuce să sufle-n sarbacană! (D-na Derbyshire a scos un „Vai!“ consternat.) Unde e misterul fundamental?

Pastorul Horrox îşi pierduse buna dispoziţie.

— Adică sugeraţi că Oamenii Albi au pus stăpânire pe tot Globul nu cu ajutorul Graţiei Divine, ci al musketei? Dar o asemenea afirmaţie nu e nimic altceva decât *acelaşi* mister înveşmântat în ţoale de-mprumut! Cum se face că musketa li s’a dezvăluit Oamenilor Albi şi nu, să zicem, Esquimoşilor sau Pigmeilor, dacă nu prin augusta Voinţă a Atotputernicului?

— Armamentul pe care-l avem, i-a răspuns Henry, nu ne-a căzut în poală într’o bună dimineaţă. Nu este *manna* căzută din cerul Sinaiului. De la Bătălia de la Agincourt începând, Omul Alb a tot rafinat & dezvoltat folosirea prafului de puşcă,

de s'a ajuns ca în armatele moderne să poată fi scoase în luptă muskete cu zecile de mii! O să spuneți: „Aha! Dar de ce noi, Arienii? De ce n'au fost Unipezii din Ur sau mătrăgunele din Mauritius care să facă treaba asta?" Pentru că, Domnule Pastor, dintre toate neamurile de pe lume, dorința noastră – sau, mai curând, *lăcomia* noastră – de bogăție, de aur, de mirodenii, de stăpânire – da, de dulcea stăpânire mai mult decât de toate celelalte – este cea mai aprigă, mai nesătulă, mai lipsită de orice scrupul! Da, lăcomia ne hrăneşte Progresul; nu ştiu dacă în scopuri diavoleşti sau divine. Nici dumneavoastră nu ştiți, Domnule. Iar mie nici nu-mi pasă foarte tare. Atâta doar, că-i port recunoştință Creatorului că m'a făcut de partea celor învingători.

Franquețea lui Henry a fost răstălmăcită ca impolitețe: Pastorul Horrox, acest Napoleon de pe Elba lui equatorială, se aprinsese tot la față de indignare. Eu am felicitat-o pe Gazda noastră pentru supă (deşi adevărul este că tratamentul cu vermicide mă face să nu mai pot ingera decât felurile cele mai simple) şi am întrebat dacă țestoasele fuseseră prinse pe plajele din apropiere sau importate din alte părți.

Mai târziu, când stăteam întinşi în pat, în zăpuşeala nopții, iar câte un gecko mai trăgea cu urechea la ce vorbeam, Henry mi-a destăinuit că ziua lui de consultații medicale nu fusese decât o „paradă interminabilă de femei arse de soare & isterice, care nu de doctor au nevoie, ci de negustori de galanterie, de modiste, de bonetiere, de parfumuri & de nenumăratele podoabe ale speciei lor!" Aşa-zisele „consultații", a mai spus el, fuseseră o parte medicină şi nouă părți taca-taca din gură. „Mi-au jurat că bărbații lor le-ncalecă pe femeile băştinaşe, drept care se tem ca de moarte să nu ia şi ele «cine-ştie-ce». Una după alta mi-au făcut vânt cu batistele."

Confidențele lui m'au făcut să mă simt stânjenit; mi-am luat inima-n dinți şi i-am spus că ar fi putut şi el să se arate ceva mai rezervat în controversa cu Gazda noastră. „Dragul meu Adam" – mi-a răspuns el – „dar m'am arătat rezervat, şi

nu puțin! Mi-a stat pe limbă să-i strig bătrânului nătărău: «De ce ne mai ascundem după deget? Adevărul e simplu, şi anume că-mpingem rasele colorate către mormânt ca să le luăm pământurile & bogățiile! Lupii nu stau în vizuinele lor, născocind teorii neruşinate în privința rasei, ca să se justifice că decimează turmele de oi! Ce curaj intelectual? Adevăratul curaj intelectual este să te dezbari de prejudecăți şi să accepți ideea că toate popoarele sunt prădătoare, numai că noi, Oamenii Albi prădători, cu combinația noastră ucigătoare de germeni ai bolilor & arme de foc, suntem prin excelență modelul ferocității – şi cu asta, basta!»"

Mă întristează faptul că un medic dedicat & bun Creştin poate cădea pradă unui asemenea cinism. L-am întrebat care este a Doua Lege Goose a Supraviețuirii. Henry a rânjit în beznă şi şi-a dres glasul: „Cealaltă lege a supraviețuirii spune că *nu* există nici'o altă lege a supraviețuirii. Ori mănânci, ori eşti mâncat. Atâta tot". La scurt timp după aceea, Henry a început să sforăie, dar eu am rămas treaz, din cauza Viermelui meu, până când stelele au început să pălească. Deasupra capului, am văzut mai mulți gecko păşind cu grijă şi molfăind.

Zorii au adus cu ei zăpuşeală şi o culoare stacojie ca fructul pasiunii. Băştinaşii, bărbați & femei deopotrivă, au pornit anevoie pe Strada Mare în sus, către plantațiile Bisericii din vârful colinei, unde aveau să muncească până când fierbințeala amiezii devenea de nesuportat. Înainte să vină barca după Henry & după mine, ca să ne ducă înapoi la bordul *Profetesei,* am urcat şi eu, ca să-i văd pe lucrători cum prăşeau plantațiile de nuci de cocos, întâmplarea a făcut că tânărului Domn Wagstaff îi venise rândul să-i supravegheze azi-dimineață, drept care a trimis un băiețel băştinaş să ne-aducă amândurora lapte de cocos. Eu m'am abținut să-l întreb ce-i mai făcea familia, el n'a pomenit nimic pe această temă. Avea în mână un bici, „însă foarte rar mi se-ntâmplă să-l folosesc, pentru asta sunt Paznicii lui Cris- tos-împărat. Eu nu fac decât să-i supraveghez pe

supraveghetori“, mi-a spus.

Trei dintre aceşti împuterniciți îşi supravegheau semenii, dând tonul la imnuri („Cântările Pământului“) şi altoindu-i pe chiulangii. D-l Wagstaff nu mai avea pofta de conversație de ieri şi lăsa politețurile mele să se risipească într'o tăcere spartă numai de zgomotele junglei şi ale truditorilor.

— Vă gândiți că noi am transformat nişte oameni liberi în sclavi, nu-i aşa?

Am evitat întrebarea lui, spunând că D-l Horrox le explicase în ce fel truda lor venea ca o răsplată a beneficiilor Progresului, aduse de Misiune. D-l Wagstaff parcă nici nu m'a auzit.

— Există un trib de furnici, a zis el, numite făcătoare-de-sclavi. Insectele-astea dau iama în coloniile de furnici comune, le fură ouăle, pe care le duc înapoi cu ele în propriile cuiburi şi, când respectivele ouă eclozează, mă rog, sclavii furați devin lucrători ai regatului mai puternic şi habar n'au că alta a fost originea lor. Ei, dacă vreți să ştiți părerea mea, Domnule Ewing, Dumnezeul Iehova le-a făurit pe furnicile astea ca model… Pentru cine are ochi să vadă, a mai adăugat D-l Wagstaff, cu privirile ațintite undeva în viitorul îndepărtat.

Oamenii cu caracter schimbător mă lasă, de obicei, fără replică, iar D-l Wagstaff era din această specie. M'am scuzat şi am plecat mai departe, către următorul punct de atracție, şi anume şcoala. Aici, Nazaretanii de toate culorile pielii învățau Scriptura, aritmetica şi citirea. D-na Derbyshire era profesoara băieților & D-na Horrox, a fetelor. După-amiaza, copiii Oamenilor Albi mai aveau alte trei ore de învățătură într'un domeniu potrivit cu statutul lor (cu toate că unul ca Daniel Wagstaff părea complet imun la orice stratagemă a educatorilor săi), în timp ce tovarăşii lor de joacă mai închişi la culoare se duceau să-şi ajute părinții la muncile câmpului, până la vecernie.

În cinstea mea, s'a organizat un mic spectacol. Zece fete, cinci albe, cinci negre, au declamat fiecare câte una dintre cele Zece Porunci. Pe urmă, am avut parte de imnul Luteran

„O, Sfânt Cămin, pe tine te iubim!“, cu acompaniamentul D-nei Horrox la un pian fără coadă, al cărui trecut fusese cu siguranță mai glorios decât prezentul. După aceea, fetele au fost poftite să-i adreseze întrebări vizitatorului, dar numai Domnişoarele albe au ridicat mâinile: „Domnule, îl cunoaşteți pe George Washington?“ (din păcate, nu); „Câți cai aveți înhămați la trăsură?“ (socrul meu ține patru, dar eu prefer unul singur, pe care să-l călăresc). Fetița cea mai mică a vrut să afle de la mine: „Pe furnici le doare capul?“ (dacă tânăra mea interlocutoare n’ar fi fost făcută să plângă de chicotelile colegelor de clasă, cred că şi-acum aş sta să cuget la întrebarea ei.) I-am îndemnat pe şcolari să urmeze preceptele Bibliei şi să-i asculte pe cei mari, după care am plecat. D-na Horrox mi-a spus că, mai demult, celor ce plecau li se oferea câte-o guirlandă de Plumeria, dar Mai-Marii Misiunii declaraseră imorale guirlandele. „Dacă azi îngăduim guirlandele, mâine urmează dansul; dacă mâine urmează dansul…“ – şi D-na Horrox s’a cutremurat.

Mare păcat.

Până la amiază, equipajul a terminat de încărcat marfa, aşa că *Profetesa* a părăsit golful în ciuda unor vânturi potrivnice. Henry şi cu mine ne-am retras la popotă, ca să evităm stropeala & înjurăturile. Prietenul meu compune o epopee în metru byronian, intitulată *Adevărata poveste a lui Autua, ultimul Moriori,* şi mă tot întrerupe din scrisul în Jurnal, întrebându-mă ce rimează cu diverse lucruri, precum: „râuri de sânge?“, „vorbe scabroase?“, „Robin Hood?“.

Îmi amintesc de ce crime îi acuză D-l Melville pe Misionarii din Pacific în recenta sa povestire *Typee.* Cum se întâmplă cu Bucătarii, cu Doctorii, cu Notarii, cu Clericii, cu Căpitanii & Regii, oare nu se poate ca şi Evanghelizatorii să fie unii buni, alții răi? Poate că Indienii de pe Insulele Societății şi Chatham ar fi preferat să nu-i mai „descopere“ nimeni, dar să spui aşa ceva acum este ca un strigăt în pustiu. N’ar trebui să aplaudăm eforturile D-lui Horrox şi ale confraților

săi de a-i ajuta pe Indieni să urce pe „Scara Civilizației“? Nu este, oare, ascensiunea singura lor salvare?

Nu ştiu nici răspunsurile la aceste întrebări, nici unde au zburat certitudinile anilor mei de tinerețe.

În timpul nopții petrecute sub acoperişul Casei Parohiale a familiei Horrox, un hoț a spart uşa raclei mele şi, cum n'a găsit cheia cufărului de lemn (pentru că mi-o port la gât), nemernicul a încercat să-i forțeze încuietoarea. De-ar fi reuşit, actele de proprietate & documentele D-lui Busby ar fi ajuns hrană pentru caii-de-mare. Ce rău îmi pare că nu e şi Căpitanul nostru croit, precum Căp. Beale, dintr'o stofă în care să te ştii încrede. Nu îndrăznesc să-i dau în grijă Căp. Molyneux lucrurile mele de valoare, iar Henry m'a prevenit să nu „stârnesc roiul de viespi“ aducându-i la cunoştință D-lui Boerhaave tentativa de jaf, fiindcă orice investigație n'ar face decât să-i ațâțe pe toți hoții de la bord să-şi încerce norocul pe la spatele meu. Presupun că are dreptate.

Luni, 16 Decembrie

Azi, la amiază, Soarele cădea vertical şi s'a dat semnalul obişnuitei harababuri zise „Traversarea Liniei“, în care „fetele mari“ (adică acei membri ai equipajului care traversează Equatorul pentru prima oară) trebuie să îndure tot felul de aiureli & umilințe, după bunul plac al Tartorilor care se erijează în maeştri de ceremonii. Căp. Beale, om cu capul pe umeri, nu şi-a pierdut vremea cu aşa ceva în timpul călătoriei mele înspre Australia, dar marinarii de pe *Profetesa* nu s'au arătat dispuşi să renunțe la distracție. (Eu credeam că orice înseamnă „distracție“ reprezintă un fel de anatemă pentru D-l Boerhaave, până mi-a fost dat să văd ce cruzimi atrag după ele „amuzamentele“ de acest fel.) Finbar ne-a informat că singurele „fete mari“ erau Rafael & Unghie-Ncovoiată. Acesta din urmă era deja pe mare de doi ani, dar nu făcuse decât cursa Sydney – Cape Town.

La primul cart pe jum.[80], marinarii au aruncat o copertină peste puntea de la teugă şi s'au adunat în jurul cabestanului, unde „Regele Neptun“ (adică Pocock, înveşmântat într-o robă stupidă şi având pe cap un mop în loc de perucă) îşi aşezase Curtea. „Fetele mari“ fuseseră legate de gruie ca o pereche de Sfinţi Sebastieni.

— Domnilor Taie-Oase şi Scârţâie-Pana! a strigat Pocock văzându-ne pe Henry & pe mine. Venit-aţi oare să le scăpaţi pe surorile noastre „fete mari“ de mădularul meu focos? Şi s'a apucat să se răsucească, într'un dans vulgar, cu un ţăpoi în mână, în timp ce marinarii aplaudau printre hohote lubrice.

Henry, râzând şi el, i-a răspuns că prefera fetele mari fără barbă. Replica lui Pocock despre bărbile fetelor nubile a fost mult prea obscenă pentru a fi consemnată.

Majestatea Sa împopoţonată s'a întors din nou către victime.

— Unghie-Ncovoiată din Cap-Tăun şi tu, Rafael-Vai-de-El din Oraş-Puşcăriaş, sunteţi voi gata să deveniţi membri ai Ordinului Fiilor lui Neptun?

Rafael, al cărui spirit de băieţoi îşi revenise parţial în simţiri auzind grosolăniile, a sărit să răspundă:

— Da, Mărite Stăpân!

Unghie-Ncovoiată s'a mulţumit doar să dea morocănos din cap.

— Noooooo! a răcnit Neptun. Până nu vă dăm jos de pe moace blestemaţii de f…ci, nici vorbă! Aduceţi spuma de ras!

Torgny a dat fuga cu o găleată de catran, pe care l-a întins pe feţele prizonierilor cu o bidinea. Apoi şi-a făcut apariţia Guemsey, costumat în Regina Amphitrita, care le-a dat jos catranul de pe feţe cu un brici. Individul de la Cape Town a început să blesteme, ceea ce a provocat multă bună dispoziţie şi o mulţime de „rateuri“ ale briciului. Rafael a avut

[80] Este vorba despre cele două carturi mai scurte, de câte două ore, jumătate dintr-un cart normal.

suficientă minte cât să-şi îndure supliciul în tăcere.

— Aşa mai merge! a mârâit Neptun, apoi a răcnit: Legați-i pe-amândoi la ochi şi scufundați-mi-l pe micul Vai-de-El în Curtea mea!

„Curtea“ era un butoi cu apă sărată în care Rafael a fost scufundat cu capul înainte, câtă vreme le-a trebuit marinarilor să numere până la douăzeci, după care Neptun le-a poruncit „curtenilor“ să i-l „pescuiască pe cel mai nou Cetățean!“ Băiatului i s’a luat legătura de pe ochi şi i s’a îngăduit să stea rezemat de parapet până-i trecea năuceala.

Unghie-Ncovoiată şi-a înfruntat soarta cu mai multă vehemență, răcnind:

Lăsați-mă jos, feciori de c…e ce sunteți!

La care Neptun şi-a dat ochii peste cap, oripilat:

— Gură-spurcată ăsta se vrea cel puțin pân’ la patruzeci în saramură, băieți, să-mi sară ochii de nu!

Când a ajuns numărătoarea la patruzeci, Afrikaanerul a fost scos afară şi tot a urlat:

Vă omor pe toți, pân’ la unul, feciori de scroafe, mă jur că vă…

Dar, spre veselia generală, a fost scufundat din nou până la patruzeci.

Când Regele Neptun s’a declarat satisfăcut de îndeplinirea sentinței, bietul nefericit nu mai era în stare decât să tuşească şi să horcăie înfundat. D-l Boerhaave a pus capăt întregii tărăşenii şi cei mai noi Fii ai lui Neptun şi-au curățat fețele cu câlți şi câte o bucată de săpun.

Finbar încă-şi mai râdea în barbă la masa de seară. Pe mine, cruzimea nu m’a făcut nici’odată nici măcar să zâmbesc.

Miercuri, 18 Decembrie

Marea solzoasă, aproape nicio suflare de vânt, temp.

constantă 90°[81]. Membrii Equipajului şi-au spălat hamacele şi le-au atârnat la uscat. Durerile de cap m'apucă din ce în ce mai devreme în fiecare zi; Henry mi-a sporit din nou doza de vermicid. Mă rog să nu i se termine proviziile până nu ancorăm în O-hawaii, pentru că durerile netratate mi-ar face țeasta să plesnească. Altminteri, Doctorul este ocupat până peste cap cu erizipelul şi colicile biliare de pe *Profetesa.*

Azi după-amiază, după ce că dorm cu intermitențe, siesta mi-a fost scurtată de vacarm, aşa c'am ieşit pe punte şi-am văzut cum era momit & tras la bord un requin tânăr. S'a zbătut vreme îndelungată în propriul sânge de un rubiniu strălucitor, până când Guemsey l-a declarat de-adevăratelea & de-a binelea mort. Gura & ochii lui mi-au amintit-o pe Mama Tildei. Finbar l-a măcelărit chiar acolo, pe punte, şi n'a reuşit să-i înfrângă cerbicia nici măcar în oalele lui (a rămas ațos şi după ce l-a fiert). Aceia mai superstițioşi dintre marinari i-au refuzat delicatesa, raționamentul lor fiind că requinii sunt recunoscuți ca mâncători de oameni, deci mâncatul cărnii de requin equivalează cu canibalismul, prin ricoşeu. D-l Sykes şi-a petrecut după-amiaza cu folos, făcând glaspapir din pielea ditamai peştelui.

Vineri, 20 Decembrie

Se poate, oare, să se îngraşe gândacii pe seama mea în timp ce dorm?! Azi-dimineață, m'am trezit cu o libarcă pe obraz, care dădea să mă înțepe în nară. Era lungă de şase țoli, pe onoarea mea! Am simțit o nevoie cumplită să omor dihania, dar, în racla mea înghesuită şi întunecată, n'am reuşit s'o prind. M'am plâns lui Finbar, care mi-a sugerat să-i plătesc lui un dolar pentru un „şobolan de gândaci“, adică dresat într'adins. Mai târziu, desigur, va dori să-mi vândă o „pisică de şobolani“, care să prindă şobolanul de gândaci, pe urmă un „câine de pisici“ şi cine mai ştie la ce se poate

[81] Este vorba de grade Fahrenheit. Temperatura echivalentă cu cca 32° C.

ajunge?!

Sâmbătă, 22 Decembrie

Cald, atâta de cald că mă topesc, mă mănâncă pielea şi mă spuzesc. Astăzi, în zori, m'am trezit pe fundalul unor lamentări de îngeri căzuți. Am ascultat din racla mea, la început câteva secunde, care s'au făcut minute, întrebându-mă ce blestemății mai punea la cale Viermele meu, până când am desluşit un strigăt tunător de deasupra: „Uite-o cum suflă!“ Am dat la o parte pânza hubloului, dar era mult prea devreme ca să se vadă mare lucru, aşa încât mi-am adunat puterile, câte le mai aveam, şi m'am opintit pe scară către punte. „Acolo, Domnu', acolo!“ a strigat Rafael, susținându-mă cu un braț pe după mijloc, în timp ce cu celălalt arăta în zare. M'am apucat cu amândouă mâinile de parapet, fiindcă picioarele nu prea mă mai țin de la o vreme. Băiatul arăta întruna în depărtare. „Acolo! Nu sunt o minune, Domnu'?“ În lumina crepusculară a zorilor, se contura o trombă de spumă, la numai vre'o zece iarzi în direcția prova tribord. „Câr' de şaseeee!“ a strigat Autua de undeva de sus. Am auzit cum respirau Cetaceele, apoi am simțit cum se prăvăleau stropii de spumă peste noi. M'am declarat de acord cu băiatul – era o privelişte sublimă, într'adevăr. Una şi-a săltat spinarea deasupra valurilor, apoi a alunecat sub ele. Coada bilobată i s'a profilat pe cerul mânjit cu trandafiriu al Răsăritului. „Mare păcat că nu suntem topitoare, părerea mea!“ s'a pronunțat Newfie. „Numa' ăla mare tre' să dea o sută de butoaie de seu!“, la care Pocock a exclamat: „Ba deloc! Am navigat odată pe o topitoare cu un Căpitan care era cea mai ticăloasă brută de-am văzut-o vre'odată. Pe lângă ăia trei ani, pe *Profetesa* parcă' i croazieră!“

M'am întors în racla mea, să mă odihnesc. Trecem printr'o creşă mare de balene cu cocoaşă. Strigătul „Uite-o cum suflă!“ se-aude atâta de frecquent, că nimeni nu-şi mai bate capul să se uite. Mie buzele îmi coc & se cojesc.

Albastrul – culoarea monotoniei.

Ajunul Crăciunului

Furtună & mare agitată; vasul trosneşte din încheieturi. Degetele mi s'au umflat atâta de tare, că Henry a trebuit să-mi taie verigheta, ca să nu-mi gâtuie circulația sanguină şi să-mi provoace hydropizie. Pierderea acestui simbol al convieţuirii mele cu Tilda m'a deprimat peste măsură. Henry mă dojeneşte, spunându-mi că sunt un „cocoşel nerod“ şi mă asigură că soția mea ar fi de acord să-mi pun sănătatea mai presus de câteva săptămâni, acolo, petrecute fără cerculețul de metal pe deget. Verigheta a rămas în grija Doctorului, care cunoaşte un aurar spaniol din Honolulu şi zice că respectivul mi-o va putea repara contra unui preț modic.

Ziua de Crăciun

Mare neliniştită după furtuna de ieri. În zori, valurile arătau ca nişte masive muntoase cu crestele aurite în bătaia razelor de Soare care se strecurau pe sub norii vineții. Mi-am adunat toate puterile ca s'ajung până la popotă, unde D-nii Sykes & Green acceptaseră invitația mea şi a lui Henry la masa noastră specială de Crăciun. Finbar ne-a servit cu ceva mai puțin grețos decât îi stă în obicei, şi anume cu „potroacă“ (varză acră, carne sărată de vită, cartofi dulci & ceapă), din care am reuşit să înghit şi eu cea mai mare parte. Aluatul cu prune avea orice, numai prune nu. Căp. Molyneux i-a trimis vorbă D-lui Green că rația de tărie a marinarilor se dubla, drept care, până la cartul de după-masă, tot equipajul se făcuse criță. Saturnalii, nu altceva! O cantitate apreciabilă de bere slabă a fost turnată pe gâtul unei biete maimuțe Diana, care a pus capac scălâmbăielilor sale bahice sărind peste bord. Eu m'am retras în cabina lui Henry, unde am citit împreună capitolul al doilea din Matei.

Cina mi-a făcut vraişte stomacul şi m'a obligat să vizitez tronul de mai multe ori. La ultima vizită, afară aştepta

Rafael. M'am scuzat că-l ținusem atâta, dar băiatul mi-a spus că nu – plănuise întâlnirea.

— Domnul te primeşte la El, nu-i aşa? Dacă-ți pare rău… Orice-ai face, nu te trimite-n… ştiți 'Mnea'stră – şi aici a coborât vocea – … în Iad?

Recunosc, mintea mi-era mai mult la digestie decât la teologie şi i-am bălmăjit lui Rafael ceva de genul că n'avea cum să fi colecționat un portofoliu mortal de păcate în puținii lui ani de viață. Felinarul de furtună s'a legănat şi i-am văzut chipul tânărului meu cel brav, desfigurat de amărăciune. Regretând uşurința cu care vorbisem, i-am spus că infinită milă ne arată Atotputernicul şi că „… va fi mai multă bucurie în cer pentru un singur păcătos care se pocăieşte, decât pentru nouăzeci şi nouă de oameni drepți care n'au nevoie de pocăință".[82] Voia Rafael să mi se destăinuie, l-am întrebat, fie ca prieten, fie ca de la orfan la orfan, fie ca unuia pe jumătate străin? I-am spus că observasem cât de abătut părea în ultima vreme şi i-am reproşat că se schimbase mult față de băiatul vesel care se îmbarcase la Sydney, atâta de nerăbdător să vadă lumea largă. Până să apuce el să-mi dea un răspuns, o criză de d…ee m'a forțat să mă arunc înapoi pe tron. Când am ieşit, Rafael dispăruse. Nu vreau să fac presiuni asupra băiatului. Ştie unde să mă găsească.

Mai târziu

Tocmai au fost trase şapte clopote ale primului cart. Viermele îmi dă nişte dureri de cap de parcă limba clopotului ar izbi în tigva mea. (Chiar aşa, oare pe furnici le doare capul? Cu bucurie m'aş lăsa preschimbat în furnică, dacă aşa aş reuşi să scap de agoniile astea.) Zău că nu ştiu cum pot să doarmă Henry & alții în acest vacarm de vorbe desfrânate şi colinde blasfematorii, dar îi invidiez din tot sufletul.

---

[82] Luca, 15, 7.

Am tras pe nas nişte vermicid, însă nu-mi mai creează o stare de euforie. Doar atâta, că mă face să mă simt pe la jumătatea drumului spre normalitate. Pe urmă, am ieşit să dau o raită pe punte, dar Steaua lui David era acoperită de nori groşi. Câteva strigăte grave pe sus (printre care şi vocea lui Autua) şi D-l Green de la timonă mi-au confirmat că nu tot equipajul era „dus pe coclauri". Sticle goale se rostogoleau de la babord la tribord şi înapoi, în funcție de ruliul navei. M'am împiedicat de Rafael care-şi pierduse cunoştința şi zăcea făcut covrig în jurul vinciului, cu mâna diformă ținând strâns cana de tablă goală. Pieptul său tânăr & imberb era mânjit cu nişte mizerii de culoare ocru. Faptul că băiatul îşi găsise consolarea în băutură, şi nu la aproapele lui întru Cristos, mi-a umplut sufletul de amărăciune.

„Gânduri vinovate vă tulbură odihna, Domnu' Ewing?" a glăsuit o voce ca de *succubus* lângă umărul meu, de-am scăpat şi pipa din mână. Era Boerhaave. L-am asigurat pe Olandez că la mine, cel puțin, conştiința nu avea motiv să fie tulburată, ceea ce nu eram sigur că puteam spune şi despre *el.* Boerhaave a scuipat peste bord, zâmbind. Dacă i s'ar fi ivit chiar atunci colți & coarne, zău că nu m'ar fi mirat. L-a săltat pe Rafael peste umăr, i-a tras una peste buci tânărului novice adormit şi a pornit cu povara în cârcă spre chepengul dinspre pupa, ca să-l pună la adăpost din calea răului, sper eu.

A doua zi de Crăciun

Însemnarea de ieri mă condamnă la închisoarea remuşcărilor pentru tot restul vieții. Cât de jalnic sună, cât de frivolă poate fi! Vai, mi se face silă când scriu cuvintele acestea: Rafael s'a spânzurat! Spânzurat… la capătul unui laț atârnat de verga cea mai de jos a catargului principal. S'a cățărat pe arborele morții cândva între sfârşitul propriului cart şi primul clopot. Aşa a vrut Soarta, să mă număr printre cei ce l-au descoperit. Stăteam aplecat peste parapet, fiindcă Viermele îmi provoacă accese de greață pe măsură ce este

expulzat. În penumbra albăstrie, am auzit un strigăt şi l-am văzut pe D-l Roderick uitându-se țintă spre cer. Chipul i s'a schimonosit mai întâi fiindcă nu pricepea; apoi fiindcă nu-i venea să creadă; în cele din urmă, i s'a lungit de durere. A deschis gura, dar n-a scos nicio vorbă. Atunci a făcut semn înspre ceva ce nu reuşea să numească.

Era un trup care atârna, o momâie cenuşie care mătura pânza. Din toate direcțiile s'au iscat țipete, dar cine țipa, ce țipa şi către cine anume, zău că nu-mi aduc aminte. Rafael spânzura de vergă, țeapăn ca un fir cu plumb, şi se legăna după tangajul & ruliul *Profetesei.* Băiatul acela minunat, fără viață ca o oaie agățată de cârligul măcelarului! Autua s'a cățărat una-două până la el, dar tot ce-a putut face a fost să coboare cu grijă trupul lui Rafael. L-am auzit pe Guemsey murmurând: „N'ar fi trebuit să ridicăm ancora-ntr'o Vinere. Vinerea-i cobe!"

Mintea mea e bântuită de întrebarea: de ce? Nimeni nu vrea să vorbească despre asta, dar Henry, la fel de îngrozit ca şi mine, mi-a povestit, dacă va fi fiind adevărat ce i-a destăinuit şi lui Unghie-Ncovoiată, că păcatele nefireşti ale Sodomei i-au fost aplicate băiatului de Boerhaave & de „şerpişorii lui de râu". Şi nu numai în seara de Crăciun, ci de săptămâni întregi, în fiecare noapte.

E de datoria mea să cercetez aceste sumbre alegații până la ultimele consecințe şi să-i livrez Justiției pe ticăloşi, dar – Doamne! – eu abia pot să mă ridic în capul oaselor ca să mă hrănesc! Henry spune că nu se poate să mă autoflagelez ori de câte ori nevinovăția cade pradă sălbăticiei, dar cum aş putea lăsa nepedepsit aşa ceva? Rafael era de vârsta lui Jackson. Mă simt atâta de neputincios, că-mi vine să-nnebunesc.

Vineri, 27 Decembrie

În timp ce Henry a fost chemat să îngrijească un rănit, eu m'am târât până la Căp. Molyneux, ca să-i spun ce mă frământă. Nu i-a plăcut deloc vizita mea, dar am refuzat să

ies din cabina lui până nu mi-am formulat acuzația, şi anume că Boerhaave & oamenii lui îl torturaseră pe Rafael cu tot felul de bestialități nocturne, până când băiatul, nemaivăzând nici'o altă posibilitate de răzbunare sau scăpare, şi-a luat viața. În cele din urmă, Căpitanul m'a întrebat:

— Şi aveți, de bună seamă, dovezi pentru această crimă. Vre'o scrisoare de sinucigaş? Vre'o mărturie scrisă?

Fiecare om de la bord ştia că spuneam Adevărul! Nu se putea aşa ceva – Căpitanul să rămână insensibil la brutalitatea lui Boerhaave! Am cerut o anquetă care să scoată la iveală rolul jucat de Ofițerul Secund în sinuciderea lui Rafael.

— Cereți ce vreți, Domnu' Scârțâie-Pana! a zbierat Căp. Molyneux. *Eu* hotărăsc cine manevrează *Profetesa,* cine menține disciplina, cine-i pregăteşte pe novici, nu un c…t de scârța-scârța pe hârtie, nu c…turile lui de-nchipuiri, şi să fiu eu al D…lui dacă fac vreun c…t de anquetă! Ieşi afară, Domnule, şi du-te-nvârtindu-te!

Asta am şi făcut şi de îndată m'am ciocnit de Boerhaave. L-am întrebat dacă avea de gând să mă-nchidă şi pe *mine* în cabina lui, cu alaiul de şerpi de râu, şi dup-aceea să spere că şi *eu* mă voi spânzura până-n zorii zilei. El şi-a arătat colții şi, cu o voce încărcată de venin & ură, m'a avertizat:

— Puți, Scârțâie-Pana, şi putregai scrie pe tine! Nimeni dintre oamenii mei nu te-ar atinge, de teamă să nu se molipsească. O să mori în curând de otrava aia din tine, pardon, o „uşoară febră“!

Am avut grijă şi l-am prevenit: un Notar al Statelor Unite ale Americii nu dispare la fel de lesne ca un însoțitor de bord cules de prin colonii. Am impresia că se gândea să mă strângă de gât. Dar mă simt mult prea rău ca să mă mai tem de un sodomit olandez.

Mai târziu

Îndoiala îmi asaltează conştiința şi mă acuză de

complicitate. Oare i-am dat *eu* lui Rafael permisiunea după care tânjea, de a-şi lua singur viaţa? Dacă i-aş fi ghicit amărăciunea, când mi-a vorbit pentru ultima oară, dacă i-aş fi priceput intenţia şi i-aş fi răspuns: „Nu, Rafael, Domnul nu poate ierta o sinucidere *plănuită,* pentru că pocăinţa nu poate fi una reală dacă are loc *înaintea* crimei“, poate că băiatul ar mai fi trăit şi-acum. Henry insistă că n'aveam de unde şti, dar de data asta vorbele lui îmi sună fals. Vai, oare *eu* l-am trimis pe bietul nevinovat în Iad?

Sâmbătă, 28 Decembrie

Un număr de circ cu lampioane magice are loc în mintea mea, în care un băiat ia o frânghie, se caţără pe catarg, face nod laţului, se propteşte bine pe picioare, I se adresează Celui Ce l-a făcut şi-şi dă drumul în gol. Oare ce simte în timp ce se prăbuşeşte prin beznă: e senin sau e-ngrozit? Îi pocnesc oasele.

Dac'aş fi ştiut, numai! L-aş fi putut ajuta, bietul copil, să părăsească nava, i-aş fi putut devia Destinul, aşa cum a făcut cu mine familia Channing, sau l-aş fi putut ajuta să priceapă că nici'o tiranie nu durează la nesfârşit.

Profetesa are toate pânzele întinse, parcă „zboară peste ape“ (nicidecum în folosul meu, ci fiindcă îi putrezeşte încărcătura) şi parcurge cel puţin trei grade de latitudine în fiecare zi. Sunt înfiorător de bolnav acum şi stau închis în racla mea. Presupun că Boerhaave îşi închipuie că mă ascund de el. Ghinionul lui, pentru că justa răzbunare pe care vreau s'o asmut asupra lui este una dintre puţinele flăcări nestinse de cumplita neputinţă care mă stăpâneşte. Henry îmi cere să-mi scriu Jurnalul, ca să-mi ţin creierul ocupat cu ceva, dar pana mi se pare din ce în ce mai complicat de mânuit & mai grea. În trei zile, ajungem la Honolulu. Doctorul meu cel loial îmi promite să mă însoţească pe ţărm, să plătească oricât va fi necesar pentru nişte analgezice puternice şi să rămână la căpătâiul meu până când mă voi însănătoşi complect, chiar dacă *Profetesa*

va pleca spre California fără noi. Dumnezeu să-l binecuvânteze pe acest Om, cel mai bun dintre oameni. Astăzi nu mai pot scrie.

Duminică, 29 Decembrie

Trec printr'o stare cumplită.

Luni, 30 Decembrie

Viermele mă chinuie neobosit. Săculeții lui cu otravă s'au spart. Mă chinuie durerea & escoriațiile & o sete îngrozitoare. Oahu se află în continuare la două-trei zile spre Nord. Moartea, la numai câteva ceasuri. Nu pot să beau şi nu-mi mai aduc aminte când am reuşit să mănânc ultima oară. L-am pus pe Henry să promită că va depune Jurnalul de față la firma Bedford din Honolulu. De-acolo ştiu că va ajunge la familia mea îndurerată. El jură că mi-l voi depune eu pe propriile picioare, dar mie speranțele mi s'au spulberat. Henry a făcut absolut tot ce putea, s'a luptat eroic, dar parazitul meu este mult prea virulent şi e cazul să-mi încredințez sufletul Celui Ce m'a făcut.

Jackson, când vei creşte mare, să nu-ți laşi Profesia să te smulgă de lângă cei dragi ție. În lunile cât am lipsit de-acasă, m'am gândit la tine & la Mama ta cu o dragoste nestăvilită şi de se va întâmpla cumva [...][83]

Duminică, 12 Ianuarie

E mare tentația de a începe de la capătul perfid, dar eu, unul, în Jurnalul meu, voi rămâne fidel chronologiei. În ziua de Anul Nou, capul îmi bubuia de durere atâta de tare, că luam tratamentul lui Goose la fiecare oră. Nu mai puteam suporta ruliul vasului, aşa încât stăteam în pat, la mine-n

[83] Aici, scrisul tatălui meu devine spasmodic şi ilizibil – J.E.

raclă, vomitam într-un sac, deşi maţele mi se goliseră complect, şi tremuram de o febră când rece ca gheaţa, când fierbinte ca focul. Maladia mea nu mai putea fi ţinută ascunsă de restul equipajului şi racla mi-a fost plasată în quarantină. Goose i-a spus Căp. Molyneux că Parazitul meu era contagios, el însuşi devenind astfel prototipul curajului altruist. (Complicitatea Căp. Molyneux şi a lui Boerhaave la nelegiuirea care a urmat nu poate fi nici dovedită, nici infirmată. Boerhaave îmi voia răul, dar sunt nevoit să admit că este puţin probabil ca el să fi luat parte la atacul descris în continuare.)

Îmi aduc aminte c'am revenit la viaţă dintr'o inconştienţă febrilă. Goose era cu faţa aproape lipită de a mea. Mi-a vorbit cu o voce şoptită, iubitoare: „Dragul meu Ewing, Viermele Dumitale se zbate în ghearele Morţii şi-şi scuipă afară ultima picătură de otravă! Trebuie să bei acest purgativ, ca să-i dai afară şi Dumneata rămăşiţele calcifiate. O să te adoarmă, dar, când te vei trezi, Viermele care te-a chinuit în aşa hal va fi fost expulzat! Sfârşitul suferinţelor Dumitale este la un pas. Deschide gura, hai, înc'o dată, ultima dată, ia uite ce frumos îl ia, dragul de el… Haide, are gust amar & miros puturos – din cauza răşinii –, dar îl înghiţi şi gata, pentru Tilda & Jackson…“

Am simţit un pahar pe buze şi mâna lui Goose la ceafă, ridicându-mi capul. Am încercat să-i mulţumesc. Poţiunea lui avea gust de apă de santină şi de migdale. Goose mi-a ridicat capul şi mi-a masat Mărul lui Adam până am înghiţit liquidul. A trecut un timp – nu ştiu cât. Trosniturile din oasele mele & din lemnăria vasului erau totuna.

Cineva a bătut la uşă. O luminiţă a mai diluat bezna din racla mea şi i-am auzit vocea lui Goose pe coridor: „Da, mult, mult mai bine, Dom'le Green! Da, ce-a fost mai rău a trecut. Am fost foarte îngrijorat, recunosc, dar acum Domnului Ewing îi revine culoarea în obraji, iar pulsul i se accelerează. Într'o oră numai? Excelentă veste! Nu, nu, acum doarme. Spuneţi-i Căpitanului că diseară coborâm pe ţărm – dac'ar putea Dumnealui să trimită pe cineva să aranjeze pentru

cazare, sunt sigur că socrul Domnului Ewing îşi va aminti de această amabilitate".

Apoi, chipul lui Goose a apărut din nou în raza mea vizuală: „Adam?"

Am auzit o altă bătaie în uşă. Goose a tras o înjurătură şi a dispărut din nou. Nu puteam să-mi mişc capul în nici'o direcție, dar l-am auzit pe Autua cum cerea: „Io vede Dom' Ewing!" Goose l-a trimis la plimbare, dar Indianul cel tenace nu s'a lăsat descurajat cu una, cu două: „Nu! Dom' Green zice el mai bine! Dom' Ewing salvează viața io! El datoria *mea*!" La care Goose i-a spus lui Autua cam aşa: că eu vedeam în el, în Autua, un purtător de boală şi un escroc în stare să profite de neputința mea prezentă ca să-mi fure şi nasturii de la veston; că eu l-aş fi rugat pe el, pe Goose, pasămite, să-l „țină departe de mine pe Negrul ăla al D…lui!", adăugând apoi că-mi părea rău că-i salvasem pielea de doi bani. După asta, Goose a trântit uşa raclei şi a tras zăvorul.

De ce mințise Goose în felul acesta? De ce era atât de hotărât să nu lase pe nimeni altcineva să mă vadă? Răspunsul a deszăvorât o altă uşă, a înşelăciunii, şi un oribil adevăr a dat-o de perete: mai precis, doctorul mă otrăvea, iar eu mă lăsam otrăvit de el. De câtăva vreme, de când „începusem tratamentul", doctorul mă omora lent cu „leacurile" lui.

Viermele din capul meu? O ficțiune, implantată de puterea de sugestie a doctorului! Chiar aşa: doctor Goose? Nu – un escroc itinerant, care-ți înşela încrederea.

M'am luptat să mă ridic, dar liquidul ticălos pe care acest *succubus* mi-l vârâse pe gât de curând îmi înmuiase mădularele într'aşa hal, de nici nu-mi mai simțeam extremitățile. Am încercat să strig după ajutor, dar plămânii mi se goliseră de aer. Am auzit paşii lui Autua care se îndepărtau pe coridor şi m'am rugat lui Dumnezeu să mi-l aducă înapoi, dar intențiile Lui erau altele. Goose a escaladat stiva de odgon până la cuşeta mea. S'a uitat în ochii mei. Văzând ce frică mi se citea în ei, demonul şi-a dat jos masca:

— Ziceai ceva, Ewing? Cum să te-nțeleg, dacă tot salivezi şi

horcăi? (Eu am scos un geamăt slab.) Dă-mi voie să ghicesc ce vrei să-mi spui: „Vai, Henry, dar eram prieteni, Henry, cum poți să-mi *faci* aşa ceva?“ (Mi-a maimuțărit şoapta răguşită, de muribund.) Ce zici, sunt pe-aproape? (Mi-a smuls cheia de la gât şi a început să se chinuie să-mi deschidă cufărul, vorbind cu mine în tot acest timp.) Medicii sunt o breaslă aparte, Adam. Pentru noi, oamenii nu sunt nişte ființe sacre, plămădite după chipul Atoatefăcătorului; nu, oamenii sunt nişte grămezi de carne; bolnăvicioasă şi ațoasă, ce-i drept, totuşi carne pregătită s’ajungă la proțap şi la frigare. (Mi-a imitat perfect vocea obişnuită.) „Dar de ce *eu,* Henry, nu eram noi prieteni?“ Ei bine, Adam, până şi prietenii tot din carne-s făcuți. E absurd cât e de simplu. Eu am nevoie de bani şi-n cufărul ăsta al tău, din câte-am înțeles, e o moşie-ntreagă, aşa că te-am omorât ca să ți-o iau. Unde-i misterul? „Bine, Henry, dar asta-i o ticăloşie!“ Da, Adam, dar lumea chiar *este* ticăloasă! Maori îi prăduiesc pe Moriori, Oamenii Albi îi prăduiesc pe verii lor cu pielea mai închisă, puricii îi prăduiesc pe şoareci, pisicile îi prăduiesc pe şobolani, Creştinii pe necredincioşi, Secunzii pe însoțitorii de bord, Moartea pe cei vii. Mai ții minte: „Cei tari îi înghit cu fulgi cu tot pe cei slabi“?

Apoi, mi-a verificat ochii, ca să se asigure că mai eram încă în simțiri, şi m’a sărutat pe buze:

— Ți-a venit rândul să fii mâncat şi tu, dragul meu Adam. N’ai fost mai credul decât vre’unul dintre ceilalți binefăcători ai mei.

Capacul cufărului s’a urnit, într’un târziu. Goose a numărat ce-a găsit în portofelul meu, a pufnit pe nas batjocoritor, a luat smaraldul de la von Weiss şi l-a cercetat printr’un monoclu. N’a părut impresionat. Nemernicul a desfăcut sulurile de documente referitoare la moşia Busby şi a rupt sigiliile plicurilor în căutare de bilete de bancă. L-am auzit numărând modestele mele fonduri. A ciocănit în cufăr, căutând vre’un compartiment secret, dar n’a găsit nici’unul, pentru că nu există nici’unul. În cele din urmă, a desfăcut până şi nasturii vestei de pe mine.

În starea mea delirantă, l-am auzit pe Goose vorbindu-mi la fel cum te-ai adresa vre'unui instrument care nu te-ajută:

— Sincer îți spun că sunt dezamăgit. Am cunoscut salahori irlandezi care aveau mai multe lire pe lumea asta. Avutul tău nu-mi acoperă nici măcar costul arsenicului & al opiaceelor. Dacă Madam Horrox nu şi-ar fi donat rezerva de perle negre pentru cauza mea nobilă, biată gâscă a prietenului tău Goose[84] ar fi moartă şi-mpăiată! Ei, asta e, gata, a sosit momentul să ne despărțim. Tu mai ai cel mult un ceas până mori, iar eu, haida-hai, pornesc mai departe-n lumea largă!

Următorul lucru conştient de care-mi aduc aminte este că mă înecam într'o apă sărată, atâta de strălucitoare, că mă dureau ochii. Oare-mi găsise Boerhaave trupul şi mă aruncase peste bord ca să se asigure de tăcerea mea & să evite o serie de proceduri plictisitoare la Consulatul american? Mintea încă-mi mai funcționa, drept care ar mai fi putut avea un cuvânt de spus în legătură cu Soarta mea. Consimt să mă înec sau încerc să înot? Înecatul era de departe opțiunea cea mai puțin chinuitoare, aşa încât mi-am căutat un gând cu care să mor şi am rămas la cel cu Tilda făcând semne de rămas-bun către *Belle-Hoxie,* de pe Cheiul Silvaplana, cu atâtea luni în urmă, şi cu Jackson strigând: „Tataaa! Să-mi aduci o labă de cangur!"

Gândul de-a nu-i mai vedea nici'odată mi s'a părut atâta de tulburător, că am optat pentru înot & m'am trezit nu în apa mării, ci pe punte, încovrigat, vomitând de zor şi zvâcnind brutal din cauza febrei, a durerilor, a crampelor, a înțepăturilor. Autua mă ținea (îmi turnase cu forța pe gât o găleată întreagă de apă sărată, ca să „spele afară" otrava). Eu horcăiam & mă dădeam de ceasul morții. Boerhaave şi-a croit drum cu coatele prin mulțimea de docheri & marinari gură-cască, tunând & fulgerând: „Ți-am mai spus o dată,

[84] Joc de cuvinte: în limba engleză, *goose* înseamnă *gâscă.*

Negrule, că n'ai tu treabă cu yankeul ăsta! Şi dacă un ordin ferm nu te convinge…“ Cu toate că Soarele mai-mai că mă orbise, l-am văzut pe Secund cum i-a tras un picior zdravăn în coaste lui Autua şi se pregătea să-i mai tragă unul. Dar Autua l-a apucat de gambă, cu o mână puternică, pe Olandezul plin de fiere, mi-a lăsat mie uşurel capul pe punte şi s'a ridicat, cât era de lung, ridicând după el şi piciorul agresorului, ceea ce l-a făcut pe Boerhaave să-şi piardă echilibrul. Olandezul a căzut în cap cu un răget ca de leu. Autua l-a apucat şi de celălalt picior şi l-a azvârlit peste parapet ca pe un sac cu varză.

Dacă membrii equipajului au fost prea speriați, prea mirați sau prea încântați ca să-i opună vre'o rezistență, nu voi şti nici'odată; în orice caz, Autua m'a cărat în brațe, nevătămat, pe o pasarelă şi de acolo pe chei. Rațiunea îmi spunea că Boerhaave nu avea cum să fi ajuns în Rai şi nici Autua în Iad, aşa că nu puteam să ne aflăm decât la Honolulu. Din port, am luat-o pe o stradă unde se amestecau nenumărate limbi, culori ale pielii, credințe & mirosuri. Prin fața ochilor mi-a trecut un Chinez care se odihnea sub un Dragon cioplit. Două femei cărora ținuta şi chipurile vopsite le strigau sus & tare chemarea străveche s'au uitat lung după mine & s'au crucit. Am încercat să le spun că nu murisem încă, dar s'au făcut nevăzute. Inima lui Autua bătea lângă pieptul meu, încurajând-o şi pe-a mea să-i urmeze exemplul. De trei ori i-a întrebat pe nişte străini: „Doctor unde, prietenu'?“ şi de tot atâtea ori n'a fost băgat în seamă (unul i-a răspuns: „N'avem doctori pentr'un împuțit de Negru!“), până când un bătrân care vindea peşte a mormăit nişte indicații despre cum puteam ajunge la dispensar. O vreme n'am mai ştiut de mine, apoi am auzit cuvântul „Infirmerie“. Numai când am intrat în camera aceea fetidă, în care se amestecau mirosuri de gunoaie & putreziciuni, am început să horcăi din nou, în ciuda faptului că stomacul meu era gol-goluț, ca o mănuşă întoarsă pe dos. Bâzâitul tăunilor nu se oprea nici'o clipă şi un nebun zbiera ceva cu Iisus care plutea în derivă pe Marea Sargaselor. Autua a murmurat mai mult pentru el: „Mai

răbdare, Dom’ Ewing… aici miroase moarte… io duce tu la Surori“.

Cum de rătăciseră Surorile lui Autua atâta de departe de Insula Chatham… o enigmă pe care nu ştiam nici de unde s’o apuc; în tot cazul, m’am lăsat în grija lui. Moriori al meu a ieşit dintr’acea quasi-morgă şi în curând cârciumile, casele şi depozitele s’au rărit, făcând loc plantațiilor de zahăr. Ştiam c’ar fi trebuit să-l întreb sau măcar să-l previn pe Autua în privința lui Goose, dar încă nu mă simțeam în stare să vorbesc. O moleşeală combinată cu greață mă strângea în ghearele ei, după care şi-a slăbit strânsoarea. Apoi s’a conturat clar o colină şi numele ei mi s’a sedimentat pentru totdeauna în memorie: Capul de Diamant. Drumul până acolo era numai stânci, pietre şi gropi, străjuit pe ambele părți de nişte ziduri de vegetație de nepătruns. Autua s’a oprit din mers o singură dată, ca să-mi înmoaie buzele în apă de izvor luată de el în pumni. Într’un târziu, am ajuns la o Misiune Catolică, aşezată la capătul câmpurilor. O călugăriță a încercat să ne gonească, amenințând cu o mătură, dar Autua, vorbindu-i într’o Spaniolă tot atâta de sincopată ca şi Engleza, i-a cerut să-l primească pe Omul Alb pe care-l căra el. În cele din urmă, a sosit o călugăriță care-l cunoştea pe Autua, de bună seamă, şi le-a convins pe celelalte că sălbaticul nu venise cu un scop viclean, ci cu unul nobil.

În a treia zi, puteam deja să mă ridic în capul oaselor, să mănânc singur şi să le mulțumesc îngerilor mei păzitori şi lui Autua, cel din urmă Moriori liber de pe lume, că eram în viață. Autua insistă şi spune că, dacă eu nu l-aş fi apărat pe el, ca să nu fie aruncat peste bord ca un pasager clandestin ce era, nici el nu m’ar fi putut salva pe mine, aşa că, într’un anume sens, nu el, Autua, îmi salvase mie viața, ci eu însumi. Oricum ar fi, nici’o infirmieră nu şi-a îngrijit vre’odată pacientul cu atâta blândețe cum s’a îngrijit Autua cel tăbăcit cu frânghia, în ultimele zece zile, de nenumăratele mele nevoi. Sora Véronique (cea cu mătura) glumeşte că Prietenul meu ar trebui hirotonisit şi numit director de spital.

Fără să pomenească nici de Henry Goose (ori de colportorul de otrăvuri care se înfăţişa sub acest nume), nici de baia în apă de mare pe care i-o pregătise Autua lui Boerhaave, Căp. Molyneux mi-a trimis lucrurile, prin intermediul firmei Bedford; fără îndoială că s'a gândit şi la neplăcerile care i s'ar putea trage din partea socrului meu, în privinţa viitoarei sale cariere de comerciant la San Francisco. După cum a vrut, probabil, să nu-şi asocieze reputaţia cu cea a faimosului, de-acum, asasin care circula sub numele de „Arsenick Goose". Diavolul nu a fost încă reţinut de Autorităţile Portuare şi nici nu cred că va veni vre'odată ziua asta. În stupul nelegiuit care este Honolulu, unde vin & de unde pleacă în fiecare zi vase de toate pavilioanele & neamurile, un singur om îşi poate schimba numele & povestea de la antreuri până la desert.

Sunt sleit de puteri şi trebuie să mă odihnesc. Astăzi este aniversarea mea cu numărul treizeci şi patru.

Nu am cuvinte să-l mulţumesc lui Dumnezeu pentru mare mila Lui.

Luni, 13 Ianuarie

E plăcut să stai după-masa în curte, sub arborele lumânăriar. Dantelăria de umbre, tufele de Plumeria şi de Hibiscus rozalii alungă amintirea suferinţei. Surorile îşi văd de treburile lor, Sora Martinique este ocupată cu legumele, pisicile joacă diverse roluri în comediile & tragediile lor feline. Eu îmi lărgesc aria cunoştinţelor în materie de păsăret local: *palila* are capul & coada aurii & lucitoare, *akohekohe* este un sugaci de nectar mândru de creasta lui.

Dincolo de zid se află un azil de săraci rezervat copiilor abandonaţi, şi acesta administrat tot de Surori. Îi aud pe copii cum scandează în clase (exact cum făceam şi eu & colegii mei de şcoală, până când D-l & D-na Channing, în philantropia lor, mi-au îngăduit să-mi fac planuri mai înalte). După încheierea cursurilor, copiii dau năvală în curte, la joacă, într'o simpatică babilonie. Uneori, cei mai îndrăzneţi

sfidează apostrofările călugărițelor, escaladează peretele şi pornesc să dea o raită aventuroasă pe deasupra grădinii Misiunii, printre crengile ospitaliere ale arborelui lumânărar. Dacă „drumul e liber“, pionierii le fac semne tovarăşilor de joacă mai timizi să li se alăture în această colivie umană şi-atunci, în universul arboricol îşi fac apariția fețe albe, fețe cafenii, fețe de *kanáka,* fețe de Chinezi, fețe mulatre. Unii sunt de vârsta lui Rafael, iar eu, când îmi aduc aminte de el, simt cum mi se urcă în gât nodul remuşcării; însă orfanii îmi zâmbesc de sus, fac precum maimuțele, îmi scot limba sau încearcă să dea drumul la nuci *hukuí* direct în gurile deschise ale convalescenților care sforăie – în tot cazul, nu-mi îngăduie să rămân abătut prea multă vreme. Îmi cer şi câte un cent; eu arunc în sus câte-o monedă, iar degetele lor iuți o prind fără greş, din zbor.

Recentele mele aventuri m'au făcut să devin filosof, mai cu seamă noaptea, când nu aud nimic altceva decât pârâul măcinând bolovanii şi transformându-i în pietricele, de-a lungul unei veşnicii care nu cunoaşte graba. La fel curg şi gândurile mele. Savanții discern anumite evoluții de-a lungul istoriei şi exprimă aceste evoluții sub forma unor reguli ce guvernează creşterile & descreşterile Civilizațiilor. Eu, unul, cred că lucrurile stau taman pe dos. Mai precis, că istoria nu cunoaşte reguli, ci numai efecte.

Ce anume provoacă efectele? Gesturile ticăloase & gesturile virtuoase.

Ce anume provoacă gesturile? Credința.

Credința e răsplată & teren de luptă deopotrivă, atât în minte, cât şi în oglinda minții, care e lumea. Dacă într'adevăr *credem* că Omenirea este o scară de triburi, un Colosseum al confruntării, exploatării & brutalității, atunci cu siguranță că o asemenea Omenire capătă viață şi alde Horrox, Boerhaave & Goose vor prevala în Istorie. Dumneata şi cu mine, cei cu bani, cei privilegiați, cei norocoşi, vom putea călători binişor printr'o asemenea lume, cu condiția să nu ne părăsească steaua norocoasă. Şi ce dacă simțim nişte mâncărimi pe unde avem conştiința? De ce să subminăm dominația rasei

noastre, a navelor noastre de luptă, a moştenirii pe care o primim & o dăm mai departe? De ce să ne împotrivim ordinii „naturale“ (ah, ce cuvânt viclean!) a lucrurilor?

De ce? Iată de ce: pentru că, într'o bună zi, o Lume strict prădătoare va ajunge să se devoreze pe *sine!* Da, Diavolul va sta în arier-gardă, până când avant-garda va deveni ea însăşi arier-gardă. Unui singur individ, egoismul îi urâţeşte sufletul; întregii specii umane, egoismul îi grăbeşte dispariţia.

Să fie aceasta pierzania înscrisă în chiar firea noastră?

Dacă într'adevăr *credem* că Omenirea e capabilă să depăşească stadiul colţului & ghearei; dacă într'adevăr *credem* că diversele rase & credinţe îşi pot împărţi această lume la fel de paşnic precum îşi împart orfanii arborele lumânăriar; dacă într'adevăr *credem* că Mai-Marii Lumii trebuie să fie drepţi, violenţa – eradicată, puterea – controlată şi bogăţiile Pământului şi ale Oceanelor sale – împărţite equitabil, atunci o asemenea Lume chiar va lua fiinţă. Nu mă îmbăt cu apă rece: o asemenea Lume este cel mai greu de transformat în realitate. Progrese chinuitoare, obţinute de-a lungul multor generaţii, pot fi pierdute dintr'o singură trăsătură de pană a vre'unui Preşedinte miop sau de sabia vre'unui General cu păcatul vanităţii.

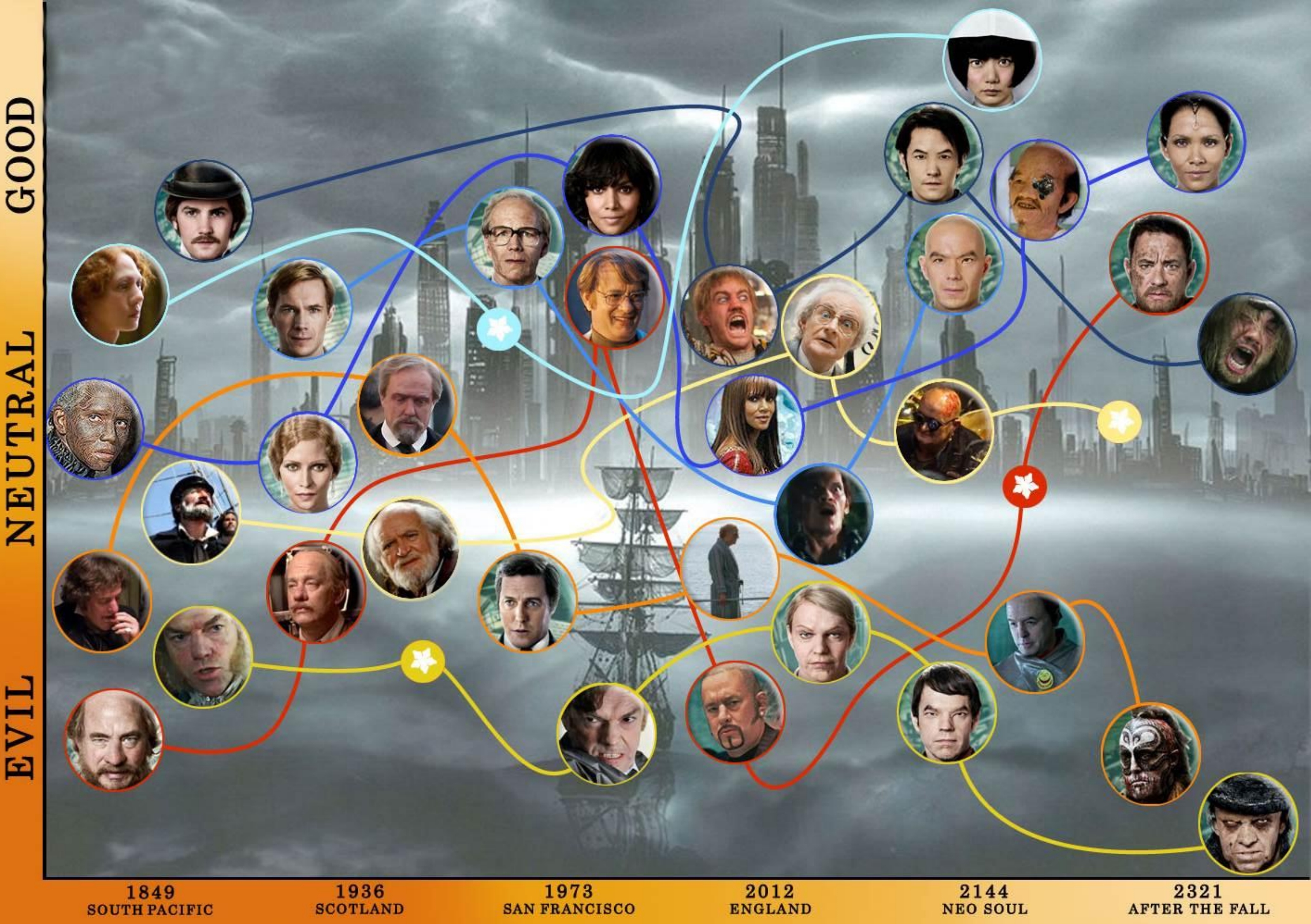
O viaţă petrecută întru construirea unei Lumi pe care-mi *doresc* s'o moştenească Jackson, nu a celei pe care *mă tem* c'o va moşteni Jackson – iată viaţa pe care eu, unul, cred că merită s'o trăiesc. De îndată ce voi fi ajuns înapoi la San Francisco, mă voi alătura cauzei Aboliţioniştilor, pentru că-mi datorez viaţa unui sclav care şi-a rupt singur lanţurile şi pentru că trebuie să încep de undeva.

Parcă aud replica socrului meu: „Oho, sentimente *liberaliste* – minunat, Adam! Dar, te rog, nu *mie* trebuie să-mi vorbeşti despre ce e drept şi ce nu! Du-te până-n Tennessee călare pe-un catâr şi convinge-i pe mocofanii de-acolo că de fapt sunt Negri înălbiţi şi pe Negrii lor, că sunt Albi smoliţi! Îmbarcă-te, du-te-n Lumea Veche şi spune-le celor de-acolo că sclavii de prin Imperiile lor se bucură de-aceleaşi drepturi inalienabile ca Regina Belgiei! Oho, ai să vezi tu, o să ţi se-

acrească, o să te ruinezi şi-o să-mbătrâneşti prin comitete! O să fii scuipat, împuşcat, lynşat, momit cu câte-o medalie, dispreţuit de toţi coloniştii! Răstignit! Naiv & visător mai eşti, Adam! Cine vrea să se măsoare cu hydra cea cu multe capete a firii umane va avea de plătit preţul unor suferinţe cât Lumea de mari şi familia lui va avea de plătit laolaltă cu el! Şi-abia când va fi să-ţi dai ultima suflare, vei înţelege că viaţa ta n'a contat cu nimic mai mult decât un strop în imensitatea Oceanului!“

Bine, dar ce altceva este Oceanul, dacă nu o infinitate de stropi?

SFÂRŞIT

GOOD
NEUTRAL
EVIL
1849
SOUTH PACIFIC
1936
SCOTLAND
1973
SAN FRANCISCO
2012
ENGLAND
2144
NEO SOUL
2321
AFTER THE FALL

Tehnoredactor
MANUELA MĂXINEANU

DTP
STELIAN BIGAN
CARMEN PETRESCU

Corector
ANCA DRĂGHICI
MARILENA BĂLĂŞEL

Apărut 2008
BUCUREŞTI – ROMÂNIA

Lucrare executată la C.N.I. „CORESI“ S.A.

Roman câștigător al British Book Literary Fiction Award și nominalizat la Booker Prize, Nebula Award și Arthur C. Clarke Award. În 2007, David Mitchell este inclus de *Time Magazine* în topul celor mai influente o sută de personalități din lume.

Un explorator din secolul al XIX-lea în al cărui creier se zvârcolește larva unui vierme necunoscut – iată doar unul dintre cei șase povestitori talentați care ajută la cartografierea sufletului omenesc în *Atlasul norilor*. Între el și clona Sonmi-451 sau Zachary, locuitorul unei lumi barbare postapocaliptice, firul roșu este voința de putere – o larvă care poate naște monștri. Scris sub influența unor autori atât de diferiți ca Herman Melville, Aldous Huxley, Italo Calvino, Martin Amis sau Paul Auster, *Atlasul norilor* se situează undeva între roman de aventuri și joc video, între thriller polițist și SF, dar depășește toate aceste granițe, ajungând să reprezinte o categorie în sine.

„*Atlasul norilor* este un roman puternic, care oferă cititorului plăceri nebănuite, pentru că David Mitchell spune o poveste fundamentală despre bine și rău, iubire și distrugere, începuturi și sfârșituri."

A.S. Byatt

„Știm că istoria se repetă și din tragedie devine farsă. În *Atlasul norilor*, David Mitchell o trece, în plus, prin filtrul thrillerului, al utopiei negre, al coșmarului hobbesian. Cu un mare talent de ventriloc literar, scriitorul ridică foarte sus ștacheta romanului-puzzle."

The Washington Post

„Un roman pe principiul păpușilor Matrioșka sau al cutiilor chinezești, extrem de amuzant, inteligent și răscolitor."

Michael Chabon

ISBN 978-973-689-227-1

9 789736 892271